20 Β 1.1

Β/ι' Αρ. 20

ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ

1284

ΟΜΗΡΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ἐγκεκριμένη διὰ τὴν πενταετίαν 1932-1937
πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α΄, Β΄ καὶ Γ΄ τάξεως
τῶν Γυμνασίων

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ
ἀντίτυπα 4.000

Ἀριθ. ἐγκρ. ἀποφάσεως *45815/15619*
19 Αὐγ. 1932

ΗΝΑΙΣ
Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ[ΙΑ]
Ν ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
ΣΤΑΔΙΟΥ 46[α]
1934

Τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τούτου ἀνήκει εἰς τὸ «Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας», Ι. Δ. Κολλάρου καὶ Σίας. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνατύπωσις, διασκευή, μερικὴ ἢ ὁλικὴ συμφώνως πρὸς τὸν νόμον περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας.

COPYRIGHT 1932 ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ
Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α.

Τὸν ἄντρα τὸν πολύπραγο τραγούδησέ μου, ὦ Μοῦσα,
ποὺ περισσὰ πλανήθηκε, σὰν κούρσεψε τῆς Τροίας
τὸ ἱερὸ κάστρο, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων εἶδε χῶρες
κ᾽ ἔμαθε γνῶμες, καὶ πολλὰ στὰ πέλαα βρῆκε πάθια,
γιὰ μιὰ ζωὴ παλαίβοντας καὶ γυρισμὸ συντρόφων.
Μὰ πάλε δὲν τοὺς γλύτωσε, κι ἂν τὸ ποθοῦσε, ἐκείνους,
τὶ ἀπὸ δική τους χάθηκαν οἱ κούφιοι ἀμυαλωσύνη,
τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα σὰν ἔφαγαν τὰ βόδια,
κι αὐτὸς τοὺς πῆρε τὴ γλυκειὰ τοῦ γυρισμοῦ τους μέρα.
Ἀπ᾽ ὅπου ἂν τάχῃς, πές μας τα, ὦ θεά, τοῦ Δία κόρη.

Ὅλοι ποὺ τότες τὸν πολὺ τὸ χαλασμὸ ξεφύγαν
γυρίσανε, ἀπὸ πόλεμο καὶ θάλασσα σωσμένοι,
καὶ μόνο ἐκειόνε, σπιτικὸ καὶ ταίρι στερημένο,
ἡ Καλυψὼ ἡ τρισέμορφη θεὰ τονὲ κρατοῦσε,
γιατὶ ἄντρα της τὸν ἤθελε στὶς βαθουλὲς σπηλιές της.
Μὰ ὁ γῦρος σὰν τελέστηκε τῶν χρόνων, κ᾽ ἦρθε ἡ ὥρα,
ποὺ τὄχανε οἱ θεοὶ γραφτὸ στὸ Θιάκι νὰ ξανάρθῃ
στὸ σπιτικό του, μήτ᾽ ἐκεῖ δὲν τοὔλειψαν οἱ ἀγῶνες,
καὶ σὲ δικοὺς κοντά. Κ᾽ οἱ θεοὶ τὸν συμπονοῦσαν ὅλοι,
ἐξὸν τὸν Ποσειδώνα· αὐτὸς βαριὰ εἶταν χολωμένος
μὲ τὸ Δυσσέα τὸ θεϊκό, στὸν τόπο του πρὶν φτάσῃ.

Βρισκόταν στοὺς Αἰθίοπες ὁ Ποσειδώνας τότες,
ποὺ ζοῦνε μοιραστοὶ μακριὰ στοῦ κόσμου τὶς ἀκροῦλες,
στοῦ Ἥλιοῦ τὸ βούλημα οἱ μισοί, στ᾽ ἀνάβλεμμά του οἱ ἄλλοι,
γιὰ νὰ δεχτῇ ἑκατοβοδιὰ ἀπὸ ταύρους καὶ κριάρια.
Ἐκεῖ γλυκοξεφάντωνε· οἱ θεοὶ ὡς τόσο οἱ ἄλλοι
στοὺς πύργους μαζωχτήκανε τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπήσου,
κι ὀμπρός τους, ὅλων τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας
ἄνοιξε λόγο, τὶ στὸ νοῦ ξανάρθε του ὁ μεγάλος

ὁ Αἴγιστος, ποὺ ὁ ξακουστὸς τὸν ἔκοψε ὁ Ὀρέστης,
τοῦ Ἀγαμέμνου ὁ γιός. Ἐκειὸν ὁ Δίας ἀνιστορώντας,
στοὺς ἄλλους τοὺς ἀθάνατους αὐτὰ τὰ λόγια κρένει·
«Ἀλλοί, καὶ πῶς γυρεύουνε παντοτινὰ οἱ ἀνθρῶποι
νὰ ρίχτουνε τὸ φταίξιμο σ᾽ ἐμᾶς γιὰ τὰ δεινά τους,
καὶ λένε ἐμεῖς τὰ φέρνουμε· μὰ ἀπὸ δική τους τύφλα
παθαίνουν πέρα ἀπ᾽ τὸ γραφτό· νά, ὁ Αἴγιστος, ποὺ πῆρε
τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνονα, καὶ ποὺ στὸ γυρισμό του
χαλνάει κ᾽ ἐκείνονε· ἀπὸ πρὶν τὸ γνώριζε τί μέγα
κακὸ θὰ τοὔρθῃ, γιατὶ ἐμεῖς μηνύσαμέ του τότες
μὲ τὸν ἀγρυπνομάτη Ἑρμῆ, μηδὲ νὰ τονὲ κόψῃ,
μηδὲ τὸ ταίρι νὰ ζητάῃ· γιατὶ θὰ γδικιωθῇ του
σὰ μεγαλώσῃ καὶ ποθῇ τὸν τόπο του ὁ Ὀρέστης
Καλόγνωμα τοῦ τἄπε ὁ Ἑρμῆς, μὰ ὁ Αἴγιστος ν᾽ ἀκούσῃ
δὲν ἤθελε, καὶ μαζωχτὰ τὰ πλέρωσε κατόπι.»
Κ᾽ ἡ γαλανόματη Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπολογιέται τότες·
«Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶ βασιλιάδων πρῶτε,
βέβαια τοῦ ἄξιζε ἐκεινοῦ τέτοιος χαμὸς νὰ τοὔρθῃ·
τὰ ἴδια ἂς πάθῃ ὅποιος κακὰ παρόμοια πράξῃ κι ἄλλος.
Ἐγὼ ᾽μως γιὰ τὸ γνωστικὸ Ὀδυσσέα χολοσκάνω,
τὸν ἄμοιρο, ποὺ ἀπὸ δικοὺς μακρόθε τυραννιέται
σὲ κυματόζωστο νησί, στῆς θάλασσας τἀφάλι,
νησὶ δεντρᾶτο, ποὺ θεὰ τὴν κατοικιά της ἔχει,
ἡ κόρη τοῦ κακόγνωμου τοῦ Ἄτλαντα, ποὺ ξέρει
τῆς θάλασσας τὰ τρίσβαθα, καὶ μὲ μακριὲς κολῶνες
ἀπὸ τὴ γῆς τὸν οὐρανὸ φυλάει ξεχωρισμένο.
Ἐκείνου ἡ κόρη τὸν κρατάει τὸ δύστυχο στὰ δάκρια,
καὶ μὲ γλυκὲς μαγεύει τον κουβέντες, νὰ ξεχάσῃ
τὸν τόπο του· μὰ πάλε αὐτός, καὶ τὸν καπνὸ μονάχα
νὰ θώρειε τῆς πατρίδας του σὰν ἀλαφροανεβαίνῃ,
κι ἂς πέθαινε· μὰ μήτ᾽ ἐσύ, Ὀλυμπήσε, δὲ σπλαχνιέσαι.
Τάχα δὲ σὲ τιμοῦσε αὐτὸς στὴ διάπλατη Τρωάδα,
σιμὰ στὰ πλοῖα τῶν Ἀργιτῶν μὲ περισσὲς θυσίες;
τί τόσο, ὦ Δία, τώρα ἐσὺ μὲ τὸ Δυσσέα κακιώνεις;»
Κι ὁ Δίας τῆς ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Τί λόγο ἀπὸ τἀχείλι σου ξεστόμισες, παιδί μου;
Ποιός τὄπε ἐγὼ πὼς λησμονῶ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα,
ποὺ πρῶτος εἶναι ἀπ᾽ τοὺς θνητοὺς στὸ νοῦ καὶ στὶς θυσίες

πρὸς τοὺς ἀθάνατους θεοὺς ποὺ ὁρίζουνε τὰ οὐράνια;
Ὁ Ποσειδώνας εἶν' ὁ θεός, τῆς γῆς ὁ περιζώστης,
ποὺ πάθος τοῦ ἔχει ἀνέσβεστο, τὶ χάλασε τὸ μάτι
τοῦ ἰσόθεου τοῦ Πολύφημου, τοῦ πρώτου τῶν Κυκλώπων
στὴ δύναμη· τῆς Θόωσας εἶναι παιδί, τῆς νύφης,
κόρης τοῦ Φόρκυνα, ἄρχοντα τοῦ ἀτρύγητου πελάγου,
ποὺ ὁ Ποσειδώνας σὲ βαθειὲς σπηλιὲς ἀγκάλιασέ την.
Ἀπὸ τὰ τότε ὁ σαλευτὴς τῆς γῆς ὁ Ποσειδώνας
κι ἂ δὲν τονὲ θανάτωσε, μὰ τὸν πλανάει στὰ ξένα
τὸν Ὀδυσσέα. Ὅμως καιρὸς ἐμεῖς νὰ στοχαστοῦμε
πῶς νἄρθῃ στὴν πατρίδα του· θὰ πάψῃ τὴν ὀργή του
ὁ Ποσειδώνας· δὲν μπορεῖ στὸ πεῖσμα μας, κι ἀγνάντια
τόσων ἀθάνατων αὐτὸς νἀντισταθῇ μονάχος.»
Κ' ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότες·
«Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν βασιλιάδων πρῶτε,
στοὺς τρισμακάριστους θεοὺς αὐτὸ ἂν ἀρέσῃ τώρα,
νὰ ξαναρθῇ στὸ σπίτι του ὁ παράξιος Ὀδυσσέας.
ὁ Ἀργοφονιὰς Ἑρμῆς ἂς πάῃ μηνήτορας δικός μας,
στῆς Ὠγυγίας τὸ νησί, γιὰ νὰ μηνήσῃ ἀμέσως
τῆς ὡριοπλέξουδης θεᾶς τὴν ἄσφαλτη βουλή μας,
ὁ Ὀδυσσέας ὁ ἄτρομος στὴ γῆς του νὰ γυρίσῃ.
Ἐγὼ στὸ Θιάκι πάω, καρδιὰ περσότερη νὰ δώσω
τοῦ γιοῦ του ἐκεῖ, κι ἀπόφαση νὰ βάλω στὴν ψυχή του,
νὰ πῇ τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς νὰ μαζωχτοῦνε,
καὶ τοὺς μνηστῆρες ὁλονοὺς νἀποκηρύξῃ ὀμπρός τους,
ποὺ σφάζουν κι ὅλο σφάζουνε τὰ βοδοπρόβατά του.
Κατόπι στὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη
τὸν παίρνω, κ' ἴσως τοῦ γονιοῦ τὸ γυρισμὸ ἐκεῖ μάθῃ,
κ' ἔτσι μᾶς βγάλῃ κι ὄνομα λαμπρὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους.»
Εἶπε, καὶ σάνταλα ἔδεσε στὰ πόδια της πανώρια,
ἀχάλαστα κι ὁλόχρυσα, ποὺ πεταχτὰ τὴ φέρνουν
ἀπὸ στεριὲς καὶ θάλασσες σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου·
πῆρε κοντάρι δυνατὸ μὲ μύτη ἀκονισμένη,
βαρύ, μεγάλο καὶ στεριό· μὲ δαῦτο ἡρώους ἄντρες
σωροὺς δαμάζει ἂν ὀργιστῇ τοῦ φριχτοῦ Δία ἡ κόρη.
Ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου χύμιξε τὰ κορφοβούνια τότες
στὸ Θιάκι, κι ὀμπρὸς στάθηκε στὶς θύρες τοῦ Ὀδυσσέα,
πὰς στὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, κρατώντας στὴν παλάμη

τὸ χάλκινο κοντάρι της, καὶ μοιάζοντας μὲ ξένο,
τὸ Μέντορα τὸ βασιλιὰ τῆς Τάφος. Ἐκεῖ βρῆκε
καὶ τοὺς μνηστῆρες τοὺς τρανούς· γλεντίζανε μὲ σκάκι
ὀμπρὸς στὶς θύρες σὲ προβειὲς βοδιῶνε καθισμένοι,
ποὺ ἴδιοι τους τὰ σφάξανε· κι ὁλόγυρά τους πλῆθος
παραστεκόνταν κήρυκες καὶ πρόθυμα κοπέλλια,
ποὺ ἄλλοι μὲ τὸ κρασὶ νερὸ μὲς στὰ κρεντήρια σμίγαν,
ἄλλοι τραπέζια πλένανε μὲ τρυπητὰ σφουγγάρια,
καὶ στρώνανέ τα· κι ἄλλοι τους τὰ κρέατα μοιράζαν.

Κι ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος τὴν εἶδε πρῶτος πρῶτος.
Στὸ πλάγι τους καθότανε μὲ σπλάχνα ταραγμένα
καὶ μὲς στὸ νοῦ του λόγιαζε τὸν ξέλαμπρο γονιό του,
ἂν θἄρχουνταν ποτὲ μαθὲς νὰ τοὺς σκορπίσῃ ἐτούτους
ἀπὸ τοὺς πύργους, κ᾽ ἴδιος του νὰ βασιλεύῃ πάλε
μὲ τὰ δικά του τὰ καλά. Αὐτά ᾽χοντας στὸ νοῦ του
σιμὰ στοὺς ἄλλους, μάτιασε τὴν Ἀθηνᾶ, καὶ πῆγε
ἴσια στὰ ξώθυρα, ἐπειδὴς ντρεπότανε νἀφήσῃ
ξένο νὰ πολυστέκεται στὴ θύρα· ὀμπρός του στάθη,
πιάνει τὸ χέρι τὸ δεξί, τοῦ παίρνει τὸ κοντάρι
τὸ χάλκινο, καὶ τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·

«Καλῶς τὸν ξένο· ἐσὺ ἀπ᾽ ἐμᾶς θὰ φιλευτῇς, καὶ κάλλιο
πρῶτα στὸ δεῖπνο, κ᾽ ὕστερα μᾶς κρένεις ὅ,τι ὁρίζεις.»

Εἶπε, καὶ πῆγε αὐτὸς ὀμπρός, κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ ἀκλουθοῦσε.
Καὶ μέσα στ᾽ ἀψηλόχτιστο παλάτι σάνε μπῆκαν,
παίρνει καὶ στήνει σὲ μακριὰ κολώνα τὸ κοντάρι,
σ᾽ ἀρματοθήκη σκαλιστή, ποὺ κι ἄλλα ἐκεῖ κοντάρια
πολλὰ τοῦ καρτερόψυχου τοῦ Ὀδυσσέα στεκόνταν.
Σ᾽ ἕνα θρονὶ τὴν κάθισε πὰς σ᾽ ἁπλωμένο τούλι,
θρονὶ πανώριο, πλουμιστό, κι ἀκκουμποπόδι ὀμπρός της.
Πῆρε κι αὐτὸς σκαμνὶ λαμπρό, μακριὰ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες,
νὰ μὴν τονὲ πειράζῃ ὁ ἀχὸς τὸν ξένο, καὶ δὲ νοιώσῃ
γλύκα φαγιοῦ καθίζοντας μὲ ἀγέρωχους ἀνθρώπους,
καὶ γιὰ νὰ μάθῃ ἂν ἤξερε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του.
Καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάγια,
ὥριο, χρυσό, καὶ χύνει τους στὴν ἀργυρὴ λεγένη
γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τους τὸ γυαλιστὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοὺς ἔβαλε περίσσια·

μὲς στὰ πινάκια ὁ μοιραστὴς τὰ κρέατ᾽ ἀραδιάζει,
καὶ θέτει χρυσοπότηρα ὁμπροστά τους· κάθε λίγο
περνοῦσε ὁ κήρυκας κοντὰ καὶ τοὺς κρασοκερνοῦσε.
Μπήκανε μέσα κ᾽ οἱ τρανοὶ μνηστῆρες, καὶ καθῆσαν
ἀράδα σ᾽ ἔδρες καὶ σκαμνιά, καὶ χύναν καὶ σ᾽ ἐτούτων
τὰ χέρια οἱ κήρυκες νερό, καὶ σὲ πανέρια μέσα
οἱ παρακόρες σώρευαν ψωμί, καὶ παληκάρια
μὲ τὸ πιοτὸ στεφάνωναν τοῦ καθενὸς κροντήρι.
Κι αὐτοὶ ἅπλωναν τὰ χέρια τους στὰ φαγητὰ ὁμπροστά τους.
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους,
ἄλλα στὸ νοῦ τους εἴχανε οἱ μνηστῆρες· τὰ τραγούδια
καὶ τὸ χορό, χαρίσματα τοῦ τραπεζιοῦ σὰν πούναι·
λαμπρὴ κιθάρα ὁ κήρυκας παράδωσε στὰ χέρια
τοῦ Φήμιου, ποὺ μὲ τὸ στανιὸ τραγούδαε στοὺς μνηστῆρες,
κι ὥριο σκοπὸ τοὺς ἄρχισε τὶς κόρδες της βαρώντας.
Λέει τότες ὁ Τηλέμαχος τῆς γαλανοματούσας
θεᾶς, κοντά της σκύβοντας, νὰ μὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι·
«Τάχα θὰ κρίνῃς ἄπρεπο τὸ τί θὰ πῶ, καλέ μου;
Αὐτοὶ στὸ νοῦ τους ἔχουνε κιθάρες καὶ τραγούδια,
καὶ τί τοὺς μέλει; ξένο βιὸς ἀπλέρωτα μασᾶνε,
τοῦ ἀντροῦ ποὺ τἄσπρα κόκκαλα μὲς στὶς βροχὲς σαπίζουν
πὰς σὲ στεριές, ἢ στ᾽ ἁρμυρὸ κυλιοῦνται ἴσως τὸ κῦμα.
Μιὰς νὰ τὸν ἔβλεπαν ἐκειὸν νὰ μπαίνῃ μὲς στὸ Θιάκι,
καὶ θὰ παρακαλούσανε νἄναι ἀλαφροὶ στὰ πόδια
κάλλιο, παρὰ στὶς φορεσὲς καὶ στὰ χρυσάφια πλούσιοι.
Μὰ τώρα ἀδικοχάθηκε, καὶ παργοριὰ δὲ φέρνει
ὅποιος μᾶς λέει πὼς ἔρχεται, τὶ γυρισμὸ δὲν ἔχει.
Ὡς τόσο πές μου ἀληθινά, ποιός εἶσαι, κι ἀποποῦθε;
ποιοί ᾽ν᾽ οἱ γονιοί σου, ὁ τόπος σου; μὲ τί καράβι φάνης;
οἱ ναῦτες πῶς σὲ φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοί παινιένται
πῶς εἶναι; τὶ θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ μᾶς ὁρίζεις.
Πές μου καὶ τοῦτο ἀληθινὰ νὰ ξέρω· μᾶς πρωτόρθες,
ἢ νἄσαι φίλος πατρικός; τὶ κι ἄλλοι πολλοὶ ξένοι
μᾶς ἦρθαν, ὅπως γύριζε κ᾽ ἐκειὸς ἀνάμεσό τους.»
Τότες ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογιέται·
«Ὅσα ρωτᾷς θὰ σοῦ τὰ πῶ κ᾽ ἐγὼ μ᾽ ἀληθοσύνη.
Τοῦ ἄξιου τοῦ Ἀχίαλου παινιέμαι γιὸς πὼς εἶμαι,
ὁ Μέντης, τῶ θαλασσινῶν τῆς Τάφος βασιλέας·

μὲ πλοῖο μου στὰ μέρη αὐτὰ καὶ μὲ συντρόφους ἦρθα
τὰ πέλαγ᾽ ἀρμενίζοντας πρὸς τοὺς ξενογλωσσῖτες
τῆς Τέμεσης, μὲ σίδερο, χαλκὸ ἀπ᾽ αὐτοὺς νὰ πάρω.
Τὸ πλοῖο μένει σὲ ξοχή, παράοξω ἀπὸ τὴν πόλη,
κάτω ἀπ᾽ τὸ Νεῖο τὸ σύδεντρο, στοῦ Ρείθρου τὸ λιμάνι.
Ἐμεῖς δὰ φίλοι γονικοὶ λεγόμαστε ἀπαρχῆθες
ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου· πήγαινε καὶ ρώτηξε τὸ γέρο
ἥρωα Λαέρτη· λένε αὐτὸς πιὰ δὲν πατάει στὴν πόλη,
παρὰ μακριὰ στὴν ἐξοχὴ μονάχος τυραννιέται,
καὶ γέρικη σπιτοκυρὰ θροφὴ τοῦ παραθέτει,
ἡ κούραση τὰ σκέλια του σὰν πιάσῃ, ποὺ μὲ κόπο
τὰ σέρνει στὸν ἀνήφορο τοῦ ἀμπελοχώραφού του.
Ἦρθα, ἐπειδὴς καὶ λέχτηκε πὼς στὴν πατρίδα του εἶταν
ὁ κύρης σου· ὅμως οἱ θεοὶ τοῦ κόβουνε τὸ δρόμο.
Τὶ δὲν ἀπέθανε στὴ γῆς ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσέας,
μόν᾽ κάπου ἀκόμα ζωντανὸς στὰ πέλαγα κρατιέται,
σὲ κυματόζωστο νησί, ποὺ ἄντρες κακοὶ τὸν ἔχουν,
ἄγριοι, καὶ μὲ τὸ ζόρι αὐτοὶ τονὲ βαστᾶνε πίσω.
Ὅμως σοῦ προμαντεύω ἐγώ, καθὼς στὸ νοῦ μου μέσα
τὸ βάλαν οἱ ἀθάνατοι, κι ὅπως θὰ βγῇ πιστεύω,
ἂν κι οὔτε μάντης εἶμαι ἐγώ, κι οὔτες ἀπ᾽ ὄρνια νοιώθω,
νἄρθῃ πιὰ ἐκεῖνος στὴ γλυκειὰ πατρίδα δὲ θ᾽ ἀργήσῃ,
μὰ καὶ μὲ σίδερα ἂ δεθῇ· τρόπο θὰ βρῇ νὰ φύγῃ,
γιατ᾽ εἶναι πολυσόφιστος. Μὰ πές μου τώρα, γειά σου,
καὶ ξήγησέ μου ξάστερα, παιδί του ἂν εἶσαι ἀλήθεια,
τοῦ Ὀδυσσέα, τοσοδὰ μεγάλο παληκάρι.
Παράξενα στὴν κεφαλὴ καὶ στὰ λαμπρὰ τὰ μάτια
τοῦ μοιάζεις· τὶ πολὺ συχνὰ σμιγόμασταν οἱ δυό μας,
πρὶν ἀνεβῇ στὴν Τροία ἐκειός, ποὺ κι ἄλλοι Ἀργῖτες τότες
ἀπὸ τοὺς πρώτους κίνησαν μὲ κουφωτὰ καράβια·
ἕνας τὸν ἄλλονα πιὰ ἐμεῖς δὲν εἴδαμε ἀπὸ τότες.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Ξένε, θὰ σοῦ μιλήσω ἐγὼ μὲ περισσὴν ἀλήθεια.
Ἐκείνου τέκνο ἡ μάννα μου μὲ λέει· ἐγὼ τί ξέρω·
ποιός τὸ δικό του τὸ γονιὸ μπορεῖ νὰ πῇ πὼς ξέρει;
Μακάρι νἄμουνα παιδὶ καλότυχου πατέρα,
ποὺ τοὔρχουνται τὰ γερατειὰ στὸ σπιτικό του μέσα.
Μὰ ἐμένα ὁ πιὸ κακότυχος στὸν κόσμο στάθη ἐκεῖνος

πού λὲν πῶς εἶμαι τέκνο του, σὰν πού ρωτοῦσες τώρα.»
Κ᾽ ἡ γαλανόματη θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Δὲν ὅρισαν ἀγνώριστη νὰ μείνῃ ἡ γενεά σου
οἱ θεοί, ἀφοῦ σὲ γέννησε λεβέντη ἡ Πηνελόπη.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα, καὶ ξήγα μου κ᾽ ἐτοῦτο·
σὰν τί τραπέζια νἄναι αὐτά; τί κόσμος; ποιά ἡ ἀνάγκη;
τάχατες γάμος ἢ γιορτή; Βέβαια αὐτὰ δὲν εἶναι
συντροφικά. Μὲ πόση δὲς ἀδιαντροπιὰ καὶ θάρρος
δῶ μέσα τρωγοπίνουνε. Θἀγαναχτοῦσε ἀνίσως
ἐρχόταν ἄντρας γνωστικὸς κι ἄπρεπα τέτοια θώρειε.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε.
«Μιὰς καὶ ρωτᾶς μου, ὦ ξένε, αὐτά, καὶ θὲς νὰ τὰ κατέχῃς,
πλούσιο καὶ τιμημένο αὐτὸ τὸ σπίτι πρέπει νἄταν,
ἐκεῖνος ὅσο μέσα ἐδῶ καθότανε· ὅμως τώρα,
ἀλλιώτικα οἱ κακόγνωμοι θεοὶ τὸ βουληθῆκαν,
πού ἀνείδωτο τὸν ἔκαμαν ὅσο κανέναν ἄλλον·
καὶ μήτε κἂν τὸ τέλος του δὲ θὰ θρηνοῦσα, ἀνίσως
στὸ πλάγι τῶν συντρόφων του χανότανε στὴν Τροία,
γιὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο ὕστερα, σὲ ἀγαπητὲς ἀγκάλες.
Καὶ τότες οἱ Παναχαιοὶ θὰ τοὔστηναν μνημούρι,
κι ὄνομα θἄβγαζε λαμπρὸ νἀφήσῃ τοῦ παιδιοῦ του.
Μὰ τώρα οἱ Ἅρπυιες ἄδοξα τὸν ἔχουν ἁρπαγμένο·
ἀνάφαντος κι ἀνάκουστος μοῦ γίνη, καὶ μ᾽ ἀφῆκε
λύπες καὶ δάκρια· μήτ᾽ αὐτὸ μονάχα δὲ μὲ δέρνει,
ἐπειδὴς κι ἄλλα μοὔφεραν οἱ Ὀλυμπῆσοι πάθια.
Γιατὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιὰ πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι,
Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυθο μὲ τὰ δασιὰ τὰ δέντρα,
κι ὅσοι στὸ βραχορίζωτο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
ὅλοι ζητοῦν τὴ μάννα μου καὶ μοῦ χαλνᾶν τὸ βιός μου.
Κ᾽ ἐκείνη μήτε ἀρνιέται τους γάμο φριχτό, καὶ μήτε
τέλος νὰ δώσῃ δύνεται· καὶ δός του αὐτοὶ τὸ σπίτι
μοῦ καταλοῦνε· γλήγορα καὶ μένα θὰ μὲ φᾶνε.»
Τότε ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ λέει χολοσκασμένα·
«Ἀλλοίς, καὶ πόσο χρειάζεσαι τὸν Ὀδυσσέα κοντά σου,
ἐτούτους τοὺς ξεδιάντροπους μνηστῆρες νὰ βαρέσῃ.
Νὰ ἐρχόταν τώρα νὰ σταθῇ στοῦ παλατιοῦ τὶς πόρτες,
μὲ ἀσπίδα, μὲ περίκρανο καὶ μὲ τὰ δυὸ κοντάρια,
τέτοιος στὴν ὄψη σὰν ποὺ ἐγὼ τὸν εἶδα πρῶτα πρῶτα,

σὰν ἔπινε καὶ γλέντιζε στὸ σπιτικό μας μέσα,
ἀπὸ τὸ γιὸ τοῦ Μέρμερου γυρίζοντας, τὸν Ἴλο,
τῆς Φύρας, ποὺ μὲ πλοῖο γοργὸ ξεκίνησε, βοτάνι
ζητώντας του θανατερό, νἀλείψῃ τὶς χαλκένιες
σαΐττες του· δὲν τοὔδωσε, τὴ μάνητα φοβώντας
ἐκεῖνος τῶν ἀθάνατων· ὁ γέρος μου ὅμως τότες
τοῦ τὄδωσε, ἀγαπώντας τον περίσσια· τέτοιος ἦρθη
καὶ νἀνταμώσῃ ἐτουτουνοὺς ὁ Ὀδυσσέας, καὶ θἄναι
ὅλων τὸ τέλος ξαφνικό, κι ὁ γάμος τους φαρμάκι.
Ὡς τόσο ἐτοῦτα ἂς μείνουνε στὰ χέρια τῶν θεῶνε,
κἂν θὰ γυρίσῃ πάλε ἐδῶ νὰ γδικιωθῇ, κἂν ὄχι·
ἐσένα τώρα θέλω σε νὰ στοχαστῇς καὶ νάβρῃς
τὸ πῶς ἀπὸ τὸν πύργο αὐτὸ θὰ διώξῃς τοὺς μνηστῆρες.
Ἄκου λοιπόν, καὶ πρόσεξε τὰ λόγια ποὺ σοῦ κρένω.
Συγκάλεσέ τους τὸ ταχὺ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡρώους,
καὶ σ' ὅλους πὲς τὴ γνώμη σου μὲ τοὺς θεοὺς μαρτύρους.
Πρόσταξε τότες σπίτια τους νὰ φύγουν οἱ μνηστῆρες,
κι ἂν ἡ καρδιὰ τῆς μάννας σου γάμο γυρεύῃ, ἂς σύρῃ
στἀρχοντικὸ τοῦ κύρη της, ποὖναι τρανὸς ἀφέντης,
καὶ γάμο αὐτοὶ θὰ κάμουνε, καὶ δῶρα θὰ τοιμάσουν
πολλά, καθὼς ταιριάζουνε σ' ἀγαπημένη κόρη.
Κ' ἐσένα γνώμη φρόνιμη σοῦ δίνω, ἂν θὲς νἀκούσῃς·
καράβι μὲ εἴκοσι κουπιά, καλό, σὰν πάρῃς, ἔβγα
νὰ μάθῃς γιὰ τὸν κύρη σου τὸν πολυπλανημένο·
ἢ κάποιος θἀ σοῦ πῇ θνητός, ἢ τὴ φωνὴ θἀκούσῃς
ποὺ στέλνει ὁ Δίας, καὶ στὴ γῆς συχνὰ σκορπάει τὶς φῆμες.
Πρῶτα στὴν Πύλο, καὶ ρωτᾷς τὸ Νέστορα τὸ μέγα·
σῦρε κατόπι στὸν ξανθὸ τῆς Σπάρτης τὸ Μενέλα,
τὸν πιὸ στερνὸ χαλκοάρματο Ἀχαιὸ ποὺ γύρσε πίσω.
Κι ἂ μάθῃς πῶς ὁ κύρης σου καὶ ζῇ καὶ θὰ γυρίσῃ,
ἀπάντεξε, ὅσο κι ἂν πονῇς, ὡς ἕνα χρόνο ἀκόμα·
ἂν πάλε πῶς ἀπέθανε καὶ πῶς σοῦ χάθη ἀκούσῃς,
γυρίζεις πίσω στὰ γλυκὰ λημέρια τῆς πατρίδας,
τοῦ στήνεις μνῆμα, νεκρικὰ πολλὰ τοῦ θέτεις δῶρα,
ὅσα τοῦ πρέπουν, κ' ὕστερα παντρεύεις καὶ τὴ μάννα.
Καὶ σὰν τὰ πράξῃς ὅλ' αὐτὰ καὶ τὰ καλοτελειώσῃς,
μὲς στὸ μυαλό σου γύρισε καὶ μέσα στὴν ψυχή σου,
τὸ πῶς σ' αὐτοὺς τοὺς πύργους σου θὰ λυώσῃς τοὺς μνηστῆρες,

εἴτε μὲ δόλο, ἢ φανερά· τὶ πιὰ δὲ σοῦ ταιριάζει
μωρὸ παιδὶ νὰ φαίνεσαι, μικρὸς ἀφοῦ δὲν εἶσαι.
Ἤ τάχα δὲν ἀκοὺς κ' ἐσὺ πὼς ὁ λαμπρὸς ὁ Ὀρέστης
δοξάστηκε σ' ὅλη τὴ γῆς σὰ σκότωσε τὸν πλάνο
τὸν Αἴγιστο, ποὺ χάλασε τὸν ξακουστὸ γονιό του; 300
Ἔτσι κ' ἐσύ, ποὺ βλέπω σε τόσο ὥριο καὶ μεγάλο,
γίνου ἄντρας, φίλε, νὰ σὲ ὑμνοῦν κατόπι οἱ ἀπογόνοι.
Καὶ τώρα ἐγὼ πρὸς τὸ γοργὸ καράβι κατεβαίνω,
τὶ στενοχώρια θἄπιασε μεγάλη τοὺς συντρόφους·
ἐσὺ μονάχος φρόντιζε καὶ νοιάσου τὰ ὅσα σοῦ εἶπα.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Ξένε μου, ἀλήθεια σύμπονα μοῦ συντυχαίνεις λόγια,
καθὼς γονιὸς σὲ τέκνο του, κι ἀξέχαστα θὰ τἄχω.
Μὰ κάλλιο μεῖνε τώρα ἐδῶ, κι ἂς εἶσαι γιὰ ταξίδι,
ἔλα καὶ λούσου νὰ φραθῇ ἡ καρδιά σου, καὶ κατόπι 310
κινᾷς πρὸς τὸ καράβι σου χαρούμενος, μὲ δῶρο
πλούσιο, λαμπρό, ἀπὲ λόγου μου νὰ τὄχῃς θυμητάρι
σὰν ὅσα φίλοι ἀγαπητοὶ χαρίζουνε σὲ φίλους.»

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογιέται τότες·
«Μὴ μὲ κρατᾷς πιὰ τώρα ἐδῶ, τὶ βιάζουμαι νὰ σύρω.
Κι ὅσο γιὰ δῶρο, ὅποιο ζητάει νὰ δώσῃς μου ἡ καρδιά σου,
στὸ γυρισμό μου δίνεις το, στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω,
πανώριο δῶρο, ποὺ νὰ λὲς κι ἀνταμοιβὴ τοῦ ἀξίζει.»

Σὰν εἶπε αὐτὰ ξεκίνησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
κ' ἔγιν' ἀϊτὸς καὶ πέταξε· μὲς στὴν καρδιά του ὡς τόσο 320
ἀφῆκε θαρρεσιὰ κι ἀντρειά, καὶ τοῦ γονιοῦ του ἡ μνήμη
πιὸ ζωντανὴ ξανάρχουνταν· ξιπάστηκε ἡ ψυχή του,
καὶ θάμασε, γιατὶ θεὸς κατάλαβε πὼς εἶταν.
Καὶ τότες μ' ὄψη ἰσόθεη ζυγώνει τοὺς μνηστῆρες,
ποὺ τοὺς τραγούδαε ὁ ξακουστὸς τραγουδιστής, κ' ἐκεῖνοι
καθόντανε χωρὶς μιλιὰ κι ἀκούγαν· τὸ τραγούδι
τοὺς ἔλεγε τῶν Ἀχαιῶν τὸ γυρισμὸ τὸ μαῦρο,
ποὺ ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς πρόσταξε στὴν Τροία.
Κι ἀπὸ τἀνώγια ἀκούγοντας τὸ θεῖο αὐτὸ τραγούδι
ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου ἡ θυγατέρα,
κατέβηκε τὶς ἀψηλὲς τοῦ παλατιοῦ τὶς σκάλες, 330
μόνη της ὄχι· ἀντάμα της δυὸ βάγιες κατεβῆκαν.
Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,

πλάγι τοῦ στύλου στάθηκε τῆς δουλευτῆς τῆς στέγης,
σηκώνοντας στὴν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακιόλι,
μὲ τὶς παραστεκάμενες ἀπὸ τὰ δυὸ πλευρά της,
καὶ κρένει τοῦ τραγουδιστῆ μὲ μάτια δακρυσμένα·
«Φήμιε, ποὺ κι ἄλλα γνώριζες μαγευτικὰ τραγούδια,
μ᾽ ὅσα θνητοὺς κι ἀθάνατους δοξάζετε ἐσεῖς πάντα,
ἕν᾽ ἀπ᾽ αὐτὰ τραγούδα τους σιμά τους καθισμένος,
κι αὐτοὶ ἂς σωποῦν κι ἂς πίνουνε· πάψ᾽ τὸ τραγούδι ἐτοῦτο,
τὸ θλιβερό, ποὺ τὴν καρδιὰ μοῦ σκίζει μὲς στὰ στήθια,
γιατὶ σὰν ἄλληνα καμιὰ βαρὺς καημὸς μὲ δέρνει,
κι ὁλημερὶς ἀνιστορῶ καὶ λαχταρῶ τὸν ἄντρα,
ποὺ στὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ στ᾽ Ἄργος ὅλο ἁπλώθη.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει·
«Δὲν τὸν ἀφίνεις τὸ γλυκὸ τραγουδιστή, μαννοῦλα,
νὰ φέρνῃ γλέντι καταπῶς τἀποθυμάει ὁ νοῦς του;
Δὲ φταίγει σου ὁ τραγουδιστής, ὁ Δίας εἶν᾽ ἡ αἰτία,
ποὺ κάθε σιταρόθρεφτου θνητοῦ ὅπως θέλει δίνει.
Δὲν ἔχει κρῖμα ἂν τραγουδάῃ αὐτὸς τὴ μαύρη μοῖρα
τῶ Δαναῶνε· πάντα θὲν οἱ ἄνθρῶποι τὸ τραγούδι
ποὺ πιὸ καινούριο τοὺς σφαντάει σὰν κάθουνται κι ἀκοῦνε.
Κάνε καρδιὰ κι ἀπομονὴ νἀκούς, γιατὶ μονάχος
δὲν ἔχασε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα ὁ Ὀδυσσέας,
μόν᾽ κι ἄλλα χάθηκαν πολλὰ στὴν Τροία παληκάρια.
Ἔμπα, καὶ κοίτα σπίτι σου καὶ τὸ νοικοκυριό σου,
τὴν ἀληκάτη, τἀργαλειό, καὶ πρόσταζε τὶς δοῦλες
νὰ σοῦ δουλεύουν· κι ἄφινε τὰ λόγια αὐτὰ στοὺς ἄντρες,
μάλιστα ἐμένα, ποὖμαι δὰ καὶ τοῦ σπιτιοῦ ὁ ἀφέντης.»
Θάμασ᾽ αὐτή, καὶ γύρισε στὸ σπίτι, γιατὶ μπῆκαν
ὡς τὴν καρδιά της τοῦ παιδιοῦ τὰ γνωστικὰ τὰ λόγια.
Κι ἀνέβηκε στ᾽ ἀνώγια της, κι ἀντάμα μὲ τὶς βάγιες
τὸν ἀκριβό της Ὀδυσσέα θρηνοῦσε, ὡσότου ὕπνο
ἡ Ἀθηνᾶ τῆς στάλαξε γλυκὸ στὰ ματοκλάδια.
Ὡς τόσο στὰ βαθιόσκιωτα παλάτια μέσα οἱ ἄλλοι
ὀχλαλοὴ σηκώνανε, κ᾽ εὐκότανε ὁ καθένας
μὲς στὸ κρεββάτι ν᾽ ἀξιωθῇ σιμά της νὰ πλαγιάσῃ.
Σ᾽ αὐτοὺς ἀρχίζει ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος καὶ κρένει·
«Ἀκούστε, ὦ παραδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστῆρες·
τώρα ἐμεῖς γλέντι ἂς κάμουμε, κι ἂς λείψῃ τἀχολόγι,

τὶ ἀξίζει ἀλήθεια τέτοιονα τραγουδιστὴ νἀκοῦμε,
σὰν ποὖναι αὐτὸς ποὺ μὲ θεοῦ λὲς κ᾽ ἡ φωνή του μοιάζει·
μὰ τὴν αὐγὴ σὲ συντυχιὰ καθίζουμε ὅλοι ἀντάμα,
νὰ σᾶς κηρύξω φανερὰ νἀφῆστε μου τὸν πύργο,
ἄλλα τραπέζια νἄβρετε, δικό σας βιὸς νὰ τρῶτε,
ὁ ἕνας σπίτι τἀλλονοῦ. Κι ἂν πάλε ἐσεῖς θαρρῆτε
πὼς εἶναι δίκιο κ᾽ εὔλογο νὰ καταλυοῦνται πλούτια
ἑνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα, σκορπᾶτε τα· ἐγὼ τότες
καλῶ βοήθεια τοὺς θεούς, ἴσως κι ὁ Δίας φέρῃ
τὸ γδικιωμὸ ποὺ ἀξίζει σας, κ᾽ ἔτσι κ᾽ ἐσεῖς κατόπι
πεδῶθε δίχως πλερωμὴ μιὰ καὶ καλὴ χαθῆτε.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κι ὅλοι τους, δαγκάνοντας τὰ χείλη
θαμάζαν τοῦ Τηλέμαχου τὰ θαρρετὰ τὰ λόγια.

Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε·
«Ἐσένα θεοί, Τηλέμαχε, νὰ σὲ διδάχνουν πρέπει
μεγάλα λόγια νὰ μιλᾷς, καὶ θαρρετὰ νὰ κρένῃς·
μὴ σώσῃ καὶ σὲ κάμῃ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου βασιλέα
στὸ Θιάκι τὸ γυρόλουστο, σὰν ποὖναι πατρικό σου.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Τάχα θὰ σοῦ φανῇ βαρὺ τὸ θὰ σοῦ πῶ, ὦ Ἀντίνε;
Κ᾽ ἐτοῦτο θὰ τὸ δέχουμουν ἂν τὄδινέ μου ὁ Δίας.
Ἢ λὲς δὲ γίνεται κακὸ τρανότερο στὸν κόσμο;
Ὄχι, δὲν τὄχω γιὰ ἀχαμνὸ νἄναι κανένας ρήγας·
πλούσιο τὸ σπίτι του ἄξαφνα, δοξάζεται κι ἀτός του.
Μὰ κι ἄλλοι βρίσκουνται Ἀχαιοὶ στὸ Θιάκι βασιλιάδες,
νέοι καὶ γέροι ἀρίθμητοι, κ᾽ ἕνας τους θἄχῃ ἐτούτη
τὴ δόξα, μιὰς κι ἀπέθανε ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσέας·
ὅμως ἐγὼ θὰ ὁρίζω αὐτὸ τὸ σπίτι καὶ τοὺς δούλους,
ποὺ γιὰ τὰ μένα ἀπόχτησε μὲ τἄρματά του ἐκεῖνος.»

Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος γυρνάει κι ἀπολογιέται·
«Αὐτά, Τηλέμαχε, στῶν θεῶν ἂς μείνουνε τὰ χέρια,
τὸ ποιός στὸ θαλασσόλουστο θὰ βασιλέψῃ Θιάκι·
μακάρι ἐσὺ νὰ κυβερνᾷς καὶ χτήματα καὶ σπίτι,
καὶ νὰ μὴν ἔρθῃ ἐδῶ ψυχὴ καὶ θὲς δὲ θὲς σοῦ ἁρπάξῃ
τὰ χτήματα, ὅσο τὸ νησὶ τὸ κατοικοῦν ἀνθρῶποι.
Μὰ τώρα θέλω νὰ μοῦ πῇς, καλέ μου, γιὰ τὸν ξένο,
ποποῦθε νἄναι ἐλόγου του; ποιά χώρα λέει δική του;
ποιά νἄναι ἡ φύτρα του μαθές, τὸ πατρικό του χῶμα;

μπὰς καὶ μαντᾶτα σοὔφερε πὼς ἔρχεται ὁ γονιός σου;
ἢ νἄρθε ἐδῶ γυρεύοντας δικές του τάχα ἀνάγκες;
Φάνηκε μόλις, κ᾽ ἔφυγε· δὲν ἔμεινε δὰ κιόλας
νὰ γνωριστῆ· καὶ πρόστυχος δὲν ἔμοιαζε στὴν ὄψη.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Ὁ κύρης μου πιὰ γυρισμό, ὦ Εὐρύμαχε, δὲν ἔχει·
μήτε μαντᾶτα ἀκούγω ἐγώ, σὰ φτάνουν ἀπὸ κάπου,
μήτε μαντεῖες πιὰ ψηφῶ σὰν προσκαλέση ἡ μάννα
μάντη στὸ σπίτι καὶ ρωτάῃ. Ὁ ξένος ποὺ εἶδες εἶναι
φίλος δικός μου πατρικὸς ἀπὸ τὴν Τάφο, ὁ Μέντης·
τοῦ φρόνιμου τοῦ Ἀχίαλου παινιέται γιὸς πὼς εἶναι,
καὶ βασιλιὰς τῶν Ταφιτῶν, ποὺ τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅμως τὴ θεὰ στὸ νοῦ τὴν εἶχε πάντα.
Ἐκεῖνοι ὡς τόσο στὸ χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγούδι
τὸ γύρισαν, καὶ γλέντιζαν ὡς ποὺ νἄρθῃ τὸ βράδυ.
Καὶ καθὼς γλέντιζαν, τἀχνὸ κατέβηκε τὸ βράδυ·
καθένας τότες σπίτι του τραβοῦσε νὰ πλαγιάσῃ,
καὶ πῆγε κι ὁ Τηλέμαχος στὸν ἁψηλοχτισμένο
τὸ θάλαμο ποὺ σφάνταζε μὲς στὴν αὐλὴ τὴν ὥρια,
νὰ μπῇ στὴν κλίνη του, πολλὰ στὸ νοῦ του μελετώντας.
Ἡ Εὐρύκλεια τότες τοὔφερε τὰ φώσια τἀναμμένα,
τοῦ Ὦπα ἡ κόρη ἡ μπιστευτή, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισηνόρη,
π᾽ ὁ Λαέρτης ἄλλοτες μικρὴ τὴν πῆρε κοπελλοῦδα
μὲ εἴκοσι βόδια πλερωμή, καὶ μέσα στὸ παλάτι
τὸ ἴδιο μὲ τὴν ἄξια του γυναίκα τὴν τιμοῦσε,
μὰ ἀντάμα της δὲν πλάγιαζε, νὰ μὴ χολιάσῃ ἐκείνη·
αὐτὴ τὰ φώσια ἀνέβασε, ποὺ ἀπὸ τὶς ἄλλες δοῦλες
τὸν εἶχε ἀγάπη ξέχωρη, κι ἀπὸ μωρὸ τὸν κοίτα.
Ἄνοιξε αὐτὸς τὸ θάλαμο τὸν τεχνικὰ φτιασμένο,
στὴν κλίνη κάθησε, ἔβγαλε τὸ μαλακὸ χιτώνα,
τὸν ἔθεσε στῆς φρόνιμης γερόντισσας τὰ χέρια,
κι αὐτὴ σὰν τονὲ δίπλωσε καλά, σὲ ξυλοκάρφι
τὸν κρέμασε, παράδιπλα στὸ τορνευτὸ κλινάρι,
κ᾽ ἤβγε, τῆς θύρας σέρνοντας τὴν ἀργυρὴ κρικέλλα,
ἀπέξωθε μὲ τὸ λουρὶ τὸ σύρτη της τραβώντας.
Κι αὐτὸς μὲ ἀνθὸ τοῦ προβατιοῦ γιὰ σκέπασμα, ὅλη νύχτα
τὸ δρόμο συλλογιότανε ποὺ ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ ξήγα.

ΡΑΨΩΔΙΑ Β.

Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τοῦ Ὀδυσσέα ὁ ἀκριβογιὸς σηκώθη ἀπὸ τὸ στρῶμα,
ντύθηκε, ζώνει τὸ σπαθὶ τὸ κοφιερὸ στὸν ὦμο,
ὥρια ποδένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρά του,
καὶ βγαίνει ἀπὸ τὸ θάλαμο μὲ ἀθάνατο παρόμοιος.
Διαλαλητάδες πρόσταξε καλόφωνους ἀμέσως
τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς σὲ συντυχιὰ νὰ κράξουν.
Τοὺς κράξανε, καὶ γλήγορα συνάχτηκαν ἐκεῖνοι.
Καὶ σὰ συνάχτηκαν, καὶ μιὰ παρέα ὅλοι γενήκαν,
κινάει ἐκεῖ μὲ χάλκινο κοντάρι στὴν παλάμη,
μονάχος ὄχι· δυὸ σκυλιὰ γοργόποδ᾽ ἀκλουθοῦσαν,
κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ μὲ θεόλαμπρη τὸν περεχοῦσε χάρη.
Τονὲ θαμάζανε ὅλοι τους σὰν ἔρχουνταν. Καθίζει
στὸ πατρικό του τὸ θρονί, κ᾽ οἱ γέροι δίνουν τόπο.
Τότες ὁ Αἰγύπτιος ὁ ἥρωας ἀρχίνησε τὸ λόγο,
σκυφτὸς ἀπὸ τὰ γερατειά, καὶ μὲ πολλὰ στὸ νοῦ του.
Τὶ κ᾽ ἐκεινοῦ ὁ ἀκριβογιὸς μὲ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα
στὸ Ἴλιο τότες μίσεψε μὲ κουφωτὰ καράβια,
ὅ᾽ Ἄντιφος, κονταριστής, ποὺ ὁ Κύκλωπας ὁ ἄγριος
τὸν ἔκοψε, καὶ δεῖπνο του τὸν ἔκαμε στὸ σπήλιο.
Τοὔμειναν τρεῖς· ὁ Εὐρύνομος, μνηστήρας κι αὐτὸς ἕνας,
κι᾽ οἱ ἄλλοι δυὸ νοιαζόντουσαν τὰ γονικὰ χωράφια·
μιὰ ἐκειὸν τὸν εἶχε ἀξέχαστο καὶ τὸν πικροθρηνοῦσε.
Καὶ δάκρια τώρα χύνοντας ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·

«Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, Θιακήσοι. Συντυχιά μας
δὲν ἔγινε, ἢ συνέδριο μας κανένα ἀφότου ὁ μέγας
ὁ Ὀδυσσέας μίσεψε μὲ κουφωτὰ καράβια.
Ποιός τώρα ἐδῶ μᾶς κάλεσε; ποιός τόσην ἔχει ἀνάγκη;
ἀπὸ τοὺς νέους τάχα αὐτὸς γιὰ ἀπ᾽ τοὺς παλιούς μας νἄναι;
νἄκουσε τάχα στράτεμα πὼς πλάκωσε, καὶ θέλει
σὰν πρῶτος ποῦ τἀπείκασε νὰ μᾶς τὸ φανερώσῃ;
ἢ γι᾽ ἄλλο τίποτις κοινὸ θὰ βγῇ νὰ μᾶς μιλήσῃ;
Καλὸς μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος, καὶ βλογημένος νἄναι.
Νιὰ τοῦ χαρίζῃ ὁ Δίας καλά, ὅσα ζητάει ἡ ψυχή του.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τἄχε καλὸ σημάδι.
Καὶ πιὰ δὲν κάθουνταν, παρὰ ποθώντας νὰ μιλήσῃ,

στάθη στὴ μέση· τοὔβαλε στὸ χέρι δεκανίκι
ὁ κήρυκας Πεισήνορας, μὲ νοῦ καὶ γνῶσες ἄντρας.
Καὶ τότες πρῶτα γύρισε κατὰ τὸ γέρο, κ᾽ εἶπε·
«Αὐτός, ὦ γέρο, ποὺ ρωτᾷς, θὰ δῇς μακριὰ δὲν εἶναι·
ἐγὼ τὸν κόσμο κάλεσα, τὶ ἐμένα ἀγγίζει ὁ πόνος.
Καὶ μήτε στράτεμα ἄκουσα νὰ πλάκωσε, καὶ θέλω
σὰν πρῶτος ποὺ τἀπείκασα νὰ σᾶς τὸ φανερώσω,
μήτ᾽ ἄλλο τίποτις κοινὸ δὲ βγαίνω νὰ ξηγήσω,
παρὰ δικό μου πάθημα, ποὺ μοὔπεσε στὸ σπίτι
διπλό· τὸν ἄξιο μου ἔχασα γονιὸ ποὺ κυβερνοῦσε
ἐσᾶς ἐδῶ ὅλους μιὰ φορὰ σὰν ἥμερος πατέρας,
κι ἄλλο, χειρότερο πολύ, ποὺ πάει νὰ ξολοθρέψῃ
τὸ σπιτικό μου, κι ὅλο μου τὸ βιὸς νὰ τἀφανίσῃ.
Μνηστῆρες πλῆθος πέσανε τῆς ἄθελής μου μάννας,
γιοὶ τῶν ἀντρῶν ποὺ βρίσκουνται προυχόντοι μὲς στὸν τόπο,
καὶ νὰ φανοῦνε τρέμουνε στοῦ Ἰκάριου τοῦ γονιοῦ της,
ποὺ αὐτὸς τῆ θυγατέρα του θὰ προίκιζε, καὶ σ᾽ ὅποιον
πιὸ ταιριαστὸς τοῦ φαίνουνταν, τὴν ἔδινε γυναίκα.
Μόνε σ᾽ ἐμᾶς ὁλοκαιρὶς χαζεύοντας ἐκεῖνοι
καὶ βόδια σφάζοντας κι ἀρνιά, καὶ τὰ παχιὰ τὰ γίδια,
τὰ χαίρουνται, καὶ πίνουνε τὸ φλογερὸ κρασί μου,
τοῦ κάκου, καὶ τὰ καταλοῦν· γιατὶ ἄντρας πιὰ δὲ στέκει
σὰν ποὺ ὁ Δυσσέας εἴτανε, τὸ σπίτι νὰ γλυτώσῃ.
Κ᾽ ἐμεῖς γι᾽ αὐτοὺς δὲ σώνουμε· μὰ ἀλήθεια καὶ κατόπι
θἄμαστε ἐμπρός τους ἀχαμνοὶ κι ἀνήξεροι ἀπὸ μάχη.
Νἄχα μαζί μου δύναμη, κ᾽ ἐγὼ θἀντιστεκόμουν,
τὶ ἀβάσταχτά ᾽ναι ἐτοῦτα πιά· μοῦ ἀφάνισαν τὸ σπίτι
καὶ πῆγε· νοιώστε την κ᾽ ἐσεῖς αὐτὴ τὴν ἀδικιά τους,
ντραπῆτε ἐκείνους τοὺς λαοὺς ποὺ γύρω γειτονεύουν,
καὶ φοβηθῆτε τοὺς θεούς, μὴν ὀργιστοῦν καὶ ρίξουν
μιὰ μέρα στὸ κεφάλι σας τὰ μαῦρα αὐτὰ τὰ ἔργα.
Προσπέφτω σας, γιὰ τόνομα τοῦ Δία καὶ τῆς Θέμης,
ποὺ τῶν ἀντρῶν τὶς συντυχιὲς αὐτὴ σκορπάει ἢ φέρνει,
πάψτε, καλοί μου, ἀφῆστε με μὲς στὸν καημὸ νὰ λυώνω
μονάχος, ἂν ὁ δοξαστὸς πατέρας μου Ὀδυσσέας
στοὺς Ἀχαιοὺς δὲν ἔκαμε κακὸ ἀπὸ ὄχτρητά του,
ποὺ τώρα μ᾽ ὄχτρητα κ᾽ ἐσεῖς τὸ ξεπλερώνετέ μου,
σ᾽ ἐτούτους θάρρος δίνοντας· πιὸ κέρδος γιὰ τὰ μένα

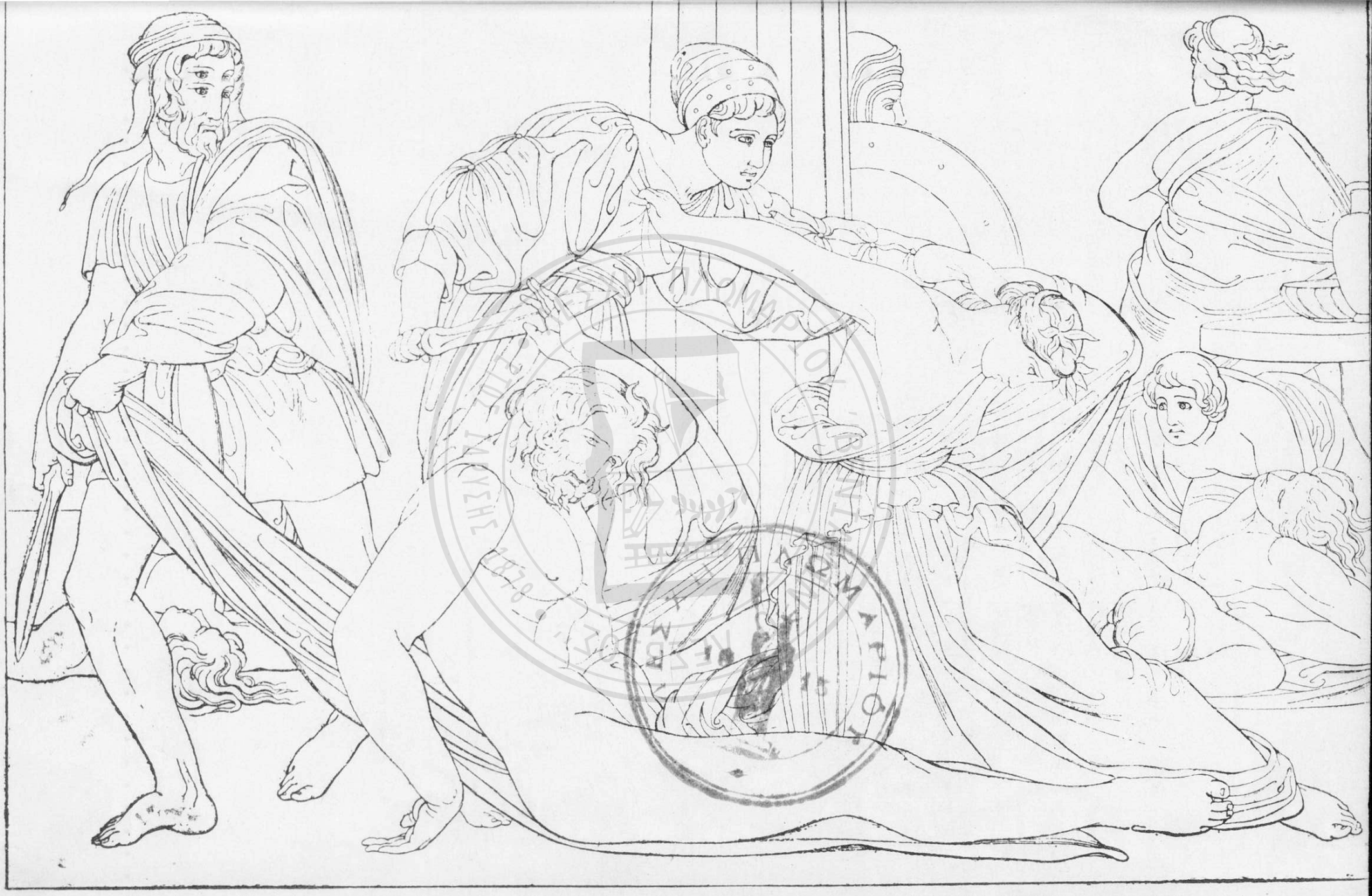

Ὁ Αἴγιστος ἔσφαξε τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἡ Κλυταιμνήστρα τὴν Κασσάντρα (α. 36. γ 303, δ 535, λ 409—424 κ. ἀ.).

ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ἐσεῖς; νὰ καταλούσατε τὸ βιὸς καὶ τὰ καλά μου.
Νἄσιαστε ἐσεῖς, τὸ δίκιο μου θὰ τὄβρισκα μιὰ μέρα·
τὶ μὲς στὴ χῶρα θἄβγαινα, καὶ γκαρδιακὰ μιλώντας
τὰ πλούτια μου θὰ γύρευα, ὡς ποὺ ὅλα νὰ δοθοῦνε.
Μὰ τώρα πόνο ἀγιάτρευτο μοῦ βάζετε στὰ σπλάχνα.»
Αὐτὰ τοὺς εἶπε μὲ χολή, κ᾽ εὐτὺς τὸ δεκανίκι
χάμου πετάει δακρύζοντας· κι ὅλους τοὺς πῆρε ἡ λύπη.
Σωπιοῦσαν, καὶ κανένας τους νὰ βγάλῃ δὲν κοτοῦσε
λόγο σκληρό, κι ἀπάντηση νὰ δώσῃ· μόνο ὁ Ἀντίνος
σηκώθηκε ἀπ᾽ τοὺς Ἀχαιούς, κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη.
«Μωρὲ λογά, ἀχαλίνωτε Τηλέμαχε, τί λές μας;
μᾶς βρίζεις, κι ἀβανιάσματα νὰ μᾶς κολλήσῃς θέλεις·
μὰ ξέρε το πὼς δὲ σοῦ φταῖν οἱ Ἀχαιοὶ οἱ μνηστῆρες,
παρὰ ἡ μαννοῦλα σου τὰ φταίει, ποὺ χίλια ξέρει ὁ νοῦς της.
Τρεῖς χρόνοι τώρα πέρασαν, καὶ τέταρτος κοντεύει,
ποὺ αὐτὴ γελάει τοὺς Ἀχαιούς. Ἐλπίδες δίνει σ᾽ ὅλους,
καὶ καθενοῦ ξεχωριστὰ ταξίματα τοῦ στέλνει,
αὐτὴ ὅμως ἄλλα μελετάει. Καὶ κοίταξε κ᾽ ἐτούτη
τὴν πονηριὰ ποὺ μπόρεσε νὰ σοφιστῇ καὶ νἄβρῃ.
Στήνει θεόμακρο πανὶ στὸν πύργο της νὰ φάνῃ,
ψιλόκιλωστο κι ἀμέτρητο, καὶ λέει μας· «Παληκάρια,
μνηστιῆρες μου, τώρα ὁ λαμπρὸς ποὺ ἀπέθανε Ὀδυσσέας,
μὴ βιάζετε τὸ γάμο μου, γιὰ νἀποσώσω πρῶτα
τὸ παιννικό, νὰ μὴ χαθοῦν τὰ νήματα τοῦ κάκου,
ποὺ τὄχω γιὰ τὸ σάβανο τοῦ ἥρωα τοῦ Λαέρτη,
σὰν ἔρθῃ ὁ κορμοτεντωτὴς ὁ χάρος καὶ τὸν πάρῃ,
μπὰς καὶ καμιὰ τῶν Ἀχαιῶν κερὰ μὲ ψεγαδιάσῃ,
ἂν κοίτεται ἀσαβάνωτος, πούταν καὶ τόσο πλούσιος.»
Αὐτὰ εἶπε, κ᾽ οἱ λεβέντικες τὰ δέχτηκαν ψυχές μας.
Λοιπόν, τὶς μέρες ἔφαινε τὸ θεόμακρο πανί της,
τὴ νύχτα ὅμως τὸ ξέφαινε σὰν ἔφερναν τὰ φῶτα.
Τρεῖς χρόνους μᾶς κρυφόπαιζε, κ᾽ ἔτσι μᾶς ἔπειθε ὅλους·
μὰ οἱ ἐποχὲς σὰ φέρανε τὸν τέταρτο τὸ χρόνο,
μιά της γυναίκα πῆξερε, μᾶς τὰ φανέρωσε ὅλα,
καὶ πιάσαμέ την τὸ λαμπρὸ πανί της νὰ ξεφαίνῃ.
Καὶ τότες πιὰ μὲ τὸ στανιὸ τὸ τέλειωσε ἀπ᾽ ἀνάγκη·
κ᾽ ἐσέννα, νά τί ἀπάντηση σοῦ δίνουν οἱ μνηστῆρες,
κ᾽ ἐσὺ νὰ ξέρῃς, κ᾽ οἱ Ἀχαιοὶ νὰ μάθουν ὅλοι ἐτοῦτοι.

Ξεδιάβασ᾽την τὴ μάννα σου, καὶ πὲς νὰ πάῃ νὰ πάρῃ
ὅποιον καλέσῃ ὁ κύρης της κι ὅποιον αὐτὴ θελήσῃ.
Μὰ ἂ μελετάῃ τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ βασανίσῃ ἀκόμα,
μὲ ὅσα φυλάει τῆς Ἀθηνᾶς χαρίσματα ἡ ψυχή της,
μὲ τὴν πιδέξια τέχνη της, μὲ τὴ λαμπρὴ ξυπνάδα,
τὶς μαριολιές, ποὺ σὰν κι αὐτὲς μήτ᾽ οἱ παλιὲς ἐκεῖνες
ὡριομαλλοῦσες Ἀχαιὲς δὲν ἄκουσα ἂν τὶς εἶχαν,
ἡ Ἀλκμήνη, ἡ ὡριοστεφάνωτη Μυκήνη, μήτε ἡ Τύρω,
ποὺ μιά τους δὲν τῆς ἔμοιαζε στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης,
αὐτὸ ὅμως δὲν τἀπείκασε· πὼς θὰ σοῦ τρῶνε οἱ ἄλλοι
τὸ βιός σου καὶ τὰ πλούτια σου ὅσο πεισμώνει ἐκείνη
στὴ γνώμη ποὺ οἱ ἀθάνατοι τῆς βάλανε στὸ νοῦ της.
Μεγάλο ἀπόχτησε ὄνομα γιὰ λόγου της, μὰ ἐσένα
ἀρίθμητα σὲ στέρησε καλά. Καὶ γνώριζέ το,
πὼς ἐμεῖς μήτε σ᾽ ἐξοχὴ μήτε κι ἀλλοῦ δὲν πᾶμε,
πρὶν αὐτὴ πάρῃ ἀπὸ τὰ μᾶς τὸν ἄντρα ποὺ διαλέξῃ.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Ἀντίνο, ἀπὸ τὸν πύργο μου δὲ γίνεται νὰ διώξω
ἐκείνη ποὺ μὲ γέννησε καὶ μ᾽ ἔθρεψε· ὁ γονιός μου,
ζῇ ἀπέθανε, σὲ ξένη γῆς ἀπόμεινε· ἂν τὴ στείλω
τὴ μάννα ἐγώ, στὸν κύρη της θὰ τἀκριβοπλερώσω.
Κι ἀπ᾽ τὸν Ἰκάριο συφορὲς κι ἀπ᾽ τὸ θεὸ θὰ μοὔρθουν,
σὰ φεύγει ἡ μάννα καὶ ξορκάει τὶς μαῦρες Ἐρινύες·
μὰ καὶ τοῦ κόσμου ἐπάνω μου τὴν κατηγόρια θἄχω·
ὥστε ποτές μου τέτιο ἐγὼ δὲν ξεστομίζω λόγο.
Κι ἀτοί σας ἂν τὸ νοιώθετε τὸ κρῖμ᾽ αὐτό, νὰ σύρτε,
ἄλλα τραπέζια νἄβρετε, δικό σας βιὸς νὰ τρῶτε,
ὁ ἕνας σπίτι τοῦ ἀλλονοῦ. Μὰ ἂν πάλε ἐσεῖς θαρρῆτε
πὼς εἶναι δίκιο κ᾽ εὔλογο νὰ καταλυοῦνται πλούτια
ἑνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα, σκορπᾶτε τα· ἐγὼ τότες
καλῶ βοήθεια τοὺς θεούς, ἴσως κι ὁ Δίας φέρῃ
τὸ γδικιωμὸ ποὺ ἀξίζει σας, κ᾽ ἔτσι κ᾽ ἐσεῖς κατόπι
πεδῶθε δίχως πλερωμὴ μιὰ καὶ καλὴ χαθῆτε.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ βροντόφωνος ὁ Δίας τότες στέλνει
ἀπ᾽ τἄψηλὸ βουνόκορφο δυὸ ἀϊτοὺς καὶ ξεκινᾶνε.
Πέταγαν πρῶτα ἀνάλαφρα σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου,
πλευρὸ πλευρὸ διαβαίνοντας μὲ τὰ φτερὰ ἁπλωμένα·
μὰ στῆς πολύβοης συντυχιᾶς σὰν ἔφτασαν τὴ μέση,

στριφογυρνοῦν, καὶ μὲ βαρὺ φτερούγιασμα κοιτώντας
πρὸς τὰ κεφάλια τοῦ λαοῦ ματιὲς θανάτου ρίχτουν·
καὶ μὲ νυχιὲς σὰν ἔσκισαν τὰ μοῦτρα, τὰ λαιμά τους,
δεξιὰ κινώντας πέρασαν τὶς κατοικιὲς τῆς χώρας.
Θαμμάσαν ὅλοι βλέποντας τὰ ὄρνια σὰ φανῆκαν,
κι ὁ νοῦς τους ἀνιστόραγε τὰ μέλλανε νὰ γίνουν.
Ὁ γέρος τότε ἥρωας τοὺς μίλησε Ἀλιθέρσης,
τοῦ Μάστορα, ποὺ πρῶτος τους κρινότανε ὁλονῶνε
στὴ γνώριση τῆς μαντικῆς, στὴν ὁρμηνειὰ τῶν ὄρνιων·
αὐτὸς λοιπὸν καλόγνωμα ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·
«Ἀκούστε με, ὦ Θιακήσοι ἐσεῖς, καὶ μάλιστα οἱ μνηστῆρες,
τὸ τί ἔχω τώρα νὰ σᾶς πῶ καὶ νὰ σᾶς φανερώσω.
Βαρὺ κακὸ τοὺς ἔρχεται· δὲ δύνεται ὁ Δυσσέας
νὰ μείνῃ πιὰ πολὺν καιρὸ μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του·
σιμιὰ ἐδῶ κάπου θάνατο γιὰ τοὺς μνηστῆρες σπέρνει
μὰ κι ἄλλοι μας ἐδῶ πολλοὶ θὰ πάθουμε μαζί τους,
ποὺ κατοικιά μας ἔχουμε τὸ ξάστερο τὸ Θιάκι·
τὸ πῶς θὰ τοὺς μποδίσουμε ἀπὸ τώρα ἂς στοχαστοῦμε,
ἢ ἐτοῦτοι πρῶτοι ἂς πάψουνε· τὶ γιὰ καλό τους εἶναι.
Δὲν προφητεύω ἀνήξερος· κατέχω τα ποὺ κρένω·
ἔτσι κ᾽ ἐκειοῦ ὅσα μάντεψα ἐγὼ τότες, ὅλα βγῆκαν
ὅταιν οἱ Ἀργῖτες ὅλοι τους στοῦ Ἴλιου τὴ χώρα ὁρμοῦσαν,
κι ἀντάμα τους ὁ τρίξυπνος ξεκίνασε Ὀδυσσέας.
Θὰ πάθῃ, τοὔλεγα, πολλά, θὰ χάσῃ τοὺς συντρόφους,
καὶ θὰ γυρίσῃ ἀγνώριστος στὰ εἴκοσι τὰ χρόνια
στὸν τόπο του· καὶ νά, ποὺ αὐτὰ τώρα τοῦ βγαίνουν ὅλα.»
Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος ἀντίσκοψε καὶ τοὔπε·
«Σπίτι σου σέρνε, γέρο ἐσύ, καὶ βγάζε τῶν παιδιῶ σου
μαντεῖες, μπὰς καὶ πάθουνε κανὲ κακὸ κατόπι·
προφήτης εἶμ᾽ ἐγὼ σ᾽ αὐτὰ πολὺ καλύτερός σου.
Ὄρνια γυρίζουνε πολλὰ κάτω ἀπ᾽ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου,
μὰ δὲ μαντεύουν ὅλα· πάει, χάθη ὁ Δυσσέας στὰ ξένα·
μακκάρι νἀφανίζουσαν κ᾽ ἐσὺ μαζὶ μ᾽ ἐκεῖνον,
νὰ μὴ μᾶς ψέλνῃς τώρα ἐδῶ τὶς τόσες μαντικές σου,
κεντιτώντας ἀδιαφόρετα τὸ χόλιασμα τοῦ γιοῦ του,
μ᾽ ἐλπίδα κ᾽ ἴσως σπίτι σου κάποιο σοῦ στείλῃ δῶρο.
Σοῦ λέω ἐγὼ μιὰ καὶ καλή, κι αὐτὸ ποὺ πῶ τελειέται·
ἐσὺ ποὺ ξέρεις τὰ παλιὰ καὶ τὰ πολλά, ἂν ἐτούτου

τοῦ νέου ἀνάψῃς τὴν ὀργὴ μὲ πλανερά σου λόγια,
πρῶτος αὐτὸς χερότερα θὰ πάθῃ ἀπ᾽ ἀφορμή σου,
καὶ μήτε ἀπ᾽ αὐτουνοὺς καλὸ δὲ θενὰ δῇ, κ᾽ ἐσένα
μὲ πρόστιμο θὰ ψήσουμε βαρύ, ποὺ σὰν πλερώνῃς
ἀπὸ τὸν πόνο, γέρο μου, θενὰ λυσσάξῃ ὁ νοῦς σου.
Καὶ τώρα τὸν Τηλέμαχο μπρὸς σ᾽ ὅλους συβουλεύω
νὰ πῇ τῆς κερὰ μάννας του νὰ σύρῃ στοῦ γονιοῦ της,
κι αὐτοὶ θὰ τὴν παντρέψουνε κι ἀρίφνητα θὰ βγάλουν
προικιά, σὰν ποὺ ταιριάζουνε σὲ κόρη ἀγαπημένη.
Τὶς βαρετές μας προξενειὲς ἀλλιῶς δὲν παραιτοῦμε,
τὶ στάλα δὲ φοβόμαστε κανέναν ἐδῶ πέρα,
μὰ μήτε τὸν Τηλέμαχο μὲ τὰ πολλὰ τὰ λόγια·
κι οὐδὲ ψηφοῦμε, γέροντα, τὶς προφητεῖες ποὺ βγάζεις,
τὶς ἀνωφέλευτες, ποὺ πιὸ σιχαμερὸ σὲ κάνουν.
Τὰ πλούτια του θὰ τρώγουνται κι ἀγύριστα θὰ μνήσκουν,
ὅσο αὐτὴ παίζει τοὺς Ἀχαιούς, τὸ γάμο ἀργοπορώντας·
καὶ πάντα θὰ προσμένουμε καὶ θὰ λογομαχοῦμε
γιὰ τὶς περίσσιες χάρες της, καὶ σ᾽ ἄλλες δὲ θὰ πᾶμε,
ἀπ᾽ ὅσες ταίρια γίνουνται καλὰ τοῦ καθενοῦ μας.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Εὐρύμαχε, κ᾽ οἱ ἄλλοι ἐσεῖς καμαρωτοὶ μνηστῆρες,
μήτε μιλῶ γι᾽ αὐτὰ ἐγὼ πιά, κι οὐδὲ παρακαλῶ σας·
αὐτὰ τώρα κ᾽ οἱ ἀθάνατοι κ᾽ οἱ Ἀχαιοὶ τὰ ξέρουν.
Παρὰ καράβι γλήγορο κ᾽ εἴκοσι δόστε μου ἄντρες,
ἀπό ᾽ναν τόπο σ᾽ ἄλλονα ταξίδι νὰ μὲ πάρουν.
Στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερὴ θὰ σύρω καὶ στὴ Σπάρτη,
τοῦ πλανημένου μου γονιοῦ τὸ γυρισμὸ νὰ μάθω·
ἢ κάποιος θὰ μοῦ πῇ θνητός, ἢ τὴ φωνὴ θἀκούσω
ποὺ στέλνει ὁ Δίας καὶ στὴ γῆς συχνὰ σκορπάει τὶς φῆμες.
Κι ἃ μάθω πὼς ὁ κύρης μου καὶ ζῇ καὶ θὰ γυρίσῃ,
ὡς ἕνα χρόνο, κι ἂς πονῶ, θενἀπαντέξω ἀκόμα·
ἂν πάλε πὼς ἀπέθανε καὶ πὼς μοῦ χάθη ἀκούσω,
γυρίζω πίσω στὰ γλυκὰ λημέρια τῆς πατρίδας,
τοῦ στήνω μνῆμα, νεκρικὰ πολλὰ τοῦ θέτω δῶρα,
ὅσα τοῦ πρέπουν, κ᾽ ὕστερα παντρεύω καὶ τὴ μάννα.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, κάθησε· κ᾽ εὐτὺς σηκώθη ὀμπρός τους
ὁ Μέντορας ποὺ σύντροφο ὁ λαμπρὸς Δυσσέας τὸν εἶχε,
καὶ φεύγοντας στὰ χέρια του τὸ σπιτικό του ἀφῆκε,

ὅλοι νἀκοῦν τὸ γέροντα, καὶ νὰ φυλάῃ τὰ πάντα·
ἐκεῖνος μὲ καλογνωμιὰ ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·
«᾽Ακούστε με τὸ τί θὰ πῶ, Θιακήσοι. Πιὰ κανένας
ἂς μὴ μᾶς ἔρθῃ βασιλιάς, καλόβουλος καὶ δίκιος
καὶ πρόσχαρος, παρὰ σκληρὸς καὶ κακοπράχτης νἄναι,
ἀφοῦ τὸ θεϊκὸ ᾽Οδυσσέα κανένας δὲ θυμᾶται,
μὲς στὸ λαὸ ποὺ σὰ γονιὸς μ᾽ ἀγάπη τὸν κυβέρνα.
Καὶ δὲ θαμάζουμαι ἐτουνοὺς τοὺς ἄφοβους μνηστῆρες,
ποὺ ἔργατα παράνομα μὲ πονηριὲς σκαρώνουν·
ἂν αὐτοὶ τρῶν καὶ καταλοῦν τοῦ ᾽Οδυσσέα τὸ σπίτι,
μὲ τὴ ζωή τους παίζουνε, καὶ λὲν πὼς χάθη ἐκεῖνος.
Μὰ ἐσᾶς τοὺς ἄλλους, ποὺ βουβοὶ καθόσαστε, καὶ λόγο
δὲ βγάζετε ἐναντίο τους, νὰ τοὺς καταδαμάστε,
ἐσεῖς οἱ πάμπολλοι, αὐτουνοὺς τοὺς μετρητοὺς μνηστῆρες.»
Κι ὁ Λειώκριτος τοῦ Εὐήνορα γυρίζει κι ἀπαντάει του·
«Μέντορα ἐσύ, κακόμυαλε καὶ κλούβιε, τί φωνάζεις;
Τοὺς λὲς νὰ μᾶς δαμάσουνε, κι ὡς τόσο δύσκολό ᾽ναι
οἱ λίγοι νὰ χτυπήσουνε πολλοὺς γιὰ φαγοπότι.
Κι ἂν ὁ Θιακήσος ᾽Οδυσσέας φανερωθῇ ἀπατός του,
κι ἀπὸ τὸν πύργο σοφιστῇ νὰ διώξῃ τοὺς μνηστῆρες,
ἐκεῖ ποὺ τρωγοπίνουνε τὰ παληκάρια ἀντάμα,
δὲ θἄχαιρε ἡ γυναίκα του ποὺ γύρισε ὁ καλός της,
τὶ μαῦρο τέλος θἄβρισκε ἐκεῖ μέσα πολεμώντας
ἕνας αὐτὸς μὲ τοὺς πολλούς· μὰ ἐσὺ σωστὰ δὲν τἄπες,
᾽Ελᾶτε τώρα ἐσεῖς, παιδιά, σκορπιέστε στὶς δουλειές σας·
ὁ ᾽Αλιθέρσης τούτονε κι ὁ Μέντορας ἂς βάλουν
στὸ δρόμο του, σὰν ποῦναι δὰ καὶ γονικοί του φίλοι.
Μὰ ἐγὼ θαρρῶ πολὺν καιρὸ θὰ κάθεται στὸ Θιάκι
νἀκούῃ μαντᾶτα, καὶ ποτὲς δὲ θὰ χαρῇ ταξίδι.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε, σκόρπισε τὴ συντυχιὰ μὲ βιάση.
Καὶ σύρανε στὸ σπίτι του ὁ καθένας, κ᾽ οἱ μνηστῆρες
κατὰ τὸν πύργο κίνησαν τοῦ θεϊκοῦ ᾽Οδυσσέα.
Τότες μακριὰ ὁ Τηλέμαχος στἀκρόγιαλο κατέβη,
τὰ χέρια θαλασσόνιψε, κ᾽ ἔκαμε δέηση κ᾽ εἶπε·
«᾽Άκου μ᾽, ἐσὺ ὁ θεός, ποὺ ἐχτὲς στὸν πύργο ἦρθες καὶ μοῦπες
νὰ πάρω πλοῖο καὶ στἀχνὰ τὰ πέλαα νἀρμενίσω,
νὰ μάθω ἃ γύρισε ὁ γονιὸς ποὺ λείπει τόσους χρόνους,
κι ὅμως μποδίζουν οἱ ᾽Αχαιοί, καὶ μάλιστα οἱ μνηστῆρες,

πούναι μεγάλη ἡ κάκια τους, περίσσια ἡ περηφάνεια »
Αὐτὰ σὰν προσευκήθηκε, νά, ἡ Ἀθηνᾶ προβάλλει,
μὲ τὴ φωνὴ καὶ τὸ κορμὶ τοῦ Μέντορα ἀντικρύ του,
καὶ συντυχαίνει του, καὶ λέει μὲ φτερωμένα λόγια·
«Τηλέμαχε, ἄναντρο ἢ χαζὸ δὲ θὰ σὲ λὲν κατόπι, 270
ἂν τοῦ γονιοῦ σου ἡ λεβεντιὰ μέσα σου μνήσκῃ, κ᾽ εἶσαι
τέτοιος ποὺ ἐκεῖνος εἴτανε καὶ σ᾽ ἔργα καὶ σὲ λόγια·
καὶ τότες τὸ ταξίδι σου δὲν πάει χαμένο, θἄβγῃ.
Μ᾽ ἂν ἐκεινοῦ δὲν εἶσαι ἐσὺ γιὸς καὶ τῆς Πηνελόπης,
αὐτὰ ποὺ λαχταρᾷς θαρρῶ δὲ θὰ τὰ δῇς νὰ βγοῦνε.
Λίγα στὸν κόσμο αὐτὸ παιδιὰ μὲ τοὺς γονιούς τους μοιάζουν,
χερότεροι εἶναι οἱ πιὸ πολλοί, καλύτεροί ᾽ναι λίγοι.
Μὰ ἀφοῦ δὲ θἄσαι ἐσὺ ἄναντρος μηδὲ χαζὸς κατόπι,
κι ἀφοῦ ποτὲς δὲ σἄφησε τοῦ Ὀδυσσέα ἡ γνώση,
μελέτα το πῶς τὰ ἔργα αὐτὰ ἐσὺ θὰ τὰ τελέσῃς, 280
κι ἀψήφα τους τοὺς ἄμυαλους αὐτοὺς καὶ τὶς βουλές τους,
τί γνώση αὐτοὶ δὲν ἔχουνε καὶ δίκιο δὲ γνωρίζουν·
δὲν ξέρουν πὼς ὁ θάνατος κ᾽ ἡ μαύρη τους ἡ μοῖρα
εἶναι κοντά, καὶ θὰ τοὺς φάῃ μονήμερα ὁλονούς τους.
Καὶ τὸ ταξίδι ποὺ ζητᾷς πολὺ πιὰ δὲ θ᾽ ἀργήσῃ·
τέτοιος σου φίλος πατρικὸς ἐγώ ᾽μαι, ποὺ καράβι
θὰ σοῦ τοιμάσω γλήγορο, κ᾽ ἴδιος θἀρθῶ μαζί σου.
Πήγαινε, σμίξε τώρα ἐσὺ μὲ τοὺς μνηστῆρες σπίτι,
προμήθειες μάζωξε πολλές, καὶ σ᾽ ἀγγειὰ μέσα κλεῖσ᾽τες·
μὲς στὶς λαγῆνες τὸ κρασί, τἀλεύρι, τὸ μεδούλι 290
τοῦ κάθε ἀνθρώπου, σὲ πετσιὰ σφιχτοραμμένα βάλ᾽το.
κ᾽ ἐγὼ πηγαίνω στὸ λαὸ συντρόφους νὰ μαζώξω
νἄρθουν ἐθελοντές· πολλὰ καράβια ἐδῶ στὸ Θιάκι,
μὰ θὲς καινούρια θὲς παλιά· θὰ βρῶ καὶ θἀρματώσω
ἀπ᾽ ὅλα τὸ πιὸ διαλεχτό· τὸ ρίχτουμε στὸ κῦμα,
καὶ βγαίνουμε ἀρμενίζοντας στὰ διάπλατα πελάγη.»
Αὐτὰ σὰν τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ κόρη, ἐκεῖνος
ἀσάλευτος δὲν ἔμεινε στὴ θεϊκὴ φωνή της,
μόνε στὸν πύργο κίνησε μὲ σπλάχνα ταραγμένα,
καὶ βρῆκε τοὺς λεβέντηδες μνηστῆρες στὸ παλάτι·
γδέρνανε γίδια στὴν αὐλὴ καὶ χοίρους καψαλίζαν. 300
Ἤρθε ἴσια στὸν Τηλέμαχο γελώντας ὁ Ἀντίνος,
καὶ τοὔπιασε τὸ χέρι του, κι ὀνόμασέ τον κ᾽ εἶπε·

«Μωρὲ Τηλέμαχε λογά, ἀχαλίνωτε, μὴ βάζῃς
στὸ νοῦ σου τίποτις κακό, μήτ' ἔργο, μήτε λόγο,
μιόν' κάθησε νὰ φᾶς νὰ πιῇς σὰν πρῶτα. Κι ὅλα ἐτοῦτα
θθὰ σοῦ τὰ βροῦν οἱ Ἀχαιοί, καράβι, λαμνοκόπους
κκαλούς, νὰ φτάσῃς γλήγορα στὴ βλογημένη Πύλο,
κκαὶ νὰ γυρέψῃς ἄκουσμα τοῦ ξέλαμπρου γονιοῦ σου.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«'Αντίνο, δὲν μπορῶ μ' ἐσᾶς τοὺς περηφανεμένους
σὲ φαγοπότια νὰ γλεντῶ χαζὸς καὶ δίχως ἔννοια.
ΤΓάχα δὲ σώνει ποὺ ὅλοι ἐσεῖς τἀρίφνητα καλά μου
σκορπίστε τα σὰν εἴμουνα μωρὸ παιδί; μὰ τώρα
ππού ἀντρώθηκα, κι ἀκούγοντας ἀπ' ἄλλονοὺς μαθαίνω,
κκι ὅσο πηγαίνει μέσα μου ἡ ψυχή μου δυναμώνει,
μμοῖρα κακὴ θἀγωνιστῶ κ' ἐγὼ σ' ἐσᾶς νὰ φέρω,
εἴτε στὴν Πύλο τραβηχτῶ, ἢ μείνω ἐδῶ στὸ Θιάκι.
ΘΘὰ πάω—κι ὄχι ἀνώφελο ταξίδι αὐτό—περάτης,
ἀφοῦ δικά μου πλοῖα ἐγώ, δικούς μου λαμνοκόπους
δὲν ἔχω, καὶ τὸ κρίνατε κ' ἐσεῖς ἐτοῦτο κάλλιο.»
Εἶπε, καὶ σιγοτράβηξε τὸ χέρι ἀπὸ τ' Ἀντίνου
τὴν ἀπαλάμη. Στρώνοντας οἱ ἄλλοι τὰ τραπέζια
μὲ λόγια τὸν κεντούσανε καὶ τονὲ περγελοῦσαν,
κκι ἀπὸ τοὺς ξιππασμένους νιοὺς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·
«Καὶ βέβαια κάποιο φονικὸ ὁ Τηλέμαχος σκαρώνει.
ΠΠηγαίνει ὡς τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο κι ὡς στὴ Σπάρτη.
ββοηθοὺς νὰ φέρῃ· μέσα του πάθος μεγάλο βράζει·
ἴσως κι ὡς στὴν παχειὰ τὴ γῆς τῆς Ἔφυρας τραβήξῃ,
κκι ἀπὸ κεῖ πέρα βότανα θανατερὰ μᾶς φέρῃ,
κκαὶ στὸ κροντήρι ρίξῃ τα κι ὅλους ἐδῶ μᾶς σβύσῃ.»
Καὶ κάποιος ἄλλος πάλε ἐκεῖ τοὺς εἶπε ξιππασμένος·
«Ποιός ξέρει ἂ δὲ μᾶς βγῇ κι αὐτὸς μὲ κουφωτὸ καράβι
κκαὶ σὰν τὸν Ὀδυσσέα χαθῇ μακριὰ ἀπὸ κάθε φίλο;
Ὁ κόπος θἄτανε γιὰ μᾶς σὰν πιὸ πολὺς ἀλήθεια,
γγιατὶ θὰ μοιραζόμασταν τὸ ἔχει του, κ' ἡ μάννα
τὸ σπίτι θἄχε μὲ ὅποιονα τὴν ἔπαιρνε γυναίκα.»
Καὶ στοῦ γονιοῦ ὁ Τηλέμαχος τὸ θάλαμο κατέβη
τὸν ἄψηλὸ καὶ διάπλατο, πῆχε σωροὺς χρυσάφι
κκαὶ χάλκωμα, καὶ σεντουκιὲς φορέματα καὶ μῦρα,
κκαὶ ποὺ γλυκόπιοτο παλιὸ κρασί τολλὰ πιθάρια

στεκόντουσαν ὁλόγεμα μὲ ἁγνὸ πιοτὸ καὶ θεῖο,
στὸν τοῖχο ἀράδα κολλητά, ἴσως κ' ἐρθῇ μιὰ μέρα
πάλε ὁ Δυσσέας στὸν τόπο του, τὰ πάθια του σὰν πάψουν.
Σφιχτὰ δυὸ σανιδόφυλλα σφαλνούσανε τὴ θύρα,
καὶ μέρα νύχτα βρίσκουνταν κελάρισσα γυναίκα,
ποὺ καθετὶς νοιαζότανε μὲ νοικοκυροσύνη,
ἡ Εὐρύκλεια, τοῦ Ὤπα γέννημα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισηνόρη.
Τὴν ἔκραξε ὁ Τηλέμαχος ἐκεῖ, κι αὐτὰ τῆς εἶπε·
«Ἔλα, ὦ γριά, κρασὶ γλυκὸ μὲς στὶς λαγῆνες χῦσε,
τὸ νόστιμο, ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἐσὺ φυλάεις γιὰ κεῖνον 350
τὸν ἄμοιρο, τὸ θεόσπαρτο Ὀδυσσέα, ποὺ τὸ ἐλπίζει
μιὰ μέρα πὼς θὰ ξαναρθῇ, τὸ θάνατο ἂν ξεφύγῃ.
Δώδεκα γέμισε ἀπ' αὐτὲς καὶ καλοστούπωσέ τις,
βάλε καὶ στὰ καλόραφτα δερμάτια μέσα ἀλεύρι,
εἴκοσι μέτρα κάμε τα καρπὸ μυλαλεσμένο,
καὶ ξέρε τα μονάχη σου. Κι ὅλα μαζὶ νὰ τἄχῃς,
τὶ θἄρθω ἀποσπερῆς ἐγὼ νὰ τὰ σηκώσω, ἡ μάννα
σὰν ἀνεβῇ στἀνώγι της τὴ νύχτα νὰ πλαγιάσῃ.
Στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερὴ θὰ σύρω, καὶ στὴ Σπάρτη,
τοῦ ἀγαπημένου μου γονιοῦ τὸ γυρισμὸ ἴσως μάθω.» 360
Ἔτσ' εἶπε, καὶ ξεφώνισε ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα,
καὶ κλαίγοντας τοῦ λάλησε μὲ φτερωμένα λόγια·
«Πῶς μπῆκε τέτοιος λογισμός, παιδάκι μου, στὸ νοῦ σου;
καὶ πὼς θὰ πᾶ νὰ πλανηθῇς μαθὲ στῆς γῆς τὴν ἄκρη
ἐσὺ τἀκριβοπαίδι μας; Ἐκεῖνος πάει πιά, χάθη,
ὁ κύρης σου ὁ διογέννητος, στὰ μακρινὰ τὰ ξένα.
Ἅμα ἐσὺ φύγῃς, ὅλοι αὐτοὶ θὰ σοφιστοῦνε τρόπο
νὰ σὲ χαλάσουν ἄξαφνα, καὶ νὰ τὰ μοιραστοῦνε.
Στὸ σπίτι μέσα σύχαζε, τὶ δὲ σοῦ πρέπει ἐσένα
στἀτρύγητο τὸ πέλαγο νὰ δέρνεσαι γυρνώντας.» 370
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει·
«Θάρρος, δὲν εἶν' αὐτά, ὦ γριά, χωρὶς θεοῦ συνέργεια.
Ὅμως, νἀμώσῃς πὼς ἐσὺ λόγο δὲ λὲς τῆς μάννας,
ἐντέκατη ἢ δωδέκατη ὡσότου νἄρθῃ μέρα,
ἢ πρὶ γυρέψῃ νὰ μὲ δῇ, καὶ μάθῃ πιὰ πὼς λείπω,
γιὰ νὰ μὴν κλαίγῃ καὶ χαλνάῃ τὴν ὄμορφή της ὄψη.»
Αὐτὰ εἶπε της καὶ τοὔβαλε ἡ γριὰ μεγάλον ὅρκο.
Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσε, καὶ πῆρε ὁ ὅρκος τέλος,

ἔβγαλε κ᾽ ἔχυσε κρασὶ σὶς δώδεκα λαγῆνες,
καὶ στὰ καλόραφτα ἔβαλε δερμάτια μέσα ἀλεύρι·
καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος ξανάρθε στοὺς μνηστῆρες.
Κατόπι ἡ γαλανόματη ἡ Θεὰ σοφίστηκε ἄλλο·
μ᾽ ὄψη σὰν τοῦ Τηλέμαχου γυρνώντας μὲς στὴ χώρα,
τοὺς ἄγουρους ἀντάμωσε, καὶ μίλαε τοῦ καθένα,
καλώντας τους στἀκρόγιαλο νὰ κατεβοῦν τὸ βράδυ,
κι ἀπὸ τοῦ Φρόνη τὸ παιδὶ ζητάει γοργὸ καράβι,
τὸν ξακουστὸ Νοήμονα, ποὺ τὄταξέ του ἀμέσως.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἀπόσκιασαν οἱ δρόμοι,
τὸ πλοῖο ρίχτει στὸ γιαλό, καὶ μέσα τἄρμενά του,
καθὼς τὰ καλοσκάρωτα καράβια τἄχουν πάντα,
καὶ στὸ λιμάνι τἄραξε· γύρω οἱ λεβέντες νέοι
μαζώχτηκαν, κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς ἔδινε ὅλους θάρρος.
Καὶ πάλε ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ σοφίστηκε ἄλλα·
κατὰ τὸν πύργο κίνησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
καὶ τοὺς μνηστῆρες περεχάει μὲ ὕπνο γλυκό, καὶ ζάλη
τοὺς φέρνει ἐκεῖ ποὺ πίνουνε, καὶ ρίχτουν τὰ ποτήρια,
καὶ νὰ πλαγιάσουν ξεκινοῦν ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ στὴ χώρα·
δὲν ἄργησαν, τὶ βάραινε τὰ βλέφαρά τους ὁ ὕπνος.
Καὶ τοῦ εἶπε τοῦ Τηλέμαχου ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
καλώντας τον ἀπέξωθε τοῦ ὡριοχτισμένου πύργου,
καὶ μοιάζοντας τοῦ Μέντορα, λαλιὰ συνάμα κι ὄψη·
«Τηλέμαχε, οἱ χαλκόποδοι οἱ συντρόφοι σου ἐκεῖ κάτου
προσμένουν ὅλοι στὸ κουπί, τὴν προσταγὴ νὰ δώσῃς·
πᾶμε κ᾽ ἐμεῖς νὰ σμίξουμε, κι ἂς μὴν ἀργοποροῦμε.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, ξεκίνησε αὐτὴ πρώτη,
γοργά, κι ἀκολουθοῦσε ὁ νιὸς στῆς θεϊσσας τἀχνάρια.
Καὶ στὸ γιαλὸ σὰ φτάσανε, ποὺ ἀπάντεχε τὸ πλοῖο,
ἐκεῖ τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους ἀνταμῶσαν,
κι ὁ δυνατὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει·
«Πᾶμε, παιδιά, νὰ φέρουμε ἐδῶ κάτου τὶς προμήθειες·
ὅλες στὸν πύργο βρίσκουνται· ἡ μάννα ὅμως δὲν ξέρει
μήτ᾽ ἄλλη δούλα, ἐξὸν ἡ μιὰ ποὺ τἄκουσε ἀπὸ μένα.»
Εἶπε, καὶ πρῶτος κίνησε, κ᾽ οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν.
Καὶ στὸ γιαλὸ τὰ φέρανε, καὶ μὲς στὸ πλοῖο τὰ θέσαν,
σὰν ποὺ εἶπε καὶ παράγγειλε τοῦ Ὀδυσσέα ὁ γιόκας.
Κι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ πλεούμενο· κυβέρνα

ἡ Ἀθηνᾶ καθούμενη στὴν πρύμνη του· σιμά της
κ᾽ ἐκεῖνος κάθησε· ἔλυσαν τὰ παλαμάρια οἱ ἄλλοι,
ὕστερ᾽ ἀνέβηκαν κι αὐτοὶ καὶ στὰ ζυγὰ καθῆσαν.
Καὶ τότες πρύμο στέλνει τους ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
τὸ Ζέφυρο ποὺ ἀχολογᾷ στὰ μαῦρα πέλαα πάνω.
Καὶ πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος καλώντας τοὺς συντρόφους
νὰ πιάσουν τἄρμενα· ἄκουσαν αὐτοὶ τὴν προσταγή του.
Κατάρτι ἔλατο ἔστησαν καὶ μπήξανέ το μέσα
στὸ μεσοδόκι τὸ σκαφτό, τὸ δέσανε μὲ ξάρτια,
καὶ μὲ καλόστριφτα λουριὰ τἄσπρα παννιὰ τραβῆξαν.
Φούσκωσε ὁ ἀγέρας τὸ παννὶ στὴ μέση, καὶ τὸ κῦμα
πὰς στὸ κοράκι βρόνταγε καθὼς γοργὰ σκιζόταν·
κ᾽ ἔκοβε δρόμο κ᾽ ἔτρεχε στὸ πέλαο τὸ καράβι.
Καὶ τἄρμενα σὰ δέσανε στὸ μελανὸ σκαφί του,
κροντήρια στῆσαν, καὶ κρασὶ καλογεμίζοντάς τα
γιὰ τοὺς ἀθάνατους θεοὺς καὶ τοὺς αἰώνιους χῦναν,
μὰ γιὰ τὴ γαλανόματη κόρη τοῦ Δία πρῶτα.
Κι ὁλονυχτὶς καὶ τὴν αὐγὴ ἔπαιρνε δρόμο ἐκεῖνο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Γ

Τὴν ὥρια ὅταν ἀφήνοντας τὴ λίμνη ἀνέβη ὁ ἥλιος
πρὸς τὸν ὁλόχαλκο οὐρανὸ σὲ ἀθάνατους νὰ φέξῃ,
καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς τῆς γῆς τῆς θροφοδότρας,
σὲ χώρα φτάναν ὄμορφη, στὴν Πύλο τοῦ Νηλέα.
Κόσμος ἐκεῖ στἀκρόγιαλα προσφέρνανε θυσίες,
ταύρους ὁλόμαυρους στῆς γῆς τὸ σείστη Ποσειδώνα.
Καθόντανε παρέες ἐννιά, νομάτοι πεντακόσοι
στὴν καθεμιά, καὶ ταῦροι ἐννιὰ στὴν καθεμιὰ σφαζόνταν.
Κι ὥσπου τὰ σπλάχνα νὰ γευτοῦν καὶ τὰ μεριὰ νὰ κάψουν
γιὰ τὸ θεό, αὐτοὶ μπαίνανε καὶ τὰ παννιὰ μαζώναν.
Καὶ στάθη τὸ καλόφτιαστο καράβι, κι ὄξω βγῆκαν,
καὶ βγῆκε κι ὁ Τηλέμαχος τὴν Ἀθηνᾶ ἀκλουθώντας.
Πρώτη τὸ λόγο ἀρχίνησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
«Δὲν πρέπει ἐσὺ πιὰ ντροπαλός, Τηλέμαχέ μου, νἄσαι·
γι᾽ αὐτὸ τὰ πέλαα πέρασες, νὰ μάθῃς, τὸ γονιό σου
ποιό χῶμα τονὲ σκέπασε, ποιά μοῖρα τονὲ βρῆκε.
Σῦρε στ᾽ ἀλογοδαμαστῆ τοῦ Νέστορα ἴσια τώρα.

νὰ δοῦμε σὰν τί στοχασμοὺς μὲς στὴν καρδιά του κρύβει.
Καὶ παρακάλειε τον ἐσὺ μὲ ἀλήθεια νὰ μιλήσῃ.
ἀγκαλὰ ψέμα δὲ θὰ πῇ, γιατὶ ἔχει γνώση ἐκεῖνος.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει·
«Μέντορα, πῶς νὰ πάω μαθὲς καὶ νὰ τοῦ προσμιλήσω,
ποὺ ἀκόμα εἶμ' ἀσυνήθιστος στὰ σοβαρὰ τὰ λόγια;
Νέος μεγάλο νὰ ρωτάῃ τὄχει ντροπῆς ἀλήθεια.»
Κ' ἡ γαλανόματη Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Τηλέμαχε, ἄλλα θὰ τὰ βρῇς μονάχος μὲ τὸ νοῦ σου,
ἄλλα ὁ θεὸς θὰ σοῦ τὰ πῇ· τὶ ἡ μάννα σου δὲ θἄχῃ
γεννήσει κι ἀναθρέψει σε χωρὶς θεοῦ συμπόνια.»
Εἶπε, κι ὀμπρὸς ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε μὲ βιάση,
καὶ πίσωθε στἀχνάρια της ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος.
Καὶ φτάσανε στῶν Πυλιωτῶν τὰ πανηγύρια μέσα,
ποὺ μὲ τοὺς γιούς του ἐκεῖ μαζὶ κι ὁ Νέστορας καθόταν,
κι ὁλόγυρα οἱ συντρόφοι του τοιμάζαν τὸ γιορτάσι,
μέρος κρεάσια ψήνοντας, μέρος σουβλίζοντάς τα.
Κι ἅμα τοὺς ξένους γνάντεψαν, ἀντάμα ὅλοι κινοῦνε,
καὶ σφίγγοντας τὰ χέρια τους καλοῦν τους νὰ καθήσουν.
Πρῶτος ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ὁ Πεισίστρατος ζυγώνει,
παίρνει τὸ χέρι τῶν δυονῶν, τοὺς φέρνει στὸ τραπέζι,
κι ἀπὰς σὲ μαλακὲς προβειὲς στὸν ἄμμο τοὺς καθίζει,
τοῦ Θρασυμήδη τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ γονιοῦ του δίπλα.
Ἀπὸ τὰ σπλάχνα δίνει τους μερίδες, τοὺς γεμίζει
χρυσὸ ποτήρι μὲ κρασί, καὶ χαιρετῶντας κράζει
στὴν κόρη τοῦ αἰγιδόσκεπου καὶ Δία, τὴν Παλλάδα·
«Εὐκήσου τώρα, ὦ ξένε μου, στὸ μέγα Ποσειδώνα,
ποὺ στὴ γιορτή του τύχατε δωπέρα νὰ βρεθῆτε.
Κι ὄντας τοῦ χύσῃς κ' εὐκηθῇς, καθὼς εἶναι συνήθεια,
δὸς τὸ ποτήρι καὶ τοῦ νιοῦ, γλυκὸ κρασὶ νὰ χύσῃ,
τὶ τοὺς ἀθάνατους κι αὐτὸς θὰ προσκυνάῃ· οἱ ἄνθρῶποι
ἀνάγκη πάντα τῶν θεῶν τῶν Ὀλυμπήσων ἔχουν.
Ὅμως αὐτὸς μικρότερος κι ὁμήλικός μου ὄντας,
ἐσένα πρῶτα δίνω σου τὸλόχρυσο ποτήρι.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὰ χέρια του τὸ κρασοτάσι δίνει.
Κ' ἡ Ἀθηνᾶ τὸ χάρηκε ποὺ ὁ γνωστικὸς λεβέντης
ἐκείνης πρώτης τὄδωσε τὸλόχρυσο ποτήρι.
Κ' ἔκανε ἀμέσως προσευκὴ τοῦ μέγα Ποσειδώνα·

«Ἄκου μας, κοσμοζώστη θεέ, μὴν ἀρνηθῇς μας τὰ ὅσα
παρακαλοῦμε νὰ γενοῦν. Καὶ πρῶτα χάριζέ τους
καλοτυχιὰ τοῦ Νέστορα καὶ τῶν παιδιῶν του ἀντάμα·
δίνε ὕστερα πολύχαρη στοὺς ἄλλους τοὺς Πυλιῶτες
τὴν πλερωμὴ γιὰ τὴ λαμπρὴ ἑκατοβοδιά τους τούτη.
Δίνε καὶ τοῦ Τηλέμαχου κ᾽ ἐμένανε κατόπι
καλὸ πατρίδας γυρισμό, σὰν τελεστοῦνε τὰ ὅσα
ἐδῶ νὰ πράξουμε ἤρθαμε μὲ τὸ γοργὸ καράβι.»

Κι αὐτὰ ποὺ προσευκότανε μονάχη τὰ τελοῦσε·
προσφέρνει τοῦ Τηλέμαχου τὸ δίχερο ποιήρι,
καὶ τοῦ Δυσσέα ὁ ἀκριβογιὸς προσεύκεται κ᾽ ἐκεῖνος.
Καὶ σάνε ψῆσαν κ᾽ ἔσυραν τἀπόξωθε κοψίδια,
τὰ μοίρασαν κι ἀρχίσανε τἀρχοντικὸ τραπέζι.
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά τους,
ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογογνώστης εἶπε·

«Καὶ τώρα κάλλιο ἂς ρωτηθοῦν οἱ ξένοι αὐτοὶ ποιοί νἄναι,
μιὰς καὶ φραθήκανε θροφή. Πῆτε μας, ποιοί εἶστε, ὦ ξένοι;
ποποῦθε ταξιδέψατε τοὺς πελαγήσους δρόμους;
τάχα δουλειὰ σᾶς ἔφερε, ἢ ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ πλανιέστε
στὶς θάλασσες, σὰν πειρατὲς ποὺ τριγυρνοῦν καὶ φέρνουν,
μὲ τῆς ζωῆς τους κίνδυνο, ζημιὰ σὲ ξένον κόσμο;»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη,
μὲ θάρρος ποὺ ἴδια της ἡ θεὰ τοῦ τόβαλε στὸ νοῦ του,
μαντᾶτα τοῦ χαμένου του γονιοῦ γιὰ νὰ γυρέψῃ,
κι ὄνομα σύγκαιρα λαμπρὸ στὸν κόσμο γιὰ νὰ βγάλῃ.

«Νέστορα, τοῦ Νηλέα ὦ γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
ποποῦθε ἐρχόμαστε ρωτᾷς, αὐτὸ θὰ σοῦ ὁρμηνέψω.
Ἀπὸ τὸ Θιάκι ἐρχόμαστε, ποκάτω ἀπὸ τὸ Νεῖο,
γιὰ ἀνάγκη ποὺ ὄχι τοῦ λαοῦ, παρὰ δική μας εἶναι.
Νὰ μάθω ποῦναι ὁ κύρης μου, τὴ φήμη του ἀκλουθώντας,
τοῦ καρτερόψυχου Ὀδυσσέα, ποὺ ἕναν καιρὸ μαζί σου
λὲν πολεμώντας κούρσεψε τὴ χώρα τῆς Τρωάδας.
Κάθε ἄλλος ποὺ πολέμησε τοὺς Τρωαδῖτες τότες,
τἄκούσαμε τὸ τέλος του καὶ τὴν κακή του μοῖρα·
ὡς τόσο ἐκείνου τὸ χαμὸ τὸν κρύβει ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ σωστὰ τὸ ποῦ ἀφανίστη,
ἂν ἔπεσε μαθὲ στεριᾶς ἀπὸ ἐχτρικὸ κοντάρι,
ἢ τἄγρια ἂν τόνε φάγανε νερὰ τῆς Ἀμφιτρίτης.

Γι' αὐτὸ δὰ τώρα πέφτω σου στὰ γόνατα, νὰ μάθω
σὰν ποιό 'τανε τὸ τέλος του κ' ἡ κακοθανατιά του,
μὰ ἢ τἄδες μὲ τὰ μάτια σου, ἢ ἀπ' ἄλλον ἄκουσές τα·
τὶ ἦ μάννα τονὲ γέννησε γιὰ βάσανα περίσσια.
Καὶ μὴ μοῦ τὰ μισομιλᾷς ἀπὸ συμπόνια ἢ σέβας,
μόν' πές μου τα ἴσια, καταπῶς τὰ μάτια σου τὸν εἶδαν.
Παρακαλῶ σε, ἂν ὁ λαμπρὸς γονιός μου ὁ 'Οδυσσέας
ἢ λόγο ἢ πράξη σοὔταξε καὶ τέλεσε στὴν Τροία,
ἐκεῖ ποὺ ἀρίθμητα δεινὰ στοὺς 'Αχαιοὺς πλακῶσαν,
θυμήσου τα τὴν ὥρα αὐτή, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογογνώστης τοῦ εἶπε·
«Φίλε μου, ἀφοῦ μοῦ θύμησες τὰ πάθια ποὺ ἐκεῖ τότες
τραβήξαμε τῶν 'Αχαιῶν τἀκράτητα ἐμεῖς τέκνα,
κι ὅσα στὰ πέλαγα τἀχνὰ γυρνώντας μὲ καράβια,
σὰ βγαίναμε στὰ λάφυρα τὸν 'Αχιλλέα ἀκλουθώντας,
καὶ πάλε γύρω στὸ καστρὶ τοῦ Πρίαμου τοῦ ρήγα
σὰν πολεμούσαμε· ὅλοι ἐκεῖ οἱ καλύτεροί μας πῆγαν.
'Εκεῖ ὁ λεβέντης ὁ Αἴαντας, ἐκεῖ κι ὁ 'Αχιλλέας,
κι ὁ Πάτροκλος, ποὺ μὲ θεοὺς μπόρειε νὰ βγῇ στὴ γνώση,
ἐκεῖ κι ὁ γιός μου ὁ ἀκριβός, τὸ παληκάρι τἄξιο,
ὁ 'Αντίλοχος, ὁ ξακουστὸς στὸ δρόμο καὶ στὴ μάχη.
Κι ἄλλα πολλὰ παθήματα κοντὰ σ' αὐτὰ μᾶς βρῆκαν·
μὰ ποιός θνητὸς θὰ δύνονταν αὐτὰ νὰ τὰ ἱστορήσῃ;
Καὶ πέντε κ' ἔξη ἂν ἔμνησκες χρόνους ἐδῶ ρωτώντας,
νὰ μάθῃς τὰ ὅσα πόφεραν οἱ 'Αχαιοὶ οἱ λεβέντες,
βαριεστημένος κι ἄμαθος στὸν τόπο σου θὰ γύρνας.
Χρόνους ἐννιὰ τοὺς πλέχναμε χαμὸ μὲ μύριες τέχνες,
καὶ μεταβιᾶς τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς τὸν ἔφερε σὲ τέλος.
Μὲ τὸν τρανὸ 'Οδυσσέα κανεὶς στὴ γνώση δὲ μποροῦσε
νὰ παραβγῇ, ποὺ πάντα αὐτὸς ἔβγαιν' ἀπ' ὅλους πρῶτος
σὲ πᾶσα τέχνη, ὁ κύρης σου, ἂν εἶσαι ἐσὺ στ' ἀλήθεια
παιδί του ἐκείνου· ξαφνισμὸς μὲ παίρνει σὰν κοιτῶ σε.
Μοιάζει ἡ μιλιά σας, μὰ τὸ ναί, καὶ θἄλεγες πὼς νέος
μὲ τόση γνώση γέρικη δὲν μπόρειε νὰ μιλήσῃ.
Ποτὲς οἱ δυό μας, ὁ λαμπρὸς Δυσσέας κ' ἐγώ, νὰ βγοῦμε
ἀσύφωνοι σὲ συντυχιὰ ἢ βουλὴ δὲν ἔτυχέ μας,
παρὰ μιὰ γνώμη δείχνοντας, μὲ στοχασιὰ καὶ σκέψη
τί τοὺς 'Αργῖτες σύφερνε πασκίζαμε νὰ βροῦμε.

Μὰ σὰν τὴ διαγουμίσαμε τοῦ Πρίαμου τὴ χώρα,
καὶ στὰ καράβια μπήκαμε, καὶ θεὸς τοὺς σκόρπιζε ὅλους
τοὺς Ἀχαιούς, κακὸ ἐρχομὸ μᾶς μελετοῦσε ὁ Δίας,
γιατὶ ὅλοι τους δὲν εἴτανε στοχαστικοὶ καὶ δίκιοι,
καὶ σὲ πολλούς τους ἔπεσε σὰ φοβερὴ κατάρα
ἡ ὀργὴ τῆς γαλανόματης τοῦ Δία θυγατέρας,
ποὺ σκόρπισε διχογνωμιὰ στοὺς δυὸ τοὺς γιοὺς τοῦ Ἀτρέα.
Σὲ σύναξη καλέσανε τὰ πλήθη αὐτοί, τοῦ κάκου,
καὶ ξώκαιρα, σὰν ἔγερνε κατὰ τὸ βράδυ ὁ ἥλιος,
κ᾽ ἦρθαν τῶν Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ κρασὶ βαριοπιωμένοι,
κ᾽ ἐκεῖνοι τοὺς ξηγούσανε γιατί συνάξανέ τους.
Τοὺς ἔλεγε ὁ Μενέλαος τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ σύρουν
στὸν τόπο τους, τὶς διάπλατες τὶς θάλασσες περνώντας·
ὥς τόσο ὁ Ἀγαμέμνονας μὴ στέργοντας, τοὺς κράτα,
γιὰ νὰ τελέσῃ τῆς θεᾶς ἱερὲς θυσίες πρῶτα,
τὴ μάνητά της θέλοντας μ᾽ αὐτὲς νὰ μαλακώσῃ.
Κλούβιος, καὶ δὲν τὸ γνώριζε πῶς δὲν τὴ μεταπείθει,
γιατὶ ἔτσι τῶν ἀθάνατων ἡ γνώμη δὲ γυρίζει.
Κ᾽ οἱ δυὸ καθὼς στεκόντανε βαριὰ λογομαχώντας,
σηκώθηκαν οἱ Ἀχαιοὶ μὲ χλαλοὴ μεγάλη,
καὶ χωριστήκανε σὲ δυὸ ταράφια ἀπὸ δυὸ γνῶμες.
Ἕνας τὸν ἄλλο ὀχτρεύοντας πλαγιάσαμε τὴ νύχτα,
τὶ ὁ Δίας μᾶς μαγείρευε κακὸ καὶ μαῦρο τέλος.
Μὰ τὴν αὐγὴ τραβήξαμε στὴ θάλασσα τὰ πλοῖα,
καὶ μέσα κ᾽ οἱ βαθιόζωνες γυναῖκες μὲ τὰ πλούτια.
Ὡς τόσο μείνανε οἱ μισοὶ κοντὰ στὸν Ἀγαμέμνο,
τοῦ Ἀτρέα τὸ γιό, τὸ βασιλιά, κ᾽ οἱ ἄλλοι στὰ καράβια.
Καὶ τὰ καράβια ἀρμένιζαν ὁλόπρυμα, τὶ κάποιος
τότες θεὸς μᾶς ἔστρωνε τὰ τρίσβαθα πελάγη.
Στὴν Τένεδο σὰν ἤρθαμε, γυρνώντας στὴν πατρίδα,
σφαχτὰ προσφέραμε τῶν θεῶν· μὰ ὁ ἄσπλαχνος ὁ Δίας
δὲν ἔστεργε νὰ φτάσουμε, μόνε κακὲς διχόνοιες
πάλε μᾶς ἔσπερνε. Πολλοὶ γυρίσανε ξοπίσω
μὲ τὰ καράβια τὰ γερτά, τὸ βασιλιὰ ἀκλουθώντας
τὸν Ὀδυσσέα, τὸ γνωστικὸ καὶ τὸν πολυτεχνίτη,
νὰ μὴ χαλάσουν τὴν καρδιὰ τοῦ ἀφέντη τοῦ Ἀγαμέμνου·
ὥς τόσο μ᾽ ὅσα ἐγὼ ὅριζα, λίγα πολλὰ καράβια,
ξεκίνησα νὰ φύγουμε, τὶ τἄνοιωθα τὰ πάθια

πού ὁ θεὸς μᾶς κρυφοτοίμαζε στὸ λογισμό του μέσα.
Ἔτσι κι ὁ πολεμόχαρος γιὸς τοῦ Τυδέα κινοῦσε,
καὶ τοὺς συντρόφους του ἔπαιρνε. Καὶ λίγο ἀργότερά μας
νά κι ὁ Μενέλαος ὁ ξανθὸς προφταίνει πρὸς τὴ Λέσβο,
ἐκεῖ πού μελετούσαμε τὸ μακρινὸ ταξίδι,
ἂν παραπάνω ἀπὸ τὴ Χιὸ τὴ βράχινη θὰ βγοῦμε,
πρὸς τὴν Ψυριά, ἀπὸ τὰ ζερβὰ ἐτούτη ἀφήνοντάς την,
ἢ κάτω, πρὸς τὸ Μίμαντα τὸν ἀνεμοδαρμένο.
Καὶ τοῦ θεοῦ ζητήσαμε σημάδι, καὶ μᾶς ἦρθε·
νὰ σκίσουμε τὸ πέλαγο, μᾶς ἔλεγε, ὡς τὴν Εὔβοια,
γλήγορο ἂν θέμε γλυτωμὸ ἀπὸ βάσανα μεγάλα.
Φύσηξε πρύμος ἄνεμος, καὶ τρέξαν τὰ καράβια
μὲς στὰ ψαρᾶτα πέλαγα, κι ἀράξαμε τὴ νύχτα
στὴ Γεραιστό· πολλῶν ἐκεῖ τοῦ Ποσειδώνα ταύρων
μεριὰ τοῦ κάψαμε ὕστερα ἀπὸ τόσου πελάου δρόμο.
Σὰν ἦρθε ἡ μέρα ἡ τέταρτη, οἱ συντρόφοι τοῦ Διομήδη
τοῦ ἀλογοδαμαστῆ, τοῦ γιοῦ τοῦ ἡρωϊκοῦ Τυδέα,
μὲς στ᾽Αργος φέρναν κι ἄραζαν τὰ ὡραῖα τους καράβια·
ὡς τόσο γιὰ τὴν Πύλο ἐγὼ τραβοῦσα, κι ὁλοένα
φυσοῦσε ὁ οὔριος ἄνεμος πού ὁ θεὸς εἶχε σταλμένο.
Ἔτσι ἦρθα, γιέ μου, ἀνήξερος, κι ἀκόμα δὲ γνωρίζω
ποιοί τότες γλύτωσαν, καὶ ποιοί χαθήκανε καὶ πῆγαν.
Μὰ ὅσα μὲς στοὺς πύργους μου κάθουμ᾽ ἐδῶ κι ἀκούγω,
θὰ τἄχης μὲ τὴν τάξη τους καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω.
Ἦρθανε, λέν, τοῦ κονταριοῦ οἱ τεχνῖτες Μυρμιδόνες,
πού ὁ γιὸς τοῦ μεγαλόψυχου Ἀχιλλέα τοὺς ὁδηγοῦσε,
ἦρθε κι ὁ δοξαστὸς ὁ γιὸς τοῦ Ποία ὁ Φιλοχτήτης.
Κι ὁ Ἰδομενέας κατέβασε στὴν Κρήτη τοὺς δικούς του,
ὅσοι ἀπὸ μάχες γλύτωσαν καὶ κῦμα δὲν τοὺς πῆρε.
Γιὰ τοῦ Ἀτρέα τὸ γιὸ κ᾽ ἐσεῖς θ᾽ ἀκούσατε μακριάθε,
πὼς ἦρθε, καὶ πὼς ὁ Αἴγιστος φριχτὸ τοῦ φύλαε τέλος.
Ὅμως κι αὐτὸς τὸ πλέρωσε πολὺ πικρά, καὶ βλέπεις
πόσο καλὸ ᾽ναι ἀπόγονο νἀφήνῃ ὅποιος πεθαίνει
σὰν κεῖνον πού γδικιώθηκε τὸν Αἴγιστο τὸν πλάνο,
πού τὸ γονιό του χάλασε τὸν πολυδοξασμένο.
Κ᾽ ἐσύ, καλέ μου, πού ὄμορφο σὲ βλέπω καὶ μεγάλο,
νὰ γίνῃς καὶ παληκαράς, νὰ σὲ παινοῦν κατόπι.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη·

«Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
καλὰ τονὲ γδικιώθηκε, κ᾽ οἱ Ἀχαιοὶ θἄπλώσουν
τὴ φήμη του νἀκούγεται χρόνους πολλοὺς κατόπι.
Μακάρι τόση δύναμη κ᾽ ἐμένα οἱ θεοὶ νὰ δίναν,
νὰ γδικιωθῶ τὶς ἀδικιὲς τῶν ἄσπλαχνων μνηστήρων,
ποὺ μὲ περίσσια ἀδιαντροπιὰ λογῆς κακὰ μοῦ πλέχνουν.
Μὰ τέτοιο ριζικὸ οἱ θεοὶ δὲ δῶκαν τοῦ γονιοῦ μου
κ᾽ ἐμένανε, κι ἀπομονὴ νὰ κάμω πρέπει τώρα.»
Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογατὰς τοῦ κάνει·
«Φίλε μου, μιὰς καὶ τέτοια ἐσὺ μοῦ θύμισες καὶ μοὖπες,
λένε πὼς περισσοὶ γαμπροὶ τὴ μάννα σου ζητῶντας,
μέσα στοὺς πύργους σου δουλειὲς καὶ βάσανα σκαρώνουν.
Πές μου, ἤθελες καὶ τὰ τραβᾷς, ἢ τάχα ὁ κόσμος ὅλος
σ᾽ ὀχτρεύεται, κάποιου θεοῦ κρυφὴ φωνὴ ἀκλουθώντας;
Ποιός ξέρει ἐκειὸς ἂ δὲν ἐρθῇ καὶ δὲν τοὺς τὰ πλερώσῃ,
ἢ μοναχός του, ἢ καὶ μαζὶ μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς μιὰν ὥρα;
Τὶ ἡ γαλανόματη Ἀθηνᾶ κ᾽ ἐσένα ἂν ἀγαποῦσε
καθὼς πονοῦσε ἕναν καιρὸ τὸν ξακουστὸ Ὀδυσσέα
στὴν Τροία, ἐκεῖ ποὺ ὅλους μας πολλὰ μᾶς τρώγαν πάθια,
—δὲν εἶδα, ἀλήθεια, ἀθάνατο τόση νὰ δείχνῃ ἀγάπη
ὅση ἔδειχνέ του φανερὰ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα,—
ἔτσι κ᾽ ἐσένα ἂν ἤθελε νὰ σὲ πονῇ στὸ νοῦ της,
πολλοί τους θὰ ξεχνούσανε τοῦ γάμου τὴ λαχτάρα.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε.
«Δὲν τὸ πιστεύω, γέροντα, νὰ τελεστῇ τὸ μοὖπες·
μεγάλος λόγος, ποὺ τὸ νοῦ σαστίζει· δὲν τὄλπίζω
τέτοιο ἕνα πρᾶμα νὰ γενῇ κι ἂν οἱ θεοὶ θελήσουν.»
Κ᾽ ἡ γαλανόματη θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Τί λόγια ἀπὸ τὰ χείλη σου, Τηλέμαχε, ξεφύγαν;
Θεὸς ἂν θέλῃ, τὸ θνητὸ κι ἀπὸ μακριὰ γλυτώνει.
Κάλλια ἔχα νὰ τυραννιστῶ κι ἀρίθμητα νὰ πάθω,
πατρίδα ὡς ποὺ νὰ ξαναδῶ καὶ γυρισμὸ νὰ νοιώσω,
παρὰ ὅπως ὁ Ἀγαμέμνονας νὰ βρῶ χαμὸ στὸ σπίτι·
ποὺ θῦμα πῆγε τοῦ Αἴγιστου καὶ τοῦ ἄπιστου ταιριοῦ του.
Τὶ ἀπὸ παρόμοιο θάνατο μήτε οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου
ἀγαπημένο τους θνητὸ δὲ δύνουνται νὰ σώσουν,
τοῦ χάρου τοῦ τεντόκορμου σὰν τὸν πλακώσ᾽ ἡ μοῖρα.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·

Οἱ μνηστῆρες πιάσανε τὴν Πηνελόπη, τὸ λαμπρὸ στεφ

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

«Μέντορ᾽, αὐτὰ ἂς τὰ πάψουμε, πολὺς κι ἂν εἶναι ὁ πόνος·
δὲν ἔχει ἐκεῖνος γυρισμό· οἱ ἀθάνατοι πιὰ τώρα
τὸ θάνατό του ὁρίσανε καὶ τὴν κακή του μοῖρα.
Τώρα ἄλλο ἐγὼ τοῦ Νέστορα θὰ πῶ καὶ θὰ ρωτήξω,
τὶ κρίνει καὶ κατέχει αὐτὸς ὅσο κανένας ἄλλος·
τρεῖς λένε πὼς βασίλεψε γενεὲς αὐτὸς ἀνθρώπων,
καὶ σὰν ἀθάνατος σφαντάει σὰν τοῦ κοιτῶ τὴν ὄψη.
Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, πές μου ὅλη τὴν ἀλήθεια·
πῶς πέθανε ὁ Ἀγαμέμνονας ὁ μέγας γιὸς τοῦ Ἀτρέα;
καὶ ποῦ εἴτανε ὁ Μενέλαος; σὰν τί τὸ μαῦρο τέλος
ποὺ ὁ πονηρὸς ὁ Αἴγιστος σοφίστηκε καὶ βρῆκε,
γιὰ νὰ ξεκάμῃ ἀντίμαχο πολὺ καλύτερό του;
ἢ νἄλειπε ὁ Μενέλαος, καὶ κάπου ἀλλοῦ πλανιόταν,
κ᾽ ἐκεῖνος ξεθαρρεύτηκε καὶ σκότωσε τὸ ρήγα;»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογατᾶς τοῦ κρένει·
«Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ, παιδί μου.
Καὶ μόνος σου φαντάζεσαι τὸ πῶς αὐτὰ θὰ βγαίναν,
ἂ ζοῦσε ἀκόμα ὁ Αἴγιστος μὲς στὰ παλάτια ἐκεῖνα,
τότες ποὺ γύρισε ὁ ξανθὸς Μενέλαος ἀπ᾽ τὴν Τροία·
ὡς μήτε γῆς δὲ θἄρριχταν ἀπὰς στὸ λείψανό του,
παρὰ θὰ τονὲ τρώγανε πετάμενα καὶ σκύλοι,
μέσα στῶν κάμπων τὶς ρημιές, ἀλάργ᾽ ἀπὸ τὴ χώρα,
καὶ μήτε θὰ τὸν ἔκλαιγε ποτὲς Ἀχαιοπούλα
κατόπι τέτοιο κάμωμα· ποὺ ἐμεῖς ἐκεῖ μὲ μύριους
ἀγῶνες τυραννιόμασταν, κ᾽ ἐτοῦτος φωλιασμένος
μὲς στ᾽Αργος τἀλογόθροφο προσπάθειε μὲ τὰ λόγια
τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνονα κρυφὰ νὰ ξελαγιάσῃ.
Ὡς τόσο ἀρνιόταν τἄπρεπο τὸ κάμωμα ἡ πανώρια
ἡ Κλυταιμνήστρα στὴν ἀρχή, τ᾽ εἶχε καλὴ τὴ γνώμη.
Σιμά της κι ὁ τραγουδιστὴς ἀγρύπνα, ποὺ ὁ Ἀτρείδης
νὰ τὴ φυλάῃ παράγγειλε μισεύοντας στὴν Τροία.
Μὰ τότες ποὺ οἱ ἀθάνατοι ψηφίσαν τὸ χαμό της,
τὸν παίρνει τὸν τραγουδιστὴ σὲ ρημονήσι ἐκεῖνος,
κι ἀφήνοντάς τον νὰ γενῇ ξεφάντωμα τῶν ὄρνιων,
τὴ φέρνει σπίτι πρόθυμη καθὼς κι ὁ ἴδιος εἴταν.
Ἀριθμητὰ ἔψησε μεριὰ πὰς στοὺς βωμοὺς τῶν θεῶνε,
μύρια στολίδια κρέμασε, καὶ τούλια καὶ χρυσάφια,
ποὺ τέτοιο πρᾶμα ἀνόλπιστο καὶ μέγα ἔβγαλε πέρα.

δὲ θὰ πλαγιάσῃ ἀκοίταχτος σὲ καραβιοῦ σανίδια,
ὅσο ἐγὼ ζῶ, καὶ τέκνα μου στὸν πύργο μου ἀπομνήσκουν,
τοὺς ξένους νὰ φιλεύουνε ποὺ τύχῃ ἐδῶ νἀρθοῦνε.
Κ᾽ ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ κρένει τότε ἐκείνου·
«Φρόνιμα τἄπες, γέρο, αὐτά, καὶ πρέπει νὰ σ᾽ ἀκούσῃ,
καὶ νἄρθῃ στὰ παλάτια σου ὁ Τηλέμαχος τὴ νύχτα.
Ἐγὼ στὸ μαῦρο πλοῖο τραβῶ νὰ κράξω τοὺς συντρόφους,
καὶ τόνα τἄλλο νὰ τοὺς πῶ σὰ μεγαλύτερός τους.
Ὅλοι ἀπ᾽ ἀγάπη οἱ νέοι αὐτοὶ κ᾽ οἱ συνομήλικοί του
τὸ μεγαλόψυχο ὡς ἐδῶ Τηλέμαχο ἀκλουθῆσαν.
Ἐκεῖ λοιπὸν ἐγώ, σιμὰ στὸ μαῦρο πλοῖο πλαγιάζω,
καὶ τὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες μισεύω, τοὺς λεβέντες,
ποὺ κάποιο χρέος μοῦ χρωστοῦν, κι ὄχι καινούριο χρέος,
μήτε μικρό, κ᾽ ἐτούτονε, στοὺς πύργους σου μιὰς κ᾽ ἦρθε,
μ᾽ ἁμάξι ὁ γιός σου ἂς πάρῃ τον, κι ἀλόγατα τοῦ δίνεις,
τὰ πιὸ ἀλαφρὰ στὸ τρέξιμο, τὰ πιὸ γερὰ στὸ πόδι.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ γαλανοματοῦσα,
ἔγινε ἀϊτὸς καὶ πέταξε· κι ὅσοι εἶδαν ξαφνιστῆκαν.
Ἴδιος ὁ γέρος σάστισε τηρώντας τέτοιο θᾶμα,
καὶ πιάνει τοῦ Τηλέμαχου τὸ χέρι καὶ τοῦ κρένει·
«Ὦ φίλε, ἐσὺ μήτε κακὸς μήτ᾽ ἄναντρος δὲ θἄσαι,
ἀφοῦ θεοὶ στὴ νιότη σου ὁδηγοὶ σὲ ἀκολουθᾶνε.
Καὶ τοῦ Ὀλυμπου ἄλλος κάτοικος δὲν εἶναι ἐτοῦτος, μόνε
ἡ κόρη ἡ τριτογέννητη κ᾽ ἡ δοξαστὴ τοῦ Δία,
ποὺ ἀπ᾽ τοὺς Ἀργῖτες ξέχωρα τὸν κύρη σου τιμοῦσε.
Ἡ χάρη σου, ὦ βασίλισσα, λαμπρὴ ἂς μᾶς φέρνῃ δόξα,
κ᾽ ἐμένα, καὶ στὰ τέκνα μου, καὶ στὸ καλό μου ταίρι·
κ᾽ ἐγὼ μιὰ πλατομέτωπη δαμάλα θὰ σοῦ σφάξω,
χρονιάρικη, ποὺ σὲ ζυγὸ δὲν μπῆκε ἀνθρώπου ἀκόμα·
καὶ θὰ τὴ σφάξω, ἀφοῦ καλὰ τὰ κέρατα χρυσώσω.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὴν προσευκὴ συνάκουσε ἡ Παλλάδα.
Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ξεκίνησε ὡς στὰ ὥρια
παλάτια του, μὲ τοὺς γαμπροὺς κατόπι καὶ τοὺς γιούς του.
Καὶ φτάνοντας στὰ ξακουστὰ τοῦ βασιλέα παλάτια,
ἀράδα σ᾽ ἔδρες καὶ θρονιὰ καθήσανε, κι ὁ γέρος
κροντήρι σμίγει τους κρασὶ γλυκόπιοτο, ποὺ χρόνους
τὄχε ἔντεκα ἡ κελάρισσα, καὶ τώρα τἄνοιγέ τους.
Αὐτὸ τοὺς ἔσμιξε νὰ πιοῦν, καὶ στάλα ἔχυσε χάμου,

μ᾽ εὐκὲς στοῦ αἰγιδόσκεπου τοῦ Δία τὴ θυγατέρα.
Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἔσταξαν κ᾽ ἤπιαν ὅσο ἀγαποῦσαν,
κινήσανε γιὰ πλάγιασμα στὸ σπίτι του ὁ καθένας,
μὰ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
ὁ ἀλογολάτης Νέστορας τὸν κοίμισε στοῦ πύργου
τὴ σάλα τὴν πολύβοη, σὲ τορνευτὸ κλινάρι,
μὲ πλάγι τὸν Πεισίστρατο, τὸ λυγερὸ λεβέντη,
ποὺ ὄντας ἀκόμα ἀνύπαντρος στοῦ κύρη κατοικοῦσε.
Ἴδιος ὁ γέρος πλάγιασε στὰ ὁλόβαθα τοῦ πύργου,
σὰν ἔσιαξέ του ἡ σύγκλινη στρωσίδια καὶ κλινάρι.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὁ ἀλογολάτης Νέστορας σηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνη,
κ᾽ ἤρθ᾽ ὄξωθε καὶ κάθησε στὰ σκαλιστὰ λιθάρια,
ποὺ ὁλόμπροστα στὶς ἄψηλὲς βρισκόντουσαν τὶς θύρες,
ἄσπρα, γυαλιστερά. Ἐκεῖ καθόταν κι ὁ Νηλέας
στὰ παλιὰ χρόνια, ποὺ εἴτανε στὴ γνώση θεὸς μονάχος.
Ὅμως ἐκειόνε ὁ θάνατος τὸν ἔφερε στὸν Ἅδη,
καὶ τώρα φύλακας ἐκεῖ τῶν Ἀχαιῶν καθόταν
ὁ ρήγας Νέστορας· σιμὰ κ᾽ οἱ γιοί του μαζευτῆκαν,
ἀπὸ τὴν κλίνη ὅ,τ᾽ ἤρθανε· ὁ Ἐχέφρονας, ὁ Στράτης,
μὲ τὸν Περσέα ὁ Ἄρητος, κι ὁ ὁμοιόθεος Θρασυμήδης.
Ἀδέρφι ἔχτο ὁ ἥρωας Πεισίστρατος τοὺς ἤρθε,
Κι ἀντάμα τὸ θεόμοιαστο Τηλέμαχο σὰ βάλαν,
Ο ἀλογολάτης Νέστορας ἀρχίζει, ὁ Γερηνιώτης·
«Παιδιά μου, γλήγορα ἂς γενῇ ἡ ἀποθυμιά μου ἐτούτη,
τὴν Ἀθηνᾶ ἀπὸ τοὺς θεοὺς νὰ ξιλεώσω πρώτη,
ποὺ μοὔρθεν ὁλοφάνερη πὰς στὸ λαμπρὸ τραπέζι.
Ἕνας νὰ τρέξῃ στὴ βοσκὴ νὰ βρῇ καλὴ δαμάλα,
ποὺ ὁ ἀγελαδάρης ὡς ἐδῶ κεντώντας θὰ τὴ φέρῃ·
στὸ πλοῖο τοῦ μεγαλόψυχου Τηλέμαχου ἂς πάῃ ἄλλος,
νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους του, καὶ μόνε δυὸ ἂς ἀφήσῃ·
τρίτος ἐδῶ τὸ χρυσοχὸ Λαέρκη νἄρθῃ ἂς κράξῃ,
τοῦ δαμαλιοῦ τὰ κέρατα γιὰ νὰ μαλαματώσῃ.
Μείνετ᾽ οἱ ἄλλοι ἐσεῖς αὐτοῦ, καὶ στὰ παλάτια μέσα
τραπέζια νὰ τοιμάσουνε στὶς παρακόρες πῆτε,
νὰ φέρουν καὶ καθίσματα, ξύλα, νερὸ καθάριο.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι τρέξανε· κ᾽ ἦρθε ἡ δαμάλα ἀπέξω,
ἦρθαν τοῦ μεγαλόψυχου Τηλέμαχου οἱ συντρόφοι

ἀπ' τὸ καράβι τὸ γερό, ἤρθε ὁ χαλκιὰς κρατώντας
στὰ χέρια του τὰ σύνεργα τῆς χρυσικῆς· ἀμόνι,
σφυρί, καλόφτιαστη μασιά. Νἀποδεχτῇ ζυγώνει
τὴν προσφορὰ κ' ἡ Ἀθηνᾶ· δίνει χρυσάφι ὁ γέρος·
δουλεύει το καὶ χύνει το στὰ κέρατα ὁ τεχνίτης,
γιὰ νὰ χαρῇ τηρώντας το ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ σέρνουν
ἀπὸ τὰ κέρατα τὸ ζῶ ὁ Ἐχέφρονας κι ὁ Στράτης.
Κ' ἔφερνε ὁ Ἄρητος νερὸ σὲ πλουμιστὸ λεγένι,
τριφτὸ κριθάρι πανεριὰ κρατώντας στἄλλο χέρι·
πελέκι κράταε κοφτερὸ ὁ λεβέντης Θρασυμήδης,
τὸ ζῶ νὰ κόψῃ. Σήκωνε ὁ Περσέας τὴ γαβάθα,
κι ὁ γέρος μὲ τὸ νίψιμο καὶ τὸ τριφτὸ κριθάρι
ἔκανε ἀρχὴ καὶ τὴ θεὰ θερμοπαρακαλοῦσε,
στὴ φλόγα ἀπάνω ρίχνοντας τοῦ κεφαλιοῦ τὶς τρίχες.
Καὶ σάνε προσευκήθηκαν κριθάρι πασπαλώντας,
τότες τοῦ Νέστορα μεμιὰς ὁ γιὸς ὁ ἀντρειωμένος
ὁ Θρασυμήδης ζύγωσε καὶ βάρεσε· τὰ νεῦρα
κόβουντ' ἀμέσως τοῦ ζνιχιοῦ, καὶ παραλεῖ ἡ δαμάλα·
κόρες καὶ νύφες σκούζουνε, σκούζει κ' ἡ Εὐρυδίκη,
τοῦ Κλύμενου ἡ πρωτότοκη, τοῦ Νέστορα τὸ ταίρι.
Κ' οἱ ἄλλοι καθὼς κράταγαν τὸ ζῶ ἀνασηκωμένο,
τοὺς τὄσφαξε ὁ Πεισίστρατος, τὸ πρῶτο παληκάρι.
Κι ἀπὸ τὰ κόκκαλα ἡ ψυχὴ μὲ τὸ αἷμα σὰν τοῦ βγῆκε,
μεμιὰς τὸ κομματιάσανε καὶ τὰ μεριὰ λιανίσαν,
ὅλα σωστά· τὰ τύλιξαν μὲ σκέπη, τὰ διπλώσαν,
ὠμὰ κομμάτια ἀπὸ παντοῦ τοὺς θέσανε, κι ὁ γέρος
στὶς σκίζες τἄκαιε μὲ κρασὶ φλογᾶτο ραίνοντάς τα·
κ' οἱ νέοι τὰ πεντόσουβλα κρατούσανε σιμά του.
Καὶ σὰν καῆκαν τὰ μεριὰ καὶ γεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
κόψαν καὶ τἄλλα, στὸ σουβλὶ τὰ πέρασαν, καὶ τότες
τὰ ψήσανε, τὰ μυτερὰ σουβλιὰ ἔχοντας στὰ χέρια.
Καὶ τοῦ Τηλέμαχου λουτρὸ τοῦ δίνει ἡ Πολυκάστη,
κόρη στερνὴ τοῦ Νέστορα, τοῦ γόνου τοῦ Νηλέα.
Καὶ σὰν τονὲ καλόλουσε, τὸν ἄλειψε μὲ λάδι,
καὶ μ' ὄμορφο τὸν ἔντυσε χιτώνα καὶ χλαμύδα,
ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸ λούσιμο μὲ τοὺς θεοὺς παρόμοιος·
καὶ πῆγε κάθησε σιμὰ στὸ Νέστορα τὸ ρήγα.
Καὶ τἀποπάνω κρέατα σὰν ψῆσαν καὶ τὰ βγάλαν,

στὸ φαγοπότι κάθησαν, καὶ τίμια παληκάρια
σκωθῆκαν καὶ περνούσανε μὲ τὰ χρυσὰ ποτήρια.
κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους,
αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Νέστορας τοὺς εἶπε ὁ ἀλογολάτης.
«Παιδιά μου, τοῦ Τηλέμαχου φέρτε μεμιὰς καὶ ζέψτε
τὰ ὡριότριχα ταλόγατα, νὰ καλοταξιδέψῃ.»
Αὐτά εἶπε, καὶ τὸν ἄκουσαν, κ᾽ εὐτὺς στἁμάξι ζέψαν
ταλόγατα τὰ γλήγορα. Κελάρισσα τοὺς βάζει
ψωμί, προσφάγι καὶ κρασί, σὰν πρέπουν οἱ ρηγάδες.
Πὰς στῶριο ἁμάξι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος, καὶ δίπλα
ὁ ἀσίκης ὁ Πεισίστρατος τὰ χαλινάρια πῆρε
καὶ τάλογα μαστίγωσε· πρόθυμ᾽ αὐτὰ πετάξαν
στοὺς κάμπους, πίσω ἀφήνοντας τὴν ἀψηλὴ τὴν Πύλο.
Πὰς στὰ λαιμά τους ὁ ζυγὸς ὁλημερὶς κουνοῦσε,
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε, κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
στὶς Φῆρες σταματήσανε, στοὺς πύργους τοῦ Διοκλέα,
ποὺ εἴτανε γιὸς τοῦ Ὀρσίλοχου, καὶ ποὺ τ᾽ Ἀλφειοῦ εἶταν γγόνι.
Ἐκεῖ ξενύχτισαν, κι αὐτὸς φιλόξενα τοὺς δέχτη.
Ἔφεξε ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
ζέψανε, κι ἀνεβήκανε στ᾽ ὡριόφαντο ταμάξι,
κι ἀφήκανε τὰ ξώθυρα τοῦ βουητεροῦ τοῦ πύργου·
δίνει βιτσιὰ στὰλόγατα, κι αὐτὰ γοργοπετάξαν,
κ᾽ ἴσια στοὺς κάμπους τοὺς σπαρτοὺς κατέβηκαν πετώντας,
καὶ δρόμο κόψανε πολὺ μὲ τὴν ὁρμὴ ποὺ πῆραν.
Κ᾽ ἔγυρ᾽ ὁ ἥλιος τὸ βραδύ, κι ἀπόσκιασαν οἱ δρόμοι.

ΡΑΨΩΔΙΑ Δ.

Κάτου στῆς Λακεδαίμονας τὰ βραχοκάμπια φτάνουν,
καὶ στὰ παλάτια ξεκινοῦν τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Βρῆκαν τον κ᾽ ἔκανε χαρὰ μὲ περισσοὺς δικούς του,
τὶ γιὸ καὶ κόρη πάντρευε στὸ σπιτικό του μέσα.
Στοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα τὸ γιὸ τὴν κόρη του προβόδα,
ποὺ ἀπὸ τὴν Τροία τὴν ἔταξε καὶ λόγο τοῦ εἶχε δώσει,
καὶ τώρα τέλος φέρνανε οἱ ἀθάνατοι στὸ γάμο.
Μὲ ἀλόγατα καὶ μ᾽ ἅμαξες τὴν ἔστελνε στὴ χώρα
τῶ Μυρμιδόνων τὴ λαμπρή, ποὺ βασιλιάς τους εἶταν.
Καὶ γιὰ τὸ γιό του διάλεξε τοῦ Ἀλέχτορα τὴν κόρη

στὴ Σπάρτη· ὁ χαδεμένος του λεβέντης Μεγαπένθης
εἶταν αὐτός, κ᾽ ἡ μάννα του σκλαβοῦλα, τὶ ἡ Ἑλένη
ἄλλο παιδὶ δὲ γέννησε κατόπι τῆς Ἑρμιόνης
τῆς ὥριας, ποὺ χρυσόλαμπε σὰν ἴδια ἡ Ἀφροδίτη.
Ἔτσι μὲς στὸ πεντάψηλο ξεφάντωναν παλάτι
ὅλ᾽ οἱ γειτόνοι κ᾽ οἱ δικοὶ τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου,
καὶ γλέντιζαν· ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς κοντά τους
τραγούδαε λύρα παίζοντας, καὶ στὸ σκοπό του ἀπάνω
δυὸ χορευτάδες πηδηχτὰ καταμεσὶς σβουρ.ζαν.
Στὰ πρόθυρα ὁ παληκαρὰς Τηλέμαχος κι ὁ γιόκας
τοῦ Νέστορα ὁ περίλαμπρος μὲ τἄλογα σταθῆκαν·
Προβγαίνει κι ἀγναντεύει τους ὁ ἄξιος Ἐτεωνέας,
πιστὸς παραστεκάμενος τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου,
καὶ στὸ παλάτι μήνημα τοῦ βασιλέα του φέρνει,
σιμά του στέκοντας, μ᾽ αὐτὰ τὰ φτερωμένα λόγια·
«Ὦ διόθρεφτε Μενέλαε, δυὸ ξένοι ἐδῶ φανῆκαν,
ποὺ σὰν τοῦ Δία μοιάζει τους τὸ γένος τοῦ μεγάλου.
Καὶ πὲς ἂν θὰ τοὺς λύσουμε τἀλόγατα ἀπ᾽ τἁμάξι,
ἢ σ᾽ ἄλλους νὰ τοὺς στείλουμε φιλοξενιὰ νὰ βροῦνε.»
Καὶ τοῦ ξανθοῦ Μενέλαου τοῦ βαριοφάνη, κ᾽ εἶπε·
«Δὲν εἶσουν ἄλλοτες ἐσὺ κουτός, μωρ᾽ Ἐτεωνέα,
μὰ τώρ᾽ ἀλήθεια σὰ μωρὸ παιδὶ μοῦ συντυχαίνεις.
Τάχα δὲ φάγαμε κ᾽ ἐμεῖς σὲ σπίτια ἀνθρώπων ἄλλων,
πρὶν νἄρθουμε, κι ἀπὸ δεινὰ μᾶς λευτερώση ὁ Δίας;
Μόν᾽ ἔλα λῦσ᾽ τἀλόγατα τῶν ξένων κ᾽ ἔμπασέ τους,
νὰ κάτσουν καὶ νὰ καλοφᾶν καὶ νὰ χορτάσουν πρῶτα.»
Εἶπε κ᾽ ἐκεῖνος χύθηκε καὶ φώναξε τοὺς ἄλλους
πρόθυμους δούλους κ᾽ εἶπε τους κατόπι του νὰ τρέξουν.
Καὶ τὰ δρωμένα τἄλογα ξεζέψαν ἀπ᾽ τἁμάξι,
καὶ στἀλογήσα τὰ παχνιὰ τὰ δέσαν, καὶ τοὺς βάλαν
νὰ φᾶνε ζειὰ ἀνακατευτὴ μὲ κάτασπρο κριθάρι.
στὰ ξώτοιχα τὸ ὁλόλαμπρο τἁμάξι τότες γύραν,
κ᾽ ἐκείνους μὲς στἀρχοντικὸ τοὺς φέραν· κι αὐτοὶ ἰδόντας
τοῦ διόθρεφτου τοῦ βασιλιᾶ τοὺς πύργους, ἀποροῦσαν,
τ᾽ εἶχαν τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα
τὰ σπίτια τἄψηλόσκεπα τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Καὶ σὰν τὰ σεριανίσανε καὶ χάρηκε ἡ ψυχή τους,
μπήκανε μὲς στὶς σκαλιστὲς τὶς γοῦρνες καὶ λουστῆκαν.

Καὶ σὰν τοὺς λοῦσαν κοπελλιὲς κι ἀλεῖψαν τους μὲ λάδι,
καὶ τοὺς φορέσανε κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
πὰς σὲ θρονιὰ τοὺς κάθισαν σιμὰ στὸ γιὸ τοῦ Ἀτρέα.
Καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάγια,
ὥριο, χρυσό, καὶ χύνει τους στὴν ἀργυρὴ λεγένη,
κ' ὕστερα στρώνει ἀντίκρυ τους γυαλιστερὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοὺς φίλεψε περίσσια.
Καὶ στὰ πινάκια ὁ μοιραστὴς τὰ κρέατα ἀραδιάζει,
καὶ θέτει χρυσοπότηρα ὀμπροστά τους. Κι ὁ Μενέλαος
τοὺς χαιρετάει τοὺς δυὸ μαζί, κι αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει·
«Ἀπλώστε χέρι στὸ φαγί, χαρῆτε το· κατόπι
σὰν καλοφᾶτε, σᾶς ρωτῶ ποιοί νἄστε, κι ἀποποῦθε.
Τὸ αἷμα σας τὸ γονικὸ δὲν εἶναι ἐσᾶς χαμένο,
παρὰ θεόθρεφτων παιδιὰ θενάστε βασιλιάδων,
τί ἀνθρῶποι δὲ γεννοῦν κοινοὶ παληκαράδες τέτοιους.»
Εἶπε, κι ὀμπρός τους ἔθεσε ραχόψαχνα βοδήσα,
ψητά, ποὺ ἐκείνου τἄχανε βαλμένα γιὰ τιμή του.
Κι αὐτοὶ τὰ χέρια ἁπλώνανε στὰ καλοφάγια ὀμπρός τους.
Κι ἀπὸ πιοτὸ κι ἀπὸ φαΐ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους,
στοῦ Νέστορα ὁ Τηλέμαχος τὸ τέκνο συντυχαίνει,
δλόσιμά του σκύβοντας, νὰ μὴν ἀκοῦν οἱ ἄλλοι·
«Γιὰ κοῖτα, γιὲ τοῦ Νέστορα, καὶ φίλε τῆς καρδιᾶς μου,
χαλκὸς ποὺ ἀστράφτει μὲς σ' αὐτὰ τὰ βουητερὰ παλάτια,
τὸ μάλαμα καὶ τὸ ἤλεχτρο, τὸ φιλντισί, τἀσήμι.
Τέτοιες θὲ νἄναι κ' οἱ αὐλὲς τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπήσου·
ἀρίφνητα καλὰ θωρῶ, καὶ θαμασμὸς μὲ πιάνει.»
Καὶ τὸν ἀπείκασε ὁ ξανθὸς Μενέλαος σὰ μιλοῦσε,
καὶ τοὺς φωνάζει καὶ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
«Ποιός ἄνθρωπος, παιδάκια μου, μετριέται μὲ τὸ Δία;
ἀθάνατοί 'ναι οἱ πύργοι του καὶ τὰ καλά του ἐκείνου·
θνητὸς μονάχα στὰ καλὰ μ' ἐμένανε μετριέται,
ἢ κι ὄχι· τὶ μὲ πάθια μου καὶ μὲ πολλὰ ταξίδια
μὲς στὰ καράβια τἄφερα χρόνους ὀχτὼ γυρνώντας·
Κύπρο, Φοινίκη διάβηκα, Αἴγυπτο, Αἰθιοπία,
καὶ Σιδονιῶτες κ' Ἐρεμπούς, καὶ τῆς Λιβύας τὴ χώρα,
ἐκεῖ ποὺ πάντοτες τἀρνιὰ μὲ κέρατα γεννιοῦνται,
καὶ τρεῖς φορὲς τὰ πρόβατα γεννοβολοῦν τὸ χρόνο.

Μήτε τοῦ νοικοκύρη ἐκεῖ καὶ μήτε τοῦ πιστοῦ του
δὲ λείπει κρεάσι καὶ τυρὶ καὶ τὸ γλυκὸ τὸ γάλα·
τὶ τὄχουν ὅσο θὲς ἐκεῖ τὸ γάλα καὶ ταρμέγουν.
Καὶ βιὸς πολὺ συνάζοντας ἐγὼ καθὼς πλανιόμουν,
ἄλλος κρυφὰ κι ὁλόξαφνα τὸν ἀδερφό μου τότες
μὲ τὴν ἀπάτη σκότωνε τῆς ἔρμης του γυναίκας·
καὶ νά, γιατὶ δὲ χαίρουμαι τὰ πλούτια αὐτὰ ποὺ ὁρίζω.
Θὰ τὰ γρικήσατε κ᾽ ἐσεῖς αὐτὰ ἀπὸ τοὺς γονιούς σας,
ὅποιοι κι ἂν εἶναι, τὶ ἔπαθα πολλά, μοῦ χάθη σπίτι
καλότυχο καὶ μὲ καλὰ περίσσια πλουτισμένο.
Μακάρι νὰ μοῦ μνήσκανε τὸ τρίτο μὲς στοὺς πύργους,
κ᾽ οἱ ἄντρες νὰ γλυτώνανε ποὺ μᾶς χαθῆκαν τότες
στὴν Τρωάδα τὴν πλατύχωρη, μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα.
Ὅλους ἐγὼ τοὺς κλαίω ἐκειοὺς καὶ δέρνουμαι, κλεισμένος
σὰν κάθουμαι πολλὲς φορὲς σ᾽ αὐτά μου τὰ παλάτια,
κι ὧρες στὸ κλάμα χαίρουμαι, ὧρες τὸ κόβω πάλε,
τὶ γλήγορα χορταίνεται τὸ κρύο τὸ μυρολόγι.
Μὰ τούτους ὅλους δὲ θρηνῶ, κι ἂς καίγετ᾽ ἡ καρδιά του,
ὅσο ἕναν, ποὺ ποθώντας τον ὄρεξη χάνω κ᾽ ὕπνο·
γιατ᾽ Ἀχαιὸς δὲν τράβηξε τὰ ὅσα ὁ Ὀδυσσέας.
Μὰ ἡ μοῖρα τὄθελε πολλὰ νὰ πάθῃ αὐτός, κ᾽ ἐμένα
νὰ τρώῃ ὁ πόνος του ὁ σκληρός, ποὺ τόσους χρόνους λείπει,
κι ἀνίσως ζῇ ἢ ἀπέθανε κανένας δὲ γνωρίζει.
Καὶ θὰ τὸν κλαῖνε τώρ᾽ αὐτὸν ὁ γέρος ὁ Λαέρτης
κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιά, θὰ τονὲ κλαίῃ κι ὁ γιός τους,
ποὺ ἀπὸ τὸ σπίτι φεύγοντας μωρὸ τὸν εἶχε ἀφήσει.»

Εἶπε, κι αὐτὸς λαχτάρηξε νὰ κλάψῃ τὸ γονιό του.
Χάμου ἕνα δάκριο του ἔχυσε γρικώντας τὄνομά του,
κι ὀμπρὸς στὰ μάτια σήκωσε τὴν πορφυρένια χλαίνα
μὲ τὰ δυὸ χέρια. Τὄνοιωσε ὁ Μενέλαος, καὶ μονάχος
τὸ βαθιογύριζε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχή του μέσα,
νὰ τὸν ἀφήσῃ ὁ ἴδιος του νὰ πῇ γιὰ τὸ γονιό του,
ἢ πρῶτος νὰ ρωτήξῃ αὐτὸς καὶ ξέταση νὰ κάνῃ;

Κ᾽ ἐκεῖ ποὺ αὐτὰ μελέταγε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχή του,
ἡ Ἑλένη ἀπὸ τἀνώγια της τὰ μοσκομυρισμένα
προβάλλει σὰν τὴν Ἄρτεμη τὴ χρυσοσαγιττοῦσα.
Σιμά της στήνει ἡ Ἄδρασιη θρονὶ καλοφτιασμένο,
ἡ Ἀλκίππη μάλλινο ἅπαλὸ φέρνει χαλὶ κι ἁπλώνει,

καὶ τὸ πανέρι τἀργυρὸ φέρν᾽ ἡ Φυλώ, ποὺ δῶρο
ἡ Ἀλκάντρα τῆς τὸ χάρισε ἡ γυναίκα τοῦ Πολύβου,
ποὺ ζοῦσε καὶ λημέριαζε στὴν Αἴγυπτο στὶς Θῆβες,
καὶ ποὺ εἶχε πλούτια ἀρίφνητα στὸ σπιτικό του μέσα.
Ἔδωσ᾽ ἐκεῖνος δυὸ ἀργυρὰ λουτρὰ τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα,
δυὸ τρίποδα, καὶ μάλαμα τάλαντα δέκα χώρια·
δῶρα ἡ κερά του διαλεχτὰ χαρίζει τῆς Ἑλένης,
χρυσὴ ἀληκάτη, κι ἀργυρὸ πανέρι πὰς στὶς ρόδες,
μὲ χρυσωμένα ὁλόγυρα τοῦ πανεριοῦ τὰ χείλη.
Αὐτὸ δὰ τῆς παράθεσε ἡ Φυλὼ ἡ παρακόρη,
γεμᾶτο νῆμα δουλευτό, κι ἀπάνω ἡ ἀληκάτη
μὲ τὸ βαθιόχρωμο μαλλί, θεμένη πέρα ὡς πέρα.
Καθιζει ἀπάνω στὸ θρονί, μ᾽ ἀκκουμποπόδι ὀμπρός της
ἡ Ἑλένη, καὶ τὸν ἄντρα της καλορωτάει νὰ μάθῃ.
«Ὦ διόθρεφτε Μενέλαε, γνωρίζουμ᾽ ἐμεῖς τάχα
ἐτοῦτοι ποὺ μᾶς ἤρθανε σὰν ποιοί παινιένται νἄναι;
Ἀλήθεια, ἢ ψέματα θὰ πῶ; δὲν τὸ βαστῶ πιὰ μέσα.
Ποτές μου δὲν εἶδ᾽ ἄνθρωπο, ἄντρα ἢ γυναίκα, τόσο
νὰ μοιάζῃ ἀνθρώπου, ὅσο αὐτὸς—θαμάζω βλέποντάς τον—
ὁ γιὸς τοῦ μεγαλόκαρδου Ὀδυσσέα μοιάζει νἄναι,
ὁ νέος Τηλέμαχος, ποὺ ἐκειὸς μικρὸ τὸν εἶχε ἀφήσει
γιὰ μένα τὴν ἀσύστατη σὰν τρέξατε στὴν Τροία
στὸ νοῦ σας πόλεμο ἔχοντας ἀπόκοτο ὅλοι τότες.»
Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Κ᾽ ἐγώ, γυναίκα, νοιώθω τα καθὼς ἐσὺ τὰ κρίνεις·
τέτοια τὰ πόδια του ἐκεινοῦ, τὰ χέρια κ᾽ οἱ ματιές του,
τέτοιο καὶ τὸ κεφάλι του κι ἀπάνωθέ του ἡ κόμη.
Καὶ καθὼς τώρα θύμιζα τὸν Ὀδυσσέα, δηγώντας
τὰ ὅσα ἐκεῖνος ἔπαθε καὶ πόφερε γιὰ μένα,
αὐτὸς πικρὸ κατέβαζε στὸ πρόσωπό του δάκριο,
κι ὀμπρὸς στὰ μάτια σήκωνε τὴν πορφυρένια χλαίνα.»
Καὶ τότε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ὁ Πεισίστρατος τοῦ κάνει·
«Ὦ διόθρεφτε Μενέλαε κι ἀρχοντογιὲ τοῦ Ἀτρέα,
ἐκείνου γιὸς εἶν᾽ ἀπεδῶ στἀλήθεια, καθὼς εἶπες·
εἶναι ὅμως στοχαζούμενος καὶ δὲν κοτάει ὁ νοῦς του
ὅ,τι πρωτόηρθε, ἀνέπρεπα νὰ κρένῃ λόγια ὀμπρός σου,
ἐδῶ ποὺ σὰ φωνὴ θεοῦ ἡ φωνή σου μᾶς γλυκαίνει.
Μ᾽ ἔστειλ᾽ ἐμένα ὁ Νέστορας, ὁ ἀλογογνώστης ρήγας,

νὰ τονὲ συνοδέψω αὐτόν, τὶ νὰ σὲ δῇ ποθοῦσε,
ἴσως καὶ λόγο ἢ κάμωμα στὸ λογισμό του βάλῃς.
Γονιοῦ ποὺ ξενικεύτηκε παιδὶ πολλὰ παθαίνει
στὸ σπίτι του, ἃ δὲν τοὔρχεται βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους.
Ἔτσι καὶ τοῦ Τηλέμαχου λείπει ὁ γονιός του, κι ἄλλοι
στὰ βάσανά του γλυτωμὸ δὲν ἔρχουνται νὰ φέρουν.»

Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος τοῦ ἀπολογιέται τότες·
«Ἀλήθεια, γιὸς ἀγαπητοῦ μοὖρθε στὸ σπίτι ἀνθρώπου,
ποὺ γιὰ τὰ μένα τράβηξε κόπους κι ἀγῶνες μύριους·
κ' εἶπα, θὰ τονὲ φίλευα ἀπὸ κάθε ἄλλον Ἀργίτη
ξέχωρα, ἂν τότες ἔδινε ὁ Δίας ὁ βροντορήχτης
νἀρθοῦμε ἀντάμα, στὰ γοργὰ ἀρμενίζοντας καράβια.
Μὲς στ' Ἄργος θενὰ τοὔφτιανα καὶ χώρα καὶ παλάτι,
ἀπὸ τὸ Θιάκι φέρνοντας μ' αὐτὸν καὶ τὰ καλά του,
τὸ γιό του κι ὅλο τὸ λαό, κι ἁρπώντας του μιὰ χώρα
ἀπ' ὅσες γύρω βρίσκουνται κ' ἐμένα προσκυνᾶνε.
Ἐδῶ συχνὰ θὰ σμίγαμε, καὶ δὲ θὰ χώριζε ἄλλο
τὸ φιλευτή του ἐμένανε ἀπ' ἐκειὸν τὸ φιλεμένο,
παρὰ τὸ μαῦρο σύννεφο τοῦ Χάρου σὰν ἐρχόταν.
Γραφτὸ ὅμως εἴτανε ὁ θεὸς νὰ τὰ φτονέσῃ ἐτοῦτα,
καὶ μόνο ἐκείνου νἀρνηθῇ τὸ γυρισμὸ τοῦ δόλιου.»

Εἶπε, καὶ σ' ὅλους ἔδωσε μυρολογιοῦ λαχτάρα.
Κλαίγ' ἡ Ἑλένη ἡ Ἀργίτισσα, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
κλαίει ὁ καλὸς Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρέα Μενέλαος,
καὶ μήτε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα στεγνὰ δὲν εἶχε μάτια·
τὶ τὸν Ἀρχίλοχο κι αὐτὸς τὸν ἄσφαλτο θυμήθη,
ποὺ ὁ γόνος τῆς λαμπρῆς Ἠῶς τὸν εἶχε σκοτωμένο·
αὐτὸν θυμώντας μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·

«Τοῦ Ἀτρέα γιέ, πιὸ γνωστικὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους ὅλους
ὁ γέρος σὲ εἶπε Νέστορας μιλώντας γιὰ τὰ σένια
στὸ σπίτι, σὰ ρωτιούμασταν ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον.
Καὶ τώρα, ἃ γίνεται, ἄκου με· γιατὶ στὸ δεῖπνο ἀπάνω
δὲν τ' ἀγαπῶ τὰ κλάματα· μὰ θὰ ξανάρθῃ ἡ Αὐγοῦλα.
Δὲ λέω πὼς ὅποιον παίρνει μας ὁ Χάρος νὰ μὴν κλαῖμε.
Αὐτὸ δὰ μόνο δῶρο τους ἔχουν οἱ δόλιοι ἀνθρῶποι,
ἡ κόμη νὰ κουρεύεται, νὰ τρέχουνε τὰ δάκρια.
Κ' ἐμένα ἀπέθανε ἀδερφός, ποὺ στοὺς Ἀργῖτες μέσα
δὲν εἶταν ὁ χερότερος, καὶ ποὺ γνωστός σου θἄναι·

δὲν τονὲ γνώρισα κ᾽ ἐγώ· λένε πὼς πρῶτος εἶταν
ὁ Ἀντίλοχος στὸ τρέξιμο, κι ἀδάμαστος στὴ μάχη.»
Κι ὁ ξανθομάλλης τοῦ ἀπαντάει Μενέλαος καὶ τοῦ κάνει·
«Φίλε, ποὺ φρόνιμα λαλεῖς, κι ὅσα ἄνθρωπος μὲ γνώση
καὶ πιὸ μεγάλος θἄλεγε καὶ θἄκανε· ἀπὸ τέτοιον
ὄντας γονιό, δὲ δύνεσαι παρὰ σοφὰ νὰ κρένῃς.
Εὔκολ᾽ ἀκούγεται ἡ γενιὰ τοῦ ἄντρα ποὺ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
καλὸ τοῦ φέρνει ριζικὸ σὲ γάμο καὶ σὲ γέννα.
Ἔτσι τοῦ Νέστορα ἔδωκε ὁ Δίας μιὰ γιὰ πάντα,
κι ὁ ἴδιος νἄχῃ γερατειὰ καλὰ στἀρχοντικό του,
καὶ γιοὺς νὰ κάμῃ φρόνιμους καὶ στἄρματα μεγάλους.
Μὰ ἂς πάψουμε τὰ κλάματα, ποὺ αὐτὰ γενῆκαν τότες·
στὸ δεῖπνο τώρα ἂς ἔρθουμε, νερὸ στὰ χέρια ἂς χύσουν,
καὶ μὲ τὸ χάραμα αὔριο ξαναρχινοῦν τὰ λόγια,
ποὺ κι ὁ Τηλέμαχος κ᾽ ἐγὼ θὰ ποῦμε ἀνάμεσά μας.»
Εἶπε, κι ὁ Ἀσφάλης τὸ νερὸ τοὺς ἔχυσε στὰ χέρια,
ὁ σβέλτος κι ἄξιος παραγιὸς τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Κι ἁπλῶσαν χέρια στὰ ἕτοιμα φαγιὰ ποὖχαν ὀμπρός τους.
Τότες αὐτὸ σοφίστηκε τοῦ Δία ἡ κόρη Ἑλένη·
ἀπ᾽ ὅπου πίνανε κρασὶ τοὺς ἔρριξε βοτάνι,
συχαστικὸ κι ἀνέχολο, ποὺ κάθε πόνο πνίγει.
Ὅποιος αὐτὸ τὸ καταπιῇ σμιγμένο στὸ κροντήρι,
ὁλημερὶς δὲ χύνεται στὸ μάγουλό του δάκρυ,
μὰ κι ἂξαφνα ἂν ἡ μάννα του ἢ ὁ κύρης του πεθάνῃ,
ἢ κι ὀμπροστὰ στὰ μάτια του μὲ τὸ μαχαίρι ἂν κόβουν
ἀγαπημένο ἀδέρφι του, ἢ γιὸ μονάκριβό του.
Τέτοιά ᾽χε γιατροβότανα καλὰ τοῦ Δια ἡ κόρη·
τἄχε δοσμένα ἡ σύγκοιτη τοῦ Θώνα ἡ Πολυδάμνα,
στὴν Αἴγυπτο, ποὺ ἀρίθμητα ἡ πλούσια ἡ γῆς τὰ βγάζει,
ἄλλα καλὰ στὸ σμίξιμο κι ἄλλα φαρμακωμένα·
γιατρὸς καθένας εἶν᾽ ἐκεῖ παράξιος μὲς στὸν κόσμο,
τὶ ὅλοι τους τὸν Παιήονα γνωρίζουν πρόγονό τους.
Καὶ μέσα αὐτὰ σαν τἄρριξε, κ᾽ εἶπε νὰ τοὺς κεράσουν,
πάλε ἄρχισε τὸ μιλητό, κι αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει·
«Ὦ διόθρεφτε Μενέλαε, κ᾽ ἐσεῖς ἐδῶ βλαστάρια
λαμπρῶν ἀντρῶν,—γιατὶ ὁ θεὸς ὁ Δίας μᾶς χαρίζει
ἄλλου καλὸ κι ἄλλου κακό, καὶ δύνεται τὰ πάντα,—
ἐδῶ τώρα ποὺ κάθεστε καὶ τρῶτε στὸ παλάτι,

καὶ μὲ μιλιὲς γλεντίζετε, σὰν κάτι ποὺ ταιριάζει
θὰ πῶ σας. Εἶναι ἀδύνατο νὰ δηγηθῶ σας ὅλους
τοῦ σιδερόκαρδου Ὀδυσσέα τοὺς πάμπολλους ἀγῶνες·
ἕνα θὰ πῶ ὅμως ποὺ ἔπραξε ὁ ἀτρόμητος ἐκεῖνος,
στὴν Τροία, ποὺ τοὺς Ἀχαιοὺς μύρια τοὺς πέσαν πάθια·
τότες ποὺ χάραξε κακὰ σημάδια στὸ κορμί του,
ντύθηκε ροῦχα φτωχικά, καὶ μοιάζοντας μὲ δοῦλο
γυρνοῦσε στὴν πλατύδρομη τοῦ ἐχτροῦ τὴ χώρα μέσα·
ἔτσι ἀλλαγμένος, θἄλεγες κάποιος ζητιάνος εἶταν,
αὐτὸς ποὺ ἀλλιῶς φαινότανε στ᾽ Ἀχαϊκὰ καράβια.
Τέτοιος στὴν Τροία χώθηκε, κ᾽ ἐκεῖνοι τυφλωθῆκαν
ὅλοι τους, καὶ μονάχη ἐγὼ τὸν ἔνοιωσα ποιός εἶταν,
καὶ τονὲ ρώτηξα, κι αὐτὸς μοῦ ξέφευγε μὲ τέχνη.
Μὰ ὅταν ἐγὼ τὸν ἔλουσα, τὸν ἄλειψα μὲ λάδι,
καὶ τοὔδωσα φορέματα, καὶ τοὔκανα ὅρκο μέγα
ἀνάμεσά τους νὰ μὴν πῶ πὼς φάνηκε ὁ Ὀδυσσέας,
πρὶν αὐτὸς φτάσῃ στὶς σκηνὲς καὶ στὰ γοργὰ καράβια,
τότες τὰ σκέδια τῶν Ἀχαιῶν μοῦ τὰ φανέρωσε ὅλα.
Κι ἀρίθμητους ἡ σπάθα του σὰν ἔκοψε Τρωαδῖτες,
πρὸς τοὺς Ἀργῖτες γύρισε πολλὰ ᾽χοντας στὸ νοῦ του.
Τότες οἱ ἄλλες Τρῳϊσσες πικρὰ μυρολογοῦσαν,
ὅμως ἐγὼ χαιρόμουνα, γιατ᾽ ἡ καρδιά μου πίσω
στὸ σπίτι μου μὲ τράβαγε, καὶ στέναζα ὁλοένα
γιὰ τὴν τυφλάδα ποὺ ἔβαλε στὸ νοῦ μου ἡ Ἀφροδίτη,
ἀπὸ τὴ γῆς μου τὴ γλυκειὰ σὰ μ᾽ ἔφερε στὰ ξένα,
καὶ χώρισα ἀπ᾽ τὴν κόρη μου, τὴν κλίνη μου, τὸν ἄντρα,
ποὺ ἄλλος στὸ νοῦ καὶ στὴ μορφιὰ κανεὶς δὲν τὸν περνοῦσε.»

Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος γυρίζει καὶ τῆς κάνει·
«Ναί, ὅλα ἐτοῦτα ἀληθινὰ τὰ μίλησες, γυναίκα·
πολλῶν ἐγὼ μελέτησα τὴ γνώση καὶ τὴ γνώμη,
ἀντρῶν ἡρώων, καὶ πολλοὺς εἶδα τοῦ κόσμου τόπους,
μὰ ἄνθρωπο τέτοιον πουθενὰ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
σὰν ποὺ εἴτανε ὁ τρανόψυχος κι ὁ ἀκριβὸς Δυσσέας.
Κι ἄλλο ἕνα ἐκεῖνος ἔπραξε μὲ τόλμη κι ἀντρειοσύνη,
τότες ποὺ φόνο φέρναμε καὶ χαλασμὸ στοὺς Τρῶες,
μὲς στἄλογο τὸ σκαλιστὸ κρυμμένοι ἐμεῖς οἱ πρῶτοι.
Ἦρθες κ᾽ ἐσὺ τότες ἐκεῖ· θεὸς θὰ σ᾽ εἶχε στείλει,
ποὺ νὰ χαρίσῃ γύρευε στοὺς Τρωαδῖτες δόξα·

σιμά σου κι ὁ θεόμοιαστος Δηίφοβος. Καὶ κάνεις
τρεῖς γύρους πασπατεύοντας τὸν κουφωτὸ κρυψώνα,
καὶ κράζοντας τὰ ὀνόματα τῶν Αργιτῶνε μεσα,
καθένα με τὴν ξέχωρη λαλιὰ τῆς σύγκοιτής του.
Ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς κι ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσέας
τἀκούσαμε τὸ λάλημα στὴ μέση καθισμένοι.
Ἐμᾶς τοὺς δυὸ μᾶς ἔπιασε λαχτάρα τότες, ἢ ὄξω
νὰ βγοῦμε, ἢ ἀπομέσαθε νἀποκριθοῦμε ἀμέσως·
ὅσο ὅμως κι ἂν τὸ θέλαμε, μᾶς βάσταξ' ὁ Οδυσσέας.
Κ' ἔτσι ὅλα τ' Αχαιόπουλα σωπάσαν ἐκεῖ μεσα.
Ἕνα μονάχα, ὁ Ἄντικλος ζητάει νὰ σ' ἀπαντήσῃ,
μὰ ὁ Δυσσέας τοὔσφιξε τὸ στόμα μὲ τὶς δυό του
χεροῦκλες, καὶ κρατώντας τον τοὺς Ἀχαιοὺς γλυτώνει,
ὥσπου ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ σὲ τράβηξε ἀποκεῖθε.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Μενέλαε, τοῦ Ἀτρέα γιέ, καὶ διόθρεφτέ μου ἀφέντη,
πιὸ κρῖμας, ποὺ μήτε κι αὐτὸ δὲν τοὔδιωξε τὴ μοῖρα,
μήτε καὶ ποὺ εἶχε μέσα του τὰ στήθια σιδερένια.
Ὅμως στὴ κλίνη φέρτε μας, τὶ ἦρθε ἡ στιγμὴ νὰ πᾶμε
νὰ γύρουμε, καὶ τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὶς δοῦλες της ἡ Ἑλένη εὐτὺς προστάζει
στρωσίδια νὰ τοιμάσουνε, νὰ βάλουνε τὰ χράμια
τὰ κερμεζὰ καὶ τὰ ὄμορφα, κι ἀπάνω τους τὰ πεύκια,
καὶ τὶς φλοκάτες τὶς κρουστὲς γιὰ ντύσιμο ἀποπάνω.
Κ' οἱ δοῦλες βγήκανε μὲ φῶς στὰ χέρια, καὶ τοὺς στρῶσαν·
καὶ πῆρε τότε ὁ κήρυκας τοὺς ξένους στὸ χαγιάτι,
κ' ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα πλαγιάσαν·
στἀπόβαθα τοῦ θάλαμου κοιμήθηκε ὁ Μενέλαος,
καὶ πλάγι ἡ λυγερόκορμη καὶ λατρευτή του Ἑλένη.
Ἔφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγούλα,
κι ἀπάνω ὁ μεγαλόφωνος σηκώθηκε ὁ Μενέλαος·
ντύνεται, σπάθα κοφτερὴ κρεμάζει ἀπὸ τὸν ὦμο,
ὥρια ἀμποδένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρά του,
προβάλλει ἀπὸ τὸ θάλαμο μ' ἀθάνατο παρόμοιος,
καὶ δίπλα στὸν Τηλέμαχο καθίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Ποιά ἀνάγκη σ' ἔφερ' ὡς ἐδῶ, Τηλέμαχε λεβέντη,
κ' ἦρθες στὴ Λακεδαίμονα, τὶς θάλασσες περνώντας;
δική σου, ἢ τάχα τοῦ λαοῦ; Πές μου ὅλη τὴν ἀλήθεια.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Γιὲ τοῦ Ἀτρέα Μενέλαε, καὶ διόθρεφτέ μου ἀφέντη,
ἦρθα νὰ μάθω ἂν ἔφερες μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ μου·
τὶ τρῶν τὸ σπίτι μου, καὶ πᾶν' τὰ πλούσια μου χωράφια·
γεμᾶτα τὰ παλάτια μου ἀπ' ἐχτροὺς ποὺ νύχτα μέρα
μοῦ σφάζουν κι ὅλο σφάζουνε τὰ βοδοπρόβατά μου,
ἐκεῖνοι οἱ παραδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστῆρες.
Γι' αὐτὸ δὰ τώρα πέφτω σου στὰ γόνατα, νὰ μάθω
σὰν ποιό 'τανε τὸ τέλος του κ' ἢ κακοθανατιά του,
μὰ τά εἶδες μὲ τὰ μάτια σου, ἢ ἀπ' ἄλλον ἄκουσές τα·
τὶ ἡ μάννα τονὲ γέννησε μὲ βάσανα περίσσια.
Καὶ μὴ μοῦ τὰ μισομιλᾷς ἀπὸ συμπόνια ἢ σέβας,
μόν' πές μου τα ἴσια, καταπῶς τὰ μάτια σου τὸν εἶδαν.
Παρακαλῶ σε, ἂν ὁ λαμπρὸς γονιός μου ὁ Ὀδυσσέας
ἢ λόγο ἢ πράξη σοὔταξε καὶ τέλεσε στὴν Τροία,
ἐκεῖ ποὺ ἀρίθμητα δεινὰ τοὺς Ἀχαιοὺς πλακῶσαν,
θυμήσου τα τὴν ὥρα αὐτή, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.»
Κι ὁ ξανθωπὸς Μενέλαος βαριὰ τοῦ ἀπολογιέται·
«Ὤχοῦ, σὲ τί παληκαρὰ κλινάρι νὰ πλαγιάσουν
τοὺς ἤρθεν ὄρεξη αὐτουνοὺς τοὺς ἄναντρους, ἀλήθεια.
Καθὼς μὲς σ' ἄγριου λιονταριοῦ ρουμάνι ἢ ἀλαφίνα
κοιμίζει βυζαστάρικα νιογέννητα λαφούλια,
καὶ παίρνει τὶς βουνοπλαγιὲς καὶ τα χλωρὰ λαγκάδια,
καὶ βόσκει, μὰ ἄξαφνα γυρνάει μὲς στὴ μονιά του ἐκεῖνος,
καὶ φέρνει τέλος φοβερὸ σὲ μάννα καὶ λαφούλια,
ἔτσι κι ὁ Ὀδυσσέας φριχτὰ θὰ τοὺς τελειώσῃ ἐκείνους.
Κι ὦ Δία θεέ μου, κι Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλωνα, ἂν ἐκεῖνος,
τοὺς πέσῃ σὰν ποὺ φάνηκε στὴν ὄμορφη τὴ Λέσβο,
ποὺ πρόβαλε καὶ πάλεψε μὲ τὸ Φιλομηλείδη,
καὶ μονομιὰς τὸν ἔρριξε, κ' οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
ἂν τέτοιος ὁ Ὀδυσσέας ἐρθῇ καὶ πέσῃ στοὺς μνηστῆρες,
γλήγορο θἄν' τὸ τέλος τους, κι ὁ γάμος τους φαρμάκι.
Κι αὐτὰ ποὺ τώρα μὲ ρωτᾷς καὶ ποὺ παρακαλεῖς με,
δὲ θὰ τὰ πῶ τριγυριστὰ καὶ δὲ θὰ σὲ γελάσω,
παρὰ ὅσα μοὖπε ὁ ἅλαθος τῆς θάλασσας ὁ γέρος,
ἕνα πρὸς ἕνα θἄχῃς τα, καὶ λόγο δὲ θὰ κρύψω
Στὴν Αἴγυπτο, σὰ γύρευα γιὰ ἐδῶ νὰ ξεκινήσω,
μὲ κράτησαν οἱ ἀθάνατοι, τὶ δὲν τοὺς εἶχα κάνει

Ὁ Πρωτέας ἱστορεῖ στὸ Μενέλαο τὰ πάθη τῶν Ἀχαιῶν ὕστερ' ἀπὸ τὸν πόλεμο (δ 460—569)

ΛΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

τὴν ταχτικὴ ἑκατοβοδιά, κ᾽ ἐκεῖνοι πάντα θέλουν
τὶς προσταγὲς ποὺ ἀφήνουνε νὰ μὴν τὶς ἀστοχοῦμε.
Εἶναι νησὶ στὴ θάλασσα τὴν πολυκυματοῦσα,
κατάμπροστα στὴν Αἴγυπτο, καὶ Φάρο τὸνομάζουν·
μακριὰ νὰ ποῦμε ὅσο μπορεῖ καράβι σὲ μιὰ μέρα
νὰ φτάσῃ, ἂν πρύμος ἄνεμος φυσάῃ καλὰ ὡς τὸ τέλος·
κ᾽ ἔχει λιμάνι ἀπάνεμο, ποὺ κεῖθε τὰ καράβια
ἀνοίγουνε στὰ πέλαγα, σκοῖρο νερὸ σὰν πάρουν.
Εἴκοσι μέρες οἱ θεοὶ μ᾽ εἶχαν ἐκεῖ κλεισμένο, 360
κι ἀνέμοι ἀπὸ τὰ πέλαγα δὲ μοῦ φυσοῦσαν πρύμοι,
ποὺ τὰ καράβια σπρώχνουνε στοῦ ὠκεανοῦ τὰ πλάτια.
Καὶ πιὰ δὲ θὰ μᾶς μνήσκανε μήτε θροφὲς μήτ᾽ ἄντρες,
ἂ δὲ μὲ σπλαχνιζότανε ἡ θεὰ ποὺ γλύτωσέ με,
τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ, τοῦ θείου Πρωτέα ἡ κόρη,
ἡ Εἰδοθέα, ποὺ ἄγγιξα περίσσια τὴν καρδιά της.
Μὲ βρῆκε καὶ σερνόμουνα μόνος μακριὰ ἀπ᾽ τοὺς ἄλλους,
ποὺ γύριζαν καὶ ψάρευαν μὲ τὰ γυρτὰ τἀγκίστρια,
τὶ ἡ πεῖνα τοὺς τὰ θέριζε σκληρὰ τὰ σωθικά τους.
Αὐτὴ κοντά μου στάθηκε καὶ μίλησέ μου κ᾽ εἶπε· 370
«Ἄραγες νᾄσαι ἀνόητος κι ἀσύστατος, ὦ ξένε,
ἢ πίτηδες ἀφήνεσαι, καὶ θὲς νὰ τυραννιέσαι;
Καιρὸ κρατιέσαι στὸ νησί, τέλος νὰ βρῇς δὲ σώνεις,
καὶ τῶ συντρόφω σου ἡ καρδιὰ στοὺς πόνους μέσα λυώνει.»
Αὐτά ᾽πε, κ᾽ ἐγὼ γύρισα καὶ τῆς ἀπολογιέμαι·
«Ὅποια θεὰ κι ἂν εἶσαι ἐσύ, τὸ ποὺ ρωτᾷς θὰ μάθῃς·
ὄχι μένω πίτηδες ἐδῶ, μόν᾽ πρέπει νἄχω κάνει
κάποια ἁμαρτία στοὺς θεοὺς ποὺ ὁρίζουνε τὰ οὐράνια.
Ὡς τόσο πές μου, τὶ οἱ θεοὶ τὸ καθετὶς γνωρίζουν,
ποιός μὲ μποδίζει ἀθάνατος καὶ μοὔκλεισε τὸ δρόμο, 380
καὶ πῶς τὶς ψαροθάλασσες περνώντας θὰ γυρίσω;»
Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ᾽ ἡ θεὰ μοῦ ἀπολογιέται ἀμέσως·
«Θὰ σοῦ μιλήσω, ξένε, ἐγὼ σωστὰ γιὰ ὅλα ἐτοῦτα.
Γέρος ἀλάθευτος ἐδῶ θαλασσινὸς συχνάζει,
ὁ ἀθάνατος Αἰγυπτιανὸς Πρωτέας, ποὺ τὰ βάθια
γνωρίζει ὅλης τῆς θάλασσας, τοῦ Ποσειδώνα δοῦλος·
λὲν πὼς αὐτὸς μὲ γέννησε, καὶ πὼς γονιὸ τὸν ἔχω.
Καρτέρι ἐσὺ ἂ δυνόσουνα νὰ στήσῃς νὰ τὸν πιάσῃς,
τὸ δρόμο αὐτὸς θὰ σοὔλεγε, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μάκρος,

καὶ πῶς τὰ πέλαα σκίζοντας στὸν τόπο σου θὰ φτάσῃς.
Κι αὐτὸς ἀκόμα θὰ σοῦ πῇ, ὦ διόθρεφτε, ἂν θελήσῃς,
ὅ,τι καλὸ κι ὅ,τι κακὸ στὸ σπιτικό σου γίνῃ,
σὰν ἔλειπες σὲ μακρινὰ καὶ δύσκολα ταξίδια.»
Ἔτσ᾽ εἶπε, κι ἀπαντώντας της ἐγὼ τῆς κάνω τότες·
«Λέγε μου τώρα ποῦ νὰ βρῶ καρτέρι γιὰ τὸ γέρο,
νὰ μὴ μοῦ φύγῃ ἂν τίποτις ἀκούσῃ ἢ ἀγναντέψῃ·
τὶ δύσκολό ᾽ναι τὸ θεὸ θνητὸς νὰ καταφέρῃ.»
Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ᾽ ἡ θεὰ μοῦ ἀπολογήθη ἀμέσως·
«Θὰ σοῦ μιλήσω, ξένε, ἐγὼ μ᾽ ἀλήθεια καὶ γιὰ δαῦτο.
Ἀπάνω στὰ μεσούρανα καθὼς ἀνέβῃ ὁ ἥλιος,
ἔρχετ᾽ ἀπὸ τὸ πέλαγο ὁ ἀλάθευτος ὁ γέρος,
ἅμα τοῦ μπάτη ξανοιχτῇ τὸ μαῦρο σαγανάκι,
καὶ βγαίνει καὶ στὶς θολωτὲς σπηλιὲς γλυκοκοιμᾶται.
Γύρω του οἱ φῶκες, θρέμματα τῆς ὥριας Ἀμφιτρίτης,
πέφτουν κοπάδι βγαίνοντας ἀπὸ τὴν κυματοῦσα,
καὶ τὴν πικρὴ τὴ μυρουδιὰ τοῦ βάθου της σκορπᾶνε.
Ἐκεῖ πρὸς τὰ χαράματα σὲ φέρνω ἐγώ, κι ἀράδα
θὰ σᾶς πλαγιάσω μὲ τοὺς τρεῖς ποὺ θὰ καλοδιαλέξῃς
συντρόφους, τοὺς ἀξιώτερους ποὺ στὰ καράβια σου ἔχεις.
Κι ὅλες ἐγὼ τὶς μαριολιὲς θὰ σοῦ τὶς πῶ τοῦ γέρου.
Πρῶτα στὶς φῶκες ἔρχεται καὶ τὶς μετράει ἀράδα·
κι ὅταν τὶς φῶκες καλοδῇ καὶ τὶς καλομετρήσῃ,
σὰν πιστικὸς μὲ πρόβατα στὴ μεση τους πλαγιάζει.
Μιὰς τονὲ δῆτε καὶ στρωθῇ, βάλτε καρδιά, κι ὁρμώντας
κρατᾶτε τον, κι ἂς πολεμάῃ ἐκεῖνος νὰ ξεφύγῃ.
Μὲ κάθε ζωντανὸ τῆς γῆς θὰ σοφιστῇ νὰ μοιάσῃ,
νερὸ θὰ γίνῃ καὶ φωτιὰ θεόφλογη ὀμπροστά σας,
μὰ ἐσεῖς γερὰ κρατᾶτε τον, καὶ πιὸ βαριὰ ζουλᾶτε.
Ὅμως ὁ ἴδιος του ἄξαφνα σὰν κάνῃ νὰ ρωτήξῃ,
καὶ τονὲ δῆτε μὲ μορφὴ σὰν ποὺ εἶταν πλαγιασμένος,
τραβᾶτε χέρι τότε ἐσεῖς, τὸ γέρο λευτερώστε,
καὶ ρώταγέ τον, ἥρωα, ποιός θεὸς σὲ βασανίζει,
καὶ πῶς τὶς ψαροθάλασσες περνώντας θὰ γυρίσῃς.»
Αὐτά ᾽πε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
Κ᾽ ἐγὼ στὰ πλοῖα ξεκίνησα ποὺ στέκανε στὸν ἄμμο,
καὶ διάβαινα μὲ τὴν καρδιὰ περίσσια ταραγμένη.
Καὶ στὸ γιαλὸ σὰ ζύγωσα, καὶ πῆγα στὸ καράβι,

στρώνουμε δεῖπνο, κ᾽ ὕστερα πλακώνει ἡ θεία ἡ νύχτα·
καὶ γέρνουμε, καὶ παίρνει μας ὁ ὕπνος στἀκρογιάλι.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τράβηξα γιαλὸ γιαλὸ μπρὸς στὰ πλατιὰ πελάγη,
παρακαλώντας τοὺς θεούς, μὲ τρεῖς μαζὶ συντρόφους,
ποὺ ὅ,τι καταπιανόντουσαν τρανὴ τοὺς εἶχα πίστη.
Κι ἀπ᾽ τοῦ πελάου τὶς ἀγκαλιὲς προβάλλοντας ἐκείνη,
φέρνει φωκήσα τέσσερα τομάρια νιογδαρμένα
στὸ νοῦ της μελετώντας πῶς τὸ γέρο νὰ γελάσῃ.
Κι ἀφοῦ στοὺς ἄμμους χάραξε πλαγιάσματα, καθόταν
καὶ πρόσμενε· καὶ σμίξαμε κ᾽ ἐμεῖς· ἀράδα τότες
μᾶς γέρνει, καὶ καθένα μας σκεπάζει μὲ τομάρι.
Φριχτὸ καρτέρι θἄτανε, τὶ βώχα τοῦ θανάτου
ἀπὸ τὶς θαλασσόθρεφτες μᾶς τυραννοῦσε φῶκες.
Καὶ ποιός κοιμᾶται μὲ θεριὰ σιμά του πελαγήσα;
Ὅμως μᾶς γλύτωσε ἴδια της μὲ σόφισμα δικό της·
βάζει μοσκιὰ μυρόβολη σὲ καθενὸς ρουθούνι,
καὶ τοῦ θαλασσινοῦ θεριοῦ τὴ μυρουδιὰ ἀφανίζει.
Ὁλοπρωὶς προσμέναμε μ᾽ ἀπόφαση στὸ νοῦ μας,
κ᾽ ἦρθαν οἱ φῶκες μαζωχτὲς ἀπὸ τὰ βάθια ἀράδα
στὸ περιγιάλι πλάγιασαν, κι ἀπὰς στὸ μεσημέρι
κι ὁ γέρος ἦρθε ἀπ᾽ τὰ βαθιά, καὶ βρίσκοντας τὶς φῶκες
τὶς παχουλές, τὶς μέτρησε μιὰ μιὰ καὶ τὶς καλόειδε.
Πρώτους ἐμᾶς λογάριασε στὸ μέτρημα, κι ὁ νοῦς του
δὲν ἔβαλε τὴν πονηριά, μόν᾽ πλάγιασε κ᾽ ἐκεῖνος.
Τότες μὲ βουὴ χουμίξαμε, καὶ ξάφνου ἀδράξαμέ τον·
αὐτὸς τὴν τέχνη δὲν ξεχνάει, καὶ πρῶτ᾽ ἀπ᾽ ὅλα γίνη
λιοντάρι μὲ τὴ χήτη του, κατόπι ἀμέσως φίδι
κι ἀγριόχοιρος, καὶ πάρδαλη, τέλος νερὸ τρεχᾶτο,
καὶ δέντρο ἀψηλοφύλλωτο. Κ᾽ ἐμεῖς τὴν ὥρα ἐκείνη
γερὰ τονὲ κρατούσαμε μ᾽ ἀπόφαση στὸ νοῦ μας.
Μὰ τέλος σὰν ἀπόκαμε ὁ παμπόνηρος ὁ γέρος,
ἄρχισε τότες νὰ ρωτάῃ, κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε·
«Ὦ γιὲ τοῦ Ἀτρέα, ποιός θεὸς κατηχημένο σ᾽ ἔχει,
καὶ μὲ τὸ ζόρι ξαφνικὰ μ᾽ ἀδράχνεις; Τί γυρεύεις;»
Αὐτὰ μὲ ρώτηξε, κ᾽ ἐγὼ γυρίζω καὶ τοῦ κάνω·
«Γνωρίζεις, γέρο· τί ρωτᾷς νὰ μὲ πλανέσῃς τάχα;
Τόσον καιρὸ μὲς στὸ νησὶ κρατιέμαι αὐτό, καὶ κάποιο

τέλος νὰ βρῶ δὲ δύνουμαι, μόνε ἡ καρδιά μου λυώνει.
Μὰ πές μου ἐσύ, γιατ᾽ οἱ θεοὶ τὸ καθετὶς γνωρίζουν,
ποιός μὲ μποδίζει ἀθάνατος, καὶ μοὔκλεισε τὸ δρόμο;
καὶ πῶς τὰ ψαροπέλαγα περνώντας θὰ γυρίσω;»
Εἶπα, κ᾽ ἐκεῖνος γύρισε καὶ μοῦ ἀποκρίθη ἀμέσως·
«Στὸ Δία καὶ στοὺς ἄλλους θεοὺς πρῶτα ἔπρεπε νὰ κάνῃς
καλὲς θυσίες, πρὶ νὰ μπῇς στὸ πλοῖο, γιὰ νὰ γυρίσῃς
τὰ μαῦρα πέλαα σκίζοντας, στὴν ποθητὴ πατρίδα.
Τὶ δὲν τὸ θέλει ἡ μοῖρα σου νὰ δῇς δικοὺς καὶ φίλους,
μήτε νἀρθῇς στὸν τόπο σου καὶ στὸ νοικοκυριό σου,
πρὶν ξανανέβῃς τοῦ Αἴγυπτου τὸ διόσταλτο ποτάμι,
καὶ κάμῃς ἑκατοβοδιῶν ἱερὲς ἐκεῖ θυσίες
γιὰ τοὺς ἀθάνατους θεοὺς ποὺ ὁρίζουνε τὰ οὐράνια·
καὶ τότες θὰ σοῦ δώσουνε τὸ δρόμο ποὺ γυρεύεις.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ σὰν τἄκουσα ραγίστηκε ἡ καρδιά μου,
μοὺ μὲς στὸ πέλαγο τἀχνὸ μὲ πρόσταζε νὰ σύρω
πίσω στὸν Αἴγυπτο, μακρὺ καὶ δύσκολο ταξίδι.
Ὡς τόσο πάλε τοῦ ἄνοιξα μιλιά, καὶ τοῦ ξανάειπα·
«Αὐτὰ καθὼς τὰ πρόσταξες, ὦ γέρο, θὰ τὰ κάμω.
Μὰ πές μου ἀληθινὰ κι αὐτό· γυρίσαν τάχας ὅλοι
μὲ τὰ καράβια οἱ Ἀχαιοὶ ποὺ πίσω στὴν Τρωάδα
ὁ ἥρωας Νέστορας κ᾽ ἐγὼ τοὺς εἴχαμε ἀφησμένους,
ἢ τοὔρθε κανενὸς κακὸ μὲς στὸ καράβι τέλος,
ἢ καὶ σὲ χέρια φίλων του, ἀπ᾽ τὸν πόλεμο κατόπι;»
Αὐτὰ εἶπα, κ᾽ ἐκειὸς γύρισε καὶ μ᾽ ἀποκρίθη ἀμέσως·
«Τοῦ Ἀτρέα ὦ γιέ, τί τὰ ρωτᾷς αὐτά; Σοῦ λέω δὲν πρέπει
ὅσα στὸ νοῦ μου ἐγὼ κρατῶ νὰ ξέρῃς καὶ νὰ μάθῃς,
τὶ δὲ θὰ μείνῃς ἄκλαιγος πολλὴ ὥρα, σὰν τἀκούσῃς.
Πολλοὶ ἀπ᾽ ἐκειοὺς τελειώσανε, μὰ καὶ πολλοὶ ἀπομεῖναν·
ἀπ᾽ ἀρχηγοὺς χαλκοάρματων Ἀχαιῶνε δυὸ μονάχοι
χαθήκανε στὸ γυρισμό· στὸν πόλεμο κ᾽ ἐσύ ᾽σουν.
Ἕνας ἀκόμα ζωντανὸς στὶς θάλασσες κρατιέται.
Τέλειωσ᾽ ὁ Αἴαντας μαζὶ μὲ τὰ μακρόκουπά του
καράβια. Πρῶτα στὶς Γυρὲς τὸν πῆρε ὁ Ποσειδώνας,
πέτρες θεόρατες, κ᾽ ἐκεῖ τὸν ἔσωσ᾽ ἀπ᾽ τὸ κῦμα·
θὰ γλύτωνε, ὅσο ἡ Ἀθηνᾶ κι ἂν τοῦ κρατοῦσε πάθος,
λόγο ἃ δὲν ἔβγαζε βαρὺ στὸ σκοτισμό του ἀπάνω,
πὼς ξέφυγε τὰ κύματα στὸ πεῖσμα τῶν θεῶνε

Κι ὁ Ποσειδώνας ἄκουσε τἀγέρωχά του λόγια,
κι ἀδράχνει τὸ τρικράνι του στὰ δυνατά του χέρια,
χτυπάει τὸ βράχο τῆς Γυρῆς, καὶ τονὲ σκίζει· μέρος
ἔμειν᾽ ἐκεῖ, καὶ στὸ γιαλὸ πετάχτηκε ἄλλο μέρος,
ποὺ ὁ Αἴαντας κρατιότανε μὲς στὴν πολλή του ζάλη,
καὶ τονὲ ρίχτει στοὺς βυθοὺς τοῦ ἀπέραντου πελάγου.
Ἔτσι ἀφανίστη ὁ Αἴαντας ἁρμύρα ἀφοῦ κατάπιε.
Μὰ ὁ ἀδερφός σου γλύτωσε στὰ βαθυλά του πλοῖα,
τὶ ἡ Ἥρα ἡ πολυδόξαστη τοῦ στάθη σωτηριά του.
Ὅμως σὰν κοντοζύγωνε τὸν ἄψηλὸ Μαλέα,
μπόρα τὸν παίρνει ξαφνική, και τὸν πετάει πελάγου,
καθὼς βαριαναστέναζε, πρὸς ξενικὸ ἀκρογιάλι,
ποὺ ὁ Θυέστης εἶχε μιὰ φορὰ τοὺς πύργους του καὶ ζοῦσε,
καὶ τώρα ὁ γιός του ὁ Αἴγιστος τοὺς εἶχε κατοικιά του.
Μὰ κι ἀποκεῖθε βολικὸς σὰ φάνη ὁ γυρισμός τους,
καὶ πρύμο οἱ θεοὶ τοὺς φύσηξαν, καὶ στὴν πατρίδα φτάσαν,
χαίροντας τότες πάτησε τὸ πατρικὸ τὸ χῶμα,
καὶ τὄπιασε, καὶ μὲ πολλὰ θερμὰ τὸ φίλαε δάκρια,
ποὺ πάλε τὴν ἀξιώθηκε τὴν ποθητὴ πατρίδα.
Κι ἀπὸ τὴ βίγλα ὁ φύλακας ἀμέσως τὸν ξανοίγει,
ποὺ ὁ πονηρὸς ὁ Αἴγιστος τὸν εἶχε ἐκεῖ στημένο·
τοὔχε ταμένη πλερωμὴ δυὸ τάλαντα χρυσάφι·
μέρα καὶ νύχτα φύλαγε νὰ μὴν κρυφοπεράση
καὶ πέσῃ καταπάνω τους μὲ τἄρματα στὸ χέρι.
Καὶ τρέχει φέρνει μήνυμα τοῦ βασιλιᾶ στὸν πύργο.
Κ᾽ εὐτὺς σοφίστη ὁ Αἴγιστος θεοπόνηρο παιχνίδι·
εἴκοσι παίρνει διαλεχτὰ τῆς χώρας παληκάρια,
τοὺς κρύβει, καὶ προστάζει ἄλλοῦ τραπέζι νὰ τοιμάσουν.
Πῆγε τὸν Ἀγαμέμνονα ὁ ἴδιος νὰ τὸν καλέσῃ
μὲ ἀλόγατα καὶ μ᾽ ἅμαξες, κακὰ στὸ νοῦ γυρνώντας.
Τὸν ἀνεβάζει ἀνήξερο στὸ δεῖπνο, καὶ κατόπι
τὸν κόβει σὰν ποὺ κόβουνε μὲς στὸ παχνὶ τὸ βόδι.
Κανένας δὲν ἀπόμεινε τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα βλάμης,
καὶ μήτε τοῦ Αἴγιστου, παρὰ στοὺς πύργους σκοτωθῆκαν.᾽
Αὐτὰ μοὔπε, κ᾽ ἐμένανε ραγίστηκε ἡ καρδιά μου·
καὶ κάθησα στὴν ἀμμουδιὰ καὶ τόριξα στὸ κλάμα,
καὶ μήτε ζωὴ μήτε ἥλιου φῶς δὲν ἤθελε ἡ ψυχή μου.
Καὶ σὰ χαμοκυλίστηκα καὶ χόρτασα τὸ κλάμα,

τότες μοῦ λέει ὁ ἀλάθευτος τῆς θάλασσας ὁ γέρος.
'Μὴν παρακλαῖς ἀνέπαυα, γιὲ τοῦ Ἀτρέα, τὸ κλάμα
δὲ μᾶς φελᾷ, μόν' κοίταξε πῶς γλήγορα νὰ φτάσῃς
στὸν τόπο σου, κ' ἢ ζωντανὸ θὰ τονὲ βρῇς ἀκόμα,
ἢ νὰ τὸν κόψῃ πρόλαβε ὁ Ὀρέστης, κ' ἐσὺ τότες
προφταίνεις νὰ παραβρεθῇς στὸ νεκρικὸ τραπέζι.»
Αὐτὰ μοὔπε, κ' ἐμένανε συνέφερε ἡ καρδιά μου,
κ' ἡ ἀντρειωμένη μου ψυχή, μ' ὅλη τὴ θλίψη ποὔχε.
Τότες μ' αὐτὰ τοῦ μίλησα τὰ φτερωμένα λόγια.
«Τούτους τοὺς ξέρω πιά· μὰ ἐσὺ τὸν τρίτο λέγε μου ἄντρα,
ποὺ στὰ πλατιὰ τὰ πέλαγα ζώντας κρατιέται ἀκόμα,
ἢ καὶ νεκρός,—μὰ θέλω ἐγὼ νὰ μάθω, κι ἂς λυπᾶμαι.»
Ἔτσ' εἶπα, κι αὐτὸς γύρισε κι ἀπολογιὰ μοῦ κάνει·
«Εἶν' τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς αὐτός, ποὺ κατοικεῖ στὸ Θιάκι
τὸν εἶδα ἐγὼ σ' ἕνα νησὶ δάκρια πολλὰ νὰ χύνῃ,
στῆς θέαινας τῆς Καλυψῶς, ποὺ δίχως θέλησή του
κρατάει τον, καὶ δὲ δύνεται νὰ δῇ γλυκειὰ πατρίδα·
τὶ μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ μήτε συντρόφους ἔχει,
ποὺ νὰ τὸν πάρουν ἀπ' ἐκεῖ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
Κ' ἐσύ, Μενέλαε διόθρεφτε, τῆς μοίρας σου δὲν εἶναι
στ' Ἄργος τἀλογοβόσκητο νὰ λυώσῃς τὴ ζωή σου,
παρὰ στὰ πέρατα τῆς γῆς, στὸ Ἠλύσια τὰ λημέρια,
ποὔναι ὁ ξανθὸς Ραδάμανθης, οἱ θεοὶ θενὰ σὲ στείλουν,
ἐκεῖ ποὺ οἱ μέρες τῶν θνητῶν ἀνάλαφρες διαβαίνουν·
δὲν ἔχει οὔτε χειμώνα ἐκεῖ, μήτε βροχὴ καὶ χιόνι,
μόνε τἀγέρι τὸ γλυκὸ τοῦ Ζέφυρου ἀνεβάζει
παντοτινὰ ὁ Ὠκεανός, καὶ τοὺς θνητοὺς δροσίζει·
τὶ ἔχεις τὴν Ἑλένη ἐσύ, κ' εἶσαι γαμπρὸς τοῦ Δία.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
Καὶ πέρα ἐγὼ στοὺς θεόμοιαστους συντρόφους καὶ στὰ πλοῖα
ξεκίνησα μὲ τὴν καρδιὰ περίσσια ταραγμένη.
Καὶ σάνε κατεβήκαμε στὸ πλοῖο καὶ στἀκρογιάλι,
τὸ δεῖπνο μας τοιμάσαμε, κ' ἡ θεία σὰν ἦρθε ἡ νύχτα,
νὰ κοιμηθοῦμε πέσαμε πὰς τοῦ γιαλοῦ τὴν ἄκρη.
Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
πρῶτα στὴ λαμπροθάλασσα τραβᾶμε τὰ καράβια,
καὶ τὰ κατάρτια στήνουμε μ' ἀπάνω τὰ παννιά τους.
Μπῆκαν κ' ἐκεῖνοι, κάθησαν ἀράδα στὰ σανίδια,

καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιαλὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Στὸν οὐρανόχυτο Αἴγυπτο μπῆκαν τὰ πλοῖα κι ἀράξαν,
καὶ τέλεσα ἑκατοβοδιῶν καλὲς ἐκεῖ θυσίες·
καὶ τῶν θεῶν τὴ μάνητα σὰν ἔπαψα, μνημούρι
τοῦ Ἀγαμένονα ἔστησα, νὰ ζήσῃ τὄνομά του.
Καὶ σὰν τὰ τέλειωσα, ἔφυγα· μοῦ στεῖλαν πρύμο ἀγέρα
οἱ ἀθάνατοι, καὶ στὴ γλυκειὰ μὲ φέρανε πατρίδα.
Ὡς τόσο, δέξου τώρα ἐσὺ στοὺς πύργους μου νὰ μείνῃς,
ὡσότου μέρες ἔντεκα ἢ καὶ δώδεκα νὰ γίνουν·
πρεπούμενα σὲ προβοδῶ ἐγὼ τότε, καὶ σοῦ δίνω
δῶρα λαμπρά, τρία ἄλογα κι ἁμάξι σκαλισμένο,
καὶ κρασοπότηρο ὄμορφο, νὰ στάζῃς τῶν θεῶνε,
καὶ βλέποντάς το ὁλοζωῆς ἐμένα νὰ θυμᾶσαι.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
«Τοῦ Ἀτρέα γιέ, νὰ μὲ κρατᾷς μὴ θὲς ἐδῶ σὲ μάκρος.
Ἐγὼ καὶ χρόνο δέχουμαι νὰ κάθουμαι κοντά σου,
χωρὶς νὰ λαχταράῃ γονιοὺς καὶ σπιτικὸ ἡ ψυχή μου.
γιατὶ μὲ γλύκα σ᾽ ἀγρικῶ νὰ λὲς καὶ νὰ δηγέσαι.
Μὰ θἄχουν οἱ συντρόφοι μου στὴν Πύλο στενοχώρια,
κ᾽ ἐσὺ πολὺν καιρὸ ζητᾷς ἐδῶ νὰ μὲ κρατήσῃς.
Δῶρο ὅ,τι δώσῃς μου, τιμὴ θὰ τὄχω καὶ καμάρι·
τἀλόγατα ὅμως δὲν μπορῶ στὸ Θιάκι νὰ τὰ φέρω,
μόνε θὰ σοῦ τἀφήσω ἐδῶ, νὰ τὰ χαρῇς, πού ὁρίζεις
μεγάλη ὁλόγυρα ἁπλωσιά, μὲ περισσὸ τριφύλλι,
μὲ κύπερη, μὲ στάρι, ζειά, καὶ φουντωτὸ κριθάρι.
Στὸ Θιάκι ἐμεῖς δὲν ἔχουμε δρόμους πλατιούς, λιβάδια·
γιδότοπος, πιὸ νόστιμος ἀπ᾽ ἀλογῆσες χῶρες.
Μήτ᾽ ἄλογα δὲ βρίσκουνται, μήτε λιβάδια ἀπάνω
στὰ θαλασσόζωστα νησιά, κι ἀπ᾽ ὅλα δὰ στὸ Θιάκι.»

Αὐτά εἶπε· χαμογέλασε ὁ τρανόφωνος Μενέλαος,
καὶ τονὲ λαφροχάδεψε κι ὀνόμασέ τον κ᾽ εἶπε·
«Αἷμα καλό, παιδάκι μου, τὰ λόγια σου μοῦ δείχνουν·
σοῦ ἀλλάζω τἄλογα, μπορῶ κι ἀλλιῶς νὰ σὲ φιλέψω·
ἀπ᾽ ὅσα δῶρα σπίτι μου φυλάω θησαυρισμένα,
σοῦ δίνω τὸμορφότερο, τὸ πιὸ βαριότιμό μου.
Σοῦ δίνω ψιλοδούλευτο κροντήρι, ὅλο ἀσήμι,
κι ἀπάνωθε τὰ χείλη του μὲ μάλαμα σμιγμένα·
δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου· ὁ Φαίδιμος ὁ ἥρωας τὄχε δώσει,

ὁ ρήγας τῶν Σιδονιτῶν, τότες ποὺ ἐδῶ γυρνώντας
στἀρχοντικά του κόνεψα· δικό σου νἄναι θέλω.»
Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους·
κ᾽ οἱ καλεσμένοι μπαίνανε στοῦ βασιλιᾶ τοὺς πύργους,
καὶ φέρναν, ἄλλοι πρόβατα, κι ἄλλοι κρασὶ γιὰ ἡρώους·
τὰ σιταρόψωμα ἔστελναν οἱ λυγερὲς κυράδες,
καὶ μὲς στοὺς βασιλόπυργους τοιμάζαν τὸ τραπέζι.
Καὶ στοῦ ᾽Οδυσσέα κατάμπροστα οἱ μνηστῆρες τὰ παλάτια
δισκοβολώντας γλέντιζαν καὶ ρίχνοντας κοντάρια
σὲ γῆς στρωτή, ποὺ ἀδιάντροπα ἐκεῖ πάντα μαζευόνταν.
Μὰ οἱ ἀρχηγοὶ κ᾽ οἱ πρῶτοι τους στὴν παληκαροσύνη,
ὁ ᾽Αντίνος κι ὁ θεόμοιαστος Εὐρύμαχος, καθόνταν.
Σ᾽ ἐτούτους ὁ Νοήμονας, ὁ γιὸς τοῦ Φρόνιου ἦρθε,
καὶ στὸν ᾽Αντίνο μίλησε, καὶ ρώτηξέ τον κ᾽ εἶπε·
«᾽Αντίνο, τάχα ξέρουμε, γιὰ ὁ νοῦς μας δὲν κατέχει,
τοὺς ἄμμους ὁ Τηλέμαχος τῆς Πύλος πότε ἀφήνει;
Μὲ τὸ καράβι μου ἔφυγε, καὶ τόχω ἀνάγκη τώρα,
πέρα νὰ πάω, στὴν ᾽Ηλιδα, ποὺ δώδεκα φοράδες
μοῦ θρέφουνε δουλευτικὰ μὰ ἀδάμαστα μουλάρια,
ποὺ ἤθελα ἐδῶ κανένα τους νὰ φέρω νὰ δαμάσω.»
Εἶπε, κ᾽ ἐκεῖνοι θάμασαν· τὶ στοῦ Νηλέα τὴν Πύλο
δὲν ἔλεγαν πὼς μίσεψε, μόν᾽ κάπου στὴν ξοχή του,
γιὰ μὲ τὰ πρόβατα ἔμνησκε, γιὰ στοῦ χοιροβοσκοῦ του.
Κι ὁ ᾽Αντίνος τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Πές μου σωστά, πότ᾽ ἔφυγε, καὶ ποιούς μαζί του πῆρε;
τάχα Θιακήσους διαλεχτούς, γιὰ πλερωτοὺς καὶ δούλους:
Γιατὶ κι αὐτὸ θὰ τὄκανε. Πές μου ἀνοιχτὰ κ᾽ ἐτοῦτο,
νὰ ξέρω· τὸ καράβι σου, σ᾽τὸ πῆρε μὲ τὸ ζόρι,
ἢ τάχα σὲ καλόπιασε, καὶ τὄδωσες μονάχος;»
Καὶ γύρισε ὁ Νοήμονας τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς καὶ τοῦ εἶπε.
«Τοῦ τὄδωσα ἀπὸ λόγου μου· τί τάχα θἄκανε ἄλλος,
ἂν τέτοιος ἄντρας, ἔχοντας ἔννοιες πολλὲς στὸ νοῦ του,
παρακαλοῦσε; Δύσκολο νὰ τοῦ ἀρνηθῆς τὴ χάρη.
Πῆρε μαζί του τοῦ Θιακιοῦ τὰ πρῶτα παληκάρια,
κ᾽ εἶδα ἀρχηγὸ τὸ Μέντορα νὰ μπαίνῃ στὸ καράβι,
ἴσως καὶ νἄτανε θεὸς ποὺ τοὔμοιαζε περίσσια.
Μὰ αὐτὸ ἀπορῶ· ποὺ ἐχτὲς ταχὺ τὸ Μέντορα ἐδῶ εἶδα,
Κι ὡς τόσο μπῆκε τότε αὐτὸς στὸ πλοῖο νὰ πάῃ στὴν Πύλο.»

Ἅμα εἶπε τοῦτα, κίνησε στὸ σπίτι τοῦ γονιοῦ του·
μὰ οἱ δυὸ ἐκεῖνοι ποὺ ἄκουγαν ταράχτηκε ἡ ψυχή τους,
καὶ τοὺς μνηστῆρες κάθισαν, καὶ πάψαν τοὺς ἀγῶνες.
Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς τοὺς μίλησε μὲ πίκρα,
τὶ λύσσα τὰ συνέπαιρνε τὰ μαῦρα σωθικά του,
καὶ μοιάζανε τὰ μάτια του σὰ λαμπερὲς δυὸ φλόγες·
«Γιὰ δὲς μεγάλο κάμωμα, ταξίδι νὰ τολμήσῃ,
ποὺ λέγαμε ὁ Τηλέμαχος πὼς δὲν τὰ βγάζει πέρα.
Σὲ τόσων πεῖσμα ἕνα παιδὶ νὰ πάρῃ πλοῖο νὰ φύγῃ,
ἀφοῦ τοῦ τόπου διάλεξε τὰ πρῶτα παληκάρια.
Ἄρχίζει κι ἀπ' τὰ πρῶτα του χερότερα ποὺ ὁ Δίας
νὰ τονὲ σπάσῃ πρὶν ἐρθῇ καὶ βάσανα μᾶς φέρῃ.
Μὰ πλοῖο δόστε μου γοργὸ καὶ εἰκοσαριὰ συντρόφους
κατέρι νὰ τοῦ στήσω ἐγὼ καὶ νὰ παραμονέψω
μὲς στὰ στενὰ ἐκεῖ τοῦ Θιακιοῦ καὶ τῶν βραχιῶν τῆς Σάμης,
νὰ τὸ καῇ ποὺ ἁρμένισε γιὰ χάρη τοῦ γονιοῦ του.»
Εἶπε, κ' οἱ ἄλλοι στέργανε καὶ θαρρεσιὰ τοῦ δίναν·
κατόπι σηκωθήκανε καὶ στὸ παλάτι μπῆκαν.
Ὅμως πολὺ δὲν ἄργησε νὰ μάθῃ ἡ Πηνελόπη
ὅ,τι οἱ μνηστῆρες μυστικὰ στὸ νοῦ τους μαγειρεύαν,
τὴ ὁ κήρυκας ὁ Νέδοντας τῆς τἄπε, ποὺ ἄκουσέ τα,
ὄντας παρόξω τῆς αὐλῆς, ποὺ ἐκεῖ τὰ κρυφοπλέχναν,
καὶ μπῆκε νὰ τὰ μπιστευτῇ τῆς Πηνελόπης μέσα.
Καὶ στὸ κατώφλι ποὺ εἶδε τον ἡ Πηνελόπη, ἀρχίζει·
«Τί σ' ἔστειλαν, ὦ κήρυκα, ἐδῶ οἱ τρανοὶ μνηστῆρες;
τάχα τὶς δοῦλες τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα νὰ προστάξῃς
νὰ πάψουν τὶς σπιτοδουλειὲς καὶ δεῖπνο νὰ τοὺς στρώσουν;
Νὰ μὴν τὸ σώσουν ἄλλα πιὰ νὰ δοῦνε γάμου γλέντια,
μόνε νὰ φᾶνε ἐδῶ ἂς ἐρθοῦν τὸ δεῖπνο τὸ στερνό τους.
Ποὺ ἐδῶ μαζεύεστε καὶ βιὸς μεγάλο καταλεῖτε,
τὰ πλούτια τοῦ Τηλέμαχου, καὶ τάχα ἀπ' τοὺς γονιούς σας,
σὰν εἴσαστε μωρὰ παιδιά, δὲν τὄχετε ἀκουσμένο
τὸ τί τοὺς στάθηκε ἐκεινοὺς ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσέας,
ποὺ κανενός τους ἄδικο μήτ' ἔκαμε μήτε εἶπε,
σὰν ποὺ στὸν κόσμο συνηθοῦν οἱ θεϊκοὶ οἱ ρηγάδες,
κι ἄλλο ἄξαφνα θνητὸ μισοῦν, ἄλλο θνητὸ ἀγαπᾶνε.
Ἐκεῖνος σὲ ἄντρα ὕβριστικὰ δὲ φέρθηκε ποτές του,
μὰ ἐσᾶς κι ὁ νοῦς σας φανερὸς καὶ τἄπρεπά σας ἔργα,

καὶ χάρη, ἃ σᾶς γενῇ καλό, κατόπι δὲν κρατᾶτε.»
Καὶ τότε ὁ πολυστόχαστος ὁ Μέδοντας τῆς εἶπε·
«Νἄταν αὐτό, βασίλισσα, τὸ πιὸ βαρὺ κακό μας·
μὰ ἕν᾽ ἄλλο ἀκόμα πιὸ βαρὺ καὶ φοβερὸ οἱ μνηστῆρες
τὴν ὥρα αὐτὴ σκαρώνουνε, ποὺ ὁ Δίας νὰ τὸ χαλάσῃ.
Πασκίζουν τὸν Τηλέμαχο στὸ γυρισμὸ νὰ κόψουν,
ποὺ νὰ ζητήσῃ μίσεψε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του,
στὴ θεία τὴ Λακεδαίμονα καὶ στὴν καλὴ τὴν Πύλο.»
Εἶπε, κ᾽ ἐκείνης κόπηκαν τὰ γόνατα, ἡ καρδιά της·
ὥρα πολλὴ τὴ γλῶσσα της ἀμιλησιὰ κρατοῦσε,
τὰ μάτια δάκρια γέμισαν, καὶ πιάστηκε ἡ φωνή της.
Τέλος αὐτὰ τοῦ μίλησε τὰ λόγια· «Κήρυκά μου,
τί μοὔφυγε τἀγόρι μου; Δὲν εἶχε αὐτὸς ἀνάγκη
νὰ μπῇ στὰ πλοῖα τὰ γοργά, ποὺ γιὰ τοὺς ἄντρες εἶναι
σὰν ἄλογα τῆς θάλασσας, νὰ τοὺς πελαγοφέρνουν.
Ἢ τάχατες μήτε ὄνομα στὴ γῆς νὰ μὴν τοῦ μείνῃ;»
Κι ὁ γνωστικὸς ὁ Μέδοντας ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε.
«Δὲν ξέρω ἂν θεὸς τὸν κίνησε, γιὰ τοὔρθε ἀπὸ βουλή του,
νὰ πάῃ στὴν Πύλο, τοῦ γονιοῦ τὸ γυρισμὸ νὰ μάθῃ,
ἢ ἂν τέλειωσε, ποιό στάθηκε τὸ τέλος του νἀκούσῃ.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε, γύρισε μὲς στοῦ Ὀδυσσέα τοὺς πύργους.
Κ᾽ ἐκείνη τὴν ψυχόδερνε καὶ τὴ βαροῦσε ὁ πόνος,
καὶ μήτε σ᾽ ἕνα ἀπ᾽ τὰ θρονιὰ δὲν μπόρεια νὰ καθήσῃ,
παρὰ στοῦ καλοκάμωτου θαλάμου τὸ κατώφλι
κάθησε δάκρια χύνοντας πικρά, κ᾽ οἱ παρακόρες,
γριὲς καὶ νιὲς τοῦ παλατιοῦ, μαζί της σιγοκλαίγαν.
Κ᾽ ἐκείνη βαριοκλαίγοντας τοὺς εἶπε· «Ἀγαπημένες,
ἀκοῦτε· πιώτερα δεινὰ μοὔδωσ᾽ ἐμένα ὁ Δίας
ἀπ᾽ ὅλες ποὺ γεννήθηκαν καὶ ζήσανε μαζί μου.
Λαμπρὸ καὶ λιονταρόψυχο πρῶτα στερήθηκα ἄντρα,
μὲ μύρια μὲς στοὺς Δαναοὺς καμάρια στολισμένο,
ποὺ στὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ στ᾽ Ἄργος ὅλο βγῆκε.
Τώρ᾽ ἀπ᾽ ἐδῶ μοῦ ἁρπάξανε οἱ ἀνέμοι καὶ τὸ γιό μου,
ἀνάκουστα, καὶ μίσεψε χωρὶς νὰ τονὲ νοιώσω.
Ἀπόνετες, ποὺ καμιανῆς δὲν πέρασε ἀπ᾽ τὸ νοῦ σας
νὰ μὲ ξυπνήστε, ἂν καὶ καλὰ τὰ ξέρατε ἐσεῖς ὅλα,
τότες ποὺ μπῆκε στὸ βαθὺ καὶ μελανὸ καράβι.
Ἂν ἐγὼ τἄκουα πὼς αὐτὸς ταξίδι μελετοῦσε,

θἄμνησκε ἐδῶ, κι ἂς εἴτανε στὶς ξενιτειὲς ὁ νοῦς του·
ἀλλιῶς, νεκρὴ θὰ μἄφηνε σ᾽ αὐτὰ τὰ σπίτια μέσα.
Μὰ ἂς τρέξουν κι ἂς φωνάξουνε τὸ γέρο τὸ Δολίο,
ποὺ ὁ κύρης δοῦλο μοὔδωσε πριχοῦ νἀρθῶ ἐδῶ πέρα,
καὶ μοῦ φυλάει τὸ σύνδεντρο περβόλι· αὐτὸς νὰ σύρῃ
καὶ νὰ καθήσῃ νὰ τὰ πῇ ἕνα ἕνα τοῦ Λαέρτη,
ἴσως κι ὁ νοῦς του στοχαστῇ, καὶ τότες βγῇ στὸν κόσμο
καὶ σ᾽ ὅλους παραπονεθῇ ποὺ βάλθηκαν κ᾽ ἐκείνου
καὶ τοῦ ᾽Οδυσσέα τοῦ ἰσόθεου τὸ γόνο ν᾽ ἀφανίσουν.»

Κ᾽ ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα της γυρνάει κι ἀπολογιέται·
«Καλὴ νυφοῦλα μου, ἔπαρε μαχαίρι νὰ μὲ κόψῃς,
γιὰ μὲς στὰ σπίτια σου ἄσε με· δὲ θὰ σοῦ κρύψω λόγο.
Τὰ γνώριζα ὅλα, κι ὅ,τι αὐτὸς μοῦ πρόσταξε, ἔδωκά του,
καὶ στάρι καὶ γλυκὸ κρασί· μὰ μέγα μοὔβαλε ὅρκο
δώδεκα μέρες πρὶ γενοῦν νὰ μὴν τὸ ξεστομίσω,
ἢ πρὶν ἐσὺ ποθήσῃς τον καὶ μάθῃς το πὼς λείπει,
γιὰ νὰ μὴν κλαῖς καὶ μᾶς χαλνᾷς τὴν ὥρια σου τὴν ὄψη
Μὰ σὰ λουστῇς καὶ καθαρὰ σὰ ντύσῃς τὸ κορμί σου,
καὶ μὲ τὶς βάγιες σου ἀνεβῇς στἀνώγι, προσευκήσου
στοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου τὴν κόρη τὴν Παλλάδα,
τὶ ἐκείνη κι ἀπὸ θάνατο μπορεῖ νὰ τονὲ σώσῃ.
Τοῦ δόλιου γέρου βάσανα καινούρια μὴν τοῦ δίνῃς·
θαρρῶ πὼς δὲν τὀχτρεύουνται οἱ ἀθάνατοι τὸ γένος
τοῦ γιοῦ τοῦ ᾽Αρκείσιου· πάντα δὰ κάποιος θὰ μείνῃ νἄχῃ
τὰ σπίτια τἄψηλόχτιστα καὶ τὰ παχιὰ χωράφια.»

Εἶπε, κ᾽ ἐκείνη μέρωσε, τῆς στέγνωσαν τὰ μάτια,
καὶ λούστηκε, καὶ φόρεσε καθάρια τὸ κορμί της,
κι ἀντάμα μὲ τὶς βάγιες της ἀνέβηκε στἀνώγι,
καὶ στὸ πανέρι βάζοντας κριθάρι, προσευκιέται·
«Ἄκου με, τοῦ αἰγιδόσκεπου τοῦ Δία τρανὴ κόρη,
ἂν ὁ πολύβουλος ποτὲ ᾽Οδυσσέας στἀρχοντικά του
ξυγγᾶτα σοὔψησε μεριὰ βοδιῶνε καὶ προβάτων,
αὐτὰ τώρα θυμήσου τα, καὶ σῶσε τἀκριβό μου
καὶ φύλαξέ τον ἀπ᾽ ἐχτροὺς ἀπόκοτους καὶ μαύρους.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ ξεφώνισε· κ᾽ ἡ θεὰ τὴ συνακούγει.
Μὰ οἱ ἄλλοι στὰ βαθιόσκιωτα παλάτια ἀχλολοοῦσαν,
κι ἀπὸ τοὺς ξεπαρμένους νιοὺς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·
«Τὸ γάμο ἡ πολυγύρευτη βασίλισσα σκαρώνει,

τὴ μοῖρα ὅμως τοῦ γιόκα της δὲν τὴ φαντάστη ἀκόμα.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ τί γίνουνταν, κι αὐτοὶ δὲ φανταζόνταν.
Ὁ Ἀντίνος τότες μίλησε κι αὐτὰ στοὺς ἄλλους εἶπε·
«Γιὰ ἀφῆστε τα, καλότυχοι, τὰ λόγια τὰ μεγάλα,
μιὰ καὶ καλή, μὴ μέσαθε κανένας τὰ προφτάξῃ.
Μόνε ἂς σκωθοῦμε σιγανά, κι ἂς βάλουμε σὲ δρόμο
αὐτὸ ποὺ βουλευτήκαμε στὸ λογισμό μας μέσα.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ διαλέξανε μιὰ εἰκοσαριὰ λεβέντες,
καὶ στἀκρογιάλι κίνησαν, πρὸς τὸ γοργὸ καράβι.
Ἀπ᾽ ὅλα πρῶτα τράβηξαν τὸ πλοῖο κατὰ τὰ βάθια,
καὶ τὸ κατάρτι στήσανε καὶ τὰ παννιά του ἀπάνω,
καὶ τὰ κουπιά τους στοὺς σκαρμοὺς μὲ τὰ λουριὰ τροπῶσαν,
ὅλα σωστά· τὰ ὁλόασπρα παννιὰ κατόπι ἀνοῖξαν,
καὶ τἄρματα τοὺς φέρανε τὰ πρόθυμα κοπέλλια.
Ἀράζουνε πρὸς τὸ γιαλὸ τὸ πλοῖο, κι ὄξω βγαίνουν·
ἐκεῖ δειπνήσανε, νἀρθῇ προσμένοντας τὸ βράδυ.
Ὡς τόσο κοίτεται ἡ καλὴ στἀνώγι ἡ Πηνελόπη
χωρὶς θροφή, χωρὶς πιοτό, καὶ μόνη συλλογιέται
ὁ γιὸς ὁ παινεμένος της τὸ χάρο ἂν θὰ ξεφύγῃ,
ἢ θὰ τοῦ φᾶν οἱ ἀπόκοτοι μνηστῆρες τὴ ζωή του.
Κι ὅσο λιοντάρι σκιάζεται σὲ πλῆθος μέσα ἀνθρώπων,
τριγύρω του σὰ μαζευτοῦν παγίδα νὰ τοῦ στήσουν,
τόσο κ᾽ ἐκείνη σάστιζε ὥσπου τὴν πῆρε ὁ ὕπνος·
καὶ πλαγιασμένη ἀπόμεινε καὶ λύθηκαν οἱ ἁρμοί της.
Τότες αὐτὸ σοφίστηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
φάντασμα φτιάνει ποὺ ἔμοιαζε ἡ μορφή του μὲ γυναίκα,
τοῦ Ἰκάριου τοῦ τρανόψυχου τὴ θυγατέρα Ἰφτίμη,
ποὺ ὁ Εὔμηλος ἀπ᾽ τὶς Φερὲς τὴν εἶχε σύγκλινή του.
Καὶ στέλνει το στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα τὸ παλάτι,
τὴν Πηνελόπη ποὺ ἔκλαιγε καὶ μυρολόγα, νἄβρῃ,
καὶ νὰ τῆς πάψῃ τοὺς κλαμούς, τὰ δάκρια νὰ τῆς κόψῃ.
Δίπλα ἀπ᾽ τοῦ σύρτη τὸ λουρὶ στὸ θάλαμό της μπαίνει,
καὶ στέκετ᾽ ἀποπάνω της κι αὐτὰ τῆς συντυχαίνει.
«Κοιμᾶσαι, Πηνελόπη μου, μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη;
Δὲ θὲν ἐσὺ νὰ δέρνεσαι οἱ θεοὶ ποὺ καλοζοῦνε,
καὶ νὰ καρδιοπονᾷς· θἀρθῇ στὸ Θιάκι πάλε ὁ γιός σου,
τὶ φταίξιμο δὲν ἔκαμε στοὺς Θεοὺς ποτὲς ἐκεῖνος.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρνάει κι ἀπολογιέται.

γλυκὰ λαφροκοιμάμενη στὶς θύρες τῶν ὀνείρων·
«Τ᾽ ἦρθες ἐδῶ, ἀδερφοῦλα μου; δὲ σ᾽ ἔβλεπα ἄλλοτές μου,
τὶ ἡ κατοικιά σου εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπ᾽ ἐδῶ, στὰ ξένα·
μοῦ λὲς νὰ πάψω τοὺς καημοὺς καὶ τοὺς πολλούς μου πόνους
ποὺ μοῦ ταράζουν τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά μου καῖνε·
λαμπρὸ καὶ λιονταρόκαρδο νὰ χάσω, λέει, πρῶτα ἄντρα,
μὲὲ μύρια μὲς στοὺς Δαναοὺς καμάρια στολισμένο,
ποὺ στὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ στ᾽ Ἄργος ὅλο βγῆκε,
καὶ τώρα ὁ γιόκας μου νὰ βγῇ μὲ κουφωτὸ καράβι,
πωΰναι ἄμαθος ὁ καψερὸς ἀπὸ ἔργατα καὶ λόγια.
Γιὰ ἐτοῦτον κ᾽ ἐγὼ πιώτερο θρηνῶ παρὰ γιὰ κεῖνον,
γιὰ ἐτούτονε καρδιοχτυπῶ καὶ τρέμω νὰ μὴν πάθῃ,
γιὰ μὲς στοὺς κόσμους ποὺ περνάει, γιὰ στὰ πελάγη μέσα·
γιατὶ πολλοὶ ἀπὸ ἔχτρητα γυρεύουνε μὲ τέχνες
πρὶὶ νὰ γυρίσῃ σπίτι του νὰ πάρουν τὴ ζωή του».
Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντάει καὶ λέει·
«Θάρρος, μὴν ἔχῃς φόβο ἐσὺ στὰ σωθικά σου μέσα·
εἶναι μαζί του φύλακας, ποὺ κι ἄλλοι ἀποθυμοῦσαν
—γιατὶ ἔχει δύναμη πολλή—νὰ παραστέκεταί τους·
εἶν᾽ ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ, ποὺ νοιώθει τὸν καημό σου,
κι ὡς ἐδῶ πέρα μ᾽ ἔστειλε μ᾽ αὐτὸ τὸ μήνυμά της.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρνάει κι ἀπολογιέται·
«Ἂν εἶσαι θεὸς κι ἀπὸ θεὸ τὰ ὅσα λὲς κατέχῃς,
λέγεε μου καὶ γιὰ ἐκείνονε τὸ βαριορίζικό μου,
ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανός, τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς ἃ βλέπῃ,
ἢ ἀπέθανε, καὶ βρίσκεται μὲς στοῦ Ἅδη τὰ λημέρια.»
Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντάει καὶ λέει·
«Γιὰ ἐκείνονε δὲ γίνεται νἀνοίξω λόγο τώρα,
ἃ ζῇ νὰ πῶ ἢ ἀπέθανε, γιατὶ τοῦ κάκου θἄναι.»
Εἶπε, καὶ χάθη φεύγοντας ἀνάμεσ᾽ ἀπ᾽ τὸ σύρτη,
καὶ σκόρπισε στὸν ἄνεμο. Καὶ τοῦ Ἰκάριου ἡ κόρη
ξυπνάει μ᾽ ἀνάλαφρη καρδιά, ποὺ καθαρὰ τῆς ἦρθε
στὸν ὕπνο της τέτοιο ὄνειρο στἀρχίνημα τῆς νύχτας.
Στὸ πλοῖο ὡς τόσο ἀνέβηκαν, καὶ σῦραν οἱ μνηστῆρες
στὰ πέλαα, τοῦ Τηλέμαχου τὸ τέλος μελετῶντας.
Κ᾽ εἶναι στῆς θάλασσας ἐκεῖ τὴ μέση πετρονήσι,
ποὺ πέφτει ἀνάμεσα Θιακιοῦ καὶ τῆς ξερῆς τῆς Σάμης,
ὄχι μεγάλο, ἡ Ἀστερή, μὲ βολικὰ λιμάνια,
καὶ δυὸ μπασιές, ποὺ οἱ Ἀχαιοὶ τοῦ στήσανε καρτέρι.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ε.

Ἀπ᾽ τοῦ πανώριου Τιθωνοῦ τὴν ἀγκαλιὰ ἡ Αὐγοῦλα
σηκώθη, κ᾽ ἔφερε τὸ φῶς σὲ ἀθάνατους κι ἀνθρώπους.
Καὶ συγκαθίζαν οἱ θεοί, καὶ μὲς σ᾽ αὐτοὺς κι ὁ Δίας
ὁ ἀψηλοβρόντης, ποὺ τρανὴ στὰ οὐράνια ἡ δύναμή του.
Κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ θυμήθηκε τὰ πάθια τοῦ Ὀδυσσέα,
πονώντας τον ποὺ ἡ Καλυψὼ τὸν κράτανε, καὶ τοὺς εἶπε·
«Πατέρα Δία, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ᾽ αἰώνιοι,
κανένας βασιλιὰς γλυκός, καλόβουλος καὶ δίκιος
πιὰ ἂς μὴ φανῇ, παρὰ σκληρὸς καὶ κακοπράχτης νἄναι,
ἀφοῦ κανένας τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα δὲ θυμᾶται
μὲς στὸ λαὸ ποὺ σὰ γονιὸς μὲ ἀγάπη κυβερνοῦσε.
Πὰς σὲ νησὶ αὐτὸς κοίτεται καὶ δέρνεται ἀπὸ πόνους,
στῆς θέαινας τῆς Καλυψῶς, ποὺ μὲ τὸ ζόρι ἐκεῖθε
κρατάει τον, καὶ δὲ δύνεται νὰ δῇ γλυκειὰ πατρίδα·
τὶ μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ μήτε συντρόφους ἔχει,
νὰ τονὲ ταξιδέψουνε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
Καὶ τώρα θὲν τὸ γιόκα του στὸ γυρισμὸ νὰ κόψουν,
ποὺ νὰ γυρέψῃ μίσεψε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του,
στὴ θεία τὴ Λακεδαίμονα καὶ στὴν καλὴ τὴν Πύλο.»
Κι ὁ Δίας γυρνάει καὶ κρένει της, ὁ συννεφομαζώχτης·
«Τί λόγο ἀπὸ τὰ χείλη σου ξεστόμισες, παιδί μου;
δὲν εἶσαι ἐσὺ ποὺ τόβαλες στὸ νοῦ σου νἄρθῃ πίσω
ὁ Ὀδυσσέας, καὶ γδικιωμὸ σ᾽ ὅλους αὐτοὺς νὰ φέρῃ;
Μὲ τρόπο τὸν Τηλέμαχο, σὰν ποὺ ἐσὺ ξέρεις, στεῖλ᾽ τον,
νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του χωρὶς κακὸ νὰ τοὔρθῃ,
καὶ νὰ γυρίσουν ἀδειανοὶ οἱ μνηστῆρες μὲ τὰ πλοῖο.»
Κι αὐτὰ σὰν εἶπε, γύρισε πρὸς τὸν Ἑρμῆ τὸ γιό του,
καὶ λέει· «Ἑρμῆ, ποὺ σὲ ὅλα ἐσὺ μαντάτορας μᾶς εἶσαι,
πὲς τῆς ὡριόμαλλης θεᾶς τὴν ἄσφαλτη βουλή μας,
πὼς θέμε ὁ καρτερόψυχος Δυσσέας στὰ χώματά του,
χωρὶς ἀνθρώπου ἢ καὶ θεοῦ συνέργεια νὰ γυρίσῃ·
σὲ σάλι αὐτὸς γερόδετο πολλὰ σὰν κακοπάθῃ,
σὲ εἴκοσι μέρες στῆς Σκεριᾶς τὴν πλούσια γῆς θὰ φτάσῃ,
ποὺ κατοικοῦνε οἱ Φαίακες οἱ θεογεννημένοι·
αὐτοὶ μὲ πρόθυμη καρδιὰ σὰ θεὸ θὰ τὸν τιμήσουν,
καὶ στὴ γλυκειὰ πατρίδα του μὲ πλοῖο θὰ τονὲ στείλουν,

χαλκό, χρυσάφι, φορεσὲς περίσσιες δίνοντάς του,
ποὺ μήτε ἀπ᾽ τὴν Τρωάδα αὐτὸς δὲ θἄφερνε μαζί του,
ἂν πίσω ἐρχόταν ἄβλαβος μὲ δίκιο μερτικό του.
Τὶ εἶναι γραφτὸ νὰ ξαναδῇ δικοὺς κι ἀγαπημένους,
καὶ νἄξιωθῇ τὸν τόπο του καὶ τἄψηλά του σπίτια.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Ἀργοφονιὰς ἀκούει τὴν προσταγή του.
Κι ἀμέσως σάνταλα ἔδεσε στὰ πόδια του πανώρια,
ἀχάλαστα κι ὁλόχρυσα, ποὺ πεταχτὰ τὸν πᾶνε
ἀπὸ στεριὲς καὶ θάλασσες σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου.
Πῆρε τὸ μαγικὸ ραβδί, ποὺ ὅποιο θνητὸ θελήσῃ
τὰ μάτια ἀποκοιμίζει του ἢ τὸν ξυπνᾷ ἂν κοιμᾶται·
καὶ πέταξε κρατώντας το ὁ Ἀργοφονιὰς ἀπάνω
στὴν Πιερία, κι ἀπ᾽ ἐκεῖ περνάει ἀπ᾽ τοὺς αἰθέρες,
καὶ πέφτοντας στὴ θάλασσα κολύμπαγε σὰ γλάρος,
ποὺ μέσα στοὺς ἀχνοὺς βυθοὺς τοῦ ἀτρύγητου πελάγου
ψάρια ζητάει, καὶ τὰ φτερὰ συχνοβουτάει στὴν ἅρμη·
ὅμοιως μ᾽ αὐτὸν τἀρίθμητα τὰ κύματα περνοῦσε.
Καὶ στὸ νησὶ τἀπόμακρο σὰν ἦρθε, ἀπ᾽ τὴ γαλάζια
προβάλλει θάλασσα στὴ γῆς, πρὸς τὴ σπηλιὰ ποὺ ἡ νύφη
λημέριαζε ἡ ὡριόμαλλη, καὶ μέσα τηνὲ βρίσκει.
Ξύλα περίσσια στὴ γωνιά, κέδροι καὶ θυὲς σκισμένες,
ποὺ μοσκοβόλαε τὸ νησὶ παντοῦ ἀπ᾽ τὴ μυρουδιά τους.
Στὸν ἀργαλειό της ὀμπροστὰ γλυκοτραγούδαε ἐκείνη,
καὶ τὸ παννί της ἔφαινε μὲ τὴ χρυσὴ σαγίττα.
Τριγύρω δάσια φουντωτὰ μὲ σκλῆθρες καὶ μὲ λεῦκες,
καὶ μυρωδᾶτα ἀνάμεσα στεκόνταν κυπαρίσσια.
Λογῆς πυκνόφτερα πουλιὰ κουρνιάζανε στὰ δέντρα,
γκιώνηδες, καὶ γεράκια, καὶ φωναχτερὲς κουροῦνες
τῆς θάλασσας, ποὺ χαίρουνται νὰ ζοῦνε στὰ νερά της.
Καὶ γύρω στὶς βαθιὲς σπηλιὲς τῆς νύφης ἅπλωνόταν
ἥμερο κλῆμα θαλερὸ σταφύλια φορτωμένο·
ἀράδα βρύσες τέσσερες ἄσπρο νεράκι χύναν,
κοντὰ κοντά, μὰ καθεμιὰ κι ἀλλοῦ κατρακυλοῦσε.
Πλάγι λιβάδια μαλακὰ μὲ σέλινα καὶ βιόλες,
ποὺ ἀθάνατος κι ἂν ἤρχουνταν σὲ τέτοιες πρασινάδες,
μὲ θαμασμὸ θὰ κοίταζε καὶ θἄνοιγε ἡ καρδιά του.
Στάθηκ᾽ ἐκεῖ καὶ θάμαζε ὁ Ἀργοφονιὰς ὁ μέγας.
Κι ἀφοῦ ὅλα τὰ καμάρωσε μὲ τὴν καρδιά του, μπῆκε

μὲς στὴν ἁπλόχωρη σπηλιά· τὸν κοίταξε ἀντικρύ της
ἡ νύφη, καὶ δὲν ἄργησε νὰ τονὲ δῇ ποιός εἶταν·
τὶ ἀγνώριστοι δὲ μνήσκουνε οἱ θεοὶ ἀναμεταξύ τους,
κι ἂς κατοικάῃ κανένας τους ἀλάργα ἀπὸ τοὺς ἄλλους.
Μέσα τὸ μεγαλόψυχο δὲ βρῆκεν Ὀδυσσέα,
τὶ αὐτὸς καθόταν κ᾽ ἔκλαιγε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,
ψυχοπονώντας σὰν προτοῦ μὲ στεναγμοὺς καὶ θρήνους,
καὶ βλέποντας τὴ θάλασσα μὲ μάτια δακρυσμένα.
Καὶ τὸν Ἑρμῆ τότες ρωτάει ἡ Καλυψὼ ἡ θεοῦλα,
καθίζοντάς τον σὲ θρονὶ λαμπρὸ καὶ γυαλισμένο·

«Τί ἦρθες ἐδῶ, χρυσόραβδε, καλὲ κι ἀγαπημένε
Ἑρμῆ μου; Δὲν τὸ συνηθᾶς νὰ μοὔρχεσαι δὰ τόσο.
Λέγε τὸ τί ἔχεις στὴν καρδιά, κ᾽ ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ κάμω,
ἂν πρᾶμα εἶναι ποὺ γίνεται, κι ἂ μοῦ περνᾷ ἀπ᾽ τὸ χέρι.
Μὰ τώρα νἄρθῃς παραμπρὸς νὰ σὲ φιλέψω πρῶτα.»

Αὐτὰ τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τοὔστρωσε τραπέζι·
θέτει ἀμβροσία καὶ σμίγει του κοκκινωπὸ νεχτάρι.
Ἔτρωγε τότες κ᾽ ἔπινε ὁ Ἀργοφονιὰς ὁ μέγας,
κι ἀφοῦ καλὰ ψυχόπιασε μὲ τὴ θροφὴ τοῦ δείπνου,
κουβέντα τότες ἄνοιξε, καὶ μίλησέ της κ᾽ εἶπε·

«Ἐμένα τὸ θεὸ ρωτᾶς ἐσὺ ἡ θεὰ γιατὶ ἦρθα·
ἀλάθευτα θὰ σοῦ τὸ πῶ καθὼς κι ἀποθυμεῖς το.
Ὁ Δίας ἐδῶ μὲ πρόσταξε νἀρθῶ χωρὶς νὰ θέλω·
καὶ ποιός θὰ πέρναε θέλοντας τέτοια ἁρμυρὰ πελάγη
ἀπέραντα; ποὺ μήτε μιὰ χώρα θνητῷ δὲ βρίσκεις
θυσίες κ᾽ ἑκατοβοδιὲς λαμπρὲς τῶν θεῶν νὰ κάνουν.
Μὰ θεὸς δὲν μπόρεσε ποτὲς τὴ γνώμη νὰ ξεφύγῃ
τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου, καὶ μάταιη νὰ τὴ βγάλῃ.
Λέει πὼς κοντά σου βρίσκεται ὁ πιὸ ἄμοιρος ἀπ᾽ ὅλους
τοὺς ἄντρες ποὺ πολέμησαν τὰ κάστρα τοῦ Πριάμου·
χρόνους ἐννιὰ πολέμησαν, στοὺς δέκα τοὺς τὰ πῆραν·
καὶ πίσω καθὼς γύριζαν τὴν Ἀθηνᾶ θυμῶσαν,
κι αὐτὴ τοὺς σήκωσε κακοὺς ἀνέμους καὶ φουρτοῦνες.
Ὅλ᾽ οἱ λαμπροὶ συντρόφοι του ξολοθρευτῆκαν τότες,
κ᾽ ἐκειὸν ἐδῶ τὸν ἔρριξαν τὰ κύματα κ᾽ οἱ ἀνέμοι.
Αὐτόνε τώρα σοῦ μηνάει νὰ στείλῃς πίσω ἀμέσως,
τὶ δὲν εἶναι τῆς μοίρας του νἀφανιστῇ στὰ ξένα,
τοὔναι γραφτὸ νὰ ξαναδῇ δικοὺς κι ἀγαπημένους

Ὁ Ποσειδώνας σκίζει τὸ βράχο τῆς Γυρῆς καὶ θανατώνει τὸν Αἴαντα τοῦ Ὀϊέλα (δ 499—511).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

Ὁ Δίας ρίχτει θανατερὸ ἀστροπελέκι στὸν Ἰάσιο πού ἀγάπησεν ἡ Δήμητρα (ε 125—128).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

«καὶ νἄξιωθῇ τὸν τόπο του καὶ τἄψηλά του σπίτια.»
Τ᾽ ἄκουσ᾽ αὐτὰ καὶ πάγωσε ἡ τρισόμορφη ἡ θεοῦλα,
καὶ φώναξέ τον κ᾽ εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·
«Σκληροί, ζουλιάρηδες θεοί, ποὺ δὲ σᾶς ἔφτασε ἄλλος
ποὺ μὲ θνητὸ δὲ στέργετε θεὰ νὰ συγκοιμᾶται
στὸ φανερό, κι ἂς εἶναι της ἀγαπημένο ταίρι.
Ἔτσι τὴ ροδοδάχτυλη ζουλέψτε ἐσεῖς Αὐγοῦλα,
σὰν πῆρε τὸν Ὡρίωνα, γλυκόζωοι θεοί μου,
ὥσποὺ ἡ χρυσόθρονη Ἄρτεμη, ἡ ἁγνή, στὴν Ὀρτυγία
μὲ τὶς ψιλές της σαϊττιὲς τοῦ πῆρε τὴ ζωή του.
Ἔτσι κ᾽ ἡ ὥρια ἡ Δήμητρα, σὰν ἔτρεξε ἡ καρδιά της
στὸν Ἰάσιο, καὶ πῆρε την αὐτὸς στὴν ἀγκαλιά του
μὲς στὸ χωράφι τὸργωτό, μόλις τ᾽ ἄκούει ὁ Δίας,
κι ἀστράφτει, καὶ θανατερὸ τοῦ ρίχτει ἀστροπελέκι.
Μ᾽ ἐμένα τώρα τἄχετε ποὺ ζῇ θνητὸς μαζί μου,
ποὺ ἀτή μου τονὲ γλύτωσα σὰν ἦρθε καθισμένος
πὰς στὴν καρίνα μοναχός, τότες ποὺ ὁ Δίας τὸ πλοῖο
μ᾽ ἀστροπελέκι τοὔσκισε στὰ μελανὰ πελάγη.
Ὅλ᾽ οἱ λαμπροὶ συντρόφοι του ξολοθρευτῆκαν τότες,
κι αὐτὸν τὸν ἔρριξαν ἐδῶ τὰ κύματα κ᾽ οἱ ἀνέμοι.
Μὲ ἀγάπη τονὲ φίλευα, καὶ γλυκομελετοῦσα
ἀθάνατο κι ἀγέραστο γιὰ πάντα νὰ τὸν κάνω.
Μὰ ἀφοῦ θεὸς δὲν μπόρεσε τὴ γνώμη νὰ ξεφύγῃ
τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου καὶ μάταιη νὰ τὴ βγάλῃ,
ἂς σύρῃ, μιὰς τὸ πρόσταξε καὶ τὸ γυρεύει ἐκεῖνος,
στἀτρύγητα τὰ πέλαγα. Δὲ θὰ σταλθῇ ἀπὸ μένα,
τὶ μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιά, μήτε συντρόφους ἔχω,
ποὺ νὰ τὸν ταξιδέψουνε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
Ὅμως μὲ γνώμη πρόθυμη θὰ τὸν καθοδηγέψω,
πῶς νὰ κατέβῃ ἀπείραγος στὴν πατρική του χώρα.»
Κι ὁ μηνητὴς ὁ Ἀργοφονιὰς γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Στεῖλ᾽τονε τώρα, σὰν ποὺ λές, καὶ πρόσεχε τοῦ Δία
τὴ μάνητα, κανὲ κακὸ νὰ μὴ σοῦ ἐρθῇ κατόπι.»
Αὐτὰ τῆς εἶπε, κ᾽ ἔφυγε ὁ Ἀργοφονιὰς ὁ μέγας·
καὶ πρὸς τὸ μεγαλόκαρδο Ὀδυσσέα κινάει ἡ νύφη,
σὰν ἄκουσε τὶς προσταγὲς τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπήσου.
Τὸν εἶδε καὶ καθότανε μονάχος στἀκρογιάλι·
δὲ στέγνωναν τὰ μάτια του ποτὲς ἀπὸ τὰ δάκρια,

μόν᾽ ἔλυωναν οἱ μέρες του οἱ χρυσὲς ἀπὸ τὸν πόνο
τῆς ξενιτιᾶς, κ᾽ ἡ θέαινα δὲν τοὔδινε πιὰ γλύκα.
Μόνε τὶς νύχτες στὴ σπηλιὰ μὲ τὸ στανιὸ κοιμόταν
δίχως λαχτάρα στὴν καρδιά, κι ἂς λαχταροῦσε ἐκείνη.
Καὶ στἀκροβράχια τοῦ γιαλοῦ καθόταν καθεμέρα,
ψυχοπονώντας ἄπαυα μὲ στεναγμοὺς καὶ θρήνους,
καὶ βλέποντας τὶς θάλασσες μὲ μάτια δακρυσμένα.
Σιμά του στάθηκε ἡ θεὰ ἡ χαριτωμένη κ᾽ εἶπε·
«Καημένε, μὴ μοῦ κλαίγεσαι πιὰ ἐδῶ, καὶ τὴ ζωή σου τοῦ κάκου λυώνεις· πρόθυμα ἐγὼ τώρα θὰ σὲ στείλω.
Μόν᾽ ἔλα, καὶ μακρόξυλα μὲ τὸ πελέκι κόψε,
καὶ σάλι ἁπλόχωρο μ᾽ αὐτὰ καλὰ σὰ συνεδέσῃς,
κάσαρα σκάρωσε ἄψηλὰ ἀποπάνωθε, καὶ τότες
σέρνεις καὶ φεύγεις μέσα του πρὸς τἀχνερὰ πελάγη.
Ψωμί, νερὸ καὶ κόκκινο κρασὶ ἐγὼ θὰ σοῦ βάλω,
νὰ μὴν πεινᾷς καὶ φορεσὲς θὰ δώσω νὰ φορέσῃς,
καὶ πρύμο ἀγέρα νὰ φυσάῃ κατόπι σου θὰ στείλω,
ποὺ νὰ γυρίσῃς ἄβλαβος στὴν πατρική σου χώρα,
ἂν θέλημα εἶναι τῶν θεῶν ποὺ ὁρίζουνε τὰ οὐράνια,
ποὖναι ἀπὸ μένα ἀξιώτεροι νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράξουν.»
Αὐτά εἶπε, κι ὁ πολύπαθος Δυσσέας ἀνετριχιάζει,
καὶ φώναξέ την, κ᾽ εἶπε της μὲ λόγια φτερωμένα·
«Ἄλλα στὸ νοῦ σου ἔχεις, θεά, κι ὄχι τὸ μισεμό μου,
ποὺ λὲς μὲ σάλι νὰ διαβῶ τῆς θάλασσας τὰ πλάτια
τὰ φοβερά, ποὺ οὔτε γοργὰ καράβια δὲν περνᾶνε,
χαρούμενα ἁρμενίζοντας στὸ φύσημα τοῦ Δία.
Μὰ ἐγὼ χωρὶς τὴ γνώμη σου δὲ θἄμπαινα στὸ σάλι,
ἂν ὅρκο δὲ δεχόσουνα μεγάλο νὰ μοῦ κάνῃς,
πὼς ἄλλο ἐσὺ δὲ μελετᾷς κακὸ στὸ νοῦ σου μέσα.»
Αὐτά εἶπε, κ᾽ ἡ μυριόχαρη θεὰ χαμογελώντας
μὲ νάζι τονὲ χάδεψε, κι ὀνόμασέ τον κ᾽ εἶπε·
«Μαριόλος εἶσαι μὰ τὸ ναί, καὶ κούφιο νοῦ δὲν ἔχεις,
ποὺ τέτοιο συλλογίστηκες νὰ ξεστομίσῃς λόγο.
Μαρτύροι ἡ γῆς κι ὁ οὐρανὸς ὁ ἀμέτρητος ἀπάνω,
καὶ τὰ νερὰ ποὺ χύνουνται στὸν Ἅδη ἀπὸ τὴ Στύγα,
—τῶν θεῶν βαρὺς καὶ φοβερὸς αὐτὸς εἶν᾽ ὅρκος πάντα,—
πὼς ἄλλο ἐγὼ δὲ μελετῶ κακὸ στὸ νοῦ μου μέσα.
Μόνε γιὰ σένα νοιάζουμαι, καὶ σοῦ μιλάω τὸ ἴδιο

ὅπως γιὰ μένα θἄκανα σὰν τύχαινέ μου ἀνάγκη·
γιατ᾽ ἔχω καλοθελησιά, καὶ μὲς στὰ σωθικά μου
εἶν᾽ ἡ καρδιά μου μαλακιά, δὲν εἶναι σιδερένια.»

Αὐτά εἶπε, καὶ ξεκίνησε ἡ μυριόχαρη ἡ θεοῦλα
μὲ βιάση, καὶ στὰ ἀχνάρια της ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος.
Καὶ φτάσανε στὸ θολωτὸ τὸ σπήλιο ἀντάμα οἱ δυό τους·
κάθησ᾽ ἐκεῖνος στὸ θρονὶ ποὺ ὁ Ἑρμῆς προτοῦ καθόταν,
κ᾽ ἡ νύφη τοῦ παράθεσε λογῆς θροφὲς ἀπ᾽ ὅσες
νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουνε οἱ ἄνθρωποι συνηθᾶνε·
ἀτή της κάθησε ἀντικρὺ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
κ᾽ οἱ παρακόρες φέρανε ἀμβροσία καὶ νεχτάρι.
Καὶ τότες στὰ ἕτοιμα φαγιὰ τὰ χέρια τους ἁπλῶσαν.
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ καλὰ σανὲ φρανθῆκαν,
ἡ Καλυψώ, ἡ μυριόχαρη θεά, νὰ λέῃ ἀρχίζει·

«Γιὲ τοῦ Λαέρτη διόθρεφτε, πολύσοφε Ὀδυσσέα,
λοιπὸν ἐσὺ στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκειὰ πατρίδα
νὰ σύρῃς τώρα λαχταρεῖς; Ἔτσι ἂς γενῇ, καὶ χαίρου.
Ὅμως ὁ νοῦς σου ἂν τὄβαζε τὸ πόσα κακοπάθια
σένα φυλάει ἡ μοῖρα σου, στὸν τόπο σου ὡς νὰ φτάσῃς,
σ᾽ αὐτὸ τὸ σπήλιο θἄμνησκες ἀθάνατος νὰ γίνῃς,
κι ἂς εἶχες τὸ βαρὺ καημὸ τῆς ὥριας σου γυναίκας,
ποὺ μέρα νύχτα νὰ τὴ δῇς τὄχεις πολλὴ λαχτάρα.
Παινιέμαι δὰ πῶς ἀπ᾽ αὐτὴ χειρότερη δὲν εἶμαι
στὴν ὄψη μήτε στὸ κορμί, καὶ δὲν ταιριάζει κιόλας
θνητὲς μ᾽ ἀθάνατες ποτὲς στὰ κάλλη νὰ μετριοῦνται.»

Τότ᾽ ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Χαριτωμένη μου θεά, μὴ μοῦ ὀργιστῇς γιὰ δαῦτο·
νοιώθω κ᾽ ἐγὼ πὼς ταπεινὴ στἀνάστημα ἢ στὰ κάλλη
ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιὰ θὰ φαίνουνταν ὀμπρός σου·
αὐτὴ θνητή, καὶ πάντα ἐσὺ καὶ ἀπέθαντη καὶ νέα.
Ὅμως περίσσια λαχταρῶ, καὶ τὸ ζητῶ ὁλοένα,
νὰ πάω στὸν τόπο, νὰ χαρῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
Κι ἂ μὲ χτυπήσῃ ὀργὴ θεοῦ στὰ μελανὰ πελάγη,
ἔχω καρδιὰ βασταχτερή, κι ἀπομονὴ θὰ κάνω·
ἔπαθα ποὺ ἔπαθα πολλὰ καὶ πόφερα ἄλλα τόσα
στὶς μάχες καὶ στὶς θάλασσες· ἂς μοῦ γενῇ καὶ τοῦτο.»

Αὐτά εἶπε· κι ὁ ἥλιος βούιηξε, κι ἁπλώθηκε σκοτάδι·
καὶ μπήκανε στἀπόβαθα τοῦ θολωτοῦ τοῦ σπήλιου,

κ᾽ ἐκεῖ πλαγιάσανε μαζὶ καὶ κρυφαγκαλιαστῆκαν.
Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
πῆρε ὁ Δυσσέας καὶ φόρεσε χιτώνα καὶ χλαμύδα,
κ᾽ ἔβαλε φόρεμα ἡ θεὰ περίλαμπρο, μεγάλο,
ψιλόφαντο καὶ λιμπιστό· κατόπι ὡριὸ ζωνάρι
ὁλόχρυσο στὴ μέση της, καὶ σκέπη στὸ κεφάλι·
καὶ τότες τοῦ τρανοῦ Ὀδυσσέα νοιαζόταν τὸ ταξίδι.
Πρῶτα πελέκι τοὔδωσε, καλὸ στὶς ἀπαλάμες,
τρανό, χαλκένιο, δίκοπο, ποὺ μέσα του στειλιάρι
ὥριο, ἐλατένιο τοὔχανε βασταγερὰ μπηγμένο·
κατόπι τοῦ προμήθεψε σκεπάρνι ἀκονισμένο,
καὶ πρὸς τὴν ἄκρη πῆρε τον ποὔχε ἄψηλὰ τὰ δέντρα,
κλῆθρες καὶ λεῦκες κ᾽ ἔλατα ποὺ ἀγγίζανε τὰ οὐράνια,
ἀπὸ καιρὸ κατάξερα, νάναι ἀλαφρὰ στὸ κῦμα.
Κι ἀφοῦ τὸν τόπο τοὔδειξε ποὺ βρίσκουνταν τὰ δέντρα,
γύρισε πίσω ἡ Καλυψὼ ἡ μυριόχαρη στὸ σπήλιο,
καὶ ξύλα ἐκεῖνος ἔκοβε, καὶ πρόκοβε ἡ δουλειά του.
Ὡς εἴκοσι ἔρριξε δεντρά, τὰ πελεκάει μ᾽ ἀξίνα,
τὰ ροκανίζει τεχνικά, τὰ σιάζει μὲ τὴ στάφνη·
καὶ μὲ τρυπάνια ποὺ ἡ θεὰ ἀπὸ τὴ σπηλιὰ τοῦ φέρνει,
τὰ τρυπανίζει, καὶ μαζὶ τἄρμολογάει ἀράδα,
χτυπώντας μέσα τους γεροὺς ἅρμοὺς καὶ ξυλοκάρφια.
Κι ὅσο φαρδιὰ τὴν πατωσιὰ σὲ φορτηγὸ καράβι
πιδέξιος κάνει μαραγκός, τόσο φαρδὺ τὸ σάλι
κι ὁ Ὀδυσσέας τὸ σκάρωσε. Ὀρθόστησε πουντέλια
ἀπάνω σὲ πυκνόβαλτα μαντάλια ταιριασμένα·
καὶ τέλος τὰ συνέδεσε μὲ μακρουλὰ μαδέρια.
Κατάρτι μέσα στύλωσε, τὸ ἁρμάτωσε μὲ ἀντένα,
καὶ τὸ τιμόνι ταίριαξε, νὰ κυβερνάῃ τὸ σάλι,
ποὺ μὲ πλεμάτια ἀπὸ ἰτιὲς τὄφραξε πέρα ὡς πέρα,
νὰ μὴν περνοῦν τὰ κύματα· καὶ σώριασε ἀπὸ μέσα
κλαριὰ πολλά. Καὶ τοῦ ἔφερε σκουτιὰ ἡ θεὰ φασμένα
γιὰ τὰ παννιά, καὶ τἄφτιαξε κι αὐτὰ ὁ Δυσσέας μὲ τέχνη.
Κατόπι σκότες ἔδεσε, καὶ ξάρτια καὶ μαντάρια,
καὶ μὲ λοστοὺς στὴ θάλασσα κατέβασε τὸ σάλι.
Ὅλα σὲ μέρες τέσσερεις τἄχε ἀποτελειωμένα.
Τὴν πέμτη μέρα ἀπ᾽ τὸ νησὶ ἡ θεὰ τὸν προβοδοῦσε·
τὸν ἔλουσε, τὸν ἔντυσε μὲ ροῦχα μυρισμένα.

τοὔβαλε ἀσκὶ μαῦρο κρασί, νερὸ σὲ ἀσκὶ μεγάλο,
τοῦ γέμισε σακκὶ θροφὲς καὶ διαλεχτὰ προσφάγια,
καὶ πρύμο τοὔστειλε ἀπαλὸ κι ἀπείραγο, ποὺ ὁ μέγας
Δυσσέας ἀναγαλλιάζοντας ἁπλώνει τὰ παντιά του.
Μὲ τὸ τιμόνι τεχνικὰ κυβέρναε καθισμένος,
κι ὁ ὕπνος δὲν κατέβαινε στὰ μάτια του ὅσο κοίτα
τὴν Πούλια, τὸ Βοδοζευγὰ ποὺ ἀργεῖ νὰ βασιλέψῃ,
καὶ τὴν Ἀρκούδα,—κι ἄμαξα τὴ λέν,—ποὺ αὐτοῦ γυρίζει
καὶ τὸν Ὡρίωνα τηράει, καὶ μόνη αὐτὴ ποτές της
στὰ πέλαγα δὲ λούζεται· ἐκείνη τοὔπε ἡ νύφη,
νὰ τὴ φυλάῃ ἀπ᾽ τὴ ζερβὴ μεριὰ σὰν ἁρμενίζῃ.
Ἁρμένιζε ἔτσι δεκαφτὰ μερόνυχτα ὁ Δυσσέας,
στὰ δεκοχτὼ φανήκανε τὰ ὄρη τὰ ἰσκιωμένα,
τῶ Φαιάκων, ποὺ κοντήτερα στὸ δρόμο του βρισκόνταν,
καὶ σὰν ἀσπίδα μὲς στἀχνὰ φαντάζανε πελάγη.
Ὡς τόσο ἀπ᾽ τοὺς Αἰθίοπες κινάει ὁ Κοσμοσείστης,
καὶ μακρινὰ ξανοίγει τον ἀπ᾽ τῶ Σολύμων τὰ ὄρη,
καὶ στἀνοιχτὰ κοιτώντας τον, θυμὸς πολὺς τὸν πιάνει·
βαριοκουνάει τὴν κεφαλὴ καὶ λέει στὸ νοῦ του μέσα·
«Γιὰ δὲς ποὺ οἱ θεοὶ βουλεύτηκαν νἀποφασίσουν ἄλλα
γιὰ τὸ Δυσσέα, σὰν ἔλειπα στῆς Αἰθιοπίας τὰ μέρη,
καὶ νά τος ἄξαφνα τὴ γῆς ζυγώνει τῶ Φαιάκων,
καὶ νὰ ξεφύγῃ εἶναι γραφτὸ τὸ μαῦρο τέλος τώρα
τῆς συφορᾶς ποὺ τοὔπεσε. Μὰ κι ἄλλα ἀκόμα πάθια
θαρρῶ θὰ τοῦ κατέβουνε, γιὰ νὰ καλοχορτάσῃ.»
Λέει, καὶ μαζώνει σύγνεφα, καὶ θάλασσες ταράζει,
κρατώντας τὸ τρικράνι του, καὶ κάθε ἀνέμου φούρια
σηκώνει· γῆς καὶ πέλαγα μὲ σύγνεφα σκεπάζει,
καὶ νύχτα περιχύνεται ἀποπάνω ἀπ᾽ τὰ οὐράνια.
Πέφτει ὁ Σορόκος κι ὁ Νοτιὰς κι ὁ δυνατὸς Πονέντης
κι ὁ αἰθερογέννητος Βοριὰς ποὺ κύματα ἄγρια φέρνει.
Κοπήκανε τὰ γόνατα κ᾽ ἡ ἀνάσα τοῦ Ὀδυσσέα,
καὶ πικραμένος ἔλεγε μὲς στὴν τρανὴ ψυχή του·
«Ἀλλοῖς μου, τὸ φτωχό· καὶ τί θὰ μοῦ συβοῦνε ἀκόμα;
Φοβᾶμαι πὼς ἀλάθευτα ἡ θεὰ μοῦ τἄλεγε ὅλα,
σὰ μοὔπε πὼς στὰ πέλαγα, πρὶ φτάσω στὴν πατρίδα,
βάσανα θἄχω περισσά, καὶ νά, ποὺ βγαίνουν ὅλα·
ὁ Δίας μὲ τὰ σύγνεφα τὰ οὐράνια στεφανώνει,

καὶ τάραξε τὶς θάλασσες, κ᾽ οἱ ἀνέμοι ἀποπαντοῦθε
φυσομανοῦνε· τώρα πιὰ σωστὴ ἡ καταστροφή μου.
Μακαρισμένοι οἱ Δαναοί, καὶ τρὶς μακαρισμένοι,
ποὺ τότες σκοτωθήκανε στὴν διάπλατη Τρωάδα,
γιὰ χάρη τῶν ᾽Ατρεόπουλων. Μακάρι τέτοιο τέλος
νὰ ἐρχότανέ μου τὸν καιρὸ ποὺ χάλκινα κοντάρια
οἱ Τρῶες μοὔρριχταν κοντὰ στοῦ ᾽Αχιλλέα τὸ σῶμα.
Θὰ μ᾽ ἔθαφταν οἱ ᾽Αχαιοὶ καὶ δόξα θὰ μοῦ βγάζαν·
μὰ τώρα θάνατο φριχτὸ νὰ πάθω εἶναι γραμμένο.»

Εἶπε, κι ἀπάνω του ξεσπάει θεόρατο ἕνα κῦμα,
μὲ τέτοια φόρα, ποὺ γυρνάει τὸ σάλι καὶ τραντάζει.
Πέφτει ὁ Δυσσέας ἄξαφνα κι αὐτὸς πέρ᾽ ἀπ᾽ τὸ σάλι,
καὶ τὸ τιμόνι ξεγλιστράει ἀπὸ τὰ δυό του χέρια·
ἀπὸ τὴ μέση τσάκισε κ᾽ ἔπεσε τὸ κατάρτι,
κι ὁ σίφουνας ὁ φοβερὸς ποὺ φύσα ἀποπαντοῦθε
τοὔρριξε ἀντένα καὶ πανὶ μακριὰ μὲς στὰ πελάγη.
Πολλὴ ὥρα τονὲ κράταγε τὸ μέγα κῦμα κάτου,
τὶ τοῦ βαραίναν τὰ σκουτιά, τῆς Καλυψῶς τὰ δῶρα.
Καὶ σὰν ἀνέβηκε, πικρὴ τὸ στόμα του ἔφτυνε ἅρμη,
ποὺ γύρω τοῦ περέχυνε τὴν κεφαλὴ σὰ βρύση.
Ὅμως τὸ σάλι δὲν ξεχνάει κι ἂν τόσο τυραννιόταν,
μόνε ἀπ᾽ τὸ κῦμα χούμιξε καὶ πιάστηκε ἀπὸ δαῦτο,
καὶ κάθησε στὴ μέση του, τὸ χάρο νὰ ξεφύγῃ.
Κι αὐτὸ κυλιόταν ἀπ᾽ ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ στὸ κῦμα ἀπάνω.
Πῶς τὸ χινόπωρο ὁ Βοριὰς τἀγκάθια μὲς στοὺς κάμπου
μαζώνει, κι ὅλα δένουνται σωρὸς τὄνα μὲ τἄλλο,
ὅμοια τὸ συνεπαίρνανε στὰ πέλαγα οἱ ἀνέμοι·
πότε ὁ Νοτιὰς τὸ πέταγε ὁ Βοριὰς γιὰ νὰ τἄρπάξῃ,
πότε ὁ Σορόκος τὸ πετάει παιχνίδι τοῦ Πονέντη.

Κ᾽ ἡ κόρη ἡ λευκαστράγαλη τοῦ Κάδμου ᾽Ινὼ τὸν εἶδε,
ἡ Λευκοθέα, ποὺ θνητῆς λαλιὰ μιλοῦσε πρῶτα,
μὰ τώρα θεᾶς στὰ πέλαγα τιμὲς ἀπολαβαίνει·
καὶ τὸ Δυσσέα σπλαχνίστηκε ποὺ τυραννοπλανιόταν,
καὶ μ᾽ ὄφιας πεταχτῆς μορφὴ κινάει ἀπὸ τὰ βάθια·
στὸ σάλι τὸ καλόδετο καθίζει καὶ τοῦ κρένει·

«Τί τόσο μῖσος σοῦ κρατάει μεγάλο ὁ Κοσμοσείστης,
κακόμοιρε, καὶ βάσανα περίσσια ὅλο σοῦ σπέρνει;
Μὰ ὅσο κι ἂ χολιάζῃ αὐτός, δὲ σ᾽ ἀφανίζει ἐσένα.

Μόν᾽ ἔλα, κάμε ὅ,τι σοῦ πῶ, γιατὶ χαζὸς δὲ δείχνεις·
βγάλ᾽ τὰ σκουτιά σου, κι ἄφησε τὸ σάλι στοὺς ἀνέμους,
καὶ μὲ τὰ χέρια πλέοντας, πολέμησε νὰ φτάσῃς
στοὺς Φαίακες, ποὖναι γραφτὸ νὰ βρῇς τὸ γλυτωμό σου.
Ζῶσε τὰ στήθια σου μ᾽ αὐτὸ τἀθάνατο μαγνάδι,
καὶ τότες φόβο ἀπὸ κακὸ κι ἀπὸ χαμὸ δὲν ἔχεις.
Ὅμως ἀπάνω στὴ στεριὰ τὰ χέρια σου ἂμ᾽ ἀγγίξῃς,
ξεζώσου το καὶ πέτα το στὰ μελανὰ πελάγη,
ἀλάργα ἀπὸ τὴ γῆς πολύ, τὴν ὄψη ἀλλοῦ γυρνώντας.»
Αὐτὰ τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τοὔδωσε μαγνάδι,
καὶ πάλε ξαναβούτηξε στὰ κύματα σὰν ὄφια,
καὶ τἀφρισμένα τὰ νερὰ τὴ σκέπασαν ἀμέσως.
Ὡς τόσο ὁ πολυβάσανος Δυσσέας συλλογιέται,
καὶ λέει μὲ στεναγμὸ βαθὺ μὲς στὸν τρανὸ τὸ νοῦ του·
«Ἀλλοῖς, κι ἀνίσως πάλε θεὸς παγίδα μοῦ σκαρώνει,
καὶ νὰ μὲ πείσῃ πολεμάει τὸ σάλι μου νἀφήσω·
μὰ δὲ θὰ τὸν ἀκούσω ἐγώ· τί μὲ τὰ μάτια μου εἶδα
μακριὰ τὴ γῆς ποὺ μοὔλεγε πὼς θἄβρω καταφύγιο.
Αὐτὸ θὰ κάμω, ποὺ θαρρῶ καλύτερό ᾽ναι ἀπ᾽ ὅλα.
Ὅσο τὰ ξύλα αὐτὰ μαζὶ δεμένα συγκρατιοῦνται,
θὰ μείνω ἐδῶ καὶ θὰ βαστῶ μ᾽ ἀπομονὴ στὰ πάθια·
μὰ τἄγρια ἂν πέσουν κύματα καὶ τὸ σκαρὶ μοῦ σπάσουν,
τότες κολύμπι, κι ἄλλο πιὰ καλύτερο δὲ βρίσκω.»
Αὐτὰ καθὼς ἀνάδευε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχή του,
μεγάλο κῦμα σήκωσεν ὁ σείστης ὁ Ποσειδώνας,
φριχτὸ κι ἀψηλοθόλωτο, ποὺ ἀπάνω του ξεσπάνει.
Καὶ καθὼς σίφουνας σωρὸ ξεράχερα τινάζει
καὶ τὰ σκορπάει ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ, παρόμοια σκορπιστῆκαν
καὶ τὰ δοκάρια τοῦ σκαριοῦ· καὶ τότες ὁ Ὀδυσσέας
σὲ ξύλο καβαλλίκεψε σὰν ποὺ ἄλογο ἀνεβαίνουν,
καὶ τὰ σκουτιὰ ξεγδύθηκε, τῆς Καλυψῶς τὰ δῶρα.
Εὐτὺς γύρω στὰ στήθη του ζώνεται τὸ μαγνάδι,
καὶ μπρουμυτώντας στὰ νερὰ τὰ χέρια του τεντώνει
νὰ κολυμπήσῃ· κι ὁ τρανὸς τὸν εἶδε ὁ Κοσμοσείστης,
καὶ σείνοντας τὴν κεφαλὴ στὸ νοῦ του μέσα κρένει·
«Τώρα ποὺ τόσα τράβηξες, ἄμε στὰ πέλαα γύρνα,
ὥσπου μ᾽ ἀνθρώπους διόθρεφτους νὰ σμίξῃς. Μὰ δὲ θἄχῃς
θαρρῶ παράπονο πιὰ ἐσὺ πὼς συφορὲς δὲ σοὖρθαν.»

Καὶ τὰ λαμπρότριχ᾽ ἄλογα μαστίγωσε, καὶ φτάνει
ὡς τὶς Αἰγές, ποὺ τῶριο του βρισκότανε παλάτι.
Καὶ τότες ἄλλο ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ κόρη, βρῆκε.
Φράζει ἄξαφνα καὶ σταματάει κάθε ἄλλου ἀνέμου δρόμο,
καὶ τοὺς προστάζει νὰ σταθοῦν καὶ νὰ συχάσουν ὅλοι.
Καὶ σήκωσε γοργὸ Βοριὰ νὰ σπάσῃ ὀμπρὸς τὸ κῦμα,
ὥσπου νἀρθῇ στοὺς Φαίακες, ποὺ τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε,
ξεφεύγοντας τὸ θάνατο ὁ θεόμορφος Δυσσέας.
Ἐκεῖ θαλασσοπάλευε δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέρες,
κι ἀνέπαυα καταστροφὴ προμάντευε ἡ ψυχή του.
Μὰ ἡ ὥρια Αὐγὴ σὰν ἔφερε τὸ φῶς τῆς τρίτης μέρας
ἔπεσε τότες ὁ Βοριὰς κι ἁπλώθηκε γαλήνη·
καὶ ρίχνοντας καλὴ ματιὰ βλέπει τὴ γῆς κοντά του,
καθὼς τὸν ἀνασήκωνε θεόρατο ἕνα κῦμα.
Κι ὅπως στὰ τέκνα φαίνεται γλυκειὰ ἡ ζωὴ γονιοῦ τους,
ποὺ ἀρρώστια μακρινὴ τὸν τρώει πολὺν καιρὸ στὴν κλίνη,
καὶ ποὺ σκληρὰ τὸν τυραννεῖ μὲ πόνους κακὴ μοῖρα,
μὰ οἱ θεοὶ ἀπ᾽ τὰ βάσανα τὸν ἀκριβό τους σώνουν,
ἔτσι γλυκειὰ φαινότανε τῆς γῆς ἡ πρασινάδα
στὸν Ὀδυσσέα· καὶ πάσκιζε ὁλοένα κολυμπώντας
νὰ στήσῃ πόδι ἀπὰς στὴ γῆς. Καὶ πιὸ κοντὰ σὰν εἶταν,
ὅσο νὰ φτάσῃ φωνητό, τότε ἄκουγε τὸ χτύπο
τῆς θάλασσας ποὺ δέρνουνταν στὰ βράχια καταπάνω·
γιατὶ βογκοῦσε στὶς στεριὲς τὸ γιγαντένιο κῦμα,
ξεσπάνοντας τρομαχτικὰ κι ἀφροὺς παντοῦ σκορπώντας·
τὶ μήτε ἀράγματα εἶχε ἐκεῖ, μήτε λιμιῶνες εἶχε,
μόνε ἀκρωτήρια δοντωτά, καὶ βράχους καὶ λιθάρια.
Καὶ τοῦ Ὀδυσσέα κόπηκαν τὰ γόνατα κ᾽ ἡ ἀνάσα,
καὶ πικραμμένος ἔλεγε μὲς στὸν ἀντρίκιο νοῦ του·
«Ἄλλοῖς μου, τώρα ποὺ τὴ γῆς νὰ δῶ βουλήθη ὁ Δίας
ἀνόλπιστα, καὶ ποὺ ἔφτασα νὰ σκίσω τόσα βάθια,
νὰ μὴν τυχαίνῃ πέρασμα ἀπ᾽ τὴ θάλασσα γιὰ νἄβγω,
μόνε ὅλο βράχια κοφτερά, καὶ γύρω τους τὸ κῦμα
βροντάει, καὶ πέτρα γλιστερὴ ἀποπάνωθε ὀρθοστέκει·
βαθιὰ καὶ τὰ νερὰ κοντά, καὶ πάτημα δὲ βρίσκω,
γιὰ νὰ σταθῶ κι ἀπὸ κακὴ νὰ ξεγλυτώσω μοῖρα.
Κι ἂν κάνω νἄβγω, φοβερὸ μπορεῖ νὰ μοὔρθῃ κῦμα,
καὶ νὰ μὲ ρίξῃ σύγκορμο στὰ κοφτερὰ λιθάρια,

καὶ πάει τοῦ κάκου ὁ ἀγώνας μου. Μὰ ἂν πάλε κολυμπήσω
παρέκει τὸ γιαλὸ γιαλό, τάχα νὰ βρῶ κρυμμένες
ἀπόμερες ἀκρογιαλιὲς καὶ θαλασσένιους κόρφους,
ποιός ξέρει ἂ δὲ μ᾽ ἁρπάξουνε καὶ πάλε ἀνεμοζάλες,
καὶ στὰ ψαρᾶτα πέλαγα μὲ σύρουν, κι ἂς στενάζω.
Ἢ ἂ δὲ μοῦ στείλῃ φοβερὸ θεριὸ θεὸς κανένας,
ἀπ᾽ ὅσα θρέφει στὰ βαθιὰ ἡ ξακουστὴ Ἀμφιτρίτη·
τὶ ξέρω πῶς μ᾽ ἀντιπαθάει τῆς γῆς ὁ μέγας σείστης.»

Αὐτὰ καθὼς ἀνάδευε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχή του,
κῦμα τρανὸ τὸν πέταξε στὸ πετρωτὸ ἀκρογιάλι.
καὶ θὰ γδερνόνταν, κι ὅλα του τὰ κόκκαλα θὰ σπάναν,
ἂ δὲν τοῦ φώτιζε τὸ νοῦ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
Μὲ τὰ δυὸ χέρια ἀδράχνοντας τὴν πέτρα, ἐκεῖ κρατιόταν,
καὶ βόγκαε ὥσπου πέρασε τὸ φοβερὸ τὸ κῦμα.
Ἔτσι τὸ ξέφυγε, μὰ αὐτὸ κυλώντας ξαναπίσω,
τονὲ χτυπάει, καὶ πιὸ μακριὰ στὰ πέλαα τὸν τινάζει.
Πῶς μέσ᾽ ἀπ᾽ τὸ θαλάμι του χταπόδι σὰν τραβιέται,
πολλὰ πετράδια στὰ βυζιὰ τῶν πλοκαμιῶν κολνᾶνε,
ἔτσι ἔμειναν τὰ γδάρματα στὶς πέτρες κολλημένα
ἀπὸ ταντρίκια χέρια του· καὶ τονὲ σκέπασε ὅλο
τὸ μέγα κῦμα. Κ᾽ ἐκειδᾶ, πρὶ νἄρθῃ τὸ γραφτό του,
θἀφανιζότανε μεμιὰς ὁ δόλιος Ὀδυσσέας,
ἂ δὲν τὸν καθοδήγευε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
Μὲς ἀπὸ κῦμα ποὺ μὲ βουὴ πρὸς τὴ στεριὰ κυλιοῦνταν
προβάλλοντας, κολύμπαε μπρός, τὴ γῆς κοιτώντας, ἴσως
καὶ βρῇ ἀκρογιάλι ἀπόμερο καὶ κόρφο θαλασσένιο.
Μὰ σὲ ὥριου στόμα ποταμοῦ σὰν ἦρθε κολυμπώντας,
λαμπρὸς ἐκεῖ τοῦ φάνηκε κι ἀπάνεμος ὁ τόπος,
μὲ δίχως πέτρες. Τόνοιωσε τὸ ρέμα ποὺ κυλοῦσε,
κι ἀμέσως προσευκήθηκε μὲς στὴν ψυχή του κ᾽ εἶπε·

«Ἄκου με, βασιλιὰ καλέ, καὶ παρακαλεστέ μου,
ὅποιος κι ἂν εἶσαι· σοῦ ἔρχουμαι καὶ σοῦ προσπέφτω ἐσένα
ἀπ᾽ τὶς φοβέρες φεύγοντας τοῦ Ποσειδώνα πέρα.
Ὡς κ᾽ οἱ ἀθάνατοι οἱ θεοὶ μὲ σεβασμὸ τιμοῦνε
τὸν ἄντρα ποὺ πλανήθηκε καὶ ποὔρχεται ὁμπροστά τους·
ἔτσι κ᾽ ἐγὼ στὸ γόνα σου προσπέφτω ἀποσταμένος.
Σπλαχνίσου με, καὶ ἱκέτης σου παινιέμαι, βασιλιά μου.»

Κι αὐτὸς τὸ ρέμα κόβει εὐτύς, καὶ σταματάει τὸ κῦμα,

κι ἁπλώνει ὁμπρός του σιγαλιά, καὶ τονὲ σώζει στὸ ἔβγα
τοῦ ποταμοῦ· καὶ λύγισε ὁ Δυσσέας τὰ γόνατά του,
καὶ τἀντρειωμένα χέρια του, κομμένος ἀπ᾽ τὸ κῦμα.
Εἶχε πρησμένο τὸ κορμί, κι ἀνάβρυζαν οἱ ἄρμες
στὸ στόμα, στὰ ρουθούνια του· χωρὶς μιλιὰ κι ἀνάσα
καὶ ναρκωμένος κοίτουνταν ἀπ᾽ τὸν πολὺ τὸν κόπο.
Μὰ πάλε σὰν ξανάσανε καὶ συμμαζώχτη ὁ νοῦς του,
ξέλυσε ἀμέσως τῆς θεᾶς τὸ μαγικὸ μαγνάδι,
καὶ μέσα στἁρμυρὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ τἀφῆκε.
Κῦμα μεγάλο τὅσυρε στῆς θάλασσας τὸ ρέμα,
κ᾽ ἡ θεὰ Ἰνὼ τὸ δέχτηκε γοργὰ στὰ δυό της χέρια·
τότες αὐτὸς ἀφήνει πιὰ τὸν ποταμό, καὶ πέφτει
πάνω στὰ βοῦρλα, καὶ φιλάει τὴ γῆς τὴν καρποδότρα,
καὶ μὲ βαρειὰ ἔλεγε ψυχὴ μὲς στὸν ἀντρίκιο νοῦ του·
»Ἄλλοῖς μου, τί θὰ πάθω ἐδῶ, καὶ ποῦ θὰ καταντήσω;
Τὴ νύχτα τὴν ἀνήσυχη στὸν ποταμὸ ἂν περάσω,
ἡ κακὴ πάχνη κ᾽ ἡ ψιλὴ δροσιὰ μπορεῖ νὰ σβύσουν
ὁλότελα τὸ πνέμα μου τἀχνὸ καὶ θολωμένο,
τὶ ἀγέρι τὴν αὐγὴ ψυχρὸ φυσάει ἀπ᾽ τὸ ποτάμι.
Στὴ ράχη πάλε ἂν ἀνεβῶ, καὶ στοῦ δασιοῦ τοὺς ἴσκιους,
καὶ μέσα στὰ πυκνὰ δεντριὰ ἂν πλαγιάσω, νὰ ξεκάμω
τὸ σύγκρυο καὶ τὴν κούραση, κ᾽ ὕπνος γλυκὸς μὲ πάρῃ,
θεριὰ φοβᾶμαι μὴ μὲ βροῦν καὶ θῦμα τους μὲ κάμουν»
Καὶ αὐτὸ νὰ κάνῃ φάνηκε στὸ νοῦ του πιὸ συφέρο·
σὲ δάσο γυροθώρητο ποὺ ηὗρε σιμὰ στὸ ρέμα,
μπῆκε καὶ χώθηκε σὲ δυὸ χαμόδεντρ᾽ ἀποκάτω,
ποὺ ἀπὸ μιὰ ρίζα βγαίνανε· ἐλιά ᾽τανε κι ἀγρίλι.
Μήτ᾽ οἱ ἀνέμοι οἱ σύνυγροι ἐκεῖ πέρα ἀγριοφυσοῦσαν,
μήτε τοῦ ἥλιου οἱ φωτερὲς ἀχτῖδες κατεβαῖναν,
μήτε βροχὴ τὰ πέρναγε· τόσο πυκνὰ πλεγμένα
τὅνα μὲ τἄλλο βρίσκουνταν· ἐκεῖ ὁ Δυσσέας τραβήχτη,
καὶ μὲ τὰ χέρια στοίβαξε μεμιὰς μεγάλη στρώση·
γιατ᾽ εἶχε φύλλα περισσὰ τριγύρω σκορπισμένα,
ποὺ σώνανε καὶ δυὸ καὶ τρεῖς νομάτους νὰ σκεπάσουν,
μὰ καὶ χειμώνας νἄτανε μὲ κρύο σὰ φαρμάκι.
Τά εἶδε ὁ ἄντρας ὁ πολύπαθος, καὶ χάρηκε ἡ ψυχή του,
καὶ πλάγιασε στὴ μέση τους, κ᾽ ἔρριξε φύλλα πλῆθος
ἀπάνω του. Σὰν ποὺ δαυλὸ στὴ μαύρη στάχτη κρύβεις,

μὲς σ᾽ ἔξοχὴ παράμερη, ποὺ λείπουνε γειτόνοι,
καὶ σώζεις σπόρο τῆς φωτιᾶς, μὴν ἀπ᾽ ἀλλοῦθε ἀνάψῃς.
ἔτσι ὁ Δυσσέας σκεπάστηκε μὲ φύλλα· κ᾽ ἡ Παλλάδα
ὕπνο στὰ μάτια τοὔσταξε γιὰ νὰ τὸν ἀλαφρώσῃ
ἀπ᾽ τὴ βαρειὰ τὴν κούραση, τὰ βλέφαρά του κλειόντας.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ζ.

Ἐκεῖ ὁ πολυβασάνιστος, ὁ μέγας Ὀδυσσέας
κοιμόταν ἀπὸ κούραση κι ἀγρύπνια ἀφανισμένος.
Κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε στὴ χώρα τῶ Φαιάκων,
ποὺ πρῶτα στὴν ἁπλόχωρη Ὑπέρεια κατοικοῦσαν,
παράδιπλα στοὺς Κύκλωπες, ἀνθρώπους ἀλαζόνες,
ποὺ ὄντας περίσσια δυνατοὶ πολλὰ κακὰ τοὺς φτιάναν.
Κι ὁ θεόμορφος Ναυσίθοος τοὺς πῆρε στὴ Σκερία,
κι ἀπὸ ἄντρες σιταρόθρεφτους μακριὰ συμμάζωξέ τους,
σὲ πόλη τοὺς τοιχόκλεισε, τοὺς ἔχτισ᾽ ἐκεῖ σπίτια,
τοὺς ἔστησε ναοὺς θεῶν, καὶ μοίρασε τὴ γῆς τους.
Καὶ σὰν τὸν πῆρε ὁ θάνατος στὸν Ἅδη, τότ᾽ ὁ Ἀλκίνος
βασίλεψε, ποὺ ἡ γνώμη του θεοκατέβαστη εἶταν.
Σ᾽ ἐκείνου ἦρθε τὰ μέγαρα ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀντρόψυχου Ὀδυσσέα μελετώντας.
Καὶ μπῆκε μὲς στὸ θάλαμο τὸ λαμπροδουλεμένο,
ποὺ κόρη μὲ ὄψη κι ὁμορφιὰ θεόμοιαστη κοιμόταν,
ἡ Ναυσικά, τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα.
Σιμά ᾽τανε δυὸ κοπελιὲς χαριτοστολισμένες,
στὰ πλάγια θύρας σφανταχτῆς μὲ τὰ κλεισμένα φύλλα.
Σὰν ἀγεράκι χύθηκε στὴν κλίνη τῆς παρθένας,
καὶ στάθηκε ἀποπάνω της καὶ μίλησέ της κ᾽ εἶπε,
τῆς θυγατέρας μοιάζοντας τοῦ θαλασσακουσμένου
τοῦ Δύμαντα, ποὺ ὁμήλικη τὴν εἶχε κι ἀκριβή της.
Μ᾽ αὐτῆς τὴν ὄψη μίλησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.

«Ὀκνὴ μαθές, ὦ Ναυσικά, σὲ γέννησε ἡ μαννοῦλα,
καὶ κάθουνται ἀσυγύριστα τὰ λαμπερά σου ροῦχα.
Μὰ ἀγγίζει ὁ γάμος, ποὺ ὅμορφα κ᾽ ἐσὺ νὰ βάλῃς πρέπει
νὰ δώσῃς γιὰ νὰ βάλουνε κ᾽ ἐκεῖνοι ποὺ σὲ πάρουν.
Αὐτὰ δὰ φέρνουν ὄνομα καλὸ στὸν κόσμο μέσα,
ποὺ κι ὁ γονιὸς τὰ χαίρεται κ᾽ ἡ βλογημένη ἡ μάννα.

Μόν᾽ πᾶμε πιὰ νὰ πλύνουμε ἡ αὐγὴ καθὼς χαράξῃ.
Θἄρθω κ᾽ ἐγὼ νὰ δώσω σου βοήθεια, νὰ προφτάξῃς
νὰ τοιμαστῇς, γιατὶ πολὺ δὲ μνήσκεις πιὰ παρθένα,
παρ᾽ ἀπὸ τώρα οἱ διαλεχτοὶ τῆς χώρας τῶ Φαιάκων
γυρεύουνέ σε, ποὺ κ᾽ ἐσὺ μ᾽ αὐτοὺς μαζὶ μετριέσαι.
Μόνε ἔλα, βάλ᾽ τὸ δοξαστὸ γονιό σου τὴν αὐγοῦλα,
τὰ ζὰ νὰ παραγγείλῃ αὐτός, κι ἅμάξι ποὺ νὰ πάρῃ
τὶς ζῶνες τὰ φορέματα, καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ χράμια.
Κάλλιο κ᾽ ἐσὺ μ᾽ αὐτὰ νὰ πᾷς, παρὰ νὰ περπατήξῃς,
τὶ βρίσκουνται τὰ πλυσταριὰ πολὺ μακριὰ ἀπ᾽ τὴ χώρα.» 40

Αὐτὰ σὰν εἶπε, μίσεψε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα
στὸν Ὄλυμπο, ποὺ τῶν θεῶν εἶναι καθέδρα στέρια,
τὶ μήτε ἀνέμοι τὴ φυσοῦν, μήτε βροχὴ τὴ δέρνει,
καὶ μήτε χιόνι ἀγγίζει την, παρὰ καθάριο ἀγέρι
ἁπλώνεται ἀσυννέφιαστο, καὶ φῶς λευκὸ τὴ λούζει·
κεῖ μέσα αἰώνια χαίρουνται οἱ ἀθάνατοι. Ἐκεῖ πῆγε
τῆς κόρης σάνε μίλησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.

Κ᾽ ἦρθε ἡ Αὐγὴ ἡ καλόθρονη καὶ σήκωσ᾽ ἀπ᾽ τὴν κλίνη
τὴ λαμπροφόρα Ναυσικά, ποὺ τόνειρο θυμόταν,
καὶ θάμαζε. Καὶ κίνησε μὲς στὰ παλάτια ἀμέσως
νὰ τὸ μηνήσῃ τοῦ ἀκριβοῦ γονιοῦ της καὶ τῆς μάννας. 50
Βρῆκε τὴ μάννα στὴ γωνιὰ σιμὰ στὶς παρακόρες,
κ᾽ ἔκλωθε νῆμα πορφυρί· τὸν κύρη εἶδε παρόξω,
στοὺς βασιλέους σὰν πήγαινε τοὺς δοξαστούς, ποὺ κάναν
βουλή, καὶ τὸν καλούσανε οἱ Φαίακες οἱ λεβέντες.
Καὶ στάθηκε στὸν ἀκριβὸ γονιὸ κοντὰ καὶ τοῦπε·

«Καλέ μου κύρη, ἔν᾽ ἄψηλὸ δὲ θὰ μοῦ βρῇς ἅμάξι
μ᾽ ὄμορφες ρόδες, τὰ λαμπρὰ φορέματα νὰ πάρω,
ποὺ λερωμένα κοίτουνται, στὸ ρέμα νὰ τὰ πλύνω;
Ἐσένα τοῦ ἴδιου πρέπει σου, σὰν πρῶτος τῶν μεγάλων, 60
μὲς στὶς βουλὲς νὰ κάθεσαι μὲ ροῦχα ὁλοκαθάρια.
Ἔχεις καὶ πέντε καλογιοὺς μαζί σου στὸ παλάτι,
δυὸ παντρεμένους, κι ἄλλους τρεῖς, τῆς ὥρας παληκάρια,
ποὺ πάντα θένε νιόπλυτα γιὰ τοὺς χοροὺς ποὺ πᾶνε,
ἐγὼ ὅλα αὐτὰ τὰ νοιάζουμαι καὶ τὰ γυρνῶ στὸ νοῦ μου.»

Εἶπε τοῦ κύρη· ντράπηκε νὰ ξεστομίσῃ λόγο
γιὰ γλυκὸ γάμο· ὅμως αὐτὸς τὴ νοιώθει καὶ τῆς κρένει·

«Καὶ τὰ μουλάρια μου ἔπαρε, κι ὅ,τι ἄλλο θές, παιδί μου,

καὶ σύρε· ἅμάξι οἱ παραγιοὶ θὰ σοῦ ἁρματώσουν τώρα,
μ᾽ ὄμορφες ρόδες, ἄψηλό, καὶ μὲ κασόνι ἀπάνω.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε, πρόσταξε τοὺς παραγιούς, ποὺ ἀκοῦσαν,
κι ἅμάξι τοῦ ἁρματώσανε μὲ τὶς καλὲς τὶς ρόδες,
καὶ τὰ μουλάρια στὸ ζυγὸ τὰ βάλανε καὶ ζέψαν.
Φέρνει ἀπομέσα ἡ κορασιὰ τἀστραφτερὰ τὰ ροῦχα,
κι ἀπὰς στὸ καλοτόρνευτο τἅμάξι τὰ φορτώνει·
τῆς βάζει ἡ μάννα λιμπιστὸ φαγὶ μὲς σὲ κανίστρι,
λογῆς λιγούδια, καὶ κρασὶ μέσα σ᾽ ἀσκὶ τραγῆσο.
Τότες ἡ κόρη ἀνέβηκε στἅμάξι, κ᾽ ἡ μαννοῦλα
ὡς καὶ ροῖ τῆς ἔδωσε χρυσό, γεμᾶτο λάδι,
μὲ τὶς κοπέλλες της μαζὶ νἀλείψῃ τὸ κορμι της.
Καὶ παίρνει τὸ μαστίγι αὐτὴ κσὶ τὸ λουριὰ τὰ ὡραῖα,
δίνει βιτσιὰ τῶν μουλαριῶν, καὶ ξεκινοῦν μὲ κρότο,
κι ὅλο τραβᾶνε φέρνοντας τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη,
ὄχι μονάχη· οἱ κοπελλιὲς περπάταγαν κατόπι.
Καὶ φτάσανε στοῦ ποταμιοῦ τὸ ρέμα τὸ πανώριο,
βρῆκαν ἀστείρευτα νερὰ γιὰ πλύση, ποὺ ἀναβρύζαν
λαμπρά, καὶ ποὺ τὰ πιὸ λερὰ σκουτιὰ θὰ καθαρίζαν·
καὶ τὰ μουλάρια ξέζεψαν καὶ ξέλυσαν ἐκεῖνες
σιμὰ στὸ χόχλιο ποταμό, νὰ βόσκουν καὶ νὰ τρῶνε
τὴν ἀγριάδα τὴ γλυκειά. Σηκῶσαν ἀπ᾽ τἅμάξι
τὰ ροῦχα, καὶ βουτώντας τα μὲς στὰ νερὰ τὰ σκοῦρα,
γοργὰ καὶ μὲ συνερισιὰ στοὺς λάκκους τὰ πατοῦσαν.
Καὶ σὰν τὰ πλῦναν κ᾽ ἔβγαλαν κάθε λερὸ σημάδι,
πῆγαν ἀράδα τἄπλωσαν ἀπάνω στἀκρογιάλι,
κεῖ ποὺ τὶς πέτρες λεύκαινε πὰς στὴ στεριὰ τὸ κῦμα.
Καὶ σάνε λούστηκαν κι αὐτὲς κι ἀλείφτηκαν μὲ λάδι,
καθήσανε καὶ γεύτηκαν στοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους,
μὲς στὴ λιακάδα ἀφήνοντας τὰ ροῦχα νὰ στεγνώσουν.
Καὶ σὰ χαρήκανε θροφή, κι αὐτὴ κ᾽ οἱ παρακόρες,
βγάλαν τὶς μπόλιες κ᾽ ἔπαιξαν τὴ σφαῖρα ἀνάμεσό τους.
Κ᾽ ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικὰ τοὺς νλυκοτραγουδοῦσε.
Πῶς ἡ σαϊττεύτρα ἡ Ἄρτεμη, στὶς ράχες ροβολώντας
τοῦ θεόρατου Ταΰγετου, ἢ στοῦ Ἐρύμανθου τὰ ὄρη,
βρίσκει χαρὰ σ᾽ ἀγριόχοιρους καὶ στὰ γοργὰ τὰ λάφια,
κ᾽ οἱ νύφες τῶν δεντρότοπων, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
μαζί της παίζουν, κ᾽ ἡ Λητὼ τηράει κι ἀναγαλλιάζει,

ὡς τόσο ἐκείνη πιὸ ἁψηλὰ κρατάει τὴν ὄψη ἀπ᾽ ὅλες,
ποὺ γλήγορα ξανοίγεις την, ἂν κι ὅλες ὥριες εἶναι·
ἔτσι καὶ τώρα σφάνταζε ἡ παρθένα μὲς στὶς ἄλλες.
Τὴν ὥρα ὅμως ποὺ θέλοντας στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ,
ξανάζεψε, καὶ δίπλωσε τὰ λαμπερὰ σκουτιά της,
ἄλλο στὸ νοῦ της ἔβαλε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
πῶς ὁ Ὀδυσσέας νὰ σηκωθῇ, νὰ δῇ τὴν ὥρια κόρη,
καὶ νὰ τὸν προβοδώσῃ αὐτὴ στὴ χώρα τῶ Φαιάκων.
Σφαῖρα σὲ μιά της κοπελλιὰ πετάει ἡ βασιλοποῦλα,
μὰ ἀστόχησε, καὶ στὸ βαθὺ τὴν ἔρριξε ποτάμι.
Φωνὴ τότε ὅλες σέρνουνε, ξυπνάει ὁ Ὀδυσσέας,
μισοσηκώνεται, κι αὐτὰ στὸ νοῦ του διαλογιέται·
«Ἀλλοῖς μου, καὶ σὲ τί λογῆς ἀνθρώπων νὰ ἦρθα χώρα;
νἄναι ἄραγες ἀσύστατοι κι ἀδικοπράχτες κι ἄγριοι,
ἢ νἄχουνε φιλοξενιὰ καὶ θεοφοβιὰ στὸ νοῦ τους;
Σὰν κοριτσιῶν ψιλὴ φωνὴ σταὐτιά μου νὰ βουΐζῃ,
σὰ νύφες, ποὺ ἔχουν κατοικιὰ ψηλὰ στὰ κορφοβούνια,
καὶ στὶς πηγὲς τῶν ποταμῶν καὶ στὰ χλωρὰ λιβάδια.
Ἢ νἄμαι μέσα σὲ θνητοὺς ποὺ ἀνθρώπινα λαλοῦνε;
Ἂς πάω μονάχος μου νὰ δῶ καὶ νὰ καλοξετάσω.»
Καὶ βγῆκε ἀπ᾽ τὰ χαμόδεντρα ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσέας,
κι ἀπὸ τὸ δάσο τὸ πηχτὸ μὲ τὴ βαρειά του χέρα
κόβει πολύφυλλο κλωνὶ τὴ γύμνια του νὰ κρύψῃ.
Καὶ σὰ λιοντάρι χούμιξε βουνόθρεφτο, ποὺ ξέρει
τὴ δύναμή του, ποὺ βροχὴ κι ἀνέμους δὲ φοβᾶται,
μόνο μὲ μάτια φλογερὰ βόδια κι ἀρνιὰ ζυγώνει,
ἢ ταὐγριολάφια κυνηγάει· γιὰ καὶ σὲ στέρια μάντρα
ἡ πεῖνα του θὰ τὄσπρωχνε τὰ πρόβατα νἁρπάξῃ·
ἔτσι στὶς ὡριοπλέξουδες κοπέλλες ὁ Ὀδυσσέας
ἐρχόταν, ἂν κι ὁλόγυμνος, τὶ ἀνάγκη τὸν τραβοῦσε.
Σκιάζονται αὐτὲς στὴν ὄψη του τὴ θαλασσοδαρμένη,
καὶ λαφιασμένες στοῦ γιαλοῦ σκορπιέντα τὶς ἀκροῦλες·
μονάχα ἡ κόρη ἀπόμεινε τοῦ Ἀλκίνου, τὶ στὰ στήθια
θάρρος τῆς ἔβαλ᾽ ἡ θεά, καὶ πῆρε της τὸ φόβο.
Ἀγνάντια στάθη ἀσάλευτη· κ᾽ ἐκεῖνος διαλογιόταν,
νἀγγίξῃ της τὰ γόνατα τῆς νέας καὶ νὰ προσπέσῃ,
γιὰ ἀπὸ μακρόθε μὲ γλυκὰ νὰ τὴ ρωτήξῃ λόγια
ποῦ πέφτει ἡ χώρα, καὶ σκουτιὰ συνάμα νὰ γυρέψῃ.

Καὶ συφερώτερο ἔκρινε νὰ τὴν παρακαλέσῃ
ἀπομακρόθε στέκοντας μὲ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια,
μὴν πειραχτῇ ἂν τῆς ἄγγιζε τὰ γόνατα ὁ Δυσσέας.
Κι ἀμέσως στοχαζούμενα γλυκομιλώντας κρένει·
«Προσπέφτω σου, ὦ βασίλισσα, θνητὴ γιὰ ἀθάνατη εἶσαι·
ἂν εἶσαι ἀπ᾽ τὶς ἀθάνατες ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη, τοῦ μέγα Δία τὴν κόρη,
στὴν ὄψη καὶ στἀνάστημα καὶ στὴ μορφὴ σὲ κρίνω·
ἂν εἶσαι πάλε ἁπλὴ θνητή, τοῦ κόσμου κατοικήτρα,
καλότυχοι, κι ὁ κύρης σου κ᾽ ἡ βλογημένη ἡ μάννα,
καλότυχα τἀδέρφια σου, ποὺ πάντα στὴν ψυχή τους
περίσσιας γίνεσαι ἀφορμὴ χαρᾶς, καὶ καμαρώνουν
τέτοιο βλαστάρι σὰ θωροῦν μὲς στοὺς χοροὺς νὰ μπαίνῃ.
Μὰ ἀκόμα πιὸ καλότυχος ἀπ᾽ ὅλους εἶν᾽ ἐκεῖνος,
ποὺ βγῇ στὰ δῶρα νικητής, καὶ ταίρι του σὲ πάρῃ.
Τὶ σὰν κ᾽ ἐσένα ἄλλο θνητὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
ἄντρα ἢ γυναίκα· θαμασμὸς μὲ πιάνει σὰν θωρῶ σε.
Τέτοια στὴ Δῆλο, στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ πλάγι,
νιοβλάσταρη εἶδα φοινικιὰ κάποτε νὰ φουντώνῃ·
τὶ κι ἀποκεῖθε πέρασα μὲ λαὸ πολὺ μαζί μου,
παίρνοντας δρόμο ποὺ εἴτανε γραφτὸ νὰ μὲ παθιάσῃ.
Καὶ καθὼς τότες σάστισα τὴ φοινικιὰ σὰν εἶδα,
τὶ τέτοιο ἀπὸ τὴ γῆς δεντρὶ ποτὲς δὲ βλάστησε ἄλλο,
τώρα μ᾽ ἐσένα, ὦ κορασιά, θαμάζω καὶ σαστίζω,
κι ὅσο ἂν πονῶ, τὰ γόνατα φοβᾶμαι νὰ σοῦ ἀγγίξω.
Εἴκοσι μέρες ὡς τὰ χτὲς στὰ μαῦρα εἴμουν πελάγη,
ποὺ ἀνέμοι καὶ ἄγρια κύματα μὲ σέρναν ὁλοένα
ἀπ᾽ τὸ νησὶ τῆς Ὠγυγίας· κ᾽ ἐδῶ μὲ ρίχνει ἡ μοῖρα
νὰ πάθω κι ἄλλα· τὶ θαρρῶ δὲν ἔπαψαν ἀκόμα,
μόνε οἱ θεοὶ κι ἄλλες πολλὲς φουρτοῦνες μοῦ τοιμάζουν.
Σπλαχνίσου με, ὦ βασίλισσα, ποὺ ἐσένα πρώτη βλέπω,
κατόπι μύρια βάσανα, κι ἄλλο ἄνθρωπο κανένα
ἀπ᾽ ὅσους κατοικοῦν αὐτὸν τὸν τόπο δὲ γνωρίζω.
Τὴ χώρα δεῖξε μου, καὶ δὸς κουρέλι νὰ φορέσω,
ἂν ἔχῃς ρουχοτύλιγμα μαζί σου ἐδῶ φερμένο.
Κ᾽ ἐσένα οἱ θεοὶ νὰ δώσουνε ὅ,τι ζητάει ἡ ψυχή σου,
ἄντρα καὶ σπίτι καὶ καλὴ καρδιὰ ἀναμεταξύ σας,
ποὺ ἄλλο στὴ γῆς καλύτερο καὶ πιὸ λαμπρὸ δὲν εἶναι,

παρὰ μιὰ γνώμη νἄχουνε γυναίκα κι ἄντρας πάντα
στὸ σπίτι, νὰ λυποῦνται ὀχτροί, νὰ καμαρώνουν φίλοι,
καὶ τὸ καλό τους τὄνομα νὰ συχνακοῦνε ἐκεῖνοι.»
Κ᾽ ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικὰ τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Ξένε, ποὺ μήτε ἀσύστατος μήτε κακὸς δὲ δείχνεις,—
στὸν κόσμο τὴν καλοτυχιὰ μοιράζει την ὁ Δίας
καὶ σὲ καλοὺς καὶ σὲ κακούς, τοῦ καθενοῦ ὅπως θέλει·—
ᾱ ἐσένα αὐτὰ ποὺ σοὔδωσε χρωστᾷς νὰ τὰ ποφέρνῃς.
Ὡς τόσο μιὰ καὶ πάτησες σ᾽ ἐτούτη μας τὴ χώρα,
δὲ θὰ σοῦ λείψῃ φορεσὰ μήτ᾽ ἄλλο ποὺ ταιριάζει
σὲ παθιασμένον ποὺ ἔρχεται μὲ θερμοπαρακάλια.
Τὴν πόλη θὰ σοῦ δείξω ἐγώ, καὶ ποιοί ἐδῶ ζοῦν θὰ μάθῃς.
Αὐτὴ τὴν πολιτεία καὶ γῆς οἱ Φαίακες τὴν ἔχουν,
κ᾽ ἐγὼ εἶμαι τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνου θυγατέρα,
ποὺ ἀπ᾽ αὐτόνε ἡ δύναμη κρεμιέται τῶ Φαιάκων.»
Εἶπε, καὶ τὶς ὡριόμαλλες φωνάζει παρακόρες·
«Σταθῆτε, ὦ κοπελλιές· γιατὶ σὲ ὄψη ἀντροῦ σκορπιέστε;
ἢ τάχα φοβηθήκατε πὼς εἶναι ὀχτρὸς ἐτοῦτος;
Δὲ ζῇ στὸν κόσμο ὁ ἄνθρωπος, κι οὔτε ποτὲς θὰ ὑπάρξῃ
ποὺ θἄρθῃ ἐδῶ τὸν πόλεμο στοὺς Φαίακες νὰ φέρῃ·
γιατὶ ἐμᾶς οἱ ἀθάνατοι πολὺ μᾶς ἀγαπᾶνε.
Ἀπόμακρα στοῦ πέλαγου τὴν ἄκρη κατοικᾶμε,
καὶ μὲ τὰ μᾶς ἄλλοι θνητοὶ δὲ σμίγουν ἐδῶ πέρα.
Ἂν ἦρθε αὐτὸς ὁ δύστηνος μὲς στὰ πλανέματά του,
νὰ τὸν δεχτοῦμε πρέπει μας, γιατὶ ὁ Δίας μᾶς στέλνει
φτωχοὺς καὶ ξένους· λιγοστό, μὰ ἀγαπητό ᾽ναι δῶρο.
Μόν᾽ δόστε του, κοπέλλες μου, φαΐ πιοτὸ τοῦ ξένου,
καὶ στὸ ποτάμι λούστε τον, σὲ ἀπάνεμο ἕναν τόπο.»
Εἶπε, καὶ στάθηκαν αὐτές, φώναξε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
καὶ τὸ Δυσσέα σὲ γωνιὰ συμμαζεμένη πῆραν,
σὰν ποὺ εἶπε τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα·
βάλαν σιμά του φορεσιά, χιτώνα καὶ χλαμύδα,
τοῦ δῶσαν λάδι σταλαχτὸ σὲ ροΐ μαλαματένιο,
καὶ τὸν καλέσανε νὰ μπῇ καὶ νὰ λουστῇ στὸ ρέμα.
Κι ὁ μέγας Ὀδυσσέας ἐκεῖ στὶς παρακόρες κρένει·
«Μακριὰ σταθῆτε, ὦ κοπελλιές, μονάχος μου νὰ πλύνω
τὴν ἅρμη ἀπὸ τοὺς ὤμους μου, καὶ νἀλειφτῶ μὲ λάδι,
ποὺ λάδωμα πολὺν καιρὸ δὲν εἶδε τὸ κορμί μου.

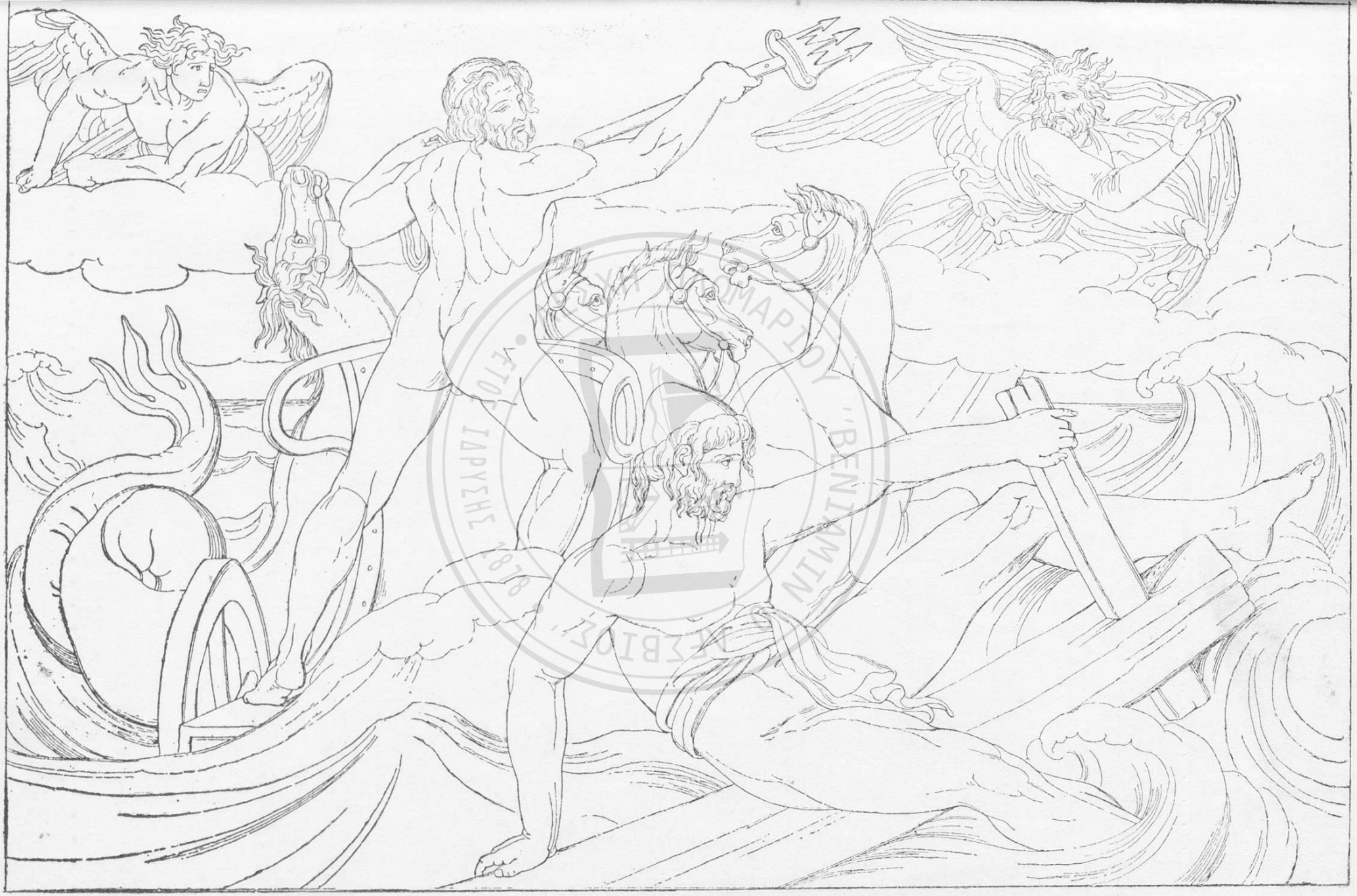

Ὁ Ὀδυσσέας ζωσμένος τὸ μαγνάδι τῆς Λευκοθέας γλυτώνει ἀπὸ τὴν ὀργὴ τοῦ Ποσειδῶνα (ε 366 – 381).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

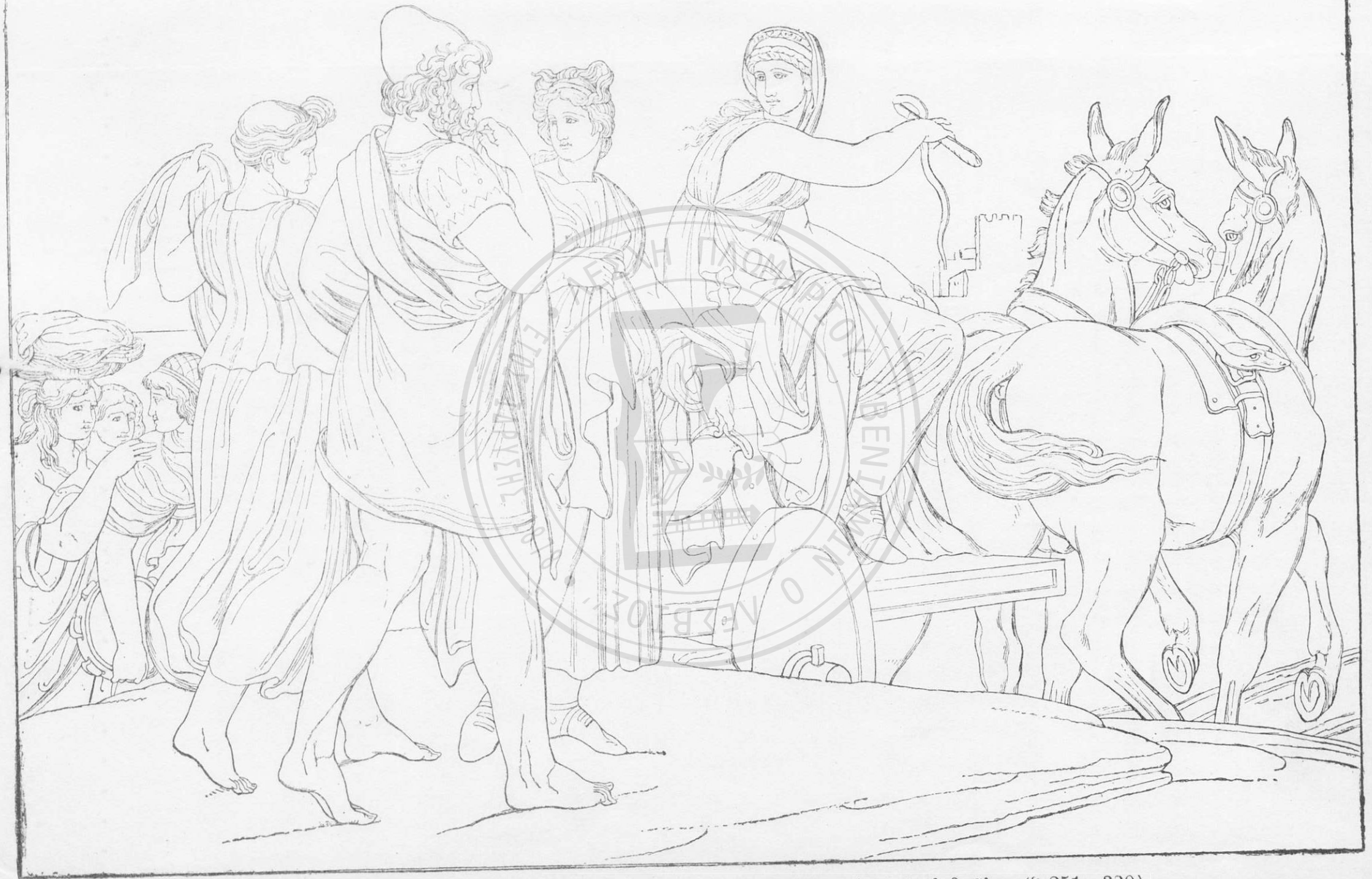

[illegible] καὶ πεζοὶ ἀκολουθοῦν ὁ Ὀδυσσέας κ' οἱ δοῦλες (ζ 251—320).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

Μπρός σας ἐγὼ δὲ λούζουμαι, γιατὶ ντροπῆς μου θἄναι
σιμὰ σὲ ὁμορφοπλέξουδες νὰ γυμνωθῶ κοπέλλες.»
Κι αὐτὲς ἀποτραβήχτηκαν, καὶ τὸ εἶπαν τῆς παρθένας.
Καὶ στὸ ποτάμι πλένονταν ὁ μέγας Ὀδυσσέας,
ξαρμίζοντας τὴ ράχη του καὶ τοὺς πλατιοὺς τοὺς ὤμους,
κι ἀπ᾽ τὸ κεφάλι τρίβοντας τῆς θάλασσας τὴν ἄχνη.
Καὶ σάνε λούστηκε καλὰ κι ἀλείφτηκε μὲ λάδι,
καὶ τὰ σκουτιὰ ποὺ τοὔδωσε ἡ παρθένα σάνε ντύθη,
τοῦ Δία ἡ γέννα, ἡ Ἀθηνᾶ τὸν ἔκαμε νὰ δείχνῃ
σὰν πιὸ μεγάλος καὶ παχύς, κι ἀπὸ τὴν κεφαλή του
ὥρια κρεμιόντανε σγουρά, ποὺ μοιάζανε ζουμπούλια.
Καὶ σὰν ποὺ χύνει μάλαμα στὸ ἀσήμι ἄντρας τεχνίτης,
ποὺ ὁ Ἥφαιστος τὸν ἔμαθε κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τέχνη,
καὶ δίνει χάρη στὰ ἔργα του, παρόμοια τοῦ περέχα
τοὺς ὤμους καὶ τὴν κεφαλὴ μὲ περισσὴ μιὰ χάρη.
Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθησε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,
στράφτοντας χάρες κι ὁμορφιές· τὸν θάμασε ἡ παρθένα,
καὶ πρὸς τὶς ὡριοπλέξουδες κόρες γυρνάει καὶ κρένει·
«Ἀκούστε με, ὦ ἀσπρόχερες κοπέλλες, τί σᾶς κρένω·
στοὺς Φαίακες τοὺς θεόμοιαστους δὲν ἦρθε αὐτὸς ὁ ἄντρας
χωρὶς νὰ τὸ θελήσουνε οἱ ἀθάνατοι τοῦ Ὀλύμπου·
σὰν τὸν πρωτόειδα φάνηκε φτωχὸς καὶ τιποτένιος,
μὰ τώρα μοιάζει τῶν θεῶν ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
Μακάρι τέτοιος νἄβγαινε κι ὁ ἄντρας ὁ δικός μου,
καὶ νἄστεργε στὸν τόπο αὐτὸ μ᾽ ἐμᾶς νὰ λημεριάζῃ.
Μὰ δώστε του, κοπέλλες μου, φαΐ πιοτὸ τοῦ ξένου.»
Κι αὐτὲς ἀκοῦν τὰ λόγια της καὶ κάνουν καθὼς εἶπε,
κι ἀμέσως παραθέτουνε φαΐ πιοτὸ σιμά του.
Κ᾽ ἔτρωγε κ᾽ ἔπινε ἁρπαχτὰ ὁ πολύπαθος Δυσσέας,
τὶ εἶχε πολὺν καιρὸ θροφὴ στὸ στόμα του νὰ βάλῃ.
Καὶ τότες ἄλλο ἡ Ναυσικὰ ἡ ἀσπρόχερη σοφίστη·
διπλώνει, βάζει μὲς στῶριὸ τἀμάξι τὰ σκουτιά της,
ζεύει τὰ δυνατόνυχα μουλάρια, κι ἀνεβαίνει,
παρακινώντας τὸν τρανὸ Ὀδυσσέα μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια·
«Σήκω, νὰ πᾶμε τώρα ἐμεῖς στὴ χώρα, νὰ σὲ φέρω
στοῦ κύρη μου τοῦ φρόνιμου τἀρχοντικό, τοὺς πρώτους
ἀπὸ τοὺς Φαίακες ἐκεῖ νὰ δῇς καὶ νὰ γνωρίσῃς.
Μὰ κάμε ὅ,τι σοῦ λέω ἐγώ· θαρρῶ πὼς κόφτει ὁ νοῦς σου·

ὅσο χωράφια ἢ χτήματα περνοῦμε τῶν ἀνθρώπων,
ἐσὺ νὰ γοργοπερπατᾷς πίσω ἀπὸ ζὰ κι ἁμάξι,
μὲ τὶς κοπέλλες· τότε ἐγὼ τὸ δρόμο θὰ σᾶς δείχνω,
στὴ χώρα ὡς νὰ ζυγώσουμε, ποὺ ἔχει τειχιὰ πυργᾶτα
τριγύρω της, καὶ δυὸ καλὰ λιμάνια ἀπὸ τὰ πλάγια,
καὶ ποὺ ἔχει τὴ μπασιὰ στενή, κι ἀπὸ τὶς δυὸ προβάλλουν
τὰ πλοῖα, ποὺ καθένα τους ἔχει σκεπὴ δική του.
Κεῖ πέρα, γύρω τοῦ λαμπροῦ τοῦ Ποσειδειοῦ, θὰ δοῦμε
τὴν ἀγορά, μὲ γωνιακὲς βαθιὰ χωσμένες πέτρες
στρωμένη· τἄρμενα αὐτουδὰ τῶν καραβιῶνε φτιάνουν,
τὶς γούμενες καὶ τὰ παννιά, καὶ ξύνουν τὰ κουπιά τους·
τὶ οἱ Φαίακες δὲν ἀγαποῦν σαγίττες καὶ δοξάρια,
μόνε κατάρτια καὶ κουπιὰ καὶ πλοῖα καλοφτιασμένα,
ποὺ χαίρουνταί τα, τοὺς ἀφροὺς τῆς θάλασσας περνώντας.
Τρέμω τὴ γλώσσα τους, κανεὶς ἂν τύχῃ καὶ μὲ κρίνῃ,
τὶ ἔχουν περίσσια ἀδιαντροπιὰ πολλοί τους μὲς στὴ χώρα,
κ᾽ ἕνας τους πρόστυχος μπορεῖ νὰ πῇ ἀγναντεύοντάς μας·
«Ποιός εἶν᾽ αὐτὸς ποὺ ἀκολουθάει τὴ Ναυσικὰ ὁ ξένος,
ὁ ὥριος κι ὁ τρανός; καὶ ποῦ τὸν βρῆκε; δίχως ἄλλο
τὸν παίρνει· ἢ πρέπει νἄπεσε μὲ πλοῖο, ἢ ξωμερίτης
καὶ τονὲ δέχτηκε, τὶ αὐτὸς τῆς γειτονιᾶς δὲν εἶναι·
ἴσως καὶ παρακάλεσε θεό, καὶ τῆς κατέβη
ἀπ᾽ τὰ οὐράνια, σύγκλινη γιὰ πάντα νὰ τὴν ἔχῃ.
Κάλλιο ποὺ πῆγε κάπου ἀλλοῦ γαμπρό της νὰ διαλέξῃ,
γιατὶ ἀψηφάει τοὺς Φαίακες ἐδῶ τοὺς συντοπῖτες,
ποὺ μύριοι τηνὲ γύρεψαν κι ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους.»
Αὐτὰ θὰ ποῦνε, καὶ ντροπῆς ἐγὼ θὰ τἄχω ἀλήθεια.
Μὰ κι ἄλλη τέτοια νἄκανε, θὰ τὴν κατηγοροῦσα,
ποὺ ἔρχεται δίχως φιλικὴ καὶ τῶ γονιῶν της γνώμη,
κι ἄντρες ζητάει πρὶ νὰ γενῇ φανερωμένος γάμος.
Ἄκου με, ὦ ξένε, κ᾽ ἔρχου ἐσύ, ἂν θὲς ἀπὸ τὸν κύρη
στὸν τόπο σου προβόδημα, καὶ γλήγορο ταξίδι.
Στὸ δρόμο θάβρῃς τὸ λαμπρὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δάσο,
λεῦκες μ᾽ ἀνάβρυσμα νεροῦ, κι ὁλόγυρα λιβάδι·
ἐκεῖ ᾽ναι τοῦ γονιοῦ μου ἡ γῆς καὶ τἀνθοπεριβόλια·
ἀπὸ τὴ χώρα ὡς ἐκειδὰ μπορεῖς βουητὸ νἀκούσῃς.
Κάθησ᾽ ἐκεῖ καὶ πρόσμενε νὰ φτάσουμε στὴ χώρα,
καὶ μέσα νὰ κατέβουμε στὰ γονικά μου σπίτια.

Καὶ πιὰ σὰν πῇς πὼς εἶμαστε φτασμένοι ἐμεῖς στὰ σπίτια,
τότες ξεκίνα κατακεῖ καὶ ρώτα τοὺς διαβάτες,
ποῦναι τοῦ μεγαλόκαρδου τοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια.
Εὔκολα βρίσκουνται· παιδὶ μπορεῖ νὰ σοῦ τὰ δείξῃ·
τὶ τἄλλα δὲ χτιστήκανε τὰ σπίτια τῶ Φαιάκων,
σὰν ποὺ χτιστῆκαν τοῦ ἥρωα τοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια.
Καὶ σὰ βρεθῇς στὸ πρόσπιτο καὶ στὴν αὐλή, προχώρα
μὲς στὰ παλάτια γλήγορα, τὴ μάννα νἀντικρύσῃς
ποὺ κάθεται πρὸς τὴ γωνιά, μὲς στῆς φωτιᾶς τὸ φέγγος,
καὶ κλώθει πορφυρὶ μαλλί, ποὺ νὰ τὸ δῇς θαμάζεις,
στὸ στῦλο ἀκκουμπησμένη αὐτή, κ' οἱ δοῦλες πίσωθέ της.
Ἐκεῖ στημένος βρίσκεται καὶ τοῦ γονιοῦ μου ὁ θρόνος,
ποὺ πίνοντας θὰ κάθεται μὲ ἀθάνατο παρόμοιος.
Πέρασ' τον, καὶ στὰ γόνατα τῆς μάννας βάλε χέρια,
ἂν θὲς νὰ σοὔρθῃ γλήγορα τοῦ γυρισμοῦ σου ἡ μέρα,
καὶ νὰ σοῦ ἀνοίξῃ τὴν καρδιά, κι ἂς εἶναι ἡ γῆς σου ἀλάργα.
Τὶ μιὰς κ' ἡ μάννα μέσα της σὲ συμπονέσῃ, ξέρε
πὼς τοὺς δικούς σου θενὰ δῇς, καὶ γλήγορα θὰ φτάσῃς
στὸ σπίτι τὸ καλόχτιστο καὶ στὴ γλυκειὰ πατρίδα.»
Εἶπε, καὶ χτύπησε τὰ ζὰ μὲ τὸ λαμπρὸ μαστίγι·
κι αὐτὰ μὲ μιὰς ἀφήσανε τοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα,
καὶ πῆραν δρόμο ταχτικά, καὶ τρέχανε μὲ τάξη.
Κι αὐτὴ κυβέρνα ταχτικά, σαλεύοντας ἀγάλια
τοῦ μαστιγιοῦ της τὸ λουρί, γιὰ νὰ προφταίνουν πίσω
οἱ δοῦλες κι ὁ Ὀδυσσέας πεζοί· καὶ βασιλεύει ὁ ἥλιος,
καὶ φτάνουνε στῆς Ἀθηνᾶς τὸ δοξασμένο δάσος.
Ὁ θεϊκὸς Δυσσέας ἐκεῖ κάθησε. Καὶ σὲ λίγο
στὴν κόρη προσευκήθηκε τοῦ τρισμεγάλου Δία·
«Τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου ἀδάμαστη ἐσὺ κόρη,
συνάκουσέ με τώρα, ἐσὺ ποὺ ἄλλοτες ἀρνιόσουν
νἀκούσῃς με, σὰ δέρνομουν ἀπὸ τὸν Κοσμοσείστη·
καὶ κάνε οἱ Φαίακες σπλαχνιὰ κι ἀγάπη νὰ μοῦ δείξουν.»
Τὴν προσευκὴ συνάκουσε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα,
μὰ δὲν τοῦ φανερώνουνταν ὀμπρός του, τὶ φοβόταν
τὸ γονικό της ἀδερφό· βαριὰ εἶταν χολωμένος
μὲ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα αὐτός, στὸν τόπο του ὡς νὰ φτάσῃ.

ΡΑΨΩΔΙΑ Η.

Ἔτσι ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας προσευκόταν,
καθὼς τὴν κόρη φέρνανε στὴ χώρα τὰ μουλάρια.
Καὶ ὡς ἔφτασε στὰ ξακουστὰ παλάτια τοῦ γονιοῦ της,
στὰ ξώθυρα σταμάτησε, κ᾽ οἱ θεόμοιαστοι ἀδερφοί της,
ζυγώσανε καὶ στάθηκαν καὶ ξέζεψαν τὰ ζῶα,
καὶ τὰ καθάρια φέρανε φορέματα στὸν πύργο.
Πέρασε τότε ἡ Ναυσικὰ στὸ θάλαμό της ἴσια,
ὅπου ἡ γριὰ Εὐρυμέδουσα καλὴ φωτιὰ ἄναβέ της,
ἡ συγυρίστρα ποὺ ἄλλοτε ἀπ᾽ τὴν Ἀπείρη πλοῖα,
τὴ φέρανε γοργόλαμνα καὶ δῶρο τηνὲ δώσαν
τοῦ Ἀλκίνου, πρῶτος βασιλιὰς σὰν ποὺ εἶταν τῶ Φαιάκων, 10
καὶ σὰ θεὸ τὸν ἄκουγαν· τὴν κόρη εἶχε ἀναθρέψει,
αὐτή, καὶ τὴ φωτιὰ ἄναβε καὶ τοίμαζε τὸ δεῖπνο.
Τότε ὁ Δυσσέας σηκώθηκε στὴ χώρα νὰ κινήσῃ,
κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ καλόθελα τοῦ σκόρπισε κατάχνια,
μὴν τὸν ξανοίξῃ Φαίακας τρανόψυχος, κι ἀρχίσῃ
λόγια νὰ βγάζῃ ἀγγιχτικά, καὶ νὰ ρωτάῃ ποιός εἶναι.
Κι ὅ,τι ἔκανε στὴν πρόσχαρη τὴ χώρα νὰ πατήσῃ
τὸν ἀνταμώνει ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
ἀθῶο κορίτσι μοιάζοντας ποὺ στάμνα κουβαλοῦσε. 20
Ὀμπρός του στάθη, κι ὁ τρανὸς τηνὲ ρωτᾷ Ὀδυσσέας·
«Παιδί μου, μπορεῖς νὰ μὲ πᾷς στοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια,
τοῦ ἄντρα, ποὺ εἶναι ὁ βασιλιὰς ἐτούτων τῶν ἀνθρώπων;
Τυραννισμένος ἔρχουμαι καὶ ξένος ἐδῶ πέρα,
ἀπὸ λημέρια ἀπόμακρα, κι ἀπ᾽ ὅσους κατοικᾶνε
τὴ χώρα καὶ τὴ γῆς αὐτὴ κανένα δὲ γνωρίζω.»
Κ᾽ ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Θὰ σοῦ τὰ δείξω, ξένε μου πατέρα, ἐγὼ τὰ σπίτια
ποὺ μοῦ ζητᾷς, τ᾽ εἶναι σιμὰ στοῦ ἄξιου τοῦ γονιοῦ μου.
Ἔρχου σωπαίνοντας ἐσύ, κ᾽ ἐγὼ μπροστὰ πηγαίνω· 30
κανέναν ἄλλον μὴν κοιτᾷς, καὶ μὴ ρωτᾷς κανέναν,
γιατὶ τοὺς ξένους τοῦτοι ἐδῶ δὲν τοὺς πολυχωνεύουν,
κι ἂν κάποιος ἀπ᾽ ἀλλοῦθε ἐρθῇ, φιλίες δὲν τοῦ ἀνοίγουν,
ἔχοντας θάρρος στὰ γοργὰ καράβια τους, ποὺ σκίζουν
τὰ πέλαα μὲ τὴ συνεργιὰ τοῦ θεοῦ τοῦ κοσμοσείστη,
ποὺ σὰν πουλιὰ γοργοπετοῦν ἢ σὰν τοῦ νοῦ τὴ σκέψη.»

τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε, καὶ στοὺς θεοὺς θυσίες
καλὲς ἀφοῦ προσφέρουμε, τὸν πηγαιμὸ νὰ δοῦμε
τοῦ ξένου· νὰ τὸν στείλουμε μὲ συνοδιὰ δική μας,
ἀκόπιαστα κι ἀνέπονα στὸν τόπο του νὰ φτάσῃ,
καὶ νάβρῃ γλήγορη χαρὰ ὅσο μακριὰ κι ἂν εἶναι·
μηδὲ νὰ πάθῃ βλάψιμο ἢ κακὸ μὲς στὸ ταξίδι,
μπριχοῦ νὰ μπῇ στὴ χώρα του· ποὺ ἐκεῖ κατόπι θἄχῃ
ὅσα στὸν κόσμο ἡ Μοῖρα του κ᾽ οἱ σοβαρὲς οἱ Κλῶστρες
μὲ τὴν κλωστὴ τοῦ γνέσανε σὰν τονὲ γέννα ἡ μάννα.
Ὅμως ἂν εἶναι ἀθάνατος ποὺ ἦρθε ἀπ᾽ τὰ οὐράνια,
τότες κἄτι ἄλλο μελετοῦν οἱ θεοὶ νὰ μᾶς σκαρώσουν.
Τὶ ὡς τὰ τώρα ἀσκέπαστοι φανερωθῆκαν πάντα
σ᾽ ἐμᾶς, λαμπρὲς σὰ σφάζουμε ἑκατοβοδιὲς σ᾽ ἐκείνους,
μαζί μας τρωγοπίνοντας, κοντά μας καθισμένοι.
Κι ἂν κάποιος πὰς στὸ δρόμο του ποτὲς τοὺς ἀνταμώσῃ,
δὲν κρύβονται γιατὶ μ᾽ αὐτοὺς γενιά᾽ μαστε, σὰν πούναι
καὶ οἱ Κύκλωπες καὶ τἄγρια τὰ γένη τῶ Γιγάντων.»

Καὶ γύρισε ὁ τετράξυπνος Δυσσέας κι ἀπολογήθη·
«Ὁ νοῦς σου ἄλλα ἂς νοιάζεται, ὦ Ἀλκίνο· δὲν τοὺς μοιάζω
καθόλου τοὺς ἀθάνατους ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
μήτε κορμὶ μήτε μορφή· θνητὸς μονάχος εἶμαι.
Κι ὅσους ἐσεῖς γνωρίζετε βαριὰ δυστυχισμένους,
μ᾽ αὐτοὺς ἐγὼ στὶς συφορὲς νὰ παραβγῶ μποροῦσα.
Κ᾽ εἶχα γὼ κι ἄλλα μου δεινὰ νὰ σᾶς στορήσω ἀκόμα,
ὅσα ἀπὸ θέλημα θεῶν σωρὸς μοῦ μαζωχτῆκαν·
μὰ ἀφήστε με, ὅσο κι ἂν πονῶ, θροφὴ νὰ πιάσω τώρα·
πιὸ ἀδιάντροπο ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τὴ μαύρη ἄλλο δὲν ἔχει,
ποὺ τὴ δική της ὄρεξη νὰ βλέπῃς σ᾽ ἀναγκάζει,
κι ἂς ἔχῃς μύρια βάσανα καὶ λύπες στὴν ψυχή σου.
Λύπες κ᾽ ἐγὼ ἔχω στὴν ψυχή, κι ὡς τόσο αὐτὴ ὁλοένα
φαΐ γυρεύει καὶ πιοτό· ὅσα ἔπαθα, τὰ σβύνει
ἀπὸ τὸ νοῦ μου ὁλότελα, καὶ νὰ γεμίσῃ θέλει.
Ὡς τόσο τοιμαστῆτε ἐσεῖς στὸ χάραμα τῆς μέρας
νὰ φέρτε ἐμένα τὸ φτωχὸ στὸ χῶμα τῶ γονιῶ μου,
κατόπι τόσα ποὺ ἔπαθα· νὰ δῶ, κι ἂς ἀπεθάνω,
τὰ χτήματα τοὺς δούλους μου καὶ τἄψηλὸ παλάτι.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι δέχτηκαν κι ἀνάμεσό τους εἶπαν
ὁ ξένος νὰ προβοδωθῇ, γιατὶ σωστὰ λαλοῦσε.

Καὶ σάνε στάξαν, κ᾽ ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
σῦραν οἱ ἄλλοι σπίτι του καθένας, νὰ πλαγιάσουν·
μὰ στὸ παλάτι ἀπόμεινε ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσέας,
καὶ πλάγια του καθήσανε ἡ Ἀρήτη κι ὁ Ἀλκίνος
ὁ θεόμοιαστος· καὶ σήκωσαν οἱ δοῦλες τὰ τραπέζια.
Καὶ τότες πρώτη τοῦ μιλάει ἡ Ἀρήτη ἡ ἀσπροχέρα,
τηρώντας τὰ ὥρια του σκουτιά, χιτώνα καὶ χλαμύδα,
ποὺ ἀτή της τἄφτιασε μαζὶ μὲ τὶς σπιτογυναῖκες·
καὶ λάλησέ του κ᾽ εἶπε του μὲ φτερωμένα λόγια·
«Αὐτὸ ἐγὼ θέλω, ξένε μου, νὰ σὲ ρωτήξω πρῶτα·
ποιός εἶσαι, κι ἀπὸ ποῦ, καὶ ποιός σοὔδωσ᾽ αὐτὰ τὰ ροῦχα;
Δὲν εἶπες πὼς οἱ θάλασσες ἐδῶ ριχμένο σ᾽ ἔχουν;»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Εἶναι βαρύ, ὦ βασίλισσα, νὰ διηγηθῶ ἕνα ἕνα
τὰ πάθια μου, τ᾽ οἱ θεοὶ πολλὰ μοῦ δῶκαν οἱ ἐπουράνιοι·
αὐτὰ μονάχα θὰ σοῦ πῶ, ποὺ ρώτηξες νὰ μάθῃς.
Εἶναι μακριὰ στὰ πέλαγα κάποιο νησί, Ὠγυγία,
ποὺ ἡ μαριόλα ἡ Καλυψώ, τοῦ Ἄτλαντα ἡ θυγατέρα,
πανώρια, μὰ καὶ φοβερὴ θεὰ τὄχει λημέρι·
μήτε θεοὶ μήτε θνητοὶ μ᾽ αὐτὴ δὲ συντροφιάζουν.
Μὰ ἐμένα μ᾽ ἔφερε ὁ θεὸς τὸ δύστυχο σιμά της,
τότες ποὺ ὁ Δίας τὸ γοργὸ καράβι μοὖχε σπάσει
μ᾽ ἀστροπελέκι ἀστραφτερὸ στὰ μαῦρα πέλαα μέσα.
Ὅλοι μου τότες οἱ καλοὶ χαθήκανε συντρόφοι·
κ᾽ ἐγὼ τοῦ πλοίου ἀγκαλιαστὰ κρατώντας τὴν καρίνα,
μέρες ἐννιὰ κυλιόμουνα· δέκατη μαύρη νύχτα,
καὶ στὸ νησὶ οἱ ἀθάνατοι τῆς Ὠγυγίας μὲ ρίξαν,
τῆς Καλυψῶς τῆς φοβερῆς κι ὡριόμαλλης λημέρι.
Μὲ πῆρε αὐτή, μὲ φίλευε καὶ μ᾽ ἔθρεφε μὲ πόνο,
καὶ νὰ μὲ κάνῃ ἀθάνατο κι ἀγέραστο μελέτα·
ὡς τόσο ἐμένα στῆς καρδιᾶς δὲ μ᾽ ἔπειθε τὰ βάθια.
Χρόνους ἑφτὰ κρατιόμουνα, καὶ τὰ σκουτιὰ ποὺ ἐκείνη
μοῦ χάριζε τἀχάλαστα, τὰ πότιζα μὲ δάκρια·
μὰ σὰ γυρίσαν κ᾽ ἤρθανε τὰ ὀχτὼ τὰ χρόνια, τότες
μὲ παρακίναε κ᾽ ἔλεγε στὴ γῆς μου νὰ μισέψω·
γιὰ ὁ Δίας τῆς τὸ πρόσταξε, γιὰ γνώμη εἶταν δική της.
Μὲ βάζει σὲ καλόδετο σάλι, πολλὲς μοῦ δίνει
θροφές, ψωμί, γλυκὸ κρασί, λαμπρὰ σκουτιὰ μὲ ντύνει,

καὶ ἀγέρι πρύμο καὶ ἅπαλὸ κατόπι μου φυσάει.
Μέρες στὰ πέλαα δεκαφτὰ ἀρμενίζοντας πλανιόμουν,
στὶς δεκοχτὼ φανήκανε ὀμπροστά μου τὰ ἰσκιωμένα
βουνὰ της γῆς σας· πήδηξε ἀπὸ χαρὰ ἡ καρδιά μου,
τοῦ δύστυχου· τὶ συφορὲς εἶχα νὰ πάθω κι ἄλλες
πολλές, ποὺ μοῦ τὶς τοίμαζε ὁ θεὸς ὁ κοσμοσείστης.
Αὐτὸς ἀνέμους σήκωσε καὶ μοῦκλεισε τὸ δρόμο,
κι ἀγρίεψε τὶς θάλασσες, ποὺ νὰ βαστῶ τὸ σάλι
δὲν μ᾽ἄφηναν, μόνε συχνὰ ἀνεστέναζα στὸ κῦμα.
Σκορπάει τὸ σάλι ἡ τρικυμιά, κ᾽ἐγὼ μὲ τὸ κολύμπι
τότ᾽ ἔσκιζα τὰ τρίσβαθα νερά, ὥσπου ἐδῶ στὴ γῆς σας
μὲ σπρώξανε καὶ μ᾽ ἔφεραν οἱ θαλασσιὲς κ᾽ οἱ ἀνέμοι.
Ἂν τότες ἔκανα στεριά, θὰ μ᾽ ἔδερνε τὸ κῦμα
σὲ πέτρες σπώντας με χοντρὲς καὶ σ᾽ ἄχαρα λημέρια·
μὰ πίσω ἀποτραβήχτηκα, καὶ κολυμπώντας ἦρθα
στὸν ποταμό, ποὺ πιὸ ἥμερος μοῦ φάνη ἐκεῖ ὁ τόπος,
γυμνὸς ἀπὸ χοντρόπετρες, κρυμμένος ἀπὸ ἀνέμους.
Ἔπεσα ἐκεῖ, συνέφερα, καὶ φάνη ἡ θεία ἡ νύχτα·
καὶ πέρ᾽ ἀπ᾽ τοὐρανόθρεφτο ποτάμι ξεκινώντας,
μὲς στὰ χαμόδεντρα ἔγυρα, μὲ σωριασμένα φύλλα
ἀπάνω μου, καὶ μοῦχυσε ὁ θεὸς ἀτέλειωτο ὕπνο.
Ἐκεῖ, στὰ φύλλα ἀνάμεσα, μὲ στήθια ταραγμένα,
ὁλονυχτὶς κοιμόμουνα ὡς αὐγὴ καὶ μεσημέρι.
Μ᾽ ἀφήνει ὁ ὕπνος ὁ γλυκὸς στὸ γέρμα τοῦ ἥλιου ἀπάνω,
καὶ νοιώθω τὶς συντρόφισσες τῆς κόρης σου, ποὺ παῖζαν
στὸν ἄμμο· ἐκείνη σὰ θεὰ σφαντοῦσε ἀνάμεσά τους.
Τῆς πρόσπεσα, κι αὐτὴ ἔδειξε περίσσια φρονιμάδα,
ὅση δὲν ὄλπιζα ποτὲς ἀπὸ μικρὴ νὰ τύχω·
τὶ οἱ νέοι πάντα ἀστοχασιὲς νὰ κάνουν συνηθᾶνε.
Μοῦδωσε γέμα καὶ λαμπρὸ κρασί, καὶ στὸ ποτάμι
σὰ λούστηκα, μὲ τὰ σκουτιὰ μὲ φόρεσε ποὺ βλέπεις.
Σοῦ τἄπα ὅλα ἀληθινά, ὅσο ἂν πονῇ ἡ ψυχή μου.»

Κι ὁ Ἀλκίνος τότες γύρισε καὶ λάλησέ του κ᾽ εἶπε·
«Δὲν τὸ στοχάστη ἡ κόρη μου σωστά, ὦ ξένε, ἐτοῦτο,
ποὺ ἴσια σ᾽ ἐμᾶς δὲ σ᾽ ἔφερε μαζὶ μὲ τὶς γυναῖκες,
ἂν κ᾽ ἐσὺ πρῶτα πρόσπεσες καὶ τὴν παρακαλοῦσες.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Μὴν τὴ μαλώσῃς, ὦ ἥρωα, τὴν ἄφταιγή σου κόρη·

μοὔλεγε αὐτὴ κατόπι της νἀρθῶ μὲ τὶς γυναῖκες,
μὰ ἐγὼ ἀπὸ φόβο καὶ ντροπὴ δὲν ἤθελα νὰ σμίξω,
νὰ μὴ μᾶς δῇς, κι ἀπὸ θυμὸ ἄξαφνα ὁ νοῦς σου ἀνάψῃ·
γιατὶ εὔκολα ὀργιζόμαστε στὴ γῆς ἐμεῖς οἱ ἀνθρῶποι.»
Κι ὁ Ἀλκίνος πάλε γύρισε καὶ λάλησέ του κ᾽ εἶπε·
«Ἐμένα, ὦ ξένε, ἀνώφελα ἡ ψυχή μου δὲ χολώνει
στὰ στήθια μου· κάλλιο ὅλα μας μὲ μέτρο νἄναι πάντα.
Μακάρι ὁ Δίας κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ Ἀπόλλωνας νὰ δώσουν
σὰν τέτοιος ποὔσαι στὴ μορφή, κι ὁμόγνωμος μ᾽ ἐμένα,
νὰ πάρῃς καὶ τὴν κόρη μου καὶ νὰ λεχτῇς γαμπρός μου
κ᾽ ἐδῶ νὰ ζῇς· θὰ σοὔδινα καὶ χρήματα καὶ σπίτι,
ἂν ἔμνησκες αὐτόθελα· μὰ ἂν ὄχι, δὲ σὲ βιάζει
κανένας ἀπ᾽ τοὺς Φαίακες· νὰ μὴν τὸ δώσῃ ὁ Δίας.
Ξέρε πὼς αὔριο συνοδιὰ θὰ βάλω νὰ σὲ πάρουν·
θὰ κοίτεσαι πηγαίνοντας καὶ θὰ γλυκοκοιμᾶσαι,
κι αὐτοὶ τἀτάραγα νερὰ θὰ σκίζουν ὡς νὰ φτάσῃς
στὴ γῆς σου καὶ στὰ σπίτια σου, κι ὅπου ἀγαπᾶς, μὰ ἂς εἶναι
ἀκόμα πιὸ μακρύτερα τὸ μέρος κι ἀπ᾽ τὴν Εὔβοια,
ποὺ λὲν στὴν ἄκρη βρίσκεται τοῦ κόσμου ὅσοι τὴν εἶδαν
ἀπ᾽ τοὺς δικούς μας, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθη σὰν πῆραν,
νὰ πάῃ νὰ δῇ τὸν Τιτυὸ ποὺ γιὸς εἶναι τῆς Γαίας.
Ἐκεῖ τότε ἤρθαν ὅλοι τους, καὶ δίχως κόπο φτάσαν
μονημερίς, καὶ γύρισαν πίσω στὴ γῆς τους πάλε.
Καὶ θενὰ δῇς τί πλοῖα λαμπρὰ καὶ τί λεβέντες ἔχω,
ποὺ ἀνατινάζουν τοὺς ἀφροὺς μὲ τοῦ κουπιοῦ τὴν πλάτη.»
Σ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια χάρηκε ὁ πολύπαθος Δυσσέας,
καὶ τότες προσευκήθηκε κ᾽ εἶπε· «Πατέρα Δία,
μακάρι καθετὶς νὰ βγῇ ποὺ λάλησε ὁ Ἀλκίνος·
ἔτσι, στὴν τροφοδότρα γῆς ἄσβυστη δόξα νἄχῃ,
κ᾽ ἐγὼ νὰ τύχω γυρισμὸ στὴν πατρική μου χώρα.»
Τέτοια μιλοῦσαν κ᾽ ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους·
καὶ πρόσταξε τὶς δοῦλες της ἡ Ἀρήτη ἡ ἀσπροχέρα
στρωσίδια νὰ τοιμάσουνε, νὰ βάλουνε τὰ χράμια
τὰ κερμεζὰ καὶ τὰ ὄμορφα, κι ἀπάνω τους τὰ πεύκια,
καὶ τὶς φλουκάτες τὶς κρουστὲς γιὰ ντύσιμο ἀποπάνω.
Κ᾽ οἱ δοῦλες βγήκανε μὲ φῶς στὰ χέρια νὰ τοῦ στρώσουν·
καὶ τὸ κλινάρι τὸ στεριὸ σὰν ἔστρωσαν καὶ φτιάξαν,
πήγανε στάθηκαν κοντὰ στὸν Ὀδυσσέα καὶ τοῦ εἶπαν·

«Σήκου, νὰ πᾷς σὰ κοιμηθῇς, ὦ ξένε, εἶναι στρωμένα.»
Εἶπαν, κ᾽ ἐκείνου ποθητὸ τοῦ φάνη τὸ κλινάρι.
Τότε ὁ πολυβασάνιστος, ὁ θεῖος Ὀδυσσέας
κοιμήθηκε στὸ τορνευτὸ τῆς αἴθουσας κρεββάτι·
στοῦ παλατιοῦ τἀπόβαθα πλαγιάζει κι ὁ Ἀλκίνος,
καὶ δίπλα του ἡ βασίλισσα τοῦ σιάζει τὰ στρωσίδια.

ΡΑΨΩΔΙΑ Θ.

Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὁ Ἀλκίνος ὁ τρανόψυχος σηκώθη ἀπὸ τὸν ὕπνο·
σηκώθη κι ὁ διογέννητος, ὁ κουρσευτὴς Δυσσέας·
κι ὁ Ἀλκίνος ὁ τρανόψυχος τὸν πῆρε στῶ Φαιάκων
τὴν ἀγορά, ποὺ βρίσκονταν παράδιπλα τῶν πλοίων.
Ἤρθαν καὶ κάθησαν ἐκεῖ στὰ σκαλιστὰ λιθάρια
ἀντάμα οἱ δυό· κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ τριγύριζε στὴ χώρα,
μοιασμένη μὲ τὸν κήρυκα τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἀλκίνου,
κι ἀπὸ ἄντρα σὲ ἄντρα πήγαινε, καὶ καθενοῦ λαλοῦσε,
τοῦ Ὀδυσσέα τὸ γυρισμὸ στὸ νοῦ της μελετώντας·
«Ὄμπρός, ἀμέτε, ὦ ἀρχηγοὶ καὶ προεστοὶ τῶ Φαιάκων,
στὴν ἀγορά, νἀκούσετε τὸν ξένο ποὺ ὅτι ἦρθε
στὸν πύργο τοῦ περίξυπνου τοῦ Ἀλκίνου, ἀπὸ πελάγη
ριχμένος· σὰν ἀθάνατος τἀνάστημά του μοιάζει.»
Αὐτά εἶπε, καθενὸς καρδιὰ καὶ νοῦ παρακινώντας.
Κ᾽ εὐτὺς γεμίζει ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ θρονιὰ ἀπὸ κόσμο·
καὶ θάμαζαν πολλοὶ τὸ γιὸ τηρώντας τοῦ Λαέρτη,
τὸν Ὀδυσσέα τὸ γνωστικό, ποὺ ἡ Ἀθηνᾶ μὲ χάρη
θεόσταλτη περέχα του τὴν κεφαλή, τοὺς ὤμους,
καὶ μέγας κι ἀψηλόκορμος τὸν ἔκανε νὰ δείχνῃ,
ὥστε σ᾽ ὅλους τοὺς Φαίακες νὰ γίνῃ ἀγαπημένος,
καὶ φοβερὸς καὶ σεβαστός, καὶ στοὺς πολλοὺς ἀγῶνες
ἄξιος νὰ βγῇ, ποὺ οἱ Φαίακες τοῦ στήσανε κατόπι.
Καὶ σὰ μαζώχτηκαν ἐκεῖ καὶ κάθησαν ἀντάμα,
ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ γνωστικὸς ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·
«Ἀκούστε με, ἐσεῖς ἀρχηγοὶ καὶ πρῶτοι τῶ Φαιάκων,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Μοῦ ἦρθε ὁ ἀγνώριστος αὐτὸς καὶ πλανεμένος ξένος,
ἂν ἀπὸ δύση φάνηκε γιὰ ἀνατολὴ δὲν ξέρω,

καὶ μᾶς ζητάει προβόδωση ποὺ βέβαιο νἄχῃ τέλος.
Κ᾽ ἐμεῖς ἂς τονὲ στείλουμε σὰν τόσους ἄλλους πρίν του,
γιατὶ κανένας ποὺ ἔρχεται στοὺς πύργους μου δὲ μνήσκει
πολὺν καιρὸ ἀπροβόδωτος καὶ παραπονεμένος.
Μον᾽ πᾶμε, καὶ στὴ θάλασσα ἂς τραβήξουμε καράβι
καλὸ καὶ πρωτοτάξιδο, κι ἂς διαλεχτοῦν λεβέντες
ἀπ᾽ τὸ λαὸ πενηνταδυό, ποὺ νἄναι οἱ πρῶτοι ἀπ᾽ ὅλους.
Σὰν καλοδέστε τὰ κουπιὰ στοὺς πάγκους ξαναβγῆτε,
κ᾽ ἐλᾶτε στὰ παλάτια μου νὰ βρῆτε φαγοπότι,
ποὺ ἐγὼ θὰ τὄχω γιὰ ὅλους σας μὲ βιάση ἑτοιμασμένο.
Αὐτὰ στοὺς νέους λεβέντηδες προστάζω· οἱ ἄλλοι πάλε,
οἱ βασιλέοι, στὰ ὄμορφα παλάτια μου νὰ ἐρθῆτε,
τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε· μὴν πῇ κανένας ὄχι·
καὶ τὸ λαμπρὸ τραγουδιστὴ Δημόδοκο καλέστε,
ποὺ τοὔχει δὰ χαρίσει ὁ θεὸς τοῦ τραγουδιοῦ τὸ δῶρο,
νὰ μᾶς γλεντάῃ μ᾽ ὅσα γλυκὰ τραγούδια βγάζει ὁ νοῦς του.»

Αὐτά εἶπε, καὶ σηκώθηκε, κ᾽ οἱ βασιλέοι κατόπι·
καὶ πῆγε τὸν τραγουδιστὴ τὸ θεῖο ὁ κράχτης νάβρῃ,
καὶ παληκάρια διάλεξαν πενήντα δυό, ποὺ πῆγαν,
σὰν ποὺ εἶπε, στῆς ἀτρύγητης τῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
Καὶ στὸ γιαλὸ σὰν κίνησαν, πρὸς τὸ γοργὸ καράβι,
τὸ τράβηξαν καὶ τὄριξαν στῆς θάλασσας τὰ βάθια,
καὶ τὸ κατάρτι στήσανε μὲ τὰ παννιά του ἀπάνω,
καὶ τὰ κουπιά τους στοὺς σκαρμοὺς μὲ τὰ λουριὰ τροπῶσαν,
ὅλα σωστά· τὰ ὁλόασπρα παννιὰ κατόπι ἀνοῖξαν,
κι ἀράξαν τὸ πλεούμενο πρὸς τὸ γιαλό· καὶ τότες
κινήσανε στἀρχοντικὸ τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἀλκίνου.
Γέμισαν ὅλες οἱ αὐθουσες, οἱ αὐλὲς καὶ τὰ χαγιάτια
ἀπὸ ἄντρες ποὺ μαζώχτηκαν, γέροι καὶ νιοὶ περίσσοι.
Δώδεκ᾽ ἀρνιὰ τοὺς ἔσφαξε ὁ Ἀλκίνος, ὀχτὼ χοίρους
ἀσπρόδοντους καὶ βόδια δυὸ λοξόποδα τοὺς κόβει,
ποὺ τἄγδαραν καὶ τἄσφαξαν καὶ στρώσανε τραπέζια.

Φέρνει κι ὁ κράχτης τὸν καλὸ τραγουδιστὴ μαζί του,
ποὺ ἡ Μοῦσα τὸν ἀγάπησε, καὶ τοὔδωσε σμιγμένο
καλὸ μαζὶ μὲ τὸ κακό. Τὸ φῶς του αὐτὴ τοῦ πῆρε
μὰ τοὔφερε γλυκειὰ φωνή. Θρονὶ ἀργυροδεμένο
στοὺς καλεστοὺς ἀνάμεσα τοῦ στήνει ὁ κράχτης, δίπλα
στύλου ἀψηλοῦ, καὶ σὲ καρφὶ τὴ λύρα του κρεμώντας

τεσσάρω ζευγαριῶν παντοῦ καλοφραγμένο γύρω,
ποὺ δέντρα πλῆθος φαίνουνται ἁψηλὰ καὶ φουντωμένα·
ἐκεῖ ἀπιδιές, ροδιές, μηλιὲς μὲ τὰ λαμπρὰ τὰ μῆλα,
συκιὲς γλυκόκαρπες κ᾽ ἐλιὲς γερὲς καὶ φουντωμένες.
Δὲ λείπει ὁλοχρονὶς καρπός, χειμώνα καλοκαίρι·
τὶ ἄλλα τἀγέρι τὸ γλυκὸ γενν̀αει κι ἄλλα ὡριμάζει.
Μεστώνει ἀπίδι, κι ἄλλο ἀνθεῖ, καὶ μῆλο πὰς στὸ μῆλο,
πὰς στὸ σταφύλι ἄλλο τσαμπί, καὶ σῦκο πὰς στὸ σῦκο.
Βρίσκεται φυτεμένο ἐκεῖ καὶ πλούσιο ἀμπελοκήπι,
μὲ ἁλώνι μέσα λιακωτὸ σὲ γῆς καλοστρωμένη,
ποὺ ἀπὸ τὸν ἥλιο δέρνεται· σταφύλια ἀλλοῦ τρυγιοῦνται,
ἀλλοῦ πατιοῦνται· παραμπρὸς κρεμιένται οἱ ἀγουρίδες
στὸ ξανθισμά τους· παρακεῖ νὰ βάφουν ἀρχινᾶνε.
Ἔχει κι ὡριόπλουμες βραγιὲς στοῦ περβολιοῦ τὶς ἄκρες,
κάθε λογῆς, ποὺ ὁλοχρονὶς σφαντάζουνε στὸ μάτι·
καὶ βρύσες δυό· σκορπιέται ἡ μιὰ μὲς σ᾽ ὅλο τὸ περβόλι,
κ᾽ ἡ ἄλλη κάτω ἀπ᾽ τῆς αὐλῆς διαβαίνει τὸ κατώφλι,
πρὸς τὸ παλάτι, κ᾽ ἔπαιρναν κεῖθε νερὸ οἱ πολῖτες.
Τέτοια οἱ θεοὶ χαρίζανε λαμπρὰ τοῦ Ἀλκίνου δῶρα.

Στάθηκ᾽ ἐκεῖ ὁ πολύπαθος, ὁ μέγας Ὀδυσσέας
κοιτώντας. Καὶ σὰ θάμασε τὸ καθετὶς στὸ νοῦ του,
ἀπ᾽ τὸ κατώφλι πέρασε καὶ μπῆκε στὸ παλάτι.
Καὶ βρῆκε αὐτοῦ τοὺς προεστοὺς κι ἀρχόντους τῶν Φαιάκων,
ποὺ μὲ ποτήρια στάζανε τοῦ Ἑρμῆ τοῦ ἀγρυπνομάτη,
τὶ ἐκείνου χῦναν τὶς στερνὲς σταλιὲς πριχοῦ πλαγιάσουν.
Περνάει ὀμπρός τους ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας,
σὲ ἀχνιὰ ποὺ τοῦ περέχυνε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ κρυμμένος,
ὥσπου ἦρθε στὴν Ἀρήτη ὀμπρὸς καὶ στὸν ἀφέντη Ἀλκίνο.
Ἀγγίζει τῆς βασίλισσας τὰ γόνατα ὁ Δυσσέας,
κ᾽ ἡ καταχνιὰ ἡ θεόσταλτη σκορπιέται πίσωθέ του.
Ἄνθρωπο βλέπουν τότε αὐτοί, καὶ σὰ βουβοὶ ἀπομνήσκουν,
μὲ θαμασμὸ κοιτώντας τον· κι αὐτὸς παρακαλεῖ τους·

«Ἀρήτη, τοῦ Ρηξήνορα τοῦ ἰσόθεου θυγατέρα,
στὸν ἄντρα σου ὁ πολύπαθος προσπέφτω καὶ σ᾽ ἐσένα,
κι αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς σύνδειπνους, ποὺ οἱ θεοὶ νὰ τοὺς χαρίζουν
χρυσὴ ζωή, καὶ στὰ παιδιὰ νἀφήσουνε τὰ πλούτια
τῶν πύργων τους, κι ὅ,τι τιμὲς τοὺς ἔχει δώσει ὁ κόσμος.
Στείλτε καὶ μένα γλήγορα νὰ φτάσω στὴν πατρίδα,

ποὺ τόσους χρόνους δέρνουμαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς μου.»
Εἶπε, καὶ χάμου κάθησε, πὰς στῆς γωνιᾶς τὴ στάχτη
πρὸς τὴ φωτιά· καὶ σύχαζαν οἱ ἄλλοι σωπασμένοι.
Τέλος ἀργὰ τοὺς μίλησε ὁ Ἐχένηος ὁ γέρος
ἥρωας, ποὺ στοὺς Φαίακες στὰ χρόνια εἶταν ὁ πρῶτος,
ἄξιος στὰ λόγια, καὶ ἤξερε πολλὰ καὶ περασμένα·
αὐτὸς μὲ νοῦ καλόγνωμο ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·
«Ἀλκίνο, δὲν τὸ κρίνω αὐτὸ καλό, καὶ δὲν ταιριάζει
πὰς στῆς γωνιᾶς νὰ κάθεται τὴ στάχτη χάμου ὁ ξένος. 160 60
Ἐσένα αὐτοὶ προσμένουνε νἀκούσουν, καὶ βαστιένται.
Μόν᾽ πάρ᾽ τον, σὲ ἀργυρόδετη καθέδρα κάθισέ τον,
καὶ πρόσταξε τοὺς κήρυκες κρασὶ νἀνεκατέψουν,
σταλιὲς καὶ τοῦ βροντόχαρου νὰ στάξουμε τοῦ Δία,
ποὺ ὅποιον σεμνὰ παρακαλεῖ, τὸν προβοδάει ἐκεῖνος.
Ἂς δώσῃ κ᾽ ἡ κελάρισσα δεῖπνο τοῦ ξένου ὅ,τι ἔχει.»
Τἀκούγει αὐτὰ καὶ παίρνει εὐτὺς ἀπὸ τὸ χέρι ὁ Ἀλκίνος
τὸ βαθιοστόχαστο Ὀδυσσέα τὸν πολυσοφισμένο,
κι ἀπ᾽ τὴ γωνιὰ πὰς σὲ θρονὶ λαμπρὸ τονὲ καθίζει,
ἀφοῦ τὸ γιό του σήκωσε, τὸν ἀκριβὸ Λαοδάμα, 170 70
ποὺ ὄντας του μυριαγάπητος καθότανε σιμά του.
Καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο τοῦ φέρνει τότε ἡ βάγια,
ὥριο, χρυσό, καὶ χύνει του στὴν ἀργυρὴ λεγένη,
καὶ τότες στρώνει ἀντίκρυ του γυαλιστερὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοῦ φίλεψε περίσσια.
Κι ὁ θεῖος, ὁ πολύπαθος τρωγόπινε Ὀδυσσέας.
Τότες τοῦ κήρυκα μιλάει καὶ λέει ὁ ἀντρεῖος Ἀλκίνος·
«Ἔλα, Ποντόνε, τὸ κρασὶ μὲς στὸ κροντήρι σμίξε,
Καὶ σ᾽ ὅλους μοίρασέ το ἐδῶ, νὰ στάξουμε τοῦ Δία, 180 80
ποὺ ὅποιον σεμνὰ παρακαλεῖ τὸν προβοδάει ἐκεῖνος.»
Εἶπε καὶ τὸ γλυκὸ κρασὶ καλόσμιξε ὁ Ποντόνος,
καὶ γύρω μοίρασε ἀπαρχὴ μὲ τὰ ποτήρια σὲ ὅλους.
Καὶ σάνε στάξαν κ᾽ ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ βασιλιὰς ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·
«Ἀκοῦτε με, τῶ Φαιάκωνε ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Τώρα ποὺ φάγατε ἤπιατε, σύρτε νὰ κοιμηθῆτε,
καὶ τὸ ταχὺ περσότερους γερόντους προσκαλοῦμε,

Εἶπε, κι ὀμπρὸς ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε μὲ βιάση,
κκαὶ πίσωθε στἀχνάρια της ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος.
ΚΚ' οἱ Φαίακες δὲν τὸν ἔννοιωσαν οἱ θαλασσακουσμένοι,
ὀμπρός τους καθὼς διάβαινε περνώντας ἀπ' τὴ χώρα,
τὴ ἡ ὄμορφη καὶ φοβερὴ θεὰ Ἀθηνᾶ τὸν εἶχε
ὅλόσκεπο ἀπὸ καταχνιά, ποθώντας τὸ καλό του.
ΚΚαὶ τὸ λιμάνι θάμαζε μὲ τὰ καράβια ἐκεῖνος,
τὶς ἀγορὲς ποὺ κάθουνταν οἱ ἥρωοι, καὶ τὰ μεγάλα
τὰ ξυλοσκέπαστα τειχιά, ποὺ θάμα εἶταν μονάχο.
ΚΚαὶ στὰ παλάτια τὰ λαμπρὰ τοῦ βασιλιᾶ σὰ φτάσαν,
τόότες τοῦ κρένει ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
«Νά τα τὰ σπίτια ποῦ ζητᾶς, ὦ ξένε μου πατέρα·
θὰ βρῇς ἐκεῖ τοὺς διόθρεφτους ἀφέντες στὸ τραπέζι·
ὦρς τόσο κίνα μέσα ἐσύ, κι ἂς μὴ σὲ πιάνῃ φόβος·
ἄνντρας μὲ θαρρετὴ καρδιὰ σὲ κάθε κάμωμά του
πιὸ ἄξιος πάντα θὰ φανῇ, κι ἂς ἔρχεται ἀπ' ἀλλοῦθε.
ΚΚαὶ πρῶτα τὴ βασίλισσα θὰ βρῇς μὲς στὰ παλάτια·
τὴ λὲν Ἀρήτη, κ' ἔρχεται κ' ἐκείνη ἀπὸ τοὺς ἴδιους
προγόνους ποὺ γεννήθηκε ὁ βασιλέας Ἀλκίνος.
ΠΡρῶτα ὁ Ναυσίθος ἦρθε, ὁ γιὸς τοῦ σείστη Ποσειδώνα
καὶὶ τῆς Περίβοιας, ποὺ εἴτανε περίσσια ἡ ὀμορφιά της.
ΚΚόρη τοῦ μεγαλοκάρδου Εὐρυμέδοντα στερνὴ' ταν
ἐκεείνη, τῶν περήφανων Γιγάντων βασιλέα.
Τοὺς ἔχασε τοὺς ἄμυαλους, καὶ χάθηκε κ' ἐκεῖνος.
ΜΕὲ τὴν Περίβοια πλάγιασε τότες ὁ κοσμοσείστης,
καὶὶ τὸ Ναυσίθο γέννησε, τὸ ρήγα τῶν Φαιάκων.
Δυὸὸ γιοὺς ἐτοῦτος γέννησε, Ρηξήνορα καὶ Ἀλκίνο.
ΚαὶΚαὶ νιόπαντρος καὶ δίχως γιὸ ὁ Ρηξήνορας σὰν εἶταν.
τὸν ἔκρουσε ὁ Ἀπόλλωνας ὁ ἀργυροδοξαράτος,
καὶὶ μόνη σπίτι του ἄφησε μιὰ κόρη, τὴν Ἀρήτη·
αὐτὴν ὁ Ἀλκίνος ἔκαμε κατόπι σύγκλινή του,
καὶὶ τὴν τιμοῦσε ὅσο καμιὰ στὸν κόσμο δὲν τιμιέται,
ἀπ' ὅσες ζοῦν σὲ χέρια ἄντρὸς στὰ σπιτικά τους τώρα.
ΘΕρρμὰ τηνὲ λατρεύουνε, καὶ τἀκριβὰ παιδιά της,
κ' ἴδιος ὁ Ἀλκίνος, κι ὁ λαός, ποὺ σὰ θεὰ τὴ βλέπει
καὶ γκαρδιακὰ τὴ δέχεται στὴ χώρα σὰ διαβαίνῃ.
ΚαὶΚαὶ μήτε λείπει στοχασιὰ ποτὲς ἀπὸ τὸ νοῦ της,
μόν' τῶν ἀντρῶν ποὺ συμπονεῖ τὶς διαφορὲς τελειώνει.

Καὶ σένα ἃ συμπονέσῃ αὐτή, πάλε θὰ δῇς μιὰ μέρα
τοὺς φίλους σου καὶ τοὺς δικούς, καὶ θὰ ξανάρθῃς πάλε
στὸ σπίτι τἄψηλόσκεπο τῆς γονικῆς σου χώρας.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ τραβᾷ ἡ θεὰ στἀτρύγητα πελάγη,
κι ἀπ᾽ τὴ Σκερία τὴν ὄμορφη φτάνει στὸ Μαραθώνα,
κατόπι στὴν πλατύδρομη τὴ χώρα τῆς Ἀθήνας,
καὶ μπαίνει στὸ στεριόχτιστο ναὸ τοῦ Ἐρεχτέα.
Ἤρθε στοῦ Ἀλκίνου τἀκουστὰ παλάτια κι ὁ Ὀδυσσέας,
κι ὁ νοῦς του σάστιζε πρὶν πάῃ στὰ χαλκωτὰ κατώφλια·
τὶ σὰ φῶς ἥλιου ἢ φεγγαριοῦ στὰ μάτια του φαινόταν
τοῦ Ἀλκίνου τοῦ τρανόκαρδου τὸ θεόρατο παλάτι.
Χαλκένιοι τοῖχοι στέκονταν ἀπ᾽ τὸ κατώφλι ὡς μέσα
στὰ βάθια, καὶ ζωνόντανε μὲ λαζουρὶ στεφάνι·
θύρες χρυσὲς σφαλνούσανε τὸ στεριωμένο χτίριο,
μὲ παραστάτες ἀργυροὺς στὸ χαλκωτὸ κατώφλι,
μὲ ἀνώφλι, ὁλάργυρο κι αὐτό, καὶ μὲ χρυσὴ κρικέλλα.
Εἶχε καὶ δυὸ ἀργυρόχρυσους ἀπ᾽ τὰ δυὸ πλάγια σκύλους,
ποὺ ὁ Ἥφαιστος τοὺς ἔφτιαξε μὲ τὴ σοφή του τέχνη,
τὸν πύργο νὰ φυλάγουνε τοῦ Ἀλκίνου τοῦ μεγάλου,
ἀθάνατοι κι ἀγέραστοι γιὰ πάντα καὶ γιὰ πάντα.
Θρονιὰ στὸν τοῖχο ἀραδιαστὰ κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ πλάγια,
ἀπ᾽ τὸ κατώφλι ὡς τὰ βαθιά, μὲ ντύματα ἀποπάνω,
ἔργα ψιλὰ καλόγνεστα τῶν γυναικῶν, βαλμένα.
Σ᾽ ἐκεῖνα ἀπάνω οἱ προεστοὶ καθόνταν τῶ Φαιάκων,
καὶ τρώγανε καὶ πίνανε, τὶ εἶχαν πολλὰ ὀμπροστά τους.
Σὲ στυλοβάτες δουλευτοὺς χρυσὰ ἀγοράκια στέκαν,
καὶ κράταγαν στὰ χέρια τους λαμπάδες ἀναμμένες,
ποὺ φέγγανε τῶ σύδειπνων τὴ νύχτα στὰ παλάτια.
Πενήντα μὲς στοὺς πύργους του γυναῖκες εἶχε ἐργάτρες·
ἄλλες τους στὸ χερόμυλο ξανθὸ σιτάρι ἀλέθουν,
ἄλλες τους φαίνουνε παννὶ καὶ κλώθουν καθισμένες,
σὰ φύλλα λεύκας ἄψηλῆς σαλεύοντας· καὶ τόσο
μουστόφαντα εἶναι τὰ λινὰ ποὺ τρέχει ὀγρὸ τὸ λάδι.
Τὶ ὅσο περνοῦν οἱ Φαίακες στὸν κόσμο ὅλους τοὺς ἄλλους
νὲ καραβιοῦ κυβέρνημα, τόσο πιδέξες εἶναι
στὸ φάδι κ᾽ οἱ γυναῖκες τους, ποὺ ἡ Ἀθηνᾶ νὰ φτιάνουν
ὄμορφα δουλειὰ τὶς ἔμαθε, καὶ νοῦ λαμπρὸ ἔδωσέ τους.
Παρόξω ἀπ᾽ τὴν αὐλή, σιμὰ στὴ θύρα, ἔχει περβόλι,

ποπάνωθέ του, τοὔδειξε πρὸς ποῦ ν᾽ ἁπλοχερίσῃ.
Καὶ τοὔβαλε τραπέζι ὁμπρὸς μ᾽ ἀπάνω του πανέρι,
καὶ τάσι μὲ καλὸ κρασί, νὰ πιῇ σὰν τοῦ δοκήσῃ.
Τὰ χέρια τότε ὅλοι ἅπλωναν στὰ καλοφάγια ὁμπρός τους.
Κι ἀπὸ πιοτὸ κι ἀπὸ φαΐ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
τὸν ψάλτη ἡ Μοῦσα κίνησε νὰ ψάλῃ ἀντρῶνε δόξες,
ἀπὸ τραγούδι ποὺ ἔφτανε ἡ φήμη του στὰ οὐράνια,
τοῦ Ὀδυσσέα τὸ μάλωμα καὶ τοῦ Ἀχιλλέα, σὰν πιάσαν
μεγάλο λογομαχητὸ πὰς σὲ ἱερὴ θυσία
καὶ μέσα του ὁ Ἀγαμέμνονας χαιρότανε ὁ μεγάλος
ποὺ λογοφέρνανε μαζὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
Τὶ τέτοια τοῦ προφήτευε ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος,
τὸ πέτρινο σὰν πέρασε κατώφλι τῆς Πυθώνας,
νὰ μάθῃ τὰ μελλούμενα· κι ἀρχίσανε οἱ φουρτοῦνες
Τρωαδιτῶν καὶ Δαναῶν, κατὰ τοῦ Δία τὸ θέλει.

Αὐτὰ τραγούδαε ὁ ξακουστὸς ὁ ψάλτης· κι ὁ Ὀδυσσέας
τὸ πορφυρένιο φόρεμα μὲ τὰ δυὸ χέρια σέρνει
στὴν κεφαλή, καὶ τῶριο του τὸ πρόσωπο σκεπάζει·
τὶ ντράπηκε τὰ δάκρια οἱ Φαίακες νὰ τοῦ βλέπουν.
Κι ὅταν ὁ ψάλτης ὁ θεϊκὸς σταμάταγε, ὁ Δυσσέας
τὰ δάκρια του σφουγγίζοντας ξεσκέπαζε τὴν ὄψη,
κι ἀπὸ διπλόχερο ἔσταζε καυκὶ στοὺς Ὀλυμπήσους.
Μὰ πάλε σὰν ξανάρχιζε, καὶ τὸν παρακινοῦσαν
οἱ ἀρχόντοι, ποὺ ἀγαπούσανε τοῦ τραγουδιοῦ τὴ γλύκα,
τὴν κεφαλὴ σκεπάζοντας ξαναθρηνοῦσε ἐκεῖνος.
Σ᾽ ὅλους τοὺς ἄλλους ἄφαντα τὰ δάκρια του κυλοῦσαν,
καὶ μόνε ὁ Ἀλκίνος τἄνοιωσε καὶ τά εἶδε, ποὺ σιμά του
καθόταν, καὶ τὸν ἄκουγε νὰ βαριαναστενάζῃ.
Κ᾽ εὐτὺς στοὺς Φαίακες γυρνάει τοὺς ναυτικοὺς καὶ κρένει·

«Ἀκοῦτε, τῶ Φαιάκωνε ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι·
τώρα ποὺ ἐδῶ χαρήκαμε τὸ μοιραστὸ τραπέζι,
καὶ τὴ γλυκειὰ συντρόφισσα τῶν τραπεζιῶν, τὴ λύρα,
ἂς βγοῦμε γιὰ νὰ παίξουμε, καὶ σ᾽ ὅλους τοὺς ἀγῶνες,
ποὺ νὰ δηγέται ὁ ξένος μας στοὺς φίλους καὶ δικούς του,
σὰν πάῃ στὴ γῆς του, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνοῦμε
στὸ πόλεμο καὶ στὴ γροθιά, στὸ πήδημα, στὰ πόδια.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, κίνησε, κ᾽ οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν.
Κι ὁ κράχτης ξανακρέμασε τὴ βροντερὴ τὴ λύρα,

καὶ τὸ Δημόδοκο ἔβγαλε, κρατώντας του τὸ χέρι,
ὄξω ποὺ οἱ ἄλλοι διάβαιναν, οἱ πρῶτοι τῶ Φαιάκων,
νὰ δοῦνε τἀγωνίσματα καὶ νὰ τὰ σεριανίσουν.
Καὶ πήγανε στὴ ἀγορὰ μὲ πλῆθος λαὸ κατόπι·
ἐκεῖ πολλοὶ σηκώθηκαν καὶ διαλεχτοὶ λεβέντες·
πετάχτηκαν Ἀκρόνεος, Ὠκύαλος, Ἐλατρέας·
Ναυτέας, Πρυμέας ὕστερα κι Ἀχίαλος κ᾽ Ἐρετμέας,
Ποντέας κι Ἀναβησίνεος, Θόωνας καὶ Πλωρέας
κι ὁ Ἀμφίαλος τοῦ Πολύνεου τοῦ Τεχτονίδη ὁ γόνος·
σηκώθηκε κι ὁ Εὐρύαλος σὰν ἀντροφόνος Ἄρης,
κι ὁ Ναυβολίδης στὸ κορμὶ καὶ στὴ μορφιὰ περνώντας
ὅλους τοὺς Φαίακες, ἐξὸν τὸν ὥριο Λαοδάμα.
Σηκώθηκαν κ᾽ οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ παινεμένου Ἀλκίνου,
ὁ ἰσόθεος Κλυτόνεος, ὁ Ἅλιος κι ὁ Λαοδάμας.
Καὶ πρῶτα βουληθήκανε στὸ τρέξιμο νὰ βγοῦνε.
Ἀπὸ τὴ στήλη χούμιξαν ὅλοι μαζὶ με φούρια,
καὶ σκόνη σήκωναν καθὼς πετούσανε στὸ σιάδι.
Κι ὁ ἄξιος ὁ Κλυτόνεος στὸ τρέξιμο ἦρθε πρῶτος·
κι ὅσο μουλάρια ὀργώνουνε σ᾽ ἄσπαρτους τόπους μάκρος,
τόσο στὸ πλῆθος ζύγωσε, κ᾽ ἐκείνους πίσω ἀφῆκε.
Κατόπι παραβγήκανε καὶ στὴ βαρειὰ παλαίστρα,
καὶ πρῶτος φάνη ὁ Εὐρύαλος ἀπ᾽ ὅλους τοὺς λεβέντες.
Στὸ πήδημα ὁ Ἀμφίαλος ξεπέρασε τοὺς ἄλλους,
στὴν πέτρα ἀπ᾽ ὅλους κρίθηκε παράξιος ὁ Ἐλατρέας,
κι ὁ Λαοδάμας, ὁ καλὸς τοῦ Ἀλκίνου ὁ γιός, στὸ γρόθο·
καὶ σάνε καλογλέντησαν μὲ τοὺς ἀγῶνες ὅλοι,
τοῦ Ἀλκίνου ὁ γιὸς τὰ λόγια αὐτὰ τοὺς εἶπε, ὁ Λαοδάμας·
«Ἀδέρφια, ἂς τὸν ρωτήξουμε τὸν ξένο ἐδῶ ἂν κατέχῃ
κανένα ἀγώνα, τὶ κακὸ κορμὶ θαρρῶ δὲν ἔχει·
τὰ χέρια, οἱ ἄντζες, τὰ μεριά, κι ὁ σβέρκος ὁ γερός του
δείχνουν περίσσια δύναμη· μηδὲ τοῦ λείπει ἡ νιότη,
μόνε ποὺ πάθια ἀρίθμητα τὸν ἔχουν τσακισμένο.
Τὶ σὰν τὴν πικροθάλασσα κακὸ δὲν ἔχει κι ἄλλο
νὰ καταλῇ τὸν ἄνθρωπο, κι ἂς εἶναι σιδερένιος.»
Καὶ τότ᾽ ὁ Εὐρύαλος γυρνᾷ κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογιέται·
«Λαοδάμα, αὐτὸ πολὺ σωστὰ μᾶς τὄπες. Ἄμε τώρα,
κι ὁ ἴδιος σου μιλώντας του σὲ ἀγώνα κάλεσέ τον.»
Αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ καλὸς ὁ γιόκας τοῦ Ἀλκίνου,

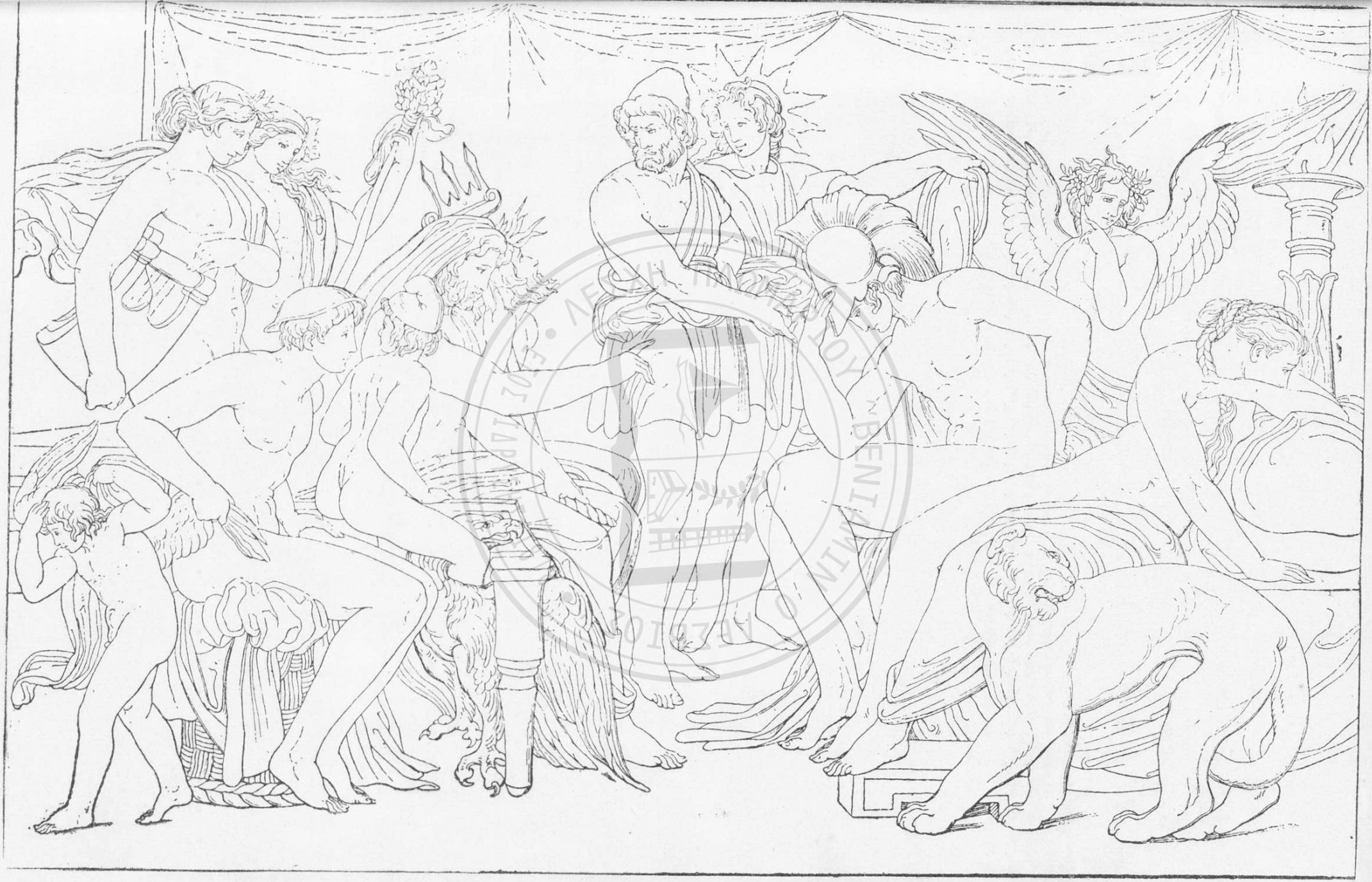

Ὁ Ἄρης κ' ἡ Ἀφροδίτη πιασμένοι στ' ἀραχνόκλωστα δεσμὰ τοῦ Ἡφαίστου (ϑ 266 – 358).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

στὴ μέση πῆγε στάθηκε, καὶ μίλαε τοῦ Δυσσέα·
«Ἔλα, πατέρα ξενικέ, νὰ βγῇς κ᾽ ἐσὺ σὲ ἀγώνα,
ἂν ξέρῃς, καὶ μοῦ φαίνεσαι πὼς ξέρεις ἀπὸ ἀγῶνες·
τὶ δόξα μεγαλύτερη στὴ ζωὴ δὲν ἔχει ὁ ἄντρας,
ἀπ᾽ ὅση τὰ ἔργα τῶ χεριῶν καὶ τῶν ποδιῶν τοῦ φέρνουν.
Ἔλα, ἀγωνίσου, σκόρπισε τὶς ἔννοιες ἀπ᾽ τὸ νοῦ σου,
τὶ δὲ θἀργήσῃ ἐσένα πιὰ πολὺ τὸ γύρισμά σου·
καὶ τὸ καράβι σου ἕτοιμο, κ᾽ οἱ διαλεχτοὶ συντρόφοι.»

Τότε γυρνᾷ ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπολογιέται·
«Τί μὲ πειράζετε μ᾽ αὐτὰ ποὺ λέτε, ὦ Λαοδάμα;
Ἔννοιες περίσσιες ἔχω ἐγὼ στὸ νοῦ μου, κι ὄχι ἀγῶνες,
ποὺ πάμπολλα εἶδα κ᾽ ἔπαθα, κ᾽ ἐδῶ στὴ σύναξή σας
ποὺ ἔφτασα τώρα κάθουμαι, τὸ βασιλιά σας κι ὅλους
παρακαλώντας γυρισμὸ πατρίδας νὰ μοῦ δώσουν.»

Καὶ τότες τὸν ἀντίσκοψε ὁ Εὐρύαλος καὶ τοῦ εἶπε·
«Πολύξερος ἀλήθεια ἐσὺ δὲ μοῦ σφαντᾷς, ὦ ξένε,
στὰ τόσα τἀγωνίσματα ποὺ συνηθίζει ὁ κόσμος.
Μόνε σὰν κάποιος φαίνεσαι ποὺ μὲ καράβι βγαίνει,
κι ὁρίζει ναῦτες ποὺ καλοὶ περνοῦν πραματευτάδες,
κι ὁ νοῦς του πάντα στὸ φορτιό, τὸ μάτι στὴν πραμάτεια,
κέρδη ζητώντας ἅρπαχτά· ὄχι, ἀθλητὴς δὲ μοιάζεις.»

Τότες λοξὰ κοιτώντας τον τοῦ κάνει ὁ Ὀδυσσέας·
«Ἄσκημα τἄπες, φίλε, αὐτά, καὶ φαφλατὰς μοῦ μοιάζεις.
Σ᾽ ὅλους τοὺς ἄντρες οἱ θεοὶ κάθε καλὸ δὲ δίνουν,
οὔτε ὄψη κι οὔτε καύκαλα, κι οὔτε μιλιὰ καὶ γλῶσσα.
Μόνε ἄλλος ἄντρας στὴ μορφιὰ ἀδικήθηκε, κι ὡς τόσο
ὁ θεὸς μὲ λόγια τὴ μορφὴ στολίζει τέτοιου ἀνθρώπου,
καὶ τὸν θωροῦν καὶ χαίρουνται ποὺ εὐκολοσυντυχαίνει
γλυκὰ καὶ συσταζούμενα, καὶ λάμπει μὲς στοὺς ἄλλους,
καὶ τὸν τηρᾶνε σὰ θεὸ ἀπ᾽ τὴ χώρα σὰ διαβαίνῃ.
Κι ἀλλονοῦ πάλε τὸ κορμὶ μὲ ἀθάνατου λὲς μοιάζει,
ὅμως τὰ λόγια του αὐτουνοῦ δὲν τὰ στολίζει ἡ χάρη.
Ἔτσι κ᾽ ἐσὺ λαμπρὸ κορμὶ μᾶς δείχνεις, ποὺ δὲν μπόρειε
θεὸς νὰ πλάσῃ ἀνώτερο, κι ὅμως ὁ νοῦς σου κλούβιος.
Μοῦ τάραξες τὰ μέσα μου μὲ τἄπρεπά σου λόγια,
τὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀνήξερος ἀπὸ καλοὺς ἀγῶνες,
σὰν ποὺ μᾶς εἶπες τώρα δά, μόν᾽ εἴμουν ἀπ᾽ τοὺς πρώτους,
στὴ νιότη καὶ στὰ χέρια μου σὰν εἶχα μπιστοσύνη.

ΑΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

στὴ μέση πῆγε στάθηκε, καὶ μίλαε τοῦ Δυσσέα·
«Ἔλα, πατέρα ξενικέ, νὰ βγῇς κ᾽ ἐσὺ σὲ ἀγώνα,
ἂν ξέρῃς, καὶ μοῦ φαίνεσαι πὼς ξέρεις ἀπὸ ἀγῶνες·
τὶ δόξα μεγαλύτερη στὴ ζωὴ δὲν ἔχει ὁ ἄντρας,
ἀπ᾽ ὅση τὰ ἔργα τῶ χεριῶν καὶ τῶν ποδιῶν τοῦ φέρνουν.
Ἔλα, ἀγωνίσου, σκόρπισε τὶς ἔννοιες ἀπ᾽ τὸ νοῦ σου,
τὶ δὲ θἀργήσῃ ἐσένα πιὰ πολὺ τὸ γύρισμά σου·
καὶ τὸ καράβι σου ἕτοιμο, κ᾽ οἱ διαλεχτοὶ συντρόφοι.»

Τότε γυρνᾷ ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπολογιέται·
«Τί μὲ πειράζετε μ᾽ αὐτὰ ποὺ λέτε, ὦ Λαοδάμα;
Ἔννοιες περίσσιες ἔχω ἐγὼ στὸ νοῦ μου, κι ὄχι ἀγῶνες,
ποὺ πάμπολλα εἶδα κ᾽ ἔπαθα, κ᾽ ἐδῶ στὴ σύναξή σας
ποὺ ἔφτασα τώρα κάθουμαι, τὸ βασιλιά σας κι ὅλους
παρακαλώντας γυρισμὸ πατρίδας νὰ μοῦ δώσουν.»

Καὶ τότες τὸν ἀντίσκοψε ὁ Εὐρύαλος καὶ τοῦ εἶπε·
«Πολύξερος ἀλήθεια ἐσὺ δὲ μοῦ σφαντᾷς, ὦ ξένε,
στὰ τόσα ταγωνίσματα ποὺ συνηθίζει ὁ κόσμος.
Μόνε σὰν κάποιος φαίνεσαι ποὺ μὲ καράβι βγαίνει,
κι ὁρίζει ναῦτες ποὺ καλοὶ περνοῦν πραματευτάδες,
κι ὁ νοῦς του πάντα στὸ φορτιό, τὸ μάτι στὴν πραμάτεια,
κέρδη ζητώντας ἁρπαχτά· ὄχι, ἀθλητὴς δὲ μοιάζεις.»

Τότες λοξὰ κοιτώντας τον τοῦ κάνει ὁ Ὀδυσσέας·
«Ἄσκημα τἄπες, φίλε, αὐτά, καὶ φαφλατὰς μοῦ μοιάζεις.
Σ᾽ ὅλους τοὺς ἄντρες οἱ θεοὶ κάθε καλὸ δὲ δίνουν,
οὔτε ὄψη κι οὔτε καύκαλα, κι οὔτε μιλιὰ καὶ γλῶσσα.
Μόνε ἄλλος ἄντρας στὴ μορφιὰ ἀδικήθηκε, κι ὡς τόσο
ὁ θεὸς μὲ λόγια τὴ μορφὴ στολίζει τέτοιου ἀνθρώπου,
καὶ τὸν θωροῦν καὶ χαίρουνται ποὺ εὐκολοσυντυχαίνει
γλυκὰ καὶ συσταζούμενα, καὶ λάμπει μὲς στοὺς ἄλλους,
καὶ τὸν τηρᾶνε σὰ θεὸ ἀπ᾽ τὴ χώρα σὰ διαβαίνῃ.
Κι ἀλλονοῦ πάλε τὸ κορμὶ μὲ ἀθάνατου λὲς μοιάζει,
ὅμως τὰ λόγια του αὐτουνοῦ δὲν τὰ στολίζει ἡ χάρη.
Ἔτσι κ᾽ ἐσὺ λαμπρὸ κορμὶ μᾶς δείχνεις, ποὺ δὲν μπόρειε
θεὸς νὰ πλάσῃ ἀνώτερο, κι ὅμως ὁ νοῦς σου κλούβιος.
Μοῦ τάραξες τὰ μέσα μου μὲ τἄπρεπά σου λόγια,
τὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀνήξερος ἀπὸ καλοὺς ἀγῶνες,
σὰν ποὺ μᾶς εἶπες τώρα δά, μόν᾽ εἴμουν ἀπ᾽ τοὺς πρώτους,
στὴ νιότη καὶ στὰ χέρια μου σὰν εἶχα μπιστοσύνη.

Τώρα ὅμως πόνοι μὲ κρατοῦν σκληροί, γιατὶ ἔχω πάθει
μύρια δεινὰ στὶς θάλασσες καὶ στοὺς φριχτοὺς πολέμους.
Μὰ πάλε, ὅσα κι ἂν ἔπαθα, θὰ μπῶ μὲς στὸν ἀγώνα,
τὶ ὁ λόγος σου ὁ πειραχτικὸς μοῦ κέντησε τὰ σπλάχνα.»
Εἶπε, χωρὶς νὰ γυμνωθῇ πετιέται, ἁρπάει λιθάρι
τρανό, χοντρό, βαρύτερο πολὺ ἀπὸ τὰ λιθάρια
ποὺ ρίχτανε σὰν παίζανε οἱ Φαίακες συνατοί τους.
Τὸ στρίβει, καὶ τὸ σφεντονάει μὲ τὴ βαρειά του χέρα.
Βούϊξ' αὐτό, κ' οἱ Φαίακες στὴ γῆς ἀπ' τὴν ὁρμή του
σκύψανε, οἱ μακρόλαμνοι καὶ θαλασσακουσμένοι·
Πέταξ' ἡ πέτρα ἀπάνωθε ἀπ' τῶν ἄλλων τὰ σημάδια,
γοργογυρνώντας· ἡ Ἀθηνᾶ σημάδεψε τὴν ἄκρη,
μὲ ἄντρα στὴν ὄψη μοιάζοντας, καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε·
«Τέτοιο σημάδι καὶ τυφλὸς ψάχνοντας θάβρῃ, ὦ ξένε·
μὲ τἄλλα αὐτὸ δὲ σμίχτηκε, μόν' εἶναι πρῶτο πρῶτο,
καὶ μὴ φοβᾶσαι· Φαίακας κανένας δὲν τὸ φτάνει.»
Ἔτσ' εἶπε· καὶ ὁ πολύπαθος τὸ χάρηκε Ὀδυσσέας,
ποὺ βρῆκε μὲς στὴ σύναξη καλόβουλο ἕνα φίλο,
καὶ μ' ἀλαφρότερη καρδιὰ τότε εἶπε τῶ Φαιάκων·
«Φτάστε με τώρα αὐτοῦ, παιδιά, κ' ὕστερα ρίχτω κι ἄλλο
σὲ τόσο μάκρος ἀπ' ἐδῶ, ἢ καὶ παρέκει ἀκόμα.
Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅποιονα βαστάει τώρα ἡ καρδιά του,
ἂς βγῇ μαζί μου, τὶ ἡ χολὴ μοῦ ἀνέβηκε στ' ἀλήθεια,
σὲ γρόθο, ἢ καὶ στὸ πάλαιμα, στὸ τρέξιμο, ὅ,τι θέλει·
ὅλοι ἂς ἐρθοῦν οἱ Φαίακες μὰ ὄχι ὁ Λαοδάμας,
τὶ αὐτὸς μὲ φιλοξένησε· μὲ φίλο ποιός τὰ βάζει;
Κλούβιος ἀλήθεια ὁ ἄνθρωπος καὶ τιποτένιος εἶναι
ποὺ μ' ἕναν ποὺ τὸν φίλεψε παλέματα γυρεύει
σὲ ξένον τόπο, καὶ ζαβὰ τοῦ βγαίνουν ὅλα ἐτούτου.
Τοὺς ἄλλους δὲν ἀρνιοῦμαι τους μηδ' ἀψηφῶ κανέναν,
μόν' νὰ τοὺς μάθω λαχταρῶ καὶ νὰ τοὺς δοκιμάσω.
Μὲ ἀνθρώπους ποὺ ἀγωνίζουνται κακὸς ἐγὼ δὲν εἶμαι.
Ξέρω νὰ πιάνω τεχνικὰ καλόφτιαστο δοξάρι,
καὶ πρῶτος ρίχνοντας χτυπῶ μέσα σ' ὀχτρῶν ἀσκέρι
ὅποιον ματιάσω, δίπλα μου κι ἂς στέκουνται ὅσοι θένε
συντρόφοι, καταπάνω τους σαΐττες νὰ τραβᾶνε.
Ὁ Φιλοχτήτης μοναχὰ μὲ πέρναε στὸ δοξάρι,
σὰν παραβγαίναμ' οἱ Ἀχαιοὶ στὴ χώρα τῆς Τρωάδας.

Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους λέω ἐγὼ ἀνώτερος πὼς εἶμαι,
ὅσοι στὸν κόσμο ζοῦν θνητοὶ σιταροφάγοι τώρα.
Ὅμως δὲν ἤθελα νὰ βγῶ μὲ τοὺς παλιοὺς ἐκείνους,
τὸν Ἡρακλῆ ἢ τὸν Εὔρυτο, τῆς Οἰχαλίας τὸ ρήγα,
ποὺ δύνονταν καὶ μὲ θεοὺς νὰ βγοῦνε στὸ δοξάρι.
Γι᾽ αὐτὸ νωρὶς ἀπέθανε κι ὁ Εὔρυτος ὁ μέγας,
καὶ γερατειὰ δὲν ἔφτασε· ὁ Ἀπόλλωνας τοῦ ὀργίστη,
καὶ τόνε σκότωσε, ποὺ αὐτὸς στὴ σαΐττα τὸν καλοῦσε.
Καὶ ρίχνω τὸ κοντάρι ἐγὼ ὅσο ἄλλος μηδὲ σαΐττα.
Μόνε στὰ πόδια Φαίακας θὰ μὲ ξεπέρναγε ἴσως,
τὶ μ᾽ ἔχουν ἄσκημα πολὺ τὰ πέλαα δαμασμένο·
περνώντας δίχως νοιάσιμο χαυνώθηκα στὰ πλοῖα.»
Μιλοῦσε αὐτά, καὶ σύχαζαν οἱ ἄλλοι σωπασμένοι.
Μονάχα ὁ Ἀλκίνος γύρισε καὶ λάλησέ του κ᾽ εἶπε·
«Ἐμᾶς αὐτὰ δὲ μᾶς λυποῦν ποὺ συντυχαίνεις, ξένε·
μόνε νὰ δείξῃς σὲ ὅλους μας ζητᾷ τὴν λεβεντιά σου,
ἀπὸ θυμὸ ποὺ αὐτὸς ἐδῶ σὲ πρόσβαλε ὀμπροστά μας,
ποὺ ἄλλοτες νὰ μὴν μπορῇ θνητὸς νὰ ψεγαδιάσῃ
τὴ λεβεντιά σου, ἂν ἔχῃ νοῦ σωστὰ νὰ συλλογιέται.
Ἄκου με τώρα τί θὰ πῶ, γιὰ νὰ τὰ λὲς καὶ σ᾽ ἄλλους
ἥρωους στὰ παλάτια σου σὰν εἶστε σὲ τραπέζι
μὲ σύγκοιτη καὶ μὲ παιδιὰ τριγύρω, καὶ θυμᾶσαι
τὴ λεβεντιά μας, κι ὅσα ἐμᾶς ἔχει ὁρισμένα ὁ Δίας
ἔργα νὰ κάνουμε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἀπ᾽ τὰ προγονικά μας.
Ἐμεῖς καλοὶ ἆ δὲν εἴμαστε στὸ γρόθο ἢ στὴν παλαίστρα,
στὸ τρέξιμο ὅμως πεταχτοί, καὶ στὰ καράβια πρῶτοι·
καὶ μᾶς ἀρέσουνε χοροί, κιθάρες, φαγοπότια,
ἄπανωτὲς ρουχαλλαξιές, ζεστὰ λουτρά, κλινάρια.
Καὶ τώρα ἐλᾶτε, οἱ Φαίακες οἱ πιὸ ἄξιοι χορευτάδες,
χορέψτε, ὁ ξένος γιὰ νὰ λέῃ στοὺς φίλους καὶ δικούς του,
πίσω σὰν πάῃ, ὡς πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνᾶμε
στἀρμένισμα καὶ στὸ χορό, στὰ πόδια, στὸ τραγούδι.
Κι ἀμέσως τὴ γλυκόχορδη τὴ λύρα ἂς τρέξῃ κάποιος
νὰ φέρῃ τοῦ Δημόδοκου, πομέσα ἀπ᾽ τὸ παλάτι.»
Ἔτσι μιλάει ὁ θεόμοιαστος ὁ Ἀλκίνος, καὶ πετιέται
ὁ κήρυκας τὴ βαθουλὴ τὴ λύρα ἐκεῖ νὰ φέρῃ.
Κατόπι ἐννιὰ σηκώθηκαν κριτάδες διαλεγμένοι
ἀπ᾽ τὸ λαὸ νὰ κυβερνοῦν μὲ τάξη τοὺς ἀγῶνες·

τὸ χοροστάσι ἰσιώσανε, κι ἀνοίξανε τὸ γῦρο.
Φέρνει τοῦ ψάλτη ὁ κήρυκας τὴ βοντερὴ τὴ λύρα,
καὶ πῆγε αὐτὸς καταμεσίς, κι ὁλόγυρά του νέοι
στεκόντανε ἰδρομούστακοι, τεχνῖτες χορευτάδες,
κι ἀρχίσαν θεϊκὸ χορό· καὶ κοίταγε ὁ Ὀδυσσέας
τὰ πόδια τἀστραφτόγοργα, καὶ θάμαζε ἡ ψυχή του.
Καὶ μὲ τὴ λύρα του ἄρχισε γλυκὰ τραγούδια ἐκεῖνος,
τῆς Ἀφροδίτης τῆς λαμπρῆς καὶ τοῦ Ἄρη τὶς ἀγάπες,
κρυφὰ σὰν πρωτοσμίξανε στοῦ Ἡφαίστου τὰ παλάτια,
καὶ δῶρα ὁ Ἄρης δίνοντας ἀτίμασε τὸ στρῶμα
τοῦ Ἡφαίστου· καὶ μηνήτορας ὁ Ἥλιος τοῦ ἦρθε τότες,
τὶ αὐτὸς τοὺς δυό τους μάτιασε ποὺ ἀγκαλιαστὰ φιλιόνταν.
Κι ὁ Ἥφαιστος σὰν τἄκουσε βαριὰ τοῦ κακοφάνη·
πηγαίνει στἀργαστήρι του μὲ πονηριὰ στὸ νοῦ του,
μεγάλο ἀμόνι στύλωσε, καὶ βάρεσε καὶ κόβει
δεσμὰ ἄσπαστα κι ἀξέλυτα, γιὰ νὰ πιαστοῦνε μέσα.
Καὶ τὰ δεσμὰ σὰν ἔφτιαξε ὀργισμένος μὲ τὸν Ἄρη,
πῆγε ἴσια ἐκεῖ ποὺ βρίσκονταν τοῦ γάμου του τὸ στρῶμα,
καὶ τἄρριξε ὁλοτρόγυρα στοῦ κρεββατιοῦ τὰ πόδια·
ἔρριξε κι ἄλλα ἀπ᾽ τὴ σκεπὴ ἀποπάνωθε περίσσια,
ψιλὰ σὰν ἀραχνόκλωστες, ποὺ ὡς καὶ θεὸς δὲν μπόρειε
νὰ τὰ ξανοίξῃ, τεχνικὰ φτιασμένα σὰν ποὺ τἄχε.
Καὶ σὰν τὰ καλοτύλιξε τριγύρω στὸ κλινάρι,
στῆς Λῆμνος ἔκανε πῶς πάει τὴν ὄμορφη τὴ χώρα,
ποὺ αὐτὴν ἀπ᾽ ὅλες πιώτερο τὶς χῶρες ἀγαποῦσε.
Κι ὁ Ἄρης δὲν κοίταγε ἄδικα ὁ χρυσοχαλινάρης,
μόνε εἶδε τὸν πολύτεχνο τὸν Ἥφαιστο νὰ φεύγῃ·
καὶ στὸ παλάτι κίνησε τοῦ δοξασμένου Ἡφαίστου,
τῆς Ἀφροδίτης τῆς λαμπρῆς τὴν ἀγκαλιὰ ποθώντας.
Κ᾽ ἐκείνη, ὅτ᾽ ἦρθε ἀπ᾽ τοῦ τρανοῦ γονιοῦ της τὰ παλάτια,
καθότανε· καὶ μπῆκε αὐτός, χερόπιασέ την, κ᾽ εἶπε·
«Ἔλα, ἀκριβή, νὰ πέσουμε νὰ γλυκοκοιμηθοῦμε·
τὶ ὁ Ἥφαιστος δὲν εἶν᾽ ἐδῶ, παρὰ φτασμένος θἄναι
στὴ Λῆμνο, ποὺ οἱ ἀγριόφωνοι οἱ Σινταῖοι λημεριάζουν.»
Εἶπε, κ᾽ ἐκείνης ἀρεστὸ τῆς φάνη νὰ πλαγιάσουν.
Κι ἅμα ἔπεσαν, τοὺς κράταγαν ἀπὸ παντοῦ στὸ στρῶμα
τὰ ψιλοκάμωτα δεσμὰ τοῦ ἐφτάξυπνου τοῦ Ἡφαίστου,
καὶ μήτε νὰ σαλέψουνε, καὶ μήτε νὰ σηκώσουν

μέρος κορμιοῦ δὲ δύνονταν. Καὶ τόνοιωσαν πιὰ τότες
πὼς τρόπο να ξεφύγουνε τὸ δέσιμο δὲν εἶχε.
Κ᾽ ἦρθε σιμά τους ἄξαφνα ὁ θεὸς ὁ κουτσοπόδης,
ποὺ πίσω ξαναγύρισε, στὴ Λῆμνο πρὶ νὰ φτάσῃ,
τὶ ὁ Ἥλιος παραφύλαγε, καὶ μήνημα τοῦ πῆγε.
Κινάει πρὸς τὸ παλάτι του μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη.
Στὰ πρόθυρα σὰ στάθηκε, βαρὺς καημὸς τὸν πῆρε,
καὶ σέρνει φοβερὴ φωνή, καὶ στοὺς θεοὺς χουγιάζει·
«Πατέρα Δία, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ᾽ αἰώνιοι,
νὰ δῆτε ἐλᾶτε, πράματα γιὰ γέλοια, νἀπορήστε,
τοῦ Δία πῶς μὲ ντρόπιασε ἡ κόρη ἡ Ἀφροδίτη,
ἐμένα τὸν κουτσό, καὶ πάει μὲ τὸ φονιὰ τὸν Ἄρη,
τ᾽ εἶν᾽ ὥριος καὶ γερόποδος αὐτός, κ᾽ ἐγὼ σακάτης
ἀπὸ γεννήσιο μου· καὶ ποιός τὸ φταίει παρὰ οἱ γονιοί μου,
ποὺ κάλλιο νὰ μὴ μ᾽ ἔσπερναν. Ἀμέτε τώρα, δῆτε,
ἀπάνω στὸ κρεββάτι μου πῶς κοίτουνται κ᾽ οἱ δυό τους·
λυσσάζω ἐγὼ τηρώντας τους. Δὲν τὸ πιστεύω ὡς τόσο
νὰ τὸ γυρέψουν ἄλλοτες παρόμοιο γλέντι ἐκεῖνοι,
κι ἂς ἀγαπιοῦνται τρυφερά, μήτε γιὰ λίγην ὥρα·
μὰ τώρα ἀπ᾽ τὰ κρυφὰ δεσμά, τοῦ κάκου δὲν τοὺς βγάζω
πρὶν πάρω ἀπ᾽ τὸν πατέρα της ὅλα τὰ δῶρα πίσω
ποὺ γιὰ μιὰ τέτοια ἀδιάντροπη τοῦ εἶχα παραδομένα·
τὶ ἂν ὄμορφη εἶναι ἡ κόρη του, ὅμως μυαλὸ τῆς λείπει.»
Εἶπε, καὶ στὸ χαλκόπυργο οἱ θεοὶ μαζεύουνται ὅλοι·
ἦρθ᾽ ὁ καλόβουλος Ἑρμῆς, ὁ σείστης Ποσειδώνας
μαζί τους κι ὁ δοξαριστὴς ὁ Ἀπόλλωνας ὁ ρήγας.
Ὅμως οἱ θεὲς ντραπήκανε, καὶ μείνανε στὰ σπίτια.
Στὰ ξώθυρα σταθήκανε οἱ θεοὶ οἱ μεγαλοδότες,
κι ἄσβυστα γέλοια ἀρχίσανε οἱ ἀθάνατοι τηρώντας
τὴν τέχνη ποὺ σοφίσιη ὁ νοῦς τοῦ ἐφτάξυπνου τοῦ Ἡφαίστου.
Κ᾽ ἕνας τους τότες γύρισε καὶ λέει τοῦ πλαγινοῦ του·
«Δὲν ἔχει ὁ δόλος προκοπή, κι ὁ σιγανὸς προφταίνει
τὸ γλήγορο· δὲς τὸν ἀργὸ τὸν Ἥφαιστο πῶς πιάνει
τὸν Ἄρη, ποὺ πιὸ σερπετὸς ἐδῶ δὲ βρίσκεται ἄλλος,
μὲ τέχνες καὶ μὲ μαριολιές, καὶ τώρα θὰ πλερώνῃ».
Τέτοια λαλοῦσαν κ᾽ ἔκρεναν οἱ θεοὶ ἀναμεταξύ τους·
καὶ λέει τοῦ Ἑρμῆ ὁ Ἀπόλλωνας, τοῦ Δία ὁ γιός, ὁ ρήγας.
«Ὦ γιὲ τοῦ Δία, μηνητὴ καὶ πλουτοδότη Ἑρμῆ μου,

σὲ τέτοια δίχτυα δυνατὰ δὲ θἄστεργες νὰ πέσῃς,
ἂν εἶχες τὴν ὡριόχρυση Ἀφροδίτη στὸ πλευρό σου;»
Κι ὁ μηνητὴς ὁ Ἀργοφονιὰς ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Δοξαριστή μου Ἀπόλλωνα, μακάρι νὰ γινόταν.
Τρεῖς φορὲς τόσα ἂς μοὔρριχταν δεσμὰ γύρω τριγύρω,
κι ἂς μὲ κοιτάζατε οἱ θεοὶ κ᾽ οἱ θεὲς μαζί σας ὅλες,
σώνει μὲ τὴν πανώρια ἐγὼ νὰ πλάγιαζα Ἀφροδίτη.»
Εἶπε, κ᾽ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξεσπάσανε στὰ γέλοια.
Μὰ παρακάλειε ἀγέλαστος ὁ Ποσειδώνας πάντα
τὸν τεχνοξάκουστο Ἥφαιστο τὸν Ἄρη νὰ ξελύσῃ,
καὶ τοῦ λαλοῦσε κ᾽ ἔλεγε μὲ φτερωμένα λόγια·
«Λῦσε τον, καὶ σοῦ τάζω ἐγώ, πὼς σὰν ποὺ ἐσὺ γυρεύεις,
αὐτὸς μπρὸς στοὺς ἀθάνατους τὸ δίκιο θὰ πλερώσῃ.»
Κι ὁ ζαβοπόδης ὁ Ἥφαιστος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Αὐτὸ μὴν τὸ γυρεύῃς μου, γαιοκράτη Ποσειδώνα·
κακὴ ναι ἡ τέτοια ἐγγύηση γιὰ τὸν κακὸ νὰ γίνῃ.
Πῶς στοὺς ἀθάνατους ὀμπρὸς θὰ σὲ κρατῶ δεμένο,
ἂν ὁ Ἄρης φύγῃ σὰ λυθῇ, χωρὶς νὰ μὲ πλερώσῃ;»
Καὶ τότε ἔτσι τοῦ μίλησε ὁ σείστης Ποσειδώνας·
«Κι ἂν τύχῃ ὁ Ἄρης, Ἥφαιστε, καὶ φύγῃ κι ἀστοχήσῃ
τὸ χρέος, ξέρε πὼς ἐγὼ θὲ νἄμαι ὁ πλερωτής σου.»
Κι ὁ ζαβοπόδης ὁ Ἥφαιστος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Στὸ λόγο σου δὲ γίνεται νὰ πῶ ὄχι, μηδὲ πρέπει.»
Εἶπε, καὶ τὰ δεσμὰ ὁ τρανὸς ὁ Ἥφαιστος ξελύνει.
Κι αὐτοὶ σὰ λευτερώθηκαν ἀπ᾽ τῶ δεσμῶν τὸ βάρος,
πετάξανε, καὶ κίνησε κατὰ τὴ Θράκη ὁ Ἄρης,
κ᾽ ἡ φιλογέλαστη θεὰ στῆς Κύπρος πῆε στὴν Πάφο,
ποὺ ἔχει ναό της καὶ βωμὸ μοσκολιβανισμένο.
Οἱ Χάρες τηνὲ λούσανε, μὲ λάδι τὴν ἀλεῖψαν
ἀθάνατο, ποὺ γιὰ θεῶν κορμιὰ μονάχα τὄχουν,
καὶ μὲ σκουτιὰ τὴν ἔντυσαν, ποὺ θάμαζες νὰ βλέπῃς.
Αὐτὰ ὁ καλὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε· κι ὁ Δυσσέας
φραινότανε ἀγρικώντας τα· φραινόντουσαν κ᾽ οἱ ἄλλοι
οἱ Φαίακες οἱ μακρόλαμνοι κ᾽ οἱ θαλασσακουσμένοι.
Κι ὁ Ἀλκίνος σήκωσε τοὺς δυό, Ἄλιο καὶ Λαοδάμα
χορὸ νὰ στήσουν μόνοι τους, τὶ δὲν τοὺς ἔφτανε ἄλλος.
Κ᾽ ἐκεῖνοι, σφαῖρα παίρνοντας στὰ χέρια πορφυρένια
καὶ λαμπερή, ποὺ ὁ Πόλυβος τὴν ἔφτιαξε ὁ τεχνίτης,

ὁ ἕνας τὴν ἔρριχτε ἄψηλὰ πρὸς τὰ ἰσκιερὰ τὰ νέφια,
γέρνοντας πίσω· ἀπὸ τῆς γῆς πετιόταν τότε ὁ ἄλλος,
κι ἀνάερα τὴν ἅρπαζε τὸ χῶμα πρὶν ἀγγίξῃ.
Κι ἀφοῦ πηδῶντας ἔπαιξαν ἐκεῖνοι μὲ τὴ σφαῖρα,
χορὸ τότες ἀρχίσανε στὴ γῆς τὴν πολυθρόφα,
συχνὰ ξαλλάζοντας· πολλὰ τὰ χέρια κουρταλώντας,
ἀγόρια ἐκεῖ παράστεκαν, κ᾽ εἶταν ὁ ἀχὸς μεγάλος.
Τότε ὁ Ὀδυσσέας γύρισε καὶ λάλησε τοῦ Ἀλκίνου·

«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιὰ καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
καὶ τὸ καυκιόσουν πὼς αὐτοὶ λαμπροί ᾽ναι χορευτάδες,
κι ἀληθινὰ τὸ δείξανε· τοὺς βλέπω καὶ σαστίζω.»

Αὐτά εἶπε, καὶ τὰ χάρηκε ὁ ἥρωας ὁ Ἀλκίνος,
καὶ στοὺς καλοὺς θαλασσινοὺς τοὺς Φαίακες τότε κρένει·

«Ἀκούστε με ὅλοι, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶ Φαιάκων.
ἀλήθεια γνώση περισσὴ μᾶς δείχνει αὐτὸς ὁ ξένος,
καὶ δῶρα ἂς τὸν φιλέψουμε ποὺ πρέπουνε σὲ ξένους.
Δώδεκα ἐδῶ τὴ χώρα μας ὁρίζουν βασιλιάδες,
κ᾽ ἐγὼ ἄλλος ἕνας, δεκατρεῖς· καθένας ἂς τοῦ φέρῃ
καθάρια καὶ καλόπλυτη χλαμύδα μὲ χιτώνα,
κι ἀπό ᾽να τάλαντο σωστὸ βαριότιμο χρυσάφι·
κι ὅλ᾽ ἂς τὰ βάλουμε μαζὶ γιὰ νὰ τὰ πάρῃ ὁ ξένος
στὰ χέρια του, καὶ μὲ χαρὰ στὸ δεῖπνο νὰ καθήσῃ.
Ἂς ἔρθῃ κι ὁ Εὐρύαλος μὲ λόγια καὶ μὲ δῶρο
νὰ τὸν γλυκάνῃ, τὶ ἅπρεπα τοὔχε μιλήσει πρῶτα.»

Αὐτά εἶπε, κι ὅλοι πρόθυμα συφώνησαν, καὶ στεῖλαν
καθένας ἕναν κήρυκα τὰ δῶρα νὰ τοὺς φέρῃ.
Κι ὁ Εὐρύαλος σηκώθηκε καὶ λάλησέ του κ᾽ εἶπε·

«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῶν λαῶν καμάρι,
τὸν ξένο θὰ φιλιώσω ἐγὼ καθὼς μοῦ παραγγέλνεις.
Αὐτὸ τὸλόχαλκο σπαθὶ μὲ τἀσημένιο χέρι,
ποὺ ἔχει καὶ νιοπριόνιστο φηκάρι φιλντισένιο,
θὰ τοῦ τὸ δώσω, δῶρο του νὰ τὄχῃ τιμημένο.»

Εἶπε, καὶ τἀργυρόδετο σπαθὶ τοῦ παραδίνει,
καὶ λάλησέ του κ᾽ εἶπε του μὲ φτερωμένα λόγια·

«Γειά σου, πατέρα ξενικέ, βαρὺ κι ἃ σοὔπα λόγο,
οἱ ἀνέμοι νὰ τὸν πάρουνε, κ᾽ οἱ ἀθάνατοι νὰ δώσουν
νὰ ξαναδῇς τὴ σύγκοιτη, στὸν τόπο σου νὰ φτάσῃς,
ποὺ τώρα βασανίζεσαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς σου.»

Κι ὁ Ὀδυσσέας ὁ γνωστικὸς γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Γειά σου, παιδάκι μου, κ᾽ ἐσύ, κ᾽ οἱ θεοὶ νὰ σοῦ χαρίζουν
κάθε καλό· καὶ τὸ σπαθὶ ποτὲς νὰ μὴν ποθήσῃς
ἐτοῦτο ποὺ μοῦ χάρισες, μιλώντας μου μὲ γλύκα.»
Εἶπε, καὶ ταργυρόκομπο σπαθὶ κρεμάει στὸν ὦμο.
Ὡς τόσο ὁ ἥλιος ἔγυρε, κ᾽ ἦρθαν τὰ ὡραῖα δῶρα,
ποὺ τἄφερναν οἱ κήρυκες στοῦ Ἀλκίνου τὸ παλάτι.
Οἱ γιοὶ τὰ παραλάβανε τοῦ δοξασμένου Ἀλκίνου,
καὶ στὸ πλευρὸ τῆς σεβαστῆς μητέρας τἀπιθώσαν.
Τότες πρὸς τἄψηλὰ θρονιὰ ὁ ἥρωας ὁ Ἀλκίνος
κίνησε πρῶτος, κ᾽ ἤρθανε κ᾽ οἱ ἄλλοι καὶ καθῆσαν.
Κι ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ ἥρωας λάλησε τῆς Ἀρήτης·
«Φέρε τὸ πιὸ ξεχωριστὸ σεντούκι μας γυναίκα,
καὶ βάλε μέσα νιόπλυτη χλαμύδα καὶ χιτώνα.
Κατόπι βάλτε χάλκωμα μὲ τὸ νερὸ νὰ βράσῃ,
γιὰ νὰ λουστῇ, καὶ σὰν τὰ δῇ μὲ τάξη ὅλα τὰ δῶρα,
ποὺ οἱ Φαίακες οἱ διαλεχτοὶ τοῦ φέραν ἐδῶ πέρα,
νὰ κάμῃ κέφι τρώγοντας, κι ἀκούγοντας τραγούδι.
Κ᾽ ἐγὼ θὰ τοῦ χαρίσω αὐτὸ τῶριο χρυσὸ ποτήρι,
νὰ μὲ θυμᾶται ὁλοζωῆς στἀρχοντικό του μέσα,
στὸ Δία καὶ στοὺς ἀλλονοὺς ἀθάνατους σὰ στάζῃ.»
Εἶπε, καὶ στὶς κοπέλλες της παράγγειλε ἡ Ἀρήτη,
μέσα τριπόδι ὁλόταχα πὰς στὴ φωτιὰ νὰ στήσουν.
Κι αὐτὲς τὸ χάλκωμα ἔστησαν τὸ λουτρικὸ στὴ φλόγα,
καὶ μέσα χύσανε νερό, καὶ κάτου καίγαν ξύλα.
Ζώνουν οἱ φλόγες τὴν κοιλιά, καὶ βράζει τὸ λεβέτι.
Κ᾽ ἡ Ἀρήτη λαμπροκάμωτο σεντούκι γιὰ τὸν ξένο
φέρνει ἀπομέσα κ᾽ ἔστρωσε τὰ ὡριόπλουμα τὰ δῶρα,
φορέματα καὶ μάλαμα, ποὺ οἱ Φαίακες τοῦ δῶκαν·
ἔβαλε καὶ χλαμύδα αὐτὴ καὶ διαλεχτὸ χιτώνα,
καὶ τότες λόγια φτερωτὰ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Ἀτός σου δὲς τὸ σκέπασμα, δέσε γερὰ τὸν κόμπο,
νὰ μὴ σοῦ τὰ πειράξῃ αὐτὰ κανένας στὸ ταξίδι,
στὸ πλοῖο τὸ μαυρόπλευρο ποὺ θὰ γλυκοκοιμᾶσαι.»
Κι αὐτὰ σὰν ἄκουσε ὁ τρανός. πολύπαθος Δυσσέας,
ταιριάζοντας τὸ σκέπασμα γερόδεσε τὸν κόμπο,
μὲ τέχνη, ὅπως τὸν ἔμαθε ἡ δοξασμένη ἡ Κίρκη.
Τότες σεμνὴ κελάρισσα τὸν κάλεσε νὰ σύρῃ

πρὸς τὸ λουτρό, κι αὐτὸς ζεστὸ νερὸ σὰν εἶδε μέσα,
τὸ χάρηκε, τὶ νοιάσιμο δὲν εἶχε τὸ κορμί του
ἀπ᾽ τὸν καιρὸ ποὺ τῆς λαμπρῆς θεᾶς τὸ σπήλιο ἀφῆκε,
ποὖχε κάθε λογῆς καλά, καὶ σὰ θεὸς περνοῦσε.
Κ᾽ οἱ κόρες σὰν τὸν ἔλουσαν καὶ λάδι τὸν ἀλεῖψαν,
τοῦ φόρεσαν ὡριόπλουμη χλαμύδα καὶ χιτώνα·
καὶ βγαίνοντας ἀπ᾽ τὸ λουτρὸ ξεκίνασε στοὺς λεβέντες
ποὺ πίνανε. Κ᾽ ἡ Ναυσικὰ μὲ κάλλη θεοσταλμένα,
κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στῦλο στάθη,
καὶ θάμαζε κατάματα τὸν Ὀδυσσέα τηρώντας,
καὶ μὲ δυὸ λόγια φτερωτὰ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Γειά σου, χαρά σου, ξένε μου, καὶ σὰ βρεθῇς στὴ γῆς σου
νὰ μὲ θυμᾶσαι, ποὺ τὴ ζωὴ χρωστᾷς σ᾽ ἐμένα πρώτη.»

Καὶ γύρισε ὁ τετράξυπνος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·

«Ὦ Ναυσικά, τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Ἀλκίνου θυγατέρα,
νὰ δώσῃ ὁ Δίας ὁ βροντηχτής, ὁ σύγκλινος τῆς Ἥρας,
στὴ γῆς μου νἄρθω, νὰ χαρῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα,
καὶ τότε ὁλοχρονὶς ἐγὼ σὰ θεὰ θὰ σὲ δοξάζω,
ποὺ ἀλήθεια ἐσύ, παρθένα μου, τὴ ζωὴ μοὔχεις σωσμένη.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ θρονιάστηκε σιμὰ στὸ ρήγα Ἀλκίνο.
Καὶ τὸ φαΐ ἐκεῖ μοίραζαν, καὶ τὸ κρασί τους σμίγαν.
Ἔφερε τότε ὁ κήρυκας καὶ τὸν τραγουδιστή τους,
τὸ λατρευτὸ Δημόδοκο, τὸν πολυτιμημένο,
καταμεσὶς τὸν κάθισε τῶν ἄλλων, καὶ σὲ στῦλο
ἀκκούμπησέ τον ἀψηλό. Κι ὁ θεόξυπνος Δυσσέας
στὸν κήρυκα γυρίζοντας τοῦ μίλησε καὶ τοὔπε,
ἀφοῦ ἀπὸ ράχη ἀσπρόδοντου ἀγριόχοιρου κομμάτι
γεμᾶτο πάχος τοὔκοψε, κ᾽ ἔμνησκε κι ἄλλο ἀκόμα·

«Νά, κράχτη, τοῦ Δημόδοκου νὰ δώσῃς γιὰ προσφάγι,
ποὺ γκαρδιακὰ τὸν χαιρετῶ, κι ἂς εἶμαι καὶ θλιμμένος.
Σ᾽ ὅλον τὸν κόσμο τοὺς τιμοῦν τοὺς ψάλτες οἱ ἀνθρῶποι,
τὶ ἡ θεία ἡ Μοῦσα τὰ γλυκὰ τοὺς δίδαξε τραγούδια,
ἀγάπη πάντα δείχνοντας ξεχωριστὴ σ᾽ ἐτούτους.»

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τὰ χέρια τὸ ἀπιθώνει
ὁ κράχτης, καὶ τὸ δέχτηκε χαρούμενος ἐκεῖνος.
Τὰ χέρια τότε ὅλοι ἅπλωναν στὰ καλοφάγια ὁμπρός τους.
Κι ἀπὸ πιοτὸ κι ἀπὸ φαΐ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
τότε εἶπε τοῦ Δημόδοκου ὁ πολύξυπνος Δυσσέας·

«Ἐσένα ἀπ' ὅλους τοὺς θνητούς, Δημόδοκε, δοξάζω.
Γιὰ ἢ κόρη τοῦ Δία σ' ἔμαθε ἢ Μοῦσα, γιὰ κι ὁ Φοῖβος,
καὶ τὰ δεινὰ τῶν Ἀχαιῶν μὲ τόση τέχνη ψέλνεις,
τὰ ὅσα πράξαν κ' ἔπαθαν καὶ τράβηξαν ἐκεῖνοι·
κἂν ὁ ἴδιος ἐκεῖ βρέθηκες, κἂν τἄκουσες ἀπ' ἄλλους.
Τώρα ἔλα, σὲ ἄλλο πέρασε, καὶ τἄλογο δηγήσου
τὸ ξύλινο ποὺ ὁ Ἐπειὸς κ' ἡ Ἀθηνᾶ σκαρῶσαν,
καὶ ποὺ μὲ δόλο τὄφερε στὸ κάστρο ὁ Ὀδυσσέας,
ἄντρες γεμᾶτο, καὶ μ' αὐτὸ κουρσέψαν τὴν Τρωάδα.
Ἂ μᾶς τὰ δηγηθῇς κι αὐτὰ σωστὰ μὲ τὴ σειρά τους,
σ' ὅλο τὸν κόσμο τότε ἐγὼ γιὰ πάντα θὰ τὸ κρένω,
πὼς ὁ θεὸς σοῦ χάρισε τοῦ τραγουδιοῦ τὸ μάγιο.»

Εἶπε, κι αὐτὸς μὲ τὸ θεὸ ἀρχινώντας, τραγουδοῦσε
τὴν ἱστορία πιάνοντας ἐκεῖ ποὺ τὶς σκηνές τους
κάψαν, καὶ μπῆκαν, φύγανε οἱ Ἀργῖτες μὲ τὰ πλοῖα,
μ' ἄλλοι τους μείνανε μαζὶ μὲ τὸν τρανὸ Ὀδυσσέα,
στὴ χώρα τῶν Τρωαδιτῶν μὲς στἄλογο κρυμμένοι,
τὶ οἱ Τρωαδῖτες ἴδιοι τους τὸ τράβηξαν στὸ κάστρο.
Τἄλογο στέκονταν ἐκεῖ, κι αὐτοὶ πολλὰ λαλοῦσαν
τριγύρω του· κ' εἴτανε τρεῖς οἱ γνῶμες μεταξύ τους·
τὸ κούφιο ξύλο ἢ μὲ γερὸ νὰ σκίσουνε πελέκι,
ἢ νὰ τὸ σύρουν κάτακρα νὰ πέσῃ ἀπὰς στὰ βράχια,
ἢ νὰ τἀφήσουνε ἱερὸ γιὰ τοὺς θεοὺς μνημεῖο·
κι αὐτὸ στὸ τέλος ἔγινε· γιατ' εἴτανε τῆς μοίρας,
ἡ χώρα νὰ ξολοθρευτῇ, σὰν παραλάβῃ μέσα
μεγάλο ξύλινο ἄλογο ποὺ ὅλους τοὺς πρώτους κλειοῦσε
Ἀργῖτες, πῶφερναν κακὸ καὶ φόνο στοὺς Τρωαδῖτες.
Κ' ἔψελνε πῶς τὴ ρήμαξαν οἱ Ἀχαιοὶ τὴ χώρα,
ἀπὸ τὰ μέσα τὰ βαθιὰ χουμίζουντας τοῦ ἀλόγου.
Κ' ἔψελνε πῶς διαγούμιζαν ἄλλος ἀλλοῦ τὴ χώρα,
πῶς ὁ Ὀδυσσέας ξεκίνησε στὸν πύργο τοῦ Δηιφόβου
μαζὶ μὲ τὸν ἰσόθεο Μενέλαο σὰν Ἄρης,
κ' ἐκεῖ, λέει, ἔπιασε βαρειὰ καὶ λυσσασμένη ἁμάχη,
κ' ἡ μεγαλόκαρδη Ἀθηνᾶ τοῦ χάρισε τὴ νίκη.

Αὐτὰ τραγούδαε ὁ ξακουστὸς ὁ ψάλτης· κι ὁ Ὀδυσσέας
ἔλυωνε, καὶ τὰ δάκρια στὰ μάγουλά του τρέχαν.
Κι ὅπως γυναίκα κλαίγοντας ἀπάνω ἀπ' τὸν καλό της,
ποὺ ὁμπρὸς σὲ χώρα καὶ στρατὸ λαβώθηκε καὶ πέφτει

νὰ σώσῃ πόλη καὶ στρατὸ ἀπὸ τὴ μαύρη μέρα,
θωρώντας τον νὰ σπαρταράῃ στὸ ψυχομαχητό του,
τὸν ἀγκαλιάζει, καὶ πικρὰ μυρολογάει, κ᾽ οἱ ἄλλοι
τὴ ράχη καὶ τοὺς ὤμους της χτυπώντας μὲ κοντάρια,
τὴ σέρνουν ὅπου βάσανα σκλαβιᾶς τὴν περιμένουν,
κι αὐτῆς πικρὸς ψυχόπονος τὴν ὄψη της μαραίνει·
ἔτσι πικρὰ κατέβαιναν τὰ δάκρια τοῦ Ὀδυσσέα.
Στοὺς ἄλλους κι ἂ δὲ φαίνουνταν, μὰ τἄνοιωθε ὁ Ἀλκίνος,
ποὺ εἶταν σιμά του, κ᾽ ἄκουγε τὸ βαριοστέναγμά του.
Καὶ στοὺς καλοὺς θαλασσινοὺς τοὺς Φαίακες τότες εἶπε·
«Ἀκούστε με ὅλοι, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶ Φαιάκων·
ἂς πάψῃ πιὰ ὁ Δημόδοκος τὴ βροντερὴ τὴ λύρα,
τὶ αὐτὰ ποὺ μᾶς τραγούδησε δὲν τὰ χαρῆκαν ὅλοι.
Ἀφότου ἐδῶ καθήσαμε κι ἄρχισ᾽ ὁ θεῖος ὁ ψάλτης,
δὲν παύει μὲ παράπονο πικρὸ νὰ κλαίγῃ ὁ ξένος·
πόνος μεγάλος τὴν ψυχὴ τοῦ θλίβει δίχως ἄλλο.
Λοιπὸν νὰ πάψῃ ὁ ψάλτης μας γιὰ νὰ χαιρώμαστε ὅλοι,
κ᾽ ἐμεῖς ποὺ τὸν φιλεύουμε, κι ὁ ξένος, εἶναι κάλλιο·
τὶ ὅλα γιὰ χάρη γένηκαν τοῦ σεβαστοῦ μας ξένου,
ποὺ δῶρα τοῦ χαρίσαμε, καὶ ποὺ τὸν προβοδοῦμε.
Εἶναι σὰν ἴδιος ἀδερφὸς ὁ ξένος ποὺ προσπέφτει
στὸν ἄντρα ποὺ σταλαματιὰ τοῦ μνήσκει νοῦς ἀκόμα.
Ὅμως κ᾽ ἐσὺ μὴν πολεμᾷς μὲ τέχνες νὰ μᾶς κρύβῃς
ὅσα ρωτήξω· φανερὰ καλύτερ᾽ ἂς τὰ λέμε.
Πὲς τὄνομα ποὺ σ᾽ ἔκραζαν ἐκεῖ κάτω οἱ γονιοί σου,
κ᾽ οἱ ἄλλοι μὲς στὸν τόπο σας, κ᾽ ἡ γειτονιὰ τριγύρω.
Τὶ δίχως ὄνομα μαθὲς κανένας δὲν ὑπάρχει·
μιὰ καὶ στὸν κόσμο γεννηθοῦν, κακοί, καλοί, τοὺς βγάζουν
καὶ τὄνομά τους οἱ γονιοί. Καὶ τὴν πατρίδα πές μας,
τὴ χώρα σου, τὸ δῆμο σου, νὰ νοιώσουν τὰ καράβια,
νὰ βάλουν πλώρη κατακεῖ, ταξίδι σὰ σὲ πάρουν.
Γιατὶ δὲν ταξιδεύουνε οἱ Φαίακες μὲ ποδότες,
μηδ᾽ ἔχουν τὰ καράβια τους τιμόνια, καθὼς τἄλλα,
παρὰ μονάχα τους τὸ νοῦ μαντεύουνε τοῦ ἀνθρώπου,
κι ὅλων τὶς χῶρες ξέρουνε καὶ τὰ παχιὰ χωράφια·
κι ὁλόταχα περνοῦν καὶ πᾶν στῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
σὲ ἀντάρα καὶ σὲ σύννεφα κρυμμένα· καὶ δὲν ἔχουν
κανένα φόβο ἢ νὰ χαθοῦν ἢ νὰ βλαφτοῦν ποτές τους.

Αὐτὸ ἐγὼ κάποτε ἄκουσα καὶ ξέρω ἀπ᾽ τὸ γονιό μου
Ναυσίθο, πὼς περίσσια ἐμᾶς ζουλεύει ὁ Ποσειδώνας,
ποὺ ὅλους ἐμεῖς ἀπείραχτοι στὴ γῆς τους προβοδᾶμε.
Κ᾽ εἶπε πὼς κάποιο Φαιακινὸ καλόφτιαστο καράβι,
ποὺ θἄρθῃ ἀπὸ προβόδημα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
θὰ σπάσῃ, καὶ στὴ χώρα μας βουνὸ θὰ ρίξῃ γύρω.
Αὐτά ᾽πε ὁ γέρος κι ὁ θεὸς ἢ θὰ μᾶς τὰ τελέσῃ, 570
ἢ ἀτέλεστα θὰ μείνουνε, καθὼς αὐτὸς βουλιέται.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα, καὶ ξήγησέ μου κι ἄλλο,
τοὺς τόπους ποὺ πλανήθηκες, τὶς ξενιτειὲς ποὺ πῆγες,
τὶς χῶρες τὶς καλόχτιστες, καὶ ποιοί ᾽ναι οἱ κάτοικοί τους,
καὶ ποιοί τους εἶταν δύσκαλοι κι ἄγριοι κι ἀδικοπράχτες,
καὶ ποιοί εἴτανε φιλόξενοι, μὲ θεοφοβιὰ στὸ νοῦ τους.
Πὲς καὶ γιατί θρηνολογᾷς καὶ κλαῖς μές στὴν ψυχή σου,
τῶν Ἀργιτῶνε σὰν ἀκοῦς τὰ πάθια καὶ τοῦ Ἴλιου.
Αὐτὰ οἱ θεοὶ τὰ κάμανε, καὶ κλῶσαν τῶν ἀνθρώπων
ξολοθρεμό, νὰ τἄχουνε οἱ κατοπινοὶ τραγούδι. 580
Ἤ τάχα στοῦ Ἴλιου νἄπεσε τὰ τείχη συγγενής σου,
γαμπρὸς ἢ πεθερός;—ποὺ αὐτοὶ πιὸ κοντινοὶ περνοῦνε
ἀπ᾽ τὸ δικό μας ὕστερα τὸ αἷμα καὶ τὴ φύτρα·
ἢ κάποιος βλάμης γκαρδιακὸς καὶ μὲ περίσσια γνώση;
γιατὶ πιὸ λίγο ἀπ᾽ ἀδερφὸς αὐτὸς θαρρῶ δὲν εἶναι.»

ΡΑΨΩΔΙΑ Ι.

Τότε γυρίζει ὁ τρίξυπνος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει·
«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
καλὸ ᾽ναι ἀλήθεια τέτοιονε τραγουδιστὴ νἀκοῦμε,
σὰν πούν᾽ ἐτοῦτος, ποὺ θεοῦ λὲς κ᾽ ἡ φωνή του μοιάζει.
Τὶ πιὸ χαριτωμένη ἐγὼ ζωὴ δὲν ξέρω κι ἄλλη,
παρ᾽ ὅταν ὅλος ὁ λαὸς τριγύρω ἀναγαλλιάζῃ,
καὶ στὰ παλάτια οἱ σύδειπνοι ἀράδα καθισμένοι
ἀκοῦνε τὸν τραγουδιστή, μὲ τὰ τραπέζια ὁμπρός τους
γεμᾶτα κρέας καὶ ψωμί, κι ὁ κεραστὴς σὰν παίρνῃ
ἀπ᾽ τὸ κροντήρι τὸ κρασὶ καὶ χύνῃ στὰ ποτήρια. 10
Στὸν κόσμο τὸμορφότερο λογιάζω αὐτὸ πὼς εἶναι.
Ὅμως τὰ βαριοστέναχτα δεινά μου νὰ ρωτήξῃς
σοὔρθε λαχτάρα, πιὸ βαριὰ γιὰ νὰ στενάζω ἀκόμα.

Τί πρῶτο νὰ σοῦ δηγηθῶ, καὶ τί στερνό, ποὺ μύρια
κακὰ μοῦ δώκανε οἱ θεοὶ ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
Καὶ πρῶτα τὄνομά μου ἂς πῶ, κ᾽ ἐσεῖς νὰ τὸ γνωρίστε,
κ᾽ ἐγὼ κατόπι, τὸ σκληρὸ τὸ χάρο σὰν ξεφύγω,
νὰ μείνω πάντα φίλος σας, κι ἂς κατοικῶ μακριά σας.
Εἶμ᾽ ὁ Δυσσέας, τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ποὺ ξέρουν ὅλοι οἱ ἀνθρῶποι
τοὺς δόλους μου, κ᾽ ἡ δόξα μου στὸν οὐρανὸ ἀνεβαίνει.
Καὶ κατοικῶ στὸ λιόλουστο τὸ Θιάκι, ποὺ ἔχει ἀπάνω
τὸ Νήριτο, τρανὸ βουνὸ ποὺ σειεῖ ἁψηλὰ τὰ φύλλα,
κι ὁλόγυρα πολλὰ νησιὰ τὄνα κοντά ᾽ναι στἄλλο,
ἡ Σάμη καὶ τὸ Δουλιχιό, κ᾽ ἡ Ζάκυθο ἡ δεντράτη.
᾽Ετούτη χάμου ἁπλώνεται στὰ πέλαγα τῆς Δύσης,
τἄλλα νησιά ᾽ναι ξέχωρα, στἀνάβλεμμα τοῦ ἥλιου.
Πέτρες γεμᾶτο, μὰ καλὸ λεβέντες γιὰ νὰ βγάζῃ.
᾽Αλλο ἀπ᾽ τὴ γῆς μου πιὸ γλυκὸ δὲν ξέρω ἐγὼ στὸν κόσμο.
Μὲ κράτησε κ᾽ ἡ Καλυψώ, ἡ θεὰ ἡ χαριτωμένη,
μὲς στὴ σπηλιά της, κι ἄντρας της νὰ γίνω λαχταροῦσε·
μὲ κράταε στὰ παλάτια της ἡ Κίρκη, ἡ θεὰ τῆς Αἴας,
ἡ δολοπλέχτρα, κι ἄντρας της νὰ γίνω λαχταροῦσε·
ὅμως ποτὲς δὲ γύρισαν αὐτὲς τὸ νοῦ μου ἐμένα.
᾽Από πατρίδα καὶ γονιοὺς γλυκότερο δὲν ἔχει
τίποτ᾽ ὁ ἄνθρωπος, κι ἂς ζῇ σὲ πλουτισμένο σπίτι
γῆς ξενικιᾶς κι ἀπόμερης, μακριὰ ἀπὸ τοὺς γονιούς του.
Μὰ τώρα τὸ πολύπαθο ταξίδι ἂς ἱστορήσω,
ποὺ ὁ μέγας Δίας μοῦ ὅρισε σὰ μίσευα ἀπ᾽ τὴν Τροία.
᾽Από τὸ ᾽Ιλιο ὁ ἄνεμος στοὺς Κίκονες μὲ πῆρε,
στὴν ᾽Ισμαρο· ἐκεῖ χάλασα καὶ πολιτεία κι ἀνθρώπους·
κι ὅσες γυναῖκες πήραμε καὶ πλούτια ἀπὸ τὴ χώρα,
σωστὰ τὰ μοιραστήκαμε, τὸ δίκιο νἄχουν ὅλοι.
Τότες παρακινοῦσα ἐγὼ νὰ φύγουμε μὲ βιάση,
μὰ αὐτοί, μεγάλη ἡ τρέλλα τους, δὲ θέλανε νἀκούσουν,
μόν᾽ πίναν ἄσμιχτο κρασί, καὶ σφάζανε περίσσια
ἀρνιά, καὶ λοξοπόδαρα στὸ περιγιάλι βόδια.
Πῆγαν ὡς τόσο οἱ Κίκονες καὶ Κίκονες φωνάξαν,
ποὺ ἀπὸ στεριᾶς γειτόνευαν καὶ ποὺ εἶταν πιώτεροί τους,
καὶ πιὸ παληκαράδες τους, καλοὶ νὰ πολεμοῦνε
ἀπάνω ἀπ᾽ ἄρματα, ἢ πεζοί, σὰν τὄφερνε ἡ ἀνάγκη.
Σὰν τἄνθια ἦρθαν τῆς ἄνοιξης αὐτοί, καὶ σὰν τὰ φύλλα,

στὸ χάραμα. Μοῖρα κακὴ τότ᾽ ἔπεσ᾽ ἀπ᾽ τὸ Δία
σ᾽ ἐμᾶς τοὺς δύστυχους, πολλὰ γιὰ νὰ μᾶς φέρῃ πάθια.
Στῆσαν τὸν πόλεμο ὀμπροστὰ στὰ γλήγορα καράβια,
καὶ πέφταν κι ἀπ᾽ τὶς δυὸ μεριὲς τὰ χαλκωτὰ κοντάρια.
Πρωΐ ὅσο εἶταν, κ᾽ ἔπαιρνε τὸ δρόμο της ἡ μέρα,
βαστιόμασταν ἀγνάντια τους, κι ἂς εἶταν πιώτεροί μας.
Μὰ στῶ βοδιῶν τὸ λύσιμο σὰν ἦρθε ὁ Ἥλιος, τότες
οἱ Κίκονες τοὺς Ἀχαιοὺς πιὰ τσάκισαν καὶ σπρῶξαν.
Ἕξη ἀπὸ κάθε πλεούμενο χαλκόποδοι συντρόφοι
σκοτώθηκαν. Οἱ ἄλλοι ἐμεῖς γλυτώσαμε ἀπ᾽ τὸ χάρο.

Καὶ σηκωθήκαμε ἀπ᾽ ἐκεῖ βαριόκαρδοι, μὰ πάλε
καλὰ ποὺ δὲ χαθήκαμε σὰν τἄλλα μας τἀδέρφια.
Καὶ δὲν κινῆσαν τὰ γερτὰ καράβια μας, ὡσότου
φωνάξαμε ἀπὸ τρεῖς φορὲς καθένα ἀπ᾽ τοὺς δικούς μας,
τοὺς δύστυχους, ποὺ πέσανε ἀπ᾽ τοὺς Κίκονες κομμένοι.
Κ᾽ ἔστειλ᾽ ἀπάνω μας Βοριὰ ὁ Δίας ὁ συννεφάρης,
κι ἄγρια φουρτούνα· σκέπασε τὴ γῆς καὶ τὰ πελάγη
μὲ νέφια, καὶ κατέβηκε σκοτάδι ἀπ᾽ τὰ οὐράνια.
Καὶ τὰ καράβια καταμπρὸς χουμίζαν, καὶ τοῦ ἀνέμου
ἡ μάνητα ἦρθε κ᾽ ἔσκισε κομμάτια τὰ παννιά μας.
Καὶ κάτου ἐμεῖς τὰ ρίξαμε, χαμὸς νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ,
καὶ στὴ στεριὰ μὲ τὰ κουπιὰ γοργὰ τραβήξαμε ὄξω.
Ἐκεῖ παραμονεύαμε δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέρες,
καὶ τὴν καρδιὰ μᾶς ἔτρωγε τὸ βάσανο κι ὁ κόπος.
Τὴν τρίτη σὰ μᾶς ἔφερε τὴ μέρα ἡ Χρυσαυγοῦλα,
κατάρτια στήνουμε, λευκὰ παννιὰ τραβᾶμε ἀπάνω,
καθόμαστε, κι ὁ ἄνεμος μαζὶ μὲ τοὺς ποδότες
βάλαν τὰ πλοῖα στὸ δρόμο τους. Καὶ τότες θἀξιωνόμουν
στὸν τόπο μου ἄβλαβος νἀρθῶ, μὰ τὸ Μαλέα γυρνώντας
κῦμα καὶ ρέμα καὶ Βοριὰς μᾶς βγάζουνε ἀπ᾽ τὸ δρόμο,
καὶ πέρ᾽ ἀπὸ τὰ Κύθηρα στὰ πέλαα μᾶς πετᾶνε.

Μέρες ἐννιὰ μᾶς ἔδερναν οἱ φοβεροὶ οἱ ἀνέμοι
μὲς στὰ ψαρᾶτα πέλαγα· στὶς δέκα στὰ λημέρια
τῶ Λωτοφάγων ἤρθαμε, ποὺ θρέφουνται μὲ τἄνθια.
Βγήκαμε τότες, καὶ νερὸ σὰν πήραμε ἀπὸ βρύση,
κοντὰ στὰ γοργοκάραβα στρῶσαν φαγὶ οἱ συντρόφοι.
Σὰ φάγαμε, σὰν ἤπιαμε, καὶ φράνθηκε ἡ καρδιά μας,
συντρόφους τότες ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν

ποιοί ζούσανε σ᾽ αὐτὴ τὴ γῆς σιταροφάγοι ἀνθρῶποι,
καὶ διάλεξα νομάτους δυὸ μὲ κήρυκα μαζί τους.
Πήγανε τότες, ζύγωσαν τοὺς Λωτοφάγους ἄντρες,
καὶ στοὺς συντρόφους μας αὐτοὶ κακὸ δὲ μελετοῦσαν
κανένα, μόν᾽ τοὺς ἔδωκαν λωτὸ νἀπογευτοῦνε.
Κι ὅποιος στὸ στόμα του ἔβαζε λωτοῦ καρπὸ μελᾶτο,
δὲν ἤθελε πιὰ μήνημα νὰ στείλῃ ἢ νὰ γυρίσῃ,
παρὰ νὰ μείνουν θέλανε στὴ γῆς τῶ Λωτοφάγων,
λωτὸ νὰ τρῶνε, γυρισμὸ πατρίδας λησμονώντας.
Κλαίγανε σὰν τοὺς ἔφερα μὲ τὸ στανιὸ στὰ πλοῖα,
καὶ στὰ ζυγὰ ἀποκάτωθε τοὺς ἔσυρα δεμένους.
Τοὺς ἄλλους τότες φώναξα συντρόφους νἀνεβοῦνε
μὲ μιᾶς στὰ γοργοκάραβα, μὴν τύχῃ καὶ κανένας
γευτῇ λωτὸ καὶ γυρισμὸ πατρίδας λησμονήσῃ.
Κι αὐτοὶ ἔμπαιναν κι ἀραδιαστὰ καθίζανε στοὺς πάγκους,
καὶ τὰ νερὰ τἀφρόασπρα μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.

Βαριόκαρδοι τραβᾶμε ὀμπρός, κ᾽ ἐρχόμαστε στὰ μέρη
ποὺ οἱ δύστροποι κ᾽ οἱ ἄνομοι Κύκλωπες κατοικοῦνε·
αὐτοὶ ποὺ στοὺς ἀθάνατους θεοὺς τἀφήνουν ὅλα,
καὶ δὲ φυτεύουν, μήτε γῆς ὀργώνουνε ἀπατοί τους,
μόν᾽ καθετὶς ἀνέσπαρτο κι ἀνόργωτο φυτρώνει,
στάρια, κριθάρια, κλήματα ποὺ δίνουν τὸ κρασί τους
τὸ σταφυλᾶτο, κ᾽ ἡ βροχὴ τοῦ Δία τὰ μεγαλώνει.
Βουλὲς δὲν ἔχουν, σύναξες καὶ νόμους δὲ γνωρίζουν,
μόνε στῶν ἀψηλῶν βουνῶν τὶς ἄκρες λημεριάζουν,
μέσα σὲ σπήλια ὁλόβαθα, καὶ ξέχωρα καθένας
κρίνει γυναίκα καὶ παιδιά, καὶ δὲν ψηφάει τοὺς ἄλλους.

᾽Αγριονήσι ἁπλώνεται παρόξω ἀπ᾽ τὸ λιμάνι,
μήτε κοντὰ μήτε μακριὰ ἀπ᾽ τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων,
δεντρότοπος, κι ἀγριόγιδα βρίσκουντ᾽ ἐκεῖ περίσσια,
τὶ ἀνθρώπινη πατημασιὰ τὴ ζωὴ δὲν τοὺς ταράζει,
μήτ᾽ ἐκεῖ μπαίνουν κυνηγοὶ ποὺ σὲ ρουμάνια μέσα
μὲ κόπους καὶ μὲ βάσανα σκαλώνουν κορφοβούνια.
Μήτε σκεπάζουνε τὴ γῆς κοπάδια ἐκεῖ κι ἀλέτρια,
μόνε ἄσπαρτη κι ἀνόργωτη κι ἀπὸ κατοίκους χήρα
γιὰ πάντα εἶναι, καὶ χαίρουνται τὰ γίδια τὴ βοσκή της.
Τὶ πλοῖα κοκκινόπλωρα οἱ Κύκλωπες δὲν ἔχουν,
καὶ μαραγκοὺς νὰ φτιάνουνε καλόστρωτα καράβια,

καλὰ γιὰ νἀρμενίζουνε καὶ νἄρχουνται σὲ χῶρες,
καὶ ποὺ μ᾽ αὐτὰ γυρίζοντας γνωρίζουνται οἱ ἀνθρῶποι·
ἂν τἄχανε, καλόχτιστο καὶ τὸ νησί τους θἄταν.
Καλὸ νησί, ποὺ θἄφερνε στὴν ὥρα τους ἀπ᾽ ὅλα·
δίπλα τοῦ ἀφρόασπρου γιαλοῦ λιβάδια ἔχει δροσᾶτα
καὶ μαλακά, ποὺ ἀθάνατα θὰ γίνουνταν ἀμπέλια·
ἴσιος κι ὁ τόπος γιὰ ὄργωμα· τὸ στάρι στὸν καιρό του
βαθὺ θὰ τὸ θερίζανε, τ᾽ εἶναι παχὺ τὸ χῶμα.
Καὶ στὸ λιμιώνα τὸν καλὸ μήτε παράγγι θέλει,
μήτε νὰ ρίχτῃς ἄγκουρες, κι οὔτε νὰ δένῃς πρύμη·
μόνε τραβοῦν τὰ πλοῖα στὴ γῆς οἱ ναῦτες, κι ἀπαντέχουν
τὴν ὄρεξη τοῦ ταξιδιοῦ, καὶ πρύμος νὰ φυσήξῃ.
Καὶ τρέχει κρούσταλλο νερὸ στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη,
ἀπὸ πηγὴ βαθιᾶς σπηλιᾶς, μ᾽ ὁλοτριγύρω λεῦκες.
Ἐκεῖ νὰ πιάσουμε ἤρθαμε, καὶ θεὸς μᾶς ὁδηγοῦσε,
μέσα σὲ νύχτα σκοτεινή, ποὺ τίποτις δὲ θὥρειες·
τὶ καταχνιὰ μᾶς σκέπαζε, καὶ μήτε τὸ φεγγάρι
τὰ νέφια δὲν τὸ ἀφήνανε στὸν οὐρανὸ νὰ φέγγῃ.
Κανένας τότες τὸ νησὶ δὲν μπόρειε νὰ ξανοίξῃ,
καὶ τὰ μακριὰ τὰ κύματα ποὺ πρὸς τὴ γῆς κυλιόνταν
δὲν τἄδαμε, ὥσπου τὰ καλὰ καράβια σέρναμ᾽ ὄξω.
Μαζώξαμε ὅλα τὰ παννιὰ σὰ σύρθηκαν τὰ πλοῖα,
καὶ στἀκρογιάλι βγήκαμε, κ᾽ ἐκεῖ μᾶς πῆρε ὁ ὕπνος
προσμένοντας τὴν ὥρια αὐγὴ νἀρθῇ καὶ νὰ μᾶς φέξῃ.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τὸ νησὶ θαμάζοντας γυρνούσαμε νὰ δοῦμε.
Οἱ νύφες τότες στὰ βουνά, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
τὰ γίδια ξεκινήσανε. νὰ βροῦν φαγὶ οἱ συντρόφοι.
Γερτὰ δοξάρια καὶ μακριὰ κοντάρια ἀπ᾽ τὰ καράβια
ἀμέσως φέρνουμε, καὶ τρεῖς γενήκαμε παρέες·
χτυπᾶμε, καὶ μᾶς ἔδωσε ὁ θεὸς λαμπρὸ κυνήγι.
Μ᾽ ἀκολουθοῦσαν δώδεκα καράβια· στὸ καθένα
ὡς ἐννιὰ γίδια πέσανε· σ᾽ ἐμένα ἀφῆκαν δέκα.
Ὅλη τὴ μέρα, ὡς τοῦ ἡλιοῦ τὸ γέρμα, καθισμένοι
μὲ κρέας ξεφαντώναμε καὶ μὲ κρασὶ φλογᾶτο,
τὶ ἀκόμα βάσταε τὸ κρασὶ τὸ μαῦρο στὰ καράβια,
ποὺ μάζωξε ὁ καθένας μας πολὺ μὲς στὶς λαγῆνες,
σὰν πήραμε τὴν ἱερὴ τὴ χώρα τῶν Κικόνων.

Ὁ Κύκλωπας πίνει τὸ κρασὶ τοῦ Ὀδυσσέα, γλυκάθηκε, καὶ δεύτερο γυρεύει (ι 345—362).

ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

Καὶ βλέπαμε ἀντικρὺ καπνὸ στὰ μέρη τῶν Κυκλώπων,
κι ἀκούγαμε μαζὶ μ᾽ αὐτοὺς τὰ γιδοπρόβατά τους.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πλάκωσε σκοτάδι,
νὰ κοιμηθοῦμε γύραμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ συντυχιὰ τοὺς φώναξα, καὶ σ᾽ ὁλουνούς τους εἶπα·
«Οἱ ἄλλοι ἐσεῖς νὰ μείνετε, συντρόφοι ἀγαπημένοι·
ἐγὼ μὲ τὸ καράβι μου κὰι τοὺς δικούς μου σέρνω,
νὰ πάω νὰ μάθω τί λογῆς ἀνθρῶποι ἐκεῖθε ζοῦνε,
νἄναι ἄραγες ἀδιάντροποι κι ἄγριοι κι ἀδικοπράχτες,
ἢ τάχα εἶναι φιλόξενοι, μὲ θεοφοβιὰ στὸ νοῦ τους.»
Καὶ στὸ καράβι ἀνέβηκα, καὶ στοὺς συντρόφους μου εἶπα
νὰ λύσουνε τὶς γούμενες καὶ στὸ καράβι νἄμπουν.
Κι αὐτοὶ ἔμπαιναν κι ἀραδιαστὰ καθίζανε στοὺς πάγκους,
καὶ τὰ νερὰ τἀφρόασπρα μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Στὸν τόπο σάνε φτάσαμε ποὺ ἀλάργα δὲ βρισκόταν,
βλέπουμε δίπλα στὸ γιαλὸ σπηλιὰ κατὰ τὴν ἄκρη,
δαφνόστεγη, ἁψηλή, ποὺ ἀρνιὰ ξενύχτιζαν καὶ γίδια,
κι αὐλὴ μὲ βαθιορίζωτα λιθάρια τοιχωμένη
καὶ μ᾽ ἁψηλόφουντα ἶδρυὰ καὶ πεῦκα ὁλοτριγύρω.
Ἄντρας ἐκεῖ θεόρατος λημέριαζε μονάχος,
ποὺ τὰ κοπάδια του ἔβοσκε σὲ ἀπόμακρα, καὶ μ᾽ ἄλλους
δὲν ἔσμιγε, παρὰ ἔπλεχνε ἀδικιὲς στὴ μοναξιά του.
Τέρας θεόρατο εἴτανε, καὶ μὲ ἄντρα ψωμοφάγο
δὲν ἔμοιαζε, παρὰ ἔμοιαζε δεντρᾶτο κορφοβούνι,
ποὺ μέσα στἁψηλὰ βουνὰ μονάχο ξεχωρίζει.
Τότες στοὺς ἄλλους μου ἀκριβοὺς συντρόφους παραγγέλνω
ἐκεῖ νὰ καρτερήσουνε, τὸ πλοῖο γιὰ νὰ φυλάγουν,
καὶ δώδεκα διαλέγοντας συντρόφους, ἕναν κ᾽ ἕναν,
ξεκίνησα μὲ ἀσκὶ τραγιοῦ, καλὸ κρασὶ γεμᾶτο.
Μοῦ τὄχε δώσει ὁ Μάρωνας, τοῦ Εὐανθέα ὁ γόνος,
ἱερέας τοῦ Ἀπόλλωνα, τῆς Ἴσμαρος προστάτη,
ποὺ αὐτόν, γυναίκα καὶ παιδὶ διαφέντεψα ἀπὸ σέβας,
τ᾽ εἶχε τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα τὸ φουντωμένο δάσο
λημέρι του· καὶ μοὔφερε μεγάλα δῶρα τότες.
Μοῦ χάρισ᾽ ἑφτὰ τάλαντα χρυσάφι δουλεμένο,
κροντήρι, ἀσήμι μοναχό, καὶ δώδεκα λαγῆνες
μοῦ γέμισε ἄσμιχτο κρασί, γλυκὸ πιοτὸ καὶ θεῖο,

ποὺ δοῦλος δὲν τὸ γνώριζε στὸ σπίτι ἢ παρακόρη,
μόνε ἡ γυναίκα του κι αὐτός, καὶ μιὰ κελάρισσά του.
Καὶ γιὰ νὰ πιοῦνε τὸ γλυκὸ μαῦρο κρασί, ἕνα μόνο
ποτήρι σὲ εἴκοσι ἔφτανε μέτρα νερὸ νὰ χύσῃ,
κι ἀπ᾽ τὸ κροντήρι ἀνέβαινε τὸ μοσκοβολητό του,
θάμα μονάχο· καὶ κανεὶς νὰ τἄρνηθῇ δὲν μπόρειε.
Γέμισ᾽ ἀσκὶ τρανὸ μ᾽ αὐτό, πῆρα μαζὶ καὶ σάκκο
προμήθειες, τὶ ἀπαρχῆς ἐγὼ τὸ μάντεψα στὸ νοῦ μου
πὼς ἄντρα δύναμη πολλὴ ζωσμένο θἀνταμώσω,
ἄγριο, ποὺ μήτε τὸ σωστὸ μήτε τὸ δίκιο νοιώθει.
Γλήγορα πᾶμε στὴ σπηλιά, μὰ ἐκεῖ δὲ βρήκαμέ τον,
παρὰ ἔβοσκε ἔξω στὶς βοσκὲς τὰ πλούσια του κοπάδια.
Σὰν μπήκαμε, κοιτάζαμε τὸ τί ᾽χε μὲς στὸ σπήλιο·
τὰ τυροβόλια ὁλόγεμα, καὶ μὲς στὶς μάντρες στοίβα
τἀρνιὰ καὶ γίδια, ξέχωρα κλεισμένο τὸ κάθε εἶδος,
χώρια τὰ πρωτογέννητα, τὰ μεσιανά, τὰ τρίτα·
καὶ ἀγγειὰ ποὺ τὰ πλημμύριζε τυρόγαλο· καρδάρια
καὶ σκάφες, ὅλα διαλεχτά, ποὺ ἄρμεγε γάλα μέσα.
Τότε οἱ συντρόφοι μοὔκρεναν καὶ μὲ παρακαλοῦσαν,
τυριὰ καὶ γιδοπρόβατα νὰ πάρουμε ἀπ᾽ τὶς μάντρες,
καὶ στὸ γοργὸ καράβι μας γυρίζοντας μὲ βιάση,
πὰς στἄρμυρὰ τὰ κύματα νὰ βγοῦμε· κ᾽ ἐγὼ τότες
δὲν ἄκουγα, ἂν καὶ θἄτανε πολὺ καλύτερό μας,
μόνε ἤθελα κι αὐτὸν νὰ δῶ, καὶ δῶρα του νὰ λάβω.
Μὰ αὐτὸς δὲν εἶταν νὰ φανῇ πρόσχαρος στοὺς συντρόφους.
Καὶ σὰν ἀνάψαμε φωτιὰ καὶ κάναμε θυσία,
πήραμε φάγαμε τυρί, καὶ μέσα καθισμένοι
προσμέναμε ὥσπου ἀπ᾽ τὴ βοσκὴ ξανάρθε· κουβαλοῦσε
ξύλα φορτιὸ τρομαχτικό, νὰ τἄχῃ γιὰ τὸ δεῖπνο.
Σὰν τἄρριξε μὲς στὴ σπηλιά, βαρὺ σηκῶσαν βρόντο,
κ᾽ ἐμεῖς στὰ μέσα τῆς σπηλιᾶς φύγαμε φοβισμένοι.
Μὲς στὴν ἁπλόχωρη σπηλιὰ τὰ πρόβατα μαζώνει,
ὅσ᾽ αὐτὸς ἄρμεγε· ὄξωθε τἀσερνικά του ἀφῆκε,
τράγους, κριάρια, στρυμωχτὰ στοῦ αὐλόγυρου τὰ βάθια.
Σήκωσε τότες κ᾽ ἔβαλε θυρόπετρα μεγάλη,
τόσο βαρειά, ποὺ εἰκοσιδυὸ δὲ θἄσωναν ἁμάξια
τετράτροχα καὶ δυνατὰ ἀπὸ χάμου νὰ τὴ σύρουν.
Τέτοιο λιθάρι θεόρατο σὰν ἔβαλε στὴ θύρα,

κάθησε γίδες ἄρμεξε μαζὶ καὶ προβατίνες,
μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαλε τἀρνί της.
Ἀπ᾽ τἄσπρο γάλα τὸ μισὸ κατόπι ξεχωρίζει,
τὸ πήξει, καὶ μὲς στὰ πλεχτὰ καλάθια τὸ μαζώνει.
Τἄλλο μισὸ τὸ φύλαξε μέσα στἀγγειά, νὰ τὄχῃ
γιὰ δεῖπνο του σὰν ἤθελε, νὰ παίρνῃ καὶ νὰ πίνῃ.
Καὶ τὶς δουλειές του βιαστικὰ σὰν τέλειωσε, τὴ στιά του
ἄναψε, καί, ὡς μᾶς ξάνοιξε, φωνάζει· «Ὦ ξένοι, ποιοί εἶστε;
καὶ ποῦθε ταξιδέψατε τοὺς πελαγήσους δρόμους;
Τάχα δουλειὰ σᾶς ἔφερε, ἢ ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ πλανιέστε
στὶς θάλασσες, σὰν πειρατὲς ποὺ τριγυρνοῦν καὶ φέρνουν
μὲ τῆς ζωῆς τους κίντυνο ζημιὰ σὲ ξένον κόσμο;»
Εἶπε, κ᾽ ἐμᾶς μᾶς ἔκοψε μεμιᾶς τὰ ἤπατά μας
τὸ μουγκρητό του τὸ βαρὺ κ᾽ ἡ ὄψη ἡ γιγαντένια.
Ὅμως τοῦ ἀπολογήθηκα κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπα·
«Ἀπὸ τὴν Τροία ἐρχόμαστε, Ἀχαιοὶ ποὺ μύριοι ἀνέμοι
μᾶς πέταξαν στῆς θάλασσας τὰ τρίσβαθα τὰ πλάτια.
Πατρίδα θέλαμε, κι ἀλλοῦ μᾶς φέραν ἄλλοι δρόμοι·
τέτοιο τοῦ Δία στάθηκε τὸ θέλημα κ᾽ ἡ γνώμη.
Καὶ λέμε ἀπ᾽ τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα τἀσκέρι
πὼς εἴμαστε, ποὺ ἀκούστηκε στὰ πέρατα τοῦ κόσμου
μεγάλη χώρα παίρνοντας, πλῆθος λαὸ χαλνώντας.
Κ᾽ ἐμεῖς ποὺ ἐδῶ βρεθήκαμε, προσπέφτουμέ σου τώρα,
φιλοξενιὰ ἢ καὶ χάρισμα κανένα νὰ μᾶς δώσῃς,
σὰν ποὺ σὲ ξένους συνηθοῦν. Σεβάσου, ὦ δυνατέ μου,
καὶ τοὺς θεούς· ἱκέτες σου στεκόμαστε ὀμπροστά σου.
Ξένους κ᾽ ἱκέτες ἀγαπάει ὁ Δίας νὰ διαφεντεύῃ
ὁ θεὸς τῶν ξένων τῶν ἱερῶν, ποὺ πάει μαζί τους πάντα.»
Ἔτσ᾽ εἶπα, κι αὐτὸς ἄξαφνα μὲ κάκια μοῦ ἀντισκόβει·
«Γιὰ κλούβιος εἶσαι, ὦ ξένε μου, γιὰ μοῦρθες ἀπὸ πέρα,
καὶ νὰ ψηφῶ μοῦ λὲς θεοὺς καὶ νὰ τοὺς ἔχω φόβο·
τὸ Δία τὸν αἰγιδόσκεπο οἱ Κύκλωπες δὲν ψηφοῦνε,
μήτε τοὺς ἄλλους τοὺς θεούς, τ᾽ εἴμαστ᾽ ἀνώτεροί τους.
Δὲ θὰ μὲ κάνῃ ἡ ὄχτρητα τοῦ Δία νὰ σᾶς ἀφήσω,
ἢ ἐσένα ἢ τοὺς συντρόφους σου, σὰ δὲν τὸ θέλω ἀτός μου.
Λέγε μου ὡς τόσο, ποῦ ἄραξες τὠριόφτιαστο καράβι;
σὲ κάποιαν ἄκρη, ἢ πιὸ κοντά; τὶ αὐτὸ νὰ ξέρω θέλω.»
Αὐτὰ εἶπε δοκιμάζοντας, μὰ δὲ μὲ γέλαε ἐκεῖνος

ἐμένα τὸν πολύξερο, καὶ τοῦ ἀπαντῶ μὲ δόλο·
«Ὁ τρανταχτὴς μοῦ τσάκισε τὸ πλοῖο, ὁ Ποσειδώνας,
πετώντας το κατάβραχα σὲ κάβο ἐδῶ τῆς γῆς σας·
οἱ ἀνέμοι ἀπὸ τὰ πέλαγα τὸ σπρώξανε, μὰ ἐτοῦτοι
μαζὶ μ᾽ ἐμένα ξέφυγαν τὸ φοβερὸ τὸ τέλος.»
Εἶπα, μὰ ἀπὸ τὴν κάκια του μιλιὰ δὲ βγάζει ἐκεῖνος·
μόν᾽ χούμιξε, κι ἁπλώνοντας τὰ χέρια στοὺς συντρόφους,
ἅρπαξε δυό, καὶ σὰ σκυλιὰ κάτου στὴ γῆς τοὺς ρίχτει.
Κυλιοῦνταν χάμου τὰ μυαλά, καὶ μούσκευαν τὸ χῶμα.
Τοὺς πῆρε, τοὺς κομμάτιασε, τοὺς τοίμασε γιὰ δεῖπνο,
καὶ σὰ λιοντάρι τοῦ βουνοῦ τοὺς τρώει χωρὶς νἀφήσῃ
σπλάχνο, ψαχνό, γιὰ κόκκαλο γεμᾶτο ἀπὸ μεδούλι.
Κ᾽ ἐμεῖς στὸ Δία κλαίγοντας σηκώναμε τὰ χέρια,
τέτοια καμώματα φριχτὰ θωρώντας σαστισμένοι.
Κι ὁ Κύκλωπας τὴ διάπλατη σὰ γέμισε κοιλιά του,
κρέατ᾽ ἀνθρώπου τρώγοντας καὶ γάλα ἅγνὸ ρουφώντας,
μὲς στὴ σπηλιὰ ξαπλώθηκε σιμὰ στὰ πρόβατά του.
Τότες ἐγὼ στοχάστηκα μὲς στὴν τρανὴ ψυχή μου,
νὰ πάω κοντά, τὸ κοφτερὸ σπαθί μου νὰ τραβήξω,
καὶ νὰ τὸ μπήξω ὁλόϊσα στὰ στήθια, ἐκεῖ ποὺ ὁ φράχτης
βαστάζει τὸ συκώτι, ἀφοῦ τὸν ψάξω μὲ τὰ χέρια.
Μοῦρθε ὅμως ἄλλος στοχασμός, κ᾽ εἶπα ὄχι· τὶ μαζί του
κ᾽ ἐμεῖς θενὰ χανόμασταν, τὸ βράχο μὴν μπορώντας
τὸ θεόρατο νὰ σπρώξουμε, ποὺ ἔβαλε αὐτὸς στὴ θύρα.
Καὶ στεναχτὰ προσμέναμε τὴ θεία αὐγὴ νὰ φέξῃ.
Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
φωτιὰ ἄναψε καὶ τὶς παχειὲς ἄρμεγε προβατίνες,
μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαζε τἀρνί της.
Καὶ τὶς δουλειὲς τοῦ σπήλιου του σὰν τέλειωσε μὲ βιάση
ἁρπάζει κἄλε δυὸ μαζί, καὶ γέμα του τοὺς κάνει.
Ἀπὸ τὴ θύρα τὸν τρανὸ τότες σηκώνει βράχο,
κι ὄξω ἀπ᾽ τὸ σπήλιο τὰ παχιὰ σὰν πῆρε πρόβατά του,
τὸν ξαναθέτει, σκέπασμα σὰ νἄταν σαϊττοθήκης.
Σφυρίζοντας ὁ Κύκλωπας ἀνέβαζε στὰ ὄρη
τὰ πρόβατα· κ᾽ ἐγὼ στὸ νοῦ σκέδιο ὀχτρικὸ ζητοῦσα
νὰ γδικιωθῶ, κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ νὰ μοῦ χαρίσῃ δόξα.
Καὶ νά, ποιά γνώμη φάνηκε καλύτερη στὸ νοῦ μου.
Μεγάλο χλωροκούτσουρο χάμου εἴτανε στὴ μάντρα,

ἐλιά, ποὺ ἐκεῖνος τὄκοψε, σὰν ξεραθῇ νὰ τὄχῃ
ραβδί του· καὶ μᾶς φάνηκε, τηρώντας το, μεγάλο
ὅσο κατάρτι καραβιοῦ τῶν εἴκοσι κουπιῶνε,
ἀπ᾽ τὰ πλατιὰ τὰ φορτηγὰ ποὺ στὰ πελάγη τρέχουν.
Τόσο τρανὸ φαινότανε στὸ μάκρος καὶ στὸ πάχος.
Παίρνω καὶ κόβω ὡς μιὰν ὀργυιὰ κομμάτι ἀπὸ τὸ ξύλο,
καὶ νὰ τὸ πελεκήσουνε προστάζω τοὺς συντρόφους·
κι αὐτοὶ τὸ σιάξαν· τότ᾽ ἐγὼ στὴν ἄκρη τὸ μυτώνω,
καὶ σὰν τὸ καλοπύρωσα μὲ τῆς φωτιᾶς τὴ φλόγα,
τὸ ἀπίθωσα καὶ τὄκρυψα στὴν κοπριὰ ἀποκάτου,
ποὺ κοίτουνταν ἀμέτρητη στοίβα παντοῦ στὸ σπήλιο.
Καὶ λέω στοὺς συντρόφους μου νὰ ρίξουν κλῆρο, ποιοί τους
μαζί μου θὰ κοτήσουνε νὰ πάρουν νὰ τοῦ μπήξουν
μέσα στὸ μάτι τὸ λοστό, καθὼς τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος.
Βγῆκαν ἐκεῖνοι ποὺ κ᾽ ἐγὼ ποθοῦσα νὰ διαλέξω·
τέσσερεις βγήκανε, κ᾽ ἐγὼ πέμτος μαζί τους εἴμουν.
Σὰ βράδιασε, ἦρθε φέρνοντας τὠριόμαλλο κοπάδι,
κ᾽ ἔβαλε μέσα τὰ παχιὰ τὰ πρόβατα στὸ σπήλιο,
ὅλα, χωρὶς κανένα τους στὴν ὄξω αὐλὴ νἀφήσῃ.
Ἢ κάτι ἀτός του νἄνοιωσε, ἢ θεὸς τονὲ φωτοῦσε.
Σήκωσε τότες κ᾽ ἔβαλε τὴν πέτρα τὴ μεγάλη,
καὶ γίδες κάθησε ἄρμεξε μαζὶ καὶ προβατίνες,
μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαλε τἀρνί της.
Καὶ τὶς δουλειὲς τοῦ σπήλιου του σὰν τέλειωσε μὲ βιάση,
ἁρπάζει πάλε δυὸ μαζὶ καὶ δεῖπνο του τοὺς κάνει.
Τότες ἐγὼ τὸν Κύκλωπα σιμώνω καὶ τοῦ κρένω,
μ᾽ ἕνα καρδάρι ὁλόγεμο μαῦρο κρασὶ στὰ χέρια·

«Νά, πάρε, πιές, ὦ Κύκλωπα, ποὺ τρῶς ἀνθρώπου κρέας,
νὰ δῇς πιοτὸ ποὺ φύλαγα κρυμμένο στὸ καράβι·
σοῦ τὄφερα γιὰ στάξιμο, ἴσως καὶ δείξῃς σπλάχνια,
καὶ πίσω στείλῃς με, μὰ ἐσὺ λυσσᾷς καὶ δὲ χορταίνεις.
Καὶ ποιός ἀπ᾽ τοὺς πολλοὺς θνητούς, σκληρέ, θὰ ξαναρχόταν
ἐδῶ, κατόπι ἀπ᾽ τἄνομα καμώματά σου ἐδαῦτα;»

Εἶπα, κ᾽ ἐκεῖνος μὲ ὄρεξη τὸ παίρνει καὶ τὸ πίνει,
καὶ τόσο τὸ γλυκάθηκε, ποὺ δεύτερο γυρεύει·

«Φέρε μου κι ἄλλο πρόθυμα, πές μου καὶ τὄνομά σου,
νὰ σὲ φιλέψω δῶρο ἐγώ, ποὺ νὰ τὸ καμαρώνῃς.
Δίνει κ᾽ ἐδῶ στοὺς Κύκλωπες ἡ πλούσια γῆς σταφύλια

ζουμὶ γεμᾶτα, ποὺ ἡ βροχὴ τοῦ Δία τὰ ὡριμάζει·
μὰ εἶναι τῆς ἀμβροσίας αὐτὸ καὶ τοῦ νεχτάρου στάμα.»
Εἶπε, κ᾽ ἐγὼ ἀπ᾽ τὸ φλογερὸ κρασὶ ξανάδωσά του·
τρεῖς τονὲ κέρασα φορές, καὶ τρεῖς τὄπιε ὁ χαμένος.
Καὶ τὸ κρασὶ στοῦ Κύκλωπα τὰ φρένα σάνε μπῆκε,
τότες μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοὖπα·
«Κύκλωπα, τὄνομά μου θές; Ἐγὼ σ᾽ τὸ φανερώνω·
κ᾽ ἐσὺ τὸ δῶρο ποὺ ἔταξες νὰ μὲ φιλέψῃς τώρα.
Κανένας ὄνομα ἔχω ἐγώ· Κανένα μὲ φωνάζουν
κ᾽ ἡ μάννα μου κι ὁ κύρης μου, κ᾽ οἱ ἄλλοι μου οἱ συντρόφοι.»
Ἔτσ᾽ εἶπα, κι αὐτὸς ἄξαφνα μὲ κάκια ἀπολογιέται·
«Καὶ τὸν Κανέναν ὕστερα ἀπ᾽ τοὺς ἄλλους τοὺς συντρόφους
θὰ φάω ἐγώ· μὰ πρῶτα αὐτούς· τὸ δῶρο σου αὐτὸ θἄναι.»
Εἶπε, καὶ στρώθη ἀνάσκελα πεσμένος, τὸ χοντρό του
τὸ σβέρκο πλάγι γέρνοντας καθὼς κοιτόνταν, κ᾽ ὕπνος
τὸν πῆρε ἀκαταπόνετος, κι ἀπ᾽ τὸ λαιμό του βγαῖναν
κρασιὰ κι ἀνθρώπινες μπουκιές, ποὺ ξέρναε μεθυσμένος.
Ἔχωσα τότες τὸ δαυλὸ στὴν ἀναμμένη στάχτη
νὰ πυρωθῇ, καὶ γκάρδιωνα μὲ λόγια τοὺς συντρόφους,
μὴν τύχῃ καὶ κανένας τους δειλιάσῃ καὶ δὲν ἔρθῃ.
Ὅτι ἄρχιζε τὸ λιόξυλο νὰ καίῃ, χλωρὸ κι ἂν εἶταν,
καὶ σπιθοβόλαε κόκκινο, ἀπ᾽ τὴ φωτιὰ τὸ σέρνω.
Ὁλόγυρα στεκόντανε οἱ συντρόφοι μου, καὶ θάρρος
μεγάλο κάποιος στὴν ψυχὴ θεὸς μᾶς εἶχε βάλει.
Πῆραν αὐτοὶ τὸ σουβλερὸ τὸ λιόξυλο στὰ χέρια,
τὸ μπήξανε στὸ μάτι του, κ᾽ ἐγὼ ἀπὸ πάνω τότες
τὸ στριφογύριζα καθὼς ὁ ξυλουργὸς τρυπάνι
στριφογυρνάει σὲ καραβιοῦ δοκάρι, κι ἀποκάτου
τραβᾶν οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὶς δυὸ τὶς ἄκρες τὸ δεμένο
λουρί· καὶ τὸ κουνοῦν γοργά, καὶ δός του αὐτὸ γυρίζει·
παρόμοια τὸ δαυλὸ κ᾽ ἐμεῖς τὸν πυρωμένο μέσα
στὸ μάτι του γυρνούσαμε, κ᾽ ἔτρεχε γύρω τὸ αἷμα.
Τὸ μάτι καίγουνταν, κι ὁ ἀχνὸς ματόφυλλα καὶ φρύδια
καψάλιζε, κ᾽ οἱ ρίζες τους ἀπὸ τὴν πύρα τρίζαν.
Πῶς ὅταν τὸ σκεπάρνι του γιὰ τὸ τρανὸ πελέκι
χώνει στὸ κρύο νερὸ χαλκιάς, χοχλοβουΰζει ἐκεῖνο,
σκληραίνοντας καὶ δύναμη στὸ σίδερο γεννώντας,
ἔτσι τὸ μάτι τσίριζε στὸ λιόξυλο τριγύρω.

Μούγκριζ' ἐκεῖνος φοβερά, κι ἀχολογοῦσε ὁ βράχος,
καὶ φεύγαμ' ἐμεῖς τρέμοντας σὰν ἔσυρε ἀπ' τὸ μάτι
τὸ λιόξυλο μὲ τὰ αἵματα βαμμένο πέρα ὡς λέρα.
Τὸ πέταξε ἀπ' τὰ χέρια του τρελὸς ἀπὸ τὸν πόνο,
καὶ χούγιαξε φωνάζοντας τοὺς Κύκλωπες νἀρθοῦνε
ἀπ' τὶς σπηλιὲς ποὺ φώλιαζαν πὰς στἄγρια κορφοβούνια.
Κ' ἐκεῖνοι ἀκοῦσαν τὸν ἀχό, καὶ δῶθε κεῖθε ἐρχόνταν,
κι ἔξω ἀπ' τὸ σπήλιο στέκοντας ρωτοῦσαν τί παθαίνει·
«Τί κακὸ σοὖρθε κ' ἐτσιδά, Πολύφημε, φωνάζεις,
μέσα σὲ νύχτα ἀθάνατη, καὶ μᾶς χαλνᾷς τὸν ὕπνο;
Ἤ παίρνει σου τὰ πρόβατα κάποιος θνητὸς μὲ ζόρι,
ἢ σὲ σκοτώνει αὐτὸς μαθὲς μὲ δύναμη ἢ μὲ δόλο;»
Κι ὁ δυνατὸς Πολύφημος μέσαθε κράζει· «Ὦ φίλοι,
μὲ δόλο, ὄχι μὲ δύναμη· Κανένας ὁ φονιάς μου.»
Κι αὐτοὶ τοῦ ἀπολογήθηκαν μὲ λόγια φτερωμένα·
«Κανένας σὰ δὲ σ' ἄγγιξε καὶ μόνος σου σὰν εἶσαι,
κακὸ ποὺ ὁ Δίας ὁ τρανὸς σοῦ στέλνει δὲν ξεφεύγεις.
Μόν' κάλεσε τὸν κύρη σου, τὸ ρήγα Ποσειδώνα.»
Εἴπανε, κ' ἔφυγαν· κ' ἐγὼ στὰ μέσα μου χαιρόμουν,
ποὺ τὄνομα τοὺς γέλασε, κ' ἡ περισσή μου γνώση.
Κι ὁ Κύκλωπας στενάζοντας ἀπ' τὸ βαρὺ τὸν πόνο,
ψάχνει καὶ πάει ὡς τὴν μπασιὰ καὶ τὸ λιθάρι σέρνει·
καὶ κάθησε στὴ θύρα ὀμπρός, ἁπλώνοντας τὰ χέρια,
κάποιον νὰ πιάσῃ ἂν ἔβγαινε στἄρνιὰ κρυμμένος μέσα.
Τόσο ἄμυαλος πὼς εἶμουνα τὸ θάρρεψε στὸ νοῦ του.
Ὡς τόσο ἐγὼ τρόπο σωστὸ ζητοῦσα γιὰ νὰ φέρω
κακοῦ θανάτου γλυτωμὸ σὲ μένα καὶ στοὺς ἄλλους,
καὶ δόλους ἔπλεχνα πολλοὺς γιὰ χάρη τῆς ζωῆς μας,
γιατὶ μεγάλη συφορὰ μᾶς τριγυρνοῦσε τότες.
Καὶ νά, ποιά γνώμη φάνηκε ἡ καλύτερη στὸ νοῦ μου.
Εἶχε κριάρια ἐκεῖ παχιά, πυκνόμαλλα, μεγάλα,
ὡραῖα, καὶ ποὺ μαύριζε ἡ προβειά τους σὰ γιοφύλλι·
αὐτὰ σιγὰ μὲ λυγαριὲς καλοστριμμένες δένω,
ποὺ ὁ Κύκλωπας γιὰ στρῶμα του τὶς εἶχε ὁ θεομπαίχτης,
ὅλ' ἀπὸ τρία· τὸ μεσιανὸ μ' ἕν' ἄντρα φορτωμένο,
καὶ τἄλλα ἀπὸ τὶς δυὸ μεριὲς νὰ τονὲ διαφεντεύουν·
ἔτσι τὰ κάθε τρία ἀρνιὰ κ' ἕνα ἄντρα κουβαλοῦσαν.
Πιάνω κ' ἐγὼ τὸ πιὸ λαμπρὸ κριάρι ἀπὸ τὴ ράχη,

καὶ στὴν κοιλιά του χαμηλὰ τὴ μαλλιαρὴ κρεμιέμαι,
ἀπ᾽ τῶριο του μαλλὶ σφιχτὰ καὶ καὶ δυνατὰ πιασμένος.
Ἐκεῖ βαριαστενάζαμε προσμένοντας νὰ φέξῃ.
Κ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη ἡ Αὐγὴ σὰ φάνηκε ἀπ᾽ τὰ σκότη,
πρὸς τὴ βοσκὴ χουμίξανε τἀσερνικὰ κοπάδι,
κι ἀνάρμεχα βογγούσανε τὰ θηλυκὰ στὶς μάντρες,
τὶ σκάζαν τὰ μαστάρια τους· κι αὐτὸς τυραννισμένος.
ἀπὸ τοὺς πόνους, ἔψαχνε τὶς ράχες τῶν προβάτων
ὀρθὰ καθὼς στεκόντανε· μὴ νοιώθοντας ὁ κλούβιος
πὼς ὅλοι στὰ μαλλᾶτα τους τὰ στήθια εἶταν δεμένοι.
Προβάλλει ἀπ᾽ ὅλα πιὸ στερνὸ στὴ θύρα τὸ κριάρι,
μ᾽ ἐμένα τὸν παμπόνηρο καὶ τὸ μαλλὶ φορτιό του.
Καὶ ψάχνοντάς το ὁ δυνατὸς Πολύφημος τοῦ κρένει·
«Κριάρι μου καλό, γιατί στερνὸ ἀπ᾽ τὸ σπήλιο βγαίνεις,
ἐσὺ ποὺ δὲν ἀπόμνησκες ποτὲς ἀπ᾽ τἄλλα πίσω,
μόν᾽ πρῶτο τοὺς χλωροὺς ἀνθοὺς τοῦ γρασιδιοῦ νὰ κόψῃς
πηλάλαες, καὶ στὶς ρεματιὲς ροβόλαες πάντα πρῶτο,
καὶ νἄρθῃς πρῶτο τὸ βραδὺ βιαζόσουνα στὴ μάντρα;
καὶ τώρα μοὔρχεσαι στερνό· γιὰ τάχα τοῦ κυροῦ σου
κ᾽ ἐσὺ τὸ μάτι λαχταρεῖς, ποὺ μὲ κακοὺς συντρόφους
μοῦ τὄβγαλε, σὰ ζάλισε μὲ τὸ κρασὶ τὸ νοῦ μου,
καταραμένος ἄνθρωπος, ἐκεῖνος ὁ Κανένας,
ποὺ ἐγὼ θαρρῶ ἀπὸ θάνατο κακὸ δὲ θὰ γλυτώσῃ.
Ἂν εἶχες γνώμη ὅπως ἐγὼ καὶ μιλησιὰ σοὔρχόταν,
γιὰ νὰ μοῦ πῇς ποῦ κρύβεται καὶ δὲν τὸν φτάνει ἡ ὀργή μου,
ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ θὰ σκόρπαγαν σκασμένα τὰ μυαλά του
στὸ σπήλιο χάμου, καὶ μικρὴ θἄχε ἡ ψυχή μου ἀνάσα
ἀπ᾽ τὰ δεινὰ ποὺ ὁ ἄτιμος Κανένας μοῦ ἔχει φέρει.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε, τὄσπρωξε καταόξω τὸ κριάρι.
Κι ἀπ᾽ τὴ σπηλιὰ ἅμα βγήκαμε κι ἀπ᾽ τῆς αὐλῆς τὸ γῦρο,
ξελύθηκα, καὶ ξέλυσα κατόπι καὶ τοὺς ἄλλους,
κι ἀπ᾽ τὰ λιγνόποδα τἀρνιά, ποὺ ξύγγι εἶταν γεμᾶτα,
πολλὰ στὸ δρόμο ἁρπάζοντας γυρνοῦμε στὸ καράβι.
Χαρῆκαν σὰ μᾶς εἴδανε τοῦ καραβιοῦ οἱ συντρόφοι,
ἐμᾶς ποὺ ξεγλυτώσαμε· τοὺς ἄλλους τοὺς θρηνοῦσαν.
Κ᾽ εὐτὺς ἐγὼ τοὺς ἔγνεψα νἀφήσουνε τὶς κλάψες,
καὶ πρόσταξα τὰ ὡριόμαλλα τἀρνιὰ μὲ μιᾶς νὰ ρίξουν
στὸ πλοῖο, καὶ πρὸς τἀρμυρὰ τὰ πέλαα νὰ τραβήξουν.

Καὶ μέσα εὐτὺς μπῆκαν αὐτοί, καθήσανε στοὺς πάγκους,
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιαλὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Σὰν εἴμασταν ὅσο μακριὰ μπόρειε ἡ φωνὴ νὰ φτάσῃ,
τότες ἐγὼ τοῦ Κύκλωπα πειραχτικὰ φωνάζω·
«Δὲ σοὖταν, Κύκλωπα, γραφτό, δειλοῦ θνητοῦ συντρόφους
νὰ φᾷς μὲς στὴ βαθειὰ σπηλιὰ μὲ τόση ἀγριωσύνη.
Μόνε γραφτό ᾽ταν τὰ ἔργα σου τὰ μαῦρα νὰ σὲ βροῦνε,
ποὺ δὲ φοβήθηκες, σκληρέ, στὴ στέγη σου τοὺς ξένους
νὰ φᾷς, κι ὁ Δίας κ᾽ οἱ θεοὶ σοῦ τὰ πλερῶσαν τώρα.»
Εἶπα, κ᾽ ἐκείνου χόλιασε περσότερο ἡ ψυχή του,
καὶ ξεκολνώντας τὴν κορφὴ τρανοῦ βουνοῦ, τὴν παίρνει
κι ὀμπρὸς στὸ μελανόπλωρο καράβι τὴν τινάζει·
[καὶ κόντεψε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρη νὰ βαρέσῃ.]
Κ᾽ ἡ θάλασσα τρικύμισε σὰν ἦρθε κάτω ἡ πέτρα·
κ᾽ εὐτὺς τὸ κῦμα τράβηξε στὰ πίσω τὸ καράβι,
φουσκονεριὰ ἀπ᾽ τὸ πέλαγο, κι ὡς τὴ στεριὰ τὸ φέρνει.
Μὰ ἐγὼ κοντάρι ἁρπάζοντας μακρὺ τὄσπρωξα ἀλάργα,
καὶ στοὺς συντρόφους ἔγνεψα μὲ τὸ κεφάλι ἀμέσως,
προστάζοντας νὰ πιάσουνε κουπὶ γιὰ νὰ σωθοῦμε,
ἀπ᾽ τὸ χαμό· καὶ στὸ κουπὶ μεμιὰς αὐτοὶ ρηχτῆκαν.
Στὴ θάλασσα ὅμως διάστημα σὰ βγήκαμε ἄλλο τόσο,
ἐγὼ ἄλλη μιὰ τοῦ φώναξα τοῦ Κύκλωπα, ἂν κ᾽ οἱ ἄλλοι
μὲ λόγια παρακαλεστὰ μὲ μπόδιζαν καὶ κρέναν·
«Τέτοιον ἀγριάνθρωπο τί θές, καημένε, κ᾽ ἐρεθίζεις;
ποὺ μιά του μοναχὴ πετριὰ μᾶς γύρισε τὸ πλοῖο
κατὰ στεριᾶς καὶ λέγαμε πὼς ἦρθε πιὰ ὁ χαμός μας.
Κι ἀνίσως τότες ἄκουγε λαλιὰ γιὰ φωνητό μας,
κομμάτια θὰ μᾶς ἔκανε κεφάλια καὶ καράβι,
μὲ κάποια του χοντρόπετρα· τόσο μακριὰ τὶς ρίχτει.»
Εἶπαν, μὰ ἐγὼ ὁ τρανόψυχος δὲν ἤθελα νἀκούσω,
μόν᾽ ἄλλη μιὰ τοῦ φώναξα μὲ χολιασμένα σπλάχνα·
«Κύκλωπα, ἂν ἄνθρωπος θνητὸς κανένας σὲ ρωτήξῃ
πῶς ἔτυχε τὸ μάτι σου κακοτυφλιὰ νὰ πάθῃ,
τὄχει τυφλώσει νὰ τοὺς πῇς ὁ κουρσευτὴς Δυσσέας,
τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ποὺ βρίσκεται στὸ Θιάκι ἡ κατοικιά του.»
Αὐτὰ εἶπα, καὶ μουγκρίζοντας ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
«᾽Αλλοῖς, γιὰ δὲς πῶς τὰ παλιὰ μαντέματα μοῦ βγῆκαν.
Εἶταν ἐδῶ προφήτης μας παράξιος καὶ μεγάλος,

ὁ Τήλεμος τοῦ Εὐρύμου ὁ γιός, στὴ μαντοσύνη πρῶτος,
ποὺ γέρασε μαντεύοντας στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων·
αὐτὰ ὅλα ἐκειὸς μοῦ τἄλεγε πὼς θὰ γενοῦν μιὰ μέρα,
καὶ πὼς θὰ χάσω ἐγὼ τὸ φῶς ἀπ᾽ τοῦ Ὀδυσσέα τὰ χέρια.
Μὰ πάντα ἐγὼ φαντάζομουν κάποιον τρανὸ λεβέντη,
πὼς θἄρθῃ ἐδῶ μὲ δύναμη μεγάλη ἁρματωμένος.
Κι ἄξαφνα τώρα ἕνας μικρὸς καὶ τιποτένιος νάνος,
δαμάζοντάς με μὲ κρασὶ τὸ μάτι μου στραβώνει.
Μὰ ἔλα, Ὀδυσσέα, γύρνα ἐδῶ, νὰ σὲ ξενοφιλέψω,
καὶ νὰ σοῦ κάμω προβοδὸ τὸ θεὸ τὸν κοσμοσείστη·
γιατ᾽ εἶμαι ἐκείνου ἐγὼ παιδί, καὶ κύρης μου παινιέται.
Καὶ θὰ μὲ γιάνῃ ἂν θέλῃ, αὐτός, κι ὄχι ἄλλος μὲς στὸν κόσμο,
μήτε θεὸς μακαριστός, μήτε θνητὸς κανένας.»

Εἶπε, κ᾽ ἐγὼ ἀποκρίθηκα· «Μακάρι νὰ δυνόμουν
νὰ σὲ στερήσω ἀπὸ ψυχὴ κι ἀπὸ ζωή, καὶ μέσα
στὰ μαῦρα λημεριάσματα νὰ σὲ γκρεμίσω τοῦ Ἅδη,
νὰ μὴν μπορῇ τὸ μάτι σου νἀνοίξῃ μήτε ὁ Σείστης.»

Εἶπα, κι αὐτὸς δεήθηκε στὸ μέγα Ποσειδώνα,
ἁπλώνοντας τὰ χέρια του στὰ ὁλόαστρα τὰ οὐράνια·
«Ὦ Ποσειδώνα, βασταχτὴ τῆς γῆς, καὶ μαυροχήτη,
συνάκουσέ με, ἂν σοῦ εἶμαι γιός, καὶ κύρης μου ἂν παινιέσαι·
κάμε ὁ Δυσσέας ὁ κουρσευτὴς νὰ μὴ γυρίσῃ πίσω,
[τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ποὺ βρίσκεται στὸ Θιάκι ἡ κατοικιά του].
Κι ἂν εἶν᾽ τῆς μοίρας του γραφτὸ νὰ δῇ τοὺς ποθητούς του,
τὸ σπίτι τὸ καλόχτιστο καὶ τὴν πατρίδα ἐκεῖνος,
ἂς κακοφτάσῃ ἀργά, χωρὶς κανένα σύντροφό του,
μὲ ξένο πλοῖο, καὶ συφορὲς νὰ βρῇ στὸ σπιτικό του.»

Εἶπε, καὶ τὸν συνάκουσε ὁ θεὸς ὁ μαυροχήτης.
Καὶ τότες πιὸ θεόρατη ξανασηκώνει πέτρα,
στριφογυρνάει την, καὶ μὲ ὁρμὴ τὴ ρίχτει γιγαντένια,
Καὶ πίσω ἀπ᾽ τὸ μαυρόπλωρο καράβι τὴν τινάζει,
καὶ κόντεψε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρη νὰ βαρέσῃ.
Κ᾽ ἡ θάλασσα τρικύμισε σὰν ἤρθε κάτω ἡ πέτρα,
[κ᾽ ἤρθε τὸ κῦμα κ᾽ ἔσπρωξε πέρ᾽ ἀπ᾽ τὴ γῆς τὸ πλοῖο].

Καὶ στὸ νησὶ σὰ φτάσαμε ποὺ τἄλλα μας καράβια
τὰ καλοσκάρωτα ἔμνησκαν, καὶ ποὺ οἱ συντρόφοι γύρω
καθόντανε καὶ κλαίγουνταν προσμένοντάς μας πάντα,
ἴσια στὸν ἄμμο σύραμε καὶ ἀράξαμε τὸ πλοῖο,

καὶ τότες βγήκαμε κ᾽ ἐμεῖς ἀπάνω στἀκρογιάλι.
Καὶ φέρνοντας τὰ πρόβατα τοῦ Κύκλωπα ἀπ᾽ τὸ πλοῖο,
τὰ μοιραστήκαμε, μὴ βγῇ κανεὶς ἀδικημένος.
Μὰ στῶν ἀρνιῶν τὸ μοίρασμα μοῦ δώσανε οἱ λεβέντες
καὶ τὸ κριάρι ξέχωρα· καὶ τὄσφαξα στὸν ἄμμο,
τοῦ Δία τοῦ μαυρονέφελου, ποὺ εἶν᾽ ὅλων βασιλέας,
καὶ τὰ μεριὰ τοῦ πρόσφερα· μὰ ἐκεῖνος ἄψηφοῦσε
θυσίες, καὶ λογάριαζε τὰ πλοῖα μας νἀφανίσῃ
τὰ καλοσκάρωτα, μαζὶ μὲ τοὺς καλοὺς συντρόφους.
Ἐκεῖ λοιπὸν καθόμασταν ὁλήμερα ὡς τὸ γέρμα,
μὲ κρέατα καὶ μὲ κρασὶ γλυκὸ᾽ φαγοποτώντας.
Κι ὁ ἥλιος σάνε βύθισε, κι ἁπλώθηκε σκοτάδι,
νὰ κοιμηθοῦμε πέσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνω.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τότες τοὺς συντρόφους μου προστάζω στὰ καράβια,
νὰ μποῦν καὶ τὰ πρυμόσκοινα νὰ λύσουν. Κι αὐτοὶ μπῆκαν
κι ἁπὰς στοὺς πάγκους πήγανε καὶ κάθησαν ἀράδα,
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιαλὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Καὶ πλέγαμε βαριόψυχοι, ποὺ ἂν κ᾽ εἴμασταν σωσμένοι,
τόσους συντρόφους χάσαμε καλοὺς κι ἀγαπημένους.

ΡΑΨΩΔΙΑ Κ.

Στῆς Αἰολίας τὸ νησὶ τότε ἤρθαμε, ποὺ ζοῦσε
τοῦ Ἱππότη ὁ γιὸς ὁ Αἴολος, τῶν θεῶν ἀγαπημένος·
νησὶ πλεούμενο· χαλκὸς τειχὶ τὸ περιζώνει,
γερὸ σὲ ὀρθὰ καὶ γλιστερὰ θεμελιωμένο βράχια.
Καὶ δώδεκα εἶχε αὐτὸς παιδιὰ μὲς στῶριο του παλάτι,
ἕξη κοπέλλες, κ᾽ ἕξη γιούς, τῆς ὥρας παληκάρια.
Στὶς ἕξη θυγατέρες του δίνει γαμπροὺς τοὺς γιούς του,
ποὺ ζοῦνε μὲ τὸν κύρη τους καὶ μὲ τὴν ἄξια μάννα,
καὶ μύρια χαίρουνται μαζὶ πιοτὰ καὶ καλοφάγια.
Ὁλήμερα γεμᾶτο ἀχὸ καὶ τσίκνα τὸ παλάτι,
κι ὁλονυχτὶς πλαγιάζουνε μὲ τὰ καλά τους ταίρια,
πάνω σὲ μαλακὰ χαλιὰ καὶ σκαλιστὰ κρεββάτια.
Σ᾽ αὐτῶν τὴ χώρα φτάσαμε καὶ τὰ λαμπρὰ παλάτια.
Μήνα μὲ ξενοφίλευαν καὶ καθετὶς ρωτοῦσαν,
γιὰ τὸ Ἴλιο, γιὰ τοὺς Ἀχαιούς, τὰ πλοῖα, τὸ γυρισμό τους·

κ᾽ ἐγὼ τοῦ τὰ δηγόμουνα μὲ τὴ σειρὰ καθένα.
Μὰ σὰν τοῦ ζήτησα κ᾽ ἐγὼ νὰ μὲ ξεπροβοδώσῃ,
ὄχι δὲν εἶπε, μόν᾽ καλὴ προβόδωση μοῦ κάνει.
Ἔγδαρε βόδι ἐννιάχρονο, καὶ μοὔδωσε τἀσκί του
μὲ κάθε ἀνέμου βουητεροῦ φυσήματα γεμᾶτο·
τὶ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου φύλακα τὸν εἶχε τῶν ἀνέμων,
νὰ παύῃ ἢ νὰ σηκώνῃ αὐτὸς ὅποιον ἀγέρα θέλει.
Καὶ μ᾽ ἀσημένιο τὄδεσε μὲς στὸ καράβι νῆμα,
ποὺ μήτε λίγο φύσημα ἀπεκεῖ νὰ μὴν ξεφεύγῃ·
καὶ μοῦ ἔβγαλε τὸ Ζέφυρο γιὰ νὰ καταβοδώσῃ
κ᾽ ἐμᾶς καὶ τὰ καράβια μας· μὰ ὁ δρόμος νὰ τελειώσῃ
δὲν ἔμελλε, τὶ ἀπ᾽ ἀγνωσιὰ χαθήκαμε δική μας·

Μέρες ἐννιὰ ἀρμενίζαμε μερονυχτίς· στὶς δέκα
ἀρχίζει πιὰ καὶ φαίνουνταν ἡ γῆς ἡ πατρική μου,
καὶ τὶς φωτιὲς ξανοίγαμε ποὺ καῖγαν ἀντικρύ μας.
Τότες ἐγὼ γλυκόπεσα στὸν ὕπνο ἀποσταμένος,
ποὺ κανενὸς δὲν ἄφηνα τοῦ καραβιοῦ τὴ σκότα,
μόνε ἴδιός μου τὴν κράταγα, πιὸ γλήγορα νἀρθοῦμε·
κι ὅλοι οἱ συντρόφοι μου ἀρχινοῦν κι ἀναμεσά τους κρένουν,
πὼς τάχα μάλαμα ἔφερνα κι ἀσημικὸ μαζί μου,
τοῦ Αἰόλου τοῦ τρανόκαρδου τοῦ γιοῦ τοῦ Ἱππότη δῶρο.
Καὶ γύρισε καὶ μίλησε τοῦ πλαγινοῦ του κάποιος.

«Γιὰ δῆτε πῶς τὸν ἀγαποῦν παντοῦ καὶ τὸν τιμοῦνε,
σ᾽ ὅποιους ἀνθρώπους ἔρχεται καὶ σ᾽ ὅποια χώρα βγαίνει.
Ἀπ᾽ τὴν Τρωάδα θησαυροὺς πολλοὺς κι ὡραίους φέρνει,
κ᾽ ἐμεῖς, ποὺ τὸ ἴδιο κάναμε ταξίδι ὅπως ἐκεῖνος,
γυρίζουμε στὸν τόπο μας μὲ τἀδειανὰ τὰ χέρια.
Καὶ τώρα δὲς τί ὁ Αἴολος τοῦ χάρισε γιὰ ἀγάπη·
ἂς πᾶμε κι ἂς κοιτάξουμε τί νἄναι τάχα ἐτοῦτα,
πόσο χρυσάφι μὲς στἀσκὶ καὶ πόσο ἀσήμι φέρνει.»

Εἶπαν, καὶ νίκησε ἡ κακὴ βουλὴ μὲς στοὺς συντρόφους.
Λῦσαν τἀσκί, καὶ ξέσπασαν παντῆς λογῆς ἀνέμοι,
καὶ στρόβιλος τοὺς τράβηξε μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα
στὰ πέλαγα, καὶ κλαίγανε· κ᾽ ἐγὼ ξυπνῶ καὶ βλέπω,
καὶ μοναχός μου ἀνάδευα μέσα στὸν ἄξιο νοῦ μου,
γιὰ ἀπὸ τὸ πλοῖο νὰ ριχτῶ καὶ νὰ χαθῶ στὸ κῦμα,
γιὰ νὰ ὑποφέρω ἀμίλητα καὶ ζωντανὸς νὰ μείνω.
Κ᾽ εἶπα νὰ μείνω ζωντανός, καὶ στὸ καράβι μέσα

κοιτόμουν ὁλοσκέπαστος· καὶ στὸ νησὶ τοῦ Αἰόλου
οἱ ἀνέμοι μᾶς ξανάσπρωξαν, κ᾽ οἱ ἄλλοι ἀναστενάζαν.
Βγήκαμε τότες, πήραμε νερό, κ᾽ ἡ συντροφιά μου
καθῆσαν κ᾽ ἔφαγαν κοντὰ στὰ γλήγορα καράβια.
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά μας,
πῆρα μαζί μου κήρυκα, κι ἀπ᾽ τοὺς συντρόφους ἕναν,
κι ὡς στοῦ Αἰόλου πήγαμε τὰ ξακουστὰ παλάτια·
τὸν ηὗρα καὶ τρωγόπινε μὲ σύγκοιτη καὶ τέκνα.
Ἅμα ἤρθαμε, καθήσαμε κοντὰ στοὺς παραστάτες,
πὰς στὸ κατώφλι· ἀπόρησαν αὐτοὶ καὶ μὲ ρωτοῦσαν·
«Πῶς ἦρθες: τί κακοτυχιὰ σὲ βρῆκε, ὦ Ὀδυσσέα;
Πρόθυμα ἐμεῖς σὲ στείλαμε στῆς γῆς σου τὰ λημέρια,
καὶ στὰ παλάτια, κι ὅπου ἄλλοῦ λαχτάραγε ἡ καρδιά σου.»
Εἶπαν· κ᾽ ἐγὼ ἀποκρίθηκα μὲ τὴν ψυχὴ θλιμμένη·
«Κακοὶ συντρόφοι μ᾽ ἔβλαψαν, κ᾽ ὕπνος σκληρὸς ἀντάμα·
μὰ ἐσεῖς ποὺ δύναμη ἔχετε, γλυτώστε μας, ὦ φίλοι.»
Μὲ τέτοια λόγια μαλακὰ τοὺς μίλησα, μὰ ἐκεῖνοι
ἄλαλοι μείνανε ὅλοι τους, κι ἀπάντησε ὁ πατέρας·
«Γκρεμίσου, κακορίζικε, μεμιὰς ἀπ᾽ τὸ νησί μου·
καλὸ δὲν τὄχω νὰ δεχτῶ καὶ νὰ ξεπροβοδώσω
ἄνθρωπο ποὺ οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τὸν κατατρέχουν.
Γκρεμίσου, τὶ θεῶν ὀργὴ σ᾽ ἔχει ὡς ἐδῶ σταλμένο.»
Εἶπε, καὶ μ᾽ ἔδιωξε ἀπ᾽ ἐκεῖ κ᾽ ἐγὼ βαριοθλιβόμουν.
Καὶ βγήκαμε ἀρμενίζοντας μὲ τὴν καρδιὰ καημένη.
Καὶ μὲ σκιαγμένο οἱ ἄντρες νοῦ βαριὰ λαμνοκοποῦσαν,
τοῦ κάκου, τὶ δὲ φαίνονταν τοῦ γυρισμοῦ ἡ ἐλπίδα.
Ἓξ μέρες ἀρμενίζαμε νύχτα καὶ μέρα τὸ ἴδιο,
στὶς ἑφτὰ μέρες φτάνουμε στῆς Λάμος τὥριο κάστρο,
στὴν ἄψηλὴ Τηλέπυλο, τῶ Λαστρυγόνων χώρα,
ποὺ βοσκὸς μπαίνει καὶ βοσκὸ ποὺ βγαίνει συντυχαίνει.
Ἄγρυπνος ἄνθρωπος μιστοὺς δυὸ ἐκεῖ μποροῦσε νἄχῃ,
τὸν ἕναν βόδια βόσκοντας, κι ἀρνιὰ λευκὰ τὸν ἄλλον·
τὶ οἱ δρόμοι βρίσκουνται κοντὰ τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας.
Στὥριο λιμάνι μπήκαμε ποὺ βράχοι τὸ τειχίζουν
τετράψηλοι κι ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ κι ἀπὸ τὴν ἄλλη,
κι ἄκρες προβάλλουν πεταχτὲς ἀντίκρυ ἡ μιὰ τῆς ἄλλης
στὴ θάλασσα, κ᾽ εἶναι στενὸ τοῦ λιμανιοῦ τὸ ἔμπα·
κεῖ μέσα φέρανε ὅλοι τους τὰ δίπλωρα καράβια.

Κοντὰ κοντὰ τὰ δέσανε μὲς στὸ βαθιὸ λιμιώνα,
τὶ κῦμα ἐκεῖ δὲ φούσκωνε μικρὸ μήτε μεγάλο,
παρὰ γαλήνη ἁπλώνονταν ὁλόλευκη παντοῦθε.
Ἐγὼ μονάχος ἄραξα τὸ μαῦρο πλοῖο μου ἔξω
κατὰ τὴν ἄκρη, κ᾽ ἔδεσα στοὺς βράχους τὰ παράγγια,
κι ἀνέβηκα καὶ στάθηκα στἄψηλου νἀγναντέψω·
μὰ μήτε ἀντρῶνε φαίνονταν μήτε βοδιῶν σημάδια,
μόνε καπνὸ ἀγναντεύαμε κι ἀνέβαινε ἀπὸ χάμου.
Τότες συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν
τί λογῆς ζοῦν σ᾽ αὐτὴ τὴ γῆς σιταροφάγοι ἀνθρῶποι·
διάλεξα δυό, καὶ κήρυκα τοὺς ἔδωσα γιὰ τρίτο.
Κι αὐτοὶ τὸ δρόμο πήρανε τὸν ἴσιο, ποὺ τἄμάξια
στὴ χώρα ἀπ᾽ τἄψηλὰ βουνὰ τὰ ξύλα κατεβάζαν.
Κόρη ἀνταμώνουν ποὺ ἔπαιρνε νερὸ ἀπ᾽ τὴ χώρα ἀπόξω,
τοῦ Λαιστρυγόνα βασιλιᾶ τὴ ζουλεμένη κόρη.
Στὴν Ἀρτακία κατέβαινε, τὴν κρουσταλλένια βρύση,
ποὺ φέρνανε ἀπ᾽ ἐκεῖ νερὸ στὴ χώρα· αὐτοῦ σταθῆκαν,
τῆς μίλησαν, καὶ ρώτηξαν ποιός νἄτανε τοῦ τόπου
ὁ βασιλιάς, καὶ τάχα ποιούς ὅριζε αὐτὸς ἀνθρώπους.
Κ᾽ ἐκείνη εὐτὺς τοὺς ἔδειξε τὰ σπίτια τοῦ γονιοῦ της.
Καὶ βρῆκαν τὴ γυναίκα του μὲς στὰ τρανὰ παλάτια,
σὰν κορφοβούνι θεόρατη, κ᾽ ἡ ὄψη της τρομάρα.
Φωνάζει αὐτὴ ἀπ᾽ τὴν ἀγορὰ μεμιὰς τὸν Ἀντιφάτη,
τὸν ἄντρα της, κι αὐτὸς φριχτὸ ξολοθρεμὸ ποθώντας,
ἁρπάζει κάνει δεῖπνο του τὸν ἕν᾽ ἀπ᾽ τοὺς συντρόφους.
Οἱ ἄλλοι οἱ δυὸ πετάχτηκαν καὶ δρόμο στὰ καράβια.
Τότες ἐκεῖνος χούγιαξε στὴ χώρα, κ᾽ οἱ ἀντρειωμένοι
οἱ Λαιστρυγόνες χούμιξαν ὁλοῦθε σὰν ἀκοῦσαν,
ἀρίθμητοι, καὶ μοιάζανε Γίγαντες, κι ὄχι ἀνθρῶποι.
Πέτρες, ἑνὸς ἀντρὸς φορτιὸ τὴν καθεμιά, τινάζαν
ἀπὸ τὰ βράχια, κ᾽ ἔφερναν ἀχὸ στὰ πλοῖα μεγάλο,
τὶ οἱ ναῦτες ξολοθρεύονταν καὶ τὰ καράβια σπάζαν.
Σὰν ψάρια τοὺς καμάκιζαν κι ἄθλιο φαγὶ τοὺς κάναν.
Κι ὅσο ἀφανίζονταν αὐτοὶ μὲς στὸ βαθιὸ λιμιώνα,
ἐγὼ τὸ κοφτερὸ σπαθὶ τραβῶ ἀπὸ τὸ πλευρό μου,
καὶ κόβω τὰ πρυμόσκοινα τοῦ μαύρου καραβιοῦ μου.
Νὰ πέσουν τότες στὸ κουπὶ προστάζω τοὺς συντρόφους,
τὸ χάρο νὰ ξεφύγουμε· κι αὐτοὶ καθίζουν ὅλοι,

κι ἀναταράζουν τὰ νερὰ μὲ φόβο καὶ τρομάρα.
Φεύγει ἀπ᾽ τοὺς βράχους μιὰ χαρὰ τοὺς κρεμαστούς, καὶ βγαίνει
στὴ θάλασσα τὸ πλοῖο μου· τἄλλα χαθῆκαν ὅλα.

Καὶ πλέγαμε βαριόψυχοι, ποὺ ἂν κ᾽ εἴμαστε σωσμένοι
τόσους συντρόφους χάσαμε καλοὺς κι ἀγαπημένους.
Στὴν Α�a τότες ἤρθαμε, νησὶ ποὺ κατοικοῦσε
ἡ Κίρκη, ἡ ὡριόμαλλη θεά, κ᾽ ἡ ἀνθρωπολαλοῦσα,
τοῦ Αἰήτη τοῦ κακόβουλου ἡ φοβερὴ αὐταδέρφη.
Γονιοί τους καὶ τῶνε δυονῶν ὁ φωτιστὴς ὁ Ἥλιος
κ᾽ ἡ Πέρση, ποὺ τοῦ Ὠκεανοῦ παινιόταν θυγατέρα.
Ἐκεῖ τὸ ἀράξαμε σιγὰ στὴν ἄκρη τὸ καράβι,
μὲς σὲ λιμάνι ἀπάνεμο, καὶ θεὸς μᾶς ὁδηγοῦσε.
Βγήκαμε τότες μείναμε δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες,
τὶ ὁ ἀποσταμὸς τὴν ἔτρωγε κι ὁ πόνος τὴν καρδιά μας.
Τὴν τρίτη σὰ μᾶς ἔφερε τὴ μέρα ἡ χρυσαυγοῦλα,
πῆρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ τὸ κοντάρι τότες,
κι ἀπ᾽ τὸ καράβι κίνησα κι ἀνέβηκα τἄψηλου,
ἴσως κι ἀνθρώπων ἔργα ἰδῶ κι ἀκούσω τὴ λαλιά τους.
Σὲ βράχου στάθηκα κορφή, κι ἀγνάντια μου τηρώντας,
ἀπ᾽ τὴν ἁπλόχωρη τὴ γῆς καπνὸ θωρῶ καὶ βγαίνει,
μεσ᾽ ἀπ᾽ τὰ δάση τὰ πυκνά, στῆς Κίρκης τὰ παλάτια.
Καὶ τότες συλλογιόμουνα κι ἀνάδευα στὸ νοῦ μου,
ἐκεῖ ποὺ μαῦρο εἶδα καπνὸ νὰ πάγω καὶ νὰ μάθω.
Κι αὐτὸ μοῦ φάνη πιὸ σωστό· νὰ σύρω πρῶτα κάτου
στὸ γοργὸ πλοῖο καὶ φαγὶ νὰ δώσω τῶ συντρόφων,
κι ἀπὲ νὰ στείλω μέρος τους νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν.
Ὅτι ἔφτανα πρὸς τὸ γυρτὸ καράβι, λὲς καὶ κάποιος
θεὸς νὰ μὲ σπλαχνίστηκε τὸν ἔρμο, κ᾽ ἕνα λάφι
μοῦ στέλνει ἁψηλοκέρατο, παχύ, στὸ δρόμο ἀπάνω,
ποὺ ἀπὸ τοῦ δάσου τὴ βοσκὴ κατέβαινε στὸ ρέμα
νὰ ξεδιψάση, ποὺ τοῦ ἡλιοῦ ἡ πυράδα τὄχε ἀνάψει.
Κεῖ ποὺ ἔβγαινε, τὸ βάρεσα στὸ ραχοκόκκαλό του,
κι ἀπὸ τὴν ἄλλη πέρασε τὸ χάλκινο κοντάρι.
Πέφτει βογγώντας καταγῆς, καὶ πέταξε ἡ πνοή του.
Τὸ πάτησα, κι ἀπ᾽ τὴν πληγὴ τραβώντας τὸ κοντάρι,
τὸ στρώνω χάμου, καὶ σκοινὶ μὲ λυγαριὲς καὶ βοῦρλα
ὡς μιὰν ὀργυιὰ σὰν ἔστριψα, μὲ τέχνη ἀπ᾽ ἄκρη ὡς ἄκρη,
καλόδεσα τοῦ θεότρανου τοῦ ζώου μαζὶ τὰ πόδια.

καὶ στὸ καράβι τὄφερα ἀπ᾽ τὸ σβέρκο φορτωμένος
μὲ τὸ κοντάρι ἀκκούμπισμα, τὶ ἀλλιῶς δὲ θὰ δυνόμουν
μὲ τὸ ἕνα χέρι νὰ βαστῶ τέτοιο θεριὸ στὸν ὦμο.
Μπρὸς στὸ καράβι τὄρριξα, καὶ σήκωσα τοὺς φίλους,
καθένα τους σιμώνοντας καὶ καλοπιάνοντάς τους·
«Ἂν καὶ θλιβόμαστε, παιδιά, δὲν κατεβαίνουμε ὅμως
στοῦ Ἅδη ἀκόμα τοὺς βυθοὺς πρὶν ἔρθῃ ἡ μαύρη ἡ ὥρα.
Ἐλᾶτε, κι ὅσο βρίσκεται στὸ πλοῖο μας φαγοπότι,
ἂς θυμηθοῦμε τὸ φαΐ, κι ἂς μὴ μᾶς δέρνῃ ἡ πεῖνα.»
Εἶπα, κι αὐτοὶ μ᾽ ἀκούσανε, ξεσκέπασαν τὰ μάτια,
κι ἀπάνου στὴν ἀκρογιαλιὰ θαμάζανε τὸ λάφι,
κεῖνο τὸ θεότρανο θεριό. Σὰν τό εἶδαν καὶ χαρῆκαν,
χερονιφτῆκαν κ᾽ ἔστρωσαν ἀρχοντικὸ τραπέζι.
Καὶ τότε ἐκεῖ καθόμασταν ὁλήμερα ὡς τὸ γέρμα,
μ᾽ ἄσωστο κρέας, μὲ γλυκὸ κρασὶ φαγοποτώντας·
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἁπλώθηκε σκοτάδι,
τότες κ᾽ ἐμεῖς πλαγιάσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνω.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὅλους σὲ σύναξη ἔφερα, καὶ μίλησά τους κ᾽ εἶπα·
«Ὅσος κι ἂν εἶναι ὁ πόνος σας, συντρόφοι, ἀκούσετέ με.
Ποῦναι ἡ αὐγὴ δὲν ξέρουμε, καὶ ποῦναι τὸ σκοτάδι,
καὶ ποῦ βουτάει κάτω ἀπ᾽ τὴ γῆς ὁ φωτιστὴς ὁ Ἥλιος,
καὶ πάλε ποῦ σηκώνεται· μὰ ἐλᾶτε κι ἂς σκεφτοῦμε
ἂν κάποιος τρόπος βρίσκεται· δὲ βλέπω ἐγὼ κανέναν.
Ἀνέβηκα στὸ ξάγναντο ποὺ εἶναι ὅλο βράχια καὶ εἶδα,
νησὶ ποὺ ἀτέλειωτα κρατοῦν πέλαα στεφανωμένο·
νησὶ στρωμένο χαμηλά, μὰ ξάνοιγα στὴ μέση
καπνὸ ποὺ μέσ᾽ ἀπ᾽ τὰ πυκνὰ τὰ δάσια ξεκινοῦσε.»
Εἶπα, κι αὐτοὺς τοὺς κόπηκε ἡ καρδιά, τὶ ἀνιστοροῦσαν
τὰ ὅσα ὁ Λαιστρυγόνας πρὶν τοὺς ἔκαμε Ἀντιφάτης,
κι ὁ ἀντροφάγος Κύκλωπας μὲ τὴ σκληρὴ τὴ γνώμη.
καὶ δάκρια ἀρχίσανε πικρὰ νὰ χύνουν καὶ νὰ κλαῖνε.
Μὰ τί ὄφελος τοὺς ἔφερνε τὸ τόσο μυρολόγι;
Τότ᾽ ἐγὼ χώρισα σὲ δυὸ παρέες τοὺς συντρόφους,
καὶ δυὸ τοὺς ἔβαλ᾽ ἀρχηγούς· ἐγὼ στὴ μιὰ παρέα,
καὶ τὸ θεόμοιαστο ὅρισα Εὐρύλοχο στὴν ἄλλη.
Μέσα σὲ κράνος χάλκινο τινάξαμε τοὺς κλήρους,
κι ὁ κλῆρος τοῦ τρανόψυχου τοῦ Εὐρύλοχου πετιέται

Κίνησε κ᾽ὐτὸς μὲ εἰκοσιδυὸ συντρόφους, ποὺ ὅλοι κλαῖγαν,
κ᾽ ἐμεῖς ποὺ πίσω μείναμε θρηνούσαμε τὸ ἴδιο.
Καὶ βρῆκαν σὲ ἀνοιχτοτοπιά, στῆς λαγκαδιᾶς τὴ μέση,
χτισμένα μὲ τὸ μάρμαρο τῆς Κίρκης τὰ παλάτια.
Βουνήσους λύκους βλέπανε τριγύρω καὶ λιοντάρια,
ποὺ τἄχε ἡ Κίρκη μὲ κακὰ βοτάνια μαγεμένα·
μὰ ἀπάνω τους δὲ χούμιζαν, μόν᾽ τὶς μακριὲς οὐρές τους
κουνώντας χοροπήδαγαν καὶ τοὺς καλοδεχόνταν.
Πῶς τὰ σκυλιά, ὅταν ἔρχεται ἀπὸ τραπέζι ὁ ἀφέντης,
τὸν καλοδέχουνται, γλυκὰ λιγούδια καρτερώντας,
ἔτσι τὰ δυνατόνυχα λιοντάρια αὐτὰ κ᾽ οἱ λύκοι
χαιρόνταν σειόντας τὴν οὐρά· μὰ ἐκεῖνοι φοβηθῆκαν,
τέτοια θεριὰ παράξενα καὶ τρομερὰ θωρώντας.
Στῆς ὡριοπλέξουδης θεᾶς τὰ ξώθυρα καθίζουν,
κι ἀκοῦν τὴν Κίρκη μέσαθε ποὺ γλυκοτραγουδοῦσε,
μεγάλο φαίνοντας παννὶ κι ἀχάλαστο, σὰν πούναι
τῶν θεῶν τὰ ἔργα τὰ ψιλὰ καὶ τὰ λαμπρὰ καὶ τὰ ὥρια.
Τότ᾽ ὁ Πολίτης ὁ ἀρχηγός, ποὺ ἀπ᾽ ὅλους τοὺς συντρόφους
μοῦτανε φίλος πιὸ πιστός, γυρίζει καὶ τοὺς κρένει·
«Παιδιά, παννὶ ἐκεῖ φαίνοντας κάποια θεὰ ἢ γυναίκα
μὲ γλύκα τραγουδάει πολλή, κι ἀχολογάει ὁ πύργος.
Ἂς τῆς φωνάξουμε.» Κι αὐτοὶ τῆς φώναξαν νἀκούσῃ.
Τρέχει στὴ θύρα τὴ λαμπρὴ κι ἀνοίγει τότε ἡ Κίρκη,
καὶ τοὺς καλεῖ· καὶ μπήκανε χωρὶς νὰ στοχαστοῦνε·
ὅμως δὲν μπῆκε ὁ Εὐρύλοχος, φοβώντας κάποιο δόλο.
Τοὺς πῆρε καὶ τοὺς κάθισε σὲ θρόνους καὶ καθέδρες·
τυρὶ κι ἀλεύρια καὶ ξανθὸ μέλι τοὺς ἀναδεύει
μὲ κρασὶ Πράμνειο, κ᾽ ἔσμιξε κακόχυμα βοτάνια,
ποὺ πίνοντας τὴν πατρικὴ τὴ γῆς τους νὰ ξεχάσουν.
Καὶ σὰν τοὺς κέρασε, κι αὐτοὶ σὰν ἤπιαν, τότ᾽ ἐκείνη
χτυπώντας τους μὲ τὸ ραβδὶ τοὺς κλεῖ στὶς χοιρομάντρες·
κι ἄξαφνα χοίρου κάνουνε φωνή, κορμί, κεφάλι
καὶ τρίχες, καὶ μονάχα ὁ νοῦς τοὺς ἔμενε σὰν πρῶτα.
Ἐκεῖ κλεισμένοι κλαίγανε, καὶ γιὰ νὰ φᾶνε ἡ Κίρκη
τοὺς ἔρριχνε πρινόκαρπους, ἀκράνια, βαλανίδια,
ποὺ οἱ χοῖροι οἱ χαμοκύλητοι νὰ τρῶνε συνηθᾶνε.
Τότες ὁ Εὐρύλοχος γυρνάει στὸ μελανὸ καράβι,
νὰ πῇ τὴν ἔρμη συφορὰ ποὺ βρῆκε τοὺς συντρόφους.

Μὰ ὁ πόνος τὸν συνέπνιγε, καὶ λόγο δὲ δυνόταν
νὰ βγάλῃ, παρὰ γέμιζαν τὰ μάτια του ἀπὸ δάκρια,
κι ὁ νοῦς του ἄλλο δὲν ἤξερε παρὰ τὸ μυρολόγι.
Μὰ ἐμεῖς τονὲ ρωτούσαμε ὁλοένα σαστισμένοι,
καὶ τότες τὸν ξολοθρεμὸ μᾶς ξήγησε τῶν ἄλλων·
«Σὰν ποὺ εἶπες, ὦ Ὀδυσσέα λαμπρέ, κινήσαμε στὰ δάσια,
καὶ βρήκαμε ἀνοιχτοτοπιά, στῆς λαγκαδιᾶς τὴ μέση,
ποὺ εἴτανε μαρμαρόχτιστο κι ἀστραφτερὸ παλάτι.
Ἔφαινε κάποια ἐκεῖ παννὶ καὶ γλυκοτραγουδοῦσε,
θεὰ ἢ γυναίκα· τότε αὐτοὶ φωνάξανε νἀκούσῃ.
Τρέχει στὴ θύρα τὴ λαμπρὴ κι ἀνοίγει τους ἐκείνη
καὶ τοὺς καλεῖ· καὶ μπήκανε χωρὶς νὰ στοχαστοῦνε·
ὅμως ἐγὼ βαστάχτηκα φοβώντας κάποιο δόλο.
Ὅλοι τους χάθηκαν, καὶ πιὰ μήτ᾽ ἕνας τους δὲ φάνη,
ἂν κ᾽ ἐγὼ κάθομουν ἐκεῖ πολλὴ ὥρα καρτερώντας.»
Αὐτά εἶπε, κ᾽ ἐγὼ κρέμασα τρανὸ σπαθὶ στοὺς ὤμους,
χαλκένιο, ἀσημοκάρφωτο, καὶ πῆρα τὸ δοξάρι,
καὶ πάλι νἄρθῃ πρόσταξα, τὸ δρόμο νὰ μοῦ δείξῃ.
Μὰ αὐτὸς τὸ γόνα μου ἔπιασε καὶ μὲ παρακαλοῦσε,
κ᾽ ἔτσι λαλοῦσε κλαίγοντας μὲ λόγια φτερωμένα·
«Ἄσε μ᾽ ἐμένα, ὦ διόθρεφτε· μὲ τὸ στανιὸ ἐκεῖ πέρα
μὴ μὲ τραβᾷς· σοῦ λέω ἐγὼ πὼς μήτ᾽ ἐσὺ δὲ θἄρθῃς,
μήτε θὰ φέρῃς ἄλλονε· κι ἂς φύγουμ᾽ ἀπ᾽ ἐδῶθε
μ᾽ ἐτούτους, ὅσο ᾽ναι καιρὸς ἀκόμα νὰ σωθοῦμε.»
Ἔτσ᾽ εἶπε, κ᾽ ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογιὰ τοῦ κάνω·
«Κάθησ᾽ ἐσύ, ὦ Εὐρύλοχε, σ᾽ αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο,
στὸ κούφιο μαυροκάραβο κοντὰ νὰ τρῶς νὰ πίνῃς·
ἐγὼ θὰ πάω ἀβάσταχτη δύναμη ἐκεῖ μὲ σπρώχνει.»
Εἶπα, κι ἀπ᾽ τὸ καράβι εὐτὺς κι ἀπ᾽ τὸ γιαλὸ ἀνεβαίνω.
Κι ὅτι ἔμπαινα μὲς στὸ ἱερὸ λαγκάδι, καὶ νὰ φτάσω
στοὺς τρανοὺς πύργους κόντευα τῆς μάγισσας τῆς Κίρκης,
πηγαίνοντας μ᾽ ἀντάμωσε ὁ Ἑρμῆς ὁ χρυσοράβδης,
μοιάζοντας νέο ποὺ ἀρχίζανε τὰ γένεια του νὰ δρώνουν,
ποὺ τότες δὰ καὶ φαίνεται χαριτωμένη ἡ νιότη.
Κ᾽ ἐκεῖνος μὲ χερόπιασε, καὶ φώναξέ με κ᾽ εἶπε·
«Τί πάλε μέσα στὰ βουνὰ μόνος γυρνᾷς, καημένε,
τοῦ τόπου ἀνήξερος; Ἐκεῖ, μὲς στοὺς βαθιοὺς κρυψῶνες
τῆς Κίρκης, οἱ συντρόφοι σου σὰ χοῖροι εἶναι κλεισμένοι.

Ἢ μήπως ἔρχεσαι νὰ μπῇς καὶ νὰ τοὺς λευτερώσῃς;
Μὰ δὲ θὰ ξαναβγῇς, θαρρῶ, παρὰ κ᾽ ἐσὺ θὰ μείνῃς.
Ἐγὼ ὅμως θέλω ἀπὸ κακὸ νὰ σὲ γλυτώσω τέτοιο.
Νά· ἔμπα μ᾽ ἐτοῦτο τὸ καλὸ βοτάνι στὰ παλάτια
τῆς Κίρκης, κι ἀπὸ τὴν κακὴ θὰ σὲ φυλάῃ τὴν ὥρα.
Ὅλες τὶς μαῦρες τέχνες της θὰ σοῦ τὶς πῶ ἐγὼ τώρα.
Χυλὸ θὰ φτιάξῃ, καὶ κακὸ βοτάνι θὰ τοῦ σμίξῃ,
μὰ τὸ καλὸ βοτάνι ποὺ σοῦ δίνω, δὲ θἀφήσῃ
νὰ πιάσουνε τὰ μάγια της· τώρ᾽ ἂς σοῦ πῶ καὶ τἄλλα.
Ἅμα ἔρθῃ ἡ Κίρκη μὲ μακρὺ ραβδὶ νὰ σὲ βαρέσῃ,
ἀπ᾽ τὸ πλευρό σου τράβα ἐσὺ τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
καὶ ρίξου της σὰ νὰ ζητᾷς μ᾽ αὐτὸ νὰ τὴ σπαράξῃς.
Θὰ φοβηθῇ, καὶ θὰ σοῦ πῇ μαζί της νὰ πλαγιάσῃς.
Τότες ἐσὺ μὴν ἀρνηθῇς μὲ τὴ θεὰ νὰ σμίξῃς,
κ᾽ ἔτσι νὰ σὲ καλονοιαστῇ, νὰ λύσῃ καὶ τοὺς ἄλλους.
Μὰ πρῶτα ἂς κάμῃ τῶν θεῶν τὸν ὅρκο τὸ μεγάλο,
πὼς δὲ θὰ βάλῃ ἄλλο κακὸ στὸ νοῦ της, νὰ μὴν τύχῃ
κι ἅμα σὲ δῇ γυμνό, ἀντρειὰ καὶ δύναμη σοῦ πάρῃ.»

Εἶπε, καὶ τράβηξε ἀπ᾽ τὴ γῆς ὁ Ἀργοφονιὰς βοτάνι,
καὶ δίνοντάς το μοὔδειξε τὸ κάθε φυσικό του.
Ἡ ρίζα του κατάμαυρη, τὸ λούλουδο σὰ γάλα,
μῶλυ τὸ λὲν οἱ ἀθάνατοι, καὶ δὲν τὸ ξερριζώνει
ἄνθρωπος εὔκολα· οἱ θεοὶ μποροῦν ὅμως τὰ πάντα.

Τότες ἀνέβηκε ὁ Ἑρμῆς ἀπὸ τὸ δεντρονήσι
στὸν ἀψηλόκορφο Ὄλυμπο, κ᾽ ἐγὼ κατὰ τὸν πύργο
τῆς Κίρκης μὲ βαρειὰ καρδιὰ ξεκίνησα. Σὰν ἤρθα,
καὶ στάθηκα στὰ πρόθυρα τῆς θεᾶς τῆς σγουρομάλλας,
τῆς φώναξα, καὶ μ᾽ ἄκουσε, καὶ τὶς φωτόλαμπρές της
θύρες ἀνοίγοντας αὐτὴ μὲ προσκαλοῦσε νἄμπω·
καὶ πῆγα ἐγὼ κατόπι της μὲ ταραγμένα, στήθια.
Σὲ ἀργυροκάρφωτο θρονὶ μὲ κάθισε ἅμα μπῆκα,
ὡραῖο καὶ περίτεχνο, μ᾽ ἀκκουμποπόδι ὀμπρός μου,
καὶ μοὔδωσε χυλὸ νὰ πιῶ μὲς σὲ χρυσὸ ποτήρι,
ρίχνοντας μέσα βότανα, καὶ μαῦρα μελετώντας.
Σὰν πῆρα κ᾽ ἤπια, καὶ τῆς θεᾶς τὰ μάγια δὲ μὲ πιάσαν,
μὲ βάρεσε μὲ τὸ ραβδί, καὶ φώναξέ με κ᾽ εἶπε·
«Στὴ χοιρομάντρα ἔλα κ᾽ ἐσύ, νὰ σμίξῃς μὲ τοὺς ἄλλους.»
Εἶπε, κ᾽ ἐγὼ τὸ κοφτερὸ τραβῶ σπαθὶ ἀπ᾽ τὴ μέση,

καὶ χύνουμαι, σὰ νἄθελα μ᾽ αὐτὸ νὰ τὴ σπαράξω.
Ἔσκουξε αὐτή, καὶ σκύβοντας τὰ γόνατά μου πιάνει,
καὶ κλαίγονταν καὶ μοὔκρενε μὲ λόγια φτερωμένα·
«Ποιός εἶσ᾽ ἐσύ, κι ὁ τόπος σου, καὶ ποιά τὰ γονικά σου;
Παράξενο, βοτάνια μου νὰ πιῇς, καὶ νὰ μὴν πιάσουν.
Ἄλλος θνητὸς δὲ βάσταξε κανένας ὡς τὰ τώρα,
μιὰς κ᾽ ἤπιε, κι ἀπ᾽ τὰ χείλη του περάσαν τὰ πιοτά μου.
Μὰ ἐσένα ὁ νοῦς σου ἀμάγευτος στὰ σωθικά σου μνήσκει.
Ἀλήθεια ὁ πολυσόφιστος ἐσὺ Ὀδυσσέας θἄσαι,
ποὺ ὁ χρυσοράβδης πάντα Ἑρμῆς μοῦ τὄλεγε πὼς θἄρθῃ,
ἀπὸ τὴν Τροία γυρίζοντας μὲ τὸ γοργὸ καράβι.
Μὲς στὸ φηκάρι τὸ σπαθὶ ξανάβαλέ μου, κ᾽ ἔλα
νὰ πᾶμε στὸ κρεββάτι μου μαζὶ νἀγκαλιαστοῦμε,
καὶ στῆς ἀγάπης τὰ φιλιὰ νὰ βροῦμε μπιστοσύνη.»
Αὐτὰ σὰ μίλησε ἡ θεά, γυρίζω καὶ τῆς κρένω·
«Ὦ Κίρκη, πῶς ζητᾷς ἐγὼ νὰ σοῦ φερθῶ μὲ γλύκα,
ποὺ χοίρους στὰ παλάτια σου τοὺς φίλους μου ἔχεις κάμει,
κ᾽ ἐμένα ἐδῶ κρατώντας με πονηρευτὰ καλεῖς με
στὸ θάλαμό σου, τάχα ἐκεῖ μαζί σου νὰ πλαγιάσω,
κ᾽ ἔτσι, σὰ γυμνωθῶ, ἀντρειὰ καὶ δύναμη μοῦ πάρῃς;
Μὰ ἐγὼ πὰς στὸ κρεββάτι σου δὲ δέχουμαι νἀνέβω,
ἂ δὲν θελήσῃς, ὦ θεά, βαρὺ νὰ κάμῃς ὅρκο,
πὼς ἄλλο ἀγνάντια μου κακὸ στὸ νοῦ σου δὲ θὰ βάλῃς.»
Εἶπα, κι αὐτὴ μοῦ ὁρκίστηκε καθὼς ἐγὼ ζητοῦσα.
Κι ἅμα τὸν ὅρκον ἄμωσε καὶ πῆρε ὁ ὅρκος τέλος,
τότες ἀπάνω στῶριο της ἀνέβηκα κρεββάτι.
Ὡς τόσο συγυρίζανε μὲς στὰ παλάτια οἱ βάγιες,
Τέσσερεις εἶταν, κ᾽ εἶχανε τῶν παλατιῶν τὴν ἔννοια·
ἀπὸ βρυσοῦλες καὶ δεντρὰ τὴ φύτρα τους κρατοῦσαν,
κι ἀπ᾽ τὰ ποτάμια τὰ ἱερὰ ποὺ στοὺς γιαλοὺς κυλιοῦνται.
Μιὰ σκέπαζε ὅλα τὰ θρονιὰ μὲ πορφυρένιες σκέπες,
πανώριες, μὲ ἀποκάτουθε λινόφαντα ἁπλωμένα·
τραπέζια ἡ ἄλλη ἀσημωτὰ μπρὸς στὰ θρονιὰ τραβοῦσε,
κι ἀπάνω τους ἀράδιαζε χρυσόπλεχτα πανέρια·
ἡ τρίτη μέσα στἀργυρὸ ἀνακάτωνε κροντήρι
γλυκὸ κρασί, καὶ μοίραζε μαλαματένια τάσια·
καὶ φέρνει ἡ τέταρτη νερό, καὶ τὶς φωτιὲς ἀνάβει
κάτου ἀπὸ τρίποδα τρανό, καὶ τὸ νερὸ ζεσταίνει

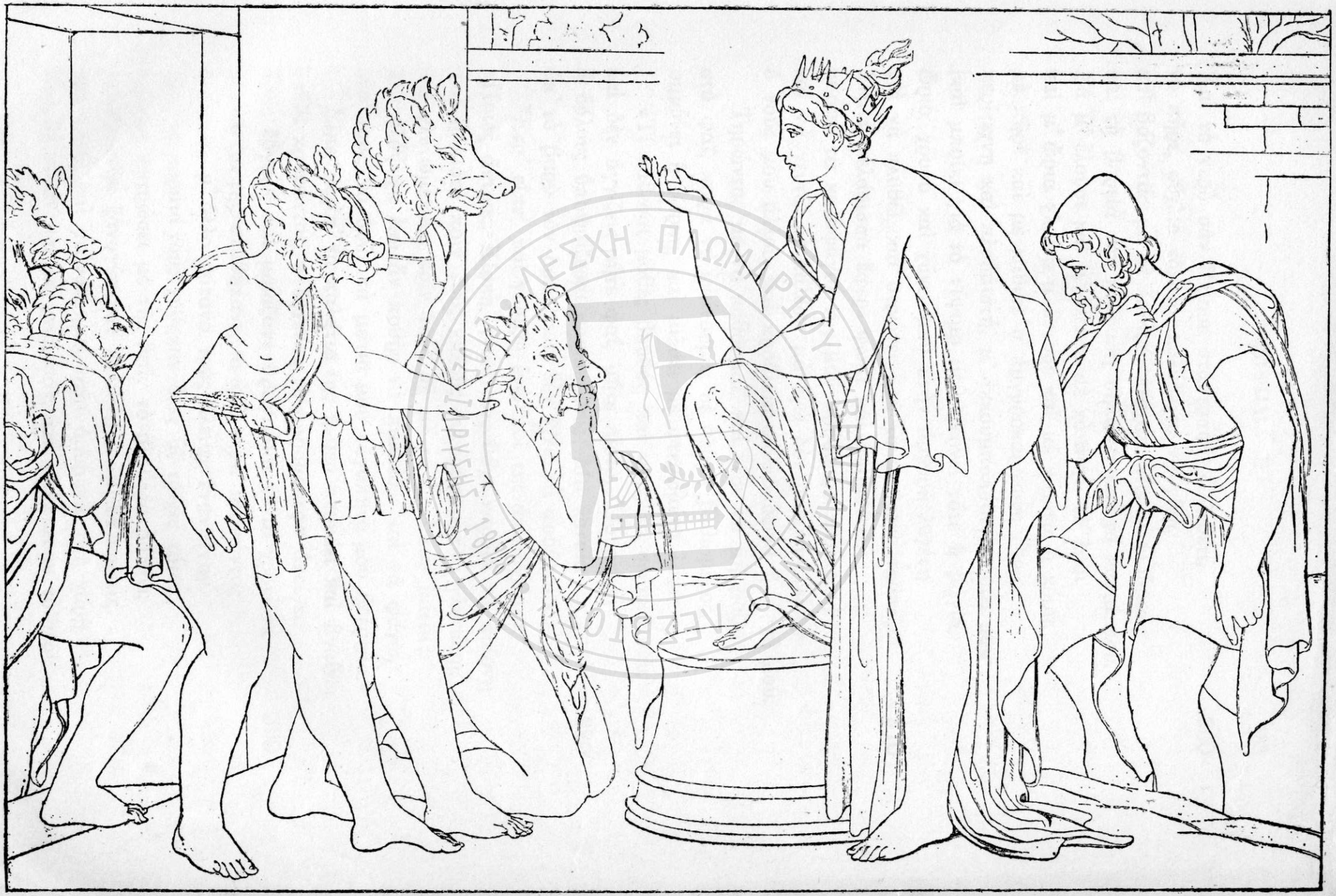

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

Καὶ τὸ νερὸ σὰν ἔβρασε στἀστραφτερὸ λεβέτι,
τὸ πῆρε, σύχλιο τὄκαμε, καλόδεχτο νὰ γίνῃ,
καὶ βάζοντάς με σὲ λουτρό, περχάει κεφάλι κι ὤμους,
καὶ τὴ βαρειὰ τὴν κούραση σηκώνει ἀπ᾽ τὸ κορμί μου.
Σὰ μ᾽ ἔλουσε καὶ μ᾽ ἄλειψε μὲ τὸ παχὺ τὸ λάδι,
καὶ μ᾽ ὥρια χλαίνα μ᾽ ἔντυσε καὶ μὲ χιτώνα ἡ κόρη,
μὲ πῆρε καὶ μὲ κάθισε σ᾽ ἀργυροκάρφωτη ἔδρα,
περίτεχνη καὶ πλουμιστή, μ᾽ ἀκκουμποπόδι ὀμπρός μου·
[καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο μοῦ φέρνει τότε ἡ βάγια,
ὥριο, χρυσὸ καὶ χύνει μου στὴν ἀργυρὴ λεγένη
γιὰ νὰ πλυθῶ, καὶ στρώνει μου τὸ γιαλιστὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της μοῦ πρόσφερε περίσσια,]
καὶ νὰ γευτῶ μὲ κάλεσε· μὰ ἐγὼ δὲν μπόρουν· εἶταν
ὁ νοῦς μου ἀλλοῦ, καὶ πρόβλεπε πολλὰ δεινὰ ἡ ψυχή μου.
Τηρώντας με νὰ κάθουμαι, καὶ χέρι νὰ μὴ βάζω
στὸ φαΐ, παρὰ νὰ φαίνουμαι σὲ θλίψη βυθισμένος,
σιμώνει ἡ Κίρκη, καὶ μιλάει μὲ φτερωμένα λόγια·
«Τί κάθεσαι μαθὲς βουβός, καὶ τρῶς τὰ σωθικά σου,
καὶ δὲν ἀγγίζεις μήτε φαΐ, μήτε πιοτό, Ὀδυσσέα;
ἢ δόλους ὑποψιάζεσαι καινούριους; Μὰ κατόπι
ἀπ᾽ τὸ βαρὺ τὸν ὅρκο μου, δὲν ἔχεις νὰ φοβᾶσαι.»
Ἔτσ᾽ εἶπε· καὶ γυρίζω ἐγὼ καὶ τῆς ἀπολογιέμαι·
«Ποιός ἄντρας, Κίρκη, γνωστικὸς θἄχε καρδιὰ νὰ παίρνῃ
φαΐ ἢ πιοτὸ πρὶν τοὺς καλοὺς συντρόφους του γλυτώσῃ,
καὶ γλυτωμένους πρὶν τοὺς δῇ μὲ τὰ δικά του μάτια;
Μὰ ὁλόψυχα ἐσὺ ἂν ποθῇς νὰ πιῶ ἐδῶ καὶ νὰ φάγω,
λῦσ᾽ τους, νὰ δοῦν τὰ μάτια μου τἀγαπητά μου ἀδέρφια.»
Εἶπε, κι ἀπ᾽ τὰ παλάτια της ἡ θεὰ περνάει καὶ βγαίνει,
ραβδὶ κρατώντας, κ᾽ ἔρχεται, τὴ χοιρομάντρα ἀνοίγει.
Τοὺς ἔβγαλε, καὶ μοιάζανε θρεφτάρια ἐννιὰ χρονῶνε.
Ἀγνάντια της σταθήκανε, κι ἀπὸ σιμὰ περνώντας
ἡ Κίρκη, μ᾽ ἄλλο βότανο τοὺς ἄλειψε ἕναν ἕναν.
Ἀπ᾽ τὰ κορμιά τους χύθηκαν ὅλες οἱ τρίχες τότες,
ποὖχαν φυτρώσει μὲ τῆς θεᾶς τὸ βλαβερὸ βοτάνι,
κι ἄνθρωποι ξαναγένηκαν καλύτεροι ἀπ᾽ τὰ πρῶτα,
στὴ νιότη καὶ στἀνάστημα, στὴν ὀμορφιά, στὴ χάρη.
Καὶ μὲ εἶδαν καὶ μὲ γνώρισαν, καὶ μοὖπιασαν τὸ χέρι,

καὶ κλαῖγαν μὲ καρδιόπονο, καὶ μέσα στὰ παλάτια
ἀχολογοῦσε ἡ κλάψα τους, ποὺ ὡς κ᾽ ἡ θεὰ λυπήθη.
Σιμά μου τότες στάθηκε ἡ λαμπρὴ θεὰ καὶ μοῦπε·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
ξεκίνα τώρα στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι.
Τραβήξτε πρῶτα στὴ στεριὰ τὸ πλοῖο· ἐκεῖ μαζώξτε
Μὲς στὶς σπηλιὲς τὰ πράματα καὶ τἄρμενά σας ὅλα,
κ᾽ ὕστερα γύρνα φέρνοντας μαζί σου τοὺς συντρόφους.»
Αὐτά εἶπε· κ᾽ ἡ ἀντρίκια μου ψυχὴ δὲν ἔλεγε ὄχι·
καὶ πῆγα κατὰ τὸ γοργὸ καράβι στἀκρογιάλι,
καὶ βρῆκα ἐκεῖ τοὺς ἀκριβοὺς συντρόφους στὸ καράβι,
νὰ δέρνουνται καὶ νὰ θρηνοῦν ἀχνοὶ καὶ δακρυσμένοι.
Κι ὡς τὰ μοσκάρια στὸ μαντρὶ τὴν ὥρα ποὺ γυρίζουν
ἀπ᾽ τὸ γρασίδι στὴν αὐλὴ χορτᾶτες οἱ ἀγελάδες,
ὅλα μαζὶ χοροπηδοῦν μπροστά τους, ποὺ κ᾽ ἡ στάνη
δὲν τὰ χωρεῖ, κι ἀνέπαυα γύρω στὶς μάννες τρέχουν
μουγκρίζοντας· ἔτσι κι αὐτοὶ σὰ μ᾽ εἴδανε κοντά τους,
χουμίζανε δακρύζοντας· καὶ φάνηκε στὸ νοῦ τους.
σὰ νἄρθανε στὸν τόπο τους, στὸ πετρωτὸ τὸ Θιάκι,
ἐκεῖ ποὺ γεννηθήκανε κ᾽ ἐκεῖ ποὺ ἀναθραφῆκαν.
Θρηνώντας τότες μοῦπανε μὲ φτερωμένα λόγια·
«Ὁ γυρισμός σου, ὦ διόθρεφτε, τόση χαρὰ μᾶς δίνει,
ὅση τὸ Θιάκι ἂ βλέπαμε, τὸ ποθητὸ νησί μας.
Καὶ τώρα πές μας τὸ χαμὸ τῶν ἄλλω μας συντρόφων.»
Καὶ τοὺς ἀπολογήθηκα μὲ μαλακὰ ἐγὼ λόγια·
«Πρῶτα τὸ πλοῖο ἂς σύρουμε στὴ γῆς, κι ἂς κουβαλᾶμε
μὲς στὶς σπηλιὲς τὰ πράματα καὶ τἄρμενά μας ὅλα·
κ᾽ ἐσεῖς μαζί μου νἄρθετε κατόπι τοιμαστῆτε,
στῆς θεᾶς τῆς Κίρκης τὰ ἱερὰ παλάτια, γιὰ νὰ δῆτε
τοὺς φίλους ποὺ φαγοποτοῦν, τὶ ἔχουν ἐκεῖνοι ἀπ᾽ ὅλα.»
Εἶπα, κ᾽ ἐκεῖνοι ἀκούσανε τὰ λόγια μου. Ἕνας ὅμως,
ὁ Εὐρύλοχος, μοῦ μπόδιζε τοὺς ἄλλους τοὺς συντρόφους,
καὶ φώναζέ τους, κ᾽ ἔλεγε μὲ λόγια φτερωμένα·
«Ποῦ πᾶτε, ὦ κακορίζικοι, τί συφορὲς ζητᾶτε,
καὶ θέτε νὰ μαζεύεστε στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
ποὺ χοίρους θὰ μᾶς κάμῃ αὐτὴ καὶ λύκους καὶ λιοντάρια,
νὰ τῆς φυλᾶμε τὸ λαμπρὸ παλάτι μὲ τὸ ζόρι,
σὰν ποὺ ἔκαμε καὶ ὁ Κύκλωπας στὴ μάντρα του ὅταν μπῆκαν

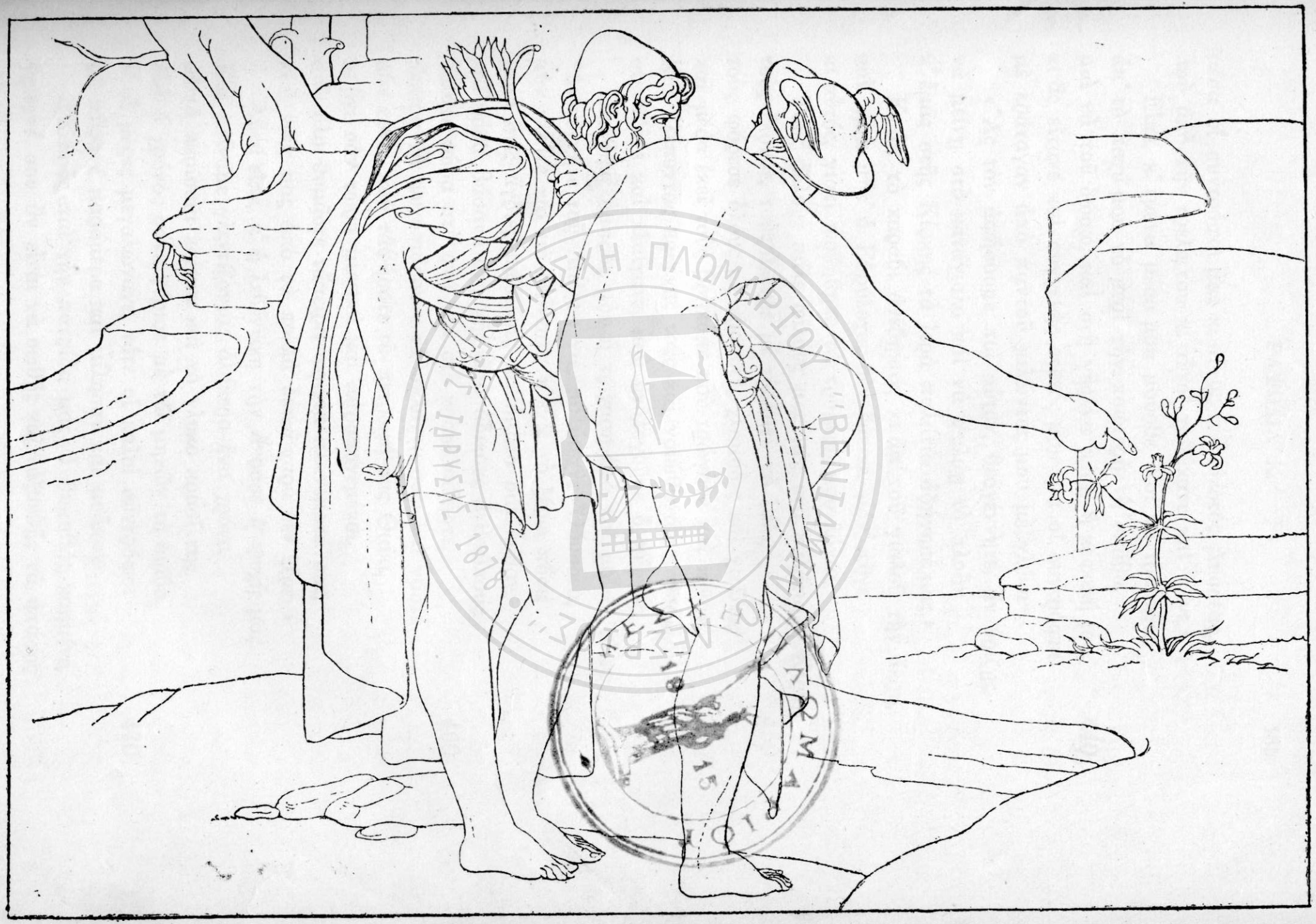

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

μέσα οἱ συντρόφοι μας κι αὐτὸς ὁ ἀπόκοτος Δυσσέας,
ποὺ ἀπὸ τὴν τρέλα του κι αὐτοὶ χαθήκανε καὶ πᾶνε.»
Εἶπε, κ᾽ ἐμένα μέσα μου μοῦρθε ἔτσι νὰ τραβήξω
ἀπ᾽ τὸ παχύ μου τὸ μερὶ τὴν κοφτερὴ τὴ σπάθα,
μιὰ νὰ τοῦ δώσω, καὶ στὴ γῆς νὰ πέσῃ ἡ κεφαλή του,
κι ἂς εἴτανε καὶ συγγενὴς στενός μου· μὰ οἱ συντρόφοι
μὲ κράταγαν ἀπὸ παντοῦ μιλώντας μου μὲ γλύκα·
«Ἂς τὸν ἀφήσουμε πιὰ αὐτόν, θεογέννητε, ἂν ὁρίζῃς,
νὰ μείνῃ στὸ κατάγιαλο καὶ νὰ φυλάῃ τὸ πλοῖο·
κ᾽ ἐμᾶς στῆς Κίρκης τὰ ἱερὰ παλάτια ὁδήγησέ μας.»
Κι ἀπ᾽ τὸ καράβι ἀνέβηκαν, κι ἀπ᾽ τοῦ γιαλοῦ τὴν ἄκρη,
καὶ πίσω μήτ᾽ ὁ Εὐρύλοχος δὲν ἔμεινε, μόν᾽ πῆγε
κι αὐτός, γιατὶ φοβήθηκε τὰ τρομερά μου λόγια.
Τοὺς ἄλλους πάλε φίλους μας μὲς στὰ παλάτια ἡ Κίρκη
τοὺς ἔλουσε, τοὺς ἄλειψε μὲ τὸ παχὺ τὸ λάδι,
τοὺς φόρεσε ὅλους μὲ κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες·
καὶ μέσα ἐκεῖ τοὺς βρήκαμε ποὺ τρώγανε καὶ πίναν.
Καὶ βλέποντας καθένας τους καὶ νοιώθοντας τὸν ἄλλον,
στενάζανε καὶ κλαίγανε, ποὺ ἀχολογοῦσε ὁ πύργος.
Στάθηκε ὀμπρός μου ἡ τρίχαρη θεὰ καὶ μοῦπε τότες·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
μὴν κλαῖτε καὶ μὴ δέρνεστε· κ᾽ ἐγὼ τὸ ξέρω πόσα
μέσα στὶς ἄγριες θάλασσες παθήματα σᾶς ἦρθαν,
καὶ πόσα βάσανα στὴ γῆς ἀπὸ ἄδικους ἀνθρώπους.
Ἐλᾶτε τώρα στὸ φαΐ καὶ στὸ κρασὶ καθήστε,
ὥσπου νὰ ψυχοπιάσουνε τὰ σπλάχνα σας, καὶ νᾶστε
σὰν τότες ποὺ ταφήσατε τὸ πετρωτό σας Θιάκι,
κι ὄχι σὰν τώρα μισεροὶ καὶ παραπονεμένοι,
ποὺ ὅλο θυμᾶστε τἄπειρα φριχτὰ πλανέματά σας,
κι ὁ νοῦς σας ἀπὸ τὰ πολλὰ δεινὰ χαρὰ δὲν ξέρει.»
Αὐτά εἶπε, κ᾽ ἡ λεβέντικη τὴν ἄκουσε ἡ ψυχή μας.
Καὶ μείναμε γλεντίζοντας ὁλάκερο ἕνα χρόνο
μὲ τὰ περίσσια κρέατα καὶ τὸ γλυκὸ κρασί της.
Μὰ ὁ χρόνος σάνε γύρισε μὲ τῶ μηνῶν τὸ διάβα,
κ᾽ οἱ μέρες μεγαλώνανε, τότε οἱ καλοὶ συντρόφοι
μὲ πήρανε παράμερα καὶ μίλησαν καὶ μοῦπαν·
«Καιρὸς πιὰ τὴν πατρίδα μας νὰ θυμηθῇς, καημένε,
γραφτό σου ἂν εἶναι νὰ σωθῇς καὶ νἄξιωθῇς νὰ φτάσῃς

στὸ σπίτι σου τῶριόχτιστο, στὴν πατρική σου χώρα.»
Αὐτά εἶπαν, καὶ ἡ λεβέντικη τοὺς ἄκουσε ἡ ψυχή μου,
[Καὶ τότε ἐκεῖ καθόμασταν ὁλήμερα ὡς τὸ γέρμα,
μ᾽ ἄσωστο κρέας, μὲ γλυκὸ κρασὶ φαγοποτώντας·
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἁπλώθηκε σκοτάδι,
οἱ ἄλλοι στὰ βαθιοΐσκιωτα πλαγιάσανε παλάτια.]
Κ᾽ ἐγὼ στῆς Κίρκης τὸ λαμπρὸ ἀνεβαίνοντας κρεββάτι,
τὰ γόνατά της ἔπιασα καὶ τὴν παρακαλοῦσα,
κι ἄκουγε αὐτὴ τὰ φτερωτὰ ποὺ τῆς λαλοῦσα λόγια·
«Ὦ Κίρκη, αὐτὸ ποὺ μοὔταξες καιρὸς νὰ τὸ τελέσῃς·
στεῖλε με πιὰ στὸν τόπο μου· τὸ λαχταρεῖ ἡ ψυχή μου,
τὸ λαχταροῦν κ᾽ οἱ φίλοι μου, ποὺ τὴν καρδιὰ μοῦ τρῶνε,
κι ὁλόγυρά μου δέρνουνται κάθε ὥρα ποὺ ἐσὺ λείπεις.»
Αὐτὰ εἶπα, κ᾽ ἡ πανέμορφη θεὰ μοῦ ἀπολογιέται·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
δὲ θέλω πιὰ νὰ μένετε μὲ τὸ στανιὸ κοντά μου.
Ὅμως κ᾽ ἔν᾽ ἄλλο πρῶτα ἐσεῖς θὰ κάμετε ταξίδι·
στῆς Περσεφόνης τῆς σκληρῆς καὶ στοῦ Ἄδη τὰ λημέρια
θὰ πᾶτε, τὰ μελλούμενα νἀκούστε ἀπ᾽ τὸ Θηβαῖο
τὸν Τειρεσία, τὸν τυφλὸ μάντη ποὺ ὁ νοῦς του ἀκόμα
κρατιέται, τί κι ἂν πέθανε, τὴ γνώση ἡ Περσεφόνη
τοῦ φύλαξε, καὶ δὲ γυρνάει σὰν ἴσκιος μὲ τοὺς ἄλλους.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε, ἐμένανε ραγίστηκε ἡ καρδιά μου·
καὶ στὸ κλινάρι κάθησα καὶ τὄρριξα στὸ κλάμα,
καὶ μήτε ζωὴ μήτε ἥλιου φῶς δὲν ἤθελε ἡ ψυχή μου.
Μὰ σὰ χαμοκυλίστηκα καὶ χόρτασα τὸ κλάμα,
πάλε τῆς ξαναμίλησα καὶ ρώτηξά την κ᾽ εἶπα·
«Καὶ ποιός τὸ δρόμο αὐτὸ θαρθῇ καὶ θὰ μᾶς δείξῃ, ὦ Κίρκη;
Δὲν πῆγε μὲ πλεούμενο κανεὶς στὸν Ἄδη ἀκόμα.»
Αὐτ εἶπα, κ᾽ ἡ πανέμορφη θεὰ μοῦ ἀπολογιέται·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
γιὰ ὁδηγητὴ μὴ νοιάζεσαι τοῦ μαύρου καραβιοῦ σου·
στῆσ᾽ τὸ κατάρτι, τέντωσε τἄσπρα παννιά, καὶ κάθου·
θὰ σοῦ φυσήξῃ μιὰ ὁ Βοριάς, κ᾽ ἐκεῖ τὸ πλοῖο θὰ φέρῃ.
Μὰ τὸ βαθὺ καθὼς διαβῇς Ὠκεανὸ καὶ φτάσῃς
στὸν ἄγριον ὄχτο καὶ στἀχνὰ τῆς Περσεφόνης δάσια,
μὲ τὶς ἰτιὲς τὶς ἄκαρπες καὶ τὶς ψηλὲς τὶς λεῦκες,
ἄραξ᾽ ἐκεῖ τὸ πλοῖο σου στοῦ Ὠκεανοῦ τὴν ἄκρη,

καὶ στοῦ Ἅδη κίνησε νὰ πᾷς τἀραχνιασμένο σπίτι.
Ἐκεῖ ὁ Πυριφλεγέθοντας στοῦ Ἀχέροντα τὸ ρέμα
κυλιέται μὲ τὸν Κωκυτὸ ποὺ πέφτει ἀπὸ τὴ Στύγα,
κι ὁ βράχος ποὺ βαρύβροντα τὰ δυὸ ποτάμια σμίγουν.
Σὰ φτάσῃς, ὦ ἥρωα, κοντὰ στὸν τόπο ποὺ ἱστορῶ σου,
σκάψε ὡς μιὰ πήχη λάκκο ἐκεῖ τοῦ μάκρου καὶ τοῦ πλάτου.
καὶ χῦσε ὁλόγυρα σταλιὲς στοὺς πεθαμμένους ὅλους,
πρῶτα μελόνερο, ὕστερα γλυκὸ κρασί, καὶ τρίτο
πάλε νερό· καὶ μὲ λευκὸ πασπάλιζέ τα ἀλεύρι·
καὶ λέγοντας πολλὲς εὐκὲς στἀδύναμα κεφάλια
τῶν πεθαμμένων, τάξε τους πὼς ἅμα ἐρθῇς στὸ Θιάκι
στείρα δαμάλα διαλεχτὴ στὸν πύργο σου θὰ σφάξῃς,
καὶ πὼς θἀνάψῃς τους πυρὰ γεμάτη ὡραῖα δῶρα,
καὶ χώρια ἀρνὶ κατάμαυρο τοῦ Τειρεσία θὰ κόψῃς,
τοῦ κοπαδιοῦ τὸ πιὸ καλό. Καὶ σὰν παρακαλέσῃς
μὲ προσευκὲς τὰ δοξαστὰ τῶν πεθαμμένων πλήθια,
σφαχτὸ κριάρι πρόσφερε καὶ μαύρη προβατίνα
γυρνώντας τα πρὸς τὸ Ἔρεβος· μὰ γύρνα ἐσὺ ἀποκεῖθε,
κι ἀντίκρυζε τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους· τότες θἄρθουν
αὐτοῦ σιμά σου πάμπολλες ψυχὲς τῶν πεθαμμένων.
Βάλε καὶ τοὺς συντρόφους σου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάψουν
τἀρνιὰ ποὺ τἄχει ἀλύπητο μαχαίρι ἐκεῖ ριχμένα,
καὶ προσευκὲς νὰ κάμουνε στοὺς δυὸ θεούς, στὸν Ἅδη
τὸ φοβερό, καὶ στὴ σκληρὴ συνάμα Περσεφόνη·
κ᾽ ἐσύ, ἀπ᾽ τὴ μέση σέρνοντας τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
κάθου, καὶ διῶχνε τῶ νεκρῶν τἀδύναμα κεφάλια
μακριὰ ἀπ᾽ τὸ αἷμα, ὡς νἀκουστῇ τοῦ Τειρεσία ὁ λόγος.
Κ᾽ εὐτὺς ὁ μάντης θὰ φανῇ καὶ θὰ σοῦ πῇ, ὦ ἀφέντη,
τοῦ δρόμου τὰ μετρήματα, καὶ ποῦθε θὰ περάσῃς
τὰ πέλαα τὰ πολύψαρα στὴ γῆς σου νὰ γυρίσῃς.»
Αὐτὰ εἶπε, κ᾽ ἡ χρυσόθρονη σὰν πρόβαλε ἡ Αὐγοῦλα,
μὲ πῆρε καὶ μὲ φόρεσε χιτώνα καὶ χλαμύδα·
κ᾽ ἴδια της φόρεμα ἔβαλε περίλαμπρο, μεγάλο,
ψιλόφαντο καὶ λιμπιστό· κατόπι ὡριὸ ζουνάρι
ὁλόχρυσο στὴ μέση της, καὶ σκέπη στὸ κεφάλι.
Τότες στοὺς πύργους μπῆκα ἐγώ, κ᾽ ἕνα ἕνα τοὺς συντρόφους
παρακινοῦσα ἀπὸ κοντὰ μὲ λόγια μελωμένα·
«Μὴν πιὰ βαθιὰ ἀνεσαίνετε μὲς στὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο,

μόν᾽ πᾶμε· ἡ Κίρκη ἡ δέσποινα μοῦ ὁρμήνεψε τὸ δρόμο.»
Τοὺς εἶπα, κ᾽ ἡ λεβέντικη μὲ ὑπάκουσε ψυχή τους.
Μὰ κι ἀποκεῖθε ἀπείραχτους δὲν πῆρα τοὺς συντρόφους·
κάποιος, ὁ Ἐλπήνορας, μικρός, κι ὄχι ἄντρας στοὺς πολέμους,
μήτε καὶ στὰ μυαλὰ γερός, παράμερα ἀπ᾽ τοὺς ἄλλους
εἶχε πλαγιάσει στὴ σκεπὴ τῶν παλατιῶν τῆς Κίρκης,
δροσιὰ νὰ βρῇ μὲ τοῦ κρασιοῦ τὸ βάρος ζαλισμένος.
Μὰ ἀκούγοντας τὸ σάλαγο ποὺ φεύγανε οἱ συντρόφοι,
πετιέται ἀπάνω· ἀστόχησε νὰ κατεβῇ ἀπ᾽ τὴ σκάλα
ξανὰ τὴν ἄψηλή, κι ὀμπρὸς ἴσια τραβώντας πέφτει
ἀπὸ τὴ στέγη· ὁ σβέρκος του ἔσπασε ἀπ᾽ τὰ σφοντύλια,
κι ἀμέσως στοῦ Ἄδη τοὺς βυθοὺς κατέβηκε ἡ ψυχή του.
Στὸ δρόμο ποὺ πηγαίναμε τοὺς εἶπα αὐτὰ τὰ λόγια·
«Θὰ λέτε δὰ στὰ σπίτια μας καὶ στὴν καλὴ πατρίδα
πὼς πᾶμε· ὅμως μᾶς ὅρισε ἄλλο ταξίδι ἡ Κίρκη,
στῆς Περσεφόνης τῆς σκληρῆς καὶ στοῦ Ἄδη τὰ λημέρια,
τοὺς λόγους γιὰ νἀκούσουμε τοῦ μάντη Τειρεσία.»
Αὐτὰ εἶπα, καὶ στὰ λόγια μου ραγίστηκε ἡ καρδιά τους·
καὶ κάθησαν καὶ κλαίγανε, μαδώντας τὰ μαλλιά τους,
μὰ τί ὄφελος τοὺς ἔφερνε τὸ τόσο μυρολόγι;
Σὰν ἤρθαμε στἀκρόγιαλο καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
βαριοθλιμμένοι, καὶ πικρὰ χύνοντας δάκρια ἀκόμα,
στὸ μαυροκάραβο ἔρχεται καὶ κριάρι δένει ἡ Κίρκη,
μὲ προβατίνα ὁλόμαυρη, κι ἀγνώριστη διαβαίνει.
Καὶ ποιός ἀγνάντεψε θεὸ χωρὶς αὐτὸς νὰ θέλῃ,
γιὰ κατεδῶθε ξεκινάει, γιὰ κατακεῖθε φεύγει;

ΡΑΨΩΔΙΑ Λ.

Καὶ στὸ γιαλὸ σὰν ἤρθαμε καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
πρῶτα ἀπ᾽ τὴ γῆς τὸ σύραμε στὴν ὥρια κυματοῦσα,
καὶ τὸ κατάρτι στήσαμε καὶ τὰ παννιά του ἀπάνω,
καὶ πήραμε καὶ βάλαμε τὰ πρόβατα· καὶ μέσα
κ᾽ ἐμεῖς θλιμμένοι μπήκαμε πικρὰ χύνοντας δάκρια.
Καὶ πίσω ἀπ᾽ τὸ μαυρόπλωρο καράβι στέλνει ἡ Κίρκη
ἡ φοβερὴ κ᾽ ἡ ὡριόμαλλη κ᾽ ἡ ἀνθρωπολαλοῦσα,
πρύμο καλὸ καὶ φιλικὸ ποὺ τὰ παννιὰ φουσκῶναν.
Καὶ τἄρμενα σὰ σιάξαμε, καθήσαμε, κι ὁδήγα

ὁ ἀγέρας τὸ καράβι μας μαζὶ μὲ τὸν ποδότη.
Μὲ τεντωμένα τὰ παννιὰ ἀρμενίζαμε ὁλημέρα,
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
στοῦ τρίσβαθου βρεθήκαμε τοῦ Ὠκεανοῦ τὶς ἄκρες,
ἐκεῖ ποὺ τῶν Κιμμεριωτῶν εἶν᾽ ὁ λαὸς κ᾽ ἡ χώρα,
ποὺ καταχνιὰ καὶ σύγνεφα γιὰ πάντα τοὺς σκεπάζουν,
καὶ τοῦ ἥλιου τοῦ χρυσόλαμπρου δὲν τοὺς θωροῦν οἱ ἀχτίδες,
μήτε πρὸς τἀστερόσπαρτα σὰν ἀνεβαίνῃ οὐράνια,
μήτ᾽ ἀπ᾽ τὰ ὕψη τοὐρανοῦ στὴ γῆς σὰν κατεβαίνῃ,
μόνε τοὺς ἄμοιρους φριχτὴ πλακώνει πάντα νύχτα.
Ἤρθαμε αὐτοῦ κι ἀράξαμε, καὶ βγάλαμε τἀρνιά μας,
καὶ τότες ἀκλουθήσαμε τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα,
ὥσπου στὸ μέρος φτάσαμε ποὺ ἡ Κίρκη εἶχε ὁρμηνέψει.
Ἐκεῖ σφαχτὰ ὁ Εὐρύλοχος κι ὁ Περιμήδης φέραν,
κ᾽ ἐγὼ ἔσυρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ ἀπὸ τὸ πλευρό μου,
κ᾽ ἔσκαψα λάκκο ὡς πήχη μιά, τοῦ μάκρου καὶ τοῦ πλάτου·
καὶ χύνω ὁλόγυρα σταλιὲς στοὺς πεθαμμένους ὅλους,
πρῶτα μελόνερο, ὕστερα γλυκὸ κρασί, καὶ τρίτο
πάλε νερό· καὶ μὲ λευκὸ τὰ πασπαλίζω ἀλεύρι·
καὶ λέγοντας πολλὲς εὐκὲς στἀδύναμα κεφάλια
τῶν πεθαμμένων, ἔταξα πὼς ἄμα ἐρθῶ στὸ Θιάκι
στείρα δαμάλα διαλεχτὴ στὸν πύργο μου θὰ σφάξω,
καὶ πὼς θἀνάψω τους πυρὰ γεμάτη ὡραῖα δῶρα,
καὶ χώρια ἀρνὶ κατάμαυρο τοῦ Τειρεσία θὰ κόψω
τοῦ κοπαδιοῦ τὸ πιὸ καλό. Καὶ τῶν νεκρῶν τὰ πλήθια
μὲ τάματα καὶ προσευκὲς θερμοπαρακαλώντας,
πῆρα τἀρνιὰ καὶ τἄσφαξα στὸ λάκκο· καὶ τὸ αἷμα
ἔτρεχε ὁλόμαυρο. Ἄρχισαν τῶν πεθαμμένων τότες
καὶ μαζευόνταν οἱ ψυχὲς ἀπ᾽ τὸ Ἔρεβος τὸ μαῦρο,
νύφες ἀντάμα κι ἄγουροι, τυραννισμένοι γέροι,
παρθένες κόρες τρυφερές, νεοθλιμμένες ὅλες,
κι ἄντρες πολλοὶ ἀπὸ χάλκινα κοντάρια λαβωμένοι,
νεκροὶ ποὺ εἶχανε τἄρματα μὲ τὸ αἷμα τους βαμμένα·
κ᾽ ἐδῶθε ἐκεῖθε ἀρίθμητοι γύρω στὸ λάκκο ἐρχόνταν,
μὲ ἀχὸ πολύ, καὶ μ᾽ ἔπιανε χλωμὸς ἐμένα φόβος.
Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάψουν
τἀρνιὰ ποῦ τἄχε ἁλύπητο μαχαίρι ἐκεῖ ριγμένα,
καὶ προσευκὲς νὰ κάμουνε στοὺς δυὸ θεούς, στὸν Ἄδη

τὸ φοβερό, καὶ στὴ σκληρὴ συνάμα Περσεφόνη·
κ᾽ ἐγώ, ἀπ᾽ τὴ μέση σέργοντας τὸ κοφτερὸ σπαθί μου,
τῶν πεθαμμένων ἔδιωχνα τἀδύναμα κεφάλια,
μακριὰ ἀπ᾽ τὸ αἷμα, ὡς νἀκουστῇ τοῦ Τειρεσία ὁ λόγος.
Πρώτη τοῦ ᾽Ελπήνορα ἡ ψυχὴ μᾶς ἦρθε, τοῦ συντρόφου
τὶ ἀκόμα μὲς στὴ μαύρη γῆς δὲν εἴτανε θαμμένος,
ποὺ ἐμεῖς τὸ σῶμα ἀφήκαμε στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
ἄκλαυτο κι ἄθαφτο, γιατὶ μᾶς ἔβιαζε ἄλλος μόχτος.
Τὸν εἶδα, καὶ δακρύσανε τὰ μάτια μου ἀπ᾽ τὸν πόνο
καὶ φώναξά τον, κ᾽ εἶπα του μὲ φτερωμένα λόγια·
«᾽Ελπήνορα, πῶς ἔφτασες μὲς στὰ βαθιὰ σκοτάδια
πεζός, κ᾽ ἐμένα πρόκαμες, ποὺ μὲ καράβι ἐρχόμουν;»
Εἶπα, καὶ βαριοστέναξε κι ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε ᾽Οδυσσέα,
θεοῦ κατάρα, καὶ πιοτὸ περίσσιο μ᾽ ἀφανίσαν·
ἀστόχησα, σὰν πλάγιασα στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
κι ἀντὶς ξανὰ ἀπ᾽ τὴν ἄψηλὴ νὰ κατεβῶ τὴ σκάλα,
ἐγὼ μπροστά μου ὁλόϊσα τράβηξα κι ἀπ᾽ τὴ στέγη
κάτου ἔπεσα, κι ὁ σβέρκος μου ἔσπασε ἀπ᾽ τὰ σφοντύλια,
κι ἀμέσως στοῦ ῞Αδη τοὺς βυθοὺς κατέβηκε ἡ ψυχή μου.
Μὰ τώρα, στ᾽όνομα ἐκεινῶν ποὺ ἀκόμα ἐδῶ δὲν ἦρθαν,
τῆς σύγκοιτης, καὶ τοῦ γονιοῦ ποὺ σ᾽ ἔθρεφε μικρούλη,
καὶ τοῦ Τηλέμαχου, ποὺ ἐκεῖ μονάχο τὸν ἀφῆκες,—
γιατὶ ξέρω, γυρίζοντας ἀπ᾽ τοῦ ῞Αδη τὰ λημέρια,
στῆς Αἴας πάλε τὸ νησὶ θἀράξῃς τὸ καράβι,—
παρακαλῶ σε, ὦ βασιλιά, θυμήσου με σὰ φτάσῃς,
μὴ φύγῃς κι ἄκλαυτο, ἄθαφτο μ᾽ ἀφήσῃς ἐκεῖ πέρα,
καὶ γίνω αἰτία νὰ ὀργιστῇ κανένας θεὸς μαζί σου.
Μόν᾽ πάρε με καὶ κάψε με μαζὶ μὲ τἄρματά μου,
καὶ βάλε στὸν ἀφρόλευκο γιαλὸ κοντὰ μνημούρι,
νὰ μὲ πονοῦν τὸν ἄμοιρο κατόπι ὅσοι τὸ βλέπουν·
κάμε μου αὐτά, καὶ τὸ κουπὶ στὸ μνῆμα ἀπάνω στῆσε
τὸ ἴδιο ποὺ ζώντας ἔλαμνα μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους.»
Εἶπε, κ᾽ ἐγὼ τοῦ μίλησα κι ἀπολογήθηκά του·
«῞Ολα, ὅσα μοὖπες, ἄμοιρε, σωστὰ θὰ σοῦ τὰ κάμω.»
Τέτοιες κουβέντες θλιβερὲς κάναμε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
ἐγὼ ἀπ᾽ τὴ μιὰ τὴ σπάθα μου κρατώντας στὸ αἷμ᾽ ἀπάνω,
τὸ φάντασμα τοῦ ᾽Ελπήνορα λαλώντας ἀπ᾽ τὴν ἄλλη.

Κ᾽ ἦρθε σιμὰ τότε ἡ ψυχὴ τῆς πεθαμμένης μάννας,
τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Αὐτόλυκου ἡ θυγατέρα Ἀντίκλεια,
ποὺ τὴν ἀφῆκα ζωντανὴ σὰ μίσευα στὴν Τροία.
Τὴν εἶδα ἐγὼ καὶ δάκρυσα, καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου·
ὡς τόσο δὲν τὴν ἄφηνα τὸ αἷμα νὰ ζυγώσῃ,
ὅσο πολὺ κι ἂν θλίβομουν, πρὶ μοῦ μιλήσῃ ὁ μάντης.
Καὶ τοῦ Θηβαίου ἦρθε σιμὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία, 90
καὶ κράταε τὸ χρυσὸ ραβδί· μὲ γνώρισε, καὶ μοῦπε·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
τί ἀφῆκες, ὦ κακόμοιρε, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου κ᾽ ἦρθες
νὰ δῇς νεκροὺς κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἄχαρο τὸν κόσμο;
Φεύγα ἀπ᾽ τὸ λάκκο, μέριασε τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
αἷμα νὰ πιῶ, καὶ νὰ σοῦ πῶ κατόπι τὴν ἀλήθεια.»
Εἶπε, κ᾽ ἐγὼ τραβήχτηκα, καὶ στὸ φηκάρι χώνω
τἀργυροκάρφωτο σπαθί· κ᾽ αἷμα σὰν ἤπιε μαῦρο,
ὁ μέγας μάντης λάλησε κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε·
«Γλυκειὰ πατρίδα μελετᾷς, θεόλαμπρε Ὀδυσσέα· 100
ὅμως σὲ μάχεται ὁ θεός· θαρρῶ πὼς δὲν ξεφεύγεις
τὸν Κοσμοσείστη, ποὺ θυμὸ γιὰ σένα μέσα του ἔχει,
καὶ βράζει ἀπὸ τὴ μάνητα, ποὺ τύφλωσες τὸ γιό του.
Μὰ πάλε ὅσα κι ἂν πάθετε, θὰ φτάσετε ἂν θελήσῃς,
νὰ βασταχτῇς, κ᾽ ἐσὺ κι αὐτοὶ οἱ συντρόφοι σου, ἅμα πᾶτε
στῆς Θρινακίας τὸ νησὶ μὲ τὸ καλόφτιαστό σου
καράβι, πίσω ἀφήνοντας τὰ μενεξιὰ πελάγη·
θὰ βρῆτε ἐκεῖ νὰ βόσκουνε τὰ πρόβατα καὶ βόδια
τοῦ Ἥλιου, ποὺ ἀποπάνωθε βλέπει κι ἀκούει τὰ πάντα.
Αὐτὰ ἂν ἀφήσῃς ἄβλαβα, κι ἂν θὲς τὸ γυρισμό σου, 110
ὅσο πολλὰ κι ἂν πάθετε πάλε στὸ Θιάκι πᾶτε·
μὰ ἂν τὰ πειράξῃς, πρόσμενε ξολοθρεμὸ στὸ πλοῖο
καὶ στοὺς συντρόφους· κ᾽ ἴδιος σου ἂ σωθῇς, θὰ κακοφτάσῃς
ἀργά, μὲ δίχως σύντροφο, καὶ μὲ καράβι ξένο.
Καὶ θἄβρῃς μὲς στὸ σπίτι σου μεγάλα κακοπάθια·
ἄντρες ἀπόκοτους θὰ βρῇς νὰ καταλοῦν τὸ βιός σου,
μὲ δῶρα τῶριο ταίρι σου νὰ πάρουν πολεμώντας.
Ὅμως γι᾽ αὐτὰ θὰ γδικιωθῇς σοῦ λέω ἐγώ, σὰ φτάσῃς·
κι ἀφοῦ μὲς στὰ παλάτια σου χαλάσῃς τοὺς μνηστῆρες,
μὲ ἀπάτη ἢ κι ὁλοφάνερα μὲ κοφτερὸ λεπίδι, 120
θὰ σύρῃς τότε παίρνοντας τὸ δυνατὸ κουπί σου,

νὰ πᾷς στὴ χώρα τῶν ἀντρῶν ποὺ θάλασσα δὲν ξέρουν,
καὶ ποὺ φαΐ δὲ συνηθοῦν νὰ τρῶνε ἁλατισμένο,
καὶ μήτε κοκκινόπλωρα καράβια αὐτοὶ γνωρίζουν,
μήτε τὰ δυνατὰ κουπιά, πούναι φτερὰ τῶν πλοίων.
Νά, καὶ σημάδι ξάστερο, ποὺ δὲ θὰ σοῦ ξεφύγῃ·
σὰν ἀνταμώσῃς ἄλλονε στὸ δρόμο ταξιδιώτη,
καὶ λέει δικράνι πὼς βαστᾷς στὸν ὦριο σου τὸν ὦμο,
τότες τὸ δυνατὸ κουπὶ μπῆξε στὴ γῆς, καὶ κάμε
καλόδεχτες θυσίες ἐκεῖ στὸ ρήγα Ποσειδώνα,
κριάρι, ταῦρο σφάζοντας, κι ἀγριόχοιρο βαρβᾶτο·
καὶ γύρνα στὴν πατρίδα σου ἑκατοβοδιὲς νὰ κάμῃς
ἱερὲς γιὰ τοὺς ἀθάνατους ποὺ ὁρίζουνε τὰ οὐράνια,
μὲ τὴ σειρὰ τοῦ καθενοῦ· κι ὁ θάνατος θὰ σοὔρθῃ
ὄξω ἀπὸ θάλασσα, ἁλαφρός, καὶ θὰ σὲ γλυκοπάρῃ
μὲς στὰ καλὰ γεράματα, ποὺ ὁλόγυρα οἱ λαοί σου
θὰ χαίρουνται καλοτυχιά. Σοὔπα ὅλη τὴν ἀλήθεια.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
«Ἔτσι θὰ τἄχουνε οἱ θεοὶ κλωσμένα, ὦ Τειρεσία.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα κι αὐτό· τῆς πεθαμμένης
μαννούλας μου, νά, τὴν ψυχὴ ἐδῶ βλέπω καθισμένη
σιμὰ στὸ αἷμα ἀμίλητη, καὶ δὲ γυρνάει, τοῦ γιοῦ της
νὰ δῇ τὴν ὄψη ἀγνάντια της, καὶ νὰ τοῦ προσμιλήσῃ.
Πῶς ἄραγες θὰ μ' ἔνοιωθε πὼς εἶμαι τὸ παιδί της;»

Εἶπα, κι ὁ μάντης γύρισε κι ἀπολογήθη ἀμέσως·
«Εὔκολο πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου·
ὅποιον ἀπ' τοὺς νεκροὺς νἄρθῃ σιμὰ στὸ αἷμα ἀφήσῃς,
αὐτὸς ἀλήθειες θὰ σοῦ πῇ· μὰ ὅποιονε ἐσὺ διώχνεις,
αὐτὸς τραβιέται μακριὰ καὶ ξαναφεύγει πίσω.»

Σὰν εἶπε αὐτά, κι ὁρμήνεψε τὴ μοῖρα ὁ Τειρεσίας,
στὸν Ἅδη ξαναγύρισε· ὡς τόσο ἐγὼ στεκόμουν
ὡσότου ἡ μάννα ζύγωσε καὶ μαῦρο ρούφηξε αἷμα·
καὶ τότ' εὐτὺς μὲ γνώρισε καὶ μοὔκρενε θρηνώντας·

«Πῶς ἦρθες, γιέ μου, ζωντανὸς στὰ μαῦρα αὐτὰ σκοτάδια;
Δύσκολο γιὰ τοὺς ζωντανοὺς νὰ δοῦνε αὐτὰ ἐδῶ κάτω.
[Τρανοὶ στὴ μέση ποταμοὶ καὶ φοβερὰ ποτάμια·
καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα ὁ Ὠκεανός, ποὺ νὰ διαβῇ κανένας
πεζὸς δὲ δύνεται, χωρὶς καλόφτιαστο καράβι.]
Τάχ' ἀπ' τὴν Τροία ξέπεσες ἐδῶ μὲ τοὺς συντρόφους,

πολὺ σανὲ πλανήθηκες μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα,
κι ἀκόμα στὰ παλάτια σου τὸ ταίρι σου δὲν εἶδες; »
Αὐτά εἶπε, κ' ἐγὼ μίλησα κι ἀπολογήθηκά της·
«Μάννα μου, ἀνάγκη μ' ἔφερε στὸν Ἅδη νὰ ρωτήξω
τὴ μοῖρα μου ἀπ' τὸ θεϊκὸ Θηβαῖο, τὸν Τειρεσία·
τὶ ἀκόμα ἐγὼ δὲν ἄγγιξα τῶν Ἀχαιῶν τὴ χώρα,
μηδὲ στὴ γῆς μου πάτησα, παρὰ ὅλο ἐρμοπλανιέμαι,
ἀφόντας μὲ τὸ θεϊκὸ Ἀγαμέμνονα εἶχα φύγει
γιὰ τὸ Ἴλιο τἀλογάρικο, τοὺς Τρῶες νὰ πολεμήσω.
Ὡς τόσο, πές μου ξάστερα καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο·
πῶς σοὖρθε ὁ κορμοτεντωτὴς ὁ Χάρος καὶ σὲ πῆρε;
νἄταν ἀρρώστια μακρινή, γιὰ ἢ Ἄρτεμη ἢ τοξεύτρα
μὲ τὶς ψιλὲς σαγίττες της ἦρθε νὰ σὲ σκοτώσῃ;
Πές μου καὶ γιὰ τὸν κύρη μου, καὶ γιὰ τὸ γιὸ ποὺ ἀφῆκα,
ἂν τὰ πρωτᾶτα μου κρατοῦν ἀκόμα αὐτοί, γιὰ κάποιος
ἄλλος τὰ πῆρε, καὶ θαροῦν πὼς πιὰ δὲ θὰ γυρίσω.
Πές μου καὶ τῆς γυναίκας μου ποιά 'ναι ἡ βουλὴ κ' ἡ γνώμη·
κάθεται πάντα μὲ τὸ γιὸ καὶ κυβερνάει τὸ σπίτι,
ἢ τάχα τὴν παντρεύτηκε Ἀχαιὸς ἀπ' τοὺς προυχόντους; »
Καὶ τότε ἡ κερὰ μάννα μου μοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Μ' ἀπομονὴ περίσσια αὐτὴ στοὺς πύργους μέσα κλειέται,
καὶ μαῦρες μέρες καὶ νυχτιὲς περνάει καὶ χύνει δάκρια.
Καὶ μήτε τὰ πρωτᾶτα σου κανεὶς δὲν πῆρε ἀκόμα,
παρὰ ἥσυχα ὁ Τηλέμαχος φυλάει τἀρχοντικά σου,
καὶ πάντα τονὲ προσκαλοῦν στὰ μοιραστὰ τραπέζια,
σὰν ποὺ ταιριάζει σὲ κριτή· κι ὁ γέρος σου ὁ πατέρας
μένει καὶ ζῇ στὴν ἐξοχή, καὶ δὲν πατάει ποτές του
στὴ χώρα, μήτε χαίρεται κλινάρια μὲ στρωσίδια,
καὶ μὲ λαμπρὰ παπλώματα, μόν' πέφτει τὸ χειμώνα
στὸ σπίτι μὲ τοὺς δούλους του πὰς στῆς γωνιᾶς τὴ στάχτη,
κ' ἔχει μὲ ροῦχα ταπεινὰ ντυμένο τὸ κορμί του·
τὸ θέρος καὶ τὸ καρπερὸ χυνόπωρο σὰν ἔρθῃ,
πηγαίνει τὸν ἀνήφορο στἀμπελοχώραφό του,
κ' ἔχει παντοῦ κρεββάτι του τὰ σκόρπια φύλλα χάμου.
Κοίτετ' ἐκεῖ καὶ χολοσκάει, κι ὁ πόνος του πληθαίνει
ποθώντας σε, καὶ γερατειὰ κακὰ τὸν βασανίζουν.
Ἔτσι ἀφανίστηκα κ' ἐγώ, κ' ἦρθε μὲ πῆρε ὁ Χάρος·
μήτε ἡ τοξεύτρα ἡ Ἄρτεμη πῶχει ἄσφαλτο τὸ μάτι,

ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

Ὁ Ἡρακλῆς ζῇ καὶ χαίρεται μὲ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, καὶ τὸν κερνᾷ ἡ Ἥβη (λ 601—604).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

καὶ πῶς τὴν εἶχε ταίρι του τοῦ Αἰόλου ὁ γιὸς Κρηθέας.
Τὸν Ἐνιπέα ἀγάπησε τὸν ποταμὸ τὸ θεῖο,
ποὺ εἶταν ἀπ᾽ ὅλους πιὸ ὄμορφος τοὺς ποταμοὺς τοῦ κόσμου,
καὶ στοὺς πανώριους ὄχτους του συνήθαε νὰ πλανιέται.
Μ᾽ ἐκεῖνον μοιάζοντας τῆς γῆς ὁ σαλευτὴς καὶ ζώστης,
σιμά της στοῦ ἀφροκύλιστου τοῦ ποταμοῦ τὸ στόμα
πλάγιασε· κῦμα σκοτεινὸ τοὺς ἔζωσε σὰν ὄρος
γερτό, νὰ κρύψῃ τὸ θεὸ καὶ τὴ θνητὴ γυναίκα.
Ἐκεῖ ὁ θεὸς τῆς ἔλυσε τῆς παρθενιᾶς τὴ ζώνη,
τὴν κοίμισε, καὶ τοῦ ἔρωτα σὰν τέλεσε τὸ ἔργο,
τὸ χέρι της γλυκόσφιξε, καὶ φώναξέ την κ᾽ εἶπε·
«Χαίρου ποὺ ἐγὼ σ᾽ ἀγκάλιασα· κι ἅμα γυρίσῃ ὁ χρόνος,
θἄχῃς πανόμορφα παιδιά, τὶ τῶν θεῶν ἡ ἀγάπη
δὲν πάει τοῦ κάκου· νοιάζου τα καὶ μοσκανάθρεφέ τα.
Πήγαινε τώρα σύχαζε, καὶ μὴν τὸ ξεστομίσῃς·
μὰ ὁ Ποσειδώνας, ξέρε το, ἐγώ᾽ μαι, ὁ κοσμοσείστης.»
Αὐτά εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
Κ᾽ ἐκείνη γέννησε τοὺς δυό, Πελία καὶ Νηλέα,
ποὺ ἥρωες βγήκανε πιστοὶ τοῦ Δία τοῦ μεγάλου·
στὴν Ἰωλκὸ βασίλεψεν ὁ θεόπλουτος Πελίας,
στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερὴ ὁ ἥρωας ὁ Νηλέας.
Κι ἀκόμα ἡ ρήγισσα Τυρὼ γέννησε τοῦ Κρηθέα,
τὸν Αἴσονα, τὸν ἅμαξὰ Ἀμυθάονα, τὸ Φέρη.
Εἶδα κατόπι τοῦ Ἀσωποῦ τὴν κόρη, τὴν Ἀντιόπη·
κι αὐτὴ στοῦ Διὸς τὴν ἀγκαλιὰ καυκιόταν πὼς κοιμήθη,
καὶ δυὸ παιδιὰ γεννήθηκαν, ὁ Ἀμφίονας κι ὁ Ζῆθος·
τὴ Θήβα τὴν ἑφτάπορτη πρωτόχτισαν ἐκεῖνοι,
καὶ τὴν πυργώσαν, τὶ ἄπυργοι δὲ δύνονταν νὰ ζήσουν
στὴ Θήβα τὴν ἁπλόχωρη, κι ἂς εἶταν ἀντρειωμένοι.
Εἶδα καὶ τοῦ Ἀμφιτρύωνα τὸ ταίρι, τὴν Ἀλκμήνη,
ποὺ ὁ Δίας τὴν ἀγκάλιασε, καὶ γέννησε μαζί του
τὸ λιονταρόψυχο Ἡρακλῆ, τῆς λεβεντιᾶς τὸν πύργο·
καὶ τὴ Μεγάρα, τοῦ τρανοῦ τοῦ Κρέοντα θυγατέρα,
ποὺ τοῦ Ἀμφιτρύωνα τοῦ γιοῦ τοῦ ἀδάμαστου εἶταν ταίρι.
Τὴ μάννα εἶδα τοῦ Οἰδίποδα, τὴν ὄμορφη Ἐπικάστη,
ποὺ ἀνήξερη ἔκαμε φριχτὴ παρανομιά, καὶ δέχτη
τὸ γιό της ἄντρα, ποὺ ἔσφαξε τὸν κύρη καὶ τὴν πῆρε,
κ᾽ οἱ ἀθάνατοι φανέρωσαν τὴν ἀνομιὰ στὸν κόσμο.

Αὐτὸς στὴ Θήβα τὴ γλυκειὰ βασανισμένος ρήγας
τῶν Καδμιτῶν κυβέρνησε ἀπὸ θεῶν κατάρα·
μὰ ἐκείνη στοῦ Ἄδη τοῦ ἄσπλαχνου κατέβηκε τὰ βάθια.
τὶ στὸν καημό της μὲ θηλειὰ κρεμάστηκε ἀπ᾽ τὴ στέγη
τὴν ἀψηλή, κι ἀμέτρητα τοῦ ἀφῆκε πίσω πάθια,
πάρα πολλά, ὅσα φέρνουνε τῆς μάννας οἱ κατάρες.
Τὴ Χλώρη εἶδα τὴν ὄμορφη ποὺ ἕναν καιρὸ ὁ Νηλέας
τὴν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη της μ᾽ ἀρίφνητά του δῶρα,
κόρη στερνὴ τοῦ Ἀμφίονα, τοῦ γιοῦ τοῦ Ἰάσου, πὥταν
τοῦ Ὀρχομενοῦ τῶ Μινυῶν ρήγας· κι αὐτὴ στὴν Πύλο
βασίλευε, καὶ γέννησε λαμπρὰ παιδιά, τὸ Χρόμιο,
τὸν ἄξιο Περικλύμενο, τὸ Νέστορα, καὶ κόρη
τὴν λεβεντόκαρδη Πηρώ, τοῦ κόσμου τὸ καμάρι,
ποὺ νύφη τὴ ζητούσανε παντοῦθε, μὰ ὁ Νηλέας
μόνε ἐκεινοῦ τὴν ἔδινε ποὺ θἄφερνε στὴν Πύλο
τοῦ Ἰφίκλου τὰ λοξόποδα καὶ κουτελᾶτα βόδια
ἀπ᾽ τὴ Φυλάκη, τἀγριωπά· καὶ θεῖος μάντης τότες
νὰ τοῦ τὰ φέρῃ βάλθηκε, μὰ ὀργὴ θεοῦ τοῦ πέφτει,
καὶ μὲ δεσμὰ τὸν ἔζωσαν βοδοβοσκοὶ στοὺς κάμπους.
Μὰ οἱ μῆνες σάνε διάβηκαν κ᾽ οἱ μέρες σὰν τελειώσαν,
κ᾽ ἔκλεινε ὁ χρόνος, κ᾽ ἔσωναν τὸν κύκλο τους οἱ ὧρες,
τότε ὁ ἀντρεῖος ὁ Ἰφικλος ξεδέσμεψε τὸ μάντη,
τὴ μοῖρα σὰν προφήτεψε, κατὰ τοῦ Δία τὸ θέλει.
Τὴ Λήδα ἀγνάντεψα ὕστερα, τὸ ταίρι τοῦ Τυνδάρου,
ποὺ γέννησε δυὸ ἀντρόψυχα παιδιά, τὸν Κάστορα ἕναν
τὸν ἀλογάρη, κι ἄλλον τὸ μέγα Πολυδεύκη,
τὸ γροθομάχο· ζωντανοὺς ἡ γῆς ἡ ψυχοδότρα
τοὺς ἔχει, καὶ τοὺς τίμησε στὸν κάτω κόσμο ὁ Δίας·
μιὰ μέρα ζωντανεύουνε, καὶ μιά ᾽ναι πεθαμμένοι,
καθένας μὲ τὴ μέρα του, καὶ σὰν θεοὶ τιμιοῦνται.
Καὶ εἶδα τὴν Ἰφιμέδεια, γυναίκα τοῦ Ἀλωέα,
ποὺ ἔλεγε πὼς μὲ τὸ θεὸ κοιμήθη Ποσειδώνα,
καὶ δυὸ τοῦ γέννησε παιδιά, μὰ ζωὴ πολλὴ δὲν εἶχαν·
τὸν Ὦτο τὸν ἰσόθεο, καὶ τὸ λαμπρὸ Ἐφιάλτη,
ποὺ ἀπ᾽ ὅσους ἡ γῆς ἔθρεψε πιὸ ἀψηλόκορμοί ᾽ταν,
καὶ ποὺ μονάχα ὁ Ὠρίωνας στὰ κάλλη τοὺς περνοῦσε·
ἐννιὰ χρονῶν εἴταν παιδιά, κ᾽ ἐννιὰ εἶχαν πῆχες πλάτος,
κι ἀνέβαινε τὸ μπόγι τους ὀργυιὲς ἐννιὰ τοῦ ὕψου·

καὶ τοὺς ἀθάνατους αὐτοὶ φοβέριξαν πὼς θἄρθουν
νὰ φέρουνε στὸν Ὄλυμπο πολέμου ἀχὸ κι ἀντάρα.
Τὴν Ὄσσα πὰς στὸν Ὄλυμπο πασκίζανε νὰ στήσουν,
τὸ Πήλιο μὲ τἀνεμιστὰ κλωνιὰ στὴν Ὄσσα ἀπάνω,
νἀνέβουνε τὸν οὐρανό. Κι ἂ ζούσανε νὰ φτάσουν
στὰ χρόνια τῆς παληκαριᾶς, θὰ κάναν τὸ σκοπό τους·
μὰ ὁ γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς Λητῶς τῆς ὁμορφομαλλούσας
τοὺς χάλασε πρὶ βγάλουνε σγουρὰ στὰ μάγουλά τους,
καὶ πρὶν τὸ χνούδι τἀνθερὸ τοὺς σκιώσῃ τὸ πηγούνι.

Τὴ Φαίδρα εἶδα, τὴν Πρόκριδα, τὴν ὄμορφη Ἀριάδνη,
κόρη τοῦ Μίνωα τοῦ φριχτοῦ, ποὺ ἕναν καιρὸ ὁ Θησέας
ἀπὸ τὴν Κρήτη στὴν ἱερὴ τὴν πῆρε Ἀθήνα, δίχως
νὰ τὴ χαρῇ· τὶ ἡ Ἄρτεμη τὴ σκότωσε στῆς Δίας
τἀκρόγιαλα, τὴ μαρτυριὰ τοῦ Διόνυσου ἀγρικώντας.

Τὴ Μαίρα, τὴν Κλυμένη ἐκεῖ, καὶ τὴ φριχτὴ Ἐριφύλη,
ποὺ πρόδωσε τὸν ἄντρα της γι᾽ ἀτίμητο χρυσάφι,
εἶδα κατόπι στὴ σειρά. Μὰ ποιά νὰ ὀνοματίσω
ἀπ᾽ ὅσες εἶδα σύγκοιτες καὶ κόρες τῶν ἡρώων·
ἡ νύχτα ὅλη δὲ θἄσωνε· κ᾽ εἶναι ὥρα νὰ πλαγιάσω,
ἢ μὲ τοὺς φίλους στὸ γοργὸ καράβι, ἢ ἐδῶ πέρα·
κ᾽ οἱ θεοὶ κ᾽ ἐσεῖς πιὰ νοιάζεστε γιὰ τὸ προβόδωμά μου.»

Αὐτά εἶπε, κι ὅλοι σύχαζαν καὶ σώπαιναν τριγύρω,
δεμένοι ἀπὸ τὸ μάγιο του μὲς στὸ ἰσκερὸ παλάτι.
Τότες τὸ λόγο ἀρχίνησε ἡ Ἀρήτη ἡ λευκοχέρα·

«Φαίακες, πῶς σὰς φαίνεται τοῦ ἀνθρώπου ἀλήθεια ἐτούτου
ἡ χάρη κ᾽ ἡ κορμοστασιά, κι ὁ ἴσιος νοῦς του μέσα;
Δικός μου ὁ ξένος, μὰ κ᾽ ἐσᾶς τούτη ἡ τιμὴ στολίζει.
Νὰ φύγῃ μὴν τὸν βιάζετε, καὶ μὴν τοῦ λυπηθῆτε
τὰ δῶρα ποὺ ἔχει ἀνάγκη αὐτὸς μεγάλη· γιατὶ κι ἄλλα
βρίσκονται στὰ παλάτια σας, χάρη στοὺς θεούς, περίσσια.»

Σὲ τοῦτα ὁ γέρος ἥρωας ὁ Ἐχένηος εἶπε τότες,
αὐτὸς ποὺ μὲς στοὺς Φαίακες στὰ χρόνια εἶταν ὁ πρῶτος·

«Ὦ φίλοι μου, ὅσα ἡ φρόνιμη βασίλισσα μᾶς εἶπε
ἀκοῦτε τα· στὴ γνώμη μας ἐνάντια αὐτὰ δὲν εἶναι.
Ἀπ᾽ τὸν Ἀλκίνο κρέμεται πράξη καὶ λόγος τώρα.»

Κι ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ βασιλιὰς τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Θὰ γίνῃ ὁ λόγος σου ὅσο ζῶ ἐγὼ καὶ βασιλεύω
στὴ χώρα τῶ Φαιάκωνε ποὺ τὰ κουπιὰ ἀγαπᾶνε.

Μὰ ἂς κάνῃ ὁ ξένος πομονή, ὅσο ἂν ποθῇ πατρίδα,
ὡς αὔριο, ποὺ τὰ δῶρα του θὰ τἄχω συναγμένα,
κι ὅσο γιὰ τὸ προβόδωμα, θὰ τὸ νοιαστοῦνε οἱ ἄντρες
ὅλοι, κ᾽ ἐγὼ μαζὶ ποὺ ἐδῶ τὸν τόπο ἐξουσιάζω.»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«᾽Αλκίνο, ἀφέντη δοξαστέ, καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
καὶ χρόνο ἀνίσως γύρευες ἐδῶ νὰ μείνω ἀκόμα,
καὶ πλούσια δῶρα ἂν δίνοντας μὲ στέλνατε κατόπι
ἄλλο κ᾽ ἐγὼ δὲ θἄθελα, τὶ γιὰ καλό μου θἄταν
νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου μὲ πιὸ γεμᾶτα χέρια·
πιὸ σεβαστὸς κι ἀγαπητὸς ἀλήθεια θὰ γινόμουν
σ᾽ ἐκείνους ποὺ θὰ μ᾽ ἔβλεπαν στὸ Θιάκι νὰ γυρίζω.»
Κι ὁ ᾽Αλκίνος πάλι γύρισε καὶ μίλησέ του κ᾽ εἶπε·
«Στὰ μάτια μας δὲ φαίνεσαι πλάνος ἐσύ, ᾽Οδυσσέα,
καὶ δολοπλόκος σὰν πολλοὺς ποὺ ἡ γῆς ἡ μαύρη θρέφει,
σκόρπιους παντοῦ, ποὺ ψέματα πλάθουν, καὶ δὲν τὰ νοιώθεις.
᾽Εσένα ὁ λόγος σου ὄμορφος καὶ ξάστερος ὁ νοῦς σου,
καὶ σὰν τραγουδιστὴς ἐσὺ δηγήθηκες μὲ τέχνη
τῶν ᾽Αργιτῶν τὰ βάσανα μαζὶ μὲ τὰ δικά σου.
Μὰ πές μου τώρα ἀληθινὰ καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο·
ἀπ᾽ τοὺς ἰσόθεους φίλους σου ποιούς εἶδες ποὺ ἦρθαν τότες
μαζί σου στὸ ᾽Ίλιο κ᾽ ὕστερα τοὺς πῆρε ὁ μαῦρος Χάρος;
῾Η νύχτα τώρα ἀτέλειωτη, δὲν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου
ἀκόμα, μόν᾽ δηγήσου μας τὰ θαμαστά σου τὰ ἔργα.
῾Ως τὰ γλυκοχαράματα θὰ στέκομουν νἀκούσω,
ἂν ἔστεργες τὰ πάθια σου νὰ πῇς μὲς στὸ παλάτι.»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«᾽Αλκίνο, βασιλιὰ τρανὲ καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
στὴν ὥρα της κ᾽ ἡ συντυχιά, στὴν ὥρα του κι ὁ ὕπνος·
μὰ κι ἄλλα ἂν ἔχῃς ὄρεξη νἀκούσῃς, δὲ σοῦ ἀρνιοῦμαι
νὰ δηγηθῶ τὰ πιὸ φριχτὰ παθήματα τῶ φίλων
ποὺ ἀργότερα χαθήκανε· ξεφύγανε τὸ Χάρο
στοὺς ἄγριους τῶν Τρωαδιτῶν πολέμους, μὰ κατόπι
στὸ γυρισμὸ τοὺς ἔσβυσε ἡ βουλὴ κακῆς γυναίκας.
᾽Εδῶ κ᾽ ἐκεῖ ἅμα σκόρπισε ἡ σεβάσμια Περσεφόνη
τῶ γυναικῶνε τὶς ψυχές, μοῦ ζύγωσεν ἀγνάντια
καὶ στάθη τοῦ ᾽Αγαμέμνονα ἡ ψυχή, τοῦ γιοῦ τοῦ ᾽Ατρέα,
βαριοθλιμμένη· γύρω του κ᾽ οἱ ἄλλοι ὅσοι μαζί του

βρήκανε τέλος θλιβερὸ στοῦ Αἰγίστου τὸ παλάτι.
Κι αὐτὸς μὲ μιᾶς μὲ γνώρισε τὸ μαῦρο αἷμα σὰν ἤπιε,
κ' ἔχυνε βρύση δάκρια, κι ἁψὰ μυρολογοῦσε,
τὰ δυό του χέρια ἁπλώνοντας, μὲ πόθο νὰ μὲ φτάσῃ·
μὰ νεῦρο πιὰ καὶ μπόρεση καμιὰ δὲν εἶχε τώρα,
σὰν ποὺ εἶχε ἐκεῖνος μιὰ φορὰ στὰ λυγερά του μέλη.
Τὸν εἶδα ἐγώ, καὶ δάκρυσα, καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου,
καὶ φώναξά του, κ' εἶπα του μὲ φτερωμένα λόγια·
«Τοῦ Ἀτρέα γιὲ Ἀγαμέμνονα, καὶ δοξασμένα ρήγα,
ποιά μοῖρα τοῦ τεντόκορμου σὲ βάρεσε θανάτου;
Τάχα στὰ πλοῖα σὲ ρήμαξε ὁ θεὸς ὁ Ποσειδώνας,
κακὴ φουρτούνα στέλνοντας μ' ἀνάποδους ἀνέμους;
ἢ στὴ στεριὰ σὲ χάλασαν ὀχτροὶ σάνε ζητοῦσες
βόδια νὰ σύρῃς καὶ καλὸ μαλλὶ νὰ κόψῃς πρόβειο,
ἢ χώρα σὰν πολέμαγες νὰ πάρῃς μὲ τὶς σκλάβες;»
Εἶπα· κι ἀμέσως γύρισε κι ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
μήτε στὰ πλοῖα μὲ ρήμαξε ὁ θεὸς ὁ Ποσειδώνας,
κακὴ φουρτούνα στέλνοντας μ' ἀνάποδους ἀνέμους,
μήτε στὴ γῆς μὲ χάλασαν ὀχτροί, παρὰ τὴ μοῖρα
τοῦ Χάρου μοὔφερε ὁ Αἴγιστος μὲ τὴν καταραμένη
γυναίκα μου, καὶ μ' ἔκαψε· μὲ κάλεσε σὲ δεῖπνο,
καὶ μ' ἔσφαξε ὅπως σφάζουνε μὲς στὸ παχνὶ τὸ βόδι.
Σὲ τέτοιο τέλος μ' ἔφερε φριχτό, κι ὁλόγυρά μου
σφαζόνταν κ' οἱ συντρόφοι μου σὰν κάπροι ἀσπροδοντᾶτοι,
σὲ ἀνθρώπου πλούσιου καὶ τρανοῦ, ποὺ σφάζουνται γιὰ γάμο,
ἢ γιὰ φαγὶ συντροφικό, ἢ ἀρχοντικὸ τραπέζι.
Εἶδες στὸν κόσμο ἀρίθμητοι νεκροὶ νὰ πέφτουν ἄντρες
μονομαχώντας ἢ σμιχτὰ στῆς μάχης τὴν ἀντάρα·
μὰ θὰ θλιβόσουν πιὸ πικρὰ νὰ τἄβλεπες ἐκεῖνα,
στὸν πύργο σὰν κοιτόμασταν τριγύρω στὸ κροντήρι,
καὶ στὰ τραπέζια τὰ λαμπρά, μὲ λίμνη τὸ αἷμα χάμου.
Καὶ τῆς Κασσάντρας τὴ φωνή, τῆς κόρης τοῦ Πριάμου,
φριχτὴ ἄκουσα· τὴ σκότωνε ἡ πλανεύτρα ἡ Κλυταιμνήστρα
κοντά μου· κ' ἐγὼ σήκωσα τὰ χέρια, ξεψυχώντας
μὲ τὸ σπαθὶ στὰ σπλάχνα μου, κ' ἔπεσα πάλε χάμου.
Καὶ μ' ἄφησε ἡ ξαδιάντροπη στὸν Ἅδη νὰ πάω, δίχως
νὰ πιάσῃ κἂν τὰ μάτια μου, τὸ στόμα μου νὰ κλείσῃ.

Ἄλλο φριχτότερο καὶ πιὸ σιχαμερὸ δὲν εἶναι
ἀπὸ γυναίκα ποὺ ἔργατα κακὰ στὸ νοῦ της βάζει·
τέτοια κι αὐτὴ σοφίστηκε, καὶ γένηκε τοῦ ἀντρός της
φόνισσα καὶ θαρροῦσα ἐγὼ ποὺ μιὰς ἐκεῖ γυρίσω,
θὰ μὲ δεχτοῦν χαρούμενα καὶ τὰ παιδιὰ κ᾽ οἱ δοῦλοι·
μὰ αὐτὴ ἡ σοφὴ στὶς πονηριές, ντροπιάστηκε κι ἀτή της,
κι ὅλες τὶς ἄλλες ντρόπιασε γυναῖκες, ὡς ἀκόμα
κι ὅσες καλόγνωμες στὴ γῆς κατόπι θὰ φανοῦνε.»

Καὶ τότες ἐγὼ γύρισα καὶ τοῦ εἶπα· «Ἀλλοῖς, καὶ πόσο
σκληρὰ ὁ Δίας ὁ βροντηχτὴς κατάτρεξε ἀπαρχῆθες
τοῦ Ἀτρέα τὸ γόνο, κι ἀφορμὴ τὸ θέλημα γυναίκας·
γιὰ τὴν Ἑλένη μύριοι μας χαθήκαμε, κ᾽ ἐσένα
παγίδες, ποὺ ἔλειπες μακριά, σοῦ ἔστηνε ἡ Κλυταιμνήστρα.»

Εἶπα, κ᾽ ἐκεῖνος γύρισε κ᾽ εὐτὺς μοῦ ἀπολογήθη·
«Λοιπόν, ποτές σου μαλακὸς μὴν εἶσαι στὴ γυναίκα·
κι ὅλα ποὺ ξέρεις μὴν τῆς λές, παρὰ μονάχα μέρος,
καὶ τἄλλα κράτα της κρυφά. Μὰ ὡς τόσο ἐσύ, Ὀδυσσέα,
ἀπ᾽ τὴ γυναίκα σου κακὸ νὰ πάθῃς μὴ φοβᾶσαι·
γιατ᾽ εἶναι ἐκείνη γνωστικιά, κ᾽ ἔχει μεγάλες χάρες,
ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου ἡ θυγατέρα.
Νιόνυφη ἀλήθεια τότε ἐμεῖς τὴν εἴχαμε ἀφησμένη,
ποὺ βγήκαμε στὸν πόλεμο, κ᾽ εἶχε μωρὸ στὴ ρώγα.
Τώρα κι αὐτὸς θὰ κάθεται μαζὺ μὲ τοὺς μεγάλους·
καλότυχος, ποὺ σὰν ἐρθῇ θὰ τονὲ δῇ ὁ γονιός του,
κι αὐτὸς θὰ σφίξῃ τὸ γονιὸ θερμὰ στὴν ἀγκαλιά του.
Ἐμένα ὡς καὶ τὸ γιόκα μου δὲν ἄφησε ἡ δική μου
νὰ τὸν χαροῦν τὰ μάτια μου, μόν᾽ ἔσβυσέ με πρῶτα.
Ἄλλο ἐγὼ τώρα θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου·
κρυφά, κι ὄχι ὁλοφάνερα στὴ φίλη σου πατρίδα
νἀράξῃς, γιατὶ χάθηκε πιὰ ἡ πίστη ἀπ᾽ τὶς γυναῖκες.
Μὰ τώρα πές μου ξάστερα καὶ ξήγα μου κ᾽ ἐτοῦτο·
ἂν τάχα ἀκοῦτε ζωντανὸς πὼς εἶναι ἀκόμα ὁ γιός μου,
ἢ στὸν Ὀρχομενό, ἢ μπορεῖ στὴν ἀμμουδάτη Πύλο,
ἢ καὶ στὴ Σπάρτη τὴν πλατειά, κοντὰ στοῦ Μενελάου,
τὶ ἀκόμα δὲν τὸν εἶδε ἡ γῆς νεκρὸ τὸν ὥριο Ὀρέστη.»

Αὐτά εἶπε· κ᾽ ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
«Τοῦ Ἀτρέα γιέ, τί μὲ ρωτᾷς; δὲν ξέρω ἂ ζῇ ὁ Ὀρέστης,
ἢ ἂν πέθανε, κ᾽ εἶναι κακὸ τἀνώφελα νὰ λέμε.»

Μὲ τέτοια λόγια θλιβερὰ μιλούσαμ᾽ ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
βαριόκαρδοι, καὶ χύναμε τὰ δάκρια ποτάμι.
Καὶ τότε πρόβαλε ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα μπροστά μου,
κι ὁ Πάτροκλος κι ὁ δοξαστὸς Ἀρχίλοχος μαζί του,
κι ὁ Αἴαντας, ποὺ στὸ κορμὶ εἶταν πρῶτος καὶ στὴν ὄψη
ἀπὸ τοὺς ἄλλους Δαναούς, ἐξὸν τὸν Ἀχιλλέα.
Καὶ τοῦ γοργόποδου ἡ ψυχὴ γιοῦ τοῦ Πηλέα ποὺ μ᾽ εἶδε,
μὲ γνώρισε, καὶ κλαίγοντας αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ εἶπε·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
τί κάμωμα πιὸ φοβερὸ θὰ σοφιστῇς ἀκόμα;
Πῶς κότησες νὰ κατεβῇς στὸν Ἅδη ποὺ φωλιάζουν
κούφιοι νεκροί, φαντάσματα θνητῶν ἀποσταμένων;»
Αὐτὰ εἶπε, κ᾽ ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
«Ὦ πρῶτε μὲς στοὺς Ἀχαιούς, γιὲ τοῦ Πηλέα, Ἀχιλλέα,
τὸν Τειρεσία ἦρθα νὰ βρῶ, τὴ γνώμη του νἄκούσω,
πῶς πίσω στὸ πετρόσπαρτο τὸ Θιάκι θὰ γυρίσω·
τὶ ἀκόμα γῆς Ἀχαϊκὴ δὲ σίμωσα, καὶ μήτε
χῶμα πατρίδας πάτησα, μόνε ὅλο τυραννιέμαι.
Μὰ σὰν κ᾽ ἐσὲ μακαριστός, ὦ Ἀχιλλέα, δὲ βγῆκε
στὰ περασμένα ἄλλος κανείς, μήτε θὰ βγῇ κατόπι·
γιατὶ σὰ θεὸ καὶ ζωντανὸ οἱ Ἀργῖτες σὲ τιμοῦσαν,
καὶ τώρα μέγας καὶ τρανὸς στοὺς πεθαμμένους εἶσαι·
γιὰ δαῦτο πῶς ἀπέθανες μὴ θλίβεσαι, Ἀχιλλέα.»
Κι αὐτὸς μοῦ ἀπολογήθηκε· «Περίλαμπρε Ὀδυσσέα,
τὸ θάνατο μὴ μοῦ ζητᾷς μὲ λόγια νὰ γλυκάνῃς.
Κάλλιο στὴ γῆς νὰ βρίσκομουν, κι ἂς δούλευα σὲ ἀνθρώπου
μικροῦ, μὲ δίχως βιὸς πολύ, παρὰ στὸν Ἅδη νὰ εἶμαι,
καὶ βασιλέας νὰ λέγουμαι τῶν πεθαμμένων ὅλων.
Ὡς τόσο γιὰ τὸν ἄξιο μου τὸ γιὸ δυὸ λόγια πές μου,
ἂ βγῆκε αὐτὸς στὸν πόλεμο πρῶτος γιὰ νἄναι, ἢ ὄχι.
Καὶ δός μου τοῦ ἀψεγάδιαστου Πηλέα μαντᾶτα, ἂν ἔχῃς·
ἀκόμα τάχα τὸν τιμάει ὁ λαὸς τῶ Μυρμιδόνων,
ἢ καταφρόνιο γίνηκε τῆς Φτίας καὶ τῆς Ἑλλάδας,
τώρα ποὺ χεροπόδαρα τὰ γερατειὰ τὸν πιάσαν.
Τὶ πιὰ δὲν τοῦ εἶμαι ἐγὼ βοηθὸς μέσα στὸ φῶς τοῦ ἥλιου,
τέτοιος σὰν ποὺ εἴμουν μιὰ φορὰ στὴ διάπλατη Τρωάδα,
ποὺ ἔκοβα πλῆθος λεβεντιὰ βοηθώντας τοὺς Ἀργῖτες.
Τέτοιος γιὰ λίγο ἂν πήγαινα στοῦ κύρη τὸ παλάτι,

τρομάρα θὰ τοὺς ἔδιναν τὰ ἡρωϊκά μου χέρια,
τοὺς ὅσους τὸν ὀχτρεύουνται καὶ τὶς τιμές του ἁρπᾶνε.»
Αὐτά εἶπε, κ᾽ ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
«Μαντᾶτα τοῦ ἀψεγάδιαστου Πηλέα δὲν κατέχω·
ὅμως γιὰ τὸ Νεοπτόλεμο, τὸ γιὸ τὸν ἀκριβό σου,
ὅλη, καθὼς μοῦ γύρεψες, θὰ μάθῃς τὴν ἀλήθεια.
Ἴδιος μου ἐγὼ μὲ τὸ γερτὸ τὸν ἔφερα καράβι,
ἀπὸ τὴ Σκῦρο στοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς καλοποδεμένους.
Καὶ σύναξη σὰν εἴχαμε στῆς Τροίας τὴ χώρα ἀντίκρυ,
πάντα μιλοῦσε πρῶτα αὐτός, κι ἀστόχαστα δὲ λάλει·
μόνε ὁ ἰσόθεος Νέστορας κ᾽ ἐγὼ περνούσαμέ τον.
Καὶ πόλεμο σὰ βγαίναμε στὸν κάμπο τῆς Τρωάδας,
μὲ τὸ σωρὸ δὲν ἔμνησκε καὶ μὲ τἀσκέρι ἐκεῖνος,
μόν᾽ ἔτρεχε, καὶ στὴν ἀντρειὰ δὲν ἄφηνε ἄλλον πρῶτο·
πολλοὺς λεβέντες χάλναγε στὴ φοβερὴ τὴ μάχη.
Δὲ θὰ μποροῦσα νὰ τοὺς πῶ καὶ νὰ τοὺς νοματίσω,
τοὺς ὅσους αὐτὸς χάλασε βοηθώντας τοὺς Ἀργῖτες,
θὰ πῶ ὅμως τὸν Εὐρύπυλο, τὸ γόνο τοῦ Τηλέφου,
μὲ τοὺς Κητειῶτες φίλους του ποὺ γύρω του σφαζόνταν,
κ᾽ αἰτία τὰ δῶρα στάθηκαν ποὺ μιὰ γυναίκα πῆρε.
Δεύτερο ἀπὸ τὸ Μέμνονα τόσο ὄμορφο δὲν εἶδα.
Καὶ στἄλογο σὰν μπήκαμε τῶν Ἀργιτῶν οἱ πρῶτοι,
ποὺ τὸ μαστόρεψε ὁ Ἐπειός, κ᾽ ἐγὼ μονάχος εἶχα
τὴν ἐξουσία νἀνοιγοκλῶ τὸ στέριο του κρυψώνα,
τότες οἱ ἄλλοι τῶν Δαναῶν ἀρχόντοι καὶ ρηγάδες
σφουγγίζανε τὰ δάκρια καὶ τρέμαν ἀπὸ φόβο,
μὰ ἐκείνου τῶριο πρόσωπο ποτὲς χλωμὸ δὲν τό εἶδα,
καὶ μήτε ἀπὸ τὰ μάγουλα σφούγγισ᾽ ἐκεῖνος δάκρια·
μόνε ἀπὸ μέσα νὰ ριχτῇ θερμὰ παρακαλοῦσε,
τὴ σπάθα του ὅλο πιάνοντας καὶ τὸ βαρὺ κοντάρι,
καὶ μελετώντας φοβερὸ κακὸ στοὺς Τρωαδῖτες.
Μὰ σάνε διαγουμίσαμε τὴ χώρα τοῦ Πριάμου,
μπῆκε μὲ τὸ μερίδιο του στὸ πλοῖο καὶ μ᾽ ὥρια δῶρα,
ἀλάβωτος, τὶ χάλκινο κοντάρι δὲν τὸν πῆρε,
ἀπομακρόθε ἢ καὶ κοντά, σὰν ποὺ συχνὰ τυχαίνει
στὸν πόλεμο ποὺ ἀνάκατα λυσσομανάει ὁ Ἄρης.»
Εἶπα, καὶ τοῦ γοργόποδου ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα
στὸν κάμπον μὲ τἀσφόδελα κίνησε δρασκελώντας,

ὅλη χαρά, ποὺ ἀγρίκησε τὶς δόξες τοῦ παιδιοῦ του.
Μὰ οἱ ἄλλες ἐκεῖ στέκανε οἱ ψυχὲς τῶν πεθαμμένων,
θλιμμένες, καὶ τὸν πόνο της ἡ καθεμιὰ ρωτοῦσε.
Μόνε ἡ ψυχὴ τοῦ Αἴαντα, τοῦ γιοῦ τοῦ Τελαμώνα,
στεκότανε παράμερα, μ᾽ ἐμένα χολιασμένη,
ποὺ νίκησα στὰ πλοῖα κοντὰ στὴν κρίση ποὺ εἶχε στήσει
γιὰ τοῦ Ἀχιλλέα τἄρματα ἡ σεβαστή του ἡ μάννα,
[κ᾽ οἱ Τρωαδῖτες κρίνανε μαζὶ μὲ τὴν Παλλάδα].
Μακάρι νὰ μὴν κέρδιζα, τότες, τέτοιο βραβεῖο,
τὶ ἐκεῖνα τἄρματα ἔχωσαν στὴ γῆς τέτοιο λεβέντη,
τὸν Αἴαντα, ποὺ σ᾽ ὀμορφιὰ καὶ σ᾽ ἔργα ξεπερνοῦσε
τοὺς ἄλλους Δαναούς, ἐξὸν τὸ δοξαστὸ Ἀχιλλέα.
Σ᾽ ἐκεῖνον τότες δυὸ γλυκὰ γύρισα κ᾽ εἶπα λόγια·
«Αἴαντα, τοῦ μεγάλου γιὲ τοῦ Τελαμώνα, ἀλήθεια,
μήτε νεκρὸς δὲ μοῦ ἔμελλες τὸ χόλιασμα νἀφήσῃς
γιὰ τἄρματα ποὺ κέρδισα, τἀναθεματισμένα;
Γιὰ τὸ κακὸ τῶν Ἀργιτῶν οἱ θεοὶ τὰ κάμαν ὅλα,
καὶ τέτοιον πύργο χάσαμε· κι ὅλοι θρηνοῦμε τώρα
οἱ Δαναοὶ κ᾽ ἐσένανε μὲ τοῦ Πηλέα τὸ γόνο·
μὰ ἄλλος δὲν εἶναι ἡ ἀφορμὴ παρὰ ὁ Δίας μονάχος,
ποὺ φοβερὰ τῶ Δαναῶν τἀρματωμένα ἀσκέρια
ὀχτρεύτηκε, καὶ σοῦ ὅρισε τὴ μοῖρα τοῦ θανάτου.
Μὰ ἔλα, ἀφέντη, κι ἄκουσε τὰ λόγια ποὺ σοῦ κρένω,
καὶ δάμασε τὴ μάνητα τῆς ἡρωϊκιᾶς ψυχῆς σου.»
Εἶπα, κι αὐτὸς ἀπάντηση δὲ μοὔδωκε, μόν᾽ πῆγε
στὸ Ἔρεβος μὲ τὶς ψυχὲς τῶν ἄλλων πεθαμμένων.
Καὶ πάλε ἴσως θὰ μίλειε μου, κι ἂς εἶταν χολωμένος,
ἢ ἐγὼ θὰ τοῦ μιλοῦσα, μὰ ἡ καρδιά μου μὲς στὰ στήθια
νὰ δῇ ποθοῦσε τὶς ψυχὲς κι ἄλλων νεκρῶν ἀκόμα.
Κ᾽ εἶδα τὸ Μίνωα, τὸ λαμπρὸ τοῦ Δία τὸ γιό, ποὺ κράτα
χρυσὸ ραβδί, καὶ κάθονταν κριτὴς τῶν πεθαμμένων·
ἄλλοι ὄρθιοι κι ἄλλοι καθιστοὶ μπροστὰ στὸ βασιλέα
μὲς στοῦ Ἅδη τοῦ πλατύθυρου κρινόνταν τὰ παλάτια.
Κατόπι τὸν Ὠρίωνα ξάνοιξα τὸ γιγάντιο,
στὸν κάμπο τῶν ἀσφόδελων τἀγρίμια νὰ σωριάζῃ
ποὺ ἀπάνω στὰ ἔρημα βουνὰ τἄχε σκοτώσει ὁ ἴδιος,
ράβδα στὰ χέρια ὁλόχαλκη κι ἀνέσπαστη κρατώντας.
Καὶ τὸν Τιτυὸ εἶδα, τῆς Γῆς τῆς δοξασμένης θρέμμα,

ποὺ ἀπὰς στὸ χῶμα κοίτουνταν καὶ σκέπαζε ἐννιὰ πλέθρα·
δυὸ ἀγιοῦπες ἀπ᾽ τὰ δυὸ πλευρὰ τοῦ τρῶγαν τὸ συκώτι,
μέσ᾽ ἀπ᾽ τὴ σκέπη μπαίνοντας· δὲν μπόρειε νὰ τοὺς διώξῃ.
τὶ εἶχε πειράξει τὴ Λητώ, τὴν ἀκριβὴ τοῦ Δία,
τὸν Πανοπέα σὰ διάβηκε νὰ πάῃ πρὸς τὴν Πυθώνα.

Κι ἀκόμα εἶδα τὸν Τάνταλο, βαριὰ τυραννισμένο·
ὡς τὸ πηγούνι στέκονταν μὲς στὰ νερὰ τῆς λίμνης,
διψοῦσε, καὶ μήτε σταλιὰ νὰ πάρῃ δὲ δυνόταν·
μόνε, ἅμα ὁ γέρος ἔσκυβε νὰ πιῇ νὰ ξεδιψάσῃ,
κάτου ρουφιόταν τὸ νερὸ κ᾽ ἔφευγε, καὶ στὰ πόδια
γύρω φαινόταν μαύρη γῆς, ξερόκαυτη ἀπ᾽ τὴ μοῖρα.
Καὶ δέντρα ἁψηλοφύλλωτα κρεμοῦσαν τὸν καρπό τους,
ροϊδιές, ἀφρᾶτες ἀπιδιές, μηλιὲς καλοκαρποῦσες,
συκιὲς μελόγλυκες, κι ἐλιὲς φουντόκλωνες κι ἀνθᾶτες·
κι ἅμ᾽ ἅπλωνε τὰ χέρια του καρπὸ νὰ κόψῃ ὁ γέρος,
οἱ ἀνέμοι παίρναν τὰ δεντρὰ στῶ συννεφιῶν τοὺς ἴσκιους.

Κι ἀκόμα εἶδα τὸ Σίσυφο φριχτὰ βασανισμένο·
κοτρώνα αὐτὸς θεόρατη καὶ μὲ τὰ δυὸ βαστοῦσε,
καὶ στυλωμένος ἔσπρωχνε, μὲ πόδια καὶ μὲ χέρια,
τὴν πέτρα ἀπάνω στὸ βουνό· κι ὅτι ἔκανε νὰ φτάσῃ,
καὶ νὰ περάσῃ ἀπ᾽ τὴν κορφή, τὴν ἔπαιρνε τὸ βάρος
καὶ πρὸς τὸν κάμπο ἀνήλεη κατρακυλοῦσε ἡ πέτρα.
Κι αὐτὸς πάλι ἔσπρωχνε βαριά, καὶ τὸ κορμί του ὁ ἵδρος
περέχυνε, καὶ σκέπαζε τὴν κεφαλή του ἡ σκόνη.

Κ᾽ εἶδα τὸ δυνατὸ Ἡρακλῆ, καὶ μόνο φάντασμα εἶταν,
τὶ ἀτός του ζῇ καὶ χαίρεται μὲ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου,
καὶ τὸν κερνᾷ ἡ ὡριόφτερνη στὰ φαγοπότια του Ἥβη,
τοῦ Δία ἡ κόρη τοῦ τρανοῦ καὶ τῆς πανώριας Ἥρας.
Ὅλ᾽ οἱ νεκροὶ τριγύρω του χουγιάζανε σὰν ὄρνια,
ποὺ τρομασμένα φεύγανε· κι αὐτὸς σὰ νύχτα μαύρη
μὲ τὸ δοξάρι του γυμνό, στὴν κόρδα τὴ σαγίττα,
ἀγριοκοιτοῦσε κ᾽ ἔτοιμος φαινότανε νὰ ρίξῃ.
Λουρὶ χρυσὸ καὶ τρομερὸ γύρω στὰ στήθια του εἶχε,
κι ἀπάνω του ἔργα θάματα φαντάζαν δουλεμένα,
ἀρκοῦδες, ἀγριογούρουνα, φλογόματα λιοντάρια,
πολέμοι, μάχες, φονικά, καὶ χαλασμὸς ἀνθρώπων.
Ὅποιος ἐκεῖνο τὸ λουρὶ μαστόρεψε, ἂς μὴ θέλῃ
λουρὶ ἄλλο μὲ τὴν τέχνη του παρόμοιο νὰ δουλέψῃ.

Μόλις μ᾽ ἀγνάντεψε, κ᾽ εὐτὺς μὲ γνώρισε ποιός εἶμουν,
καὶ κλαίγοντας μοῦ μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
κακὴ κ᾽ ἐσένα, ὦ δύστυχε, σὲ κατατρέχει μοῖρα,
αὐτὴ ποὺ τράβηξα κ᾽ ἐγὼ κάτω ἀπ᾽ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου.
Τοῦ Δία κι ἂν εἶμουνα παιδί, μὰ ἀρίθμητα εἶχα πάθια,
γιατ᾽ εἶμουν δοῦλος σὲ ἄνθρωπο πολὺ κατώτερό μου,
καὶ ἀγῶνες μοὔβαζε βαριούς, καὶ μ᾽ ἔστειλε νὰ φέρω
τὸ σκύλο κάποτε ἀποδῶ, θαρρώντας πὼς δὲν μπόρειε
ἄλλο βαρύτερο ἀπ᾽ αὐτὸν ἀγώνα νὰ μοῦ βάλῃ.
Τὸν πῆρα καὶ τοῦ ἀνέβασα τὸ σκύλο ἀπὸ τὸν Ἅδη·
μὰ μὲ βοήθησε ὁ Ἑρμῆς κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, τράβηξε μὲς στοῦ Ἅδη τὸ λημέρι,
κ᾽ ἐγὼ στὸν τόπο μου ἔμεινα νὰ δῶ μὴν ἔρθῃ κι ἄλλος
ἀπ᾽ τοὺς ἡρώους ποὺ ἀπέθαναν σὲ χρόνους περασμένους.
Καὶ τοὺς παλιοὺς θἀντάμωνα τοὺς ἄντρες ποὺ ποθοῦσα,
[τῶν θεῶν τὰ δοξαστὰ παιδιά, Θησέα καὶ Πειρίθο],
μὰ πλῆθος ἄπειρο οἱ νεκροὶ συνάζονταν, καὶ βγάζαν
ἄγριον ἀχό· κ᾽ ἐμένα εὐτὺς χλωμὸς μὲ πῆρε φόβος,
μὴν ἀπ᾽ τὸν Ἅδη ἡ θεϊκιὰ μοῦ στείλῃ ἡ Περσεφόνη
τῆς τερατόμορφης Γοργῶς τὸ φοβερὸ κεφάλι
Στὸ πλοῖο τότες κίνησα, καὶ τῶ συντρόφων εἶπα
νἀνέβουν, τὰ πρυμόσκοινα νὰ λύσουν· κι αὐτοὶ μέσα
μπῆκαν, στοὺς πάγκους κάθησαν, καὶ τὸ καράβι πῆρε
τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ, τὸ ρέμα κάτου, πρῶτα
μὲ τὰ κουπιά μας, κ᾽ ὕστερα πάλε μὲ πρύμο ἀγέρι.

ΡΑΨΩΔΙΑ Μ.

Τοῦ Ὠκεανοῦ τὰ ρέματα τὸ πλοῖο σὰν ἀφῆκε,
κι ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ διάπλατου πελάγου
ἦρθε στῆς Αἴας τὸ νησί, ποὺ κατοικεῖ ἡ Αὐγοῦλα,
καὶ σὲ γλυκοὺς χορότοπους χρυσανατέλνει ὁ Ἥλιος,
ἐκεῖ στὸν ἄμμο φτάσαμε κι ἀράξαμε τὸ πλοῖο,
καὶ πήγαμε πλαγιάσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνω,
προσμένοντας τὴ λαμπερὴ νὰ γλυκοφέξῃ Αὐγοῦλα.
Κ᾽ ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ στέλνω τοὺς συντρόφους μου στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,

τὸ λείψανο τοῦ Ἐλπήνορα νὰ πάρουν καὶ νὰ φέρουν.
Πήγαμε κόψαμε κλαριά, στὴν ἄκρη στὸ περγιάλι,
τὸν θάψαμε βαριόκαρδοι καὶ δάκρια χύνοντάς του.
Καὶ σὰν καλοκαήκανε ὁ νεκρὸς καὶ τἄρματά του,
μνημούρι τοῦ σηκώσαμε καὶ στήσαμέ του στήλη,
καὶ τὸ ἴσιο μπήξαμε κουπὶ πὰς στὴν κορφὴ τοῦ τάφου.
Κ᾽ ἐκεῖ ποὺ αὐτὰ νοιαζόμασταν, δὲν ξέφυγε τῆς Κίρκης
πὼς ἀπ᾽ τὸν Ἅδη φτάσαμε, παρὰ ἦρθε στολισμένη
κοντά μας· ἤρθανε μαζὶ κ᾽ οἱ βάγιες της καὶ φέρναν
ψωμὶ καὶ κρέατα πολλὰ μὲ τὸ κρασὶ τὸ μαῦρο.
Στάθηκε τότ᾽ ἡ ὁλόλαμπρη θεὰ ὀμπροστά μας κ᾽ εἶπε·
«Ἀθεόφοβοι, ποὺ ζωντανοὶ πήγατ᾽ ἐσεῖς στὸν Ἅδη,
ποὺ δυὸ θανάτους θἄχετε, οἱ ἄλλοι ξέρουν ἕναν·
ἐλᾶτε τώρα ἐσεῖς ἐδῶ νὰ φᾶτε καὶ νὰ πιῆτε
ὁλήμερα· κ᾽ ἡ χρυσαυγὴ καθὼς γλυκοχαράξῃ,
κινᾶτε. Ἐγὼ τὸ δρόμο σας θὰ δείξω, καὶ τὰ πάντα
θὰ σᾶς μαντέψω, μὴν κακὴ σᾶς πέσῃ ἄξαφνα ὥρα,
καὶ μύρια πάθετε δεινὰ στεριᾶς ἢ καὶ πελάγου.»
Αὐτά εἶπε, καὶ κατάπεισε τὸ νοῦ μας τὸν ἀντρίκιο.
Ὁλήμερα καθόμασταν ἐκεῖ ὡς τὸ γέρμα τοῦ ἥλιου,
μὲ τὰ περίσσια κρέατα, καὶ μὲ κρασὶ φλογᾶτο.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἁπλώθηκε σκοτάδι,
οἱ ἄλλοι στὰ πρυμόσκοινα σιμὰ καλοπλαγιάσαν,
μὰ ἐμένα ἀπὸ τὸ χέρι αὐτὴ παράμερα μὲ πῆρε,
μὲ κάθισε, καὶ πλάγιασε κοντά μου καὶ ρωτοῦσε·
κ᾽ ἕνα πρὸς ἕνα τότε ἐγὼ τῆς στόρησα τὰ πάντα.
Καὶ μίλησέ μου ἡ σεβαστὴ θεά, κι αὐτὰ μοῦ κρένει·
«Αὐτὰ ὅπως τἄπες ἔγιναν· τώρα κ᾽ ἐσὺ νἀκούσῃς
ὅσα σοῦ πῶ· ἀγκαλὰ ὁ θεὸς θὰ σ᾽τὰ θυμίσῃ ὁ ἴδιος.
Καὶ πρῶτα ταξιδεύοντας θὰ φτάσῃς στὶς Σειρῆνες,
ποὺ ὅλους μαγεύουν τοὺς θνητοὺς ποὺ λάχουνε κοντά τους·
ὅποιος σιμώσῃ ἀπ᾽ ἀγνωσιὰ κι ἀκούσῃ τὴ φωνή τους,
ἀπὸ γυναίκα καὶ παιδιὰ χαρὰ νὰ μὴν προσμένῃ
μήτε πατρίδα πὼς θὰ δῇ, τὶ μὲ γλυκὰ τραγούδια
αὐτὲς τονὲ μαγεύουνε μὲς ἀπ᾽ τὴ λιβαδιά τους.
Σωρὸς ἐκεῖ τἀνθρωπινὰ τὰ κόκκαλα σαπίζουν
γυμνά, ποὺ εἶναι τὸ δέρμα τους χυμένο ὁλοτριγύρω.
Προσπέρνα τις, καὶ στούπωνε καλὰ ταὐτιὰ τῶν ἄλλων

μὲ μελοζύμωτο κερὶ νὰ μὴν μποροῦν νἀκούσουν.
Κι ἂν ποθυμήσῃς ἴδιος σου νἀκούσῃς, ἂς σὲ δέσουν
ὁλόρθο χεροπόδαρα στοῦ καταρτιοῦ τὴ ρίζα,
κι ἂς καλοσφίξουν τῶ σκοινιῶν τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι,
καὶ τότες χαίροντας θἀκοῦς μακρόθε τὶς Σειρῆνες.
Μὰ ἀνίσως καὶ παρακαλῇς τοὺς ἄλλους νὰ σὲ λύσουν,
ἐκεῖνοι ἀκόμα πιὸ σφιχτὰ νὰ δένουν τὰ σκοινιά σου.

Καὶ τὸ καράβι σου ἀπ᾽ ἐκεῖ σὰ σώσῃ νὰ περάσῃ,
δὲ σοῦ ὁρμηνεύω πιὰ ἀπὸ ποῦ τὸ δρόμο σου νὰ πάρῃς·
ἀτός σου κρῖνε· ἐγὼ τοὺς δυὸ θὰ σοῦ ξηγήσω δρόμους.
Ἀπὸ τὴ μιὰ εἶναι κρεμαστὲς οἱ πέτρες ποὺ ὁλοένα
μὲ κύματα ἡ γλαυκόματη τὶς δέρνει ἡ Ἀμφιτρίτη·
αὐτὲς Πλανούμενες τὶς λὲν οἱ θεοὶ οἱ μακαρισμένοι.
Κι οὐδὲ πουλὶ τὶς προσπερνάει, καὶ μήτε οἱ περιστέρες
τὴν ἀμβροσία ποὺ φέρνουνε στὸ Δία τὸν πατέρα,
μόνε κι αὐτὲς κάθε φορὰ τὶς παίρνει ἡ γλιστροπέτρα·
μὰ στέλνει κι ἄλλην ὁ θεός, λειψὲς νὰ μὴν τὶς ἔχῃ
Θνητοῦ καράβι ἐκείθενε δὲν ἔφυγε, κι ἂν ἦρθε,
μόνε καραβοσάνιδα καὶ ἀνθρωπινὰ κουφάρια
κυλιοῦνται ἀπὸ τὰ κύματα κι ἀπ᾽ τῆς φωτιᾶς τὴ λύσσα.
Ἕνα μονάχο διάβηκε τῆς θάλασσας καράβι,
ἡ κοσμολάλητη ἡ Ἀργώ, γυρνώντας ἀπ᾽ τοῦ Αἰήτη·
κι αὐτὴ σὲ βράχους θἄσπανε τρανούς, χωρὶς τὸ χέρι
τῆς Ἥρας, ποὺ λυπήθηκε τὸν Ἰάσονα ἀπ᾽ ἀγάπη.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, οἱ βράχοι οἱ δυό, ποὺ ὁ ἕνας ἀνεβαίνει
στοὺς οὐρανούς, κ᾽ ἡ σουβλερὴ κορφή του τοὺς ἀγγίζει·
μαύρη τὸν ζώνει συννεφιά, ποὺ πάντα ᾽ναι ἁπλωμένη,
μηδὲ λαμπρύνει ἡ ξαστεριὰ ποτὲς τὸ μέτωπό του,
μὰ ἂς εἶναι θερισμοῦ καιρός, ἂς εἶναι χυνοπώρι.
Νἀνέβῃ ἐκεῖ ἢ νὰ κατεβῇ θνητὸς δὲ θὰ μποροῦσε
ποτὲς κανένας, κ᾽ εἴκοσι χέρια καὶ πόδια ἂν εἶχε·
γιατ᾽ εἶναι ὁ βράχος γλιστερός, σὰν πέτρα λιστρωμένη.
Καὶ σπήλιο ἀνοίγει σκοτεινὸ μὲς στὴν καρδιὰ τοῦ βράχου,
στὴ Δύση, καὶ πρὸς στὸ Ἔρεβος· καὶ κατακεῖ τὴν πλώρη
τοῦ καραβιοῦ θὰ στρέψετε, περίλαμπρε Ὀδυσσέα.
Μηδὲ πιδέξιος τοξευτὴς μεσ᾽ ἀπὸ τὸ καράβι
ρίχνοντας τὴ σαγίττα του δὲ θἄφτανε στὸ σπήλιο.
Κεῖ μέσα ἡ Σκύλλα κατοικεῖ καὶ φοβερὰ γαυγίζει·

ἔχει φωνοῦλα σκυλακιοῦ νιογέννητου, κι ὡς τόσο
εἶναι κακότροπο θεριό, κι οὔτε θνητὸς κανένας,
κι οὔτε θεὸς θὰ χαίρονταν θωρώντας το ἀντικρύ του.
Ἔχει καὶ πόδια δώδεκα, ποὺ ξέκρεμα εἶναι ὅλα,
κ᾽ ἕξη θεόμακρους λαιμούς, καὶ στὸν καθένα ἀπάνω
κεφάλι στέκει τρομερὸ μὲ τρεῖς ἀράδες δόντια,
πυκνὰ καὶ σφιχτοκάρφωτα καὶ θάνατο γεμᾶτα.
Μὲς στὸ βαθὺ τὸ σπήλιο της ὡς τὰ μισὰ χωμένη,
ἀπὸ τὸ μαῦρο βάραθρο τἄγρια κεφάλια βγάζει,
κ᾽ ἐκεῖ ψαρεύει, ψάχνοντας ὁλόγυρα στὸ βράχο,
δελφίνια καὶ σκυλόψαρα κι ἄλλα θαλασσαγρίμια,
ποὺ μύρια ἡ κυματόβροντη τὰ βόσκει ἡ Ἀμφιτρίτη.
Ναύτης δὲν τὸ παινέθηκε πὼς ξέφυγε μὲ πλοῖο
ἀπὸ κεῖ πέρα ἀπείραγος· μὲ κάθε της κεφάλι
ἁρπάει ἀπ᾽ τὸ μαυρόπλωρο καράβι κ᾽ ἕναν ἄντρα.

Τὸν ἄλλο χαμηλότερο, Ὀδυσσέα, θὰ δῇς τὸ βράχο·
κοντά ᾽ναι οἱ δυό τους, θἄφτανε ἡ σαγίττα σου νὰ ρίξῃς.
Μεγάλος εἶναι ὀρνιὸς ἐκεῖ, μυριόφυλλος, καὶ κάτου
ἡ θεία ἡ Χάρυβδη ρουφάει τὸ μελανὸ τὸ κῦμα.
Τὴ μέρα τρεῖς φορὲς ξερνάει, καὶ τρεῖς φορὲς ρουφάει·
νὰ μὴ σοῦ τύχῃ καὶ βρεθῇς τὴν ὥρα ποὺ ρουφήξῃ,
τὶ δὲ θὰ σὲ ξεγλύτωνε μηδὲ τοῦ κόσμου ὁ σείστης.
Μόν᾽ ζύγωνε τὸ πλοῖο εὐτὺς πρὸς τὴ σπηλιὰ τῆς Σκύλλας,
καὶ πέρναε, τὶ καλύτερο νὰ κλαῖς ἕξη συντρόφους
τοῦ καραβιοῦ, παρὰ ὅλοι τους μαζὶ νἀφανιστοῦνε.»

Εἶπε, κ᾽ ἐγὼ ἀποκρίθηκα· «Πές μου, ὦ θεά, ἐσὺ τώρα,
τὴ φοβερὴ τὴ Χάρυβδη σὰν πῶς νὰ τὴν ξεφύγω,
μὰ καὶ τῆς Σκύλλας τῆς φριχτῆς νἀντισταθῶ, ἂν χουμίξῃ;»

Εἶπα, κ᾽ ἡ σεβαστὴ θεὰ μοῦ ἀπολογιέται ἀμέσως·
«Πάλε, καημένε, βάσανα γυρεύεις καὶ πολέμους·
μὰ μήτε τοὺς ἀθάνατους θεοὺς πιὰ δὲ φοβᾶσαι;
Αὐτή ᾽ναι ἀθάνατο κακό, θνητὴ δὲν εἶναι ἡ Σκύλλα·
ἄγρια, φριχτὴ κι ἀμάχητη. Διαφέντεψη δὲν ἔχει
αὐτὴ καμιά, καὶ κάλλιο ἐσὺ νὰ φεύγῃς ἀπ᾽ ὁμπρός της.
Τὶ ἀνίσως γιὰ νἀρματωθῇς κοντοσταθῇς στὰ βράχια,
φοβοῦμαι μὴν προφτάξῃ αὐτή, καὶ μ᾽ ἕνα χούμισμά της
ὅσα εἶναι τὰ κεφάλια της, τόσους σοῦ ἁρπάξῃ ἀνθρώπους.
Μόνε γοργὰ νὰ λάμνετε, καὶ τὴν Κραταιὴ φωνάξτε,

τὴ μάννα ποὺ τὴ γέννησε γιὰ τὸ κακὸ τοῦ κόσμου,
καὶ θὰ τὴν ἐμποδίσῃ αὐτὴ νὰ μὴν ξαναχουμίξῃ.
Κατόπι στὸ καλὸ νησὶ τῆς Θρινακίας θὰ φτάσῃς.
Βόδια ἐκεῖ βόσκουνε πολλὰ κι ἀρνιὰ παχιὰ τοῦ Ἥλιου,
ἑφτὰ κοπὲς βοδιῶν, ἑφτὰ καλῶν ἀρνιῶν κοπάδια,
πενήντα καθεμιὰ κοπή, κι αὐτὰ μήτε γεννοῦνε,
καὶ μήτε λιγοστεύουνε· καὶ θεὲς τὰ κυβερνᾶνε,
δυὸ νύφες ὡριοπλέξουδες, Φαέθουσα, Λαμπετία,
τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα καὶ τῆς Νεαίρας κόρες.
Ἡ μάννα ποὺ τὶς γέννησε καὶ γλυκοανάθρεψέ τις,
πὰς στὸ νησὶ τὶς ἔβαλε τῆς Θρινακίας νὰ ζοῦνε,
τὰ γονικά τους πρόβατα καὶ βόδια νὰ φυλάγουν.
[Αὐτὰ ἂν ταφήσῃς ἄβλαβα, καὶ θὲς τὸ γυρισμό σου,
ὅσο πολλὰ κι ἂν πάθετε, πάλε στὸ Θιάκι πᾶτε·
μὰ ἂν τὰ πειράξῃς, πρόσμενε ξολοθρεμὸ στὸ πλοῖο
καὶ στοὺς συντρόφους· ἴδιος σου μπορεῖ νὰ ξεγλυτώσῃς,
μὰ ἀργὰ θὰ φτάσῃς κι ἄσκημα, κι ἀπὸ συντρόφους ἔρμος].»
Αὐτά εἶπε· κ᾽ εὐτὺς πρόβαλε ἡ χρυσόθρονη ἡ Αὐγοῦλα,
καὶ στοῦ νησιοῦ της ἡ θεὰ τραβήχτηκ᾽ τὰ μέσα.
Καὶ στὸ καράβι πῆγα ἐγώ, καὶ τῶ συντρόφων εἶπα
νὰ λύσουν τὰ πρυμόσκοινα, κι ἀπάνω νἀνεβοῦνε.
Κι αὐτοὶ στὸ πλοῖο ἀνέβηκαν, καὶ κάθησαν στοὺς πάγκους,
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιαλὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Καὶ πίσω ἀπ᾽ τὸ μαυρόπλωρο καράβι στέλνει ἡ Κίρκη
ἡ φοβερὴ κ᾽ ἡ ὡριόμαλλη κ᾽ ἡ ἀνθρωπολαλοῦσα,
πρύμο καλὸ καὶ φιλικὸ ποὺ τὰ παννιὰ φουσκῶναν.
Καὶ τἄρμενα σὰ σιάξαμε, καθήσαμε, κι ὁδήγα
ὁ ἀγέρας τὸ καράβι μας μαζὶ μὲ τὸν ποδότη.
Τότε εἶπα μὲ βαρειὰ καρδιὰ στοὺς φίλους μου συντρόφους·
«Καλὸ δὲν εἶναι, φίλοι μου, νὰ ξέρῃ ἕνας μονάχα
ἢ δυό, τὰ λόγια τὰ ἱερὰ ποὺ μοῦπε ἡ θεία Κίρκη·
μόνε τὰ κρένω καὶ σ᾽ ἐσᾶς, νὰ ξέρουμε ἂν θὰ βροῦμε
ζωή, ἢ ἂν θὰ ξεφύγουμε τὴ μοῖρα τοῦ θανάτου.
Πρῶτα, νὰ φεύγω ἀπ᾽ τὴ φωνὴ τῶ φοβερῶ Σειρήνων
κι ἀπὸ τἀνθολιβάδια τους, παράγγειλέ μου ἡ Κίρκη.
Κ᾽ ἐγὼ μονάχος, εἶπε μου, νἀκούσω τὴ φωνή τους·
στοῦ καταρτιοῦ τὴ ρίζα ἐσεῖς δέστε με τώρα ὁλόρθο,
καὶ καλοσφίξτε τῶ σκοινιῶν τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι,

γερὰ κρατώντας με, κ᾽ ἐγὼ σὰ λέω νὰ μὲ ξελύστε,
ἐσεῖς ἀκόμα πιὸ σφιχτὰ νὰ δένετε τοὺς κόμπους.»
Ἐκεῖ ποὺ αὐτὰ τοὺς ἔλεγα καὶ τοὺς καλοξηγοῦσα,
στῶ δυὸ Σειρήνων τὸ νησὶ τῶριο καράβι φτάνει,
ποὺ ὁ πρύμος τὸ γοργόσπρωχνε. Κι ἀμέσως καταπέφτει
τἀγέρι, κ᾽ ἔρχεται λαμπρὴ στὴ θάλασσα γαλήνη,
σὰν κάποιος νἀποκοίμισε θεὸς τὰ κύματά της.
Τότες αὐτοὶ σηκώθηκαν καὶ τὰ παννιὰ διπλῶσαν,
μὲς στὸ καράβι τἄθεσαν, κι ἀράδα καθισμένοι,
μὲ τὰ καλόξυστα κουπιὰ τὶς θάλασσες ἀσπρίζαν.
Λιανίζω ἐγὼ τροχὸ κερὶ μὲ κοφτερὸ μαχαίρι,
καὶ μὲ τἀντρειωμένα μου τὸ καλοσφίγγω χέρια.
Καὶ τὸ κερὶ τὸ ζέσταινε ἡ μεγάλη δύναμή μου,
κι ὁ Ἥλιος ὁ Ὑπερίονας μὲ τὶς θερμές του ἀχτίδες
ἀράδα τότες ἔφραξα ταὐτιά τους ὁλωνῶνε,
κ᾽ ἐκεῖνοι χεροπόδαρα μὲ δέσανε στὸ πλοῖο
ὁλόρθο, καὶ καλόσφιξαν τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι·
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιαλὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Σὰν ἤρθαμε τόσο κοντὰ ποὺ ἀκούγεσαι ἂν φωνάξῃς,
γοργὰ τραβώντας, τὄνοιωσαν αὐτὲς τοῦ καραβιοῦ μας
τὸ διάβα, καὶ μᾶς σύρανε ψιλόφωνο τραγούδι·
«Ἔλα, καμάρι τῶν Ἀχαιῶν, πολύμνητε Ὀδυσσέα,
τὸ πλοῖο σου κράτα, τὴ γλυκειὰ φωνή μας γιὰ νἀκούσῃς.
Δὲν πέρασε ἀπ᾽ ἐδῶ κανεὶς μὲ μελανὸ καράβι,
χωρὶς νἀκούσῃ ἀπὸ κοντὰ τὸ γλυκολάλημά μας,
παρὰ μισεύει χαίροντας ποὺ ἔμαθε κι ἄλλα ἀκόμα,
τὶ ξέρουμε ὅσα τράβηξαν μὲς στὴν πλατειὰ Τρωάδα
καὶ Τρωαδῖτες κι Ἀχαιοί, καθὼς οἱ θεοὶ τὰ ὁρίσαν,
καὶ ξέρουμε ὅσα γίνουνται στὴ γῆς τὴν πολυθρόφα.»
Αὐτὰ μᾶς γλυκολάλησαν· κ᾽ ἐγὼ ὅλο λαχταροῦσα
νἀκούσω, καὶ τοὺς ἔγνεφα τοὺς ἄλλους νὰ μὲ λύσουν·
μὰ ἐκεῖνοι πέσαν στὸ κουπὶ κι ὀμπρὸς γοργοτραβοῦσαν.
Κι ὁ Εὐρύλοχος σηκώθηκε μαζὶ κι ὁ Περιμήδης
καὶ μὲ δεσμὰ περσότερα μὲ δέναν καὶ μὲ σφίγγαν.
Καὶ σὰν τὶς προσπεράσαμε, καὶ πιὰ μήτ᾽ ἡ λαλιά τους
καὶ μήτε τὰ τραγούδια τους κοντά μας δὲν ἐρχόνταν,
ἔβγαλαν τότες τὸ κερὶ οἱ ἀγαπημένοι φίλοι,
ποὺ ἐγὼ σταὐτιὰ τοὺς ἄλειψα, κι ἀπ᾽ τὰ δεσμὰ μὲ λῦσαν.

Οἱ Σειρῆνες γλυκοτραγουδοῦνε, καὶ ἀκούει ὁ Ὀδυσσέας δεμένος στὸ κατάρτι (μ 181—196).

ΔΕΣΜΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

Μὰ ὅταν ἐκεῖνο τὸ νησὶ ταφήκαμε πιὰ πίσω,
βλέπω ἕνα κῦμα καὶ καπνό, κι ἀχὸ μεγάλο ἀκούγω.
Τρομάξαν ὅλοι, τὰ κουπιὰ τοὺς φύγαν ἀπ' τὰ χέρια,
καὶ στὰ νερὰ βροντήξανε· καὶ στάθη τὸ καράβι,
ποὺ δὲν κρατοῦσαν πιὰ κουπιὰ μακριὰ γιὰ νὰ τὸ σπρώξουν.
Κ' ἐγὼ στὸ πλοῖο γύριζα, καὶ κάθε σύντροφό μου
ζυγώνοντας, μὲ μαλακὰ τοὺς προσμιλοῦσα λόγια·
«Ἀδέρφια, ἐμεῖς ἀμάθητοι δὲν εἴμαστε ἀπὸ πάθια·
πάθημα αὐτὸ χειρότερο δὲν εἶναι δὰ ἀπ' ἐκεῖνα
ποὺ ἡ δύναμη τοῦ Κύκλωπα μᾶς ἔδωκε στὸ σπήλιο·
ὅμως καὶ τότε ἡ γνώση μου κι ὁ νοῦς κ' ἡ ἀντρειοσύνη
μᾶς γλύτωσαν, καὶ πάντα αὐτὰ θὰ τὰ θυμᾶστε ἐλπίζω.
Ἐλᾶτε τώρα, κι ὅ,τι πῶ νὰ τὸ καλοδεχτοῦμε.
Ἐσεῖς αὐτοῦ, μὲ τὰ κουπιὰ στοὺς πάγκους καθισμένοι,
βαρᾶτε τἄγρια κύματα, κ' ἴσως τὸ δώσῃ ὁ Δίας
καὶ πάλι τοῦ ξολοθρεμοῦ ξεφύγουμε τὴ μοῖρα.
Κ' ἐσὺ ποδότη, βάλε το στὸ νοῦ σου ὅ,τι προστάζω,
γιατὶ τὸ δοιάκι ἐσὺ κρατᾷς καὶ κυβερνᾷς τὸ πλοῖο.
Ὄξω ἀπὸ κεῖνον τὸ καπνὸ κι ἀπὸ τὸ κῦμα βάστα,
καὶ πρὸς τὸ βράχο ζύγωνε, τὸ πλοῖο νὰ μὴ σοῦ φύγῃ,
καὶ πάρῃ δρόμο κατακεῖ, καὶ στὸ χαμὸ μᾶς ρίξῃς.»
Αὐτὰ τοὺς εἶπα, κι ἄκουσαν τὰ λόγια μου ὅλοι τότες.
Μὰ γιὰ τῆς Σκύλλας τὸ κακὸ τἀγιάτρευτο, οὔτε λόγο
δὲν εἶπα, μήπως φοβηθοῦν κι ἀφήσουν τὰ κουπιά τους,
καὶ στὰ βαθιὰ τοῦ καραβιοῦ κατέβουν καὶ κρυφτοῦνε.
Καὶ τότες δὲν τὴν ψήφησα τῆς Κίρκης τὴν ὁρμήνεια,
ποὺ μοῦ ἔλεγε νὰ μὴ φανῶ μὲ τὴν ἁρματωσιά μου,
παρὰ στοῦ πλοίου ἀνέβηκα τὴν πλώρη ἁρματωμένος,
κρατώντας δυὸ στὰ χέρια μου θεόμακρα κοντάρια·
τὶ κατακεῖ περίμενα πὼς θὰ πρωτόβγῃ ἡ Σκύλλα,
τοῦ βράχου τὸ φριχτὸ θεριό, ποὺ μοῦ ἔφαγε τοὺς φίλους.
Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τὴ δῶ· τὰ μάτια μου ἀποκάναν
κοιτώντας καὶ ξετάζοντας τοῦ βράχου τὰ σκοτάδια.
Καὶ τὸ στενὸ περνούσαμε μὲ βόγγο καὶ λαχτάρα·
ἐδῶθε ἡ Σκύλλα, κι ἀντικρὺ τῆς Χάρυβδης τὸ τέρας
ξαναρουφοῦσε ταρμυρὰ νερὰ τῆς κυματούσας.
Καὶ σὰν τὰ ξέρναε, σὰ βρασμὸς μὲς στὸ πυρὸ καζάνι
γουργούριζε ὅλη ἀνάκατη. κ' ἡ ἄχνη ξεπετιόταν

ψηλά, ὡς ἀπάνω στὶς κορφὲς τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου βράχου.
Καὶ πάλε τἄρμυρὰ νερὰ σὰν τὰ ξαναρουφοῦσε,
ἀνάκατη ἀπομέσαθε φαινόταν, καὶ βροντοῦσε
ὁ βράχος γύρω φοβερά, καὶ κάτου ἡ γῆς φαινόταν
μαύρη ἀπ' τὸν ἄμμο, κ' ἔτρεμαν αὐτοί, χλωμοὶ ἀπ' τὸ φόβο.
Κ' ἐκεῖ καθὼς κοιτάζαμε, καταστροφὴ φοβώντας,
μοῦ ἁρπάζει ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι ἕξη νομάτους,
στὰ χέρια καὶ στὴ δύναμη τὰ πρῶτα παληκάρια.
Κ' ἐγὼ γυρίζοντας νὰ δῶ τοὺς ἄλλους στὸ καράβι,
τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τους ἀπάνωθε ἀγναντεύω,
ποὺ σηκωμένοι ἀνάερα χουγιάζανε μὲ πόνο,
καὶ μὲ φωνάζανε στερνὴ φορὰ μὲ τ' ὄνομά μου.
Κι ὅπως ψαρὰς μ' ἕνα μακρὺ ραβδὶ ἀπ' τὸν κάβο ρίχνει
στὰ μικρὰ ψάρια δόλωμα, καὶ κέρατο τινάζει
καλοῦ βοδιοῦ στὴ θάλασσα, κι ἅμα πιαστῇ τὸ ψάρι
στὴ γῆς ἀπάνω τὸ πετάει, κ' ἐκεῖνο σπαρταρίζει,
κι αὐτοὶ ἔτσι σπαρταρίζοντας στὸ βράχο κουβαλιόνταν,
καὶ τὸ θεριὸ τοὺς ἔτρωγε, καὶ ξεφωνίζαν ὅλοι,
σ' ἐμὲ τὰ χέρια ἁπλώνοντας στοῦ χάρου τὸν ἀγώνα.
Ἄλλο πιὸ θλιβερὸ ἀπ' αὐτὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
ἀπ' ὅλα ποὺ δοκίμασα τὶς θάλασσες περνώντας.

Κι ἀπ' τὴ φριχτὴ τὴ Χάρυβδη, τὴ Σκύλλα, καὶ τοὺς βράχους
σὰ φύγαμε, στὸ ὁλόχαρο νησί 'ρθαμε τοῦ Ἥλιου,
ποὺ οἱ ὥριες πλατυμέτωπες βοσκοῦσαν ἀγελάδες,
καὶ πρόβατα μαζὶ παχιὰ ποὺ ὁρίζει ὁ θεὸς περίσσια.
Ὄντας ἀκόμα στάνοιχτὰ γροικοῦσα ἀπ' τὸ καράβι
τὰ βόδια ποὺ μουγκρίζανε κεῖ ποὺ εἶταν μαντρισμένα,
καὶ τῶν προβάτων τὶς φωνές. Κ' ἦρθε στὸ νοῦ μου ὁ λόγος
τοῦ Τειρεσία, τοῦ τυφλοῦ προφήτη ἀπὸ τὴ Θήβα,
μὰ καὶ τῆς Κίρκης, ποὺ πολὺ μοῦ σύσταιναν κ' οἱ δυό τους
μακριὰ νὰ φεύγω ἀπ' τὸ νησὶ τοῦ Ἥλιου τοῦ φωτοδότη.

Καὶ τότες μὲ βαρειὰ καρδιὰ γυρνῶ καὶ λέω στοὺς φίλους·
«Ἀκούστε αὐτὸ ποὺ θὰ σᾶς πῶ, πολύπαθοι συντρόφοι,
Νὰ δῆτε τί μοῦ μάντεψαν ὁ Τειρεσίας στὸν Ἅδη
κ' ἡ θεὰ τῆς Αἴας, ποὺ σοβαρὰ μοῦ σύστησαν κ' οἱ δυό τους
μακριὰ νὰ φεύγω ἀπ' τὸ νησὶ τοῦ φωτοδότη τοῦ Ἥλιου,
τὶ φοβερή, λέει, συφορὰ μᾶς περιμένει ἐκεῖθε·
μόνε τραβᾶτε στάνοιχτὰ τὸ μελανὸ καράβι.»

Αὐτά εἶπα· καὶ ραγίστηκε ἡ καρδιά τους σὰν τἀκοῦσαν.
Τότες μὲ λόγια ὁ Εὐρύλοχος πικρὰ μοῦ ἀπολογιέται·
«Εἶσαι, Ὀδυσσέα, σκληρόκαρδος· μὲ δύναμη περίσσια,
ἀκούραστο, ἔχεις τὸ κορμί· κι ἀλήθεια σιδερένιο
πρέπει νὰ σοῦναι τὸ σκαρί, ποὺ ὁ κόπος κ᾽ ἡ ἀγρύπνια
δαμάζει τοὺς συντρόφους σου, κ᾽ ἐσὺ δὲν τοὺς ἀφήνεις
στὸ θαλασσόλουστο νησὶ νὰ βγοῦν καὶ νὰ τοιμάσουν
δεῖπνο, νὰ φᾶνε νὰ χαροῦν, παρὰ τὴ μαύρη νύχτα
μᾶς θὲς νὰ παραδέρνουμε πάνω στἀχνὰ πελάγη,
πέρ᾽ ἀπ᾽ ἐκεῖνο τὸ νησί. Κι ἀπὸ τὶς νύχτες βγαίνουν
πάντα οἱ ἀνέμοι οἱ φοβεροί, τῶν καραβιῶν ὁ τρόμος·
καὶ πῶς μπορεῖς τὴ συφορὰ τοῦ χάρου νὰ ξεφύγῃς,
ἂν ἄξαφνα κακὴ Νοτιὰ γιὰ δύστροπος Πονέντης
σηκώσῃ ἀνεμοστρόβιλο καὶ θαλασσοφουρτούνα,
ποὺ δίχως νὰ ψηφάῃ θεοὺς τσακίζει τὰ καράβια;
Μὰ ἂς κάνουμε τὸ θέλημα τῆς μαύρης νύχτας τώρα,
δεῖπνο ἂς τοιμάσουμε κοντὰ στὸ βαθουλὸ καράβι,
καὶ τὴν αὐγὴ τὸ βγάζουμε στὰ διάπλατα πελάγη.»
Αὐτὰ μοῦ λέει ὁ Εὐρύλοχος, κ᾽ οἱ ἄλλοι συφωνᾶνε.
Τὄνοιωσα τότες πὼς θεὸς γυρεύει τὸ κακό μου,
καὶ μίλησά του κ᾽ εἶπα του μὲ λόγια φτερωμένα·
«Εὐρύλοχε, εἶμαι μόνος μου, κ᾽ ἐσεῖς μὲ βιάζετε ὅλοι·
μὰ ἐλᾶτε, κι ὅρκο ἀμώσετε τώρα ὅλοι ἐσεῖς μεγάλο,
πὼς ἂν κοπάδια τύχουμε βοδιῶνε καὶ προβάτων,
δὲ θὰ σᾶς ἔρθῃ ἀστοχασιὰ νὰ κόψτε ἀρνιὰ καὶ βόδια,
παρὰ ἥσυχοι θὰ χαίρεστε τῆς Κίρκης τὶς προμήθειες.»
Εἶπα, καὶ μοῦ τ᾽ ὁρκίστηκαν ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦσα.
Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσαν, καὶ πῆρε ὁ ὅρκος τέλος,
τῶριο καράβι ἀράξαμε μὲς στὸ βαθιὸ λιμιώνα,
ποὺ εἶχε κοντὰ γλυκὸ νερό, καὶ βγῆκαν οἱ συντρόφοι
ἔξω στὴ γῆς, καὶ τοίμασαν τὸ δεῖπνο τους πιδέξια.
Κι ἀπὸ φαΐ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
θυμήθηκαν καὶ κλάψανε τοὺς δύσμοιρους συντρόφους,
ποὺ ἅρπαξ᾽ ἡ Σκύλλα κ᾽ ἔφαγε· κ᾽ ἐκεῖ ποὺ ἀκόμα κλαῖγαν,
ἤμερος ὕπνος ἔρχεται καὶ τοὺς ἀποκοιμίζει.
Στὴν τρίτη βίγλα τῆς νυχτός, τότες ποὺ τἄστρα γέρνουν,
ἀνεμοζάλη σήκωσε ὁ Δίας ὁ συννεφάρης,
κι ἄγρια φουρτούνα ξέσπασε, ποὺ τύλιγε μὲ νέφια

στεριὲς μαζὶ καὶ πέλαγα, καὶ μαύριζε ὁ αἰθέρας.
Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
στὸ βαθὺ σπήλιο σύραμε τὸ μελανὸ καράβι·
καὶ χοροστάσια εἶχαν ἐκεῖ κ᾽ ἔδρες λαμπρὲς οἱ Νύφες.
Κ᾽ ἐγὼ τότες τοὺς σύναξα, καὶ μίλησά τους κ᾽ εἶπα·
«Νά καὶ φαγί, νά καὶ πιοτὸ μὲς στὸ καράβι, ὦ φίλοι·
ὥστε ἀπ᾽ τὰ βόδια ἂς λείψουμε, κακὸ νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ·
γιατὶ εἶναι φοβεροῦ θεοῦ τἀρνιὰ κ᾽ οἱ ἀγελάδες,
τοῦ Ἥλιου, ποὺ ἀποπάνωθε τηράει κι ἀκούει τὰ πάντα.»
Αὐτὰ εἶπα, κ᾽ ἡ λεβέντικη τὰ δέχτηκε ψυχή τους.
Ὡς τόσο ἀνέπαυος Νοτιὰς φυσοῦσε ὅλο τὸ μήνα,
κι ἀπὸ Σιρόκο καὶ Νοτιὰ καιρὸς δὲ φύσαγε ἄλλος.
Κι ὅσο τὸ στάρι βρίσκονταν καὶ τὸ κρασὶ τὸ μαῦρο,
τὰ βόδια δὲν τἀγγίζανε, φοβώντας τὴ ζωή τους.
Μὰ σὰν ἀρχίσαν οἱ θροφὲς νὰ λείπουνε ἀπ᾽ τἀμπάρι,
κυνήγι νὰ ζητήσουνε γυρίζαν ἀπ᾽ ἀνάγκη,
πιάνοντας ψάρια καὶ πουλιά, κι ὅ,τι ἔβρισκαν ὁμπρός τους,
τὶ ἡ πεῖνα τοὺς τὰ θέριζε τὰ σωθικά. Ἐγὼ τότες
μὲς στὸ νησὶ τραβήχτηκα παράκληση νὰ κάμω,
ἴσως καὶ μοὔδειχνε ὁ θεὸς τοῦ γυρισμοῦ τὸ δρόμο.
Σέρνω στὰ μέσα τοῦ νησιοῦ, μακριὰ ἀπὸ τοὺς συντρόφους,
σὲ τόπο νίβω ἀπάνεμο τὰ χέρια, καὶ κατόπι
πρὸς ὅλους τοὺς ἀθάνατους προσεύκουμαι τοῦ Ὀλύμπου·
κ᾽ ἐκεῖνοι στὰ ματόφυλλα γλυκὸ μοῦ χύσαν ὕπνο.
Τότε ὁ Εὐρύλοχος κακὴ πρωτάρχισε κουβέντα·
«Ἀκούστε, ὦ φίλοι, τί θὰ πῶ, πολὺ κι ἂν τυραννιέστε·
πικρὸς ὁ κάθε θάνατος τῶν ἄμοιρων ἀνθρώπων,
μὰ ἀπ᾽ ὅλους εἶναι πιὸ φριχτὸς τῆς πείνας νὰ πεθάνῃς.
Τοῦ Ἥλιου τὶς καλύτερες ἂς πάρουμε ἀγελάδες.
κι ἂς σφάξουμε ἑκατοβοδιὲς στοὺς θεοὺς νὰ μᾶς βοηθήσουν.
Κι ἂν φτάσουμε στὴν ποθητὴ πατρίδα μας, τὸ Θιάκι,
τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα ναὸ θὰ χτίσουμε ὥριο,
καὶ δῶρα μέσα διαλεχτὰ θὰ βάλουμε περίσσια.
Κι ἂν πάλε τὰ ὀρθοκέρατα σὰ χάσῃ βόδια ὁ Ἥλιος
χολιάσῃ, καὶ νὰ σπάσῃ μας θελήσῃ τὸ καράβι,
κ᾽ οἱ ἄλλοι θεοὶ τὸ στέργουνε, κάλλιο στὸ κῦμα ἀπάνω
μιὰ καὶ καλὴ νὰ καταπιῶ νερὸ νὰ ξεψυχήσω,
παρὰ νὰ λυώνω σιγανὰ σ᾽ αὐτὸ τὸ ρημονήσι.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ Εὐρύλοχος, κ᾽ ἐκεῖνοι συφωνοῦσαν.
Καὶ τοῦ Ἥλιου τὶς καλύτερες μαζῶξαν ἀγελάδες
ἐκεῖ σιμά,—δὲ βόσκανε μακριὰ ἀπ᾽ τὸ μαῦρο πλοῖο
οἱ ἀγελάδες οἱ ὄμορφες, λοξὲς καὶ κουτελᾶτες,—
κι ὁλόγυρά τους ἔλεγαν εὐκὲς τῶν ἀθανάτων,
ἀπό᾽να ἱδρὺ ἁψηλόκλωνο χλωρὰ μαδώντας φύλλα,
τὶ ἀσπρουδερὸ δὲν εἶχανε κριθάρι στὸ καράβι.
Καὶ σὰν προσευκηθήκανε, καὶ σφάξανε καὶ γδάραν,
τότες λιανίσαν τὰ μεριά, τὰ τύλιξαν μὲ σκέπη,
τὰ δίπλωσαν κι ἀπὸ παντοῦ κομμάτια ὠμὰ τοὺς θέσαν,
ὅμως κρασὶ δὲν εἶχανε στἄγια σφαχτὰ νὰ χύσουν,
μόνε τοὺς στάξανε νερὸ στὴ φλόγα σὰν ψηνόνταν.
Καὶ σὰν καῆκαν τὰ μεριὰ καὶ γεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
κόψανε τἄλλα κ᾽ ὕστερα τὰ πέρασαν στὴ σούβλα.
Τότες ὁ ὕπνος ὁ γλυκὸς τὰ βλέφαρά μου ἀφῆκε,
καὶ στἀκρογιάλι κίνησα πρὸς τὸ γοργὸ καράβι.
Μὰ μόλις στὸ καλόφτιαστο σιμὰ καράβι πῆγα,
ἦρθε τῆς τσίκνας ὁ γλυκὸς καπνὸς ὁλόγυρά μου.
Καὶ τότες στοὺς ἀθάνατους στενάζοντας φωνάζω·
«Δία πατέρα, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ᾽ αἰώνιοι,
σὲ ὕπνο βαρὺ μὲ ρίξατε γιὰ συφορά μου ἀλήθεια,
κι αὐτοὶ ποὺ μείνανε φριχτὴ δουλειὰ μοῦ σοφιστῆκαν.»
Κ᾽ ἡ Λαμπετὴ ἡ μακρόπεπλη τρέχει μηνάει στὸν Ἥλιο
πὼς τὶς καλές του πήγαμε καὶ σφάξαμε ἀγελάδες.
Κ᾽ ἐκεῖνος στοὺς ἀθάνατους φωνάζει χολωμένος·
«Δία πατέρα, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ᾽ αἰώνιοι,
τοὺς φίλους γδικιωθῆτε μου τοῦ Ὀδυσσέα, ποὺ πῆγαν
καὶ μῶσφαξαν ἀδιάντροπα τὰ βόδια ποὺ χαιρόμουν
νὰ τὰ θωρῶ ἀνεβαίνοντας τὸν οὐρανὸ μὲ τἄστρα,
ἰαὶ σὰ γυρνοῦσα πρὸς τὴ γῆς ἀπ᾽ τοὐρανοῦ τὰ ὕψη.
Κι ἂν πλερωμὴ πρεπούμενη δὲ δώσουνε, θὰ φύγω
ἰάτου στὸν Ἅδη, στοὺς νεκροὺς τὸ φῶς μου νὰ χαρίζω.»
Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Τὸ φῶς σου στοὺς ἀθάνατους χύνε ἐσὺ τώρα, ὦ Ἥλιε,
καὶ στοὺς θνητοὺς ποὺ κατοικοῦν τὴ γῆς τὴν τροφοδότρα,
καὶ μὲ τἀστροπελέκι μου, στὴ μέση τοῦ πελάγου,
θὰ τοὺς τὸ σκίσω ἐγὼ στὰ δυὸ τὸ γοργοκάραβό τους.»
Τ᾽ ἄκουσ᾽ αὐτὰ ἀπ᾽ τὴν Καλυψὼ τὴν ὁμορφομαλλοῦσα,

ποὺ ἀπ᾽ τὸν Ἑρμῆ τὸ μηνητὴ μοῦ εἶπε πὼς τἄχε ἀκούσει.
Καὶ στὸ γιαλὸ σὰν ἔφτασα καὶ πῆγα στὸ καράβι,
τοὺς πῆρα καὶ τοὺς μάλωσα χώρια καθέναν, κι ὅμως
γιατρειὰ δὲ βρίσκαμε καμιά· νεκρὲς πιὰ οἱ ἀγελάδες.
Κατόπι μᾶς φανέρωσαν οἱ ἀθάνατοι σημάδια·
πετσιὰ σερνόνταν, κρέατα μουγκρίζανε ἀπ᾽ τὶς σοῦβλες,
ψητὰ κι ὠμά, κι ἀκούγαμε μουκανητὰ βοδιῶνε.
Ἔξη μερόνυχτα ἔτρωγαν οἱ βλάμηδες συντρόφοι
τοῦ Ἥλιου τὰ πιὸ διαλεχτὰ ποὺ εἶχαν ἁρπάξει βόδια·
σὰν ἔφερε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς τὴν ἕβδομη τὴ μέρα,
ἔπεσε τότε ὁ ἄνεμος, σιγάνεψε ἡ φουρτούνα·
κ᾽ ἐμεῖς στὸ πλοῖο ποὺ μπήκαμε, τὸ βγάλαμε πελάγου,
καὶ τὸ κατάρτι στήσαμε, μ᾽ ἄσπρα παννιὰ ἁπλωμένα.
Μὰ τὸ νησὶ ἄμ᾽ ἀφήσαμε, κι ἄλλη στεριὰ τριγύρω
δὲ φαίνονταν, παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα παντοῦθε,
σύννεφο μαῦρο ἀπάνω μας τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἁπλώνει,
ποὺ θεοσκότεινα ἔγιναν τὰ πέλαγα ἀποκάτου.
Πολλὴ ὥρα δὲν ἀρμένισε ἀπὸ τότες τὸ καράβι·
τ᾽ ἦρθε Πονέντης ἄξαφνος μ᾽ ἄγρια μαζὶ φουρτούνα,
κ᾽ ἔσπασε ὁ σίφουνας τὰ δυὸ τὰ ξάρτια στὸ κατάρτι·
κ᾽ ἔπεσε πρὸς τὰ πίσω αὐτό, καὶ τἄρμενα στἀμπάρι·
καὶ τὸ κατάρτι πέφτοντας στὴν πρύμη τὸν ποδότη
πὰς στὸ κεφάλι χτύπησε· λυῶμα τὰ καύκαλά του,
κι αὐτὸς ἀπὸ τὸ κάσαρο σὰ βουτηχτὴς γκρεμίστη,
καὶ πέταξε ἀπ᾽ τὰ κόκκαλα ἡ λεβέντικη ψυχή του.
Τότες ὁ Δίας βρόντηξε, καὶ μὲ τἀστροπελέκι
χτυπάει τὸ πλοῖο, κι ὁλόβολο τἀναποδογυρίζει,
γεμᾶτο θειάφι· πέφτουνε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι,
γύρο στὸ μαυροκάραβο γυρνώντας σὰν κουροῦνες,
καὶ χέρι θεοῦ τοὺς ἔκοβε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα.
Ὡς τόσο ἐγὼ βαστιόμουνα μὲς στὸ καράβι, ὡσότου
ἀπ᾽ τὴν καρίνα τὰ πλευρὰ ξεκάρφωσε ἡ φουρτούνα,
κ᾽ ἔτσι γυμνὴ τὴν ἔσερνε τὸ κῦμα· τὸ κατάρτι
σπασμένο χτύπαγε σ᾽ αὐτή· μ᾽ ἀπάνω του μαντάρι
φτιαγμένο ἀπὸ βοδόπετσο κρατοῦσε περασμένο.
Μ᾽ αὐτὸ συνέδεσα τὰ δυό, καρίνα καὶ κατάρτι,
κάθησ᾽ ἀπάνω κ᾽ οἱ ἄνεμοι μὲ πῆραν οἱ ὀργισμένοι.
Ἡ ἄγρια τότες ἔπαψε φουρτούνα τοῦ Πονέντη,

κ᾽ ἦρθε καὶ φύσηξε Νοτιάς, σὲ πάθια νὰ μὲ ρίξῃ,
στὴν τρομερὴ τὴ Χάρυβδη καὶ πάλε νἀρμενίσω.
Ὁλονυχτὶς δερνόμουνα, καὶ σάνε φάνη ὁ Ἥλιος
στὴ μαύρη Χάρυβδη ἔφτασα καὶ στὸν γκρεμὸ τῆς Σκύλλας.
Καθὼς ρουφοῦσε ἡ Χάρυβδη τῆς θάλασσας τὴν ἅρμη,
ἐγὼ κατὰ τὸν ἀψηλὸ τοῦ βράχου ὀρνιὸ πετιέμαι,
καὶ τὸ κορμί μου κόλλησε σὰ νυχτερίδα ἀπάνω.
Δὲν εἶχα ποῦ τὸ πόδι μου νὰ βάλω νὰ πατήσω,
τὶ οἱ ρίζες εἴτανε μακριά, καὶ τὰ τρανὰ κλωνιά του
ἁπλώνονταν ἀνάερα τὴ Χάρυβδη νὰ ἰσκιώσουν.
Ἐκεῖ γερὰ κρατιόμουνα, προσμένοντας τὸ τέρας
νὰ μοῦ ξεράσῃ στὰ νερὰ καρίνα καὶ κατάρτι.
Ἀργὰ πολὺ φανήκανε, σὰ μ᾽ ἔφαγε ἡ λαχτάρα·
μόλις τὴν ὥρα ποὺ κριτὴς σηκώνεται γιὰ δεῖπνο,
ἀφοῦ τὶς διαφορὲς πολλῶν ἀνθρώπων καθαρίσῃ,
πομέσα ἀπὸ τὴ Χάρυβδη ξεπρόβαλαν τὰ ξύλα.
Χέρια καὶ πόδια λεύτερα τότες ἀφήνω ἀμέσως,
μέσα στὸ κῦμα βρόντηξα, παρόξω ἀπὸ τὰ ξύλα,
καθίζω, καὶ τὰ χέρια μου κάνω κουπιὰ καὶ λάμνω.
Ὅμως τὴ Σκύλλα πιὰ νὰ δῶ δὲν ἄφησε ὁ πατέρας
τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων· εἰδεμή, κ᾽ ἐγὼ θἀφανιζόμουν.
Μέρες ἐννιὰ πλανιόμουνα· τὴ δέκατη τὴ νύχτα
στὴν Ὠγυγία μὲ φέρανε οἱ θεοί, ποὺ λημεριάζει
ἡ Καλυψὼ ἡ ὡριόμαλλη κ᾽ ἡ φοβερὴ θεοῦλα.
Μ᾽ ἀγάπαε καὶ μὲ νοιάζονταν. Τί νὰ τὰ ξαναλέγω;
Ἐχτὲς μὲς στὸ παλάτι σου κ᾽ ἐσὲ καὶ τῆς κυρᾶς σου,
σᾶς τὰ δηγήθηκα ὅλ᾽ αὐτά· καὶ δὲ μ᾽ ἀρέσει ἐκεῖνα
ποὺ καθαρὰ ἀνιστόρησα, νὰ τὰ δηγέμαι πάλε.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ν.

Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κι ὅλοι τους σωπαίνανε ὀμπροστά του,
δεμένοι ἀπὸ τὸ μάγιο του μὲς στὰ ἰσκιερὰ παλάτια.
Τότες ἀπολογιέται του ὁ Ἀλκίνος καὶ τοῦ κρένει·
«Μιὰς κ᾽ ἦρθες στὰ χαλκόστρωτα καὶ στἄψηλά μου σπίτια,
θαρρῶ πὼς δὲ θὰ πλανεθῇς, Δυσσέα, στὸ γυρισμό σου,
μόνε ὅσα πρὶν κι ἂν ἔπαθες, στὸν τόπο σου θὰ φτάσῃς.
Καὶ στὸν καθέναν ἀπὸ σᾶς ποὺ μέσα στὸ παλάτι

τὸ διαλεχτό μου πίνετε κρασὶ καὶ τὸ φλογᾶτο,
καὶ τὰ τραγούδια χαίρεστε, νά, τί θὰ πῶ, κι ἀκοῦτε.
Μέσα στὸ λαμπροκάμωτο σεντούκι ᾽ναι τὰ ροῦχα,
τὸ δουλεμένο μάλαμα καὶ τὰ φιλέματα ὅλα,
ποὺ ἐδῶ τοῦ ξένου φέρανε οἱ ἀρχόντοι τῶ Φαιάκων·
τώρα μεγάλο τρίποδα ἂς τυῦ βροῦμε καὶ λεβέτι
καθένας μας· κατόπι ἐμεῖς συνάζουμε ἀπ᾽ τὸ δῆμο·
τὶ εἶναι βαρὺ ἀπ᾽ ἐλόγου του νὰ δίνῃ ἕνας μονάχος.»

Εἶπε ὁ ᾽Αλκίνος, κι ἄρεσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.
Καθένας τότες κίνησε στὸ σπίτι νὰ πλαγιάσῃ.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ μὲ τὸ στέριο χάλκωμα πᾶνε γιὰ τὸ καράβι.
Ἴδιος του μπῆκε ὁ ἀντρόκαρδος ὁ ᾽Αλκίνος στὸ καράβι,
καὶ μέσα τὰ καλόθεσε στοὺς πάγκους ἀποκάτου,
νὰ μὴ σκοντάβουν σὰν τραβᾶν κουπὶ τὰ παληκάρια.
Κ᾽ ἐκεῖνοι πῆγαν νὰ χαροῦν τοῦ ᾽Αλκίνου τὸ γιορτάσι.

Καὶ βόδι αὐτὸς τοὺς ἔσφαξε, θυσία στὸ γιὸ τοῦ Κρόνου,
τὸ Δία τὸ μαυρονέφελο, ποὖναι ὅλων βασιλέας.
Καὶ τὰ μεριὰ σὰν ἔκαψαν, στὸ θεόλαμπρο τραπέζι
φραινόνταν· καὶ τραγούδα τους ὁ κοσμοτιμημένος
καὶ θεϊκὸς τραγουδιστὴς Δημόδοκος. Ὡς τόσο
συχνὰ στὸν ἥλιο γύριζε τὴν κεφαλὴ ὁ Δυσσέας,
τὸ γέρμα λαχταρίζοντας, καὶ γυρισμὸ ποθώντας.
Καὶ σὰν ποὺ δεῖπνο ὀρέγεται ὁ ἀργάτης ποὺ ὁλημέρα
τὰ μαῦρα βόδια τοὔσερναν τὸ ἀλέτρι στὰ χωράφια,
καὶ βλέπει μὲ χαρὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλιοῦ νὰ βασιλεύῃ,
καὶ στὸ φαγὶ πηγαίνοντας τὰ γόνατά του τρέμουν,
τέτοια χαρά ᾽φερε τοῦ ἡλιοῦ τὸ γέρμα στὸ Δυσσέα.
Καὶ γλήγορα στοὺς Φαίακες ποὺ τὸ κουπὶ ἀγαπᾶνε,
μὰ στὸν ᾽Αλκίνο ξέχωρα, μίλησε τότες κ᾽ εἶπε·

«᾽Αλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
κάμετε στάξες, στείλτε με μὲ τὸ καλό, καὶ γειά σας.
Τὶ τώρα πιὰ τελέστηκαν ὅσα ἤθελε ἡ καρδιά μου,
ταξίδι καὶ χαρίσματα, ποὺ οἱ θεοὶ νὰ τὰ βλογᾶνε,
νὰ ξαναβρῶ τὸ σπίτι μου καὶ τὴν καλὴ γυναίκα,
καὶ νὰ γυρίσω ἀνάμεσα στοὺς ἀκριβούς μου φίλους.
Κ᾽ ἐσεῖς ποὺ ἐδῶ ἀπομνήσκετε, νᾶστε ἡ χαρὰ γιὰ πάντα
τῶ γυναικῶν καὶ τέκνω σας, κ᾽ οἱ θεοὶ νὰ σᾶς φυλᾶνε,

καὶ συφορὲς ἡ χώρα σας ποτὲς νὰ μὴ γνωρίσῃ.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὰ λόγια του καλοδεχτῆκαν ὅλοι,
κ᾽ εἶπαν ὁ ξένος νὰ σταλῇ, γιατὶ σωστὰ μιλοῦσε.
Καὶ λάλησε τοῦ κήρυκα ὁ ἀντρόψυχος ὁ Ἀλκίνος·
«Σμίξε, Ποντόνε, τὸ κρασὶ καὶ μοίρασέ το σὲ ὅλους
μὲς στὸ παλάτι, προσευκὲς νὰ κάμουμε τοῦ Δία,
κι ἀπὲ νὰ προβοδήσουμε τὸν ξένο στὸ νησί του.»
Εἶπε, καὶ πρόσγλυκο κρασὶ τοὺς ἔσμιξε ὁ Ποντόνος,
καὶ σ᾽ ὅλους γύρω μοίρασε· κ᾽ ἐκεῖνοι ἀπὸ τὶς ἔδρες
στοὺς τρισμακάριστους θεοὺς ποὖναι στὰ οὐράνια, στάξαν.
Τότες σηκώθηκε ὁ τρανὸς Δυσσέας, στῆς Ἀρήτης
τὰ χέρια τὸ διπλόκουπο παράδωσε ποτήρι,
καὶ λάλησέ της κ᾽ εἶπε της μὲ φτερωμένα λόγια·
«Γειά σου, χαρά σου ὁλοζωῆς, βασίλισσα, ὥσπου νἄρθουν
τὰ γερατειὰ κι ὁ θάνατος, ποὺ τοὺς θνητοὺς προσμένουν·
μισεύω τώρα, κ᾽ εὔκουμαι νὰ χαίρεσαι ἐδῶ μέσα
τὰ τέκνα σου καὶ τὸ λαὸ καὶ τὸ γενναῖο Ἀλκίνο.»
Εἶπε, καὶ διάβηκε ὁ λαμπρὸς Δυσσέας τὸ κατώφλι,
καὶ κήρυκα ὁ ἀντρόκαρδος ὁ Ἀλκίνος στέλνει ὁμπρός του,
νὰ τονὲ φέρῃ στὸ γιαλὸ πρὸς τὸ γοργὸ καράβι·
κ᾽ ἡ Ἀρήτη δοῦλες τοὔβαλε νὰ τόνε συνοδέψουν.
Σκουτὶ καλοπλυμένο ἡ μιὰ σηκώνει καὶ χιτώνα,
ἄλλη σεντούκι κουβαλάει καλόφτιαστο, καὶ τρίτη
μὲ τὸ κρασὶ τὸ κόκκινο καὶ μὲ θροφὴ ἀκλουθοῦσε.
Καὶ στὸ γιαλὸ σὰ φτάσανε, καὶ στὸ καράβι μπῆκαν,
τὰ παληκάρια οἱ προβοδοὶ στὸ κουφωτὸ καράβι
πῆραν καὶ βάλαν τὰ πιοτὰ καὶ τὶς προμήθειες ὅλες·
καὶ τοῦ Ὀδυσσέα στρώσανε βελέντζα καὶ σεντόνι
στοῦ καραβιοῦ τὸ κάσαρο, γιὰ νὰ γλυκοκοιμᾶται
στὴν πρύμη· αὐτὸς ἀνέβηκε καὶ πλάγιασ᾽ ἐκεῖ τότες
σιωπώντας· κι αὐτοὶ κάθησαν ἀραδιαστοὶ στοὺς πάγκους,
καὶ τὸ παράγγι ξέλυσαν ἀπὸ τὴν τρύπια δέστρα.
Καὶ πίσω καθὼς γέρνανε καὶ τὰ νερὰ σκορποῦσαν,
ὕπνος βαρὺς κατέβαινε πὰς στὰ ματόφυλλά του,
βαθὺς περίσσια καὶ γλυκός, μὲ θάνατο παρόμοιος.
Σὰν ποὺ σὲ κάμπο ἁλόγατα τετράζυγα βαρβᾶτα
στοῦ μαστιγιοῦ τὸ χτύπημα μαζὶ χουμίζουν ὅλα,
κι ἀναπηδώντας ἄψηλὰ μεγάλο δρόμο κόβουν,

ἔτσι κ᾽ ἡ πλώρη ἀνέβαινε τοῦ ψήλου, κι ἀποπίσω
τοῦ πολυτάραχου γιαλοῦ τὸ κῦμα ἀφρομανοῦσέ.
Κ᾽ ἔτρεχ᾽ ἐκεῖνο μιὰ χαρά, ποὺ μήτε κιρκινέζι,
τὸ πιὸ γοργὸ πετάμενο θὰ μπόρειε νὰ τὸ φτάξῃ.
Μὲ τέτοια φόρα διάβαινε στὶς θάλασσες ἀπάνω,
φέρνοντας ἄντρα μὲ θεοὺς παρόμοιο στὴ σοφία,
ποὺ ἀρίθμητα ἄλλοτες δεινὰ κι ἂν ἔπαθε ἡ ψυχή του,
σὲ ἀντρῶν πολέμους καὶ φριχτὰ ταξίδια τοῦ πελάγου,
τώρα κοιμόταν ἥσυχα, τὰ πάθια του ξεχνώντας.

Σὰν πρόβαλε τὸ φωτερὸ ταστέρι ποὺ στὰ οὐράνια
τῆς νυχτογέννητης αὐγῆς πρωτομηνάει τὴ φέξη,
τὸ πλοῖο τὸ πελαγόδρομο ζύγωνε πιὰ στὸ Θιάκι.

Βρίσκετ᾽ ἐκεῖ τοῦ Φόρκυνα, τοῦ πελαγήσου γέρου,
κάποιο λιμάνι, καὶ σ᾽ αὐτὸ δυὸ κάβοι ποὺ προβάλλουν,
βραχόσπαρτοι, πρὸς τὴν μπασιὰ τοῦ λιμανιοῦ συγκλίνουν,
κι ὄξω κρατοῦν τὰ κύματα ποὺ οἱ τρικυμιὲς σηκώνουν·
μὰ μέσα τὰ καλόφτιαστα συχάζουνε καράβια,
δίχως δεσίματα, ἄμα μποῦν καὶ βροῦνε ἀραξοβόλι.
Εἶναι κ᾽ ἐλιὰ μακρόφυλλη βαθιὰ μὲς στὸ λιμάνι.
καὶ δίπλα της ἀχνόθαμπη σπηλιὰ χαριτωμένη,
ἱερὸ λημέρι τῶ Νυφῶν ποὺ λέγουνται Ναϊάδες.
Κροντήρια καὶ διπλόχερες λαγῆνες ἐκεῖ βρίσκεις,
ποὺ τὰ μελίσσια μέσα τους πηγαίνουν καὶ φωλιάζουν.
Εἶναι καὶ πέτρινοι ἀργαλειοὶ περίτρανοι, ποὺ οἱ Νύφες
φαίνουν σκουτιὰ πορφυρωτὰ ποὺ βλέπεις καὶ θαμάζεις.
Ἔχει κι ἀστείρευτα νερά, καὶ θύρες δυό· μιὰ θύρα
πρὸς τὸ Βοριὰ ποὺ δύνουνται ναὐλίζουνται καὶ ἀνθρῶποι,
κ᾽ ἡ ἄλλη, θεϊκιά, πρὸς τὸ Νοτιά, ποὺ ἀνθρῶποι δὲν περνᾶνε,
μόνε εἶναι τῶν ἀθάνατων ἡ θύρα ἐκείνη δρόμος.

Αὐτὰ ἀπὸ πρὶν γνωρίζοντας μπῆκαν ἐκεῖ νἀράξουν,
καὶ τὸ καράβι στὴ στεριὰ ἔξω ἔπεσε ὡς τὴ μέση·
μὲ τέτοια ὁρμὴ τὸ σπρώχνανε στὰ ὁμπρὸς οἱ λαμνοκόποι.
Καὶ στὴ στεριὰ σὰ βγήκανε ἀπ᾽ τὸ γερὸ καράβι,
πρῶτ᾽ ἀπ᾽ τὸ πλοῖο τὸ κουφωτὸ τὸν Ὀδυσσέα σηκώσαν·
μὲ τὸ σεντόνι τὸ λινὸ καὶ τὸ λαμπρὸ στρωσίδι
στὴν ἀμμουδιὰ τὸν ἔθεσαν καθὼς βαριοκοιμόταν,
κ᾽ ὕστερα βγάλαν τὰ καλὰ ποὺ οἱ Φαίακες τοῦ δῶκαν
ποὺ ἐρχόταν μὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὴ χάρη στὴν πατρίδα.

Τἄθεσαν ὅλα στῆς ἐλιᾶς τὴ ρίζα σωριασμένα,
ὄξω ἀπ᾽ τὸ δρόμο, μὴν τὰ δῇ περαστικὸς κανένας,
καὶ πάῃ καὶ τὰ πειράξῃ πρὶν ξυπνήσῃ ὁ Ὀδυσσέας.
Κι αὐτοὶ ξαναγυρίζανε στὸν τόπο τους. Μὰ ὁ Σείστης
δὲν ξέχναε τὶς φοβέρες του στὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα,
καὶ πῆγε τοῦ Δία στὸν Ὄλυμπο τὴ γνώμη νὰ ρωτήξῃ·
«Δία πατέρα, ἐγὼ τιμὴ δὲ θἄχω πιὰ καὶ δόξα
μὲς στοὺς θνητούς, μιὰς καὶ θνητοὶ δὲ μὲ τιμοῦν ἐμένα,
οἱ Φαίακες δά, ποὺ λέγουνται κι ἀπόγονοι δικοί μου.
Γιὰ τὸ Δυσσέα τὸ εἶπα ἐγὼ πὼς στὴν πατρίδα θἄρθῃ,
πολλὰ σὰν πάθῃ· γυρισμὸ νὰ τοῦ ἀρνηθῶ ποτές μου
δὲ θέλησα, τὶ τὄταξες ἐσὺ πὼς θὰ γυρίσῃ.
Καὶ τώρα αὐτοὶ τὸν πέρασαν μὲ τὸ γοργὸ καράβι
καθὼς βαθιοκοιμότανε, τὸν ἔβγαλαν στὸ Θιάκι,
καὶ τοὔδωκαν ἀρίφνητα χαρίσματα, χρυσάφι,
χαλκὸ καὶ δουλευτὰ σκουτιά, ποὺ τόσα κι ἀπ᾽ τὴν Τροία
δὲ θἄφερνε ἂν ἐρχότανε ἀποκεῖθε δίχως βλάβη,
μὲ τὸ σωστὸ μερίδιο του ἀπὸ λάφυρα γυρνώντας.»
Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Σείστη, μεγαλοδύναμε, τί λόγο πῆγες κ᾽ εἶπες;
Δὲ σ᾽ ἀψηφοῦν οἱ ἀθάνατοι· καὶ πῶς θἀποκοτοῦσαν
ἐσένα τὸ μεγάλο τους καὶ πρῶτο νἀψηφήσουν;
Κι ἂν ἄντρας κάποιος δυνατὸς κι ἀπόκοτος θελήσῃ
νὰ σὲ προσβάλῃ, ἐσὺ μπορεῖς νὰ γδικιωθῇς κατόπι.
Κάμε ὅπως θέλεις, καὶ καθὼς καλὸ τὸ κρίνει ὁ νοῦς σου.»
Κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ σείστης Ποσειδώνας·
«Μεμιάς, ὦ μαυροσύννεφε, θἄκανα αὐτὸ ποὺ κρένεις,
μὰ πάντα τὸ θυμό σου ἐγὼ φοβᾶμαι κι ἀποφεύγω.
Καὶ τώρα θέλω τὄμορφο καράβι τῶ Φαιάκων
ποὺ θἄρθῃ ἀπὸ προβόδωμα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
νὰ σπάσω καὶ στὴ χώρα τους βουνὸ νὰ ρίξω γύρω,
νὰ πάψουν καὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰ προβοδοῦν ἀνθρώπους.»
Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Αὐτὸ θαρρῶ καλύτερο μέσα στὸ νοῦ μου, ὦ φίλε·
ὅλοι ἀπ᾽ τὴ χώρα σὰ θωροῦν τὸ πλοῖο νἀρμενίζῃ,
ἐσὺ ἀποδίπλα στὴ στεριὰ βράχο νὰ τὸ πετρώσῃς,
νὰ μοιάζῃ σὰν πλεούμενο, καὶ νὰ θαμάζουνται ὅλοι·
καὶ μὲ τρανὸ τὴ χώρα τους βουνὸ νὰ τριγυρίξῃς.»

Αὐτὸ ἀπ᾽ τὸ Δία σὰν ἄκουσε τοῦ κόσμου ὁ μέγας σείστης
πρὸς τὴ Σκερία ξεκίνησε, τὸν τόπο τὸν Φαιάκων,
καὶ στάθηκε· σὰν πρόβαλε τἀνάφρυδο καράβι
στὸ κῦμα γοργολάμνοντας, ζυγώνει ὁ Ποσειδώνας,
μὲ τὴν παλάμη τὸ βαράει, στὰ βάθια τὸ ριζώνει,
πέτρα τὸ κάνει, ξεκινάει καὶ χάνεται ἀποκεῖθε.
Κ᾽ οἱ Φαίακες οἱ μακρόλαμνοι κ᾽ οἱ θαλασσακουσμένοι
μὲ λόγια τότες φτερωτὰ μιλοῦσαν μεταξύ τους,
κ᾽ ἕνας τους γύρναε κ᾽ ἔλεγε τοῦ διπλανοῦ του ἐτοῦτα·
«Ἀλλοῖς, καὶ ποιός μᾶς ἔδεσε στὰ πέλαγα τὸ πλοῖο,
στὴ χώρα καθὼς γύριζε κι ὁλόβολο φαινόταν;»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ τί γένηκε δὲ γνώριζε κανείς τους.
Κι ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ βασιλιὰς ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·
«Γιὰ δῆτε πῶς οἱ παλαιϊκὲς μᾶς βγαίνουν προφητεῖες
τοῦ κύρη μου, σὰν ἔλεγε πὼς μᾶς φτονοῦσε ὁ Σείστης,
ποὺ ὅλους ἐμεῖς ἀπείραχτοι στὴ γῆς τους προβοδᾶμε,
κ᾽ εἶπε πὼς κάποιο Φαιακινὸ καλόφτιαστο καράβι
ποὺ θἄρθῃ ἀπὸ προβόδημα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
θὰ σπάσῃ καὶ στὴ χώρα μας βουνὸ θὰ ρίξῃ γύρω.
Αὐτὰ εἶπε τότε ὁ γέροντας, καὶ σήμερα τελιοῦνται.
Μὰ ἐλᾶτε τώρα, κι ὅ,τι πῶ νὰ τὸ καλοδεχτοῦμε·
Μὴν προβοδᾶτε πιὰ θνητό, σὰν ἔρχεται κανένας
στὴ χώρα μας· κι ἂς σφάξουμε τοῦ Ποσειδώνα τώρα
δώδεκα ταύρους διαλεχτούς, ἴσως καὶ σπλαχνιστῇ μας,
καὶ μὲ τρανὸ τὴ χώρα μας βουνὸ δὲν τριγυρίξῃ.»
Εἶπε, κι αὐτοὶ φοβήθηκαν, καὶ τοίμασαν τοὺς ταύρους.
Καὶ τότες προσευκήθηκαν στὸ ρήγα Ποσειδώνα
οἱ ἀφέντηδες κ᾽ οἱ προεστοὶ τῆς χώρας τῶ Φαιάκων,
ὁλόρθοι γύρω στὸ βωμό. Κι ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσέας
σηκώθη ἀπὸ τὸν ὕπνο του στὴ γῆς τὴν πατρική του,
καὶ μήτε τηνὲ γνώρισε, καιροὺς ξενιτεμένος·
τὶ ἡ διογέννητη Ἀθηνᾶ μ᾽ ἀχνὸ τὸν περεχοῦσε,
νὰ τὸν φυλάξῃ ἀγνώριστο, καὶ νὰ τὸν δασκαλέψῃ,
μὴν τονὲ νοιώσῃ ἡ σύγκοιτη κ᾽ οἱ φίλοι κ᾽ οἱ πολῖτες,
πρὶν κάθε τους ἀδίκημα πλερώσουν οἱ μνηστῆρες.
Γιὰ δαῦτο καὶ τοῦ σφάνταζαν ἀλλοιώτικα ὅλα γύρω,
τὰ μονοπάτια τὰ μακριά, τὰ ὁλόκλειστα λιμάνια,
τὰ δέντρα τὰ ὁλοφούντωτα, κ᾽ οἱ βραχουριὲς παντοῦθε.

Πετιέται ἀπάνω, στέκεται, κοιτάζει τὴν πατρίδα,
καὶ τότε θλιβερὰ βογγάει, καὶ τὰ μεριὰ βαρώντας
μὲ τὶς παλάμες, κλαίγεται καὶ λέει μυρολογώντας·
«Ἀλλοῖς μου, καὶ σὲ τί λογῆς ἀνθρώπων ἦρθα χώρα;
νἄναι ἄραγες ἀσύστατοι κι ἀδικοπράχτες κι ἄγριοι,
ἢ νἄχουνε φιλοξενιὰ καὶ θεοφοβιὰ στὸ νοῦ τους;
Ποῦ φέρνω αὐτοὺς τοὺς θησαυρούς; καὶ ποῦ πλανιέμαι ἀτός μου;
Μακάρι ἂς ἔμνησκαν αὐτοὶ στὴ χώρα τῶ Φαιάκων,
καὶ τότε σὲ ἄλλο βασιλιὰ θὰ πρόσφευγα μεγάλο,
ποὺ θὰ μὲ καλοδέχουνταν καὶ θὰ μὲ προβοδοῦσε.
Ποῦ τώρα νὰ τὰ θέσω αὐτὰ δὲν ξέρω, μήτε πάλε
τἀφήνω ἐδῶ, μὴν ἔρθουνε καὶ μοῦ τἄρπάξουν ἄλλοι.
Ἀλλοῖς μου, σὲ ὅλα γνωστικοὶ δὲν εἴτανε καὶ δίκιοι
οἱ ἀφέντηδες κ᾽ οἱ προεστοὶ τῶ Φαιάκων, τὶ μὲ φέραν
σὲ ξένη γῆς· μοῦ κρένανε πὼς τάχα θὰ μὲ πᾶνε
στὸ Θιάκι μου τὸ ξάστερο, καὶ δὲ μοῦ τὸ τελέσαν.
Ὁ Δίας ὁ συνακουστὴς γι᾽ αὐτὸ νὰ τοὺς πλερώσῃ,
ποὺ ὅλους θωρεῖ ἀποπάνωθε, καὶ τοὺς κακοὺς παιδεύει.
Μὰ τώρα ἂς πάω, τοὺς θησαυροὺς νὰ δῶ καὶ νὰ μετρήσω,
μὴν πῆραν κάτι φεύγοντας μὲ τὸ γοργὸ καράβι.»
Σὰν εἶπε αὐτά, τοὺς τρίποδες μετροῦσε τοὺς πανώριους,
καὶ τὰ λεβέτια, τὰ σκουτιά, καὶ τὸ λαμπρὸ χρυσάφι,
καὶ τίποτες δὲν τοὔλειπε· μὰ ἔκλαιε γιὰ τὴ γῆς του,
καὶ πικραναστενάζοντας σερνότανε στὴν ἄκρη
τοῦ πολυτάραχου γιαλοῦ. Κ᾽ ἦρθε ἡ Ἀθηνᾶ σιμά του,
μοιάζοντας νέο πιστικὸ ποὺ πρόβατα φυλάγει,
περίσσια τρυφερόκορμο, καὶ σὰ βασιλοπαίδι.
Εἶχε διπλὴ στὸν ὦμο της καλόφτιαση φλοκάτα,
στὰ ὡραῖα πόδια σάνταλα, στὰ χέρια της κοντάρι.
Ἅμα τὴν εἶδε χάρηκε καὶ ζύγωσε ὁ Δυσσέας,
καὶ φώναξέ την, κ᾽ εἶπε της μὲ λόγια φτερωμένα·
«Φίλε, ποὺ πρῶτος ἔλαχες σ᾽ αὐτὴ τὴ χώρα ὀμπρός μου,
γειά σου, καὶ μὴ μοῦ φέρνεσαι κακόγνωμα· μόν᾽ σῶσε
κ᾽ ἐτοῦτα ἐδῶ κ᾽ ἐμένανε· τὶ σὰ θεό μου ἐσένα
κοιτώντας καὶ δοξάζοντας στὰ γόνατά σου πέφτω.
Καὶ τοῦτο τώρα ξήγα μου μὲ ἀλήθεια, νὰ τὸ ξέρω·
Ποιά γῆ ᾽ναι αὐτή, καὶ ποιός λαός; τί ἀνθρῶποι ἐδῶ γεννιοῦνται;
νἄναι νησάκι ξάστερο κι αὐτό, γιὰ μήπως ἄκρη

τῆς καρπερῆς εἶναι στεριᾶς πρὸς τὸ γιαλὸ ἁπλωμένη;»
Τότε γυρνᾷ καὶ τοῦ μιλᾷ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
«Γιὰ κούφιος εἶσαι, ὦ ξένε μου, γιὰ ἀπὸ μακριὰ μᾶς ἦρθες,
καὶ μὲ ρωτᾷς γι᾽ αὐτὴ τὴ γῆς. Δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσο
στὸν κόσμο ἀγνώριστη· πολλοὶ τὴν ξέρουν· κι ὅσοι ζοῦνε
πρὸς τοῦ ἥλιου τὴν ἀνατολή, κι ὅσοι στὰ μέρη ζοῦνε
ποὺ πέφτουν καταπίσωθε πρὸς τἀχνερὰ σκοτάδια.
Δὲν εἶναι γῆς γιὰ ἀλόγατα, παρὰ γεμάτη πέτρα·
μὰ πάλε μήτε γῆς φτωχή, κι ἁπλόχωρη ἂς μὴν εἶναι.
Στάρι περίσσιο καὶ κρασὶ καλὸ μᾶς δίνει ὁ τόπος,
τὶ πάντα πέφτει ἐδῶ βροχὴ καὶ μᾶς δροσαίνουν πάχνες·
γίδια καὶ βόδια βρίσκουνε καλὴ βοσκὴ ἐδῶ πέρα,
μὰ καὶ τὰ δέντρα μὲ νερὰ ποτίζουνται περίσσια.
Κ᾽ ἔτσι τὸ Θιάκι ἀκούστηκε κι ὡς τὴν Τρωάδα ἀκόμα,
ποὺ λένε ἀπ᾽ τὴν Ἀχαϊκὴ τὴ γῆς μακριὰ πὼς εἶναι.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἀναγάλλιασε ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσέας,
βλέποντας πὼς ὁ τόπος του εἶταν ἡ γῆς ἐκείνη,
ἀπ᾽ ὅσα τοῦ φανέρωσε τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.
Καὶ φώναξέ την κ᾽ εἶπε της μὲ λόγια φτερωμένα,
ἀλήθεια ὅμως δὲν ἔλεγε, παρὰ τὸ λόγο γύρνα,
πάντα μεγάλες πονηριὲς στὸ νοῦ του μελετώντας·
«Καὶ στὴν ἁπλόχωρη ἄκουγα τὴν Κρήτη γιὰ τὸ Θιάκι,
πέρ᾽ ἀπ᾽ τὰ πέλαγα· κ᾽ ἐγὼ τώρα ἔρχουμαι ἀπατός μου,
μ᾽ αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς θησαυρούς· στὰ τέκνα μου ἄλλα τόσα
ἀφῆκα, σάνε σκότωσα τὸ γιὸ τοῦ Ἰδομενέα,
τὸ γοργοπόδη Ὀρσίλοχο, καὶ ξέφυγα ἀποκεῖθε.
Κάθε ἄντρα σιταρόθρεφτο στὸ τρέξιμο νικοῦσε
στὴν Κρήτη αὐτός· μὰ θέλησε τὰ τρωαδίτικα ὅλα
νὰ μοῦ κρατήσῃ λάφυρα, ποὺ ἐγὼ ᾽παθα γιὰ δαῦτα,
καὶ σὲ πολέμους ἀντρικοὺς καὶ στἄγρια τὰ πελάγη,
τὶ τοῦ γονιοῦ του ἀκόλουθος δὲν ἔστεργα νὰ γίνω
στὴν Τροία, παρὰ μάχομουν μ᾽ ἄλλους δικούς μου πρῶτος.
Σιμὰ στὸ δρόμο τοὔστησα μὲ φίλο μου καρτέρι,
κι ἀπ᾽ τὰ χωράφια ἐρχάμενο τὸν πῆρα μὲ κοντάρι.
Εἴτανε νύχτα σκοτερὴ στὰ οὐράνια, καὶ κανένας
δὲν ἔνοιωσε, μόνε κρυφὰ τοῦ πῆρα τὴν ψυχή του.
Καὶ σὰν τονὲ θανάτωσα μὲ σουβλερὸ κοντάρι,
πῆγα σὲ πλοῖο σὲ Φοίνικες ἀρχόντους νὰ προσπέσω,

καὶ δῶρα ἀκριβοπόθητα τοὺς ἔδινα ζητώντας
μαζί τους νὰ μὲ πάρουνε στὴν Πύλο νὰ μ᾽ ἀφήσουν,
ἢ στὴν ἱερὴ τὴν Ἤλιδα ποὺ Ἐπειῶτες τὴν ὁρίζουν.
Ὅμως τοῦ ἀνέμου ἡ δύναμη τοὺς ἔσπρωχνε ἀποκεῖθε
χωρὶς νὰ θέν· δὲ ζήταγαν αὐτοὶ νὰ μὲ γελάσουν.
Καὶ τότες παραδέρνοντας φτάσαμ᾽ ἐδῶ τὴ νύχτα,
καὶ στὸ λιμένα μπήκαμε βαρὺ κουπὶ τραβώντας.
Δὲ συλλογιόμασταν φαΐ, κι ἂς εἴχαμέ του ἀνάγκη·
μόνε ἀπ᾽ τὸ πλοῖο βγήκαμε κι αὐτοῦ πλαγιάσαμε ὅλοι.
Στἄποσταμένο μου κορμὶ γλυκὸς κατέβηκε ὕπνος,
κ᾽ ἐκεῖνοι τότες ἔβγαλαν τὰ πράματα ἀπ᾽ τὸ πλοῖο.
κι ἀπάνω ἐδῶ στὴν ἀμμουδιὰ ποὺ κοίτομουν τὰ θέσαν.
Κατόπι στὴν ὡριόχτιστη κινῆσαν Σιδονία,
κ᾽ ἔμεινα ἐγὼ μονάχος μου μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη.»

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
κι ἁπλώνοντας τὸ χέρι της τὸν χάδεψε, καὶ φάνη
σὰ δέσποινα ὥρια καὶ τρανὴ σ᾽ ἔργα λαμπρὰ πιδέξια.
Καὶ φώναξέ τον κ᾽ εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«Μαριόλος καὶ παμπόνηρος θἄναι ὅποιος σὲ περάσῃ
σὲ κάθε ἀπάτη, μὰ καὶ θεὸς ἂν τύχῃ νἄναι ἀκόμα.
Σκληρὲ καὶ μυριοσόφιστε κι ἀχόρταγε στοὺς δόλους,
ὡς καὶ στὴ γῆς σου σὰ βρεθῇς δὲν τὸ ἀστοχᾷς τὸ ψέμα,
μήτε τὰ λόγια τὰ πλαστά, ποὺ ἀρχῆθες τ᾽ ἀγαποῦσες.
Μὰ τώρα αὐτὰ ἂς τἀφήσουμε· σοφοὶ εἴμαστε κ᾽ οἱ δυό μας,
πρῶτος κ᾽ ἐσὺ μὲς στοὺς θνητοὺς στὴ γνώση καὶ στὰ λόγια,
καὶ πάλε ἐγὼ μὲς στοὺς θεοὺς γιὰ νοῦ καὶ γιὰ ξυπνάδα
εἶμ᾽ ἀκουσμένη. Τοῦ Διὸς τὴν κόρη τὴν Παλλάδα,
τὴν Ἀθηνᾶ δὲ γνώρισες ἐσύ, ποὺ μερανύχτα
σοῦ παραστέκω, σ᾽ ὅλα σου τὰ πάθια φύλακάς σου,
καὶ ποὺ ἔκαμα τοὺς Φαίακες νὰ σ᾽ ἀγαπήσουν ὅλοι.
Καὶ τώρα ἀκόμα βγῆκα ἐδῶ, γιὰ νὰ συλλογιστοῦμε
πῶς νὰ σοῦ κρύψω τὰ καλὰ ποὺ οἱ Φαίακες σοῦ δῶκαν
καθὼς ὁ νοῦς μου τὰ ὅρισε, μαζί σου νὰ τὰ φέρῃς.
Μὰ νὰ σοῦ πῶ, καὶ τί δεινὰ στὸ σπιτικό σου ἡ μοῖρα
σοῦ φύλαξε· κ᾽ ἐσὺ καρδιὰ νὰ κάμῃς νἀπομένῃς,
καὶ σὲ κανένα μὴν ξηγᾷς οὔτ᾽ ἄντρα οὔτε γυναίκα,
πὼς ἀπ᾽ τὰ ξένα γύρισες, παρὰ ὅσα κι ἂν παθαίνῃς
ἀπὸ κακόβουλους θνητούς, ἀμίλητα νὰ τἄχῃς.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Δύσκολα ὁ ἄνθρωπος, θεά, σὲ νοιώθει ἂ σ᾽ ἀγναντέψῃ,
ὅσο κι ἂν ξέρῃ· γιατὶ ἐσὺ λογῆς μοιασίδια παίρνεις.
Τοῦτο γνωρίζω ἐγὼ καλά, πὼς πρῶτα μοῦ εἴσουν φίλη,
ὅσον καιρὸ μαχόμασταν οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία.
Μὰ ἀφότου ἐμεῖς κουρσέψαμε τὴ χώρα τοῦ Πριάμου,
καὶ στὰ καράβια μπήκαμε, κι ὁ θεὸς μᾶς σκόρπισε ὅλους,
δὲ σ᾽ εἶδα μήτε σ᾽ ἔνοιωσα, διογέννητη, ἀπὸ τότες,
μὲς στὸ καράβι μου νἀρθῇς καὶ νὰ μὲ διαφεντέψῃς.
Παρὰ πλανιόμουν ἄπαυα μὲ τὴν καρδιὰ καμένη,
ὡσότου ἀπὸ τὰ βάσανα οἱ θεοὶ μὲ λευτερῶσαν,
κ᾽ ἐσὺ πιὰ μὲ τὰ λόγια σου στὴν πλούσια γῆς τῶ Φαιάκων
μὲ γκάρδιωνες, καὶ μ᾽ ἔφερνες ἀτή σου μὲς στὴ χώρα.
Μὰ στοῦ γονιοῦ σου τὄνομα παρακαλῶ σε τώρα,
τὶ δὲν πιστεύω νἄφτασα στὸ ξάστερό μου Θιάκι,
μόνε πλανιέμαι σ᾽ ἄλλη γῆς, κι αὐτὰ θαρρῶ ποὺ μοὔπες,
μὲ πονηριὰ μοῦ τἄπλασες, τὸ νοῦ μου νὰ γελάσῃς·
λέγε μου, ἀλήθεια βρίσκουμαι στὴν ποθητὴ πατρίδα;»
Κ᾽ ἡ γαλανόματη Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπολογήθη τότες·
«Μὲ τέτοιες πάντα συλλογὲς τὸ νοῦ σου βασανίζεις·
γι αὐτὸ κ᾽ ἐγὼ στὰ πάθια σου μονάχο δὲ σ᾽ ἀφήνω,
ποὔσαι δὰ τόσο γνωστικός, καλὸς κι ἀνοιχτομάτης.
Ἂν εἶταν ἄλλος κ᾽ ἔρχονταν στὸν τόπο του ἀπ᾽ τὰ ξένα,
θενἄτρεχε, τὴ σύγκοιτη νὰ δῇ καὶ τὰ παιδιά του·
μὰ ἀκόμα ἐσὺ δὲ λαχταρεῖς νὰ μάθῃς καὶ ν᾽ ἀκούσῃς,
μόν᾽ πρῶτα τὴ γυναῖκα σου ζητᾷς νὰ δοκιμάσῃς,
ποὺ μὲς στὸν πύργο κάθεται καὶ τυραννιέται ἡ ἔρμη,
κ᾽ οἱ νύχτες της, κ᾽ οἱ μέρες της περνᾶνε μὲ τὰ δάκρια.
Ποτὲς δὲν τὸ φοβόμουνα, μόν᾽ τὄχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου,
πὼς πίσω θενἀρθῇς χωρὶς κανένα σύντροφό σου·
ὅμως στὸν Ποσειδώνα ἐγώ, στἀδέρφι τοῦ γονιοῦ μου,
δὲν ἤθελα νἀντισταθῶ, τὶ σοῦ εἶταν χολωμένος,
τὸ μάτι ἀφότου τύφλωσες τοῦ ἀγαπημένου γιοῦ του.
Τώρα τοὺς τόπους τοῦ Θιακιοῦ γιὰ νὰ πειστῇς σοῦ δείχνω.
Νά, τοῦ παλιοῦ θαλασσινοῦ τοῦ Φόρκυνα ὁ λιμιώνας·
νά, κ᾽ ἡ μακρόφυλλη ἡ ἐλιὰ στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη,
καὶ δίπλα της ἡ ἀχνόθαμπη σπηλιά, ἡ χαριτωμένη,
ἱερὸ λημέρι τῶν Νυφῶν ποὺ λέγουνται Ναϊάδες·

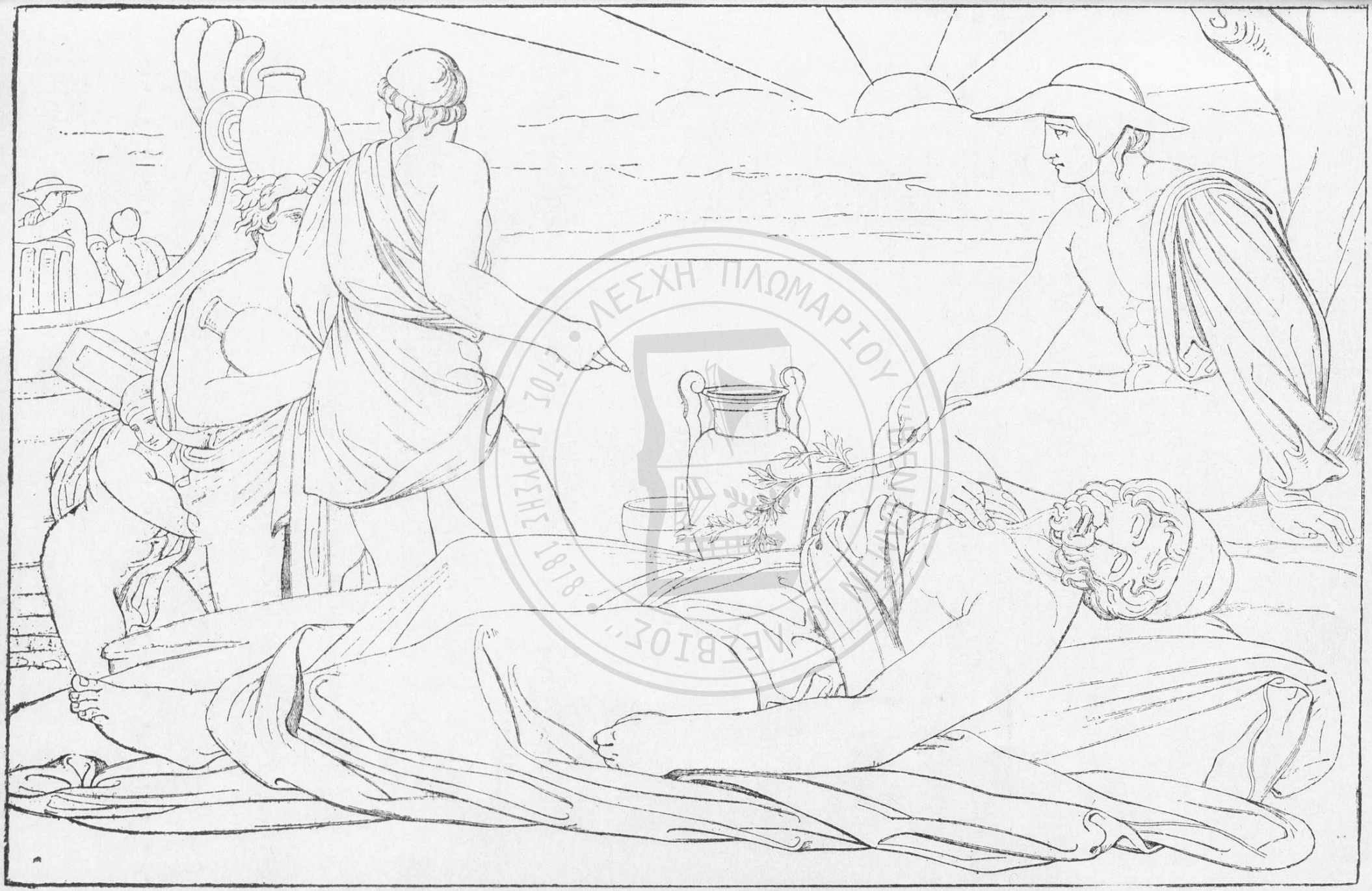

Οἱ Φαίακες τὸν Ὀδυσσέα, στὴν ἀμμουδιὰ τὸν ἔθεσαν καθὼς βαριοκοιμόταν (ν 119).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

ἐκεῖ 'ναι καὶ τὸ θολωτὸ τὸ σπήλιο ποὺ σ' ἐκεῖνες
πολλὲς ἐσὺ ἑκατοβοδιὲς καλόδεχτες τελοῦσες·
νά, καὶ τὸ Νήριτο βουνό, τόλόσκεπο ἀπὸ δάσια.»
Εἶπε, καὶ σκόρπισε ὁ ἀχνός, καὶ φάνη ἡ γῆς τριγύρω·
τὴν εἶδε κι ἀναγάλλιασε ὁ πολύπαθος Δυσσέας,
καὶ χαίροντας σὰ φίλησε τὴ γῆς τὴν πλουτοδότρα,
στὶς Νύφες προσευκήθηκε σηκώνοντας τὰ χέρια·
«Ὦ Νύφες, κόρες τοῦ Διός, νἀξιωθῶ σας πάλε
δὲν τὄλπιζα· σᾶς χαιρετῶ μὲ τὶς γλυκὲς εὐκές μου,
καὶ δῶρα θὰ σᾶς φέρνουμε σὰν πρῶτα ἐμεῖς περίσσια,
ἂν ἡ νικήτρα ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
ζωὴ μοῦ δώση, καὶ ἀντρειὰ στὸ γιὸ τὸν ἀκριβό μου.»
Κ' ἡ γαλανόματη Ἀθηνᾶ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Θάρρος, γι αὐτὰ ἂς μὴ νοιάζεται καθόλου τώρα ὁ νοῦς σου.
Μόν' ἔλα, καὶ τὰ πράματα στὰ βάθια τῶριου σπήλιου
ἂς πᾶμε νἀπιθώσουμε, κρυμμένα ἐκεῖ νὰ τἄχῃς·
κατόπι συλλογιόμαστε τί 'ναι καλὸ νὰ γίνῃ.»
Εἶπε, καὶ μπῆκε ἡ θέαινα στὸ ἀχνόθαμπο τὸ σπήλιο,
γιὰ νάβρῃ τοὺς κρυψῶνες του· καὶ τότες ὁ Ὀδυσσέας
τῆς ἔφερε τὰ χρυσικὰ καὶ τὰ χαλκοστολίδια,
καὶ τὰ καλόφτιαστα σκουτιὰ ποὺ οἱ Φαίακες τοῦ χαρίσαν.
Κι ἀφοῦ καλὰ τἀπίθωσε, βάζει τρανὸ λιθάρι
στοῦ σπήλιου τὸ ἔμπα ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.
Τότες καθῆσαν στῆς ἱερῆς ἐλιᾶς τὴ ρίζα οἱ δυό τους,
νὰ δοῦν πῶς θὰ ξεκάμουνε τοὺς ἄτιμους μνηστῆρες.
Κι ἄρχισε πρώτη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
δὲς τώρα τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες πῶς θὰ σπάσῃς,
ποὺ τρία χρόνια κυβερνοῦν τὸν πύργο σου, ζητώντας
μὲ δῶρα νἀποχτήσουνε τὸ ἰσόθεό σου ταίρι·
κ' ἐκείνη, πάντα κλαίγοντας, ποὺ ἀκόμα νὰ γυρίσῃς,
ἐλπίδες καὶ ταξίματα τοῦ καθενοῦ τους δίνει,
καὶ τοὺς μηνάει μηνήματα, κι ἂς κλώθῃ ὁ νοῦς της ἄλλα.»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος γύρισε καὶ τῆς εἶπε·
«Ἄλλοι, μὲ τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα τὴ μοῖρα,
θάνατο θἄβρισκα κακὸ κ' ἐγὼ μὲς στὸ παλάτι,
ἂν ὅλα δὲ μοῦ τἄλεγες καθάρια ἐσύ, ὦ θεά μου.
Καὶ τώρα ὁρμήνεψέ με πῶς νὰ πάω νὰ τοὺς παιδέψω·

ἀτή σου στέκου πλάγι μου καὶ δίνε μου ἀντρειοσύνη,
σὰν τότες ποὺ χαλνούσαμε τὰ ὥρια πυργιὰ τῆς Τροίας.
Ἂν ἔτσι μοῦ παράστεκες λαμπρή, ὦ γαλανομάτα,
καὶ μὲ τρακόσους θἄβγαινα νὰ χτυπηθῶ νομάτους
σιμά σου, τὶ τὴν πρόθυμη διαφέντεψή σου θἄχα.»

Κ᾽ ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότες·
«Σιμά σου θἄμαι, καὶ πολύ, καὶ δὲ θὰ σ᾽ ἀστοχήσω.
σὰν ἔρθῃ ἡ ὥρα· καὶ θαρρῶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες
ποὺ τώρα κατατρώγουνε τὸ βιός σου θὰ σκορπίσουν
καὶ τὸ αἷμα τους καὶ τὰ μυαλὰ τότε στὸ χῶμα ἀπάνω.
Μὰ πρῶτα πρέπει ἀγνώριστο στοὺς ἄλλους νὰ σὲ κάνω·
θὰ σοῦ ζαρώσω τὄμορφο καὶ λυγερὸ κορμί σου,
θὰ σοῦ ἀφανίσω τὰ ξανθὰ μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς σου,
καὶ θὰ ντυθῇς παλιόρουχο, νὰ σὲ σιχαίνουνται ὅλοι·
τὰ μάτια σου τὰ λαμπερά, θαμπὰ θὰ σοῦ τὰ κάνω,
ποὺ τιποτένιος νὰ φανῇς καὶ στοὺς μνηστῆρες ὅλους,
καὶ στὴ γυναίκα καὶ στὸ γιὸ ποὺ μὲς στὸ σπίτι ἀφῆκες.
Καὶ πρῶτα τὸ χοιροβοσκὸ πήγαινε νἀνταμώσῃς,
ποὺ νοιάζεται τοὺς χοίρους σου, καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του,
μὰ καὶ τὸ γιόκα σου ἀγαπᾷ, καὶ τὸ χρυσό σου ταίρι.
Σιμὰ στὰ ζῶα θὰ κάθεται, ποὺ βόσκουνε στὴν πέτρα
τοῦ Κόρακα, ποὺ εἶναι κοντὰ κ᾽ ἡ Ἀρέθουσα ἡ βρυσοῦλα.
Τρῶν βαλανίδια νόστιμα, κι ἀχνὸ νεράκι πίνουν,
καὶ καλοθρέφουνται μ᾽ αὐτὰ καὶ πλήθιο πάχος πιάνουν.
Ἐκεῖ μαζί του κάθησε καὶ ρώτηξέ τον ὅλα,
ὥσπου στὴν καλογύναικη νὰ πάω ἐγὼ τὴ Σπάρτη,
τὸ γιό σου τὸν Τηλέμαχο, Ὀδυσσέα μου, νὰ φωνάξω·
αὐτὸς στὴ Λακεδαίμονα, τοῦ Μενελάου τὴ χώρα,
πῆγε νὰ μάθῃ ἂν τάχα ζῇς κι ἀκούγεσαι στὸν κόσμο.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Τί δὲν τοῦ τὄλεγες ἐσύ, ποὺ ὅλα τὰ ξέρει ὁ νοῦς σου;
ἢ τάχα μὲς στὰ πέλαγα κι αὐτὸς γιὰ νὰ πλανιέται
μὲ βάσανα, καὶ νὰ τοῦ τρῶν οἱ ἄλλοι τὰ καλά του;»

Κ᾽ ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότες·
«Γι᾽ αὐτὸν μὴν πολυνοιάζεσαι· ἐγὼ τὸν ὁδηγοῦσα
ποὺ τὄνομά του νἀκουστῇ πηγαίνοντας κεῖ κάτω.
Βάσανα αὐτὸς δὲν ἔχει ἐκεῖ, μόν᾽ κάθεται στοὺς πύργους
τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα, καὶ χαίρεται τἀρίφνητα καλά του.

Μὲ μαῦρο πλοῖο οἱ ἄγουροι κι ἂν τοὔστησαν καρτέρι
ὡ χαλασμό του θέλοντας στὸ Θιάκι πρὶ γυρίσῃ,
δὲν τὸ φοβᾶμαι αὐτό· θαρρῶ πὼς κάμποσους μνηστῆρες
θὰ φάῃ ἡ γῆς, ποὺ σήμερα τὸ βιός σου καταλοῦνε.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, μὲ ραβδὶ τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλάδα,
καὶ ζάρωσε τὸ λυγερὸ καὶ τὄμορφο κορμί του,
καὶ τὰ ξανθὰ τοῦ ἀφάνισε μαλλιὰ τῆς κεφαλῆς του,
καὶ σκέπασε μὲ γέρικο πετσὶ τὰ μέλη του ὅλα·
τὰ δυό του μάτια θάμπωσε ποὺ πρῶτα ἀστραποφέγγαν,
καὶ μ᾽ ἄσκημα παλιόρουχα τοὔντυσε τὸ κορμί του,
κουρελιασμένα καὶ λερὰ καὶ μαῦρα ἀπὸ καπνίλα,
μ᾽ ἀπάνω λάφινη προβειὰ μακριὰ καὶ μαδημένη·
τοῦ δίνει καὶ ραβδὶ χοντρό, κ᾽ ἕναν τορβᾶ στὸν ὦμο
σκισμένο καὶ μὲ πρόστυχο σκοινὶ γιὰ κρεμαστήρι.

Αὐτὰ εἶπαν, καὶ χωρίστηκαν· κ᾽ ἐκείνη πῆγε νάβρῃ
στὴ θεία τὴ Λακεδαίμονα τἀγόρι τοῦ Ὀδυσσέα.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ξ

Κι ἀπ᾽ τὸ λιμάνι πῆρε αὐτὸς βουνήσιο μονοπάτι
σὲ δάσια μέσα, ποὺ ἡ θεὰ τοῦ τὄχε πεῖ πὼς ζοῦσε
ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς ποὺ νοιάζουνταν τὸ βιός του
πιώτερο ἀπ᾽ ὅλους ποὺ ὁ τρανὸς Δυσσέας εἶχε δικούς του.

Τὸν βρῆκε καὶ καθότανε στὰ ξώθυρα μονάχος,
μπρὸς σὲ μεγάλο αὐλόγυρο ἄψηλόστεκο κι ὡραῖο,
μὲ δρόμο γύρω, ποὺ ἴδιος του τὸν εἶχε ἐκεῖ φτιασμένο
γιὰ τοῦ ξενιτεμένου του τοῦ ἀφεντικοῦ τοὺς χοίρους,
δίχως νὰ ξέρῃ ἡ ἀφέντισσα κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης,
ἀπὸ βουνόπετρες συρτές, μ᾽ ἀγριαπιδιὲς φραγμένο.
Κι ἀπόξω ὀρθόστησε πολλὰ παλούκια πυκνωμένα
γύρω τριγύρω ἀπὸ ἰδρυὰ καλὰ πελεκημένα·
καὶ χοιρομάντρες δώδεκα μὲς στὴν αὐλὴ εἶχε χτίσει
κοντὰ κοντά, κ᾽ ἡ καθεμιὰ κλειοῦσε πενήντα μάννες
γουροῦνες χαμοπλαγιαστές· τἀσερνικὰ μαντρίζαν
ὄξω, πολὺ πιὸ λιγοστά· τὶ οἱ θεϊκοὶ οἱ μνηστῆρες
τὰ τρῶγαν, κι ὁ χοιροβοσκὸς τοὺς ἔφερνε ὁλοένα
κι ἀπό ᾽να, τὸ καλύτερο καὶ πιὸ παχὺ θρεφτάρι·
τρακόσα ἑξήντα ἀσερνικὰ τοῦ μνήσκανε μονάχα.

Τέσσερεις σκύλοι σὰ θεριὰ ξενύχτιζαν κοντά τους,
ποὺ ὁ πρῶτος τῶ χοιροβοσκῶν τοὺς εἶχε ἀναθρεμμένους.
Καινούρια ἐκεῖνος ταίριαζε στὰ πόδια του τσαρούχια,
βόδινο κόβοντας πετσὶ καλοχρωματισμένο·
γυρίζαν οἱ ἄλλοι ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ μὲ τὰ χοιροκοπάδια,
οἱ τρεῖς· τὸν τέταρτο ὁ βοσκὸς στὴ χώρα εἶχε σταλμένο,
θρεφτάρι στοὺς ἀπόκοτους μνηστῆρες γιὰ νὰ φέρῃ,
γιὰ νὰ τὸ σφάξουνε, νὰ φᾶν καὶ κρέας νὰ χορτάσουν.
Καὶ ξάφνω τὰ μαντρόσκυλα σὰν εἶδαν τὸ Δυσσέα,
τοῦ χύθηκαν γαυγίζοντας· τότες μὲ γνώση χάμου
κάθησε αὐτός, μὰ τοὔπεσεν ἡ ράβδα ἀπὸ τὸ χέρι,
κ᾽ ἐκεῖ θὰ κακοπάθαινε, στὴ στάνη του ἀποδίπλα,
μὰ χούμιξε γοργόποδος ξοπίσω ὁ χοιροτρόφος
στὴν ξώπορτα, καὶ τὸ πετσὶ τοῦ ξέφυγε ἀπ᾽ τὸ χέρι.
Καὶ τὰ σκυλιά του ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ σὰ σκόρπισε μὲ πέτρες
καὶ μὲ φοβέρες, γύρισε κι αὐτὰ εἶπε στὸν ἀφέντη·
«᾽Ακόμα λίγο, κι ἄξαφνα σὲ ξέσκιζαν οἱ σκύλοι,
κι ἀπ᾽ ἀφορμή σου, γέρο μου, πολὺ θὰ ντροπιαζόμουν.
Μὰ κι ἄλλα οἱ θεοὶ παθήματα καὶ στεναγμοὺς μοῦ δῶκαν,
τὶ κάθουμαι καὶ κλαίγω ἐδῶ θεόμοιαστον ἀφέντη·
κοιτάζω τὰ θρεφτάρια αὐτὰ γιὰ νὰ τὰ τρῶνε οἱ ξένοι,
κ᾽ ἐκεῖνος δίχως πόρεψη πλανιέται μερανύχτα
σὲ χῶρες μέσα ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων καὶ λημέρια,
ἂ ζῇ δὰ ἀκόμα κι ἂν θωρῇ τοῦ γήλιου τὴ λαμπράδα.
Μὰ ἔλα, γέρο, τώρα ἐσύ, κι ἂς πᾶμε στὴν καλύβα,
κι ἀπὸ ψωμὶ κι ἀπὸ κρασὶ ἡ καρδιά σου σὰ χορτάσῃ,
λὲς ἀποποῦθε φάνηκες, καὶ ποιά τὰ βάσανά σου.»
Εἶπε ὁ καλὸς χοιροβοσκός, καὶ μέσα τονὲ πῆρε,
καὶ τοὔστρωσε δασιὰ κλαδιὰ μ᾽ ἀγριογιδιοῦ ἀποπάνω
κροβειὰ τριχάτη καὶ τρανή, ποὺ στρῶμα του τὴν εἶχε.
Κι αὐτὸς μ᾽ ἐδαῦτα χάρηκε, καὶ φώναξέ τον κ᾽ εἶπε·
«Ὁ Δίας κ᾽ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἂς σοῦ δίνουν, ξένε,
γιὰ τὸ καλό σου δέξιμο, τὰ ποὺ ζητάει ἡ καρδιά σου.»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Μὰ κι ἀπὸ σένα πιὸ μικρὸς νὰ ἐρχότανε, δὲ θᾶταν,
ὦ ξένε μου, πρεπούμενο νὰ μὴν τιμήσω ξένο·
τ᾽ εἶναι τοῦ Δία ὅλ᾽ οἱ φτωχοὶ κ᾽ οἱ ξένοι· κι ἀρεστό ᾽ναι
τὸ λίγο ποὺ ἐμεῖς δίνουμε· νόμος αὐτὸς τῶ δούλων,

ποὺ τὸν καινούριο ἀφέντη τους τονὲ φοβοῦνται πάντα.
Τὶ τοὔκοψαν οἱ ἀθάνατοι τὸ γυρισμό του ἐκείνου,
ποὺ θὰ μ᾽ ἀγάπαε γκαρδιακὰ καὶ θἄδινέ μου πλούτια,
σπίτι καὶ χτῆμα καὶ μαζὶ γυναίκα ζηλεμένη,
κι ὅσα ὁ ἀφέντης ὁ καλὸς χαρίζει σὲ ἄνθρωπό του,
ποὺ καλοδούλεψε, κι ὁ θεὸς τὰ ἔργατά του ἀξαίνει,
καθὼς ἐμένα τὰ ἔργατα ποὺ κάνω αὐτὰ μοῦ ἀξαίνει.
Ἂ γέραζε κι ὁ ἀφέντης μου δῶ πέρα, τί χαρά μου.
Μὰ χάθηκε, ποὺ ἂς χάνουνταν ἡ φύτρα τῆς Ἑλένης
ἀλάκερη, ποὺ ἀντρῶν ψυχὲς πλῆθος γι᾽ αὐτὴ χαθῆκαν·
γιατὶ γιὰ τοῦ Ἀγαμέμνονα τὴ χάρη κι αὐτὸς πῆγε
στὸ Ἴλιο τἀλογάρικο, τοὺς Τρῶες νὰ πολεμήσῃ.»

Εἶπε, καὶ στὸ χιτώνα του σφιχτόδεσε τὴ ζώνη,
καὶ πρὸς τὶς μάντρες κίνησε, ποὺ εἶταν κλεισμένοι χοῖροι.
Δυὸ πῆρε καὶ τοὺς ἔσφαξε, κι ἀπὲ καψάλισέ τους,
τοὺς λιάνισε καὶ πέρασε τὰ κρέατα στὶς σοῦβλες,
καὶ σὰν καλοψηθήκανε τὰ φέρνει τοῦ Ὀδυσσέα,
ὁλόζεστα μὲ τὰ σουβλιά, καὶ μ᾽ ἄσπρο ἀλεύρι ἀπάνω.
Σμίγει καὶ τὸ μελόγλυκο κρασὶ μὲς στὸ καρδάρι,
καθίζει ἀγνάντια, τὸν καλεῖ, κι αὐτὰ τοῦ συντυχαίνει·

«Τρῶγε ἀπὸ δούλου χοιρινὸ κρεάσι τώρα, ὦ ξένε·
τὰ παχουλὰ θρεφτάρια μας τὰ χαίρουνται οἱ μνηστῆρες,
ποὺ μέσα τους εἶναι ἄσπλαχνη κι ἀθεόφοβη ἡ ψυχή τους.
Μὰ τἄνομα οἱ μακαριστοὶ θεοὶ δὲν τἀγαπᾶνε,
παρὰ τὰ δίκια καὶ καλὰ τιμοῦν καμώματά μας.
Κι ἂν κακοπράχτες κι ἄτιμοι πατήσουνε γῆς ξένη,
καὶ λάφυρα νἁρπάξουνε τοὺς βοηθήσῃ ὁ Δίας,
τὸ πλοῖο φορτώνουν, καὶ γοργὰ στὸν τόπο τους γυρνοῦνε,
τὶ τὴν ψυχή τους τυραννεῖ θεϊκῆς ὀργῆς τρομάρα.
Μὰ ἐτοῦτοι ἀπὸ θεοῦ φωνὴ θἀκοῦσαν καὶ θὰ μάθαν
τὸ μαῦρο τέλος του, ἐπειδὴς δὲν προξενεύουν δίκια,
μήτε γυρνοῦν στὰ σπίτια τους, μόν᾽ κάθουνται καὶ τρῶνε,
τὰ πλούτια μας μ᾽ ἀδιαντροπιὰ χωρὶς νὰ τὰ λυποῦνται.
Τὶ κάθε μέρα καὶ νυχτιὰ ποὺ μᾶς χαρίζει ὁ Δίας,
ἕνα σφαχτὸ δὲ σφάζουνε, καὶ μήτε δυὸ μονάχα·
ἀτέλειωτα καὶ τὸ κρασὶ τραβοῦν καὶ τὸ ρουφᾶνε,
γιατ᾽ εἶχε βιὸς ἀρίφνητο, κι ὅσο κανένας ἄλλος
δὲν εἶχε στὴ μαυροστεριὰ μηδὲ στὸ Θιάκι μέσα.

Εἴκοσι ἀρχόντοι μαζωχτοὶ δὲν ἔχουν τόσα πλούτια·
νὰ σ᾽τὰ μετρήσω. Δώδεκα κοπὲς βοδιῶνε κεῖθε·
κ᾽εἶναι ἄλλες τόσες πρόβατα, κι ἀκόμα τόσες χοῖροι·
γίδια κοπάδια δώδεκα, ἁπλωτά, ποὺ οἱ πιστικοί του
τὰ βόσκουν καὶ τὰ νοιάζουνται, καὶ ξένοι καὶ δικοί του.
Κ᾽ἐδῶ, στὴν ἄκρη τοῦ νησιοῦ, γιδιῶν κοπάδια βόσκουν
ἕντεκα, καὶ καλόβουλοι τὰ σαλαγᾶνε ἀνθρῶποι.
Καθεμερνὰ καθένας τους θὰ φέρῃ στοὺς μνηστῆρες
ἀπὸ τὰ γίδια τὰ παχιὰ τὸ πιὸ καλὸ ποὺ βρίσκει.
Ἐγὼ φυλάω καὶ νοιάζουμαι τοὺς χοίρους ἐδῶ ἐτούτους,
καὶ πάντα τὸν καλύτερο διαλέγω καὶ τοὺς στέλνω.»

Εἶπε· κ᾽ἐκεῖνος ἁρπαχτὰ τρωγόπινε σωπώντας,
καὶ μέσα του κρυφόπλεχνε κακὸ γιὰ τοὺς μνηστῆρες.
Καὶ σάνε καλοδείπνησε καὶ φράνθηκε ἡ καρδιά του,
ὁ ἄλλος τὸ ποτήρι του ποὺ γιὰ πιοτὸ κρατοῦσε,
κρασὶ γεμᾶτο τοὔδωσε, κι αὐτὸς τὸ καλοδέχτη,
καὶ φώναξέ του κ᾽εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«Φίλε, καὶ ποιός σ᾽ἀγόρασε μὲ βιὸς δικό του ἐσένα,
μεγάλος καὶ βαθιόπλουτος, καθὼς τὸν παρασταίνεις,
καὶ λὲς γιὰ τοῦ Ἀγαμέμνονα τὴ χάρη θἄχῃ πέσει;
Πές μου, μὴν τονὲ γνώρισα ποιός εἶταν· γιατὶ ὁ Δίας
κ᾽οἱ ἄλλοι θεοὶ θὰ ξέρουν ἂν τὸν εἶδα κ᾽ἐδῶ φέρνω
μαντᾶτα του· τὶ γύρισα μέρη πολλὰ στὸν κόσμο.»

Κι ὁ πρῶτος τῶ χοιροβοσκῶν ἀπάντησε καὶ τοὔπε·
«Μηδ᾽ἡ γυναίκα μήτε ὁ γιός, ὦ γέρο, δὲν ἀκούγει
τὸν ταξιδιώτη ποὺ ἔρχεται καὶ λέει μαντᾶτα φέρνει·
πολλοὶ πλανιοῦνται κ᾽ἔρχουνται γιὰ λίγη πόρεψή τους,
μὰ τοὺς γελοῦν μὲ ψέματα καὶ κρύβουν τὴν ἀλήθεια.
Ἂν τύχῃ κοσμογυριστὴς καὶ φτάσῃ ἐδῶ στὸ Θιάκι,
ἔρχεται, λόγια πλανερὰ στὴ δέσποινά μου κρένει,
κι αὐτὴ τὸν καλοδέχεται, κι ὅλα ζητάει νὰ μάθῃ,
χύνοντας δάκρια περισσά, σὰν ποὔναι τὸ συνήθειο
κάθε γυναίκας ποὺ ἄντρα της στὰ ξένα ἔχει χαμένο.
Ἔτσι κ᾽ἐσὺ θὰ σκάρωνες, ὦ γέρο, παραμύθια,
σ᾽ὅποιον χλαμύδα σοὔδινε νὰ βάλῃς καὶ χιτώνα.
Ὡς τόσο ἐκειοῦ θὰ τοὔγδαραν τὰ κόκκαλά του οἱ σκύλοι
καὶ τὰ ὄρνια τὰ γοργόφτερα, καὶ τέλειωσε ἡ ζωή του·
ἢ ψάρια τονὲ φάγανε στὴ θάλασσα, καὶ τώρα

τὰ κόκκαλά του στὴ στεριὰ κοίτουνται μὲς στοὺς ἄμμους.
Χάθηκ᾽ ἐκεῖνος, καὶ σ᾽ ἐμᾶς τοὺς φίλους μὰ σ᾽ ἐμένα
ἀκόμα πιώτερο ἄφησε τῆς στέρησης τὸν πόνο·
τὶ τέτοιο ἀφέντη πάγκαλο δὲ θάβρω ὅπου κι ἂν πάω,
μήτε στῆς μάννας μου ξανὰ καὶ στοῦ κυροῦ ἃ γυρίσω
τὸ σπίτι ποὺ γεννήθηκα, καὶ μ᾽ ἔθρεψαν ἐκεῖνοι.
Μήτε γιὰ κείνους τόσο ἐγὼ δὲ θἄκλαιγα, κι ἂς θέλω
νὰ τοὺς χαροῦν τὰ μάτια μου στὴν ποθητὴ πατρίδα·
μὰ τοῦ Ὀδυσσέα ποὺ χάθηκε μὲ συνεπαίρνει ὁ πόθος.
Ποὺ τὄνομά του ντρέπουμαι νὰ πῶ, κι ἂς λείπῃ, ὦ ξένε,
τὶ μ᾽ ἀγαποῦσε ὁλόψυχα καὶ μὲ πονοῦσε ἐκεῖνος·
φίλο ἀδερφὸ τὸν κράζω ἐγώ, κι ἂς βρίσκεται μακριά μου.»

Τότες τοῦ λάλησε ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας·
«Φίλε, ποὺ ἀρνιέσαι ὁλότελα νὰ πῇς πὼς θὰ ξανάρθῃ
ἐκεῖνος πάλε, κι ἄπιστος ὁλοένα μένει ὁ νοῦς σου,
ἐγὼ τοῦ βρόντου δὲ μιλῶ, παρὰ σοῦ λέω μὲ ὅρκο,
πὼς ὁ Δυσσέας ἔρχεται· κι ὅσο γιὰ συχαρίκια,
εὐτὺς ποὺ στὰ παλάτια του ὁ ἀφέντης σου πατήσῃ,
μὲ ὥρια χλαμύδα καὶ καλὸ χιτώνα θὰ μὲ ντύσῃς·
πρὶν ὅμως δὲν τὰ δέχουμαι, πολλὴ κι ἂν τἄχω ἀνάγκη·
τὶ ὅσο ἐγὼ σιχαίνουμαι τὶς μαῦρες πόρτες τοῦ Ἅδη,
τόσο κ᾽ ἐκεῖνον ποὺ ψευτιὲς σοφίζεται ἀπὸ φτώχεια.
Ὁ Δίας νἄναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
κ᾽ ἐτούτη ἡ στιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσέα ποὺ μὲ δέχτη,
πὼς ὅλ᾽ αὐτὰ θὰ τελεστοῦν καθὼς ἐγὼ τὰ λέγω.
Μέσα στὸ χρόνο αὐτὸν ἐδῶ θὰ φτάσῃ ὁ Ὀδυσσέας.
Τοῦτος ὁ μῆνας ἅμα βγῇ, κι ἅμα πατήσῃ ὁ ἄλλος,
θἀρθῇ πάλε στὸ σπίτι του, καὶ θὰ παιδέψῃ ἐκείνους
ποὺ βρίζουν τὴ γυναίκα του καὶ τὸ χρυσό του γιόκα.»

Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Μήτε σοῦ δίνω ἐγὼ ποτὲς τὰ συχαρίκια, ὦ γέρο,
καὶ μήτε ὁ Ὀδυσσέας θἀρθῇ στὸ σπίτι του· μόν᾽ πίνε
ἥσυχα ἐσύ, καὶ πίνοντας ἄλλη κουβέντα ἂς βροῦμε,
κι αὐτὰ μὴ μοῦ θυμίζῃς τα, γιατὶ πονεῖ ἡ καρδιά μου
σὰ μοῦ θυμίζουν ἄξαφνα τὸ δοξαστό μου ἀφέντη.
Καὶ τώρα ἂς τὸν ἀφήσουμε τὸν ὅρκο, ἂν καὶ μακάρι
νἄρθῃ ὁ Δυσσέας, καθὼς κ᾽ ἐγὼ ποθῶ κ᾽ ἡ Πηνελόπη,
κι ὁ θεόμοιαστος Τηλέμαχος κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης.

Ὡς τόσο τὸν Τηλέμαχο, τὸ τέκνο τοῦ Ὀδυσσέα,
τὸν πικροκλαίω, ποὺ οἱ θεοὶ τὸν θρέψαν σὰ βλαστάρι,
κ᾽ εἶπα, δὲ θἄβγῃ πιὸ ἀχαμνὸς ἀπ᾽ τὸ λαμπρὸ γονιό του,
τὸν ξακουστὸ στὴν ὁμορφιὰ καὶ στὸ κορμί, μὰ τώρα
κάποιος θνητὸς ἢ ἀθάνατος τοῦ θάμπωσε τὰ φρένα·
στὴν ὥρια Πύλο τράβηξε νἀκούσῃ τοῦ γονιοῦ του
μαντᾶτα. Κ᾽ οἱ καμαρωτοὶ μνηστῆρες τοὔχουν στήσει
καρτέρι πὰς στὸ γυρισμό, γιὰ νὰ χαθῇ τὸ γένος
καὶ τὄνομα τοῦ ἰσόθεου τοῦ Ἀρκείσιου ἀπ᾽ τὸ Θιάκι.
Μὰ ἂς τὸν ἀφήσουμε, ἢ πιαστῇ ἀπ᾽ αὐτούς, ἢ καὶ γλυτώσῃ,
σὰ βάλῃ ὁ Δίας τὸ χέρι του καὶ τονὲ διαφεντέψῃ.
Μόνε ἔλα, γέρο, κι ὅλα σου δηγήσου μου τὰ πάθια·
πές μου κ᾽ ἐτοῦτο ξάστερα· ποιός εἶσαι, κι ἀποποῦθε;
ποιοί ᾽ν᾽ οἱ γονιοί σου, ὁ τόπος σου; μὲ τί καράβι φάνης;
οἱ ναῦτες πῶς σὲ φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοί παινιένται
πὼς εἶναι; τἰ θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ μᾶς ὁρίζεις.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ἐγὼ τοῦτα.
Καὶ νἄχαμε γιὰ κάμποσον καιρὸ μὲς στὴν καλύβα
φαῖ καὶ γλυκερὸ κρασί, καὶ καλοκαθισμένοι
νὰ τρώγαμε, νὰ πίναμε, κ᾽ οἱ ἄλλοι νὰ δουλεῦαν,
θὰ σοῦ μιλοῦσα ἁλάκερο τὸ χρόνο δίχως κόπο,
καὶ πάλε δὲ θὰ τέλειωνα τὰ πάθια τῆς ψυχῆς μου,
ὅσα ἀπὸ θέλημα θεῶν σωρὸς μοῦ μαζωχτῆκαν.
Ἀπ᾽ τὴν ἁπλόχωρη βαστάει ἡ φύτρα μου τὴν Κρήτη,
καὶ πλούσιου ἀνθρώπου εἶμαι παιδί· κι ἄλλους πολλοὺς στὸ σπίτι
γέννησε γιοὺς κι ἀνάθρεψε μὲ τὴ στεφανωτή του,
μὰ ἐμένα ἐκεῖ μὲ γέννησε σκλάβα ἀγαπητικιά του.
Ὅμως σὰν τἄλλα του παιδιὰ κ᾽ ἐμένα μὲ τιμοῦσε,
ὁ Κάστορας τοῦ Ὕλακα· θρέμμα του ἐγὼ παινιέμαι,
ποὺ τονὲ λάτρευε σὰ θεὸ στὴν Κρήτη ὁ κόσμος ὅλος,
τἰ πλούτια καὶ καλοτυχιὰ καὶ ξακουστὰ εἶχε τέκνα
Μὰ τοῦ θανάτου οἱ δαίμονες στὸν Ἅδη σὰν τὸν πῆγαν,
τὰ παληκάρια του τὸ βιὸς μοιράστηκαν μὲ κλήρους,
κ᾽ ἐμένα λίγο μερτικὸ μοῦ ἀφῆκαν, κ᾽ ἕνα σπίτι.
Κόρη γονιῶν μυριόπλουτων πῆρα γυναίκα τότες,
ἀπὸ δική μου λεβεντιά, γιατὶ ἄναντρος δὲν εἴμουν
μήτε ἀνωφέλευτος ἐγώ· τώρα μοῦ λεῖψαν ὅλα.

Μὰ κι ἀπ' τὴν καλαμιὰ θαρρῶ ποὺ βλέπεις, θὰ μὲ νοιώσῃς,
τί εἶμουν πριχοῦ μὲ ζώσουνε τὰ βάσανα κ' οἱ πόνοι.
Θάρρος καὶ τόλμη ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ Ἄρης μοῦ χαρίσαν,
ποὺ ἀσκέρια ὀμπρός μου σπάζανε· σὰν ἔπαιρνα μαζί μου
παληκαράδες διαλεχτούς, καὶ στήναμε καρτέρι,
μεγάλο πλέχνοντας κακὸ τοῦ ὀχτροῦ, ἡ ἀντρειωμένη
ψυχή μου τότες θάνατο δὲ λόγιαζε ὀμπροστά της,
μόν' πρῶτος πρῶτος χούμιζα, κι ὅποιος ὀχτρὸς δὲ μπόρειε
νὰ μὲ ξεφύγῃ, τοὔπαιρνα τὴ ζωὴ μὲ τὸ κοντάρι.
Τέτοιος ἐγὼ στὸν πόλεμο· δὲ μ' ἄρεζαν χωράφια
καὶ σπιτικά, ποὺ συνηθοῦν λαμπρὰ παιδιὰ νὰ θρέφουν,
μόνε ὅλο πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ λαχτάραγε ἡ καρδιά μου,
πολέμους, καὶ καλόξεστα κοντάρια καὶ σαγίττες,
κακά, ποὺ φόβο σὲ ἄλλονοὺς κι ἀνατριχίλα δίνουν.
Μὰ πάλε, τὰ ὅσα μοὔβαζε ὁ θεὸς στὸ νοῦ ἀγαποῦσα·
τὶ ἄλλα ὁ ἕνας κυνηγάει, κι ἄλλα ζητάει ὁ ἄλλος.
Καὶ πρὶν ἀκόμα οἱ Ἀχαιοὶ πατήσουνε στὴν Τροία,
ἐννιὰ φορὲς ἐγὼ ἀρχηγὸς μὲ τὰ καράβια βγῆκα
σὲ ξένους τόπους, καὶ πολλὰ μάζευα τότες πλούτια.
Διάλεγα μέρος, καὶ πολλὰ μοῦ πέφταν καὶ στὸν κλῆρο.
Μεγάλωσε κι ἀρχόντηνε μεμιᾶς τὸ σπιτικό μου,
κι ὅλοι στὴν Κρήτη μ' ἔβλεπαν μὲ σεβασμὸ καὶ φόβο.
Μὰ σὰ στοχάστη ὁ βροντηχτὴς ὁ Δίας τὸ ταξίδι
τὸ τρομερό, ποὺ ἀρίθμητους ἀφάνισε λεβέντες,
ἐμένα καὶ τὸν ξακουστὸ Ἰδομενέα προστάξαν
νὰ πᾶμε οἱ δυό μας ἀρχηγοὶ στὸ Ἴλιο μὲ τὰ πλοῖα
Δὲν εἶταν τρόπος νἀρνηθῶ· βαρὺς τοῦ λαοῦ ὁ λόγος.
Χρόνους ἐννιὰ χτυπιούμασταν Ἀχαιοὶ μὲ Τρωαδῖτες,
στοὺς δέκα χρόνους πήραμε τὴ χώρα τοῦ Πριάμου·
ὅμως στὸ γυρισμὸ θεὸς μᾶς σκόρπισε τὰ πλοῖα,
κ' ἐμένα ὁ Δίας συφορὲς τοῦ δόλιου μελετοῦσε·
τὶ μόλις μήνα χάρηκα παιδιά, γυναίκα, πλούτια,
καὶ πόθος μοὔρθε στὴν καρδιὰ καράβια νἀρματώσω,
καὶ μὲ συντρόφους διαλεχτοὺς τὴν Αἴγυπτο νὰ σύρω.
Ἐννιὰ καράβια ἀρμάτωσα, καὶ τρέξαν μέσα κόσμος.
Ἕξη μερόνυχτα οἱ καλοὶ συντρόφοι τρωγοπίναν,
καὶ τότε ἐγὼ τοὺς ἔδινα παχιὰ σφαχτὰ ὁλοένα,
νὰ θυσιάζουνε στοὺς θεούς, νὰ γεύουνται κι ἀτοί τους.

Ἕβδομη μέρα, ἀπ᾽ τὴν πλατειὰ τὴν Κρήτη ξεκινώντας
μὲ δυνατὸ καλὸ Βοριὰ ἀρμενίζαμε στὰ πρύμα,
ποὺ ρέμα λὲς μᾶς ἔσερνε· μήτ᾽ ἕνα ἀπ᾽ τὰ καράβια
δὲν ἔπαθε, μόν᾽ ἄβλαβοι καθόμασταν, κ᾽ ἐκεῖνα
τὰ πήγαινε ἴσια ὁ ἄνεμος μαζὶ μὲ τοὺς ποδότες.
Σὲ μέρες πέντε φτάσαμε στοῦ ποταμοῦ τοῦ Αἰγύπτου
τὸ καλὸ ρέμα· καὶ ἄραξα τὰ δίπλωρα καράβια.
Πρόσταξα τότες τοὺς καλοὺς συντρόφους μου νὰ μείνουν
αὐτοῦ, πλάϊ στὰ καράβια τους, γιὰ νὰ τὰ διαφεντεύουν,
κ᾽ ἔστειλα βίγλες νὰ τηροῦν ἀπ᾽ τὶς κορφὲς τριγύρω·
μὰ ἐκεῖνοι ξεπαρθήκανε κι ὅπου ἤθελαν τραβῆξαν·
τῶν Αἰγυπτίων κουρσέψανε τὰ ὁλόμορφα χωράφια,
καὶ παῖρναν γυναικόπαιδα, χαλνούσανε τοὺς ἄντρες.
Κ᾽ ἦρθε ὡς τὴ χώρα τὸ βουητό, κι ἀκοῦν αὐτοὶ καὶ τρέχουν
σὰν ἔφεξε· καὶ γέμισε πεζούρα καὶ καβάλλα
ὅλος ὁ κάμπος, κι ἄστραφτε ὁ χαλκός· κι ὁ βροντοχάρης
ὁ Δίας στοὺς συντρόφους μου ρίχνει κακὴ φευγάλα,
κ᾽ ἕνας δὲν κότσε νὰ σταθῇ κι ὀχτρό του νἀντικρύσῃ,
γιατὶ παντοῦθε ἀφανισμὸς κακὸς τοὺς εἶχε ζώσει.
Τότες πολλοὺς μοῦ σκότωσαν τὰ κοφτερὰ σπαθιά τους,
κι ἄλλους τοὺς πιάσαν ζωντανοὺς καὶ στὴ σκλαβιὰ τοὺς ρίξαν.
Ὡς τόσο αὐτὸ τὸ στοχασμὸ μοῦ φέρνει ὁ Δίας στὸ νοῦ μου,
ἂν καὶ μακάρι ὁ θάνατος νὰ μ᾽ εὕρισκε ἐκεῖ πέρα,
τὶ κι ἄλλα μὲ προσμένανε παθήματα κατόπι.
Βγάζω καὶ θέτω καταγῆς τὸ κράνος, τὴν ἀσπίδα,
καὶ τὸ κοντάρι, κι ἀντικρὺ στοῦ βασιλέα τἄμάξι
πηγαίνοντας, προσπέφτω του, φιλῶ τὰ γόνατά του·
κ᾽ ἐκεῖνος μὲ σπλαχνίστηκε. μὲ κάθισε στἄμάξι,
καὶ μέσα στὰ παλάτια του μὲ πῆρε δακρυσμένο.
Πολλοὶ μὲ τὰ κοντάρια τους χυνόντανε ἀφρισμένοι,
γιὰ νὰ μὲ κόψουνε, μὰ αὐτὸς ἀλάργα τοὺς κρατοῦσε·
φοβότανε τὴ μάνητα τοῦ Δία τοῦ ξενοσώστη,
ποὺ τὰ ἔργα τὰ παράνομα τἄχει σὲ μέγα μῖσος.
Ἔμεινα ἐκεῖ χρόνους ἐφτά, καὶ τότε ἀπὸ τοὺς ντόπιους
μάζεψα πλούτια ἀρίφνητα, γιατὶ ὅλοι τους μοῦ δίναν.
Σὰν ἔγιναν τὰ χρόνια ὀχτώ, τότε ἦρθε κάποιος ἄντρας
ἀπ᾽ τὴ Φοινίκη, μάστορης στὸ ψέμα καὶ στὸ δόλο,
κι ἀχόρταγος, ποὺ πάμπολλους εἶχε ἀδικήσει ἀνθρώπους.

Ἐκεῖνος μὲ κατάπεισε νὰ πᾶμε στὴ Φοινίκη,
ποὺ βρίσκονταν τὰ σπίτια του καὶ τἄλλα χτήματά του.
Ἔμεινα χρόνο ἀλάκερο μαζί του στὴ Φοινίκη.
Μὰ οἱ μῆνες σάνε διάβηκαν κ᾽ οἱ μέρες σὰν τελειῶσαν,
κι ὁ χρόνος σάνε γύρισε κ᾽ οἱ ἐποχὲς ξανάρθαν,
μὲ πελαγόδρομο σκαρὶ μὲ παίρνει στὴ Λιβύα,
μὲ ἀπάτη, τάχα τὸ φορτιὸ μαζί του γιὰ νὰ φέρω,
μὰ μὲ σκοπό, σὰν πάω ἐκεῖ νὰ μ᾽ ἀκριβοπουλήσῃ.
Τὸν ἔνοιωσα, μὰ ἀνέβηκα στὸ πλοῖο του ἀπ᾽ ἀνάγκη.
Μὲ δυνατὸ καλὸ βοριὰ τραβοῦσε τοῦ πελάγου
πέρ᾽ ἀπ᾽ τὴν Κρήτη· χαλασμὸ τοὺς μελετοῦσε ὁ Δίας.
Τὴν Κρήτη σὰν ἀφήσαμε, κι ἄλλη στεριὰ τριγύρω
δὲ φαίνονταν, παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα παντοῦθε,
σύννεφο μαῦρο ἀπάνω μας τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἁπλώνει,
ποὺ θεοσκότεινα ἔγιναν τὰ πέλαγα ἀποκάτου.
Τότες ὁ Δίας βρόντηξε, καὶ μὲ τἀστροπελέκι
χτυπάει τὸ πλοῖο, κι ὁλόβολο τἀναποδογυρίζει
γεμᾶτο θειάφι· πέφτουνε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι,
γύρω στὸ μαυροκάραβο γυρνώντας σὰν κουροῦνες
καὶ χέρι θεοῦ τοὺς ἔκοβε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα.
Μὰ ἐμένα τοῦ πολύπαθου τετράψηλο κατάρτι
μοῦ βάζει ἀπ᾽ τὸ μαυρόπλωρο καράβι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
στὰ χέρια, ἀπὸ τὴ συφορὰ γιὰ νὰ γλυτώσω ἐκείνη.
Τ᾽ ἀγκάλιασα, καὶ μ᾽ ἔπαιρναν οἱ λυσσασμένοι ἀνέμοι.
Μέρες ἐννιὰ πλανιόμουνα, τὴ δέκατη τὴ νύχτα
μεγάλο κῦμα μ᾽ ἔρριξε στῶν Θεσπρωτῶν τὴ χώρα.
Ἐκεῖ μὲ δέχτη ὁ Φείδωνας ὁ ρήγας δίχως λύτρα
τὶ ὁ γιός του, ποὺ μὲ πρόφτασε ἀπ᾽ τὸ κρύο κι ἀπ᾽ τὸν κόπο
κατακομμένο μ᾽ ἔφερε στὸ πατρικὸ παλάτι,
κι ὁ ρήγας τότες μ᾽ ἔντυσε χλαμύδα καὶ χιτώνα.
Ἔμαθα γιὰ τὸν Ὀδυσσέα ἐκεῖ, τὶ μοῦλεγε κι ὁ ἴδιος
πὼς τονὲ δέχτη φιλικά, στὸν τόπο του σὰ γύρνα·
καὶ μοῦδειξε ὅσους θησαυροὺς εἶχε ὁ Δυσσέας συνάξει,
χαλκό, χρυσάφι, σίδερο μὲ τέχνη δουλεμένο,
ποὺ σῶναν καὶ τὴ δέκατη νὰ θρέψουνε γενιά του·
τόσα τοῦ μένανε καλὰ στοῦ βασιλέα τὰ σπίτια,
Καὶ στὴ Δωδώνη μοῦλεγε πὼς εἶχε αὐτὸς περάσει,
ἀπ᾽ τἄψηλόκορφο τὸ ἱδρὺ τὸ θέλημα τοῦ Δία

νἀκούσῃ πῶς θὰ ξαναρθῇ στὸ πλούσιο τὸ νησί του,
κρυφὰ μαθὲς ἢ φανερά, τόσον καιρὸ ποὺ λείπει.
Καὶ μὲς στὸ σπίτι στάζοντας μοῦ ὁρκίστη πὼς τὸ πλοῖο
εἶταν ριχμένο, κ᾽ ἕτοιμοι στεκόνταν οἱ συντρόφοι,
στὴ γῆς νὰ τονὲ φέρουνε τῆς ποθητῆς πατρίδας.
Ἐμένα ὅμως πρωτόστειλε, γιατ᾽ ἔτυχε καράβι
Θεσπρωτικὸ νὰ ξεκινάῃ στὸ καρπερὸ Δουλίχι.
Στὸ βασιλέα τὸν Ἄκαστο τοὺς εἶπε νὰ μὲ φέρουν,
μὰ αὐτοὶ κακὰ βουλεύτηκαν, γιὰ νὰ τραβήξω κι ἄλλα
παθήματα καὶ συφορές· κι ἀπ᾽ τὴ στεριὰ σὰ βγῆκε
πολὺ ἀνοιχτὰ τὸ πλεούμενο, σοφίστηκαν νὰ βροῦνε
τὸν τρόπο νὰ μὲ ρίξουνε μὲς στῆς σκλαβιᾶς τὰ πάθια.
Μοῦ βγάλαν τὴ χλαμύδα μου, μοῦ βγάλαν τὸ χιτώνα,
κι ἄλλο παλιὸ μὲ ντύσανε κουρέλι καὶ χιτώνα,
αὐτὰ ἐδῶ τὰ παλιόρουχα ποὺ βλέπεις κ᾽ ἔχω τώρα·
καὶ πρὸς τὸ βράδυ φτάσανε στὸ ξάστερο τὸ Θιάκι.
Σφιχτὰ μὲς στὸ καλόθρονο σὰ μ᾽ ἔδεσαν καράβι,
καὶ μὲ σκοινὶ πολύστρεφτο, πηδήξανε μὲ βιάση
στὴ γῆς, καὶ καλοκάθησαν νὰ φᾶνε στἀκρογιάλι.
Ὡς τόσο γλήγορα οἱ θεοὶ μοῦ ξέλυσαν τὸν κόμπο,
κ᾽ ἐγὼ μὲ τὸ παλιόρουχο σκεπάζοντας τὴν ὄψη,
ἀπ᾽ τὸ καλοπελέκητο κατέβηκα τιμόνι,
πάνω στὴ θάλασσα ἔρριξα τὸ στῆθος, καὶ τὰ χέρια
ἁπλώνοντας κολυμπητὰ βγαίνω στὴ γῆς, καὶ τρέχω
κι ἀνάμερά τους κρύβουμαι στὰ φυλλωτὰ τὰ δάσια.
Τοῦ κάκου γύριζαν αὐτοὶ καὶ δυνατὰ φωνάζαν·
μὰ δὲν τὸ κρίνανε καλὸ παρέκει νὰ ζητήσουν,
καὶ γύρισαν καὶ μπήκανε στὸ βαθουλὸ καράβι·
κ᾽ ἔτσ᾽ οἱ θεοὶ μὲ κρύψανε καλὰ καὶ δίχως κόπο,
καὶ στὴν αὐλὴ μὲ φέρανε φρόνιμου ἀνθρώπου. Βλέπεις,
ἀκόμα εἶναι τῆς μοίρας μου στὸν κόσμο αὐτὸν νὰ ζήσω.»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Ἄμοιρε ξένε, περισσὰ μὲ λύπησες δηγώντας
ἕνα ἕνα τὰ ὅσα τράβηξες καὶ τὰ ὅσα πῆγες κ᾽ ἦρθες.
Μὰ δὲ λαλεῖς, θαρρῶ, σωστά, καὶ μήτε θὰ μὲ πείσῃς
μὲ τὰ ὅσα μοῦ δηγήθηκες ἐσὺ γιὰ τὸ Δυσσέα.
Γιατί μαθὲς νὰ κάθεσαι καὶ ψέματα νὰ κρένῃς;
Καὶ μοναχός μου ξέρω ἐγὼ τὸ ἂν θὰ γυρίσῃ ἐκεῖνος

ξέρω πὼς ὅλ᾽ οἱ ἀθάνατοι τὸν ἔχουνε μισήσει,
καὶ νὰ χαθῇ δὲ στέρξανε στοὺς Τρωαδῖτες μέσα,
γιὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο ὕστερα σ᾽ ἀγαπητὲς ἀγκάλες.
Καὶ τότες οἱ Παναχαιοὶ θὰ τοὔστηναν μνημούρι,
κι ὄνομα θἄβγαζε λαμπρὸ νἀφήσῃ τοῦ παιδιοῦ του.
Μὰ τώρα οἱ Ἅρπυιες ἄδοξα τὸν πῆραν, κ᾽ ἐγὼ μένω
στὴ μάντρα μου ὁλομόναχος· μήτε στὴ χώρα κάτου
δὲν πάω, ἐξὸν ἡ φρόνιμη σὰν τύχῃ Πηνελόπη
νὰ μὲ φωνάξῃ, μήνημα ἀπὸ κάπου σὰν τῆς ἔρθῃ.
Καθίζουν τότες κι ὅλοι τους ψιλορωτοῦν τὸν ξένο,
κι αὐτοὶ ποὺ κλαῖνε καὶ πονοῦν γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ρήγα,
κι αὐτοὶ ποὺ χαίρουν, καὶ τὸ βιὸς ἁπλέρωτα τοῦ τρῶνε·
μὰ ἐγὼ κανένα δὲ ρωτῶ πιὰ ἀπ᾽ τὸν καιρὸ ποὺ κάποιος
μὲ γέλασε Αἰτωλὸς φονιάς, ποὺ σὲ χωριὰ καὶ χῶρες
πλανέθηκε, κ᾽ ἦρθ᾽ ὡς ἐδῶ, κ᾽ ἐγὼ τὸν καλοδέχτην.
Καὶ πὼς τὸν εἶδε μοῦλεγε στοῦ Ἰδομενέα στὴν Κρήτη,
τὰ πλοῖα του σὰ διόρθωνε τἀνεμοτσακισμένα,
καὶ πὼς μὲ τοὺς ἰσόθεους συντρόφους του θὰ φτάσῃ
τὸ θέρο ἢ τὸ χυνόπωρο μὲ πλούτια φορτωμένος.
Κ᾽ ἐσύ, ποὺ θεὸς σὲ φέρνει ἐδῶ, πολύπαθέ μου γέρο,
νὰ μοῦ κερδίσῃς μὴ ζητᾷς μὲ δόλους τὴν καρδιά μου·
μ᾽ αὐτὰ δὲ θὰ σὲ σεβαστῶ, καὶ δὲ θὰ σ᾽ ἀγαπήσω,
παρ᾽ ἀπὸ φόβο τοῦ Διὸς κι ἀπὸ ψυχοπονιά μου.»
Τότε ὁ Δυσσέας μίλησε ὁ πολύβουλος καὶ τοῦ εἶπε·
«Ἄπιστη ἀλήθεια τὴν καρδιὰ μέσα στὰ στήθια σου ἔχεις·
τοῦ κάκου πᾶν οἱ ὅρκοι μου, καὶ δὲ σὲ καταπείθω.
Μὰ συμφωνία ἂς κάμουμε, καὶ μάρτυρες ἂς εἶναι
οἱ ἀθάνατοι ἀποπάνωθε, ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια·
σ᾽ ἐτοῦτο ἂν ὁ ἀφέντης σου στὸ σπίτι του γυρίσῃ,
ἐσὺ μοῦ δίνεις φόρεμα χλαμύδα καὶ χιτώνα,
καὶ στὸ Δουλίχι στέλνεις με, ποὺ τὸ ποθεῖ ἡ καρδιά μου·
μὰ ἂν ὁ ἀφέντης δὲ φανῇ καθὼς ἐγὼ σοῦ κρένω,
τοὺς δούλους βάλε ἀπ᾽ τὸν γκρεμνὸ νὰ πᾶνε νὰ μὲ ρίξουν,
ποὺ ἄλλος φτωχὸς νὰ μὴν κοτάῃ νὰ σὲ ξαναγελάσῃ.»
Κι ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Μεγάλη δόξα καὶ τιμὴ στὸν κόσμο θἄχα, ὦ ξένε,
καὶ τώρα καὶ κατοπινά, στὸ σπίτι μου μιᾶς κ᾽ ἦρθες,
καὶ σοὔδωκα νὰ φᾷς νὰ πιῇς, κατόπι ἂν σὲ χαλνοῦσα,

καὶ δίχως πόνο σοὔπαιρνα τὴν ποθητὴ ζωή σου.
Μὲ τί καρδιὰ θὰ πρόσφερνα τότες εὐκὴ τοῦ Δία;
Μὰ ὥρα γιὰ δεῖπνο· ἂς ἔρχουνταν ἀμέσως οἱ συντρόφοι,
τραπέζι νὰ μᾶς στρώσουνε λαμπρὸ μὲς στὸ καλύβι.»
Αὐτὰ καθὼς μιλούσανε τὰ λόγια μεταξύ τους,
ζυγώνουν οἱ χοιροβοσκοὶ καὶ φέρνουνε τοὺς χοίρους.
Τοὺς κλείσανε νὰ κοιμηθοῦν ἐκεῖ ποὺ συνηθοῦσαν,
κι αὐτοί, στὶς μάντρες μπαίνοντας, βγάζαν ἀχὸ μεγάλο.
Κι ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς φωνάζει στοὺς συντρόφους·
«Φέρτε μου τὸ καλύτερο καπρὶ γιὰ νὰ τὸ σφάξω
τοῦ ξένου ἐδῶ, μὰ καὶ γιὰ μᾶς καλό, ποὺ μερανύχτα
πολλὰ τραβᾶμε ὅλο γι αὐτὰ τἀσπρόδοντα καπριά μας,
κι ἄλλοι μᾶς τρῶν τὸν κόπο μας χωρὶς νὰ μᾶς πληρώνουν.»
Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κ᾽ ἔσκισε τὰ ξύλα μ᾽ ἀξινάρι,
κι αὐτοὶ τοῦ φέρανε παχὺ καπρὶ πέντε χρονῶνε,
ἐκεῖ παράδιπλα τῆς στιᾶς· τοὺς θεοὺς δὲν ἀστοχοῦσε
ὁ γέρος ὁ χοιροβοσκός, τί ᾽χε στὰ φρένα γνώση.
Ἔκοψε τρίχες ἀπαρχὴ ἀπ᾽ τοῦ χοίρου τὸ κεφάλι,
καὶ στὴ φωτιὰ τὶς ἔρριξε· καὶ τῶν θεῶν εὐκόταν
νὰ φέρουνε στὸ σπίτι του τὸ γνωστικὸ Ὀδυσσέα.
Κατόπι σήκωσε δαυλὸ ποὺ δὲν τὸν εἶχε σκίσει,
καὶ βάρεσε καὶ σκότωσε τὸ ζῶ· κ᾽ οἱ ἄλλοι τότες
τὸ σφάξαν, τὸ καψάλισαν, τὸ κόψανε κομμάτια,
καὶ στοίβαξε αὐτὸς τὰ ὠμὰ ποὺ τἄκοβε ἀπ᾽ ὁλοῦθε,
μέσα στὴν σκέπη τὴν παχειά, καὶ τἄκαμε ἀπαρχή του·
καὶ σὰν τ᾽ ἀλεύρωσε καλά, πὰς στὴ γωνιὰ τὰ βάζει.
Καὶ τἄλλα τὰ λιανίσανε, τὰ πέρασαν στὶς σοῦβλες,
τὰ ψήσανε μὲ προσοχή, τὰ ξεσουβλίσαν ὅλα,
καὶ στοὺς ταβλάδες τἄρριξαν· καὶ στάθη τότε ὁ γέρος,
ποὺ ἔνοιωθε πάντα τὸ σωστό, νὰ τὸ καλομοιράσῃ.
Σὲ μέρη ἑφτὰ τὰ χώρισε· στὶς Νύφες θεὲς τὸ πρῶτο
καὶ στὸν Ἑρμῆ, τῆς Μαίας τὸ γιό, μαζὶ μ᾽ εὐκὲς προσφέρνει,
καὶ τἄλλα στὸν καθένα τους· καὶ τοῦ Ὀδυσσέα χωρίζει
τὸ ψαρονέφρι ἁλάκερο τοῦ χοίρου γιὰ τιμή του·
καὶ τό εἶδε αὐτὸς καὶ χάρηκε, κι ὀνόμασέ τον κ᾽ εἶπε·
«Ὅσο σ᾽ ἀγάπησα, Εὔμαιε, κι ὁ Δίας νὰ σ᾽ ἀγαπήσῃ,
ποὺ ἐμένα τὸν ἀσήμαντο τιμᾷς μὲ τέτοια δῶρα.»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·

«Τρῶγε, καλέ μου ξένε, ἐσὺ καὶ τὰ καλά μας χαίρου·
τὸ ἕνα ὁ θεὸς χαρίζει μας, καὶ τἄλλο μᾶς τἀρνιέται,
ὅπως στὸ νοῦ του βουληθῇ, τὶ δύνεται τὰ πάντα.»
Αὐτὰ εἶπε, κ᾽ ἔκαψε ἀπαρχὲς στοὺς θεοὺς τοὺς παναιώνιους,
κ᾽ ἔσταξε, κ᾽ ἔβαλε καυκὶ λαμπρὸ κρασὶ γεμᾶτο
μὲς στοῦ Ὀδυσσέα τοῦ κουρσευτῆ τὰ χέρια· τότε δίπλα
στὸ μερτικό του κάθησε· καὶ μοίραζε ὁ Μεσαύλης
ψωμί, ποὺ ὁ Εὔμαιος δοῦλο του τὸν εἶχε ἀγορασμένο.
ἀτός του ἀπὸ τοὺς Ταφινούς, σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης, 450
δίχως νὰ ξέρῃ ἡ ἀφέντισσα κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης·
κι ἁπλῶσαν χέρια στὰ ἕτοιμα φαγιὰ ποὖχαν ὀμπρός τους.
Κι ἀπὸ φαΐ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
πῆρ᾽ ὁ Μεσαύλης τὸ ψωμί, κ᾽ ἐκεῖνοι χορτασμένοι
ἀπὸ ψωμὶ καὶ κρέατα κινῆσαν νὰ πλαγιάσουν.
Νύχτα ἦρθε χασοφέγγαρη κι ἀγριωπή, ποὺ ὁ Δίας
ἔβρεχε, κι ἄνεμος ὑγρὸς ὁλονυχτὶς φυσοῦσε.
Τότες τοῦ γέρου μίλησε ὁ Δυσσέας, νὰ δοκιμάσῃ
ἂν ὁ ἴδιος τὴ χλαμύδα του θὰ βγάλῃ νὰ τοῦ δώσῃ, 460
ἢ σὲ ἄλλο σύντροφο θὰ πῇ, ἀφοῦ τόση τοῦ εἶχε ἀγάπη·
«Ἄκουσε τώρα, ὦ Εὔμαιε, κι ὅλοι οἱ συντρόφοι γύρω
κάτι ἔταξα, καὶ θὰ τὸ πῶ· τὶ τὸ τρελὸ μ᾽ ἀνάβει
κρασὶ ποὺ καὶ τοὺς γνωστικοὺς κινάει νὰ τραγουδᾶνε,
μὲ γέλοια νὰ γλεντίζουνε, καὶ στοὺς χοροὺς νὰ βγαίνουν,
μὰ καὶ νὰ λὲν ὅσα εἴτανε καλὸ νὰ μὴ λεχτοῦνε.
Τώρα κ᾽ ἐγώ, ποὺ ἀρχίνησα νὰ λέω, δὲ θὰ τὸ κρύψω.
Μακάρι νιότη νἄχα ἐγώ, καὶ τέτοια γερωσύνη,
σὰν ποὺ εἶχα σάνε στήσαμε καρτέρι ὀμπρὸς στὴν Τροία.
Ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρέα ὁ Μενέλαος κι ὁ μέγας Ὀδυσσέας 470
εἴτανε τότες ἀρχηγοί, κ᾽ ἐμένα βάλαν τρίτο.
Στὴ χώρα φτάνοντας σιμὰ καὶ στἆψηλὸ τὸ κάστρο,
ἐκεῖ τριγύρω στὰ πηχτὰ χαμόδεντρα, στοῦ βάλτου
τὶς καλαμιὲς πλαγιάσαμε κρυμμένοι στἄρματά μας·
καὶ νύχτα πλάκωσε κακή, Βοριὰς πολὺς φυσοῦσε,
ποὺ ὅλα παγῶναν, καὶ ψυχρὸ σὰν πάχνη ἔπεφτε χιόνι,
καὶ τὸ κρουστάλλι ὁλόγυρα κολνοῦσε στὶς ἀσπίδες.
Ὅλοι εἶχαν καὶ φορούσανε χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
κι ἀναπαυόνταν ἥσυχα κάτω ἀπὸ τὶς ἀσπίδες·
ἐγὼ ὅμως τὴ χλαμύδα μου σὲ σύντροφο εἶχ᾽ ἀφήσει 480

ἀστόχαστα· δὲν τὄλεγα ποτὲς νὰ ξεπαγιάσω·
μόνο τὴ ζώνη τὴ λαμπρὴ καὶ τὴν ἀσπίδα πῆρα.
Στὴν τρίτη βίγλα τῆς νυχτός, τότες ποὺ τἄστρα γέρνουν,
μὲ τὸν ἀγκώνα σάλεψα τὸν Ὀδυσσέα σιμά μου,
κι αὐτὸς μεμιὰς μ᾽ ἀγρίκησε· καὶ φώναξά τον κ᾽ εἶπα·
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη Διογενῆ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
πάω νὰ πεθάνω· κάποιος θεὸς μὲ γέλασε νὰ μείνω
μὲ τὸ χιτώνα μοναχά, καὶ γλυτωμὸ δὲ βλέπω.»
Ἔτσ᾽ εἶπα, καὶ στὰ φρένα του νά, τί στοχάστη ἐκεῖνος, 490
μεγάλος καθὼς εἴτανε στὸ νοῦ καὶ στοὺς πολέμους·
σιγομιλώντας ἔσκυψε καὶ μοὖπε· «Σώπα τώρα,
μὴν τύχῃ κι ἄλλος Ἀχαιὸς κανένας σ᾽ ἀγρικήσῃ.»
Κατόπι στὸν ἀγκώνα του τὴν κεφαλὴ ἀκκουμπώντας,
μίλησε· «Ἀκούστε, φίλοι μου, κι ὄνειρο μοὖρθε θεῖο
στὸν ὕπνο· βγήκαμε πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὰ καράβια,
κι ἂς πάῃ τοῦ Ἀγαμέμνονα κάποιος νὰ πῇ, τοῦ ἀφέντη,
ἀπ᾽ τὰ καράβια πιὸ πολλοὺς νὰ στείλῃ ἐδῶ νἀρθοῦνε.»
Εἶπε, κι ὁ Θόας τοῦ Ἀντραίμονα ὁ γιὸς πηδάει ἀμέσως
καὶ τὴν πορφυροχρώματη χλαμύδα του πετώντας 500
τρέχει στὰ πλοῖα· τυλίχτηκα τότες ἐγὼ τὸ ροῦχο
χαρούμενος, καὶ πλάγιασα· καὶ φάνηκε ἡ Αὐγοῦλα
λάμποντας ἡ χρυσόθρονη. Καὶ νἄχα τώρα ἐκεῖνα
τὰ νιᾶτα καὶ τὴ δύναμη, θὰ μοὔδινε χλαμύδα
κάποιος μὲς στῶ χοιροβοσκῶν τὶς μάντρες, ἀπ᾽ ἀγάπη
καὶ σεβασμὸ πρὸς ἄνθρωπο καλὸ καὶ παινεμένο·
μὰ τώρα μ᾽ ἀψηφοῦν, γιατὶ μὲ βλέπουν μὲ κουρέλια.»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Καλὰ μᾶς τὴ δηγήθηκες τὴν ἱστορία σου, γέρο,
δὲν εἶπες τίποτε ἄτοπο, μηδὲ ποὺ θὰ σὲ βλάψῃ·
δὲ θὰ σοῦ λείψῃ μήτ᾽ αὐτό, μηδ᾽ ὅ,τι ἄλλο ταιριάζει 510
σὲ ἱκέτη ποὺ ἔπαθε πολλά, καὶ ποὺ ἔρχεται ὁμπροστά μας·
ὅμως σὰ φέξῃ πάλε αὐγή, θὰ βάλῃς τὰ παλιά σου.
Γιατ᾽ ἀλλαξὲς δὲν ἔχουμε χλαμύδες καὶ χιτῶνες
ἐδῶ πολλές, παρ᾽ ἀπὸ μιὰ καθένας μας τὴν ἔχει.
Ὅμως σὰν ἔρθῃ ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Ὀδυσσέα,
τότε θενὰ σοῦ δώσῃ αὐτὸς χλαμύδα καὶ χιτώνα,
κι ὅπου ἡ καρδιά σου λαχταρεῖ θὰ σὲ ξεπροβοδήσῃ.»
Σὰν εἶπε αὐτὰ σηκώθηκε καὶ τοῦ ἔφτιασε τὸ στρῶμα

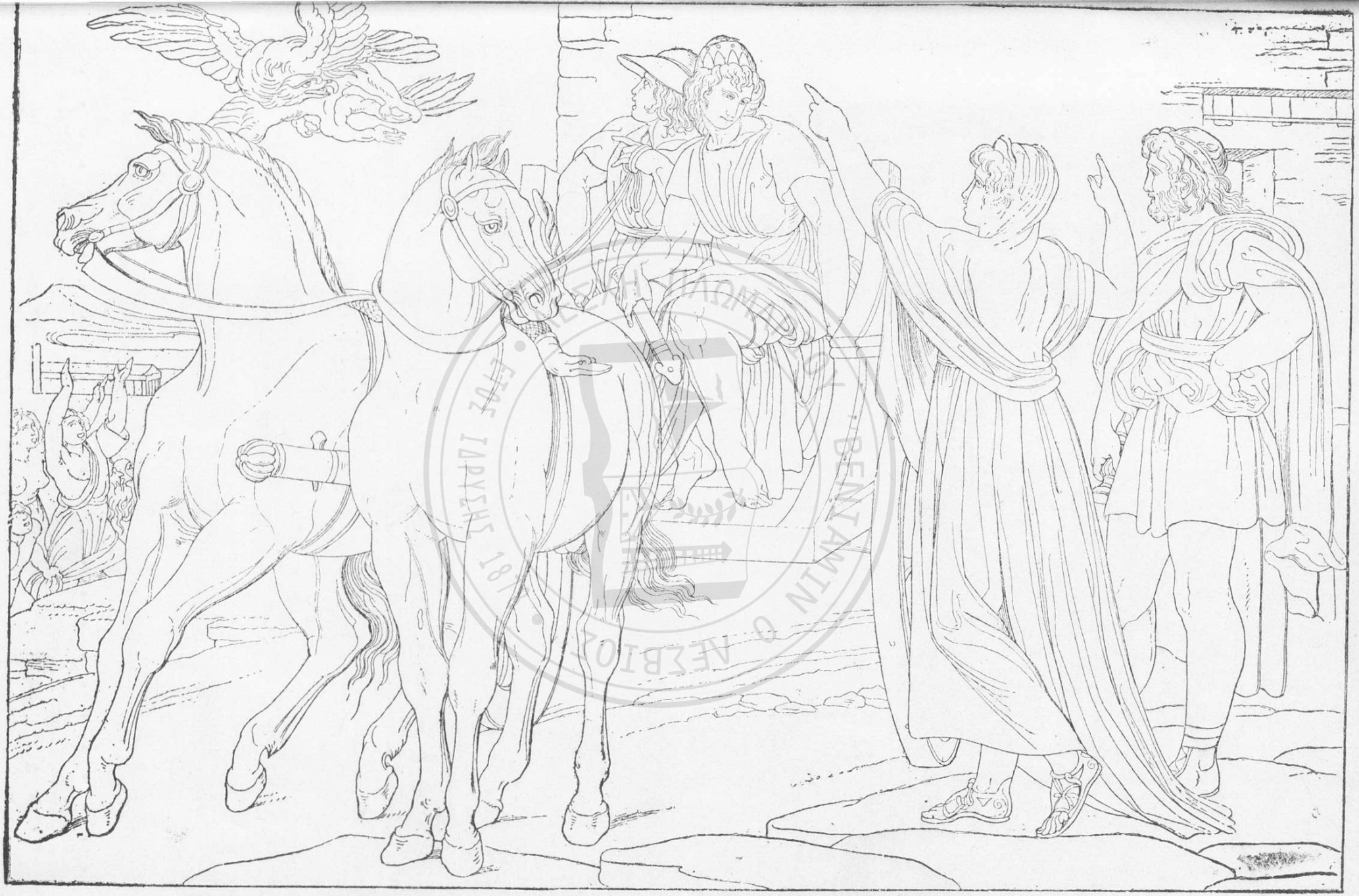

Ἡ Ἑλένη στὴ Σπάρτη δείχνει στὸν Τηλέμαχο τὸ καλὸ σημάδι τοῦ ἀϊτοῦ μὲ τὴ χήνα (ο 160—181).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

σιμὰ στὴ στιά, ὅπου ἔβαλε γιδιῶνε καὶ προβάτων
προβιές, κι ἀπάνω τοῦ ἔρριξε, σὰν πλάγιασε ὁ Δυσσέας,
τρανὴ χλαμύδα καὶ χοντρή, ποὺ κι ἄλλη εἶχε δική του,
νὰ τὴ φορῇ σὰν πλάκωνε πολὺ βαρὺς χειμώνας.
Ἔτσι ὁ Δυσσέας κοιμήθηκε, κοιμήθηκαν καὶ τἄλλα
τὰ παληκάρια πλάγι του· μὰ ὡς τόσο ὁ χοιροτρόφος
δὲν ἔστεργε νὰ κοιμηθῇ μακριάθε ἀπὸ τοὺς χοίρους,
μόνε ἀρματώθηκε νὰ βγῇ· καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας
ποὺ γιὰ τὸ βιός του νοιάζουνταν σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης.
Πρῶτα στοὺς ὤμους τοὺς πλατιοὺς κρεμάζει τὸ σπαθί του,
βάζει χλαμύδα χοντρουλή, προφύλαμα τοῦ ἀνέμου,
κ᾽ ἔρριξ᾽ ἀπάνω του προβειὰ παχειᾶς μεγάλης γίδας,
πῆρε κοντάρι σουβλερό, νὰ διώχνῃ σκύλους κι ἄντρες,
καὶ πῆγε πλάγιασε κοντὰ στἀσπρόδοντα θρεφτάρια,
κάτου ἀπὸ πέτρα θολωτὴ καὶ στοῦ Βοριᾶ τὸ ἀπάγγιο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ο.

Κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ στὴ διάπλατη τὴ Λακεδαίμονα ἦρθε,
στὸν ἄξιο γιὸ τοῦ ἀντρόψυχου Ὀδυσσέα νὰ θυμίσῃ
τὸ γυρισμό του νὰ νοιαστῇ, καὶ νἄρθῃ στὴν πατρίδα.
Τὸν βρῆκε μὲ τοῦ Νέστορα τὸ γιὸ τὸν παινεμένο
στὸ πρόσπιτο τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου πλαγιασμένο·
βαθιὰ γλυκοκοιμότανε τοῦ Νέστορα τὸ τέκνο,
ὄχι ὅμως κι ὁ Τηλέμαχος, ποὺ ἀκοίμητο τὸν κράτα
ἡ συλλογὴ τοῦ κύρη του στὴ θεία τὴ νύχτα μέσα.
Σιμά του στάθη κ᾽ εἶπε του ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
«Τηλέμαχε, δὲν πρέπει πιὰ στὰ ξένα νὰ πλανιέσαι,
στὸ σπίτι βιὸς ἀφήνοντας κι ἀγέρωχους ἀνθρώπους,
μὴν τύχῃ αὐτοὶ καὶ μοιραστοῦν καὶ καταλύσουν ὅλους
τοὺς θησαυρούς σου, καὶ σοῦ βγῇ χαμένο τὸ ταξίδι.
Τρέχα πὲς στὸν τρανόφωνο Μενέλαο νὰ σὲ στείλῃ
στὸ σπίτι, ἀκόμα γιὰ νὰ βρῇς τὴν ἀκριβή σου μάννα,
ποὺ τώρα τὴν παρακινοῦν κι ὁ κύρης καὶ τἀδέρφια
νὰ πάρῃ τὸν Εὐρύμαχο, ποὺ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
καὶ στἀντιπροίκια πέρασε καὶ στὰ περίσσια δῶρα.
Μὴν τύχῃ κι ἄθελά σου αὐτὴ πάρῃ τὸ βιὸς καὶ φύγῃ.
Τὶ τῆς γυναίκας τὴν ψυχὴ τὴν ξέρεις δὰ πῶς εἶναι·

θέλει νἀξαίνῃ τὰ καλὰ τοῦ ἀντρὸς ποὺ θὰ τὴν πάρῃ,
μὰ τὰ προτερινὰ παιδιὰ καὶ τὸν ἀγαπημένο
τὸ σύγκοιτο ποὺ πέθανε, δὲ θέλει νὰ τοὺς ξέρῃ.
Πήγαινε τώρα, τὸ ἔχει σου νὰ μπιστευτῇς στὰ χέρια
τῆς παρακόρης ποὺ θὰ δῇς πιὸ τίμια ἀπὸ τὶς ἄλλες,
ὡσότου νύφη δοξαστὴ οἱ θεοὶ σοῦ φανερώσουν.
Κι ἄλλο ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κ᾽ ἐσὺ στὸ νοῦ σου βάλ᾽ τον·
κρυφὸ καρτέρι σοὔστησαν οἱ πρῶτοι ἀπ᾽ τοὺς μνηστῆρες,
μὲς στὸ στενὸ ποὺ ἀνάμεσο Θιάκι καὶ Σάμη πέφτει,
γιὰ νὰ σοῦ πάρουν τὴ ζωὴ στὸν τόπο σου πρὶν φτάσῃς.
Δὲν τὸ φοβᾶμαι αὐτό· θαρρῶ πὼς κάμποσους μνηστῆρες
θὰ φάῃ ἡ γῆς, ποὺ σήμερα τὸ βιός σου καταλοῦνε.
Ὡς τόσο βάστα ἀπ᾽ τὰ νησιὰ μακριὰ τ᾽ ὡριὸ καράβι,
κι ὅλο τὴ νύχτα ἀρμένιζε· καὶ πρύμο θὰ σοῦ στείλῃ
ἀγέρα ὅποιος ἀθάνατος σὲ διαφεντεύει πάντα.
Στὸ πρῶτο πρῶτο τοῦ Θιακιοῦ τἀκρόγιαλο ποὺ φτάσῃς,
στεῖλε μὲ τοὺς συντρόφους σου μαζὶ τὸ πλοῖο στὴ χώρα,
καὶ πρῶτα ἀπ᾽ ὅλα ἐσὺ νὰ πᾷς νὰ βρῇς τὸ χοιροτρόφο,
ποὺ νοιάζεται τοὺς χοίρους σου, καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του.
Ἐκεῖ τὴ νύχτα πέρασε, καὶ στεῖλ᾽ τονε στὴ χώρα
τὴν εἴδηση τῆς γνωστικιᾶς νὰ φέρῃ Πηνελόπης,
πὼς γλύτωσες, κ᾽ εἶσ᾽ ἄβλαβος, κ᾽ ἔφτασες ἀπ᾽ τὴν Πύλο.»

Εἶπε, καὶ τράβηξε ψηλὰ στὸν Ὄλυμπο νἀνέβῃ.
Κι αὐτὸς τὸ γιὸ τοῦ Νέστορα σκουντώντας μὲ τὸ πόδι,
ἀπ᾽ τὸ θεόγλυκο ὕπνο του τὸν ξύπνησε, καὶ τοῦ εἶπε·

«Πεισίστρατε τοῦ Νέστορα, σήκου, σταμάξι ζέψε
τἄλογα τὰ μονόνυχα, νὰ πάρουμε τὸ δρόμο.»

Καὶ τότε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα τοῦ ἀντίσκοψε καὶ τοῦ εἶπε·

«Δὲ γίνεται, Τηλέμαχε, νὰ βγοῦμε μὲς στὴ νύχτα,
βιάση πολλὴ κι ἂν ἔχουμε· θὰ φέξῃ ὅπου καὶ νἄναι.
Περίμενε ὥσπου ὁ δοξαστὸς Μενέλαος τοῦ Ἀτρέα
φορτώσῃ πὰς σταμάξι σου τὰ δῶρα ποὺ σοῦ δίνει,
καὶ μὲ γλυκοὺς χαιρετισμοὺς σοῦ πῇ τὸ κατευόδιο·
τὶ ἀπ᾽ ὅσους τὸν φιλοξενοῦν θυμᾶται ὁ ξένος πάντα
ἐκεῖνον ποὺ μὲ ξέχωρη τὸν καλοδέχτη ἀγάπη.»

Αὐτά εἶπε, κ᾽ ἡ χρυσόθρονη φάνηκε εὐτὺς ἡ Αὐγοῦλα.
Κ᾽ ἔρχετ᾽ ὁ μεγαλόφωνος Μενέλαος σιμά τους,
ἅμα σηκώθη ἀπ᾽ τὸ πλευρὸ τῆς ὥριας σύγκοιτής του.

Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
ντύνεται ἀμέσως βιαστικὰ τὸ λαμπερὸ χιτώνα,
στοὺς ἀντρειωμένους ὤμους του ρίχνει βαρειὰ φλοκάτα,
καὶ βγαίνει καὶ προστέκεται· κι αὐτὰ τοῦ συντυχαίνει
τὸ παληκάρι ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα·
«Γιὲ τοῦ Ἀτρέα διόθρεφτε, Μενέλαε βασιλέα,
Εἶναι ὥρα νὰ μὲ στείλῃς πιὰ στὴν ποθητὴ πατρίδα,
γιατ᾽ ἡ καρδιά μου λαχταρεῖ νὰ ξαναρθῶ στὸ σπίτι.»
Καὶ τότε ὁ μεγαλόφωνος Μενέλαος τοῦ κρένει·
«Νὰ σὲ κρατήσω ἐδῶ πολύ, Τηλέμαχε, δὲ θέλω,
τὸ γυρισμό σου ἀφοῦ ποθεῖς· ὅποιος περίσσια δείχνει
στὸν ξένο ἀγάπη γιὰ ὄχτρητα, τὸν κατακρίνω ἐτοῦτον·
σ᾽ ὅλα τὸ μέτριο πιὸ καλό· κακό, νὰ λὲς τοῦ ξένου
νὰ φύγῃ, ἂ δὲν τὸ θέλῃ αὐτός· κακό, καὶ νὰ κρατᾷς τον
στὴ βιάση του. Σὰ βρίσκεται σιμά σου, φίλευέ τον·
ἂν πάλε θέλῃ μισεμό, καλοπροβόδιζέ τον.
Μεῖνε ὅμως πρῶτα νὰ μὲ δῇς στἀμάξι νἀπιθώνω
τὰ ὥρια σου δῶρα, καὶ νὰ πῶ τῶ γυναικῶνε μέσα
μὲ τὰ πολλὰ βρισκούμενα τραπέζι νὰ μᾶς στρώσουν.
Δόξα περίλαμπρη γιὰ μᾶς, καὶ γιὰ τὰ σένα κέρδος,
ποὺ πᾶτε δρόμο μακρινό, νὰ φᾶτε καὶ νὰ πιῆτε.
Καὶ στὴν Ἑλλάδα ἂν θὲς νὰ βγῇς, καὶ σ᾽ ὅλο τὸ Ἄργος μέσα,
ἔρχουμαι ἀντάμα σου κ᾽ ἐγώ· τὸ ἁμάξι θὰ σοῦ ζέψω,
καὶ θὰ σὲ πάρω σὲ πολλὲς ἀνθρώπων πολιτεῖες·
κανένας τότες μ᾽ ἀδειανὰ δὲ θὰ μᾶς στείλῃ χέρια,
παρὰ σ᾽ ἐμᾶς ἢ τρίποδα καλόχαλκο, ἢ λεβέτι,
ἢ δυὸ μουλάρια, ἢ καὶ χρυσὸ ποτήρι θὰ χαρίσῃ.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Τοῦ Ἀτρέα γόνε διόθρεφτε, Μενέλαε βασιλέα,
θέλω νὰ πάω στὸν τόπο μου, τὶ δὲν ἀφῆκα πίσω
σὰν ἔφευγα κανένανε νὰ μοῦ φυλάῃ τὸ βιός μου·
μὴν τύχῃ ὁ ἴδιος μου χαθῶ τὸν κύρη μου ζητώντας,
ἢ χάσω πολυτίμητο στολίδι ἀπ᾽ τὰ παλάτια.»
Σὰν ἄκουσε ὁ τρανόφωνος Μενέλαος ἐτοῦτο,
παράγγειλε στὴ σύγκοιτη καὶ στὶς γυναῖκες μέσα
μὲ τὰ πολλὰ βρισκούμενα τραπέζι νὰ τοιμάσουν.
Μόλις σηκώθηκε, ἔφτασε κοντὰ κι ὁ Ἐτεωνέας,
ποὺ δὲν καθόταν μακριά· καὶ τοὔπε ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρέα

νἀνάψῃ ἀμέσως τὶς φωτιές, τὰ κρέατα νὰ ψήσῃ,
κι ἄκουσ᾽ αὐτὸς τὴν προσταγή. Κι ὁ ἴδιος πῆγε τότε
στὸ θάλαμο ὁ Μενέλαος τὸ μοσκομυρισμένο,
μὲ τὴν Ἑλένη ἀντάμα του καὶ μὲ τὸ Μεγαπένθη.
Κ᾽ ἐκεῖ ποὺ φυλαγόντουσαν οἱ θησαυροὶ σὰ φτάσαν,
πῆρε στὸ χέρι ὁ βασιλιὰς διπλόκουπο ποτήρι,
κ᾽ εἶπε τοῦ γιοῦ του ἔν᾽ ἀργυρὸ κροντήρι νὰ σηκώσῃ·
κ᾽ ἡ Ἑλένη στὰ σεντούκια της ζυγώνει, ποὺ εἶχε μέσα
ὡριόπλουμα φορέματα, δουλειὰ δική της ὅλα.
Ἔν᾽ ἀπὸ κεῖνα σήκωσε καὶ πῆρε ἡ ὥρια Ἑλένη,
ἀπ᾽ ὅλα τὸ πλατύτερο καὶ πιὸ ὄμορφο στὸ ξόμπλι,
ποὺ σὰν ἀστέρι εἶταν λαμπρό, καὶ κάτω ἀπ᾽ ὅλα τὄχε.
Καὶ στὸν Τηλέμαχο ἤρθανε περνώντας τὰ παλάτια,
κι ὁ ξανθομάλλης βασιλιὰς τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Τὸ γυρισμὸ ποὺ λαχταρεῖς, Τηλέμαχε, ἂς σοῦ δώσῃ
ὁ Δίας ὁ πολύβροντος, ὁ σύγκοιτος τῆς Ἥρας.
Κι ἀπ᾽ ὅσα δῶρα σπίτι μου φυλάω θησαυρισμένα,
σοῦ δίνω τὸμορφότερο, τὸ πιὸ βαριότιμό μου.
Σοῦ δίνω ψιλοδούλευτο κροντήρι, ὅλο ἀσήμι,
κι ἀπάνωθε τὰ χείλη του μὲ μάλαμα σμιγμένα·
δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου· ὁ Φαίδιμος ὁ ἥρωας τὄχει δώσει,
ὁ ρήγας τῶ Σιδωνιτῶν, τότες ποὺ ἐδῶ γυρνώντας
στἀρχοντικό του κόνεψα· δικό σου θέλω νἄναι.»

Εἶπε, καὶ τὸ διπλόκουπο τοῦ πρόσφερε ποτήρι
τοῦ Ἀτρέα ὁ γιὸς ὁ ἥρωας· καὶ τότε ὁ ἀντρειωμένος
ὁ Μεγαπένθης ἔφερε κι ἀπίθωσε ὀμπροστά του
τἀστραφτερὸ κροντήρι του τἀσημοδουλεμένο·
Κατόπι ἡ κρινομάγουλη στάθη ὀμπροστά του Ἑλένη
σηκώνοντας τὸ φόρεμα, κι ὀνόμασέ τον κ᾽ εἶπε·

«Τοῦτο κ᾽ ἐγώ, παιδάκι μου, τὸ δῶρο σοῦ χαρίζω,
ἀπ᾽ τὴν Ἑλένη θύμημα γιὰ τὴ χρυσὴ τὴν ὥρα
τοῦ γάμου σου, νὰ τὸ φορῇ ἡ καλή σου, κι ὡς τὰ τότες,
ἂς τὸ φυλάῃ ἡ ἀγαπητὴ μαννοῦλα σου στὸ σπίτι.
Τώρα μὲ γειὰ καὶ μὲ χαρὰ νὰ τ᾽ ἀξιωθῇς νὰ φτάσῃς
στἀρχοντικὸ παλάτι σου, στὴν ποθητὴ πατρίδα.»

Εἶπε, καὶ τοῦ τὸ πρόσφερε, κι αὐτὸς τὸ καλοδέχτη.
Παίρνοντας τότες ὁ ἥρωας Πεισίστρατος, τὰ δῶρα,
τὰ θάμασε καὶ τἄβαλε μὲς στ᾽ ἁμαξιοῦ τὴν κόφα.

Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος τοὺς ἔφερε στὸν πύργο,
κ᾽ ἐκεῖνοι ἀράδα στὰ θρονιὰ καθῆσαν καὶ στὶς ἕδρες.
Καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάγια,
ὥριο χρυσό, καὶ χύνει τους στὴν ἀργυρὴ λεγένη
γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τους τὸ γυαλιστὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοὺς ἔβαλε περίσσια.
Κι ὁ Ἐτεωνέας ἔκοβε καὶ μοίραζε τὸ κρέας,
καθὼς κρασὶ τοὺς κέρνα ὁ γιὸς τοῦ δοξασμένου ρήγα.
Κι αὐτοὶ ἅπλωναν τὰ χέρια τους στὰ φαγητὰ ὀμπροστά τους.
Κι ἀπὸ φαΐ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
πᾶνε ὁ Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα καὶ ζέβουν,
καὶ μὲς στἀμάξι μπαίνουνε τὁμορφοπλουμισμένο,
καὶ βγαίνουν ἀπ᾽ τὰ πρόθυρα κι ἀπ᾽ τὸν πολύβοο πύργο.
Τότε τοὺς ἦρθε ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος τοῦ Ἀτρέα,
χρυσὸ ποτήρι μὲ κρασὶ θεόγλυκο κρατώντας
στὸ δεξὶ χέρι, στάξιμο νὰ κάμουν πρὶν κινήσουν.
Καὶ στάθηκε ὀμπρὸς στἄλογα, καὶ χαιρετώντας εἶπε·

«Γειά σας, παιδιά, καὶ πῆτε του τοῦ Νέστορα τοῦ ρήγα
παρόμοια εὐκή· σὰν ἀγαθὸς μοῦ στάθηκε πατέρας
ὅσον καιρὸ μαχόμασταν οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Σὰ φτάσουμε, ὦ διόθρεφτε, θὰ τοῦ τὰ ποῦμε ἐκείνου
ὅλα καθὼς ἐσὺ τὰ λές· μακάρι καὶ στὸ Θιάκι
ἔτσι νὰ φτάσω, καὶ νὰ βρῶ τὸν Ὀδυσσέα στὸ σπίτι,
καὶ πόση ἀγάπη μοὔδειξες νὰ πῶ, καὶ πῶς γυρίζω
μαζί μου φέρνοντας λαμπρὰ καὶ πάμπολλά σου δῶρα.»

Κι αὐτὰ σὰν εἶπε, πέταξε πουλὶ πρὸς τὰ δεξά του,
ἀϊτός, κ᾽ εἶχε στὰ νύχια του λευκὴ πελώρια χήνα,
ἥμερη, μέσ᾽ ἀπ᾽ τὴν αὐλή· καὶ τρέχανε κατόπι
γυναῖκες κι ἄντρες κράζοντας· καὶ τὸ πουλὶ κοντά τους
ἦρθε καὶ χούμιξε δεξὰ στἄλογα ὀμπρὸς πετώντας·
κ᾽ εἶδαν αὐτοὶ καὶ χάρηκαν κι ἀναγαλλιάσαν ὅλοι.
Καὶ τότες ὁ Πεισίστρατος τοῦ Νέστορα αὐτὰ εἶπε·

«Στοχάσου τώρα, διόθρεφτε Μενέλαε, βασιλέα,
ἂν τὸ σημάδι αὐτὸ ὁ θεὸς τὸ δείχνει ἐμᾶς ἢ ἐσένα.»

Εἶπε, κι ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος συλλογιόταν
νὰ βρῇ τὸ νόημα καὶ σωστὰ νὰ τοῦ τὸ ξεδιαλύνῃ.

Μὰ ἡ λαμπροφόρα πρόλαβε ἡ Ἑλένη καὶ τοὺς εἶπε·
»Ἀκοῦτε, ἐγὼ σᾶς τὸ ξηγῶ καθὼς στὸ νοῦ μου μέσα
οἱ ἀθάνατοι τὸ βάζουνε, καὶ λέω πὼς ἔτσι θάβγῃ.
Σὰν πούρθε ὁ ἀϊτὸς ἀπ᾽ τὸ βουνό, ποὺ ἔχει γενιὰ καὶ φύτρα,
κι ἀπ᾽ τὴν αὐλή της ἅρπαξε τὴ φυλαγμένη χήνα,
ἔτσι ὁ Δυσσέας στὸ σπίτι του, σὰν πλανηθῇ καὶ πάθῃ,
θενἄρθῃ καὶ θὰ γδικιωθῇ· μπορεῖ καὶ νἄρθε κιόλας,
καὶ νὰ σκαρώνῃ φοβερὰ δεινὰ γιὰ τοὺς μνηστῆρες.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Νὰ δώσῃ ὁ Δίας ὁ βροντηχτής, ὁ σύγκοιτος τῆς Ἥρας,
κι ἀπὸ κεῖ πέρα τότ᾽ ἐγὼ σὰ θεὰ θὰ σὲ δοξάζω.»
Καὶ τἄλογα μαστίγωσε, καὶ κεῖνα πῆραν δρόμο,
κι ἀπὸ τὴ χώρα διάβηκαν καὶ χύθηκαν στὸν κάμπο.
Πὰς στὰ λαιμά τους ὁ ζυγὸς ὁλημερὶς κουνοῦσε,
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἀπόσκιωσαν οἱ δρόμοι,
στὶς Φῆρες σταματήσανε, στοὺς πύργους τοῦ Διοκλέα,
ποὺ εἴτανε γιὸς τοῦ Ὀρσίλοχου, καὶ τ᾽ Ἀλφειοῦ εἶταν ἀγγόνι.
Ἐκεῖ ξενύχτισαν, κι αὐτὸς φιλόξενα τοὺς δέχτη.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
ζέψανε κι ἀνεβήκανε στὸ πλουμισμένο ἁμάξι,
καὶ βγῆκαν ἀπ᾽ τὰ πρόθυρα κι ἀπ᾽ τὸν πολύβοο πύργο·
δίνει βιτσιὰ στἄλόγατα, κι αὐτὰ γοργοπετάξαν.
Γλήγορα φτάνουν στἄψηλὰ τῆς Πύλος κατατόπια,
καὶ τότε εἶπε ὁ Τηλέμαχος στοῦ Νέστορα τὸ τέκνο·
«Καλέ μου, τάχα θἄστεργες ὅ,τι σοῦ πῶ νὰ κάνῃς;
Παινιόμαστε πὼς ἄπειρη μᾶς ἔφερε φιλία
ἡ ἀγάπη τῶν πατέρω μας, κι ὁμήλικους μᾶς δένει·
μὰ πιὸ βαθιὰ ἑνωθήκαμε μὲ τὸ ταξίδι ἐτοῦτο.
Μὴν προσπεράσῃς, διόθρεφτε, τὸ πλοῖο, μόν᾽ ἄφησέ με
ἐδῶ, μὴν τύχῃ σπίτι του καὶ μὲ κρατήσῃ ὁ γέρος
νὰ μὲ φιλέψῃ, ὅσο πολὺ κι ἃ βιάζουμαι νὰ φτάσω.»
Εἶπε, κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα στοχάστη μὲς στὸ νοῦ του
πὼς κάλλιο στοῦ Τηλέμαχου τὸ θέλημα νὰ στέρξῃ.
Καὶ νά, τί συλλογίστηκε πὼς εἶναι πιὸ συφέρο·
κατὰ τὸ πλοῖο στὸ γιαλὸ τἄλόγατα γυρίζει,
κι ὅλα τὰ δῶρα τὰ λαμπρὰ στὴν πρύμνη μέσα ἀδειάζει,
ποὺ τοὔδωσε ὁ Μενέλαος, φόρεμα καὶ χρυσάφι·
Καὶ τότες τὸν παρακινεῖ μὲ λόγια φτερωμένα·

«Τρέξε κι ἀνέβα τώρα ἐσύ, πὲς νἄρθουν κ᾽ οἱ συντρόφοι,
πρὶν φτάσω ἐγὼ στὸν πύργο μας, καὶ πρὶν τ᾽ ἀκούσῃ ὁ γέρος.
Γιατὶ καλὰ κατέχω το στὰ φρένα καὶ στὸ νοῦ μου,
πὼς ὄντας δυνατόγνωμος, δὲ θὰ σἀφήσῃ, θἄρθῃ
νὰ σὲ φωνάξῃ, κι ἄπραγος θαρρῶ δὲ θὰ γυρίσῃ,
τὶ τὴν ψυχή του ἀκράτητος θυμὸς θἄχῃ πιασμένη.»
Καὶ τὰ λαμπρότριχα ἄλογα χτυπάει μὲ τὸ μαστίγι,
κατὰ τὴν Πύλο, καὶ γοργὰ στἀρχοντικό τους φτάνει.
Συνάμα κι ὁ Τηλέμαχος προστάζει τοὺς συντρόφους·
«Γιὰ συγυρίστε τἄρμενα, παιδιά, στὸ μαῦρο πλοῖο,
κι ἂς ἀνεβαίνουμε κ᾽ ἐμεῖς νἀρχίζουμε τὸ δρόμο.»
Εἶπε, κ᾽ ἐκεῖνοι πρόθυμα τὴν προσταγή του ἀκοῦσαν,
καὶ μπῆκαν καὶ καθήσανε στοῦ καραβιοῦ τοὺς πάγκους.
Αὐτὰ νοιαζόταν, κ᾽ ἔκανε σιμὰ στὴν πρύμνη στάξες
καὶ προσευκὲς στὴν Ἀθηνᾶ· κ᾽ ἦρθε σιμά του ξένος
μάντης ποὺ σκότωσε ἄνθρωπο, καὶ νὰ ξεφύγῃ ζήτα·
ἀπ᾽ τὸν Μελάμποδα ἔρχονταν ἡ φύτρα κ᾽ ἡ γενιά του,
ποὺ μιὰ φορὰ ζοῦσε κι αὐτὸς στὴν ἀρνοθρέφτρα Πύλο,
κ᾽ εἶχε ἐκεῖ πλούτιο ἀρίφνητα κι ἀρχοντικὰ παλάτια·
κατόπι ξενιτεύτηκε κι ἀφῆκε τὸ Νηλέα,
τὸ ρήγα τὸν τρανόψυχο, τοῦ κόσμου τὸ καμάρι,
ποὺ χρόνο κράταε ἀλάκερο τὸ βιός του μὲ τὴ βία,
ὅταν ἐκεῖνος κλειότανε στοὺς πύργους τοῦ Φυλάκου,
δεμένος μὲ τὶς ἄλυσες, καὶ βάσανα τραβώντας
γιὰ τοῦ Νηλέα τὴν κορασιά, κι ἀπ᾽ τὴν βαρειὰ τὴν τρέλα
ποὺ ἡ Ἐρινύα ἡ φοβερὴ θεὰ τοὔρριξε ἀπάνω.
Ὡς τόσο τότες γλύτωσε, καὶ μπόρεσε νὰ φέρῃ
τὰ βόδια τὰ μουγκρόφωνα στὴν Πύλο ἀπ᾽ τὴ Φυλάκη,
γδικιώνοντας τὴν ἄνομη πράξη τοῦ θείου Νηλέα,
κ᾽ ἔτσι ἔφερε τὴν κορασιὰ στἀδέρφι του στεφάνι.
Κατόπι ξενιτεύτηκε στἀλογοβόσκητο Ἄργος,
γιατ᾽ εἴτανε γραφτό του ἐκεῖ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ γίνῃ
ρήγας περίσσιων Ἀργιτῶν. Καὶ πῆρ᾽ ἐκεῖ γυναίκα,
κ᾽ ἔστησε σπίτι ἀρχοντικό, καὶ γέννησε δυὸ τέκνα,
δυὸ δυνατοὺς λεβέντηδες, τὸ Μάντιο κι Ἀντιφάτη.
Καὶ τὸν τρανόψυχο Οἰκλῆ γέννησε ὁ Ἀντιφάτης,
κι ὁ Οἰκλῆς τὸν Ἀμφιάραο, τῆς λεβεντιᾶς τὸν πύργο,
ποὺ τοὔχε ἀγάπη περισσὴ κι ὁ αἰγιδοφόρος Δίας.

κι ὁ Φοῖβος· μὰ δὲν ἔφτασε στῶ γερατειῶν τὴ θύρα,
παρὰ στὴ Θήβα χάθηκε ἀπ᾽ τὰ δῶρα τῆς γυναίκας.
Δυὸ γιοὺς αὐτός, Ἀμφίλοχο κι Ἀλκμαίωνα, εἶχε κάμει.
Ὁ Μάντιος πάλε γέννησε Κλεῖτο καὶ Πολυφείδη·
τὸν Κλεῖτο στοὺς ἀθάνατους ἡ Αὐγὴ ἡ χρυσοθρονοῦσα
τὸν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη του· τὸν Πολυφείδη ὁ Φοῖβος
Ἀπόλλωνας τὸν ὅρισε τοῦ κόσμου πρῶτο μάντη
σὰν πέθαν᾽ ὁ Ἀμφιάραος· μὰ στὴν Ὑπερησία,
σὰ μάλωσε μὲ τὸ γονιό, νὰ κατοικήσῃ πῆγε,
καὶ σ᾽ ὅλους τοὺς θνητοὺς τῆς γῆς προφήτευε ἀποκεῖθε.

Ἐκείνου ὁ γιός, Θεοκλύμενο τὸν ἔλεγαν, τότε ἦρθε
καὶ στάθη στὸν Τηλέμαχο κοντά, στὴν ὥρα ἀπάνω
ποὺ προσευκόταν κ᾽ ἔσταζε σιμὰ στὸ μαῦρο πλοῖο,
καὶ φώναξέ τον, κ᾽ εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«Ὦ φίλε, ἀφοῦ σὲ βρῆκα ἐδῶ στὴν ὥρα τῆς θυσίας,
παρακαλῶ σε, γιὰ τὸ θεό, γι᾽ αὐτὰ ποὺ θυσιάζεις,
μὰ καὶ γιὰ ἐσένα, καὶ γι᾽ αὐτοὺς ποὺ ἐδῶ σὲ συντροφεύουν,
λέγε μου αὐτὸ ποὺ σὲ ρωτῶ, καὶ τίποτα μὴν κρύβῃς·
ποιός εἶσαι; ποιά ᾽ναι ἡ φύτρα σου, κ᾽ ἡ χώρα κ᾽ οἱ γονιοί σου;»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Μὲ ἀλήθεια ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ πῶ τὰ ποὺ ρωτᾷς, ὦ ξένε·
τὸ Θιάκι ἐμένα ὁ τόπος μου, Ὀδυσσέας ὁ γονιός μου,
σὰ ζοῦσε κ᾽ εἶταν· τώρ᾽ αὐτὸν κακὸ τὸν βρῆκε τέλος.
Γι᾽ αὐτὸ δὰ πῆρα συντροφιά, καὶ βγῆκα μὲ καράβι,
νὰ μάθω γιὰ τὸν κύρη μου τὸν πολυπλανεμένο.»

Κι ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·
«Κ᾽ ἐγὼ ἀπ᾽ τὸν τόπο μου ἔφυγα, τὶ σκότωσα πατριώτη,
ποὺ εἶταν πολλὰ κι ἀρίθμητα τἀδέρφια κ᾽ οἱ γενιές του,
στ᾽ Ἄργος τἀλογοβόσκητο, τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
Μιὰς κι ἀπ᾽ ἐκείνους μπόρεσα τὸ χάρο νὰ γλυτώσω
φεύγω μακριά, κ᾽ εἶναι γραφτὸ στὸν κόσμο νὰ πλανιέμαι.
Προσπέφτω σου, καὶ πάρε με στὸ πλοῖο, γιατὶ κιόλα
θαρρῶ μὲ κυνηγοῦν αὐτοὶ γιὰ νὰ μὲ θανατώσουν.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Ἀπ᾽ τὸ καλόφτιαστό μου ἐγὼ καράβι δὲ σὲ διώχνω·
ἀνέβα, κι ὅ,τι βρίσκεται στὸ πλοῖο θὰ σὲ φιλέψω.»

Εἶπε, κι ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ χάλκινο κοντάρι
πῆρε, καὶ δίπλα τὄθεσε μὲς στὸ γερτὸ καράβι·

ἀπάνω στὸ πλεούμενο κι ὁ ἴδιος του ἀνεβαίνει,
καὶ παίρνει τὸ Θεοκλύμενο στὴν πρύμνη καὶ σιμά του.
Ὡς τόσο τὰ πρυμόσκοινα ξελῦσαν οἱ συντρόφοι,
καὶ πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος καλώντας τους νὰ πιάσουν
νὰ βάλουν τἄρμενα· κι αὐτοὶ μὲ βιάση τὸν ἀκοῦσαν.
Σηκώσανε καὶ στήσανε τὸ ἐλάτινο κατάρτι
στὸ μεσοδόκι τὸ σκαφτό, τὸ δέσανε μὲ ξάρτια,
καὶ μὲ καλόστριφτα λουριὰ τἄσπρα παννιὰ τραβῆξαν.
Τότες ἡ δέσποινα Ἀθηνᾶ πρύμο ἄνεμο τοὺς στέλνει,
ποὺ ἀπ᾽ τὸν αἰθέρα χύνονταν, γοργὰ γιὰ νἀρμενίση
πὰς στὶς ἁρμυροθάλασσες τὸ πλοῖο. Καὶ πέρασαν
ἀπόξω ἀπ᾽ τοὺς Κρουνοὺς κι ἀπ᾽ τὴν καλόνερη Χαλκίδα.
Κι ὁ γήλιος σὰ βασίλευε, κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
μὲ τοῦ Διὸς τὸν ἄνεμο γιὰ τὶς Φεὲς τραβοῦσε,
καὶ γιὰ τὴ θεία τὴν Ἤλιδα, ποὺ Ἐπειῶτες τὴν ὁρίζουν·
καὶ στὰ βραχόσπαρτα νησιὰ πλώρη ἔβαλε ἀποκεῖθε,
ἂν θὰ γλυτώση ἢ θὰ χαθῆ στὸ νοῦ του μελετώντας.
Ὡς τόσο στὴν καλύβα ἐκεῖ δειπνοῦσε ὁ Ὀδυσσέας
μὲ τὸ χοιροβοσκό· σιμὰ δειπνούσανε κ᾽ οἱ ἄλλοι.
Κι ἀπὸ φαΐ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
ρωτάει ὁ Δυσσέας τὸν καλὸ βοσκό, νὰ δοκιμάση
ἂν τὸν πονάη εἰλικρινὰ κι ἂν θὰ τοῦ πῆ νὰ μείνη
ἐκεῖ στὴ στάνη, ἢ θὰ τοῦ πῆ στὴ χώρα νὰ κινήση·
«Ἄκουσε τώρα, ὦ γέροντα, κ᾽ οἱ ἄλλοι ἐσεῖς συντρόφοι,
στὴ χώρα θέλω τὸ ταχὺ νὰ πάω νὰ διακονεύω,
νὰ μὴ σᾶς γίνω βαρετὸς κ᾽ ἐσὲ καὶ στοὺς συντρόφους.
Τὴ συμβουλή σου δῶσε μου, καὶ βάλε μου κανέναν
νὰ μ᾽ ὁδηγήση ἐκεῖ· κ᾽ ἐγὼ μονάχος θὰ γυρίζω
ἴσως καὶ κάποιος φέρη μου κανάτα καὶ καρβέλι.
Καὶ στὰ παλάτια θἄφτανα τοῦ θείου τοῦ Ὀδυσσέα,
τῆς Πηνελόπης τῆς καλῆς νὰ δώσω τὰ μαντᾶτα·
ἐκεῖ καὶ τοὺς ἀγέρωχους θενάσμιγα μνηστῆρες,
καὶ δεῖπνο ἀπὸ τἀμέτρητα θὰ μοὔδιναν καλά τους,
τὶ θὰ στεκόμουν πρόθυμος σ᾽ ὅ,τι δουλειὰ γυρεῦαν.
Ἄκουσ᾽ ἐδῶ καὶ πρόσεξε τὸ τί σοῦ συντυχαίνω·
μὲ τοῦ μαντάτορα τοῦ Ἑρμῆ τὴ συνεργειά, ποὺ σὲ ὅλων
αὐτὸς τὰ ἔργα τῶν θνητῶν χάρη καὶ δόξα δίνει,
κανένας νὰ μοῦ παραβγῆ στὴ μαστοριὰ δὲν εἶναι,

νὰ καλοανάβω τὶς φωτιές, ξερὰ νὰ σκίζω ξύλα,
νὰ καλοψήνω, νὰ κερνῶ, τὰ κρέατα νὰ μοιράζω,
κι ὅσ᾽ ἄλλα στοὺς ἀφεντικοὺς οἱ δοῦλοι πάντα φτιάνουν.»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, βαριὰ πονώντας τοῦ εἶπες·
«᾽Αλλοῖ, πῶς τέτοιος στοχασμὸς ἦρθε στὸ νοῦ σου, ὦ ξένε;
Τέλος κακὸ νὰ σοὔρθῃ ἐκεῖ γυρεύεις χωρὶς ἄλλο,
καὶ μὲς στὴ συντροφιὰ ζητᾷς νὰ πέσῃς τῶ μνηστήρων,
ποὺ τἄχτι τους κι ἡ ἀδιαντροπιὰ στὰ οὐράνια φτάνει ἀπάνω.
Κ᾽ οἱ δοῦλοι ποὺ τοὺς νοιάζουνται δὲ μοιάζουνε μ᾽ ἐσένα,
παρὰ εἶναι νέοι μ᾽ ἀρχοντικὰ φορέματα ντυμένοι,
μὲ μυρωμένα τὰ μαλλιὰ μὲ πρόσωπα πανώρια·
κι ἀπάνω σὰ καλόφτιαστα τραπέζια ὁλοτριγύρω,
ψωμιὰ καὶ κρέατα ὅσα θές, καὶ τὸ κρασὶ περίσσιο.
Μεῖνε μαζί μας, κανενὸς ἐδῶ, μὰ μήτ᾽ ἐμένα
μήτ᾽ ἀλλονοῦ συντρόφου μου δὲ θενὰ δώσῃς βάρος.
Καὶ σὰ γυρίσῃ ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ ᾽Οδυσσέα,
τότε θὰ σοῦ φορέσῃ αὐτὸς χλαμύδα καὶ χιτώνα,
κι ὅπου ἡ καρδιά σου λαχταρεῖ θὰ σὲ ξεπροβοδήσῃ.»
Κι ἀπολογήθηκε ὁ λαμπρός, πολύπαθος Δυσσέας·
«᾽Αμποτε ὅσο σ᾽ ἀγάπησα νὰ σ᾽ ἀγαπάῃ κι ὁ Δίας,
ποὺ ἀπ᾽ τὴ βαρειὰ τοῦ ζήτουλα κακομοιριὰ μὲ σώζεις.
Ἔρμος στὰ ξένα σὰ γυρνᾷς, χειρότερο δὲν εἶναι·
μόνε γιὰ μιὰ παλιοκοιλιὰ τόσα τραβοῦν οἱ ἄνθρῶποι,
σὰν τοὺς πλακώνῃ ἡ ρήμαξη κ᾽ ἡ συφορὰ κι ὁ πόνος.
Καὶ τώρα ποὺ κρατᾷς με ἐσὺ νὰ μείνω ὡς νἄρθῃ ἐκεῖνος,
ἔλα καὶ πὲς γιὰ τοῦ θεϊκοῦ τοῦ ᾽Οδυσσέα τὴ μάννα,
καὶ τὸ γονιό, ποὺ ἀφῆκε τον στῶ γερατειῶν τὶς θύρες,
ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανοί, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου ἃ βλέπουν,
ἢ ἀπέθαναν καὶ βρίσκουνται στοῦ Ἄδη τὰ κατατόπια.»
Κι ὁ πρῶτος τῶ χοιροβοσκῶν ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Μὲ ἀλήθεια καὶ γιὰ δαῦτα ἐγὼ θὰ σοῦ μιλήσω, ὦ ξένε.
Ὁ Λαέρτης ζῇ, μὰ ἀνέπαυα παρακαλεῖ τὸν Δία
νὰ τονὲ σβύσῃ ὁ θάνατος στὴν κατοικιά του μέσα.
Μυρολογάει καὶ δέρνεται γιὰ τὸ χαμένο γιό του,
καὶ τὴν καλή του σύγκοιτη, καὶ κλαίει τὸ θάνατό της,
ποὺ τοὔφερε τὰ γερατειὰ πριχοῦ νἀρθῇ ὁ καιρός του.
Ὁ πόνος τηνὲ μάρανε τοῦ ἀγαπητοῦ παιδιοῦ της,
κι ἀπέθανε· ποὺ θάνατος παρόμοιος νὰ μὴν πάρῃ

κανένα μας συγκάτοικο καὶ καλοπράχτη φίλο.
Ἐκείνη ὅσο βρισκότανε, βαρὺ καημὸ κι ἂν εἶχε,
πάντ' ἀγαποῦσα νὰ ρωτῶ γι' αὐτὴ καὶ νὰ μαθαίνω,
γιατὶ μ' ἀνάθρεψε μαζὶ μὲ τὴν καλὴ Χτιμένη,
τὴ ζουλεμένη κόρη της, τὸ πιὸ στερνὸ παιδί της·
μαζὶ μ' αὐτὴ ἀναθράφηκα, καὶ μὲ τιμοῦσαν ὄχι
πολὺ λιγώτερο ἐκεινῆς. Κ' ἡ ὥρα μας σὰν ἦρθε,
καὶ γλυκανθοῦσε ἀπάνω μας χαριτωμένη νιότη,
στὴ Σάμη τηνὲ στείλανε καὶ μύρια δῶρα πῆραν.
Κ' ἐμένα σὰ μὲ στόλισε μὲ χλαίνα καὶ χιτώνα,
καὶ μοὔδωκε ποδήματα στὰ πόδια νὰ φορέσω,
μ' ἔστειλ' ἐδῶ στὴν ἐξοχή, καὶ πάντα μ' ἀγαποῦσε.
Ἐκεῖνα τώρα λείπουνε· μὰ αὐτό μου τὸ ἔργο μνήσκει
ἀκόμα, κ' οἱ μακαριστοὶ θεοὶ μοῦ τὸ βλογᾶνε·
ἔφαγα κ' ἤπια ἀπ' ὅλ' αὐτά, καὶ μοίρασα καὶ σὲ ἄλλους.
Μὰ λόγο ἢ ἔργο τῆς κυρᾶς γλυκὸ πιὰ δὲν ἀκοῦμε,
ἀφότου ἐκεῖ στὸ σπίτι της ἡ συφορὰ κατέβη
μὲ τοὺς ἀπόκοτους αὐτούς. Κ' οἱ δοῦλοι ἔχουν ἀνάγκη
νὰ τῆς μιλᾶνε τῆς κυρᾶς, νὰ τὴ ρωτᾶνε γιὰ ὅλα,
νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουνε, νὰ παίρνουνε καὶ κάτι
μαζί τους ὄξω, ἀπ' τὰ καλὰ ποὺ λαχταρεῖ ἡ ψυχή τους.»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Ἀλλοίμονο, πόσο μικρός, καλὲ χοιροβοσκέ μου,
ἀπὸ πατρίδα καὶ γονιοὺς στὰ ξένα πῆρες δρόμο.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο·
τάχα πλατύδρομη θνητῶν ρημώθη πολιτεία,
ποὺ μέσα κατοικούσανε κ' ἡ μάννα σου κι ὁ κύρης,
ἢ μοναχὸ σὲ βρήκανε μὲ πρόβατα καὶ βόδια
δύστροποι ἀνθρῶποι, κι ἄξαφνα σὲ ρίξαν στὸ καράβι,
καὶ σ' ἔφεραν σὲ πούλησαν σ' αὐτοῦ τοῦ ἀντρὸς τὰ σπίτια;»
Κι ὁ πρῶτος τῶ χοιροβοσκῶν ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«Ξένε, σὰ μὲ ρωτᾶς κι αὐτά, καὶ θέλεις νὰ τὰ μάθῃς,
σώπα, ἄκουγε, καὶ γλέντιζε, καὶ πίνε τὸ κρασί σου
καθούμενος· ἀπέραντες οἱ νύχτες τώρα· κ' ἔχεις
καιρὸ καὶ γιὰ νὰ κοιμηθῇς, καιρὸ καὶ γιὰ νἀκούγῃς
καὶ νὰ γλεντᾷς· νὰ κοιμηθῇς δὲν εἶναι ἀνάγκη ἀκόμα·
κι ὁ πολὺς ὕπνος βαρετός. Ὅποιου τραβάει ἡ καρδιά του,
ἂς ἔβγῃ κι ἂς πλαγιάσῃ αὐτός· καὶ σὰ χαράξῃ ἡ μέρα,

ἂς φάῃ, καὶ τοῦ ἀφεντικοῦ τοὺς χοίρους ἂς βοσκήσῃ
Ἐμεῖς μὲς στὴν καλύβα μας ἐδῶ φαγοποτώντας
γλεντοῦμε τὰ μεγάλα μας ἀνιστορώντας πάθια
ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου· γλέντι του τοῦ καταντοῦν οἱ πόνοι
τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔπαθε πολλά, καὶ ποὺ πολυπλανήθη.
Καὶ τώρα τοῦτο θὰ σοῦ πῶ ποὺ μὲ ρωτᾷς νὰ μάθῃς.

Νησί ᾽ναι, ἂν τόχῃς ἀκουστά, Συρία τὄνομά του,
ἀπὸ τὴν Ὀρτυγία, ψηλά, ποὔναι οἱ τροπὲς τοῦ ἥλιου·
κόσμο δὲν ἔχει καὶ πολύ, μὰ καρπερὸ καὶ πλούσιο
σὲ πρόβατα καὶ σὲ βοσκές, σὲ ἀμπέλια καὶ σιτάρι.
Ἡ πεῖνα ἐκεῖ δὲν ἔρχεται, μήτ᾽ ἄλλη μαύρη ἀρρώστια
δὲν πέφτει τοὺς κακόμοιρους ἀνθρώπους νὰ θερίζῃ·
παρὰ στὴν πολιτεία τους οἱ ἀνθρῶποι σὰ γεράσουν,
ὁ Φοῖβος ὁ ἀργυρότοξος κ᾽ ἡ Ἄρτεμη μὲ σαΐττες
ἀνέπονες πηγαίνουνε καὶ τοὺς γλυκοκοιμίζουν.
Δυὸ πολιτεῖες εἶν᾽ ἐκεῖ, καὶ τάχουν μοιρασμένα·
ἕνα γνωρίζουν βασιλιά, τὸν κύρη μου κ᾽ οἱ δυό τους,
ἄντρα θεόμοιαστο πολύ, τὸ Χτήσιο τοῦ Ὀρμένου.

Κ᾽ ἤρθανε τότες Φοίνικες θαλασσοξακουσμένοι,
ἁρπάχτες, καὶ μ᾽ ἀρίθμητα στολίδια στὸ καράβι.
Εἶχε ὁ γονιός μου Φοίνισσα στὸ σπίτι του γυναίκα,
ὥρια καὶ μεγαλόκορμη, σ᾽ ἔργα λαμπρὰ τεχνίτρα·
αὐτὴ τηνὲ ξελάγιασαν οἱ Φοίνικες οἱ πλάνοι,
καὶ καθὼς ἔπλενε σιμὰ στὸ μελανὸ καράβι,
κάποιος τὴν πρωταγκάλιασε καὶ τὸ φιλὶ τῆς πῆρε,
ποὺ τὴ γυναίκα ξεπλανάει ὅσο καλὴ κι ἂν εἶναι.
Καὶ τηνὲ ρώταγε ὕστερα ποιά νἄταν κι ἀποποῦθε·
κ᾽ ἐκείνη ἀμέσως τοὔδειξε τὸν πύργο τοῦ γονιοῦ μου·
«Ἀπ᾽ τὴν πολύχαλκη ἔρχουμαι Σιδώνα, κ᾽ εἶμαι κόρη
τοῦ Ἀρύβαντα, ποὺ ὁ πύργος του βιὸς εἴτανε γεμάτος·
μὰ ἐμένα κλέφτες Ταφινοὶ μὲ βρῆκαν καὶ μ᾽ ἁρπάξαν
ἐρχάμενη ἀπ᾽ τὴν ἐξοχή, καὶ πέρα ἐκεῖ μὲ φέραν,
στοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τἀρχοντικό, κι ἀγόρασέ με ἐκεῖνος.»

Κι ὁ ἄντρας ποὺ τῆς ἔδωσε κρυφὸ φιλὶ τῆς κρένει·
«Δὲν ἔρχεσαι στὸν τόπο σου μαζί μας τώρα πίσω,
νὰ ξαναδῇς τὸ σπίτι σου, τὸν κύρη, τὴ μαννοῦλα;
τὶ ζοῦν ἀκόμα, καὶ μὲ βιὸς πολὺ τοὺς λογαριάζουν.»

Κ᾽ ἐκείνη τότες μίλησε κι ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·

«Κι αὐτὸ θὰ γίνῃ, ἂ δέχεστε νὰ μ᾽ ὁρκιστῆτε, ὦ ναῦτες,
πὼς ἄβλαβη στὸν τόπο μου πίσω θενὰ μὲ πᾶτε.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι ὁρκίστηκαν καθὼς ζητοῦσε ἐκείνη.
Κ᾽ οἱ ναῦτες σὰν ἀμώσανε καὶ τέλειωσαν τὸν ὅρκο,
πάλε τοὺς ξαναμίλησε καὶ τοὺς ξανάειπε ἐκείνη·
«Σωπᾶτε τώρα· καὶ κανεὶς ἀπ᾽ ὅλους τοὺς συντρόφους
ἂς μὴ μιλάῃ σὰ μ᾽ ἀπαντάῃ στὸ δρόμο ἢ καὶ στὴ βρύση,
μὴν πάῃ κανένας καὶ τὰ πῇ τοῦ γέρου στὸ παλάτι,
καὶ νοιώσῃ, καὶ σὲ φοβερὰ μέσα δεσμὰ μὲ ρίξῃ,
φέρῃ ξολοθρεμὸ κ᾽ ἐσᾶς· μόνε στὸ νοῦ φυλᾶτε
τὸ μυστικό, καὶ γλήγορα ψουνίστε τὴν πραμάτεια·
καὶ σὰ γεμίσῃ βιὸς πολὺ τὸ μελανὸ καράβι,
στὸν πύργο ἂς μοὔρθῃ μήνημα, κ᾽ ἐγὼ σᾶς φέρνω τότες
κι ἀπὸ χρυσάφι ὅσο μπορεῖ στὰ χέρια μου νὰ πέσῃ.
Μὰ κι ἄλλο θὰ σᾶς πλέρωνα μὲ τὴν καρδιά μου ναῦλο.
Ἐγὼ ᾽χω τοῦ ἀρχοντόπουλου τὴν ἔννοια στὸ παλάτι·
ξυπνὸ παιδάκι, ποὺ ὅπου βγῶ κι αὐτὸ μαζί μου τρέχει.
Ἂ σᾶς τὸ φέρω, ἀρίθμητα θενὰ σᾶς δώσῃ κέρδη,
ὅπου τὸ πᾶτε, ἀνάμεσα σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους.»
Σὰν εἶπε αὐτά, ξεκίνησε πρὸς τὰ λαμπρὰ παλάτια.
Ὅλο τὸ χρόνο μείνανε στὰ μέρη μας ἐκεῖνοι,
μὲ βιὸς πολὺ γεμίζοντας τὸ βαθουλὸ καράβι.
Μὰ σὰν τὸ καλοφόρτωσαν κ᾽ εἶταν καιρὸς νὰ σύρουν,
στείλανε τότες μήνησαν τῆς ὄμορφης γυναίκας.
Κ᾽ ἦρθε ἄνθρωπος πολύξερος στὸν πύργο τοῦ γονιοῦ μου,
ποὺ εἶχε ἁλυσίδα μάλαμα πλεχτὴ μὲ κεχριμπάρι,
κ᾽ ἡ μάννα ἡ πολυσέβαστη κ᾽ οἱ παρακόρες ὅλες
τὴν ἔψαχναν τὴν κοίταζαν ζητώντας νἀγοράσουν.
Τῆς κρυφογνέφει τότε αὐτὸς καὶ φεύγει στὸ καράβι.
Ἀπὸ τὸ χέρι παίρνει με κι ὄξω μὲ βγάζει ἐκείνη,
καὶ βρίσκει μὲς στὸ πρόσπιτο ποτήρια καὶ τραπέζια,
τὶ ἐκεῖ σὰν καλοφάγανε τοῦ γέρου καλεσμένοι,
κινήσανε στὴ συντυχιὰ τοῦ δήμου νὰ καθήσουν.
Παίρνει καὶ κρύβει γλήγορα στὸν κόρφο τρία ποτήρια,
καὶ βγαίνει· ἀστόχαστα κ᾽ ἐγὼ κατόπι ἀκολουθοῦσα.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλευε κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
τρεχᾶτοι κατεβήκαμε στὸν ὄμορφο λιμιώνα,
ποὺ τὸ γοργὸ περίμενε καράβι τῶ Φοινίκων.

Μᾶς πήρανε καὶ μπήκανε καὶ τράβηξαν πελάγου,
καὶ πρύμο ἔστελν᾽ ἄνεμο τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας.
Ἑξάμερο ἀρμενίζαμε νύχτα καὶ μέρα τὸ ἴδιο,
μὰ ὅταν ὁ Δίας ἔφερε τὴν ἕβδομη τὴ μέρα,
μιὰ σαϊττιὰ τῆς Ἄρτεμης βαραίνει τὴ γυναίκα,
κι αὐτὴ βροντώντας ἔπεσε στοῦ καραβιοῦ τἀμπάρι,
καθὼς μέσα στὴ θάλασσα βουτάει τὸ βουτηστάρι.
Τὴ ρίξανε ξεφάντωμα στὶς φῶκες καὶ στὰ ψάρια,
καὶ μοναχός μου ἀπόμεινα μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη.
Στὸ Θιάκι ἐδῶ τοὺς ἔφεραν οἱ θάλασσες κ᾽ οἱ ἀνέμοι,
καὶ μὲ τὰ πλούτια ποὺ ὅριζε μ᾽ ἀγόρασε ὁ Λαέρτης.
Ἔτσι τὰ μάτια μου τὴ γῆς αὐτὴ πρωτογνωρίσαν.»

Καὶ τότε ὁ διογέννητος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσέας·
«Πολὺ βαθιὰ τὴν ἄγγιξες, ὦ φίλε, τὴν καρδιά μου,
ἕνα πρὸς ἕνα λέγοντας τὰ πάθια τῆς ψυχῆς σου.
Ὅμως μαζὶ μὲ τὸ κακὸ σοὔδωκ᾽ ἐσένα ὁ Δίας
καὶ τὸ καλό· πολλά ᾽παθες, μὰ νά, ποὺ βρῆκες ἄντρα
καλό, ποὺ πρόθυμα νὰ τρῶς σοῦ δίνει καὶ νὰ πίνῃς,
καὶ καλοζῇς· μὰ ἐγὼ πολλὲς μὲς στὰ πλανέματά μου
χῶρες ἀνθρώπων πέρασα, καὶ τώρα ἐδῶ ξεπέφτω.»

Τέτοια μιλοῦσαν κ᾽ ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους,
κ᾽ ὕστερα πλάγιασαν· πολὺ δὲ μεῖναν πλαγιασμένοι,
τὶ γλήγορα γλυκόφεξε ἡ χρυσόθρονη ἡ Αὐγοῦλα.
Ὡς τόσο τοῦ Τηλέμαχου στἀκρόγιαλο οἱ συντρόφοι
γοργὰ ξελῦναν τὰ σκοινιὰ καὶ βγάζαν τὸ κατάρτι,
καὶ στἄραγμα σὰ φέρανε μὲ τὰ κουπιὰ τὸ πλοῖο,
φουντάρανε τὴν ἄγκουρα, καὶ δέσαν τὶς πρυμάτσες.
Κατόπι βγῆκαν κ᾽ ἴδιοι τους στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,
φαῒ τοιμάσαν κ᾽ ἔσμιξαν τὸ φλογερὸ κρασί τους.
Κι ἀπὸ φαῒ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια ἀρχίζει·

«Τώρα στὴ χώρα φέρτε ἐσεῖς τὸ μαῦρο μας καράβι,
κ᾽ ἐγὼ πρὸς τὰ χωράφια μου καὶ τοὺς βοσκοὺς πηγαίνω,
καὶ σὰν τὰ δῶ τὰ κτήματα, στὴ χώρα θὰ κατέβω
τὸ βράδυ· στὸ ξημέρωμα γιὰ πλερωμὴ θὰ στρώσω
τραπέζι μὲ γλυκὸ κρασί, μὲ κρέατα περίσσια.»

Καὶ τότες ὁ θεόμοιαστος Θεοκλύμενος τοῦ κρένει·
«Καὶ ποῦ νὰ πάω, ὦ γιέ μου, ἐγώ; σὲ τίνος νἄρθω σπίτι,

ἀπ᾽ ὅσους ἄντρες κυβερνοῦν τὸ πετρωτὸ τὸ Θιάκι;
Ἢ λὲς νὰ πάω στὴ μάννα σου καὶ στὸ παλάτι σου ἴσια;»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Σ᾽ ἄλλους καιροὺς στὸν πύργο μας θὰ σὲ καλοῦσα νἄρθῃς·
δὲν ἀψηφοῦν τὸν ξένο ἐκεῖ· μὰ γιὰ κακό σου θἄναι,
τὶ ἐγὼ θὰ λείπω, καὶ νὰ δῇς τὴ μάννα δὲ θὰ μπόρειες·
στὸν πύργο ἐκείνη τοὺς γαμπροὺς συχνὰ δὲν ἀντικρύζει,
μόνε στἀνώγι κάθεται καὶ τὸ παννί της φαίνει.
Σὲ κάποιον ἄλλον θὰ σοῦ πῶ νὰ πᾷς, κ᾽ ἐτοῦτος εἶναι
ὁ Εὐρύμαχος, ὁ ὡραῖος γιὸς τοῦ φρόνιμου Πολύβου,
ποὺ σὰ θεὸ τονὲ θωροῦν ὅλοι στὸ Θιάκι μέσα·
πρῶτος τους εἶναι, καὶ ζητάει μὲ περισσὴ λαχτάρα
νὰ πάρῃ καὶ τὴ μάννα μου καὶ τοῦ γονιοῦ τὶς δόξες.
Μὰ αὐτὰ μονάχα ὁ κάτοικος τοῦ Ὀλύμπου, ὁ Δίας, τὰ ξέρει,
ἂν θὰ ,τοὺς φέρῃ τὴν κακὴ τὴ μέρα πρὶν τὸ γάμο.»
Τέτοια καθὼς τοῦ μίλησε, πετάει πουλὶ δεξά του,
τοῦ Ἀπόλλωνα μαντάτορας γοργόφτερος πετρίτης·
εἶχε ἀγριοπερίστερο στὰ νύχια καὶ μαδοῦσε,
κι ἀνάμεσα Τηλέμαχου καὶ καραβιοῦ σκορποῦσε
φτερά. Κι ὁ Θεοκλύμενος τὸν πῆρε ἀπὸ τοὺς ἄλλους
μακριά, τὸ χέρι τοὔσφιξε, καὶ μίλησέ του κ᾽ εἶπε·
«Ἀπὸ θεό᾽ ναι τὸ πουλί, Τηλέμαχε, ποὺ φάνη
δεξά σου· τό εἶδα, κ᾽ ἔνοιωσα πὼς μαντικὸ πουλί ᾽ναι.
Βασιλικώτερη γενιὰ δὲν ἔχει ἀπ᾽ τὴ δική σας
τὸ Θιάκι, καὶ μεγάλοι ἐσεῖς θὰ ζῆτε ἐδῶ γιὰ πάντα.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Μακάρι αὐτὸς ὁ λόγος σου νὰ βγῇ, καλέ μου ξένε·
ἀγάπες καὶ χαρίσματα πολλὰ θὰ σοὔχα τότες,
ποὺ ὅλοι ἐδῶ θὰ σ᾽ ἔβλεπαν καὶ θὰ σὲ μακαρίζαν.»
Καὶ στὸν πιστό του σύντροφο τὸν Πείραιο τότες εἶπε·
«Γιὲ τοῦ Κλυτίου, ποὺ ἀπ᾽ τὰ παιδιὰ ποὺ μ᾽ ἔφεραν στὴν Πύλο,
ἐσὺ πολὺ πιὸ πρόθυμα τὰ λόγια μου ἀγρικοῦσες,
καὶ τώρα τοῦτον πάρε μου στὸ σπίτι σου τὸν ξένο,
καὶ φίλευε καὶ τίμα τον ὁλόψυχα ὥσπου νἄρθω.»
Κι ὁ ξακουστὸς κονταριστὴς ὁ Πείραιος τοῦ ἀπαντοῦσε·
«Κι ἂν ἔμνησκες πολὺν καιρό, Τηλέμαχε, ἐδῶ πέρα,
πάλε τὸν ξένο θὰ δεχτῶ, καὶ θἄχῃ τὸ ὅ,τι ὁρίζει.»
Καὶ στὸ καράβι ἀνέβηκε, καὶ φώναξε τοὺς ἄλλους,

νὰ λύσουν τὰ πρυμόσκοινα καὶ νἀνεβοῦν κ᾽ ἐκεῖνοι.
Καὶ μπῆκαν καὶ καθήσανε στοῦ καραβιοῦ στοὺς πάγκους.
Καὶ φόρεσε ὁ Τηλέμαχος τὰ σάνταλα τὰ ὡραῖα,
καὶ πῆρε ἀπὸ τὸ κάσαρο βασταγερὸ κοντάρι
μὲ μύτη χάλκινη· κι αὐτοὶ ξελῦσαν τὶς πρυμάτσες·
κινῆσαν καὶ τραβούσανε κατὰ τὴ χώρα τότες,
καθὼς τοὺς εἶπε ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.
Κι αὐτὸς γοργὰ περπάτηξε ὥσπου ἦρθε στὴν αὐλή του,
ποὺ εἴτανε χοῖροι ἀρίθμητοι δικοί του, καὶ σιμά τους
ξενύχταε ὁ χοιροβοσκὸς ποὺ ἀγάπαε τοὺς ἀφέντες.

ΡΑΨΩΔΙΑ Π

Καὶ στὸ καλύβι ὁ πάγκαλος βοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα,
ἀνάψαν τὴν αὐγὴ φωτιὰ καὶ τὸ φαῒ τοιμάζαν,
καὶ στεῖλαν ὄξω τοὺς πιστοὺς μαζὶ μὲ τὰ κοπάδια.
Κ᾽ οἱ σκύλοι, στὸν Τηλέμαχο ποὺ ἐρχόταν, τὴν οὐρά τους
σαλεῦαν καὶ δὲ γαύγιζαν· τοὺς νοιώθει ὁ Ὀδυσσέας,
ἀκούει τὸ ποδοβολητό, καὶ λέει εὐτὺς τοῦ γέρου·
«Κάποιος ἐδῶ θὰ σοὔρχεται, καλέ μου, σύντροφός σου,
ἢ κι ἄλλος γνώριμος, ἀφοῦ δὲν ἀλυχτοῦνε οἱ σκύλοι,
μόν᾽ ὅλο σειοῦνε τὴν οὐρά· καὶ πόδια ἀνθρώπου ἀκούγω.»
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, κι ὁ ἀκριβογιός του φάνη,
καὶ στάθηκε στὰ ξώθυρα· ξαφνίζεται ὁ γερούλης,
ἀναπηδάει, καὶ τοὔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια οἱ κοῦπες,
ποὺ τὸ φλογᾶτο μέσα τους καλόσμιγε κρασί του·
κ᾽ ἔτρεξε, βρέθηκε ὀμπροστὰ στὸν ἀκριβό του ἀφέντη,
τοῦ φίλησε τὴν κεφαλή, τὰ δυὸ λαμπρά του μάτια,
τὰ δυό του χέρια, κ᾽ ἔχυσε δάκριο μαργαριτάρι.
Καὶ σὰν ποὺ τρυφερόκαρδος γονιὸς παιδὶ ἀγκαλιάζει,
σὰν ἔρχετ᾽ ἀπ᾽ τὰ μακρινά, ποὺ ἔλειπε χρόνους δέκα,
κ᾽ εἶταν στερνὸ καὶ μοναχό, καὶ τοὔκαιγε τὰ σπλάχνα,
ἔτσι ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς τὸ θεόμοιαστό του ἀφέντη
στὴν ἀγκαλιά του σφίγγοντας, γλυκὰ τονὲ φιλοῦσε,
τὸ χάρο-σὰ νὰ ξέφυγε, καὶ τοὔλεγε θρηνώντας·
«Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, ἦρθες, κ᾽ ἐγὼ δὲ θάρριουν
πὼς θὰ σὲ δῶ, σὰν κίνησες στὴν Πύλο μὲ καράβι,
Ἔμπα, παιδάκι μου ἀκριβό, νὰ σὲ χαρῇ ἡ ψυχή μου,

'Αναπηδάει ὁ Εὔμαιος . . . . «Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, ἦρθες!» (π 1—29).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

θωρώντας σε ἀπ᾽ τὰ μακρινὰ κοντά μας νιοφερμένο·
τὶ στὴν ξοχὴ δὲν ἔρχεσαι συχνὰ καὶ στοὺς βοσκούς σου,
μόνε στὴ χώρα κάθεσαι, κι αὐτὸ ποθεῖ ἡ καρδιά σου,
νὰ βλέπῃς πάντα τοὺς κακοὺς μνηστῆρες μαζεμένους.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·
«Μετὰ χαρᾶς, κυρούλη μου, γιὰ σένα ἦρθα δῶ πέρα,
νὰ δῶ σε μὲ τὰ μάτια μου, τὸ τί θὰ πῇς νἀκούσω,
στὸν πύργο ἂ μνήσκῃ ἡ μάννα μου, ἢ κάποιος ἂν τὴν πῆρε
ἀπ᾽ τοὺς ἡρώους, κ᾽ ἔμεινε τοῦ Ὀδυσσέα ἡ κλίνη
ἔρμη ἀπὸ στρώματα μαθὲς καὶ καταραχνιασμένη.»
Κι ὁ πρῶτος τῶ χοιροβοσκῶν τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Κάθετ᾽ ἀκόμα ἡ μάννα σου μ᾽ ἀπομονὴ περίσσια
μὲς στἆψηλὰ παλάτια σου, ποὺ μαῦρα μερονύχτια
ἔρχουνται πάντα καὶ περνοῦν, κι αὐτὴ ὅλο χύνει δάκρια.»
Καὶ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ χάλκινο κοντάρι·
καὶ μπῆκε αὐτὸς καὶ πέρασε τὸ πέτρινο κατώφλι.
Τότ᾽ ὁ Δυσσέας σηκώνεται, τὸ κάθισμά του δίνει,
μὰ ἐκεῖνος δὲν τὸν ἄφηνε, καὶ τοῦ εἶπε· «Κάθου, ὦ ξένε,
μέσα στὸ σπίτι μας ἐμεῖς θὰ βροῦμε κι ἄλλον τόπο,
κ᾽ ἐδῶ ᾽ναι κεῖνος ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς τὸν προμηθέψῃ.»
Εἶπε· καὶ ξαναγύρισε καὶ κάθησε ὁ Δυσσέας.
Καὶ στρώνει ὁ Εὔμαιος κλωνιά, ρίχτει προβειὰ ἀποπάνω,
κ᾽ ἐκεῖ ὁ ἀγαπημένος γιὸς τοῦ Ὀδυσσέα καθίζει.
Τότες πινάκια κρέατα ψητὰ τοὺς παραθέτει
ὁ Εὔμαιος ὁ χοιροβοσκός, ποὺ ἀποβραδὶς τοῦ μεῖναν.
Καὶ βιαστικὰ σὰ σώριασε ψωμὶ μὲς στὰ πανέρια,
καὶ γλυκουλὸ καλόσμιξε κρασὶ μὲς στὸ καρδάρι,
πῆγε κι ἀγνάντια κάθησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.
Τὰ χέρια τότες ἅπλωναν στὰ φαγητὰ ὁμπροστά τους.
Κι ἀπὸ φαΐ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
τοῦ ἄξιου μίλησε βοσκοῦ ὁ Τηλέμαχος, καὶ τοῦ εἶπε·
«Κυρούλη, πούθενε ἔρχεται δωπέρα αὐτὸς ὁ ξένος;
οἱ ναῦτες πῶς τὸν φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοί παινιένται
πὼς εἶναι; τὶ θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ μᾶς ὁρίζει.»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Τὴν πᾶσα ἀλήθεια, τέκνο μου, θἀκούσῃς ἀπὸ μένα·
ἀπ᾽ τὴν πλατύχωρη κρατάει ἡ φύτρα του τὴν Κρήτη,
καὶ λέει πὼς σὲ πολλὲς θνητῶν πλανήθηκε αὐτὸς χῶρες

γυρνώντας· ἔτσι ἡ μοῖρα του τὸ θέλησε· καὶ τώρα
ἀπὸ καράβι Θεσπρωτῶν πάλε ἔφυγε, καὶ φάνη
μὲς στὸ καλύβι μου· κ᾽ ἐγὼ τὸν παραδίνω ἐσένα.
Πρᾶξε ὅπως βούλεσαι καὶ θές· ἱκέτη σου τὸν ἔχεις.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«᾽Αλλοῖς, καὶ τί καρδιόπονο μοῦ φέρνει αὐτός σου ὁ λόγος·
καὶ πῶς νὰ τὸν ἀποδεχτῶ τὸν ξένο ἐγὼ στὸ σπίτι,
ποὺ νέος ὄντας δύναμη στὸ χέρι μου δὲ νοιώθω,
μπρὸς σ᾽ ἄντρα νὰ διαφεντευτῶ ποὺ θὰ μὲ βρίσῃ πρῶτος·
τῆς μάννας πάλε, μέσα της ὁ νοῦς της ἀναδεύει,
τάχα τὴν κλίνη νὰ ντραπῇ τοῦ ἀντρός της καὶ τὸν κόσμο,
κ᾽ ἔτσι μαζί μου μνήσκοντας νὰ κυβερνάῃ τὸ σπίτι,
γιὰ ἀπ᾽ τοὺς μνηστῆρες ᾽Αχαιοὺς νἀκολουθήσῃ ἐκεῖνον,
ποὺ τῆς φανῇ ὁ καλύτερος, καὶ φέρῃ πλέρια δῶρα.
Ὅμως τὸν ξένο τώρα αὐτόν, στὸ σπίτι σου μιὰς κ᾽ ἤρθε,
θὰ τόνε ντύσω μὲ λαμπρὸ χιτώνα καὶ χλαμύδα,
σπαθί μου θἄχῃ δίκοπο, καὶ σάνταλα στὰ πόδια,
θὰ τονὲ στείλω ὅπου ἡ καρδιὰ κι ὁ νοῦς του ἀποθυμήση.
Κάλλιο ἐσὺ κράτα τον ἂν θὲς ἐδῶ, καὶ φίλεψέ τον,
κ᾽ ἐγὼ σοῦ στέλνω τὰ σκουτιὰ καὶ τὶς προμήθειες ὅλες,
νὰ μὴ σᾶς γίνεται ζημιὰ κ᾽ ἐσένα καὶ τῶν ἄλλων.
Δὲν τὸν ἀφήνω ἐγὼ νἀρθῇ κειπέρα στοὺς μνηστῆρες,
πῶχουνε τόση ἀποκοτιὰ κι ἀδιαντροπιὰ καὶ κάκια·
μὴν τὸν πειράξουν, κ᾽ ὕστερα καημὸ πολὺ θὰ τὄχω.
Στὸν ἄντρα ποὺ χτυπάει πολλούς, μὰ ἂς εἶν᾽ κι ἀντρειωμένος,
δύσκολη ἡ νίκη, τὶ πολὺ πιὸ δυνατοί ᾽ναι ἐκεῖνοι.»
Τότες τοῦ λάλησε ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας·
«Φίλε, ποὺ τώρα γίνεται κ᾽ ἐγὼ νὰ σοῦ μιλήσω,
πόσο ἡ καρδιά μου σκίζεται, νἀκούγω τὰ ὅσα λέτε,
πὼς ἀνομιὲς σοφίζουνται στοὺς πύργους σου οἱ μνηστῆρες,
μ᾽ ὅλο ποὺ τέτοιος φαίνεσαι λεβέντης. Πές μου τώρα,
νὰ τυραννιέσαι τάχα θές, ἢ σοὔχει ὁ λαός σου μῖσος
μέσα στὸ δῆμο, τὴ φωνὴ κάποιου θεοῦ ἀκλουθώντας;
Ἢ τάχα φταῖν τἀδέρφια σου, ποὺ αὐτοὶ σὰ σηκωθοῦνε,
καὶ μάχη ἃ γίνῃ φοβερή, μᾶς φέρνουν πάντα θάρρος.
᾽Ωχοῦ, καὶ νιὸς ἂν εἴμουνα μὲ τὴν καρδιά μου ἐδαύτη,
ἢ τοῦ λαμπροῦ ᾽Οδυσσέα γιός, ἢ κ᾽ ἴδιος ὁ ᾽Οδυσσέας
[ἀπὸ τὰ ξένα φτάνοντας, κ᾽ ἐλπίδα μένει ἀκόμα],

θἄθελα ὀχτρὸς νὰ μοὔκοβε τὴν κεφαλή μου ἐμένα,
ἃ δὲν τοὺς ἔφερνα κακὸ μεγάλο ἐκείνους ὅλους,
μὲς στὰ παλάτια μπαίνοντας τοῦ γόνου τοῦ Λαέρτη.
Κι ἂν μὲ τὰ πλήθια τους αὐτοὶ τὸ μοναχὸν ἐμένα
μὲ δάμαζαν, ἂς ἔπεφτα κάλλιο νεκρὸς στὸν πύργο,
παρὰ νὰ βλέπω ἀδιάκοπα τέτοια ἔργα ντροπιασμένα,
τοὺς ξένους νὰ τοὺς βρίζουνε, μὰ καὶ τὶς παρακόρες
ἀδιάντροπα νὰ σέρνουνε μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια,
κρασὶ περίσσιο νὰ τραβοῦν καὶ τὶς θροφὲς νὰ τρῶνε,
κι ὅλα τοῦ κάκου, ἀνώφελα, γιὰ ἔργο ποὺ δὲ θὰ γίνῃ.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Γι᾽ αὐτὰ ὅλα ἐγὼ ξάστερα θὰ σοῦ μιλήσω, ὦ ξένε·
μήτ᾽ ὁ λαὸς γιὰ μένανε δὲν ἔχει μῖσος κ᾽ ἔχτρα,
καὶ μήτ᾽ ἀδέρφια δὲ μοῦ φταῖν, ποὺ αὐτοὶ σὰ σηκωθοῦνε,
καὶ μάχη ἃ γίνῃ φοβερή, μᾶς φέρνουν πάντα θάρρος.
Νά, πῶς ὁ Δίας μᾶς ἔκαμε μονόκληρο τὸ γένος·
μοναχογιὸ τὸν γέννησε ὁ Ἀρκείσιος τὸ Λαέρτη·
τὸν Ὀδυσσέα μοναχογιὸ τὸν εἶχε κι ὁ Λαέρτης·
καὶ πάλε ὁ Ὀδυσσέας ἐμὲ μοναχοπαίδι μὲ εἶχε,
καὶ στὸ παλάτι μ᾽ ἄφησε, καὶ δὲ μὲ καλοχάρη.
Καὶ τώρα ὀχτροὶ κακόβουλοι μᾶς γέμισαν τὸ σπίτι·
γιατὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιὰ πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι,
Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυθο μὲ τὰ δασὰ τὰ δέντρα,
κι ὅσοι στὸ βραχορίζωτο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
ὅλοι ζητοῦν τὴν μάννα μου καὶ μοῦ χαλνοῦν τὸ βιός μου.
Κ᾽ ἐκείνη μήτε ἀρνιέται τους γάμο φριχτό, καὶ μήτε
τέλος νὰ δώσῃ δύνεται· κι ὁλοένα αὐτοὶ τὸ σπίτι
μοῦ καταλοῦνε· γλήγορα κ᾽ ἐμένα θὰ μὲ φᾶνε.
Στὰ χέρια ὡς τόσο τῶν θεῶν ἂς μείνουν ὅλα ἐτοῦτα·
τρέξε, κυρούλη, τώρα ἐσύ, καὶ πὲς τῆς Πηνελόπης
τῆς φρόνιμης, πὼς ἔφτασα γερὸς ἀπὸ τὴν Πύλο.
Ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ, κ᾽ ἐσὺ τὸ μήνημα σὰ δώσῃς
μόνο σ᾽ αὐτή, γύρισε ἐδῶ· ὅμως Ἀχαιὸς κανένας
νὰ μὴν τὸ μάθῃ, τὶ πολλοὶ γυρεύουν τὸ κακό μου.»

Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Ξέρω, καὶ νοιώθω· τὄχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου ὅ,τι προστάζεις.
Μὰ πές μου πάλε ξάστερα καὶ ξήγα μου κ᾽ ἐτοῦτο·
νὰ πάω μαθὲς μαντάτορας ἂν πρέπῃ καὶ τοῦ Λαέρτη

τοῦ δόλιου, ποὺ τὸν ἔτρωγε τοῦ γιοῦ του ὡς τώρα ὁ πόνος,
κι ὡς τόσο κοίταε χτήματα, τρωγόπινε στὸ σπίτι
μὲ παραγιοὺς κάθε φορὰ ποὺ τόθελε ἡ καρδιά του·
μὰ τώρα ποὺ ὡς τὴν Πύλο ἐσὺ μὲ τὸ καράβι βγῆκες,
δὲν τρώγει μήτε πίνει πιά, μήτε κοιτάζει χτῆμα,
μόν' κάθεται καὶ δέρνεται καὶ βαριαναστενάζει,
καὶ λυώνουν ὅλο οἱ σάρκες του στὰ κόκκαλά του γύρω.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Κι ὅμως θὰ τὸν ἀφήσουμε, κι ἂς θλίβεται ἡ ψυχή μας·
ἂν εἶταν ὅλα στῶν θνητῶν τὸ χέρι, πρῶτα πρῶτα
γιὰ τὸ γονιὸ θὰ ὁρίζαμε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
Μὰ κάλλιο γύρνα ἐδῶ σὰν πῇς τὸ μήνημα τῆς μάννας,
καὶ μὴν πλανιέσαι σὲ ξοχὲς γιὰ νὰ τὸν ἀνταμώσῃς·
πὲς μοναχὰ τῆς μάννας μου νὰ στείλῃ παρακόρη
κρυφὰ στὸ γέρο γλήγορα, τὸ μήνημα νὰ δώσῃ.»

Σηκώθη τότε ὁ Εὔμαιος, τὰ σάνταλά του πῆρε,
στὰ πόδια τὰ καλόδεσε, καὶ κίνησε στὴ χώρα.
Τῆς Ἀθηνᾶς δὲν ξέφυγεν ὁ πηγαιμός του ὡς τόσο,
μόνε κατέβη ἡ θέαινα, πῆρε μορφὴ γυναίκας
ὥριας καὶ μεγαλόκορμης, σ' ἔργα λαμπρὰ τεχνίτρας,
ἔξω ἀπ' τὴ θύρα στάθηκε, καὶ φάνη τοῦ Ὀδυσσέα.
Δὲν ἔνοιωσε ὁ Τηλέμαχος μήτε εἶδε τὴν Παλλάδα,
τὶ θεὸς δὲ φανερώνεται καθάρια στὸν καθένα·
μὰ ὁ Δυσσέας τὴν ξάνοιξε καὶ τὰ σκυλιὰ τὴν εἶδαν,
καὶ δίχως γαύγισμα ἔφυγαν βογγώντας μὲς τὰ βάθια
τῆς στάνης. Τοὔγνεψε ἡ θεά, κ' ἔνοιωσ' αὐτός, καὶ βγῆκε
δίπλα στὸν τοῖχο τῆς αὐλῆς, καὶ στάθηκε ὀμπροστά της·
κ' ἡ Ἀθηνᾶ κοιτώντας τον τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
ὅλα πιὰ τώρα ξήγα τα τοῦ γιοῦ σου, μὴν τὰ κρύβῃς·
κι ἄμα τοιμάσετε μαζὶ τὸ φόνο τῶ μνηστήρων,
στὴ χώρα τὴν περίλαμπρη νὰ πᾶτε· δὲ θἀργήσω
κ' ἐγὼ νὰ ἐρθῶ, ποὺ λαχταρῶ νἀγωνιστῶ κοντά σας.»

Εἶπε, καὶ μὲ χρυσὸ ραβδὶ τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλάδα
καὶ φόρεμα σὰν τοὔβαλε καθάριο καὶ χιτώνα,
τοῦ λάμπρυνε ὅλο τὸ κορμὶ μὲ τὸν ἀνθὸ τῆς νιότης.
Μελαχρινὸς ξανάγινε μὲ πιὸ γεμάτην ὄψη,
καὶ μὲ τὰ γένεια ὁλόμαυρα τριγύρω στὸ πηγούνι.

Αὐτὰ σὰν τοὔκαμε ἡ θεά, τὸν ἄφησε· κ᾽ ἐκεῖνος
μὲς στὴν καλύβα γύρισε· κι ὁ γιός του σαστισμένος,
γύρναε τὰ μάτια κατ᾽ ἀλλοῦ, θεὸς μὴν τύχῃ κ᾽ εἶταν.
Καὶ φώναξέ τον, κ᾽ εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·
«᾽Αλλοιώτικος μοῦ φάνηκες, ὦ ξένε, ἀπὸ τὰ πρῶτα·
ἄλλα φορεῖς κ᾽ ἡ ὄψη σου, κι αὐτὴ ἀλλαγμένη τώρα.
Ἕνας θενἄσαι ἀπ᾽ τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
᾽Ελέησε μας, σοῦ τάζουμε καλόδεχτες θυσίες,
καὶ δῶρα χρυσοδούλευτα· προσπέφτω σου, λυπήσου.
Τότες τοῦ ἀπάντησε ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας·
«Θεὸς δὲν εἶμ᾽ ἐγώ· γιατί μὲ θεοὺς μὲ παρομοιάζεις;
παρὰ εἶμ᾽ ἐγὼ ὁ πατέρας σου, ποὺ ἐσὺ γι᾽ αὐτὸν πονώντας
τόσα τραβᾷς ἀπὸ κακοὺς καὶ δύστροπους ἀνθρώπους.»
Μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια φίλησε τὸ γιό του, καὶ τὰ δάκρια
τοῦ τρέξαν ἀπ᾽ τὰ μάγουλα, ποὺ ὡς τότες τὰ κρατοῦσε.
Δὲν ἤθελε ὁ Τηλέμαχος νὰ τὸ πιστέψῃ ἀκόμα
πὼς εἶταν ὁ πατέρας του, κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη·
«Δὲν εἶσ᾽ ἐσὺ ὁ πατέρας μου ὁ ᾽Οδυσσέας, μόν᾽ εἶσαι
κάποιος θεὸς καὶ μὲ πλανᾷς, γιὰ νὰ τραβήξω κι ἄλλα·
τὶ δὲ θὰ μπόρειε αὐτὰ θνητὸς νὰ πλάσῃ μοναχός του,
δίχως νὰ ἐρθῇ κάποιος θεὸς σιμά, κι ὅπως τοῦ ἀρέσει,
τὸν κάμῃ γέρο ἔτσι εὔκολα, κι ἄξαφνα πάλε νέο.
Τὶ ὡς τώρα γέρος εἴσουνα καὶ φτωχικὰ ντυμένος,
καὶ τώρα μοιάζεις τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια.»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·
«Κι ἂν τάχα ξαναφάνηκε, Τηλέμαχε, ὁ γονιός σου,
δὲ σοῦ ταιριάζει νἀπορῇς καὶ νὰ θαμάζῃς τόσο·
ἄλλος πιὰ ἐδῶ κατόπι μου δὲν ἔρχεται ᾽Οδυσσέας·
ἐγώ ᾽μαι αὐτός, κι ἀφοῦ πολὺ πλανήθηκα στὰ ξένα,
τώρα στὰ χρόνια τὰ εἴκοσι γυρίζω στὴν πατρίδα.
Εἶναι κι αὐτὸ τῆς ᾽Αθηνᾶς τῆς νικηφόρας ἔργο,
ποὺ ὅπως θελήσῃ δύνεται νὰ κάνῃ με νὰ μοιάζω,
πότε φτωχὸς καὶ ταπεινός, καὶ πότε πάλε νέος,
μὲ τὸ κορμί μου ἀρχοντικὰ φορέματα ντυμένο.
Κ᾽ εἶν᾽ εὔκολο γιὰ τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
ἢ νὰ δοξάσουν ἄνθρωπο θνητό, ἢ νὰ ταπεινώσουν.»
Εἶπε, καὶ κάθησε· κι ὁ γιὸς στὴν ἀγκαλιά του πῆρε
τὸ δοξαστὸ πατέρα του μὲ θρήνους καὶ μὲ δάκρια.

Γότες κ᾽ οἱ δυὸ ξεβούρκωσαν, καὶ δυνατὰ στριγγλίζαν,
κι ἀπ᾽ ὄρνια ξεφωνίζοντας πιὸ ἄψὰ κι ἀπὸ σπαράχτες
ἀγιοῦπες ἢ θαλασσαϊτούς, ποὺ πῆραν τὰ μικρά τους,
ἀκόμα πρὶ φτερώσουνε, τῆς ἐξοχῆς οἱ ἀργάτες·
τόσο πικρὰ ἀπ᾽ τὰ βλέφαρα τὰ δάκρια τους χυνόνταν.
Κι ὁ γήλιος θὰ βασίλευε, κι ἀκόμα αὐτοὶ θὰ κλαῖγαν,
ἂν ἄξαφνα ὁ Τηλέμαχος τὸν Ὀδυσσέα δὲ ρώτα·

«Μὲ τί καράβι φάνηκες ὥς τόσο ἐδῶ, πατέρα;
κ᾽ οἱ ναῦτες ποὺ σὲ φέρανε ποιοί λέγανε πὼς εἶταν;
Γιατὶ πεζὸς ἐσὺ θαρρῶ δὲν ἦρθες ὥς τὸ Θιάκι.»

Κι ἀπολογήθη του ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας·
«Ὅλη ἀπ᾽ ἐμένα, τέκνο μου, θἀκούσῃς τὴν ἀλήθεια.
Μὲ φέραν ἐδῶ Φαίακες θαλασσοξακουσμένοι,
ποὺ κάθε ξένον προβοδοῦν ποὺ φτάσῃ στὸ νησί τους·
μὲ τὸ γοργὸ καράβι τους, καθὼς γλυκοκοιμόμουν,
ἦρθαν στὸ Θιάκι, μ᾽ ἔβγαλαν, κι μὲ λαμπρὰ μ᾽ ἀφῆκαν
δῶρα, χρυσὰ καὶ χάλκινα, καὶ μὲ φαντὰ περίσσια·
ὅλα κρυμμένα σὲ σπηλιὰ μὲ θεϊκιὰ βοήθεια.
Τώρα ἦρθα ἐδῶ, τῆς Ἀθηνᾶς τὰ λόγια ἀκολουθώντας,
μαζὶ νὰ κανονίσουμε τὸ φόνο τῶν ὀχτρῶ μας.
Καὶ τοὺς μνηστῆρες ἔλα ἐσύ, κ᾽ ἕνα πρὸς ἕνα πές μου,
νὰ μάθω πόσοι εἶν᾽ ὅλοι τους, καὶ ποιός εἶν᾽ ὁ καθένας·
καὶ μέσα στὸν ἀλάθευτο θὰ μελετήσω νοῦ μου,
ἂν ἐμεῖς σώνουμε μαζὶ μ᾽ ἐκείνους νὰ πιαστοῦμε
δίχως βοηθοὺς καὶ μοναχοί, γιὰ κι ἄλλους θὰ χρειαστοῦμε.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Πατέρα, πάντα τἄκουγα τὸ δοξαστὸ ὄνομά σου,
πόσο στὸ χέρι μαχητής, στὸ νοῦ μεγάλος εἶσουν·
ὅμως αὐτὸς ὁ λόγος σου τὰ φρένα μου σαστίζει·
πῶς δυὸ νομάτοι θὰ πιαστοῦν μὲ τόσους ἀντρειωμένους;
Κι αὐτοὶ δὲν εἶναι μήτε μιὰ μήτε καὶ δυὸ δεκάδες,
μόνε πολὺ περσότεροι· θὰ μάθῃς τώρα πόσοι.
Ἀπὸ Δουλίχι πρόβαλαν πενήντα δυὸ μνηστῆρες,
νέοι ἕνας κ᾽ ἕνας, καὶ μ᾽ αὐτοὺς δοῦλοι ἕξη ἀκολουθᾶνε·
ἔχουμ᾽ εἰκοσιτέσσερεις λεβέντες ἀπὸ Σάμη.
Ἀπὸ τὴ Ζάκυθο εἴκοσι παιδιὰ Ἀχαιῶν μᾶς ἦρθαν,
κι ἀπὸ τὸ Θιάκι δώδεκα μετροῦμε παληκάρια.
Εἶναι μ᾽ αὐτοὺς κι ὁ Μέδοντας, ὁ κήρυκας καὶ θεῖος

τραγουδιστής, μὲ δυὸ μαζὶ παράξιους μοιραστάδες.
Σ᾽ ὅλους αὐτοὺς ἂν πέσουμε σὰ βρίσκουνται ἐκεῖ μέσα,
φοβᾶμαι, μὴ μᾶς βγῇ πικρὴ καὶ μαύρη ἡ γδίκιωσή μας.
Μόνε στοχάσου ἃ δύνεσαι νὰ βρῇς στὸ νοῦ σου μέσα
διαφεντευτὴ ποὺ πρόθυμα βοήθεια θὰ μᾶς φέρῃ.»
Κι ἀπάντησε ὁ πολύπαθος, ὁ θεῖος Ὀδυσσέας·
«Ἄκου τί λέω, καὶ πρόσεξε, καὶ σκέψου ἂν ἡ βοήθεια
τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ θεϊκοῦ πατέρα της μᾶς σώνει,
ἢ κι ἄλλονε διαφεντευτὴ πρέπει νὰ ψάξω νἄβρω.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Μεγάλοι ἀλήθεια εἶναι κ᾽ οἱ δυὸ βοηθοὶ ποὺ μοῦ ὀνομάζεις
τὶ θρονιασμένοι στἄψηλὰ τὰ σύννεφα κ᾽ οἱ δυό τους,
θεοὺς μαζὶ κι ἀθάνατους στὸν κόσμο ἐξουσιάζουν.»
Κι ἀπάντησε ὁ πολύπαθος, ὁ θεῖος Ὀδυσσέας·
«Δὲ θενἀργήσουν νὰ βρεθοῦν κ᾽ οἱ δυὸ στὴ μαύρη ἀμάχη,
ἅμα τοῦ Ἄρη ἡ μάνητα κ᾽ ἐμᾶς καὶ τοὺς μνηστῆρες
μᾶς συνεπάρῃ. Ὡς τόσο ἐσύ, καθὼς γλυκοχαράξῃ,
τρέξε, καὶ τοὺς περήφανους ζύγωσ᾽ ἐκεῖ μνηστῆρες·
κατόπι ἐμένανε ὁ βοσκὸς στὴ χώρα θὰ μὲ φέρῃ,
μὲ κακορίζικου μορφὴ καὶ γέρου διακονιάρη.
Κι ἀνίσως μοῦ κακοφερθοῦν ἐκεῖνοι στὸ παλάτι,
κράτα τὸν πόνο μέσα σου τὰ πάθια μου θωρώντας·
μὰ κι ἃ μὲ ποδοσέρνουνε στὴ θύρα, καὶ σαγίττες
μοῦ ρίχτουν, στέκου ἀτάραγος ἐσὺ κι ἀπόμενέ τα·
καὶ μόνε λέγε τους γλυκὰ τὴν τρέλα τους νὰ πάψουν·
ἀγκαλὰ αὐτοὶ δὲ θὰ σ᾽ ἀκοῦν, τὶ ἡ ὥρα τους ἀγγίζει.
[Κι ἄλλο ἕνα πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, κ᾽ ἔχε το ἐσὺ στὸ νοῦ σου·
ἡ Ἀθηνᾶ ἡ πολύβουλη σὰ μὲ φωτίσῃ, τότες
θὰ γνέψω μὲ τὴν κεφαλή, καὶ τότ᾽ ἐσὺ θὰ νοιώσῃς,
κι ὅσα ἅρματα μᾶς βρίσκουνται στὸν πύργο θὰ μαζέψῃς,
καὶ μὲς στὰ βάθια τοῦ ἁψηλοῦ θαλάμου θὰ τὰ θέσῃς·
κι ὅταν ἐκεῖνοι, θέλοντας νὰ ξέρουν, σὲ ρωτᾶνε,
ἐσὺ μὲ λόγια μαλακὰ γλυκαποκοίμιζέ τους,
καὶ λέγε τους· «Ἀπ᾽ τὸν καπνὸ τὰ πῆρα, τὶ δὲν εἶναι
σὰν ποὺ ὁ Ὀδυσσέας τἄφησε μισεύοντας στὴν Τροία,
μόνε ἡ ἀχνίλα τῆς φωτιᾶς τὰ θόλωσε ἀπὸ τότες.
Μὰ κι ἄλλο μεγαλύτερο βάζει στὸ νοῦ μου ὁ Δίας·
μὴν τύχῃ καὶ σὲ μάλωμα σᾶς ρίξῃ τὸ μεθήσι,

καὶ χτυπηθῆτε, κι ἀτιμιὰ στὴν προξενιά σας φέρτε·
γιατὶ μονάχο του τραβάει τὸ σίδερο τὸν ἄντρα.»
Ὅμως νἀφήσῃς ἕτοιμους δυὸ λάζους, δυὸ κοντάρια,
κι ἀσπίδες δυό, ποὺ βιαστικὰ νἀδράξουμε στὰ χέρια,
κι ὁ Δίας μὲ τὴν Ἀθηνᾶ θὰ τοὺς μαγέψουν τότες.]
Μὰ κι ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ κ' ἐσὺ ἔχε το στὸ νοῦ σου·
παιδί μου ἀλήθεια ἂν εἶσαι ἐσύ, κι ἀπὸ δικό μας αἷμα,
κανένας νὰ μὴ μάθῃ ἐκεῖ πὼς ἦρθε ὁ Ὀδυσσέας.
Λαέρτης καὶ χοιροβοσκὸς μὴν τύχῃ καὶ τἀκούσουν·
μήτε κανένας τοῦ σπιτιοῦ, καὶ μήτε ἡ Πηνελόπη,
παρὰ μονάχοι ἐμεῖς οἱ δυὸ νὰ μάθουμε τὶς γνῶμες
τῶ γυναικῶν, καὶ δοκιμὴ νὰ κάνουμε στοὺς ἄντρες,
ποιός ἀπ' τοὺς δούλους μᾶς τιμάει, κι ἀκόμα μᾶς φοβᾶται,
καὶ ποιὸς ξεχνᾷ μας κι ἀψηφάει λεβέντη σὰν κ' ἐσένα.»
Καὶ τότες ὁ μυριόχαρος τοῦ ἀπολογήθη γιός του·
«Πατέρα, ἀργότερα θαρρῶ θὰ νοιώσῃς τὴν ψυχή μου,
καὶ πὼς δὲν ἔχω θενὰ βρῇς τὰ λογικά μου κούφια·
μὰ αὐτὸ ποὺ τώρα μελετᾷς δὲν τόχω γιὰ καλό μας.
Στοχάσου το· πολὺν καιρὸ θὰ χάσῃς, ἂν καθέναν
νὰ δοκιμάσῃς ξέχωρα στὰ χτήματα γυρίζῃς·
κι αὐτοὶ στὸ μεταξὺ θὰ τρῶν τὸ βιὸς μὲς στὰ παλάτια,
ἀναπαμένοι, ἀδιάντροποι, καὶ δίχως νὰ λυποῦνται.
Καλό 'ναι ἀλήθεια νὰ κοιτᾷς νὰ μάθῃς τὶς γυναῖκες,
ποιές ἄτιμα σοῦ φέρνουνται καὶ ποιές δὲν ἔχουν κρῖμα·
μὰ νὰ γυρνοῦμε τὶς αὐλὲς νὰ δοκιμάζουμε ἄντρες,
αὐτὸ δὲν τόθελα· στερνὰ νὰ γίνουν κάλλιο ἐτοῦτα,
σημάδι ἂν ἔχῃς φανερὸ τοῦ αἰγιδοφόρου Δία.»
Τέτοια αὐτοὶ τότες λέγανε μονάχοι ἀνάμεσό τους·
ὡς τόσο τὸ καλόφτιαστο καράβι ἦρθε στὸ Θιάκι,
ποὺ τὸν Τηλέμαχο ἔφερε καὶ τοὺς συντρόφους ὅλους
ἀπὸ τὴν Πύλο. Μπήκανε στὸ τρίσβαθο λιμάνι,
τραβῆξαν ἔξω στὴ στεριὰ τὸ μελανὸ καράβι,
καὶ τἄρματά τους σήκωσαν καμαρωτοὶ λεβέντες,
καὶ στοῦ Κλυτίου φέρανε τὰ δῶρα τὰ πανώρια.
Κατόπι στεῖλαν κήρυκα στοὺς πύργους τοῦ Ὀδυσσέα,
τὸ μήνημα τῆς φρόνιμης νὰ φέρῃ Πηνελόπης,
πὼς πῆγε ὁ γιός της στὴν ξοχή, μὰ ἐκεῖνος εἶχε στείλει
στὴ χώρα τὸ καράβι του, νὰ μὴν τῆς ἔρθῃ φόβος

τῆς δοξαστῆς βασίλισσας καὶ χύση θερμὰ δάκρια.
Κι ὁ κήρυκας μὲ τὸ βοσκὸ στὸν πύργο ἀντάμα φτάνουν,
νὰ φέρουν τὸ ἴδιο μήνημα κ᾽ οἱ δυὸ τῆς Πηνελόπης.
Καὶ στὸ λαμπρὸ σὰν μπήκανε τοῦ Ὀδυσσέα παλάτι,
ὁ κήρυκας ἀνάμεσα στὶς παρακόρες εἶπε·
«Ἦρθε ὁ μονάκριβός σου γιός, βασίλισσα, ἀπ᾽ τὴν Πύλο.»
Ζυγώνει κι ὁ χοιροβοσκὸς καὶ λέει τῆς Πηνελόπης
ὅλα ὅσα τοῦ παράγγειλε τἀγαπητό παιδί της.
Κι ὅλα καθὼς τὰ πρόσταξε σὰν εἶπε ἕνα πρὸς ἕνα,
τοῦ πύργου ἀφήνει τὶς αὐλὲς καὶ ξεκινάει στὴ στάνη.
Καὶ τοὺς μνηστῆρες ἔπιασε βαρειὰ καρδιὰ καὶ λύπη·
καὶ βγῆκαν δίπλα ἀπ᾽ τῆς αὐλῆς τὸν τοῖχο τὸ μεγάλο,
καὶ πήγανε, κι ὁλόμπροστα καθήσανε τῆς θύρας.
Καὶ τότες τοῦ Πολύβου ὁ γιὸς ὁ Εὐρύμαχος τοὺς εἶπε·
«Ἔργο τρανὸ ὁ Τηλέμαχος κατόρθωσε μὲ τόλμη,
τέτοιο ταξίδι,—κ᾽ εἴπαμε πὼς δὲ θὰ τὸ τελέσῃ·
τώρα καράβι διαλεχτὸ μὲ λαμνοκόπους ἄξιους
ἂς ρίξουμε, ποὺ ὁλόταχα τὸ μήνημα νὰ φέρουν
στοὺς φίλους, νὰ γυρίσουνε γοργὰ στὸ Θιάκι πίσω.»
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωνε, κι ὁ Ἀμφίνομος γυρνώντας
τὰ μάτια του πρὸς τὸ βαθιὸ λιμιώνα, εἶδε τὸ πλοῖο
καθὼς μαζώναν τὰ παννιά, καὶ πιάναν τὰ κουπιά τους.
Καὶ ἀπ᾽ τὴν καρδιά του γέλασε, καὶ φώναξε στοὺς ἄλλους·
«Τί θέλουμε τὸ μήνημα πιὰ τώρα, αὐτοί ᾽ναι μέσα.
Ἢ κάποιος θεὸς τοὺς φώτισε, ἢ κ᾽ εἶδαν τὸ καράβι
ποὺ πέρναε, καὶ δὲν πρόφταξαν νὰ πᾶν καὶ νὰ τὸ πιάσουν.»
Εἶπε, κι αὐτοὶ σηκώθηκαν, καὶ στἀκρογιάλι πῆγαν·
καὶ στὴ στεριὰ τραβήξανε τὸ μελανὸ καράβι,
καὶ τἄρματά τους σήκωσαν καμαρωτοὶ λεβέντες.
Κι ὅλοι μαζὶ στὴν ἀγορὰ κινῆσαν, μηδ᾽ ἀφῆναν
ἄλλον ἢ νέο ἢ γέροντα μαζί τους νὰ καθήσῃ.
Καὶ τότες τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνος σ᾽ αὐτοὺς εἶπε·
«Ὤχοῦ, πῶς ἀπ᾽ τὸν ὄλεθρο οἱ θεοὶ τονὲ γλυτῶσαν;
Στὰ βράχια τἀνεμόδαρτα σκοποὶ καθόνταν πάντα,
κι ἀπανωτὰ ξαλλάζανε· καὶ σὰ βουτοῦσε ὁ ἥλιος,
δὲν ξενυχτούσαμε στὴ γῆς, παρὰ μὲ τὸ καράβι
γυρνούσαμε ὡς τὸ χάραμα, φυλάγοντας καρτέρι
θάνατο στὸν Τηλέμαχο, νὰ πᾶμε πιάνοντάς τον.

Κι ὡς τόσο θεὸς τὸ θέλησε, καὶ γύρισε στὸ Θιάκι.
Μὰ ἐμεῖς ἐδῶ ἂς κοιτάξουμε τὸ τέλος του τὸ μαῦρο,
μὴ μᾶς ξεφύγῃ· τὶ θαρρῶ πὼς ὅσο ζῇ δὲ βγαίνει
πέρα ἡ δουλειά μας, τὶ καὶ νοῦ καὶ γνώση ἐκεῖνος ἔχει,
κ᾽ ἐμᾶς ἀγάπη ὁ λαὸς σὰν πρῶτα δὲ μᾶς ἔχει.
Μόνε βιαστῆτε, πρὶν αὐτὸς σὲ συντυχιὰ καλέσῃ
τοὺς Ἀχαιούς· γιατὶ ἄπραγος, θαρρῶ, δὲ θενὰ μείνῃ,
παρὰ μὲ ὀργὴ θὰ σηκωθῇ καὶ σ᾽ ὅλους θὰ κηρύξῃ
πὼς σκοτωμὸ τοῦ πλέχναμε, μὰ πρόφταξε καὶ σώθη.
Κι ἄνομα τέτοια ἀκούγοντας ἐκεῖνοι δὲ θὰ στέρξουν,
κ᾽ ἴσως μᾶς φέρουνε κακό, κι ἀπ᾽ τὴν πατρίδ᾽ ἀκόμα
μᾶς διώξουν, καὶ μᾶς κάμουνε νὰ φύγουμε στὰ ξένα.
Μόνε μακριὰ στὴν ἐξοχή, παρέκει ἀπὸ τὴ χώρα
ἂς τὸν βαρέσουμε ἄξαφνα, γιὰ καὶ στὸ δρόμο ἀπάνω·
κατόπι μοιραζόμαστε τὸ βιὸς καὶ τὰ καλά του,
καὶ τὰ παλάτια ἀφήνουμε τῆς μάννας του, νὰ τἄχῃ
ὅποιος τὴν πάρῃ ταίρι του. Μὰ ἀνίσως κ᾽ ἐσεῖς πάλε
δὲ δέχεστε, καὶ θέτε αὐτὸς νὰ ζῇ καὶ τὰ καλά του
τὰ πατρικὰ νὰ χαίρεται, δῶ πέρα ἂς μὴ ζητοῦμε
νὰ μαζευόμαστε, καὶ βιὸς πολὺ νὰ καταλοῦμε·
μόν᾽ προξενειὰ ἀπ᾽ τὸ σπίτι του καθένας μας ἂς κάνῃ
μὲ δῶρα του, κι αὐτὴ ἂς δεχτῇ τὸν ἄντρα ποὺ θὰ δώσῃ
τὰ πιώτερα, καὶ τῆς φανῇ τῆς μοίρας ὁ σταλμένος.»

Αὐτά εἶπε, κι ὅλοι σώπασαν κι ἀμίλητοι ἀπομεῖναν.
Μὰ ἀπάνω ἐκεῖ ὁ Ἀμφίνομος ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε,
ὁ γιόκας ὁ μυριόχαρος τοῦ ρήγα Νίσου, γόνου
τοῦ Ἀρήτου, ποὺ ἦρθεν ἀρχηγὸς καὶ κάλλιος τῶ μνηστήρων
ἀπ᾽ τὸ Δουλίχι τὸ χλωρό, τὸ σιταροσπαρμένο,
καὶ ποὺ τὰ λόγια του ἄρεσαν τῆς ὥριας Πηνελόπης,
γιατ᾽ εἶχε πάντα στὴν καρδιὰ περίσσια καλωσύνη.
Αὐτὸς λοιπὸν καλόγνωμα ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·

«Ὦ φίλοι τὸν Τηλέμαχο ποτὲς δὲ θὰ χαλνοῦσα·
κακό, βασιλικὴ γενιὰ μὲ φονικὸ νὰ σβύσῃς·
τὴ γνώμη κάλλιο ἂς μάθουμε τῶν ἀθανάτων πρῶτα.
Ἂν εἶναι μὲ τὸ θέλημα τοῦ Δία τοῦ βροντορίχτη,
κ᾽ ἴδιος ἐγὼ τονὲ χαλνῶ, κι ὅλους τοὺς ἄλλους σπρώχνω·
Μὰ ἂν τὸ μποδίζουνε οἱ θεοί, νὰ πάψετε σᾶς λέγω.»

Εἶπε, καὶ σ᾽ ὅλους ἄρεσαν τοῦ Ἀμφίνομου τὰ λόγια.

Κι ἀμέσως σηκωθήκανε καὶ στοῦ Ὀδυσσέα πῆγαν
τὸν πύργο, καὶ καθήσανε πὰς στὰ λαμπρὰ θρονιά του.
Τότες στὸ νοῦ τῆς φρόνιμης τῆς Πηνελόπης ἦρθε
ὀμπρὸς στοὺς παραδιάντροπους νὰ κατεβῇ μνηστῆρες, 410
γιατὶ ἔμαθε πὼς γύρευαν τὸ τέλος τοῦ παιδιοῦ της,
τὶ ὁ κήρυκας ὁ Μέδοντας ποὺ τ᾽ ἄκουσε τῆς τόπε.
Καὶ μὲ τὶς βάγιες συντροφιὰ μὲς στὰ παλάτια μπῆκε.
Κ᾽ ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,
σιμὰ στὸ στῦλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στὴν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακιόλι,
καὶ τὸν Ἀντίνο μάλωσε καὶ μίλησέ του κ᾽ εἶπε·
«Ἀντίνο, ἀδιάντροπε, κακέ, ποὺ μὲς στὸ Θιάκι σ᾽ ἔχουν
γιὰ πρῶτο ἀπ᾽ τοὺς ὁμήλικους στὴ γνώση καὶ στὰ λόγια·
μὰ τέτοιος δὲν ἤσουν ἐσύ. Ζουρλέ, πῶς πᾷς καὶ πλέχνεις 420
τοῦ γιοῦ μου μαῦρο θάνατο, καὶ μήτε καὶ σὲ μέλει
γιὰ τοὺς ἱκέτες πῴχουνε τὸ Δία γιὰ μάρτυρά τους;
Μεγάλο κρῖμα εἶναι κακὸ νὰ πλέχνῃ ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου.
Ξεχνᾷς πὼς ὁ πατέρας σου μᾶς ἦρθε ἐδῶ ἱκέτης,
σὰν ἔφευγε ἀπὸ τὸ λαὸ ποὺ χόλιασε μαζί του,
γιατ᾽ εἶχε πάρει συντροφιὰ ληστὲς ἀπὸ τὴν Τάφο,
καὶ χάλασε τοὺς Θεσπρωτοὺς ποὔταν δικοί μας φίλοι.
Καὶ νὰ τοῦ πάρουν τὴ γλυκειὰ ζωὴ γυρεῦαν τότες,
κι ὅλο ταρίθμητό του βιὸς νἄρπάξουν καὶ νὰ φᾶνε·
μὰ ὅσο αὐτοὶ κι ἂ μάνιαζαν, τοὺς μπόδισ᾽ ὁ Δυσσέας. 430
Καὶ τώρα, χωρὶς δίκιο ἐσὺ τοῦ καταλεῖς τὸ σπίτι,
γυρεύεις τὴ γυναίκα του, σκοτώνεις τὸ παιδί του,
κ᾽ ἐμένα μὲ λυπεῖς πικρά. Μὰ ἐγὼ σοῦ λέω νὰ πάψῃς,
νὰ πῇς καὶ τῶ συντρόφω σου νὰ πάψουνε κ᾽ ἐκεῖνοι.»
Κι ὁ Εὐρύμαχος τῆς ἀπαντάει, ὁ γόνος τοῦ Πολύβου·
«Ὦ Πηνελόπη γνωστικιά, τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,
θάρρος, κι ἂς μὴν τὰ νοιάζεται καθόλου ἐδαῦτα ὁ νοῦς σου.
Δὲν ἦρθε ἀκόμα ἐδῶ στὴ γῆς, καὶ μήτε θἄρθῃ ἐκεῖνος
ποὺ χέρι στὸν Τηλέμαχο τὸ γιό σου θενὰ βάλῃ,
ὅσο ἐγὼ ζῶ, καὶ βλέπουνε τὰ μάτια μου στὸν κόσμο. 440
Γιατὶ ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ὁ λόγος μου θὰ γίνῃ·
θὰ τρέξῃ στὸ κοντάρι μου εὐτὺς τὸ μαῦρο του αἷμα,
τὶ ὁ πολεμόχαρος συχνὰ κ᾽ ἐμένανε Ὀδυσσέας
στὰ γόνατά του μ᾽ ἔπαιρνε, καὶ μοὔβαζε στὰ χέρια

κρέας ψημένο, καὶ κρασὶ στὰ χείλη πορφυρένιο.
Γι᾽ αὐτὸ καὶ τοῦ Τηλέμαχου περίσσια τοὔχω ἀγάπη,
κι ἀπ᾽ τοὺς μνηστῆρες θάνατο νὰ μὴ φοβᾶται ἐκεῖνος·
μὰ ἂν εἶναι νἄρθῃ ἀπ᾽ τοὺς θεούς, πῶς νὰ σωθῇ δὲν ἔχει.»
Μὲ τέτοια τηνὲ θάρρευε, μὰ φόνο μελετοῦσε.
Κ᾽ ἐκείνη μὲς στἀνώγια της τὰ θεόλαμπρα ἀνεβαίνει,
καὶ κλαίει τὸν Ὀδυσσέα της, ὥσπου ἡ γαλανομάτα
θεὰ κατέβασε γλυκὸ στὰ βλέφαρά της ὕπνο.
Καὶ τὸ βραδὺ ὁ καλὸς βοσκὸς στὸν Ὀδυσσέα ξανάρθε,
ποὺ μὲ τὸ γιό του τοίμαζε τὸ δεῖπνο, καὶ θρεφτάρι
κάναν θυσία χρονιάρικο. Κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ κατέβη
τότε, καὶ μὲ ραβδὶ τὸ γιὸ βαρώντας τοῦ Λαέρτη,
τὸν Ὀδυσσέα, τὸν ἔκαμε γέρο ξανὰ σὰν πρῶτα.
Καὶ μὲ φτωχὰ τὸν ἔντυσε φορέματα, μὴν τύχῃ
καὶ τονὲ δῇ ὁ χοιροβοσκὸς καὶ τονὲ νοιώσῃ ὀμπρός του,
καὶ δὲν τὸ κρύψῃ, μόν᾽ τὸ πῇ τῆς ὥριας Πηνελόπης.
Καὶ πρῶτος ὁ Τηλέμαχος τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε·
«Ἦρθες καλέ μας· τί ἄκουσες στὴ χώρα νὰ δηγοῦνται;
Ἀπ᾽ τὸ καρτέρι γύρισαν οἱ θεότρανοι μνηστῆρες,
ἢ ἀκόμα ἐκεῖ μὲ καρτεροῦν στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω;»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Δὲν ἤθελα νὰ τὰ ρωτῶ καὶ νὰ τὰ μάθω ἐτοῦτα,
Στὴ χώρα μέσα τρέχοντας· βιαζόμουνα νὰ δώσω
τὸ μήνημά μου ὁλόταχα, καὶ πίσω νὰ ξανάρθω.
Καὶ κήρυκας μαντάτορας γοργός, ἀπ᾽ τοὺς συντρόφους
ἔφτασε ἀντάμα, κ᾽ ἔδωσε τῆς μάννας λόγο πρῶτος.
Ξέρω κ᾽ ἔν᾽ ἄλλο νὰ σᾶς πῶ ποὺ μὲ τὰ μάτια μου εἶδα·
πάνω ἀπ᾽ τὴ χώρα, στὸ βουνὸ τοῦ Ἑρμῆ σὰν εἶχα φτάσει,
καράβι ἀγνάντεψα γοργὸ νὰ μπαίνῃ στὸ λιμάνι,
γεμᾶτο μὲ ἄντρες, κ᾽ εἴτανε μὲ ἀσπίδες φορτωμένο,
καὶ μὲ κοντάρια δίστομα. Καὶ φάνηκε σὰ νἄταν
μνηστῆρες ὅλοι τους αὐτοί, μὰ ἄλλο νὰ πῶ δὲν ξέρω.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος χαμογελώντας ρίχτει
ματιὰ πρὸς τὸν πατέρα του, κρυφὰ ἀπ᾽ τὸ χοιροτρόφο.
Καὶ τὶς δουλειὲς σὰν τέλειωσαν καὶ τοίμασαν τὸ δεῖπνο,
καθήσανε κι ἀπόλαψαν τοῦ τραπεζιοῦ τὰ δῶρα
Κι ἀπὸ φαΐ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
τὴν κλίνη θυμηθήκανε, καὶ χάρηκαν τὸν ὕπνο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ρ.

Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς Νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὁ πολυαγαπημένος γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα
τὰ θεόμορφά του σάνταλα στὰ πόδια του ἀποδένει,
καὶ στὴν παλάμη παίρνοντας τὸ δυνατὸ κοντάρι
στὴ χώρα γιὰ νὰ κατεβῇ, λέει τοῦ χοιροβοσκοῦ του·
«Στὴ χώρα πάω, κυρούλη μου, γιὰ νὰ μὲ δῇ ἡ μαννοῦλα,
τὶ δὲ θὰ πάψῃ νὰ θρηνῇ καὶ νὰ μυρολογιέται
ἂ δὲ μὲ δῇ τὸν ἴδιο μου· καί, νά τί σοῦ προστάζω·
τὸν ξένο αὐτὸ τὸν ἄμοιρο φέρ᾽ τον νὰ διακονεύῃ
στὴ χώρα· κι ὅποιος θέλει ἐκεῖ καρβέλι καὶ κανάτα
τοῦ δίνει· ἐγὼ δὲ δύνεμαι, μέσα στὰ πάθια ἐδαῦτα
ποὺ ἔχει ἡ ψυχή μου, πόρεψη τοῦ καθενὸς νὰ δίνω.
Κι ὁ ξένος πάλε ἂν πειραχτῇ χειρότερο θὰ τοὔβγῃ.
Ἀλήθειες ξάστερες ἐγὼ πάντα νὰ λέω μ᾽ ἀρέσει.»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·
«Φίλε μου, ἐδῶ δὲν ἤθελα κ᾽ ἐγὼ νὰ μὲ κρατήσουν.
Κάλλιο στὴ χώρα ἡ διακονιά, παρὰ μὲς στὰ χωράφια·
πάντα θὰ δώσῃ ἐκεῖ μικρὴ βοήθεια ὅποιος θελήσῃ.
Δὲν εἶναι πιὰ τὰ χρόνια μου στὶς μάντρες γιὰ νὰ μνήσκω,
καὶ προσταγὲς τοῦ ἀφέντη μου σὲ καθετὶς νἀκούγω.
Μόν᾽ ἄμε ἐσύ, κι ὁ ἄνθρωπος ποὺ πρόσταξες μὲ φέρνει,
σὰ ζεσταθῶ μὲ τὴ φωτιά, καὶ σφίξῃ τὸ λιοπύρι.
Κουρέλια ᾽ναι τὰ ροῦχα μου, καὶ τῆς αὐγῆς ἡ πάχνη
θὰ μὲ παγώσῃ· κ᾽ εἴπατε πὼς εἶναι ἀλάργα ἡ χώρα.»
Καὶ τράβηξε ὁ Τηλέμαχος ὁλόγυρ᾽ ἀπ᾽ τὴ στάνη,
γιὰ τοὺς μνηστῆρες χαλασμὸ στὸ νοῦ του μελετώντας.
Καὶ κάτου στὸ λαμπρόχτιστο σὰν ἔφτασε παλάτι,
στὸ μακρὺ στῦλο ἀκκούμπησε τὸ σουβλερὸ κοντάρι,
καὶ μπῆκε, τὸ κατώφλι του τὸ πέτρινο περνώντας.
Τὸν εἶδε πρώτη καὶ καλὴ ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα,
καθὼς ἀπίθωνε προβειὲς πὰς στὰ θρονιὰ τοῦ πύργου,
καὶ δακρυσμένη ζύγωσε· ὁλόγυρά του κ᾽ οἱ ἄλλες
οἱ δοῦλες μαζωχτήκανε τοῦ ἀδάμαστου Ὀδυσσέα,
καὶ τὸν γλυκοφιλούσανε στὴν κεφαλή, στοὺς ὤμους.
Κ᾽ ἡ φρόνιμη ἀπ᾽ τὸ θάλαμο προβάλλει ἡ Πηνελόπη,
σὰν Ἄρτεμη πανόμορφη, καὶ σὰ χρυσὴ Ἀφροδίτη·

μὲ δάκρια τὸ μονάκριβο παιδί της ἀγκαλιάζει,
φιλώντας τὸ κεφάλι του καὶ τὰ λαμπρά του μάτια,
καὶ μὲ κλαψιάρικη φωνὴ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, ἦρθες, κ᾽ ἐγὼ δὲ θάρρουν
πὼς θὰ σὲ δῶ σὰν πρύμισες κρυφά μου κι ἄθελά μου
στὴν Πύλο, τοῦ πατέρα σου μαντᾶτα γιὰ νἀκούσῃς.
Ὡς τόσο τώρα ὅσ᾽ ἄκουσες κι ὅσα εἶδες, ἔλα πές μου.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ᾽ εἶπε·
«Μὴ φέρνῃς πόνου βούρκωμα μὲς στὴν καρδιά μου, ὦ μάννα,
τώρα ποὺ μόλις ξέφυγα κακὸ καὶ μαῦρο τέλος·
μόνε σὰ λούσῃς τὸ κορμί, καὶ καθαρὰ τὸ ντύσῃς,
ἀνέβαινε στἀνώγι σου μὲ τὶς καλές σου βάγιες,
καὶ σ᾽ ὅλους ἑκατοβοδιὲς τοὺς ἀθανάτους τάξε,
ἴσως κι ὁ Δίας γδίκιωση γιὰ χάρη μας τελέσῃ.
Ἐγὼ θὰ πάω στὴν ἀγορά, τὸν ξένο νὰ καλέσω,
ποὺ ἦρθε ἀπ᾽ τὴν Πύλο ἀντάμα μου, γιὰ ἐδῶ σὰν ξεκινοῦσα,
καὶ ποὺ μὲ τοὺς ὁμοιόθεους τὸν ἔστειλα συντρόφους
στὸν Πείραιο, παραγγέλνοντας περίσσια νὰ τοῦ δείξῃ
τιμὴ μέσα στὸ σπίτι του κι ἀγάπη ὥσπου νὰ φτάσω.»
Αὐτὰ εἶπε· κ᾽ ἔμεινε ἄφτερος στὰ χείλη της ὁ λόγος·
καὶ τὸ κορμὶ σὰν ἔλουσε καὶ ντύθηκε καθάρια,
πῆγε ἔταξε ἑκατοβοδιὲς στοὺς ἀθανάτους ὅλους,
ἴσως κι ὁ Δίας γδίκιωση γιὰ χάρη της τελέσῃ.
Βγῆκε ὕστερα ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι,
καὶ δυὸ γοργόποδα σκυλιὰ κατόπι ἀκολουθοῦσαν.
Μὲ χάρη τότε ἡ Ἀθηνᾶ θεϊκὴ τὸν περεχοῦσε,
κι ὅλος ὁ κόσμος θάμαζε θωρώντας του τὰ κάλλη.
Τριγύρω του οἱ θεότολμοι μαζεύτηκαν μνηστῆρες,
μὲ ὄμορφα λόγια, καὶ κακοὺς σκοποὺς στὸ λογισμό τους.
Ὅμως αὐτὸς ἀπόφυγε τὸ πλῆθος τους, καὶ πῆγε
κάθησ᾽ ἐκεῖ ποὺ ὁ Μέντορας, ὁ Ἄντιφος κι ὁ Ἀλιθέρσης
παλιοί του φίλοι πατρικοὶ καθόντουσαν· κ᾽ ἐκεῖνοι
τονὲ ρωτοῦσαν καθετίς. Κι ὁ Πείραιος, ὁ μεγάλος
κι ὁ ξακουστὸς κονταριστής, τὸν ξένο φέρνοντάς του,
ἀπὸ τὴ χώρα πέρασε, στὴν ἀγορὰ κατέβη,
καὶ ζύγωσε. Δὲ στάθηκε ὁ Τηλέμαχος μακριά τους,
μόνε τὸν ξένο σίμωσε. Κι ὁ Πείραιος τότες πρῶτος
τοῦ μίλησε· «Τηλέμαχε, στεῖλε μου εὐτὺς γυναῖκες

τὰ δῶρα ποὺ ὁ Μενέλαος σοὔδωσε γιὰ νὰ πάρουν.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·
«Ὦ Πείραιε, δὲ γνωρίζουμε πῶς ὅλ᾽ αὐτὰ θὰ βγοῦνε.
Ἂν οἱ μνηστῆρες μυστικὰ στὸν πύργο μὲ σκοτώσουν,
κι ὅλα κατόπι μοιραστοῦν τὰ πατρικά μου πλούτια,
κάλλιο ἔχε τα τὰ δῶρα ἐσύ, παρ᾽ ἀπ᾽ αὐτοὺς κανένας·
ἂν πάλε ἐγὼ ξολοθρεμὸ καὶ θάνατο τοὺς δώσω,
τότες τὰ φέρνεις χαίροντας, καὶ χαίροντας τὰ παίρνω.»
Εἶπε, καὶ τὸν πολύπαθο ξένο ἔφερε στὸ σπίτι.
Καὶ μέσα στὸ λαμπρόχτιστο σὰν ἔφτασαν παλάτι,
ἀπάνω σ᾽ ἔδρες καὶ θρονιὰ τὶς χλαῖνες ἀποθέσαν,
καὶ μὲς σὲ γοῦρνες σκαλιστὲς καθῆσαν καὶ λουστῆκαν.
Κ᾽ οἱ δοῦλες σὰν τοὺς ἔλουσαν κι ἀλεῖψαν τους μὲ λάδι,
καὶ τοὺς φορέσανε κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
ἀπ᾽ τὰ λουτρά τους βγήκανε καὶ στὰ θρονιὰ καθῆσαν.
Καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάγια,
ὥριο, χρυσό, καὶ χύνει τους στὴν ἀργυρὴ λεγένη
γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τους γυαλιστερὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοὺς ἔβαλε περίσσια.
Κι ἀντίκρυ ἡ μάννα του, σιμὰ στοῦ παλατιοῦ τὸ στῦλο,
ἀναγερμένη σὲ θρονὶ ψιλόκλωθε μὲ ρόκα.
Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τους στὰ καλοφάγια ὁμπρός τους.
Κι ἀπὸ πιοτὸ κι ἀπὸ φαΐ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιὰ τὸ λόγο πρώτη ἀρχίζει·
«Τηλέμαχε, στἀνώγι ἐγὼ θἀνέβω νὰ πλαγιάσω
στὴν κλίνη ποὺ μὲ στεναγμοὺς καὶ δάκρια τὴ ραντίζω,
ἀφότου στὸ Ἴλιο κίνησε ὁ Δυσσέας μὲ τοὺς Ἀτρεΐδες·
κι ὅμως ἐσὺ δὲ θὲς νὰ ἐρθῇς καὶ νὰ μοῦ πῇς καθάρια,
μέσα στὸν πύργο πρὶ νὰ μποῦν οἱ θεότολμοι μνηστῆρες,
γιὰ τοῦ γονιοῦ σου ἂν ἔμαθες τὸ γυρισμὸ στὰ ξένα.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ᾽ εἶπε·
«Τὸ καθετίς, μητέρα μου, θὰ δηγηθῶ μὲ ἀλήθεια.
Στὴν Πύλο καὶ στὸ Νέστορα σὰ φτάσαμε τὸ ρήγα,
μὲς στἄψηλὰ παλάτια του μὲ δέχτηκε μὲ ἀγάπη
καὶ πόνο, σὰν ποὺ δέχεται γονιὸς ἀκριβοπαίδι,
σὰν ἔρχετ᾽ ἀπὸ ξενιτειές, ποὺ ἐκεῖ πλανιόταν χρόνια·
ὅμοια μὲ δέχτηκε κι αὐτὸς κ᾽ οἱ ξακουσμένοι γιοί του.

κ᾽ ἔλεγε πὼς ἀπὸ ἄνθρωπο δεν ἄκουσε στὸν κόσμο
ἂ ζοῦσε γιὰ ἂν ἀπέθανε ὁ ἀντρόψυχος Δυσσέας.
Ὅμως στὸν πολεμόχαρο Μενέλαο τοῦ Ἀτρέα
μὲ ἀλόγατα καὶ μὲ ἄρματα λαμπρὰ προβόδωσέ με,
κ᾽ ἐκεῖ εἶδα τὴν Ἀργίτισσα Ἑλένη, ποὺ γιὰ κείνη
κ᾽ οἱ Ἀργῖτες ἔπαθαν πολλὰ δεινά, κ᾽ οἱ Τρωαδῖτες,
κατὰ τὸ θέλημα τῶν θεῶν. Καὶ τότες ὁ Μενέλαος
μὲ ρώταε ὁ βροντόφωνος ποιά ἀνάγκη μὲ εἶχε φέρει
στὴν ὥρια Λακεδαίμονα· καὶ τοὖπα τὴν ἀλήθεια.
Κι αὐτὸς ἀπολογήθηκε, κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ εἶπε·
«Ωχοῦ, σὲ τί παληκαρᾶ κλινάρι νὰ πλαγιάσουν
τοὺς ἦρθεν ὄρεξη αὐτονοὺς τοὺς ἄναντρους ἀλήθεια.
Καθὼς μὲς σ᾽ ἄγριου λιονταριοῦ ρουμάνι ἢ ἀλαφίνα.
κοιμίζει βυζαστάρικα νιογέννητα λαφούλια,
καὶ παίρνει τὶς βουνοπλαγιὲς καὶ τὰ χλωρὰ λαγκάδια,
καὶ βόσκει, μὰ ἄξαφνα γυρνάει μὲς στὴ μονιά του ἐκεῖνος,
καὶ φέρνει τέλος φοβερὸ σὲ μάννα καὶ λαφούλια,
ἔτσι κι ὁ Ὀδυσσέας φριχτὰ θὰ τοὺς τελειώσῃ ἐκείνους.
Κι ὦ Δία Θεέ μου, κι Ἀθηνᾶ. κι Ἀπόλλωνα, ἂν ἐκεῖνος
τοὺς πέσῃ σὰν ποὺ φάνηκε στὴν ὄμορφη τὴ Λέσβο,
ποὺ πρόβαλε καὶ πάλαιψε μὲ τὸ Φιλομηλείδη,
καὶ μονομιὰς τὸν ἔρριξε, κ᾽ οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
ἂν τέτοιος ὁ Ὀδυσσέας ἐρθῇ καὶ πέσῃ στοὺς μνηστῆρες,
γλήγορο θἄν᾽ τὸ τέλος τους, κι ὁ γάμος τους φαρμάκι.
Κι αὐτὰ ποὺ τώρα μὲ ρωτᾶς καὶ ποὺ παρακαλεῖς με,
δὲ θὰ τὰ πῶ τριγυριστὰ καὶ δὲ θὰ σὲ γελάσω,
παρὰ ὅσα μοὖπε ὁ ἅλαθος τῆς θάλασσας ὁ γέρος,
ἕνα πρὸς ἕνα θἄχῃς τα καὶ λόγο δὲ θὰ κρύψω.
Τὸν εἶδε, μοὖπε, σὲ νησὶ δάκρυα πολλὰ νὰ χύνῃ,
στῆς θέαινας τῆς Καλυψῶς, ποὺ δίχως θέλησή του
κρατάει τον, καὶ δὲ δύνεται νὰ δῇ γλυκειὰ πατρίδα·
τὶ μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιά, μήτε συντρόφους ἔχει,
ποὺ νὰ τὸν πάρουν ἀπ᾽ ἐκεῖ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.»
Αὐτά ᾽πε ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος τοῦ Ἀτρέα.
Καὶ τότες πίσω γύρισα, καὶ πρύμο μοῦ χαρίσαν
οἱ ἀθάνατοι, καὶ μ᾽ ἔφεραν στὴν ποθητὴ πατρίδα.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τῆς τάραξε στὰ στήθια τὴν καρδιά της.
Καὶ τότες ὁ θεόμοιαστος Θεοκλύμενος τοὺς εἶπε·

«Ὁ Ἄργος, ἅμα μυρίστηκε σιμὰ τὸν Ὀδυσσέα γοργοσαλεύει τὴν οὐρά . . .» (ρ 300—323).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ δοξαστοῦ Ὀδυσσέα,
δὲν τὰ γνωρίζει αὐτὸς σωστά, καὶ κάλλιο ἐμένανε ἄκου,
ποὺ σοῦ μαντεύω ἀλάθευτα, καὶ τίποτις δὲν κρύβω.
Ὁ Δίας νἄναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
κ᾽ ἐτούτη ἡ στιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσέα ποὺ μὲ δέχτη,
ἐδῶ ᾽ναι στὴν πατρίδα του ὁ Δυσσέας, κ᾽ ἢ γυρίζει
ἢ κάθεται, καὶ τὶς κακὲς αὐτὲς δουλειὲς μαθαίνει,
καὶ σ᾽ ὅλους φοβερὰ δεινὰ σκαρώνει τοὺς μνηστῆρες·
εἶδα πουλὶ προφητικὸ στὸ πλοῖο σὰν καθόμουν,
καὶ τότες τοῦ Τηλέμαχου τὰ λάλησα καὶ τὰ εἶπα.»

Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιὰ μ᾽ αὐτὰ τοῦ ἀπολογιέται·
«Μακάρι, ὦ ξένε, ὁ λόγος σου νὰ βγῇ καθὼς τὸν εἶπες·
μαζὶ μὲ τὴν ἀγάπη μου θὰ σοὔδινα καὶ δῶρα
τόσο πολλά, π᾽ ὅσοι ἔβλεπαν θενὰ σὲ μακαρίζαν.»

Τέτοια λαλοῦσαν κ᾽ ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους·
καὶ στοῦ Ὀδυσσέα κατάμπροστα οἱ μνηστῆρες τὰ παλάτια
δισκοβολώντας γλέντιζαν καὶ ρίχνοντας κοντάρια
σὲ γῆς στρωτή, ποὺ ἀδιάντροπα ἐκεῖ πάντα μαζευόνταν.
Μὰ πρὸς τὸ γιῶμα, ποὺ ἔφταναν ὁλοῦθε ἀπ᾽ τὰ χωράφια
τὰ πρόβατα κ᾽ οἱ πιστικοὶ τὰ φέρνανε σὰν πάντα,
τοὺς εἶπε τότε ὁ Μέδοντας, ὁ κήρυκας ποὺ ἀπ᾽ ὅλους
τοὺς ἄρεσε νὰ κάθεται μαζί τους στὸ τραπέζι·

«Τώρα, παιδιά, ποὺ φράνθηκε μὲ τὸν ἀγώνα ὁ νοῦς σας,
νὰ τοιμαστῆτε γιὰ φαγὶ μὲς στὸ παλάτι ἐλᾶτε,
τ᾽ εἶναι καλὸ στὴν ὥρα του νὰ γίνῃ τὸ τραπέζι.»

Εἶπε, κι αὐτοὶ τὸν ἄκουσαν, καὶ σηκωθῆκαν, πῆγαν.
Καὶ μέσα στὰ λαμπρόχτιστα σὰν μπήκανε παλάτια,
ἀπάνω σ᾽ ἔδρες καὶ θρονιὰ τὶς χλαῖνες ἀπιθῶσαν,
κ᾽ ἔσφαξαν πρόβατα τρανά, καλοθρεμμένα γίδια,
θρεφτάρια χοίρους, καὶ παχὺ δαμάλι γιὰ νὰ φᾶνε.
Ὡς τόσο ἀπὸ τὴν ἐξοχὴ στὴ χώρα ὁ Ὀδυσσέας
μὲ τὸν καλόκαρδο Εὔμαιο νὰ σύρῃ τοιμαζόταν.
Κι ὁ πρῶτος τῶ χοιροβοσκῶν μίλησε τότε κ᾽ εἶπε·

«Ξένε, ποὺ τώρα λαχταρεῖς στὴ χῶρα νὰ κατέβῃς,
καθὼς ὁ ἀφέντης πρόσταξε, κ᾽ ἐγὼ θέλα νὰ μείνῃς
ἐδῶ στὴ στάνη φύλακας· μὰ σέβας τοὔχω μέγα
καὶ φόβο, μήπως ὕστερα μανιάσῃ· καὶ τοῦ ἀφέντη
φοβᾶμαι τὰ μαλώματα. Μὰ ἂς πᾶμε τώρα, ἡ μέρα

πάει νὰ μεσιάσῃ, κ᾽ ἡ δροσιὰ θἄναι κακὴ τὸ βράδυ.»
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·
«Ξέρω, καὶ νοιώθω· τὄχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου αὐτὸ ποὺ μοὖπες.
Μὰ ἂς πᾶμε, κ᾽ ἐσὺ δεῖχνε μου τὸ δρόμο πέρα ὡς πέρα,
καὶ δός μου, ἂν ἔχῃς πουθενά, κουτσόραβδο κομμένο,
γιὰ νἀκκουμπῶ, τὶ δύσκολος εἶναι, μοῦ λέτε, ὁ δρόμος.»
Εἶπε, καὶ κρέμασε παλιὸ τορβὰ κουρελιασμένο
στὸν ὦμο μὲ χοντρὸ σκοινί, καὶ τοὔδωκε συνάμα
ραβδὶ ὁ καλὸς χοιροβοσκός, καθὼς τὸ πεθυμοῦσε.
Ξεκίνησαν, μὰ οἱ πιστικοὶ μὲ τὰ σκυλιὰ στὴ στάνη
μεῖναν καὶ φύλαγαν· κι αὐτὸς ὁδήγαε τὸν ἀφέντη,
ποὺ σὰ ζητιάνος φαίνονταν ἐλεεινὸς καὶ γέρος,
καὶ στὸ ραβδί του ἀκκούμπαγε παλιόρουχα ντυμένος.
Πῆραν τὸ πετρωτὸ στρατὶ καὶ ζύγωσαν τὴ χώρα,
καὶ σάνε φτάσανε σιμὰ στὴν κρουσταλλένια βρύση,
ποὺ ὁ κόσμος ἔπαιρνε νερό, κι ὁ Νήριτος τὴν εἶχε,
κι ὁ Ἴθακος κι ὁ Πολύχτορας, χτισμένη, κ᾽ εἶταν λεῦκες
δάσος ἐκεῖ νερόθρεφτες ποὺ ὅλοῦθε τὴν κυκλῶναν,
καὶ κατρακύλα κρυὸ νερὸ ψηλάθε ἀπὸ τὸ βράχο,
κ᾽ εἶταν βωμὸς ἀπάνωθε χτισμένος, ποὺ θυσιάζαν
στὶς Νύφες ὅσοι διάβαιναν· κεῖ πέρα ὁ Μελανθέας
τοὺς βλέπει, τοῦ Δολίου ὁ γιός, μὲ δυὸ βοσκοὺς κατόπι,
ποὺ φέρναν τὰ πιὸ διαλεχτὰ τῶν κοπαδιῶνε γίδια
γιὰ τῶ μνηστήρων τὸ φαγί· κι ἅμα τοὺς εἶδε ἐκεῖνος,
πειραχτικὰ τοὺς μίλησε καὶ μὲ μεγάλη κάκια,
καὶ τὸ Δυσσέα πληγώνανε τἀδιάντροπά του λόγια·
«Ἕνας ἀχρεῖος τὸν ἄλλονε μὰ τὴν ἀλήθεια σέρνει,
κ᾽ ἔτσι παντοτεινὰ ὁ θεὸς ὅμοιο στὸν ὅμοιον φέρνει.
Ποῦ τάχα, ὦ βρώμικε βοσκέ, τὸν πᾶς αὐτὸν τὸ χάφτη,
τὸν παλιοζήτουλα, μωρέ, τῶν τραπεζιῶν τὴ λώβα;
Σὲ πόσες πόρτες θὰ σταθῇ τὴ ράχη του νὰ τρίβῃ,
ὄχι λεβέτια καὶ σπαθιά, παρὰ βουκιὲς ζητώντας.
Δός τον ἐμένα, φύλακα τῆς στάνης νὰ τὸν ἔχω,
νὰ μοῦ σαρώνῃ τὸ μαντρί, χλωρόκλαδα νὰ φέρνῃ
στὰ γίδια, καὶ νὰ πίνῃ ὀρό, παχιὰ μεριὰ νὰ κάνῃ.
Τώρα ὅμως που ἔμαθε, δὲ θὲ δουλειὰ νὰ πιάσῃ,
μόνε τοῦ ἀρέσει σὲ χωριὰ νὰ σέρνεται καὶ χῶρες,
νὰ θρέφῃ μὲ τὴ διακονιὰ τὴ λαίμαργη κοιλιά του.

Μὰ ἔχω δυὸ λόγια νὰ σοῦ πῶ, κι ὅ,τι σοῦλέω θὰ γίνῃ·
ἂν τύχῃ κ᾽ ἔρθῃ στοῦ θεϊκοῦ τοῦ Ὀδυσσέα τοὺς πύργους,
τριγύρω στὴν κεφάλα του πολλὰ σκαμνιὰ ριγμένα
ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀντρῶν θὰ σπάσουν τὰ πλευρά του.»

Καὶ καθὼς πέρναε, τοὔδωσε κλωτσιὰ ὁ χαζὸς στὸ γόφο·
μὰ ἐκεῖνος δὲν ξεστράτισε, παρὰ ἔμεινε στὸ δρόμο·
Τότες στὸ νοῦ του μέσα ὁ γιὸς ἀνάδευε τοῦ Λαέρτη,
νὰ ὁρμήσῃ, καὶ μὲ μιὰ ραβδιὰ νὰ τονὲ ξεπαστρέψῃ,
ἢ ἁρπάζοντάς τον ἀπ᾽ ταὐτιά, νὰ τοῦ βροντήξῃ χάμου
τὴν κούτρα· μὰ τὸ ἀπόμεινε, καὶ βάσταξε ἡ καρδιά του.
Κι ἀγριομιλώντας ὁ βοσκὸς στὸν ἄλλον ἀντικρύ του,
ἔβγαλ᾽ εὐκὴ ἀψηλόφωνη μὲ χέρια σηκωμένα·

«Νύφες τῆς βρύσης, καὶ τοῦ Διὸς ὦ κόρες, ἂν ποτές του
μεριὰ ὁ Δυσσέας σᾶς ἔκαψε σὲ πάχος τυλιγμένα
γιδιῶν κι ἀρνιῶνε, τούτη μου τελέστε τὴ λαχτάρα·
ἂς ἔρθῃ ἐκεῖνος πιά, καὶ θεὸς ἂς τονὲ φέρῃ κάποιος.
Αὐτὸς θὰ σοῦ τὰ σκόρπιζε στ᾽ ἀλήθεια τὰ καμάρια
ποὺ τώρ᾽ ἀγέρωχα κρατᾷς στὴ χώρα τριγυρνώντας,
ἐνῶ ἀφανίζουνε κακοὶ βοσκοὶ τὰ πρόβατά σου.»

Κι ὁ Μελανθέας ἀπάντησε καὶ τοῦπε· «᾽Ωχοῦ τί κρένει,
ὁ σκύλος ὁ παμπόνηρος, ποὺ ἐγὼ θὰ τὸν περάσω
μακριὰ ἀπ᾽ τὸ Θιάκι κάποτες μὲ μελανὸ καράβι
κέρδος νὰ βγάλω περισσό. Ὅμως μακάρι τώρα
τοῦ Φοίβου τοῦ ἀργυρότοξου οἱ σαΐττες νὰ σκοτώσουν
στὸν πύργο τὸν Τηλέμαχο, γιὰ κονταριὲς μνηστήρων,
σὰν ποὺ ὁ γονιός του χάθηκε στὰ μακρινὰ καὶ ξένα.»

Αὐτά εἶπε, καὶ τοὺς ἄφησε σιγὰ νὰ περπατᾶνε,
μὰ ἐκεῖνος γλήγορα ἔφτασε στοῦ ρήγα τὰ παλάτια,
καὶ μπῆκε εὐτὺς καὶ κάθησε μαζὶ μὲ τοὺς μνηστῆρες,
ἀντίκρυ στὸν Εὐρύμαχο, ποὺ τὸν παραγαποῦσε.
Τοῦ βάλαν ἀπ᾽ τὰ κρέατα τὸ μερτικό του οἱ δοῦλοι,
κ᾽ ἡ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμὶ παράθεσέ του
νὰ φάῃ· κ᾽ ἦρθαν ὁ πάγκαλος βοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα,
καὶ στάθηκαν κοντά· ὡς αὐτοὺς τῆς βαθουλῆς ἐρχόταν
τῆς φόρμιγγας τὸ παίξιμο, τὶ τότες ἀρχινοῦσε
κι ὁ Φήμιος τὸ τραγούδι του. Καὶ τοὔσφιξε ὁ Δυσσέας
τὸ χέρι τοῦ χοιροβοσκοῦ, καὶ μίλησέ του κ᾽ εἶπε·

«Εὔμαιε, αὐτά ᾽ναι τὰ λαμπρὰ παλάτια τοῦ Ὀδυσσέα·

κι ἀνάμεσα σὲ πάμπολλα μπορεῖς νὰ τὰ ξανοίξῃς.
Ἀπ᾽ τόνα στάλλο μέσα πᾶς, κ᾽ ἔχουν αὐλὴ κλεισμένη
μὲ τείχισμα στεφανωτὸ καὶ στεριωμένες πόρτες
δικάνατες· καὶ ποιός μπορεῖ νὰ τὰ καταφρονέσῃ;
Βλέπω καὶ μέσα περισσοὶ πίνουν καὶ τρῶνε ἀνθρῶποι·
καπνοῦ προβάλλει μυρουδιά, κι ἀκούγουνται τῆς λύρας
οἱ κόρδες, ποὺ οἱ ἀθάνατοι γιὰ τὰ τραπέζια ὁρίσαν.»

Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Κι αὐτὸ μεμιὰς τὸ ἀπείκασες, σὰν ποὺ ὅλα ἐσὺ τὰ νοιώθεις.
Μὰ τώρα πῶς θὰ κάμουμε καιρὸς νὰ στοχαστοῦμε.
Γιὰ πρῶτος στὰ παλάτια ἐσὺ τὰ ὡριοχτισμένα μπαίνεις,
καὶ στοὺς μνηστῆρες προχωρεῖς, καὶ πίσω ἐγὼ προσμένω,
γιὰ ἂν θέλῃς κοντοστάσου ἐσύ, κι ὁμπρὸς ἐγὼ πηγαίνω.
Μὰ μὴν ἀργῇς νὰ μὴ σὲ δοῦν ἀπόξω, κ᾽ ἢ σὲ διώξουν,
ἢ σὲ βαρέσουν ἄξαφνα· στοχάσου αὐτὸ ποὺ σοῦπα.»

Κι ἀπάντησε ὁ πολύπαθος κι ὁ μέγας Ὀδυσσέας·
«Ξέρω, καὶ νοιώθω· τόχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου αὐτὸ ποὺ μοῦπες.
Μόν᾽ ἐσὺ τράβηξε ὁμπροστά, κ᾽ ἐγὼ θὰ μείνω πίσω·
σὲ χτυπησιὲς καὶ σὲ ριξιὲς ἀνήξερος δὲν εἶμαι·
βαστάει ἡ καρδιά μου, τὶ πολλὰ μοῦρθαν ἐμένα πάθια
σὲ ἀμάχες καὶ σὲ κύματα· κι αὐτὸ μ᾽ ἐκεῖνα ἂς ἔρθῃ.
Ὅμως τὴ λύσσα τῆς κοιλιᾶς δὲ δύνεσαι νὰ κρύψῃς,
ποὺ ἡ ἔρμη ἀρίθμητα δεινὰ στὸν κόσμο πάντα φέρνει.
Γιὰ κείνην ἁρματώνουνται καλόζυγα καράβια,
ποὺ σκίζουνε τὰ πέλαγα καὶ τοὺς ὀχτροὺς χτυπᾶνε.»

Αὐτὰ καθὼς λαλούσανε κι ἀνάμεσό τους λέγαν,
σκυλὶ ποὺ κοίτουνταν, ταὐτιὰ καὶ τὸ κεφάλι ὀρθώνει,
ὁ Ἄργος, ποὺ ὁ ἀντρόψυχος Δυσσέας τὸν εἶχε θρέψει,
ὅμως δὲν τονὲ χάρηκε, γιατ᾽ εἶχε φύγει ἐκεῖνος
στὴ Τροία τότες τὴν ἱερή· σ᾽ ἄλλους καιροὺς οἱ νέοι
τὸν παίρνανε, νὰ κυνηγοῦν λαγούς, ζαρκάδια, γίδια.
Τώρα, π᾽ ὁ ἀφέντης ἔλειπε, τὸν ἄφηναν πεσμένο
στὴν σωριασμένη τὴν κοπριὰ βοδιῶν καὶ μουλαριῶνε,
ποὺ ὁμπρὸς στὴ θύρα ἁπλώνονταν, κ᾽ οἱ παραγιοὶ ἀποκεῖθε
τὴν σήκωναν καὶ κόπριζαν τοὺς κήπους τοῦ Ὀδυσσέα.
Ἀπάνω αὐτοῦ κοιτότανε τσιμπουριασμένος ὁ Ἄργος.
Καὶ τώρα, ἅμα μυρίστηκε σιμὰ τὸν Ὀδυσσέα,
γοργοσαλεύει τὴν οὐρά, ταὐτιά του κατεβάζει.

μὰ πιὸ κοντὰ τοῦ ἀφέντη του δὲν μπόρειε νὰ ζυγώσῃ.
Γύρισ᾽ αὐτὸς τὴν ὄψη του καὶ σφούγγισ᾽ ἕνα δάκριο
κρυφὸ μὲ τρόπο, κ᾽ ὕστερα τὸν πιστικὸ ρωτοῦσε·
«Μεγάλο θάμα, στὴν κοπριὰ νὰ μνήσκῃ τέτοιος σκύλος·
ὄμορφος σκύλος, μὰ ἄραγες νἄναι καὶ γοργοπόδης
κοντὰ στὴν τόση του ὀμορφιά, γιὰ νἄναι δὰ ἀπὸ κείνους
ποὺ στὰ τραπέζια στολισμὸ τοὺς ἔχουν οἱ ἀφεντάδες;»
Κ᾽ ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ᾽ εἶπες·
«Εἶν᾽ ἐκεινοῦ ποὺ ἀπέθανε στὰ ξένα αὐτὸς ὁ σκύλος.
Ἂν εἶταν ἔτσι στὸ κορμί, καὶ στὰ ἔργα του σὰν τότες
ποὺ ὁ Ὀδυσσέας τὸν ἄφησε κινώντας γιὰ τὴν Τροία,
τότες θὰ κοίτας δύναμη καὶ γληγοράδα, ἀλήθεια.
Ἀγρίμι δὲν τοῦ ξέφευγε μὲς στὰ βαθιὰ τοῦ λόγγου,
κάθε κυνήγι, ποὺ ἔβγαζε στἀχνάρια μαθημένος.
Μὰ παθιασμένος τώρ᾽ αὐτός, ὁ ἀφέντης του στὰ ξένα
χαμένος, καὶ δὲ νοιάζονται γι αὐτὸν ἐδῶ οἱ γυναῖκες.
Κ᾽ οἱ δοῦλοι, σὰ δὲ βρίσκεται ποπάνω τους ἀφέντης,
δουλειὰ νὰ κάμουνε σωστὴ δὲ θέλουνε πιὰ τότες·
τὶ παίρνει τὴ μισὴ ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου ὁ βροντορήχτης
ὁ Δίας, ἅμα τῆς σκλαβιᾶς ἡ μαύρη τοὔρθῃ μέρα.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε, στὰ λαμπρὰ παλάτια μέσα μπῆκε,
καὶ πῆγε τοὺς καμαρωτοὺς μνηστῆρες νἀνταμώσῃ.
Ὅμως τὸν Ἄργο θάνατος μαῦρος κι ἀχνὸς τὸν πῆρε,
σὰν εἶδε τὸν ἀφέντη του, στὰ εἴκοσι χρόνια ἀπάνω.
Κι ὁ θεόμοιαστος Τηλέμαχος πρῶτος ἀπ᾽ ὅλους εἶδε
μὲς στὰ παλάτια τὸ βοσκὸ νὰ μπαίνῃ καὶ τοῦ γνέφει
νὰ πάῃ σιμά του· γύρω του τηράει αὐτός, καὶ παίρνει
σκαμνὶ ποὺ τὄχε ὁ μοιραστὴς ποὺ μοίραζε τὸ κρέας
στοὺς ἥρωες ποὺ τρωγόπιναν μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια.
Ἀγνάντια στοῦ Τηλέμαχου ζυγώνει τὸ τραπέζι,
κ᾽ ἐκεῖ καθίζει· ὁ κήρυκας τοῦ παραθέτει τότες
μερίδα ὀμπρός του, καὶ ψωμὶ τοῦ δίνει ἀπ᾽ τὸ πανέρι.
Εὐτὺς κατόπι του ἔφτασε στοὺς πύργους κι ὁ Ὀδυσσέας,
ὅμοιος μὲ κακορίζικο καὶ γερο ψωμοζήτη,
ἀκκουμπισμένος σὲ ραβδί, καὶ κουρελοντυμένος.
Καὶ καθὼς μπῆκε, κάθισε στὸ φράξινο κατώφλι,
σὲ παραστάτη γέρνοντας ἀπ᾽ ὥριο κυπαρίσσι,
ποὺ τὄχε σιάξει τεχνικὰ μὲ στάφνη ὁ μάστορής του.

Προσκάλεσε ὁ Τηλέμαχος τὸν πιστικὸ σιμά του,
καὶ παίρνοντας ἁλάκερο ψωμὶ ἀπὸ τὸ πανέρι,
καὶ κρέας ὅσο οἱ φτοῦχτες του μαζὶ χωροῦσαν, τοῦ εἶπε·
«Πάρ᾽ τα, τοῦ ξένου δός τα αὐτά, καὶ πές του δίνοντάς τα,
κι ἀπ᾽ τοὺς μνηστῆρες ὁλονοὺς νὰ πάῃ καὶ νὰ γυρέψῃ.
Σὰν ἔχῃ ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος, νὰ ντρέπεται δὲν πρέπει.»
Αὐτά εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς σὰν τἄκουσε, πηγαίνει
σιμά του, καὶ τοῦ προσμιλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
«Ξένε, ὁ Τηλέμαχος αὐτὰ σοῦ δίνει, καὶ μηνᾷ σου
κι ἀπ᾽ τοὺς μνηστῆρες ὁλονοὺς νὰ πᾷς καὶ νὰ γυρέψῃς,
τὶ λέει πὼς εἶναι ἀταίριαστη ἡ ντροπὴ σὲ διακονιάρη.»
Καὶ τότε ὁ πολυστόχαστος Δυσσέας ἀπάντησέ του·
«Ὁ Δίας τοῦ Τηλέμαχου καλοτυχιὰ νὰ δίνῃ,
κι ὅλ᾽ ἃς τοῦ γίνουνε καθὼς ἀποθυμεῖ ἡ καρδιά του.»
Αὐτά εἶπε, καὶ τὰ δέχτηκε στὶς φοῦχτες του καὶ χάμου
στὰ πόδια του τ᾽ ἀκκούμπησε στὸ φτωχικὸ σακκί του.
Κι ὅσο ὁ καλὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε στὰ παλάτια,
ἔτρωγε αὐτός· σὰν ἔπαψε νὰ τραγουδάῃ ἐκεῖνος,
κι ἀπόφαγε ὁ Δυσσέας, βοὴ σηκῶσαν οἱ μνηστῆρες·
καὶ στάθη ὀμπρός του ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τὸν παρακινοῦσε
γύρω νὰ πάῃ μαζεύοντας καρβέλια ἀπ᾽ τοὺς μνηστῆρες,
ποιός εἶναι δίκιος καὶ καλός, ποιός ἄδικος, νὰ μάθῃ·
μὰ κ᾽ ἔτσι ἡ θεὰ δὲν ἔμελλε κανένα νὰ γλυτώσῃ.
Ἄρχισ᾽ αὐτὸς ἀπὸ δεξὰ καὶ καθενὸς ζητοῦσε
τὸ χέρι ἁπλώνοντας, παλιὸς σὰ νἄτανε ζητιάνος.
Κι αὐτοὶ πονώντας τοὔδιναν, ὅμως πολὺ ἀποροῦσαν,
κ᾽ ἕνας τὸν ἄλλον ρώταγε ποιός εἶταν κι ἀποποῦθε.
Καὶ τότες ὁ γιδοβοσκὸς ὁ Μελανθέας τοὺς εἶπε·
«Ἀκούστε με, τῆς δοξαστῆς βασίλισσας μνηστῆρες,
γι᾽ αὐτὸν τὸν ξένο· ἐγὼ καὶ πρὶν τὸν εἶχα δῆ, καὶ βέβαια
ὁ Εὔμαιος θὰ τὸν ἔφερνε σ᾽ αὐτὸν τὸν πύργο τότες.
Ποιός ὅμως εἶν᾽ αὐτὸς καὶ ποιά ἡ γενιά του, δὲν κατέχω.»
Κι ὁ Ἀντίνος τὸ χοιροβοσκὸ μάλωσε τότες κ᾽ εἶπε·
«Τί μᾶς τὸν ἔφερες, κ᾽ ἐσὺ χοιροβοσκέ, στὴ χώρα;
Λὲς τάχα δὲ μᾶς ἔφταναν τόσοι ἄλλοι γυρολόγοι
παλιοζητιάνοι βαρετοί, τῶν τραπεζιῶνε λῶβες;
Ἢ λίγοι ἐδῶ μαζώχτηκαν καὶ τρῶν τὸ βιὸς τοῦ ἀφέντη,
καὶ πῆγες καὶ προσκάλεσες κ᾽ ἐτοῦτον ἐδῶ τώρα;»

Κ' ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες·
«Σωστά, ὦ 'Αντίνε, δὲ λαλεῖς, ὅσο εὐγενὴς κι ἂν εἶσαι.
Καὶ ποιός ποτές του γύρεψε νὰ προσκαλέσῃ ξένον
ἀλλοῦθε, ἐξὸν ἂν εἴτανε χρειαζούμενος τεχνίτης,
κανένας μάντης, ἢ γιατρός, ἢ ξυλουργός, ἢ θεῖος
τραγουδιστής, ποὺ μὲ γλυκὰ τραγούδια μᾶς γλεντίζει;
αὐτοὶ δά, ποὺ ὡς τὰ πέρατα γυρεύουνται τοῦ κόσμου·
ὅμως κανένας δὲν καλεῖ καταλυτὴ ζητιάνο.
Μὰ ἐσύ 'σουν ὁ πιὸ δύστροπος ἀπ' ὅλους τοὺς μνηστῆρες
γιὰ ὅλους κ' ἐμένα χωριστὰ τοὺς δούλους τοῦ 'Οδυσσέα,
Ὡς τόσο ἐγὼ δὲ σὲ ψηφῶ· σώνει νὰ ζῇ στοὺς πύργους
ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη κι ὁ θεόμοιαστος ὁ γιός της.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Σώπα, μ' ἐδαύτονε πολλὰ μιλήματα μὴν ἔχῃς·
πάντα μὲ λόγια συνηθάει πικρὰ νὰ μᾶς χολώνῃ,
μὰ καὶ τοὺς ἄλλους προσκαλεῖ παρόμοια νὰ μᾶς λένε.»
Εἶπε, κ' ἐκείνου μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·
«Πολὺ ὄμορφα, καὶ σὰ γονιός, ὦ 'Αντίνε, μᾶς κοιτάζεις,
ποὺ ἀπ' τὸ παλάτι ζήτησες εὐτὺς νὰ φύγῃ ὁ ξένος
μὲ προσταγὴ τόσο βαρειά· ὁ θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.
Μοίραζε, δὲ λυπᾶμαι ἐγώ· πρῶτος ἐγὼ τὸ θέλω.
Μὴ νοιάζεσαι τὴ μάννα μου μήτ' ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
ποὺ βρίσκουνται μὲς στοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα τὰ παλάτια.
Μὰ τέτοιους στοχασμοὺς ἐσὺ στὰ φρένα σου δὲν ἔχεις,
τὶ προτιμᾷς νὰ καλοτρῶς, παρ' ἄλλονοῦ νὰ δίνῃς.»
Κι ὁ 'Αντίνος τότες γύρισε κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη·
«Τηλέμαχε περήφανε κι ἀκράτητε, τί μοῦπες;
'Αν ὅλοι τόση πόρεψη τοῦ δίναν οἱ μνηστῆρες,
σωστοὺς τρεῖς μῆνες θἄκανε στὸ σπίτι νὰ ζυγώσῃ.»
Κι ἀπ' τὸ τραπέζι κάτωθε σκαμνὶ τραβάει καὶ δείχνει,
ποὺ τὰ λαμπρά του ἀκκούμπαγε τὰ πόδια σὰ δειπνοῦσε.
Ὡς τόσο οἱ ἄλλοι τοὔδιναν, καὶ μὲ ψωμὶ καὶ κρέας
τὸ σάκκο του γεμίσανε· καὶ κάνοντας νὰ σύρῃ
πρὸς τὸ κατώφλι, νὰ γευτῇ τῶν 'Αχαιῶν τὰ δῶρα,
σιμὰ τοῦ 'Αντίνου στάθηκε, καὶ μίλησέ του κ' εἶπε·
«Δῶσε μου, φίλε· ὁ πιὸ ἀχαμνὸς ἐδῶ θαρρῶ δὲν εἶσαι,
μόν' πρῶτος ἀπ' τοὺς 'Αχαιούς, τὶ βασιλιὰς μοῦ μοιάζεις.
Γι' αὐτὸ καὶ πιώτερο ψωμὶ νὰ δώσῃς ἐσὺ πρέπει,

καὶ τότες ὡς τὰ πέρατα τῆς γῆς θὰ σὲ δοξάζω.
Κ᾽ ἐγὼ εἶχα σπίτια μιὰ φορὰ στὸν κόσμο, κ᾽ εἴμουν πλούσιος
κ᾽ εὐτυχισμένος, κ᾽ ἔδινα σ᾽ ἐκείνους ποὺ γυρνοῦσαν
καὶ γύρευαν, ὅποιοι εἴτανε, κι ἀπ᾽ ὅ,τι εἶχαν ἀνάγκη·
καὶ δούλους εἶχα ἀρίθμητους, κι ἄλλα καλὰ περίσσια,
ποὺ ἔχουν αὐτοὶ ποὺ καλοζοῦν καὶ ποὺ τοὺς λένε ἀρχόντους.
Μὰ ὁ Δίας ἄλλα θέλησε καὶ μοῦ τὰ ρήμαξε ὅλα,
μὲ πολυπλάνητους ληστὲς σὰ μ᾽ ἔβγαλε καὶ πῆγα
στὸν Αἴγυφτο τὸ μακρινό, νὰ χάσω ἐκεῖ τὰ πάντα.
Στὸν ποταμὸ σὰν ἄραξα τὰ δίπλωρα καράβια,
πρόσταξ᾽ ἀμέσως τοὺς καλοὺς συντρόφους μου νὰ μείνουν
αὐτοῦ, πλάϊ στὰ καράβια τους, γιὰ νὰ τὰ διαφεντεύουν,
κ᾽ ἔστειλα βίγλες νὰ τηροῦν ἀπ᾽ τὶς κορφὲς τριγύρω·
μὰ ἐκεῖνοι ξεπαρθήκανε κι ὅπου ἤθελαν τραβῆξαν·
τῶν Αἰγυπτίων κουρσέψανε τὰ ὁλόμορφα χωράφια,
καὶ παῖρναν γυναικόπαιδα, χαλνούσανε τοὺς ἄντρες.
Κ᾽ ἦρθε ὡς τὴ χώρα τὸ βουητό, κι ἀκοῦν αὐτοὶ καὶ τρέχουν
σὰν ἔφεξε· καὶ γέμισε πεζούρα καὶ καβάλλα
ὅλος ὁ κάμπος, κι ἄστραφτε ὁ χαλκός· κι ὁ βροντοχάρης
ὁ Δίας στοὺς συντρόφους μου ρίχνει κακὴ φευγάλα,
κ᾽ ἕνας δὲν κότανε νὰ σταθῇ κι ὀχτρό του νἀντικρύσῃ,
γιατὶ παντοῦθε ἀφανισμὸς κακὸς τοὺς εἶχε ζώσει.
Τότες πολλοὺς μοῦ σκότωσαν τὰ κοφτερὰ σπαθιά τους,
κι ἄλλους τοὺς πιάσαν ζωντανοὺς καὶ στὴ σκλαβιὰ τοὺς ρίξαν.
Μένα σὲ φίλο μ᾽ ἔδωκαν, ποὺ ἔτυχε ἐκεῖ, στοῦ Ἰάσου
τὸ γιὸ τὸ Δμήτορα, τρανὸ τῆς Κύπρος βασιλέα.
Ἀπὸ κεῖ πέρα τώρα ἐδῶ βασανισμένος ἦρθα.»

Κι ὁ Ἀντίνος τότες φώναξε· «Μὰ ποιός θεὸς μᾶς φέρνει
αὐτὸ τὸ μέγα βάσανο, τῶν τραπεζιῶν τὴ λώβα;
Μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι μου, στὴ μέση ποὺ εἶσαι, στάσου,
σὲ πιὸ πικρὴ νὰ μὴ βρεθῇς ἄλλη Αἴγυπτο καὶ Κύπρο,
ἀδιάντροπος κι ἀπόκοτος σὰν ποῦσαι διακονιάρης.
Μὲ τὴν ἀράδα σ᾽ ὅλους πᾷς, καὶ ξένοιαστα ὅλοι δίνουν,
τὶ κρατημὸ δὲν ἔχουνε καὶ λύπη, μόνε ρίχτουν
ἀπὸ τὰ ξένα, ἀφοῦ πολλὰ καθένας ἔχει ὀμπρός του.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος τραβήχτηκε καὶ τοὔπε·
«Κρῖμας ποὺ σὰν τὰ κάλλη σου κ᾽ ἡ γνώση σου δὲν εἶναι·
μήτ᾽ ἄλας ἀπ᾽ τὸ σπίτι σου δὲ θἄδινες ποτές σου,

ἀφοῦ σὲ ξένο κάθεσαι τραπέζι, καὶ νὰ δώσῃς
βουκιὰ ψωμὶ δὲ βάσταξες, ποὺ τἄχεις τόσα ὀμπρός σου.»
Εἶπε, κι ὁ Ἀντίνος πιὸ βαριὰ τότες χολώνει ἀκόμα,
κι ἀγριοκοιτώντας τον, μ᾽ αὐτὰ τοῦ μίλησε τὰ λόγια·
«Τώρα δὲν ἔχει πιά, γερὸς ἀπ᾽ τὸ παλάτι ἐτοῦτο
πίσω θαρρῶ πὼς δὲ γυρνᾷς, ἀφοῦ μᾶς βρίζεις κιόλας.»
Εἶπε, κι ἁρπώντας τὸ σκαμνί, τοῦ τὸ πετάει στὴν ἄκρη
τοῦ ὤμου τοῦ δεξοῦ· μὰ αὐτός, ἀσάλευτος σὰ βράχος,
δὲ λύγισε ἀπ᾽ τὸ χτύπημα τοῦ Ἀντίνου, μόν᾽ σωπώντας
τὴν κεφαλή του κούνησε, τ᾽ εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.
Καὶ στὸ κατώφλι γύρισε, καὶ κάθησε, καὶ χάμου
τὸλόγεμό του βάζοντας σακκί, στοὺς ἄλλους εἶπε·
«Ἀκοῦτε με, τῆς δοξαστῆς βασίλισσας μνηστῆρες,
ὅσα ἐγὼ μέσα μου ἀγρικῶ θὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Κανέναν πόνο ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρει, μήτε λύπη
σὰ χτυπηθῇ παλαίβοντας νὰ σώσῃ τὸ δικό του,
ἂς εἶναι βόδια ἢ ἄσπρα ἀρνιά· μὰ ἐμένανε ὁ Ἀντίνος
μὲ βάρεσε γιὰ τὴν κοιλιὰ τὴ συχαμένη κ᾽ ἔρμη,
καὶ ποὺ μ᾽ ἀρίθμητα δεινὰ τὸν κόσμο βασανίζει.
Ὅμως κ᾽ οἱ ζήτουλοι θεοὺς ἂν ἔχουν κ᾽ Ἐρινύες,
πρὶν ἔρθῃ ὁ γάμος, θάνατος θὰ σβύσῃ τὸν Ἀντίνο».
Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ ἀποκρίθηκε· «Κάθου καὶ σώπα, ὦ ξένε,
καὶ τρῶγε αὐτοῦ, ἢ φύγε ἀλλοῦ, τὶ ἀλλιῶς ἀπ᾽ τὰ παλάτια
οἱ νέοι μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια σου τραβώντας σου τὰ πόδια
ἢ καὶ τὰ χέρια, ἀλάκερο θενὰ σὲ γδάρουν ὄξω.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλους ἄξαφνα θυμὸς πολὺς τοὺς πῆρε·
κι ἀπὸ τοὺς ξιππασμένους νιοὺς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·
«Κακὰ ἔκαμες τὸ ζήτουλα, ὦ Ἀντίνε, νὰ βαρέσῃς,
κακόμοιρε, ποὺ κάποιος θεὸς μπορεῖ ἐπουράνιος νἄναι.
Τὶ μοιάζοντας οἱ θεοὶ συχνὰ μ᾽ ἀλλομερῖτες ξένους
μορφὲς ἀλλάζουν, καὶ γυρνοῦν στὶς χῶρες τῶν ἀνθρώπων,
νὰ ἰδοῦν ποιοί φέρνονται ἄνομα καὶ ποιοί ἔχουν δίκιους νόμους.»
Αὐτὰ οἱ μνηστῆρες λέγανε, μὰ ἐκεῖνος τἀψηφοῦσε.
Πικράθηκε ὁ Τηλέμαχος τὸ βάρεμα τηρώντας,
μὰ δάκριο ἀπὸ τὸ μάτι του δὲ χύθη, μόν᾽ σωπώντας
τὴ κεφαλή του κούνησε, τ᾽ εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη σὰν ἔμαθε τοῦ Ἀντίνου
τὸ κάμωμα, εἶπε στὶς καλὲς ἀγνάντια παρακόρες·

«Κι αὐτὸν ὁ χρυσοδόξαρος ἔτσι ἂς χτυπήσῃ ὁ Φοῖβος.»
Καὶ τότες ἡ κελάρισσα τῆς κάνει ἡ Εὐρυνόμη·
«Ἂν πιάσουν οἱ κατάρες μας, ἀπ᾽ αὐτονοὺς κανένας
νὰ ζήσῃ ὡς τὴ χρυσόθρονη δὲ σώνει τὴν Αὐγοῦλα.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Ὅλ᾽ εἶναι ὀχτροί μας, μάννα μου, τὶ τὸ κακό μας θένε·
μὰ αὐτὸς ἀκόμα πιώτερο τὸ μαῦρο χάρο μοιάζει.
Ξένος βαριόμοιρος γυρνάει στὸν πύργο, κι ἀπ᾽ τοὺς ἄντρες
ψωμοζητάει, γιατὶ πολλὴ τὸν ἀναγκάζει φτώχεια·
κάθε ἄλλος τοὔδωσε θροφὴ καὶ πόρεψη περίσσια,
κι αὐτὸς σκαμνὶ τοῦ πέταξε πὰς στὸ δεξὶ τὸν ὦμο.»
Αὐτὰ στὶς παρακόρες της στὸ θάλαμο καθόταν
ἡ Πηνελόπη κ᾽ ἔλεγε· κ᾽ ἔτρωγε ὁ θεῖος Δυσσέας.
Τότες ἐκείνη φώναξε τὸν Εὔμαιο, καὶ τοῦ εἶπε·
«Ἄμε, ὦ καλὲ κυρούλη μου, προσκάλεσε τὸν ξένο,
νὰ τὸν καλωσορίσω ἐγώ, καὶ νὰ τονὲ ρωτήξω
μήπως τοῦ καρτερόψυχου Δυσσέα μαντᾶτα ξέρῃ
ἢ μὴν τὸν εἶδε· σὰν πολὺ ταξιδεμένος μοιάζει.»
Κι ὁ ἄξιος χοιροβοσκὸς τῆς ἀποκρίθη κ᾽ εἶπε·
«Ἂς σώπαιναν οἱ Ἀχαιοί, βασίλισσα, νἀκούσῃς
τὰ ὅσα συντυχαίνει αὐτός, καὶ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά σου.
Τρία σωστὰ μερόνυχτα τὸν εἶχα στὴν καλύβα,
τὶ ἐκεῖ μοῦ πρωτοφάνηκε σὰν ξέφυγε ἀπ᾽ τὸ πλοῖο,
ὅμως δὲν πρόφταξε ὅλα του νὰ δηγηθῇ τὰ πάθια.
Καθὼς καλὸς τραγουδιστής, ποὺ θεοὶ τονὲ διδάξαν,
βγαίνει καὶ τραγουδάει γλυκὰ τραγούδια στοὺς ἀνθρώπους,
κι ὅλοι κοιτώντας τον ἀκοῦν μ᾽ ἀχόρταγη λαχτάρα,
ὅμοια κι αὐτὸς μὲ μάγευε σιμά μου καθισμένος.
Καὶ μοὖπε φίλος πατρικὸς πὼς εἶναι τοῦ Οδυσσέα,
καὶ πὼς στὴν Κρήτη κατοικεῖ, τοῦ Μίνωα τὴν πατρίδα.
Ἀπὸ τὰ κεῖθε τώρα ἐδῶ τὸν πέταξαν τὰ πάθια,
καὶ λέει καὶ γιὰ τὸ θεϊκὸ πὼς ἄκουσε Ὀδυσσέα,
ἐδῶ σιμά, πρὸς τὴν παχειὰ τῶ Θεσπρωτῶνε χώρα,
πὼς ζῇ, καὶ φέρνει θησαυροὺς στοὺς πύργους του περίσσους.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη σ᾽ ἐκεῖνον ἀποκρίθη·
«Πήγαινε, κάλεσ᾽ τον ἐδῶ, γιὰ νὰ τὰ πῇ μπροστά μου,
κ᾽ ἐκεῖνοι ἂς παίζουν, ἢ ὀμπροστὰ στὶς θύρες καθισμένοι,
ἢ μὲς στοὺς πύργους αὐτουδά, μιὰς κ᾽ εἶναι ἀναπαμένοι,

ποὺ μνήσκουνε στὰ σπίτια τους ἀκέρια τὰ καλά τους,
σιτάρι καὶ γλυκὸ κρασί, καὶ μόνε οἱ δοῦλοι τρῶνε.
Ὅμως ἐκεῖνοι ὁλοκαιρὶς σ᾽ αὐτὸ τὸ σπίτι ζοῦνε,
καὶ βόδια σφάζοντας κι ἀρνιὰ καὶ τὰ παχιά μας γίδια,
κάθουνται τρῶνε, καὶ μαζὶ κρασὶ φλογᾶτο πίνουν,
τοῦ κάκου, καὶ τὰ σπαταλοῦν· τὶ δὲν εἶναι κανένας
σὰν τὸ Δυσσέα, ἀπ᾽ τὴν πληγὴ τὸ σπίτι νὰ γλυτώσῃ.
Μιὰς νἄρθῃ στὴν ἀγαπητὴ πατρίδα του ὁ Δυσσέας,
καὶ μὲ τὸ γιό του γδικιωμὸ θὰ βρῇ τῆς ἀνομιᾶς τους.» 540
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος φτερνίστηκε μὲ κρότο,
κι ὅλος ὁ πύργος βούηξε· γελάει ἡ Πηνελόπη,
καὶ κρένει τοῦ χοιροβοσκοῦ μὲ λόγια φτερωμένα·
«Πήγαινε, κάλεσε, Εὔμαιε, τὸν ξένο ἐδῶ μπροστά μου.
Δὲ βλέπεις πῶς φτερνίστηκε μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ γιός μου;
Θὰ πῇ πὼς βέβαιος θάνατος θὰ βρῇ κάθε μνηστήρα·
μήτ᾽ ἕνας ἀπ᾽ τὴ μαύρη του δὲ θὰ γλυτώσῃ μοῖρα.
Κ᾽ ἕνα ἄλλο λόγο θὰ σοῦ πῶ, κ᾽ ἐσὺ νὰ τὸν θυμᾶσαι·
ἂ δῶ πῶς ὅλα βγαίνουνε σωστὰ ποὺ μᾶς δηγέται,
θὰ τονὲ ντύσω μὲ ὄμορφη χλαμύδα καὶ χιτώνα.» 550
Αὐτὰ ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς σὰν ἄκουσε, πηγαίνει
σιμὰ στὸν ξένο, στέκεται, καὶ τοῦ λαλεῖ· «Πατέρα.
ἡ μάννα τοῦ Τηλέμαχου σὲ κράζει, ἡ Πηνελόπη·
Ὅσο πολλὰ κι ἂν ἔπαθε, κι ὅσο ἂν πονῇ ἡ καρδιά της,
νὰ σὲ ρωτήξῃ λαχταρεῖ γιὰ τὸν καλό της ἄντρα.
Κι ἂ δῇ πὼς ὅλα βγαίνουνε σωστὰ ποὺ μᾶς δηγέσαι,
χιτώνα καὶ χλαμύδα αὐτὴ νὰ βάλῃς θὰ σοῦ δώκῃ,
ποὺ ἔχεις ἀνάγκη· θὰ μπορῇς καὶ νὰ ζητᾷς παντοῦθε
ψωμὶ νὰ βόσκῃς τὴν κοιλιά, καὶ θὰ σοῦ δίνουν ὅλοι.»
Κι ἀπολογιέται του ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας· 560
«Εὔμαιε, σωστὰ μεμιὰς ἐγὼ θὰ τὰ δηγόμουν ὅλα
στὴν Πηνελόπη τὴ σεμνὴ τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,
τὶ γνώρισα τὰ πάθια του μαζί του σὰν πλανιόμουν.
Ὅμως φοβᾶμαι τῶν κακῶν μνηστήρων τὸ κοπάδι,
ποὺ τἄχτι τους κ᾽ ἡ ἀδιαντροπιὰ στὰ οὐράνια ἀπάνω φτάνει.
Γιατὶ καὶ τώρα ποὺ ἕνας τους, στὸν πύργο σὰ γυρνοῦσα,
μὲ πόνεσε βαρώντας με, χωρὶς κακὸ νὰ πράξω,
βοηθὸς μήτ᾽ ὁ Τηλέμαχος μήτ᾽ ἄλλος δὲ μοῦ στάθη.
Πές της λοιπὸν τῆς φρόνιμης κερᾶς νὰ περιμείνῃ,

βιάση κι ἂν ἔχη περισσή, νὰ γύρη πρῶτα ὁ ἥλιος,
καὶ τότες γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀντρός της ἂς ρωτήξη,
καθίζοντάς με ἐκεῖ στὴ στιά, τὶ εἶμαι κακοντυμένος,
καθὼς γνωρίζεις κ' ἴδιος σου, ποὖρθα σ' ἐσένα πρῶτα.»

Ξεκίνησε ὁ χοιροβοσκὸς σὰν τοὔπε αὐτὰ ὁ Δυσσέας·
κι ἄμ' ἀπ' τὴ θύρα πέρασε, τοῦ κρένει ἡ Πηνελόπη·

«Δὲ μοῦ τὸν ἔφερες, βοσκέ; τί κρένει ὁ διακονιάρης;
ἢ κάποιος τονὲ τρόμαξε; ἢ καὶ ντροπὴ τὸν πῆρε
μέσα στὸν πύργο; Εἶναι κακὸς ὁ ντροπαλὸς ζητιάνος.»

Κ' ἐσύ, Εὔμαιε χοιροβοσκέ, τῆς ἀποκρίθης κ' εἶπες·
«Καλὰ στοχάζεται, ὦ κερά, κ' ἔτσι θὰ κάναν ἄλλοι,
τῶν ἔρμων τὴν ἀποκοτιὰ μνηστήρω νὰ ξεφύγουν·
καὶ νὰ προσμείνης σοῦ μηνάει ὥσπου νὰ γύρη ὁ ἥλιος.
Καλύτερο, ὦ βασίλισσα, θαρρῶ 'ναι καὶ γιὰ σένα,
μονάχη σου νὰ τοῦ μιλᾷς, νὰ τὸν ἀκοῦς μονάχη.

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Ὁ ξένος δὲν εἶν' ἄμυαλος· σωστὰ τὰ βλέπει ὁ νοῦς του·
τὶ ἄλλους δὲν ἔχει ἐδῶ θνητοὺς ἀνθρώπους σὰν ἐτούτους,
νὰ συλλογιένται τὸ κακό, καὶ νἀδικοῦν τὸν κόσμο.»

Αὐτὰ εἶπε· κι ὁ χοιροβοσκὸς πρὸς τῶν μνηστήρων πῆγε
τὸ πλῆθος, ἅμα τέλειωσε μὲ τὴν κερὰ τὸ λόγο.
Καὶ τοῦ Τηλέμαχου λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια,
σιμώνοντας τὴν κεφαλή, νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·

«Ἐγὼ πηγαίνω τώρα ἐκεῖ τοὺς χοίρους νὰ φυλάξω
καὶ τἄλλα, ποὖναι τὸ ἔχει σου, καὶ τὸ δικό μου τὸ ἔχει·
κ' ἐδῶ ἐσὺ τοῦτα φρόντιζε, καὶ πρῶτα τὸν ἑαυτό σου,
νὰ μὴ μᾶς πάθης τίποτα, τὶ ἔχουν πολλοὶ ἀπ' ἐτούτους
κακὸ σκοπὸ γιὰ λόγου σου· ποὺ ὁ Δίας νὰ τοὺς λυώση
πρὶ νὰ μᾶς ἔρθη τὸ κακὸ καὶ πρὶ μᾶς ξολοθρέψουν.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«Κυρούλη μου, ἔτσι θὰ γενῇ· ξεκίνα ἐσὺ τὸ γέρμα,
καὶ γύρισε αὔριο τὴν αὐγὴ μὲ τὰ καλὰ σφαχτά σου·
τὰ ἐδῶ θὰ τὰ φροντίσω ἐγὼ κ' οἱ ἀθάνατοι σιμά μου.»

Καὶ στὸ καλόφτιαστο θρονὶ κάθισε πάλε ἐκεῖνος·
κι ἀπὸ φαΐ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά του,
στὴ χοιρομάντρα γύρισε, κι ἀφῆκε τὰ παλάτια,
γεμάτα κόσμο, ποὺ ἔτρωγαν καὶ ποὺ χαροκοποῦσαν
μὲ τὸ τραγούδι, μὲ χορούς, τὶ κόντευε τὸ βράδυ.

ΡΑΨΩΔΙΑ Σ.

Κ᾽ ἦρθε ἕνας ζήτουλας κοινός, ποὺ στοῦ Θιακιοῦ τὴ χώρα
γύρνα ζητώντας, ξακουστὸς γιὰ τὴν ἀχορτασιά του·
ἔτρωγε κ᾽ ἔπινε ἄπαυα, μὰ δύναμη δὲν εἶχε
μήτ᾽ ἀντρειοσύνη, ὅσο τρανὸς στὴν ὄψη κι ἂ φαινόταν.
Ἡ μάννα του τὸν ἔβγαλε σάνε γεννήθη Ἀρναῖο,
μὰ ὅλοι οἱ νέοι τὸν φώναζαν Ἶρο, τὶ τονὲ στέλναν
κ᾽ ἔτρεχε σὰν τὴν Ἶριδα μηνήματα νὰ φέρῃ.
Ἀπ᾽ τὸ παλάτι του ἦρθ᾽ αὐτὸς τὸν Ὀδυσσέα νὰ διώξῃ,
καὶ τὸν κακόβριζε μ᾽ αὐτὰ τὰ φτερωμένα λόγια·
«Φεύγα ἀπ᾽ τὴν πόρτα, γέρο μου, νὰ μὴ σὲ ποδοσύρουν.
Δὲ βλέπεις πὼς μοῦ γνέφουνε αὐτοὶ ὅλοι μὲ τὸ μάτι
νὰ σὲ πετάξω; ὅμως ἐγὼ ντροπῆς μου σὰ νὰ τὄχω.
Μὰ σῦρε ἂ δὲν ἀποθυμεῖς στὰ χέρια νὰ πιαστοῦμε.»
Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας τον ὁ τρίξυπνος Δυσσέας·
«Ἐγώ, μωρέ, ποτὲς κακὸ δὲ σοὔπραξα μήτε εἶπα,
μὰ μήτε καὶ σὲ ζούλεψα ποὺ παίρνεις τόσα δῶρα.
Κ᾽ οἱ δυό μας θὰ χωρέσουμε σ᾽ ἐκεῖνο τὸ κατώφλι·
ἂν κι ἄλλος ξένα μερικὰ ζητήσῃ, τί ζουλεύεις;
Θαρρῶ ζητεύεις δὰ κ᾽ ἐσύ, κ᾽ οἱ θεοὶ θὰ μᾶς πορέψουν.
Μὴ θὲς μαζί μου νὰ πιαστῇς, μὴν τύχῃ καὶ θυμώσω,
καὶ μ᾽ ὅλα μου τὰ γεράτειὰ σοῦ περεχύσω μ᾽ αἷμα
τὰ χείλη καὶ τὰ στήθια σου· καὶ θἄμουν συχασμένος
τὴν ταχινή, γιατὶ ὄρεξη δὲ θὰ σοὐρχόταν πάλε
νὰ ξαναμπῇς στἄρχοντικὸ τοῦ γόνου τοῦ Λαέρτη.»
Κι ὁ Ἶρος τότε ὁ ζήτουλας φωνάζει χολιασμένος·
«Ὄχοῦ, καὶ πῶς μωρολογάει τρεχᾶτα ὁ ψωμοχάφτης,
σὰ χουχουλόγρια· θἄθελα νὰ τονὲ πιάσω ἀλήθεια,
καὶ μὲ τὰ δυὸ βαρώντας του, τὰ δόντια ἀπ᾽ τὰ σαγόνια
σὰν τῆς γουρούνας νὰ πετῶ τῆς σπαρτοκαταλύτρας.
Ἔλα, καὶ ζώσου νὰ μᾶς δοῦν κι αὐτοὶ ὅλοι στὴν παλαίστρα·
καὶ πῶς στὴ μάχη ἀποκοτᾷς νὰ βγῇς μὲ νεώτερό σου;»
Ἔτσι ὀμπροστὰ στὶς ἀψηλὲς τὶς θύρες λογοφέρναν,
ἀπάνω στὸ πελεκητὸ στεκάμενοι κατώφλι.
Τοὺς ἄκουσε ἀπομέσαθε ὁ ἀντρόψυχος Ἀντίνος,
κι ἀπ᾽ τὴν καρδιά του γέλασε, καὶ στοὺς μνηστῆρες εἶπε·
«Δὲ μᾶς συνέβηκε ἄλλοτες, ἀδέρφια, τέτοιο πρᾶμα,

μὲς στὰ παλάτια αὐτὰ ὁ θεὸς νὰ στέλνῃ τέτοιο γλέντι.
Στὰ χέρια πᾶνε νὰ πιαστοῦν ὁ ξένος μὲ τὸν Ἴρο·
μὰ ἐλᾶτε νὰ τοὺς σπρώξουμε νὰ φαγωθοῦν οἱ δυό τους.»
Εἶπε, καὶ τρέξαν ὅλοι τους γελώντας, καὶ τριγύρω
στοὺς φτωχοφορεμένους δυὸ ζητιάνους μαζωχτῆκαν.
καὶ τότ' ἔτσι τοὺς μίλησε τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνος·
«Ἀκούστε αὐτὸ ποὺ θὰ σᾶς πῶ, λεβέντηδες μνηστῆρες.
Ἔχουμ' ἐδῶ γιδοκοιλιὲς πὰς στὴ φωτιὰ βαλμένες,
ποὺ μ' αἷμα τὶς γεμίσαμε καὶ ξύγγι γιὰ τὸ δεῖπνο·
ὅποιος νικήσῃ ἀπὸ τοὺς δυό, καὶ βγῇ πιὸ παληκάρι,
ἂς σηκωθῇ, κι ἀπ' τὶς κοιλιὲς ὅποια τοῦ ἀρέσῃ ἂς πάρῃ·
κ' ὕστερ' ἂς τρώῃ αὐτὸς μ' ἐμᾶς γιὰ πάντα, καὶ κανέναν
νἄρχεται μέσα νὰ ζητάῃ δὲ θενἀφήνουμε ἄλλον.»
Αὐτά 'πε ὁ Ἀντίνος, κι ἄρεσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος μὲ πονηριὰ τοὺς κρένει·
«Παιδιά, σὲ ἀγώνα δὲν μπορεῖ νὰ βγῇ μὲ νεώτερό του
γέρος σὰ μένανε ἄνθρωπος καὶ κακοπαθιασμένος·
κι ὅμως ἡ ἄπιστη ἡ κοιλιὰ νὰ χτυπηθῶ μὲ βιάζει.
Ὡς τόσο ἐσεῖς ἀμώστε μου μ' ὅρκο φριχτό, καὶ πῆτε
πὼς ἄνομα κανένας σας δὲ θὰ βοηθήσῃ ἐτοῦτον
βαρώντας με, ἀποκάτω του πιὸ εὔκολα νὰ πέσω.»
Αὐτά εἶπε, κι ὅλοι ὁρκίστηκαν καθὼς αὐτὸς ζητοῦσε.
Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσαν, καὶ πῆρε ὁ ὅρκος τέλος,
ξαναρχινάει ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο·
«Ἂν θέλῃ ἡ ἀντρειωμένη σου ψυχὴ νὰ τὸν ξεκάνῃς,
ὦ ξένε, ἐτοῦτον, ἄλλονα μὴ φοβηθῇς κανένα,
τὶ θὰ παλαίψῃ μὲ πολλοὺς ἐσένα ὅποιος χτυπήσῃ.
Ξένο μου σ' ἔχω, κ' εἶναι δυὸ μαζί μας βασιλιάδες·
ὁ Ἀντίνος κι ὁ Εὐρύμαχος, ἄντρες κ' οἱ δυὸ μὲ γνώση.»
Αὐτὰ 'λεγε ὁ Τηλέμαχος, καὶ συφωνοῦσαν ὅλοι·
κι ὁ Ὀδυσσέας τὴ γύμνια του μὲ τὰ κουρέλια δένει,
καὶ δείχνει τότες τὰ ὄμορφα καὶ τὰ παχιὰ μεριά του.
καὶ φάνηκαν τὰ διάπλατα τὰ στήθια του κ' οἱ ὦμοι,
καὶ τὰ βραχιόνια τα γερὰ· ζυγώνει κ' ἡ Παλλάδα
σιμά, καὶ τὸ βασιλικὸ κορμί του μεγαλώνει.
Θαμάσανε κι ἀπόμειναν τότε οἱ μνηστῆρες ὅλοι,
καὶ γύριζε ἕνας κ' ἔλεγε τὸν πλαγινὸ κοιτώντας·
«Καὶ τί κακὸ ποὺ γύρεψε νὰ πάθῃ ὁ Καψοῖρος.

Γιὰ δὲς μερὶ ποὺ κρύβανε τοῦ γέρου τὰ κουρέλια.»
Αὐτὰ εἶπαν, καὶ ταράχτηκε μέσα ἡ καρδιὰ τοῦ Ἴρου.
Ὅμως ἀφοῦ τὸν ἔζωσαν, τὸν φέραν τὰ κοπέλλια
μὲ τὸ στανιό, τὶ σύγκορμος τρεμούλιαζε ἀπ᾽ τὸ φόβο.
Κι ὁ Ἀντίνος τονὲ μάλωσε κι ὀνόμασέ τον κ᾽ εἶπε·
«Καὶ νὰ μὴν εἶχες γεννηθῆ, βουβάλι φουσκωμένο,
ποὺ αὐτὸν ἐσὺ τὸν ἄνθρωπο φοβᾶσαι καὶ τρομάζεις,
τὸ γέρο, κι ἂς τὸν ἔφαγαν τὰ βάσανα ποὺ τοὔρθαν.
Μὰ ἐγὼ ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι αὐτὸ ποὺ πῶ θὰ γίνῃ.
Ἂ σὲ καταπονέσῃ αὐτός, καὶ βγῇ πιὸ παληκάρι,
θενὰ σὲ στείλω στὴ στεριὰ μὲ μελανὸ καράβι,
στὸ βασιλέα τὸν Ἔχετο, τοῦ κόσμου ἀδικοπράχτη,
μύτη κι αὐτιὰ νὰ κόψῃ σου μ᾽ ἀλύπητο μαχαίρι,
καὶ βγάζοντάς σου τὰ κρυφὰ τὰ ρίξῃ ὠμὰ στοὺς σκύλους.»
Εἶπε, κ᾽ ἐκεῖνον πιώτερη τὸν ἔπιασε τρομάρα,
στὴ μέση σὰν τὸν ἔφερναν. Τότες οἱ δυὸ τὰ χέρια
σηκώσανε, κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του ὁ Ὀδυσσέας,
νὰ τὸν χτυπήσῃ, ποὺ νεκρὸς στὸν τόπο ἐκεῖ νὰ μείνῃ,
ἢ μ᾽ ἕνα βάρεμα ἀλαφρὸ νὰ τονὲ στρώσῃ χάμου.
Καὶ συλλογιώντας ἔκρινε πιὸ φρόνιμο πὼς εἶταν
νὰ δώσῃ βάρεμα ἀλαφρό, μὴν τονὲ νοιώσουν οἱ ἄλλοι.
Σηκώνουν χέρι, καὶ χτυπάει στὸν δεξιὸν ὦμο ὁ Ἶρος.
Στὸ ζνίχι κι ὁ Δυσσέας χτυπάει, κατὰ ταὐτὶ ἀποκάτου,
καὶ μέσα σπάει τὰ κόκκαλα· καὶ κόκκινο αἷμα τρέχει
ἀπὸ τὸ στόμα. Βόγγησε κ᾽ ἔπεσε χάμου ὁ Ἶρος,
τὰ δόντια τρίζοντας καθὼς τὰ χώματα κλωτσοῦσε.
Σηκώσανε τὰ χέρια τους οἱ ξέλαμπροι μνηστῆρες,
κι ἀπὸ τὰ γέλοια ἀπέθαναν. Τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ πόδι,
καὶ μέσ᾽ ἀπὸ τὸ πρόθυρο καταόξω σέρνοντάς τον,
ὁ Ὀδυσσέας τὸν ἔφερε στῶν παλατιῶν τὶς θύρες·
καὶ γέρνοντάς τον στῆς αὐλῆς τὸν τοῖχο, κάθισέ τον,
ραβδὶ στὸ χέρι τοὔβαλε, καὶ φώναξέ τον κ᾽ εἶπε·
«Κάθου αὐτοῦ τώρα, τὰ σκυλιὰ νὰ διώχνῃς καὶ τοὺς χοίρους,
καὶ μὴ μοῦ βγαίνῃς φύλακας τῶν ξένων καὶ ζητιάνων,
χαμένε, πιὸ χειρότερα γιὰ νὰ μὴ σοὔρθουν πάθια.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ παλιὸν τορβὰ γεμᾶτο τρῦπες ρίχτει
στοὺς ὤμους του, μὲ πρόστυχο σκοινί, γιὰ κρεμαστήρι,
καὶ στὸ κατώφλι γύρισε καὶ κάθησε. Κ᾽ οἱ ἄλλοι

μὲ γέλοια μπήκανε πολλὰ καὶ τονὲ προσμιλοῦσαν·
«Ὁ Δίας κ᾽ οἱ ἀθάνατοι νὰ σοῦ χαρίζουν, ξένε,
ὅ,τι ἐσὺ πιώτερο ποθεῖς, κι ὅ,τι ζητάει ἡ καρδιά σου,
ποὺ ἐτοῦτον τὸν ἀχόρταγο νὰ τρέχῃ δὲν ἀφῆκες
στὴ χώρα μέσα· στὴ στεριὰ θενὰ σταλθῇ μὲ πλοῖο,
στὸ βασιλέα τὸν Ἔχετο, τοῦ κόσμου ἀδικοπράχτη.»
Εἶπαν· καὶ χάρηκε ὁ λαμπρὸς Δυσσέας στὰ λόγια ἐκεῖνα.
Κι ὁ Ἀντίνος ἔβαλε τρανὴ μπρός του κοιλιὰ γεμάτη
αἷμα καὶ ξύγγι· δυὸ ψωμιὰ κι ὁ Ἀμφίνομος τοῦ φέρνει
ἀπ᾽ τὸ πανέρι, μὲ χρυσὸ τὸν χαιρετάει ποτήρι,
καὶ λέει του· «Γιά σου, ὦ ξένε μας πατέρα, καὶ νὰ σοὔρθουν
καλὰ στερνά· γιατ᾽ εἶν᾽ πολλὰ τὰ βάσανά σου τώρα.»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπάντησέ του·
«Ἀμφίνομε, ἄνθρωπος ἐσὺ μοῦ φαίνεσαι μὲ γνώση·
τέτοιο ὄνομα ἄκουγα λαμπρὸ πὼς εἶχε κι ὁ γονιός σου,
ὁ πλούσιος κι ὁ καλόκαρδος ὁ Δουλιχιώτης Νῖσος·
ἐκείνου λέγεσαι παιδί, καὶ σὰ λεβέντης μοιάζεις.
Καὶ τώρα λόγο θὰ σοῦ πῶ, ποὺ ἐσὺ καλάκουσέ τον.
Ἀπ᾽ ὅσα ζοῦν καὶ σέρνουνται πάνω στὴ γῆς, κανένα
ἀπ᾽ τὸ θνητὸ πιὸ ἀδύναμο δὲ βρίσκεται ἄλλο πλάσμα.
Ὅσο βαστιέται, κ᾽ οἱ θεοὶ καλοτυχιὰ τοῦ δίνουν,
θαρρεῖ πὼς δὲν μπορεῖ κακὸ στὸν κόσμο πιὰ νὰ πάθῃ·
ἂν ὅμως οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τοῦ φέρουν λῦπες,
τότες κι ἀθέλητα μπορεῖ καὶ τὶς βαστάει ἡ καρδιά του.
Τὶ ἀλλάζει τῶν θνητῶν ὁ νοῦς κι αὐτὸς κατὰ τὴ μέρα,
ποὺ τοὺς χαρίζει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας.
Θἄχα κ᾽ ἐγὼ καλοτυχιὲς καὶ πλούτια μὲς στὸν κόσμο,
μὰ μύριες ἔπραξα ἀνομιὲς μὲ τῆς ἀντρειᾶς τὴν τόλμη,
κι ἀπὸ τὴν πίστη τὴν πολλὴ σὲ ἀδέρφια καὶ πατέρα.
Λοιπὸν ποτές του τὸ ἄδικο νὰ μὴ ζητάῃ κανένας,
μόν᾽ ἂς τὰ χαίρεται ἥσυχα ὅσα οἱ θεοὶ τοῦ δίνουν.
Καὶ τώρα βλέπω τὶ ἀνομιὲς σοφίζουνται οἱ μνηστῆρες,
ποὺ καταλοῦν τὰ χτήματα, καὶ βρίζουν τὴ γυναίκα
ἐκείνου, ποὺ θαρρῶ μακριὰ ἀπὸ φίλους καὶ πατρίδα
δὲ βρίσκεται· καὶ μάλιστα κοντά᾽ναι· ἐσένα τότες
θεὸς ἂς φέρῃ σπίτι σου, νὰ μὴν τὸν ἀντικρύσῃς
τὴν ὥρα ποὺ στὴν ποθητὴ πατρίδα του γυρίσῃ·
τὶ στὸ παλάτι του ἅμα αὐτὸς πατήσῃ, δίχως αἷμα

σοῦ λέω πῶς δὲ θὰ χωριστοῦν ἐκεῖνος κ' οἱ μνηστῆρες.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ σὰν ἔσταξε κ' ἤπιε κρασὶ καὶ φράνθη,
ξανάθεσε στοῦ βασιλιᾶ τὰ χέρια τὸ ποτήρι.
Τότες αὐτὸς βαριόκαρδος περπάταε μὲς στὸν πύργο,
σκυμμένο τὸ κεφάλι του, γιατὶ κακὸ φοβόταν.
Μὰ κ' ἔτσι δὲν τὸν ξέφυγε τὸ χάρο· τί ἡ Παλλάδα
μὲ τὄπλο τοῦ Τηλέμαχου τὸν ἔκαμε νὰ πέσῃ·
καὶ πῆγε ξανακάθησε στὸ θρόνο ποὺ εἶχε ἀφήσει.
Τότες τῆς ἔβαλε στὸ νοῦ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
τῆς φρόνιμης βασίλισσας καὶ κόρης τοῦ Ἰκαρίου,
μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῇ, κ' ἐλπίδα στὴν ψυχή τους
νὰ φέρῃ μεγαλύτερη, καὶ λατρευτὴ νὰ γίνῃ
στὸ γιό της καὶ στὸν ἄντρα της περσότερο ἀπὸ πρῶτα.
Καὶ λαφρογέλασε ἄκαρδα, καὶ στὴν κελάρισσα εἶπε·
«Θέλει, Εὐρυνόμη, ὅσο ἄλλοτες δὲν ἤθελε ἡ καρδιά μου,
μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῶ, κι ἂς εἶν' καὶ μισητοί μου,
καὶ στὸ παιδάκι μου νὰ πῶ δυὸ λόγια γιὰ καλό του,
νὰ μὴν πολυξανοίγεται μὲ τοὺς κακοὺς μνηστῆρες,
ποὺ πάντα τοῦ γλυκομιλοῦν, μὰ κρύβει μαῦρα ὁ νοῦς τους.»
Καὶ τότες ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη·
«Καλὰ καὶ συσταζούμενα τὰ λὲς αὐτά, παιδί μου,
κι ἄμε τοῦ γιοῦ σου νὰ τὰ πῇς, κρυφὰ μὴν τὰ φυλάγῃς·
μὰ νίψου πρῶτα, κι ἄλειψε τὴν ὄψη σου μὲ λάδι,
μὴν ἔρχεσαι μὲ πρόσωπο θαμπὸ καὶ δακρυσμένο,
τ' εἶναι κακὸ νὰ φαίνεσαι πάντα γιομάτη πίκρα,
τώρα δὰ ποὺ ἄντρας γένηκε, στοὺς θεοὺς καθὼς τὸ εὐκόσουν,
μιὰ μέρα νὰ τὸν ἀξιωθῇς μὲ γένεια φυτρωμένα.»
Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γύρισε τότες κ' εἶπε·
«Ἂν καὶ πονῇς με, ὅμως αὐτὰ μὴ μοῦ τὰ λές, καλή μου,
ἐγὼ μαθὲς νὰ νίβουμαι, τὴν ὄψη μου νἀλείβω·
τὶ ἐμένα οἱ θεοὶ οἱ ἀθάνατοι τὰ κάλλη μοῦ ἀφανίσαν,
ἀφότου ἐκεῖνος ἔφυγε μὲ τὰ βαθιὰ καράβια.
Μόνε τῆς Ἱπποδάμειας πὲς καὶ τῆς Αὐτονόης,
νἄρθουν νὰ μὲ παρασταθοῦν μὲς στὸ παλάτι οἱ δυό τους,
τὶ ντρέπουμαι μονάχη μου νὰ πάω στοὺς ἄντρες μέσα.»
Εἶπε, καὶ διάβηκε ἡ γριὰ πομέσα ἀπ' τὸ παλάτι,
νὰ πάῃ νὰ δώσῃ μήνημα τῶ γυναικῶνε νἄρθουν.
Τότε ἄλλο συλλογίστηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·

μὲ ὕπνο γλυκὸ περέχυσε τοῦ Ἰκάριου τὴν κόρη,
καὶ πλάγιασε, κοιμήθηκε, καὶ λύθηκαν οἱ ἅρμοί της
καθὼς κοιτότανε· κ᾽ ἡ θεὰ μὲ δῶρα τὴ στολίζει
ἀθάνατα, ποὺ οἱ Ἀχαιοὶ θωρώντας νὰ θαμάζουν.
Καὶ πρῶτα ἀμάραντη ὀμορφιὰ στὴν ὄψη της ἁπλώνει,
σὰν τῆς ὡριοστεφάνωτης τὴν ὀμορφιὰ Κυθέρειας,
στὸν ἐρωτιάρικο χορὸ σὰν μπαίνῃ τῶ Χαρίτων·
τὴν ἔκαμε καὶ πιὸ ἁψηλή, καὶ πιὸ τρανὴ στὴν ὄψη,
κι ἀπ᾽ τὸ κοφτὸ τὸ φιλντισὶ πιὸ λαμπερὴ καὶ πιὸ ἄσπρη.
Αὐτὰ σὰν ἔκαμε, ἔφυγε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
κι ἀπ᾽ τὸ παλάτι φτάσανε οἱ ἀσπροχεροῦσες βάγιες,
κι ἀπ᾽ τὸν κατάγλυκο ὕπνο της τὴν ξύπνησε ἡ φωνή τους.
Τὴν ὄψη μὲ τὰ χέρια της ἔτριψε τότες, κ᾽ εἶπε·

«Ὕπνος ποὺ μ᾽ ἦβρε μαλακὸς τὴν κακοπαθιασμένη.
Μακάρι τέτοιο θάνατο νὰ μοὔδινε ἡ παρθένα
ἡ Ἄρτεμη, ποὺ ὁλοζωὴς στὰ δάκρια νὰ μὴ λυώνω,
τὶς χάρες τὶς ἀρίθμητες ποθώντας τοῦ ἀκριβοῦ μου
τοῦ ἀντρός, ποὺ ἀπ᾽ ὅλους εἴτανε τοὺς Ἀχαιοὺς ὁ πρῶτος.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, ἀπ᾽ τὰ λαμπρὰ κατέβηκε τἀνώγια,
μόνη της ὄχι· ἀντάμα της δυὸ βάγιες κατεβῆκαν.
Κ᾽ ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,
σιμὰ στὸ στῦλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στὸ πρόσωπο τὸ λαμπερὸ φακιόλι,
μὲ τὶς παραστεκάμενες ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρές της.
Κ᾽ ἐκεῖνοι, γλυκοτρέμοντας ἀπ᾽ τὴν πολλὴ λαχτάρα,
εὐκόταν τὴν ἀγάπη της μιὰ μέρα νὰ χαροῦνε.
Καὶ τότες αὐτὴ μίλησε τοῦ ἀκριβογιοῦ της, κ᾽ εἶπε·

«Σοῦφυγε ὁ νοῦς, Τηλέμαχε, καὶ λογισμὸ δὲν ἔχεις.
Παιδὶ σὰν εἶσουν, πιώτερα σοφίζουνταν ὁ νοῦς σου·
καὶ τώρα ποὺ μεγάλωσες, καὶ παληκάρι γίνης,
κι ὅποιος τηράει τὴν ὀμορφιὰ καὶ τὴν κορμοστασιά σου
θὰ πῇ πὼς εἶσαι ἀρχόντου γιός, ὅμως δὲν ἔχεις τώρα
τὰ φρένα σου σὰν ἄλλοτες, καὶ λείπει ὁ λογισμός σου.
Δές, πῶς αὐτὸ τὸ κάμωμα μὲς στὸ παλάτι ἀφῆκες
νὰ γίνῃ· ξένος ἄξαφνα νὰ κακοπάθῃ ὀμπρός σου.
Μὰ ἂν πάθαινε μαθὲς κι αὐτὸς ποὺ κάθεται ἐκεῖ τώρα,
παρόμοιο μεταχείρισμα σκληρὸ μὲς στὸ παλάτι,
πόση ἀτιμιά, καὶ τί ντροπὴ σ᾽ ὅλον τὸν κόσμο θἄχες.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Δὲν τὸ παραξενεύουμαι, μαννοῦλα, ποὺ χολώνεις·
μὰ ὅλα στὸ νοῦ μου τἄχω ἐγώ, κι ὅλα τὰ ξεδιαλύνω,
καὶ τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό, τὶ πιὰ μωρὸ δὲν εἶμαι.
Ὅμως σωστὰ τὸ καθετὶς δὲ δύνεμαι νὰ κρίνω,
τὶ ἄλλος ἐδῶ κι ἄλλος ἐκεῖ τὰ φρένα μου σαστίζουν,
αὐτοὶ ἐδῶ οἱ κακόβουλοι, κ᾽ ἐγὼ βοηθοὺς δὲν ἔχω.
Ὡς τόσο σὰν ποὺ θέλανε δὲν τέλειωσε τοῦ ξένου
καὶ τοῦ Ἴρου ἡ μάχη· πιὸ γερὸς καὶ δυνατὸς ὁ ξένος.
Ἄχ, Δία πατέρα, κι Ἀθηνᾶ, κι Ἀπόλλωνα, ἂς μποροῦσα
νὰ δῶ μὲς στὰ παλάτια μας ἐτούτους τοὺς μνηστῆρες
νὰ γέρνουν τὰ κεφάλια τους πεσμένοι ἄλλοι ἐδῶ μέσα,
ἄλλοι παρόξω στὴν αὐλή, κορμιὰ παραλυμένα,
καθὼς κι ὁ Ἴρος κάθεται κεῖ στῆς αὐλῆς τὴ θύρα,
καὶ γέρνει τὸ κεφάλι του σὰ νάταν μεθυσμένος,
κι ὄρθιος στὰ πόδια νὰ σταθῇ δὲ δύνεται, καὶ μήτε
νὰ σύρῃ πίσω σπίτι του, κορμὶ παραλυμένο.»
Αὐτὰ λαλοῦσαν κ᾽ ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους·
καὶ μίλησε ὁ Εὐρύμαχος τῆς Πηνελόπης κ᾽ εἶπε·
«Ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,
ἂν ὅλοι τοῦ Ἄργους οἱ Ἀχαιοὶ σὲ βλέπανε δωπέρα,
πιώτεροι θὰ τρωγόπιναν μνηστῆρες στὰ παλάτια
ἀπόταχο, γιατ᾽ εἶσαι ἐσὺ τῶ γυναικῶν ἡ πρώτη,
πὸ κάλλος καὶ στἀνάστημα, καὶ στὰ σωστά σου φρένα.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
Εὐρύμαχε, τὶς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,
ἀφάνισαν οἱ ἀθάνατοι, στὴν Τρωάδα σὰν κινήσαν
οἱ Ἀργῖτες, καὶ μ᾽ αὐτοὺς μαζὶ κι ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας.
Ἐκεῖνος ἂν ἐρχότανε τὴ ζωή μου νὰ φροντίζῃ,
πιὸ δοξασμένο καὶ λαμπρὸ θενἄταν τὄνομά μου.
Τώρα ἔχω λῦπες, τὶ πολλὰ δεινὰ μοῦ φέρνει ἡ μοῖρα.
Ἄχ, τότες ποὺ ἀπ᾽ τὴν ποθητὴ πατρίδα ξεκινοῦσε,
θυμᾶμαι πὼς ἀπ᾽ τὸ δεξὶ μ᾽ ἔπιασε χέρι, κ᾽ εἶπε·
«Γυναίκα, δὲ στοχάζουμαι πὼς οἱ φτερόποδοι ὅλοι
Ἀχαιοὶ θενὰ γυρίσουνε γεροὶ ἀπὸ τὴν Τρωάδα·
μὰ λὲν πὼς πολεμόχαροι κ᾽ οἱ Τρωαδῖτες ὄντας,
κι ἀπὸ κοντάρι ξέρουνε, κι ἀπὸ δοξάρι νοιώθουν
καὶ σὲ γοργόποδα ἄλογα ἀνεβαίνουν, καὶ τὸν ὅμοιο

ἀποφασίζουν μονομιὰς ἀγώνα τοῦ πολέμου.
Ἔτσι, δὲν ξέρω ἂν ὁ θεὸς θἀφήσῃ νὰ γυρίσω,
ἢ ἐκεῖ στὴν Τροία ἂν θὰ χαθῶ· κ᾽ ἐδῶ σὺ νοιάζου τα ὅλα
τὴ μάννα καὶ τὸν κύρη μου σὰν τώρα φρόντιζέ τους,
ἢ καὶ καλύτερα, ὅσο ᾽γὼ βρίσκουμ᾽ ἐκεῖ στὰ ξένα·
καὶ τοῦ παιδιοῦ μας ἅμα δῇς τὰ γένεια νὰ φυτρώνουν,
τότε ἄφησε τὸ σπίτι σου, πάρε ὅποιον θέλεις ἄντρα.»
Ἐκεῖνος τέτοια μοὔλεγε, κι ὅλα τελιοῦνται τώρα,
κ᾽ ἡ νύχτα δὲ θἀργήσῃ πιὰ τοῦ μαύρου γάμου ἐμένα,
τῆς ἔρμης, ποὺ μοῦ τὄσβυσε τὸ ριζικό μου ὁ Δίας.
Μὰ κι ἄλλος πόνος φοβερὸς ἀγγίζει τὴν καρδιά μου·
τέτοιες δὲν εἶχαν ἄλλοτες συνήθειες οἱ μνηστῆρες·
ἀρχοντοκόρη ἂν θέλανε νὰ πάρουν ζουλεμένη,
κι ἀνάμεσό τους μάχονταν ποιός νὰ τὴν κάμῃ νύφη,
βόδια μαζί τους φέρνανε κι ἀρνιὰ καλοθρεμμένα,
γιὰ τοὺς δικοὺς τῆς κορασιᾶς, κι ὥρια τῆς δίναν δῶρα,
μὰ ξένα πλούτια χάρισμα δὲν τρώγανε ποτές τους.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ πολύπαθος χαιρότανε Ὀδυσσέας,
ποὺ πάσκιζε τὰ δῶρα τους νὰ πάρῃ, καὶ μὲ λόγια
γλυκὰ γλυκὰ τοὺς μάγευε, μὰ ὁ νοῦς της ἄλλα ζήτα.
Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς ἀπάντησέ της κ᾽ εἶπε·
«Ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,
ὅποιος ἐδῶ ἀπ᾽ τοὺς Ἀχαιοὺς θέλει νὰ φέρνῃ δῶρα,
δέχου τα· δὲν εἶναι καλὸ χαρίσματα νἀρνιέσαι·
μὰ ἐμεῖς μήτε στὰ χτήματα, μήτε κι ἀλλοῦ δὲν πᾶμε,
πρὶ νὰ διαλέξῃς ἄντρα σου τῶν Ἀχαιῶν τὸν πρῶτο.»
Αὐτά ᾽πε ὁ Ἀντίνος, κι ἄρεσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους,
κ᾽ ἔστειλαν ὅλοι κήρυκα τὰ δῶρα νὰ τοὺς φέρῃ.
Τοῦ Ἀντίνου πέπλο φέρανε πανώριο καὶ μεγάλο,
καὶ πλουμιστό, μὲ δώδεκα μαλαματένιες κόπτσες
ποὺ στὰ θηλύκια ταίριαζαν τὰ ὁμορφολυγισμένα.
Τοῦ Εὐρύμαχου περίτεχνη τοῦ φέραν ἁλυσίδα,
κεχριμπαρένια καὶ χρυσή, ποὺ ἔφεγγε σὰν τὸν ἥλιο.
Οἱ δοῦλοι τοῦ Εὐρυδάμαντα δυὸ σκουλαρίκια φέραν,
μὲ τρία σὰ μοῦρα, ὁλόλαμπρα, πετράδια τὸ καθένα.
Κι ὁ βασιλέας ὁ Πείσαντρος, ὁ γιὸς τοῦ Πολυχτόρου,
δῶρο ἔστειλε πανόμορφο σφανταχτερὸ γιορντάνι.
Ὅμοια κ᾽ οἱ ἄλλοι οἱ Ἀχαιοὶ προσφέρνανε στολίδια.

Κατόπι ἡ θεία ἡ δέσποινα στἀνώγια της ἀνέβη,
κ' οἱ βάγιες ἀκολούθησαν μὲ τὰ πανώρια δῶρα.
Ἐκεῖνοι πάλε μὲ χοροὺς καὶ μὲ γλυκὰ τραγούδια
γλεντίζανε, προσμένοντας ὥσπου νἀρθῇ τὸ βράδυ·
καὶ καθὼς γλέντιζαν τἀχνὸ κατέβηκε τὸ βράδυ.
Στήσανε τότες δυὸ φανοὺς νὰ φέγγουνε, καὶ βάλαν
ξύλα στεγνὰ κι ὁλόξερα καὶ νιοσκισμένα γύρω,
ποὺ σμίγοντάς τα μὲ δαδιὰ τὰ κράτααν ἀναμμένα
οἱ δοῦλες τοῦ ἀντρειόψυχου Δυσσέα μὲ τὴν ἀράδα.
Σ' αὐτὲς τότε ὁ πολύβουλος κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
μίλησε· «Δοῦλες τοῦ τρανοῦ τοῦ Ὀδυσσέα, ποὺ λείπει
στὰ ξένα χρόνους καὶ καιρούς, ἀμέτε ἐκεῖ ποὺ μνήσκει
ἡ σεβαστὴ ἡ βασίλισσα, καὶ πιάστε ἐκεῖ τὴ ρόκα,
ἢ γνέθετε γιὰ γλέντι της, σιμά της καθισμένες,
καὶ σ' ὅλους τούτους ποὖναι ἐδῶ μπορῶ καὶ φέγγω ἀτός μου.
Μὰ ἀκόμα κι ἂν προσμένουνε τὴν ὥρια Αὐγοῦλα νἄρθῃ,
δὲ μὲ τρομάζουνε· τὶ ἐγὼ βαστῶ σὲ κάθε κόπο.»
Εἶπε, κ' ἐκεῖνες γέλασαν, κ' εἶδαν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.
Μὰ ἡ Μελανθὼ τότε ἄσκημα τοῦ μίλησε ἡ ὀμορφούλα,
ποὺ τοῦ Δολίου εἶταν παιδί, μὰ καλανάθρεψέ την
ἡ Πηνελόπη, καὶ λαμπρὰ τῆς χάριζε παιχνίδια·
ὅμως τὴν Πηνελόπη αὐτὴ δὲ συμπονοῦσε τώρα,
παρὰ μὲ τὸν Εὐρύμαχο κρυφὲς ἀγάπες εἶχε.
Αὐτὴ τοῦ κακομίλησε μὲ πεῖσμα τοῦ Ὀδυσσέα·
«Καημένε ξένε, ποὺ θαρρῶ ξεκουτιασμένος εἶσαι,
δὲν πᾷς μὲς σὲ χαλκιάδικο νὰ κοιμηθῇς, ἢ χάνι,
μόνε ἤρθες καὶ μωρολογᾷς ἐδῶ μὲ τόσο θάρρος,
[σ' αὐτοὺς τοὺς ἄντρες ὀμπροστὰ χωρὶς νὰ νοιώθῃς φόβο;
Γιὰ τὸ κρασὶ σὲ ζάλισε, γιὰ τέτοια πάντα θἄναι
τὰ φρένα σου, καὶ κάθεσαι καὶ μᾶς λαλεῖς τοῦ βρόντου].
Ἢ καμαρώνεις ποὺ ἔρριξες τὸν Ἶρο τὸ ζητιάνο;
Κοίτα μὴν ἄλλος ἄξαφνα καλύτερός του σοὔρθῃ,
καὶ μὲ τἀντρίκια χέρια του τὰ καύκαλα σοῦ σπάσῃ,
καὶ βουτημένο στὰ αἵματα σὲ διώξῃ ἀπ' τὸ παλάτι.»
Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας την ὁ ρήγας ὁ Ὀδυσσέας·
«Θὰ τρέξω, τοῦ Τηλέμαχου νὰ τὰ μηνήσω, ὦ σκύλλα,
αὐτὰ ποὺ λές, νἄρθῃ μεμιὰς κομμάτια νὰ σὲ κόψῃ.»
Μ' αὐτὰ τὰ λόγια δείλιασαν ἀμέσως οἱ γυναῖκες,

τοὺς κόπησαν τὰ ἥπατα, καὶ σκόρπισαν καὶ φύγαν
περίτρομες, τὶ πίστευαν πὼς εἶπε τὴν ἀλήθεια.
Στοὺς ἀναμμένους τοὺς φανοὺς στάθηκε τότε ἐκεῖνος
νὰ φέγγῃ, καὶ στὸ πρόσωπο θωροῦσε τὸν καθέναν,
μὰ ἄλλα στὸ νοῦ του γύριζε, ποὺ ἀτέλεστα δὲ μεῖναν.
Κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἄφηνε τοὺς θεότολμους μνηστῆρες
νὰ παύουν τὴν κακογλωσσιά, γιὰ νὰ κατέβῃ ὁ πόνος
ἀκόμα πιὸ βαθύτερα στοῦ Ὀδυσσέα τὰ σπλάχνα.
Καὶ πρῶτος ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γόνος τοῦ Πολύβου,
τὸν Ὀδυσσέα πείραζε, γιὰ νὰ γελοῦν οἱ φίλοι·
«Ἀκοῦτε με, ὦ τῆς δοξαστῆς βασίλισσας μνηστῆρες,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Δὲν ἦρθε αὐτὸς χωρὶς βουλὴ θεοῦ μὲς στὸ παλάτι
τοῦ Ὀδυσσέα· σὰν τὰ δαδιὰ κ᾽ ἡ κεφαλή του φέγγει,
τὶ ἀπάνω της δὲν ἔμεινε μικρὴ ἢ μεγάλη τρίχα.»
Καὶ τοῦ Ὀδυσσέα κουβέντιασε, τοῦ καστροπολεμίτη·
«Θἀρχόσουν τάχα ἀργάτης μου, ἂ σὲ ζητοῦσα, ὦ ξένε,
σὲ κάποιαν ἄκρη χωραφιῶν, μὲ πλερωμή, νὰ φέρνῃς
λιθάρια γιὰ τοὺς φράχτες μου, καὶ δέντρα νὰ φυτεύῃς;
Ἐκεῖ θροφὴ θὰ σοὔδινα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω,
καὶ θἄχες καὶ φορέματα, καὶ τὰ ποδήματά σου.
Μὰ τώρα ποὺ κακόμαθες, δουλειὰ δὲ θὲς νὰ πιάσῃς,
μόνε σ᾽ ἀρέσει σὲ χωριὰ νὰ σέρνεσαι καὶ χῶρες,
νὰ θρέφῃς μὲ τὴ διακονιὰ τὴ λαίμαργη κοιλιά σου.»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπολογήθη·
«Ἤθελ᾽ ἀλήθεια στὴ δουλειὰ νὰ παραβγοῦμε οἱ δυό μας
τὴν ἄνοιξη, ὦ Εὐρύμαχε, ποὺ μεγαλώνει ἡ μέρα,
πὰς στὸ γρασίδι· νὰ κρατῶ καλόγερτο δρεπάνι,
παρόμοιο νὰ κρατᾷς κ᾽ ἐσύ, καὶ νὰ δοκιμαστοῦμε,
ὡς τὸ σκοτάδι νηστικοί, καὶ νἄχῃ ἐκεῖ χορτάρι.
Ἢ καὶ δυὸ βόδια ἂν ἔβρισκα λαμπρὰ νὰ κυβερνήσω,
μεγάλα καὶ βασταγερά, γρασίδι χορτασμένα,
ὁμήλικα, συνταιριαστά, μὲ δύναμη περίσσια,
ποὺ ὁ κάθε σβῶλος τῆς σποριᾶς νὰ πέφτῃ ὀμπρὸς στἀλέτρι,
θὰ μ᾽ ἔβλεπες πὼς θἄνοιγα ταὐλάκι πέρα ὡς πέρα.
Κι ἂν ἀπὸ κάπου πόλεμο σήκωνε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
σήμερα, κ᾽ εἶχα ἀσπίδα ἐγώ, καὶ δυὸ μαζὶ κοντάρια,
κι ὁλόχαλκο περίκρανο στὴν κεφαλὴ ἁρμοσμένο,

μὲς στοὺς προμάχους θἄβλεπες ἐμένα πρῶτο πρῶτο,
καὶ δὲ θὰ κατηγόρειες με ποτὲς γιὰ τὴν κοιλιά μου.
Μὰ εἶσαι κακόβουλος ἐσύ, κ᾽ εἶναι σκληρὴ ἡ καρδιά σου·
κι ὅμως μεγάλος καὶ πολὺς φαντάζεσαι πὼς εἶσαι,
ἂν καὶ μὲ λίγους σμίγεσαι, καὶ τούτους ὄχι ἀντρείους,
ἀνίσως στὴν πατρίδα του γυρίσῃ ὁ Ὀδυσσέας,
οἱ θύρες οἱ τετράπλατες ὀμπρός σου θὰ στενέψουν,
θὰ φεύγῃς ἀπ᾽ τὰ πρόθυρα νὰ τιναχτῇς στοὺς δρόμους.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ βαρύτερα ὁ Εὐρύμαχος χολιάζει,
κι ἀγριοκοιτώντας τον λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
«Κακὰ θὰ πάθῃς μὰ τὸ ναί, παλιάνθρωπε, ἀπὸ μένα,
ποὺ ὀμπρὸς σ᾽ αὐτοὺς μωρολογᾷς χωρὶς νὰ νοιώθῃς φόβο·
γιὰ τὸ κρασὶ σὲ ζάλισε, γιὰ τέτοια πάντα θἄναι
τὰ φρένα σου, καὶ κάθεσαι καὶ μοῦ λαλεῖς τοῦ βρόντου.
Ἢ καμαρώνεις ποὺ ἔρριξες τὸν Ἶρο τὸ ζητιάνο;»
Αὐτὰ εἶπε, κι ἄδραξε σκαμνί· καὶ τότες ὁ Ὀδυσσέας
φοβήθηκε καὶ κάθησε στοῦ Ἀμφίνομου τὸ γόνα·
καὶ χτύπησε ὁ Εὐρύμαχος πὰς στὸ δεξὶ τὸ χέρι
τὸν κεραστή· καὶ μὲ βουητὸ κυλίστηκε ὁ προχύτης,
κι αὐτὸς ἀνάμεσα ἔπεσε στὰ χώματα βογγώντας.
Κ᾽ οἱ ἄλλοι στὰ βαθιόσκιωτα παλάτια ὀχλαλοοῦσαν·
κι ἀπ᾽ αὐτοὺς κάποιος ἔλεγε τηρώντας πλαγινό του·
«Νἄχε χαθῇ στὴν ἐρημιὰ πρὶν ἔρθῃ αὐτὸς ὁ ξένος,
δὲ θενὰ σήκωνε μαθὲς τέτοια βουὴ ἐδωπέρα.
Καὶ τώρα λογοφέρνουμε γιὰ ζήτουλους, καὶ γλύκα
δὲν ἔχουν τὰ τραπέζια μας, μόν᾽ τὸ κακὸ πρωτεύει.»
Καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος τοὺς ἔλεγε ὁ λεβέντης·
«Κακότυχοι, φρενιάζετε, καὶ δὲν μπορεῖ πιὰ ὁ νοῦς σας
μηδὲ πιοτὸ μηδὲ φαΐ νὰ κρύψῃ· θεὸς σᾶς σπρώχνει.
Τώρα ποὺ καλοφάγατε, στὸ σπίτι σας καθένας
ἀμέτε καὶ συχάζετε· δὲ διώχνω ἐγὼ κανέναν.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ δαγκάνοντας τὰ χείλη τους ἐκεῖνοι,
θαμάζαν τὸν Τηλέμαχο, πόσο ἀνοιχτὰ μιλοῦσε.
Καὶ τότες ὁ Ἀμφίνομος ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε,
ὁ δοξαστὸς τοῦ Νίσου γιὸς καὶ τοῦ Ἀρήτου ἀγγόνι·
«Παιδιά, σὰ μᾶς μιλοῦν σωστά, δὲν πρέπει ἐμεῖς ἀγνάντια
λαλώντας νὰ θυμώνουμε καὶ νὰ λογομαχοῦμε.
Τὸν ξένο μὴν τὸν βρίζετε, μήτε κανέναν ἄλλον

ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα στὰ παλάτια,
Μόν᾽ ἂς ἀρχίσῃ ὁ κεραστής, καὶ στάξιμο σὰ γίνῃ,
πηγαίνουμε στὰ σπίτια μας νὰ πέσουμε στὸν ὕπνο·
τὸν ξένο τὸν ἀφήνουμε στὸν πύργο τοῦ Ὀδυσσέα·
ἱκέτη του ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔχει, κι ἂς νοιαστῇ τον.»

Εἶπε, καὶ σ᾽ ὅλους εὔλογα τὰ λόγια του φανῆκαν.
Κι ὁ ἥρωας Μούλιος, κήρυκας, τοῦ Ἀμφίνομου κοπέλλι,
μὲς στὸ κροντήρι τὸ κρασὶ καλόσμιξε, καὶ σὲ ὅλους
γύρω τὸ μοίρασε. Κι αὐτοὶ στοὺς ἀθανάτους στάξαν,
κ᾽ ἤπιαν μελόγλυκο κρασί. Καὶ σάνε στάξαν ὅλοι,
κ᾽ ἤπιαν κρασὶ ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους, ξεκινῆσαν
καθένας πρὸς τὸ σπίτι του, νὰ πέσουνε στὸν ὕπνο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Τ.

Μὰ στὸ παλάτι ὁ θεικὸς ἀπόμεινε Ὀδυσσέας,
μὲ τὴ θεὰ ἀναδεύοντας τὸ φόνο τῶ μνηστήρων,
κι αὐτὰ τοῦ γιοῦ του μίλησε τὰ φτερωμένα λόγια·
«Ἀνάγκη μέσα τἄρματα, ὦ Τηλέμαχε, νὰ θέσῃς
κι ὅταν ἐκεῖνοι θέλοντας νὰ ξέρουν, σὰ ρωτᾶνε,
ἐσὺ μὲ λόγια μαλακὰ γλυκαποκοίμιζέ τους,
καὶ λέγε τους,—Ἀπ᾽ τὸν καπνὸ τὰ πῆρα τὶ δὲν εἶναι
σὰν ποὺ ὁ Δυσσέας τἄφησε μισεύοντας στὴν Τροία,
μόνε ἡ ἀχνίλα τῆς φωτιᾶς τὰ θόλωσε ἀπὸ τότες.
Μὰ κι ἄλλο μεγαλύτερο βάζει στὸ νοῦ μου ὁ Δίας,
μὴν τύχῃ καὶ σὲ μάλωμα σᾶς ρίξῃ τὸ μεθήσι,
καὶ χτυπηθῆτε, κι ἀτιμιὰ στὴν προξενειά σας φέρτε,
γιατὶ μονάχο του τραβάει τὸ σίδερο τὸν ἄντρα.»

Τὸν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος τὸν ἀκριβὸ γονιό του,
καὶ τὴ βυζάστρα Εὐρύκλεια φωνάζει, καὶ τῆς κρένει·
«Μὲς στὸ παλάτι κράτα μου τὶς κοπελλιές, ὦ μάννα,
ὥσπου τοῦ κύρη τἄρματα στὸ θάλαμο νὰ θέσω,
τὰ ὥρια, ποὺ τὰ τρώει πολλὴ στὸ σπίτι μας καπνίλα,
ἀπὸ τὰ τότες ποὺ ἔφυγε, κ᾽ εἶμουν ἐγὼ παιδάκι.
Θὰ τὰ φυλάξω τώρα ἐκεῖ ποὺ ἄχνη φωτιᾶς δὲ φτάνει.»

Καὶ τότες ἡ πανάκριβη τοῦ κρένει παραμάννα·
«Μακάρι, ὦ γιέ μου, νἄρχιζες μὲ πονεσιὰ καὶ γνώση
τὸ σπίτι αὐτὸ νὰ νοιάζεσαι καὶ νὰ φυλάῃς ἀλήθεια.

Μὰ πές μου ὡς τόσο, ποιά τὸ φῶς τώρα θἀρθῇ νὰ φέρῃ,
ποὺ δὲν ἀφήνεις νἄβγουνε τὶς δοῦλες νὰ σοῦ φέγγουν;»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ᾽ εἶπε·
«Τοῦτος ὁ ξένος γιατὶ ἀργὸς δὲν τὸ σχωρνῶ νὰ μείνῃ
ὅποιος μοῦ ἀγγίζει τὸ ψωμί, κι ἂς ἦρθε κι ἀπ᾽ τὰ ξένα.»
Αὐτὰ εἶπε, κ᾽ ἔμεινε ἄφτερος στὰ χείλη της ὁ λόγος·
καὶ τοῦ καλόχτιστου ἔκλεισε τοῦ παλατιοῦ τὶς θύρες.
Τότε ὁ Δυσσέας ξεκίνησε μὲ τὸ λεβέντη γιό του,
καὶ μέσα κράνη φέρανε, κι ἀφαλωτὲς ἀσπίδες,
καὶ σουβλερὰ κοντάρια. Ὀμπρὸς ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα
χρυσὸ λυχνάρι κράταγε, ποὺ ἔχυνε φῶς πανώριο.
Κι ἀμέσως ὁ Τηλέμαχος φωνάζει τοῦ γονιοῦ του·
«Θάμα ᾽ναι αὐτό, πατέρα μου, ποὺ βλέπω ἐδῶ ὀμπροστά μου·
τριγύρω οἱ τοῖχοι τοῦ σπιτιοῦ, τὰ μεσοδόκια τὰ ὥρια,
καὶ τὰ ἐλατένια τὰ δοκιὰ κ᾽ οἱ ἁψηλωμένοι οἱ στῦλοι,
ὅλα ἀναλάμπουν καὶ χτυποῦν στὰ μάτια μου σὰ φλόγες.
Κάποιος Θεὸς κατέβηκε δῶ μέσα ἀπ᾽ τὰ οὐράνια.»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει·
«Σώπα, τὸ νοῦ σου βάσταξε, καὶ μὴ ρωτᾷς τοῦ κάκου·
τέτοια ἡ συνήθεια τῶν θεῶν ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
Μόνε ἄμε ἐσὺ νἀνεπαυτῆς, κ᾽ ἐγὼ ἐδῶ πέρα μνήσκω,
τὶς δοῦλες καὶ τὴ μάννα σου νὰ κάμω νὰ μιλήσουν.
Τὶ καθετὶς μὲ κλάματα θὰ μὲ ρωτήξῃ ἐκείνη.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος ἀπ᾽ τὰ παλάτια βγῆκε,
καὶ μὲ τὴ λάμψη τῶ φανῶν περνάει στὸ θάλαμό του,
ποὺ αὐτοῦ κοιμότανε, γλυκὸς σὰν τοῦ κατέβαινε ὕπνος·
πλάγιασ᾽ ἐκεῖ, καὶ πρόσμενε τῆς χαραυγῆς τὴν ὥρα.
Μὰ στὸ παλάτι ὁ θεϊκὸς ἀπόμεινε Ὀδυσσέας,
μὲ τὴ θεὰ γυρεύοντας τὸ φόνο τῶ μνηστήρων.
Τότες ἀπὸ τὸ θάλαμο κ᾽ ἡ Πηνελόπη φάνη,
παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη καὶ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη.
Φέρανε πλάγι τῆς φωτιᾶς καὶ θέσαν τὸ θρονί της,
ποὺ τορνευτὸ μὲ φίλντισι κι ἀσήμι τὄχε φτιάξει
ὁ μάστορης ὁ Ἰκμάλιος, μαζὶ μ᾽ ἀκκουμποπόδι
συνταιριαστό, καὶ μὲ προβειὰ μεγάλη σκεπασμένο·
σ᾽ ἐκεῖνο ἀπάνω ἡ φρόνιμη καθόταν Πηνελόπη.
Ἀπ᾽ τὰ παλάτια πρόβαλαν καὶ δοῦλες ἀσπροχέρες,
ποὺ σήκωσαν τὰ φαγητὰ καὶ τὰ λαμπρὰ τραπέζια,

καὶ τὰ ποτήρια ποὺ ἔπιναν οἱ ἀγέρωχοι μνηστῆρες.
Κ᾽ ἔρριξαν χάμου τὶς φωτιὲς ἀπ᾽ τοὺς φανούς, καὶ βάλαν
ἄλλα περίσσια ἀπάνω τους ξύλα γιὰ φῶς καὶ ζέστα.
Τότες ἀρχίζει ἡ Μελανθὼ ξανὰ μὲ τὸ Δυσσέα·
«᾽Ακόμα θὰ μᾶς τυραννῇς, ὦ ξένε, ἐδῶ τὴ νύχτα,
στὸ σπίτι τριγυρίζοντας, κοπέλλες νὰ ματιάζῃς;
Σοῦ σώνουν, κακορίζικε, τὰ πῶφαγες, καὶ φεύγα.
Ἢ τάχα θὲς μὲ τὶς δαυλιὲς νὰ πεταχτῇς στὸ δρόμο;»
Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας την ὁ μέγας ᾽Οδυσσέας·
«Γιατὶ μὲ τόσο, ἀθεόφοβη, μὲ κατατρέχεις ἄχτι;
Τάχα ποὖμαι ἔτσι δὰ λερὸς καὶ φτωχικὰ ντυμένος,
καὶ βγαίνω καὶ ψωμοζητῶ στῆς πείνας τὴν ἀνάγκη;
Τέτοιοι ᾽ναι κεῖνοι ποὺ στὴ γῆς γυρίζουν καὶ ζητᾶνε.
Κ᾽ ἐγὼ εἶχα σπίτια μιὰ φορὰ στὸν κόσμο, κ᾽ ἤμουν πλούσιος,
κ᾽ εὐτυχισμένος, κ᾽ ἔδινα σ᾽ ἐκείνους ποὺ γυρνοῦσαν,
καὶ γύρευαν, ὅποιοι εἴτανε, κι ἀπ᾽ ὅ,τι εἶχαν ἀνάγκη·
καὶ δούλους εἶχα ἀρίθμητους κι ἄλλα καλὰ περίσσια,
ποὺ ἔχουν αὐτοὶ ποὺ καλοζοῦν καὶ ποὺ τοὺς λένε ἀρχόντους.
Μὰ ὁ Δίας ἄλλα θέλησε, καὶ μοῦ τὰ ρήμαξ᾽ ὅλα.
Κ᾽ ἐσύ, ὦ γυναίκα, κοίταξε μὴ χάσῃς τὴ λαμπράδα
ποὺ σὲ στολίζει ἀνάμεσα σὲ τόσες ἄλλες δοῦλες,
μαζί σου ἂν τύχῃ κι ἄξαφνα χολιάσῃ ἡ δέσποινά σου,
ἢ ἂν ἔρθῃ, σὰν ποὺ ἐλπίζουνε, στὸ Θιάκι ὁ ᾽Οδυσσέας.
Κι ἂν πάλε ἐκεῖνος χάθηκε καὶ γυρισμὸ δὲν ἔχει,
νά, ὁ γιόκας του ὁ Τηλέμαχος, μεγάλος μὲ τὴ χάρη
τοῦ ᾽Απόλλωνα· δὲ δύνεται νὰ πράξῃ ἐδῶ γυναίκα
κακό, χωρὶς νὰ ξέρῃ αὐτός, τὶ πιὰ παιδὶ δὲν εἶναι.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιὰ τὸν ἄκουσε, κι ἀμέσως
τὴν παρακόρη μάλωσε, καὶ φώναξέ της κ᾽ εἶπε·
«᾽Αδιάντροπη κι ἀθεόφοβη, τὴ βλέπω σου τὴν κάκια,
ποὺ ἀπάνω στὸ κεφάλι σου θὰ πέσῃ αὐτὴ κατόπι.
Σὰ νὰ μὴ γνώριζες μαθές, μιὰς κι ἄκουγές με τότες,
πῶς μέσα στὸ παλάτι μου ποθοῦσα νὰ ρωτήξω
τὸν ξένο γιὰ τὸν ἄντρα μου, γιατὶ βαρειά ᾽χω λύπη.»
Κατόπι τῆς κελάρισσας τῆς Εὐρυνόμης κρένει·
«Φέρε, Εὐρυνόμη, ἐδῶ θρονὶ μὲ τὴν προβειὰ ἀποπάνω,
ὁ ξένος νὰ καθήσῃ ἐκεῖ, νὰ λέῃ καὶ νὰ μ᾽ ἀκούῃ
σὰν τοῦ μιλῶ, τὶ λαχταρῶ νὰ τὸν καλοξετάσω.»

Εἶπε, κ᾽ ἐκείνη πρόθυμα φέρνει σιμὰ καὶ στήνει
σκαμνὶ καλοπελέκητο, μὲ τὴν προβειὰ ἀποπάνω.
Κάθησ᾽ ἐκεῖ ὁ πολύπαθος κι ὁ θεῖος Ὀδυσσέας,
κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη μ᾽ αὐτὰ τὰ λόγια ἀρχίζει·
«Ξένε, ἐγὼ πρῶτα πρῶτα αὐτὸ θὰ σὲ ρωτήξω θέλω·
ποιός εἶσαι ἐσύ, καὶ πούθενε; ποιά ἡ χώρα σου, οἱ γονιοί σου;»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
«Γυναίκα, ἐσένα δὲν μπορεῖ μήτε στῆς γῆς τὴν ἄκρη
ψεγάδι νὰ σοῦ βρῇ θνητός. Ὡς τὰ οὐράνια ἐσένα
πηγαίνει ἡ φήμη σου· ὁ καλὸς παρόμοια βασιλέας
φημίζεται σὰν κυβερνάῃ λαὸ πολὺ κι ἀντρεῖο,
μὲ δίκιο καὶ θεοφοβιά. Ἡ γῆς του βγάζει στάρι,
τὰ δέντρα φέρνουνε καρπούς, τὰ πρόβατα πληθαίνουν,
χαρίζει ψάρια ἡ θάλασσα, κι ὅλος ὁ κόσμος ἔχει
καὶ πλούτια καὶ καλοτυχιὰ μὲ τὴν καλοδηγιά του.
Τώρα κ᾽ ἐμένα ρώταγε στὸ σπίτι σου ὅ,τι ἄλλο,
ὅμως πατρίδα καὶ γενιὰ νὰ πῶ μὴ μοῦ γυρεύῃς,
παλιὲς μὴν ἔρθουν θύμησες καὶ μὲ γεμίσουν πόνους,
γιατ᾽ εἶμαι πολυστέναχτος. Καὶ μὲς σὲ ξένο σπίτι
δὲν πρέπει νὰ μυρολογῶ καὶ στεναγμοὺς νὰ βγάζω,
τὶ φρόνιμο τἀνέπαυο παράπονο δὲν εἶναι,
μὴν κάποια δούλα σου, ἢ κ᾽ ἐσύ, χολώστε καὶ θαρρέψτε
πὼς τὸ μεθήσι μ᾽ ἔπιασε, καὶ πλημμυρῶ στὰ δάκρυα.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Ὦ ξένε, ὅλες τὶς χάρες μου, τὴν ὀμορφιά, τὸ σῶμα,
οἱ ἀθάνατοι μοῦ ἀφάνισαν ἀφότου στὴν Τρωάδα
μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς ξεκίνησε ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας.
Ἂν τὴ ζωή μου ἐρχότανε νὰ διαφεντέψῃ ἐκεῖνος,
κ᾽ ἡ δόξα μου θὰ πλήθαινε, κι ὅλα καλὰ θὰ βγαῖναν·
τώρα ἔχω πίκρες· τὶ πολλὰ δεινὰ μοῦ φέρνει ἡ μοῖρα.
[Γιατὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιὰ πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι,
Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυνθο μὲ τὰ δασὰ τὰ δέντρα,
κι ὅσοι σ᾽ αὐτὸ τὸ λιόλουστο νησί μας λημεριάζουν,
θέλω δὲ θέλω μὲ ζητοῦν, κι ὅλο χαλνᾶν τὸ βιός μου.]
Γιὰ δαῦτο, μήτε ξένο ἐγώ, καὶ μήτε ἱκέτη ἀκούγω,
μήτε κανένα κήρυκα, τοῦ κόσμου δουλευτάρη,
μόνε μοῦ τρώει τὰ σπλάχνα μου τοῦ Ὀδυσσέα ὁ πόθος.
Αὐτοὶ γιὰ γάμο βιάζουνται, κ᾽ ἐγὼ τοὺς πλέχνω δόλους.

Καὶ πρῶτα θεὸς μὲ βοήθησε νὰ σοφιστῶ νὰ στήσω
θεόμακρο στὸν πύργο μου παννί, καὶ νὰ τὸ φάνω,
ψιλόκλωστο κι ἀμέτρητο. Καὶ λέω τους,—Παληκάρια,
μνηστῆρες μου, τώρα ὁ λαμπρὸς ποὺ ἀπέθανε Ὀδυσσέας,
μὴ βιάζετε τὸ γάμο μου, γιὰ νἀποσώσω πρῶτα
τὸ παννικό, νὰ μὴ χαθοῦν τὰ νήματα τοῦ κάκου,
ποὺ τὄχω γιὰ τὸ σάβανο τοῦ ἥρωα τοῦ Λαέρτη,
σὰν ἔρθῃ ὁ κορμοτεντωτὴς ὁ χάρος καὶ τὸν πάρῃ,
μπὰς καὶ καμιὰ τῶν Ἀχαιῶν κερὰ μὲ ψεγαδιάσῃ,
σὰν κοίτεται ἀσαβάνωτος, ποὖταν καὶ τόσο πλούσιος.
Αὐτὰ εἶπα, κ᾽ οἱ λεβέντικες τὰ δέχτηκαν ψυχές τους.
Λοιπόν, τὶς μέρες ἔφαινα τὸ θεόμακρο παννί μου,
τὴ νύχτα ὅμως τὸ ξέφαινα σὰν ἔφερναν τὰ φῶτα.
Τρεῖς χρόνους τοὺς κρυφόπαιζα, κ᾽ ἔτσι τοὺς ἔπειθα ὅλους
μὰ οἱ ἐποχὲς σὰν ἔφεραν τὸν τέταρτο τὸ χρόνο,
καὶ τὰ φεγγάρια χάνονταν, καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες,
οἱ δοῦλες, σκύλες ἄπονες, μὲ πρόδωσαν, κ᾽ ἐκεῖνοι
ἤρθαν καὶ μ᾽ ἔπιασαν ἐδῶ, καὶ μοῦ βαριομιλῆσαν.
Καὶ τότες πιὰ μὲ τὸ στανιὸ τὸ τέλειωσα ἀπ᾽ ἀνάγκη.
Μήτ᾽ ἀπὸ γάμο γλυτωμὸ δὲ βλέπω τώρα, μήτε
ἄλλον πιὰ τρόπο· στὴν παντρειὰ μὲ σπρώχνουν οἱ γονιοί μου
κι ὁ γιός μου, βλέποντας τὸ βιὸς ποὺ τρῶν αὐτοί, σκυλλιάζει,
τὶ τώρα ποὺ ἄντρας ἔγινε καὶ νοιώθει, θὰ φροντίζῃ
τὸ σπίτι του σὰν ἄνθρωπος ποὺ τὸν τιμάει ὁ Δίας.
Ὡς τόσο λέγε μου κ᾽ ἐσὺ τὴ φύτρα, τὴ γενιά σου·
δὲ θἄσαι ἀπ᾽ τοῦ παραμυθιοῦ τὸ δρὺ καὶ τὸ λιθάρι.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
ὡς πότε ἐσὺ θενὰ ζητᾷς νὰ μάθῃς τὴ γενιά μου;
Μὰ θὰ στὴν πῶ, καὶ πιώτερος ἂς γίνεται ὁ καημός μου·
αὐτὴ ναι ἡ τύχη τοῦ θνητοῦ ποὺ λείπει ἀπ᾽ τὴν πατρίδα
τόσον καιρό, ὅσο βρίσκουμαι κ᾽ ἐγὼ ξενιτεμένος,
καὶ τυραννιέται σὲ πολλὲς γυρνώντας πολιτεῖες.
Ὅμως καὶ πάλε θὰ σ᾽ τὸ πῶ τὸ ποὺ ρωτᾷς νὰ μάθῃς.
Εἶναι μιὰ γῆς κατάμεσα τοῦ μελανοῦ πελάγου,
ἡ Κρήτη, ἡ ὥρια κ᾽ ἡ παχειὰ κ᾽ ἡ τριγυρολουσμένη.
Κατοίκους ἔχει ἀρίθμητους, καὶ χῶρες ἐνενήντα.
Κάθε λαὸς κ᾽ ἡ γλῶσσα του. Ζοῦν Ἀχαιοὶ στὸν τόπο,

ζοῦνε νησιῶτες Κρητικοί, παληκαριᾶς ξεφτέρια,
καὶ Κύδωνες, καὶ Δωρικοί, καὶ Πελασγοὶ λεβέντες.
Κ᾽ εἶν᾽ ἡ Κνωσό, χώρα τρανή, ποὺ ὁ Μίνωας τοῦ μεγάλου
τοῦ Δία σύντροφος ἐννιᾶ, κ᾽ ἐννιὰ κυβέρναε χρόνους,
τοῦ Δευκαλίωνα ὁ γονιός, τοῦ ἀντρόψυχου γονιοῦ μου,
ποὺ ἐξὸν ἐμένα, γέννησε τὸ ρήγα Ἰδομενέα.
Στὸ Ἴλιο αὐτὸς ἀκλούθησε τοὺς δυὸ τοῦ Ἀτρέα γόνους
μὲ τὰ καράβια του. Αἴθωνας ἐμένα τόνομά μου,
κ᾽ ἐγὼ ὁ νεώτερος, αὐτὸς καλύτερος καὶ πρῶτος.
Ἐκεῖ εἶδα τὸ Δυσσέα ἐγώ, καὶ ξενοφίλεψά τον,
τὶ τοῦ ἀνέμου ἡ μάνητα τὸν πέταξε στὴν Κρήτη,
στὴν Τροία καθὼς ἀρμένιζε, λοξὰ ἀπὸ τὸ Μαλέα,
κ᾽ ἤρθε στὴν Ἀμνισό, κοντὰ στῆς Εἰλειθυίας τὸ σπήλιο,
μέσα στὰ κακολίμανα, καὶ σώθη ἀπ᾽ τὰ δρολάπια.
Στὴ χώρα εὐτὺς ἀνέβηκε γιὰ τὸν Ἰδομενέα,
ποὺ σεβαστὸ τὸν ἔλεγε κι ἀγαπητό του φίλο.
Εἶταν ὡς τόσο δέκα αὐγές, κἂν ἔντεκα, ποὺ ἐκεῖνος
γιὰ τὸ Ἴλιο μὲ τἀνάφρυδα καράβια εἶχε κινήσει.
Τὸν πῆρα ἐγὼ στὸν πύργο μου καὶ καλοδέχτηκά τον,
κι ἀπ᾽ τὰ πολλὰ ποὺ βρίσκονταν τὸν φίλεψα γενναῖα·
κ᾽ ἔδωκα ἀλεύρια ἀπ᾽ τὸ κοινό, κρασὶ φλογᾶτο, βόδια,
γιὰ τὶς θυσίες ἐκεινοῦ καὶ τῶν συντρόφων ὅλων,
ποὺ τονὲ συνοδεύανε, νὰ τὰ χαρῇ ἡ ψυχή τους.
Δώδεκα μέρες οἱ Ἀχαιοὶ προσμέναν τότε οἱ θεῖοι·
κακὸς τοὺς ἔκλεισε Βοριάς, κι οὐδὲ στὴ γῆς νὰ μείνουν
δὲν ἄφηνε· κάποιος θεὸς τοὺς ἔστελνε ὀργισμένος.
Στὶς δεκατρεῖς κατάπεσε, καὶ τότες ξεκινῆσαν.»

Ἤξερε ψέματα πολλὰ νὰ λέῃ μ᾽ ἀλήθειες ὅμοια·
τἄκουγ᾽ ἐκείνη, κ᾽ ἔκλαιγε ὡσπού ἔλυωνε ἡ θωριά της.
Κι ὅπως ἀπάνω στὰ ψηλὰ βουνὰ τὸ χιόνι λυώνει,
ποὺ ὁ Ζέφυρος τὸ στοίβαξε καὶ τὄλυωσε ὁ Σιρόκος,
κι ὅσο αὐτὸ λυώνει, οἱ ποταμοὶ φουσκώνουν κι ὅλο τρέχουν,
ἔτσι στὰ δάκρια λυώνανε τὰ ὡραῖα μάγουλά της,
σὰν ἔκλαιγε τὸν ἄντρα της ποὺ πλάγι της καθόταν.
Κι αὐτὸς, ὅσο κι ἂν ἔνοιωθε τοῦ θρήνου της τὸν πόνο,
κράταε τὰ μάτια ἀσάλευτα σὰν κέρατο ἢ ἀτσάλι,
τὰ δάκρια καθὼς ἔκρυβε στὰ βλέφαρα μὲ τέχνη.
Κ᾽ ἐκείνη σάνε χόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ κλάμα,

πάλε τοῦ ξαναμίλησε κι ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·
«Θαρρῶ πὼς, ξένε, τώρα ἐγὼ θὰ δοκιμάσω ἐσένα,
νὰ δῶ ἂν ἀλήθεια φίλεψες στἀρχοντικό σου μέσα
τὸν ἄντρα μου καὶ τοὺς καλοὺς συντρόφους του ὅπως εἶπες.
Σὰν τί λογῆς φορέματα φοροῦσε στὸ κορμί του
καὶ ποιά σὰ νἄταν ἡ ὄψη τους, κι αὐτοῦ καὶ τῶ συντρόφων;»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας, καὶ τῆς εἶπε·
«Γυναίκα, δύσκολο νὰ πῶ, τόσον καιρὸ πιὰ τώρα·
εἴκοσι χρόνοι ᾽ναι ποὺ αὐτὸς τὸν τόπο μου ἔχει ἀφήσει·
ὅμως θὰ παραστήσω τον καθὼς ἀνιστορῶ τον.
Διπλὴ φλοκάτα μαλλωτὴ καὶ πορφυρένια φόρεσε
ὁ θεῖος Δυσσέας, καὶ μὲ χρυσὴ κόπτσα ποὺ εἶχε θηλύκι
διπλότρυπο, κι ἀπὸ μπροστὰ λαμπρῆς δουλειᾶς στολίδι·
σκύλος ζαρκάδι παρδαλὸ στὰ μπροστινά του κράτα,
καὶ κοίτα το ποὺ σπάραζε· κι αὐτὸ θαμάζαν ὅλοι,
πὼς, ὄντας ἀπὸ μάλαμα, κοιτάει καὶ πνίγει ὁ σκύλος
τὸ ζῶ, ποὺ μὲ τὰ πόδια του σπαράζει νὰ ξεφύγῃ.
Θυμᾶμαι καὶ σφανταχτερὸ χιτῶνα στὸ κορμί του,
ποὺ σὰν τὴ φλούδα γυάλιζε ποὺ ἔχει ξερὸ κρομμύδι·
τόσο εἴτανε ψιλόφτιαστος καὶ λιόλαμπρος συνάμα.
Πολλὲς σὰν τονὲ βλέπανε γυναῖκες τὸν θαμάζαν.
Κι ἄλλο ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ἂς μείνῃ μὲς στὸ νοῦ σου·
δὲν ξέρω ἐκεῖνα τὰ σκουτιὰ ἂν τὰ φόρεσε ἀπὸ τὸ σπίτι,
ἢ ἂν σύντροφος τοῦ τἄδωκε σὰν ἔμπαινε στὸ πλοῖο,
ἢ κάποιος φίλος· τὶ πολλοὺς τοὺς εἶχε ὁ Ὀδυσσέας.
Μὲς στοὺς λαοὺς τῶν Ἀχαιῶν λίγοι εἴτανε παρόμοιοι.
Κ᾽ ἐγὼ σπαθὶ χαλκόφιαστο, καὶ πορφυρὴ χλαμύδα,
διπλὴ κι ὡραία τοῦ ἔδωκα, κι ὁλόμακρο χιτώνα,
καὶ μὲ τιμὴ τὸν ἔστειλα στὸ γλήγορο καράβι·
Μαζί του εἴταν καὶ κήρυκας τρανότερός του λίγο
στὰ χρόνια, ποὺ κ᾽ ἐκείνονε θὰ σοῦ στορήσω τώρα·
καμπούρης, μελαψός, σγουρός, κ᾽ εἶχε ὄνομα Εὐρυβάτης·
κι ἀπ᾽ ὅλους τοὺς συντρόφους του τιμοῦσε ὁ Ὀδυσσέας
ξέχωρα αὐτόν, τὶ ταίριαζαν οἱ γνῶμες τῶ δυωνῶν τους.»
Εἶπε, καὶ πιώτερη ὄρεξη τῆς φέρανε γιὰ κλάμα
ἐκεῖνα τὰ ὁλοφάνερα τοῦ Ὀδυσσέα σημάδια.
Καὶ σάνε καλοχόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ κλάμα,
τότες τοῦ ξαναμίλησε κι ἀπάντησέ του κ᾽ εἶπε·

«Καὶ πρῶτα σὲ συμπόνεσα, μὰ ἀπὸ τὰ τώρα, ὦ ξένε,
μὲς στὸ παλάτι ἀγαπητὸς καὶ σεβαστὸς θὰ μοῦ εἶσαι.
Ἐγὼ τὰ ροῦχα τοὔδωκα ποὺ τώρα μοῦ ἱστοροῦσες·
τὰ δίπλωσα καὶ τἄβγαλα ἀπ᾽ τὸ θάλαμο, κι ἀπάνω
θηλυκωτήρι λαμπερὸ τοῦ κάρφωσα στολίδι.
Μὰ αὐτὸς δὲ μοῦ γυρίζει πιὰ νὰ τὸν δεχτῶ στὸ σπίτι·
μοῖρα κακὴ τὸν ἔστειλε στὸ βαθουλὸ καράβι,
τὸ μαῦρο Ἴλιο γιὰ νὰ δῇ, τἀναθεματισμένο.»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ τέκνου τοῦ Λαέρτη,
τὴν ὀμορφιά σου μὴ χαλνᾷς, μὴ λυώνῃς τὴν καρδιά σου,
θρηνώντας γιὰ τὸν ἄντρα σου. Κι ὄχι κακὸ πὼς τὄχω,
τ᾽ εἶναι πολλὲς ποὺ χάσανε καὶ κλαῖν τὸ σύγκοιτό τους,
ποὺ τὸ φιλί του χάρηκαν, καὶ τέκνα τοῦ γεννῆσαν,
κι ἂς εἶταν ἄλλος, κι ὄχι αὐτός, ποὺ λὲν σὰ θεὸς φαινόταν.
Μὰ πάψε πιὰ τὰ κλάματα, τὸ τί θὰ πῶ νἀκούσῃς·
τὶ θὰ μιλήσω ἀληθινά, καὶ δὲ θὰ σοῦ τὸ κρύψω,
πὼς ἄκουσα τὸ γυρισμὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
ποὺ ζῇ κοντὰ στῶν Θεσπρωτῶν τὴ γῆς τὴν καρποφόρα,
καὶ φέρνει θησαυρὸ πολὺ ποὺ σύναξε ἀπ᾽ τὸν τόπο.
Ὅμως τοὺς φίλους ἔχασε συντρόφους μὲ τὸ πλοῖο
μέσα στἀχνὸ τὸ πέλαγος, ἀπὸ τῆς Θρινακίας
σὰν ξεκινοῦσε τὸ νησί· τὶ Ἥλιος μαζὶ καὶ Δίας
χολώσανε, σὰν ἔμαθαν πὼς ὅλοι του οἱ συντρόφοι
τοῦ Ἥλιου τὰ βόδια σκότωσαν. Χαθῆκαν τότες ὅλοι,
στῆς ἀγριεμένης θάλασσας τὰ κύματα· μὰ ἐκεῖνον,
πὰς στὴν καρίνα ποὺ ἔμεινε, τὸν πέταξε τὸ κῦμα
ὄξω στὴ γῆς τῶ Φαιάκωνε, τῶν θεογεννημένων,
ποὺ σὰν θεὸ τὸν τίμησαν, καὶ δῶρα τοῦ χαρίσαν,
καὶ νὰ τὸν στείλουν ἤθελαν ἀπείραγο στὸ Θιάκι.
Κι ὁ Ὀδυσσέας ἀπὸ καιρὸ θἄταν ἐδῶ φτασμένος,
μὰ πιὸ συφέρο θάρρεψε καὶ σ᾽ ἄλλες νὰ γυρίσῃ
χῶρες πολλές, καὶ θησαυρὸ μεγάλο νὰ μαζέψῃ·
τόσες γνωρίζει πονηριὲς καὶ τρόπους νὰ κερδίζῃ,
κι ἄλλος θνητὸς δὲ δύνεται νὰ παραβγῇ μαζί του.
Αὐτὰ μοῦ τἄπε ὁ Φείδωνας τῶν Θεσπρωτῶν ὁ ρήγας·
καὶ μὲς στὸ σπίτι στάζοντας μοῦ ὁρκίστη πὼς τὸ πλοῖο
εἶταν ριγμένο κ᾽ ἕτοιμοι στεκόνταν οἱ συντρόφοι,

στὴ γῆς νὰ τονὲ φέρουνε τῆς ποθητῆς πατρίδας.
Ἐμένα ὅμως πρωτόστειλε, γιατ᾽ ἔτυχε καράβι
Θεσπρωτικὸ νὰ ξεκινάῃ στὸ καρπερὸ Δουλίχι.
Καὶ μοὔδειξε ὅσους θησαυροὺς εἶχε ὁ Δυσσέας συνάξει,
ποὺ σῶναν καὶ τὴ δέκατη νὰ θρέψουνε γενιά του·
τόσα τοῦ μέναν καλὰ στοῦ βασιλέα τὰ σπίτια.
Καὶ στὴ Δωδώνη μοὔλεγε πὼς εἶχε αὐτὸς περάσει,
ἀπ᾽ τἄψηλόκορφο τὸ δρὺ τὸ θέλημα τοῦ Δία
νἀκούσῃ, πῶς θὰ ξαναρθῇ στὸ πλούσιο τὸ νησί του,
κρυφὰ μαθὲς ἢ φανερά, τόσον καιρὸ ποὺ λείπει.
Καὶ νά, λοιπόν, ποὺ εἶναι καλά, καὶ θἄρθῃ ὅπου κι ἂν εἶναι,
καὶ δὲν ἀργεῖ τοὺς φίλους του νὰ δῇ καὶ τὴν πατρίδα.
Ὅρκο μεγάλο τώρα ἐδῶ σοῦ κάνω κι ἄκουσέ τον.
Ὁ Δίας νἄναι μάρτυρας, τῶν θεῶν ὁ πρωτοστάτης,
κ᾽ ἐτούτη ἡ στιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσέα, ποὺ ἤρθα τώρα,
πὼς ὅλ᾽ αὐτὰ θὰ τελεστοῦν καθὼς ἐγὼ τὰ λέγω.
Μέσα στὸ χρόνο αὐτὸν ἐδῶ θὰ φτάσῃ ὁ Ὀδυσσέας,
τοῦτος ὁ μήνας ἅμα βγῇ, κι ἅμα πατήσῃ ὁ ἄλλος.»

Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Μακάρι, ὦ ξένε, ὁ λόγος σου τέλος νὰ βρῇ· καὶ τότες
θενἄχῃς τὴν ἀγάπη μου, καὶ τόσα πλούσια δῶρα,
ποὺ θὰ σὲ μακαρίζουνε ὅσοι θνητοὶ σὲ βλέπουν.
Μὰ ἄλλα ἡ ψυχή μου προμηνᾷ, κι αὐτά, θαρρῶ, θὰ βγοῦνε.
Μήτ᾽ ὁ Δυσσέας δὲν ἔρχεται καὶ μήτ᾽ ἐσὺ δὲ θἄβρῃς
προβόδωμα· δὲν ἔχει πιὰ τὸ σπίτι νοικοκύρη,
σὰν τὸ Δυσσέα ποὺ στάθηκε στοὺς τιμημένους ξένους,
πάντα καλὸς νὰ προβοδᾷ καὶ νὰ καλωσορίζῃ.
Νίψτε τον τώρα, κοπελλιές, καὶ στρώστε του κλινάρι
μὲ μαλακὰ παπλώματα καὶ χράμια καὶ φλοκάτες,
ποὺ ὥς τὴ χρυσόθρονην Αὐγὴ νὰ χαίρετ᾽ ἀπὸ ζέστα.
Καὶ λούστε τον κι ἀλείψτε τον, ἅμα γλυχοχαράξῃ,
νὰ πάῃ μὲ τὸν Τηλέμαχο στὸ γέμα νὰ καθήσῃ
μὲς στὸ παλάτι. Θὰ τὸ βροῦν πικρὸ οἱ κακοὶ μνηστῆρες,
ποὺ νὰ κακοκαρδίζουνε τὸν ξένο πάντα θέλουν,
μὰ αὐτοὶ πιὰ δὲ θὰ δύνουνται νὰ κάμουν τὰ δικά τους,
ὅσο ἂν θυμώνουνε. Καὶ πῶς, ὦ ξένε, ἐσὺ θὰ μάθῃς,
ἐγὼ ἂν τὶς ἄλλες ξεπερνῶ στὰ φρένα καὶ στὴ γνώση,
στὰ δεῖπνα μας ἂν κάθεσαι λερός, κακοντυμένος,

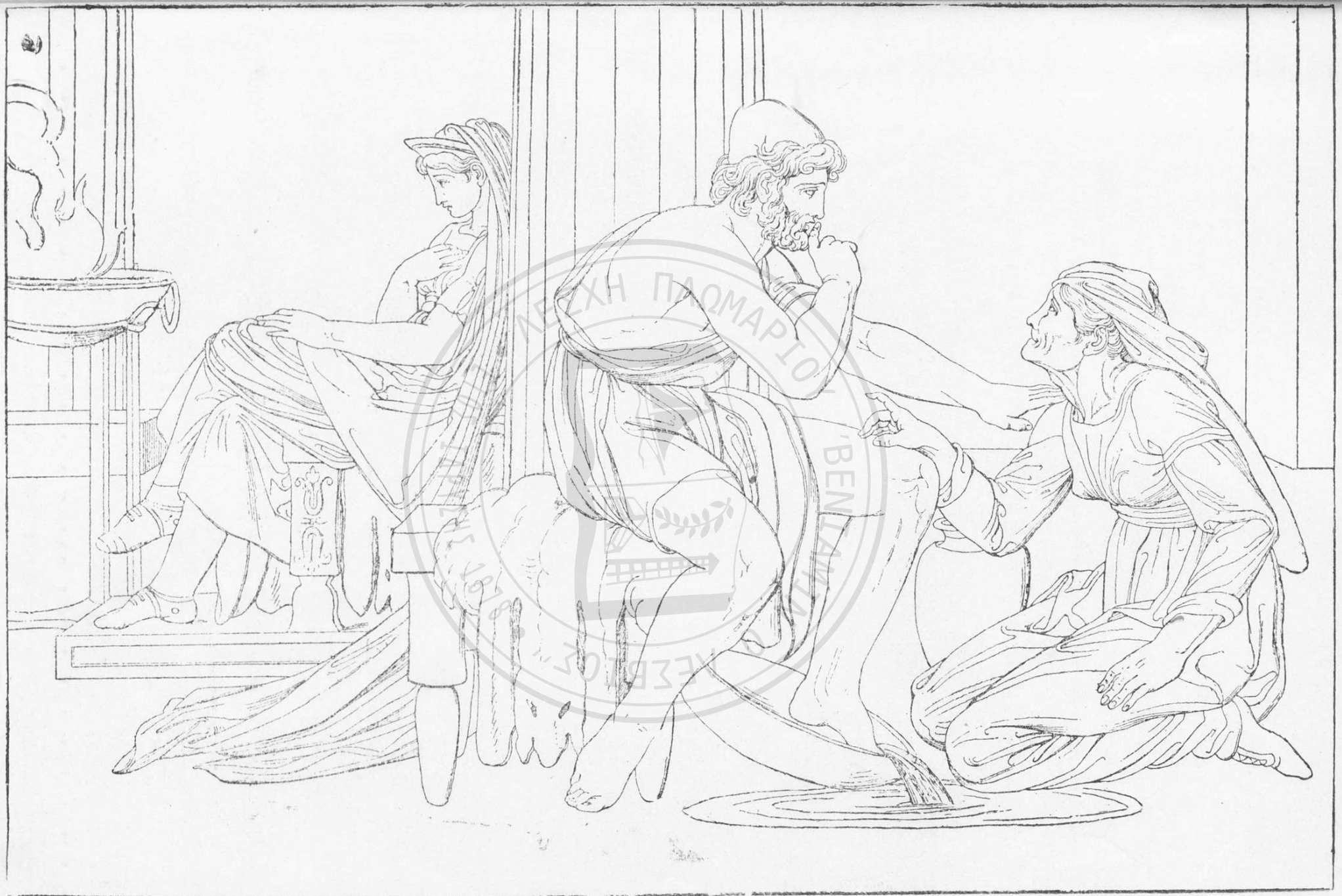

«Εἶσαι ὁ Ὀδυσσέας, παιδάκι μου, καὶ δὲ σ' εἶχα γνωρίσει!» (τ 467—481).

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
• ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878 •

μὲς στὸ παλάτι; τῶν θνητῶν οἱ μέρ᾽ εἶναι λίγες·
ὅποιος μᾶς φαίνεται ἄσπλαχνος κ᾽ ἔχει ἄσπλαχνη τὴ γνώμη,
ὅλοι οἱ ἀνθρῶποι καὶ σὰ ζῇ τὸν καταριοῦνται ἐτοῦτον,
καὶ σὰν πεθάνῃ, τὸν γελοῦν καὶ τὸν καταφρονοῦνε.
Πάλε, ὅποιος φαίνεται γλυκός, κ᾽ ἔχει γλυκειὰ τὴ γνώμη,
ἡ δόξα του ὡς τὰ πέρατα σκορπιέται ἀπὸ τοὺς ξένους,
κι ὅλος ὁ κόσμος ἐκεινοῦ καλό ᾽νομα τοῦ δίνει.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ τέκνου τοῦ Λαέρτη,
συχάθηκα τὶς μαλακὲς φλοκάτες καὶ τὰ χράμια,
ὅταν τῆς Κρήτης τὰ βουνὰ τὰ χιονισμένα ἀφῆκα,
καὶ βγῆκα μὲ μακρόκουπο καράβι στὰ πελάγη.
Κάλλιο ἂς πλαγιάσω σὰν καὶ πρίν, ποὺ ὁλόνυχτα ἀγρυπνοῦσα·
πόσες νυχτιὲς δὲν πέρασα τὸ φτωχικὸ κλινάρι,
τὴ χρυσοθρόνιαστην Αὐγὴ προσμένοντας νὰ φέξῃ.
Κι οὐδὲ τὸ ποδοπλύσιμο δὲν τὸ ζητάει ἡ καρδιά μου,
οὐδὲ καμιὰ τὸ πόδι μου γυναίκα δὲ θἀγγίξῃ,
ἀπ᾽ ὅσες μὲς τοὺς πύργους σου βρίσκουντ᾽ ἐδῶ δουλεῦτρες,
ἐξὸν κάποια γερόντισσα καλὴ καὶ τιμημένη,
ἃ βρίσκεται, ποὺ νἄπαθεν ὅσα κ᾽ ἐγὼ ἡ καρδιά της.
Ἐκείνη θὰ τὴν ἄφηνα τὰ πόδια μου νἀγγίξῃ.»

Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ λέει· «Ὦ φίλε ξένε,
τὶ ξένος ἀπ᾽ τὰ μακρινὰ σ᾽ αὐτὸ ἐδῶ τὸ παλάτι
τόσο σοφὸς κι ἀγαπητὸς ἄλλος ποτὲς δὲν ἦρθε,
μὲ τόση γλύκα ἐσὺ τὰ λὲς καὶ τἁρμηνεύεις ὅλα.
Τώρα ἔχω ἐγὼ γερόντισσα μὲ νοῦ γεμᾶτο γνώση,
αὐτὴ ποὺ γλυκανάθρεψε τὸ δύστυχό μου ρήγα,
κι ἀπὸ τῆς μάννας τὴν κοιλιὰ τὰ χέρια της τὸν πῆραν.
Ἐκείνη, ἂν κ᾽ εἶναι ἀλλοίμονη, τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνῃ.
Σήκου καλή μου Εὐρύκλεια, τοῦ ἀφέντη σου νὰ νίψῃς
τὸ συνομίληκο. Ποὺ πιὰ κ᾽ ἐκεῖνος τώρα θἄναι
μὲ τοῦτον καὶ στὰ χέρια του παρόμοιος καὶ στὰ πόδια.
Γιατ᾽ οἱ ἀνθρῶποι γλήγορα γεράζουνε στὰ πάθια.»

Σκέπασε τότες ἡ γριὰ τὴν ὄψη μὲ τὰ χέρια,
καὶ δάκρια χύνοντας θερμὰ παραπονέθη κ᾽ εἶπε·
«Ὤχοῦ, παιδάκι μου, ἐγὼ πιὰ ἀπελπίστηκα γιὰ σένα·
περίσσια ὁ Δίας σ᾽ ὀργίστηκε μ᾽ ὅλη τὴ θεοφοβιά σου.
Γιατὶ ἄλλος τοῦ βροντόχαρου τοῦ Δία θνητὸς κανένας

δὲν ἔκαψε παχιὰ μεριὰ μηδ᾽ ἑκατόβοδα ὥρια,
παρ᾽ ὅσα ἐσὺ τοῦ πρόσφερνες, μὲ προσευκὲς ζητώντας
ἀναπαμένα γερατειά, καὶ τοῦ παιδιοῦ σου χρόνια.
Καὶ τώρα ἐσένα μοναχὰ τὸ γυρισμό σου ἀρνήθη.
Ἔτσι μ᾽ ἐκεῖνον θἄπαιζαν στὴν ξενιτειὰ οἱ γυναῖκες,
σὰν ἔμπαινε στὰ λαμπερὰ παλάτια τῶν ἀρχόντων,
σὰν ποὺ μὲ σένα ἐδῶ γελοῦν οἱ σκύλλες τώρα ἐδαῦτες.
Μὴ θέλοντας ἐσὺ κακὲς νἀκοῦς βρισιές, ἀρνιέσαι
τὸ πλύσιμο, κ᾽ ἐμένανε προστάζει, τὴν πιστή της,
ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Ἰκάριου ἡ θυγατέρα.
Τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνω ἐγὼ γιὰ κείνη καὶ γιὰ σένα,
τὶ ξάφνω μὲς τὰ στήθια μου πολλοὶ καημοὶ ξυπνῆσαν.
Καὶ τώρα πρόσεξέ μου αὐτὸ ποὺ νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ θέλω.
Ξένοι πολλοὶ πλανήθηκαν κ᾽ ἦρθαν ἐδῶ, μὰ ἀκόμα
κανένα δὲν ἀντάμωσα νὰ μοιάζῃ τοῦ Ὀδυσσέα,
ὅσο στὸ σῶμα, στὴ φωνή, στὰ πόδια ἐσὺ τοῦ μοιάζεις.»

Τότε γυρνᾷ ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς κρένει·
«Αὐτό, ὦ γριά, μᾶς εἶπανε κι ὅσοι τοὺς δυό μας εἶδαν,
πὼς ἕνας μὲ τὸν ἄλλονε πολὺ ᾽χαμε μοιασίδι,
καθὼς δὰ τὄνοιωσες κ᾽ ἐσύ, καὶ φανερὰ μοῦ τὄπες.»

Εἶπε, καὶ πῆρε ὁλόλαμπρο τότ᾽ ἡ γριὰ λεβέτι,
καλὸ γιὰ ποδοπλύσιμο, κ᾽ ἔβαλε πολὺ κρύο
νερό, κατόπι καὶ ζεστό. Καὶ κάθησε ὁ Δυσσέας
λίγο παράμερα τῆς στιᾶς, γερτὸς πρὸς τὸ σκοτάδι,
τὶ τοὔρθε φόβος ἄξαφνα μὴν τύχη καὶ γνωρίσῃ
τὸ λάβωμά του ψάχνοντας, καὶ ὅλα τὰ φανερώσῃ.
Σιμώνει τότες ἡ γριὰ τὸ ρήγα της νὰ πλύνῃ,
καὶ πλένοντάς τον ἔνοιωσε τὸ λάβωμα ποὺ κάπρος
μὲ τᾶσπρο δόντι μιὰ φορὰ στὸ πόδι τοὔχε ἀνοίξει,
σὰν ἦρθε νέος στὸν Παρνασσό, τῆς μάννας του τὸν κύρη,
τὸ δοξασμένο Αὐτόλυκο νὰ δῇ μὲ τὰ παιδιά του,
ποὺ εἴτανε πρῶτος τῶν θνητῶν σὲ πονηριὲς καὶ σ᾽ ὅρκους,
τοῦ θεοῦ τοῦ Ἑρμῆ χαρίσματα· τὶ εἶχε πολλὰ ἀπ᾽ ἐκεῖνον
καλὰ γιδιῶν κι ἀρνιῶν μεριὰ ὁ θεὸς Ἑρμῆς, καὶ πάντα
μὲ ἀγάπη τὸν συνόδευε καὶ προθυμιὰ μεγάλη.
Στὸ καρπερὸ ὁ Αὐτόλυκος σὰν πέρασε τὸ Θιάκι,
καὶ βρῆκε μὲ νιογέννητο τὴν κόρη του ἀγοράκι,
ἡ Εὐρύκλεια τοῦ τἀπόθεσε στὰ γόνατα, κατόπι

ἀπὸ τὸ δεῖπνο, κι ἄξαφνα τοῦ φώναξε καὶ τοὔπε·
«Αὐτόλυκε, βρὲς τὄνομα ποὺ τώρα ἐσὺ θὰ βάλῃς
στῆς θυγατέρας σου τὸ γιὸ τὸν πολυαγαπημένο.»
Κι ὁ Αὐτόλυκος ἀπάντησε· «Γαμπρὲ καὶ θυγατέρα,
νά, τὄνομα ποὺ θὰ σᾶς πῶ νὰ βάλτε τοῦ ἀγοριοῦ σας.
Περίσσιους δυσαρέστησα ἐγὼ ποὺ ἐδῶ σᾶς ἦρθα,
γυναῖκες κι ἄντρες, πὰς σ᾽ αὐτὴ τὴ γῆς τὴν τροφοδότρα·
γι᾽ αὐτὸ Δυσσέας νὰ λεχτῇ τἀγόρι· καὶ σὰν ἔρθῃ
μεγάλος στῆς μητέρας του τὸ δοξαστὸ παλάτι,
στὸν Παρνασσό, ποὺ βρίσκεται τὸ βιός μου, θὰ τοῦ δώσω
μερίδιο, καὶ χαρούμενο θὰ τὸν ξεπροβοδώσω.»
Αὐτὰ ὁ Δυσσέας τὰ λαμπρὰ τὰ δῶρα ἦρθε νὰ πάρῃ.
καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου, κι ὁ Αὐτόλυκος ἀτός του,
μὲ ἀγάπη τὸν χερόσφιξαν καὶ τοῦ γλυκομιλῆσαν.
Κ᾽ ἡ Ἀμφιθέα ἡ μάμμη του στὴν ἀγκαλιὰ τὸν πῆρε,
φιλώντας του τὴν κεφαλὴ καὶ τὰ ὄμορφά του μάτια.
Καὶ τοὺς λεβέντηδές του γιοὺς τραπέζι νὰ τοιμάσουν
παράγγειλε ὁ Αὐτόλυκος, κ᾽ ἐκεῖνοι τὸν ἀκοῦσαν,
κι ἀμέσως πῆραν φέρανε πέντε χρονῶνε βόδι·
τὸ γδάραν, τὸ συγύρισαν, τὸ κόψανε κομμάτια,
μὲ τέχνη τὸ λιανίσανε, σὲ σοῦβλες τὸ περάσαν,
κι ἀφοῦ τ᾽ ὁμορφοψήσανε, χωρίσαν τὶς μερίδες.
Ὁλημερὶς τρωγόπιναν ὥσπου κατέβη ὁ ἥλιος,
καὶ δὲ στερήθη κανενὸς καρδιὰ σωστὸ μερίδιο.
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
πλαγιάσανε νὰ κοιμηθοῦν καὶ νὰ χαροῦν τὸν ὕπνο.
Ἔφεξ᾽ ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου μὲ τὰ σκυλιὰ κινῆσαν
γιὰ τὸ κυνήγι, κι ὁ λαμπρὸς μαζί τους Ὀδυσσέας.
Περνώντας τοῦ ἀψηλόκορφου τοῦ Παρνασσοῦ τὰ δάσια,
γλήγορα φτάσαν σὲ λακκιὲς ἀνεμοσαρωμένες.
Κι ὁ ἥλιος ὅτι πρόβαλε καὶ τὶς στεριὲς χτυποῦσε,
ἀπ᾽ τοῦ βαθιοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ σιγανὸ τὸ ρέμα,
στὸ δάσο μπῆκαν οἱ ὁδηγοί, ταχνάρια ὁμπρὸς οἱ σκύλοι
νὰ βροῦνε τρέχανε, κ᾽ οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτόλυκου ἀκλουθοῦσαν
μὲ τὸ Δυσσέα τὸ θεϊκό, ποὺ πιὸ σιμὰ στοὺς σκύλους
τραβοῦσε ὁμπρὸς σαλεύοντας μακροΐσκιωτο κοντάρι.
Μέσα σὲ λόγγο σύδεντρο μέγα καπρὶ κοιτόταν.

Μήτ᾽ ἄνεμοι ἐκεῖ σύνυγροι δὲν ἀγριοφυσοῦσαν,
μήτε τοῦ ἥλιου οἱ φωτερὲς ἀχτίδες δὲ χτυποῦσαν,
μήτε βροχὴ δὲν πέρναγε, τόσο πυκνὸς ὁ λόγγος,
καὶ φύλλα ἀρίθμητα στὴ γῆς τριγύρω σκορπισμένα.
Κι ἀκούγοντας ποδοβολὴ σκυλιῶν κι ἀντρῶν ὁ κάπρος,
ποὺ ἐρχόντουσαν ἀπάνω του, πετιέται ἀπὸ τὸ λόγγο,
κι ἀντίκρυ τους ὀρθότριχος, μὲ μάτια φλόγες, στάθη.
Πρῶτα ὁ Δυσσέας τοῦ χύθηκε, καὶ τὸ μακρὺ κοντάρι
ἡ χέρα του ἀνασήκωσε, τὸ ζῶ γιὰ νὰ βαρέσῃ.
Ὅμως ὁ κάπρος πρόλαβε, κι ἀπάνω ἀπὸ τὸ γόνα
κρέας πολὺ τοῦ ξέσκισε περνώντας, κι ἀπ᾽ τὸ πλάγι
τὸ δόντι μπήγοντας, χωρὶς τὸ κόκκαλο νἀγγίξῃ.
Πάνω στὸν ὦμο τὸ δεξὶ βαρᾷ ὁ Δυσσέας τὸν κάπρο,
καὶ βγῆκε ἡ μύτη ἡ σουβλερὴ τοῦ κονταριοῦ ἀπ᾽ ἀντίκρυ·
καὶ πέφτοντας μὲ μουγκρητὸ ξεψύχησε τἀγρίμι.
Τότες οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτόλυκου νοιαστῆκαν τὸ Δυσσέα,
τὸ θεῖο κι ἀψεγάδιαστο, τοῦ δέσανε μὲ τέχνη
τὸ λάβωμα, σταμάτησαν μὲ γήτεμα τὸ μαῦρο
τὸ αἷμα, καὶ τὸν φέρανε στὸ γονικὸ παλάτι.
Καὶ τέλος πιὰ ὁ Αὐτόλυκος μὲ τὰ παιδιά του ἀντάμα,
ἀφοῦ καλὰ τὸν ἔγιαναν, καὶ δῶρα τοῦ πορέψαν,
χαρούμενοι τὸν ἔστειλαν χαρούμενο στὸ Θιάκι.
Ὁ κύρης του ἀναγάλλιασε κ᾽ ἡ σεβαστή του μάννα
ποὺ γύρισε, καὶ ρώταγαν νὰ μάθουνε πῶς τοὔρθε
τὸ λάβωμα· καὶ τότε αὐτὸς δηγήθηκέ τους ὅλα,
πῶς στὸ κυνήγι ἀσπρόδοντο καπρὶ τὸν εἶχε σκίσει
στὸν Παρνασσό, μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου σὰν πῆγε.
Αὐτὸ τὸ λάβωμα ἄγγιξε καὶ γνώρισε ἡ γριοῦλα,
κι ἀφῆκε εὐτὺς τὸ πόδι του νὰ πέσῃ, καὶ τὸ πόδι
μὲς στὸ λεβέτι γλίστρησε, καὶ βρόντηξε ὁ χαλκός του,
κι ἀπὸ τὴν ἄλλην ἔγυρε, καὶ τὰ νερὰ χυθῆκαν.
Χαρὰ συνάμα καὶ καημὸς τὸ νοῦ της συνεπῆρε,
τὰ μάτια της δακρύσανε, καὶ κόπηκε ἡ φωνή της.
Καὶ τὸ πηγούνι πιάνοντας τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ εἶπε·
«Εἶσαι ὁ Δυσσέας, παιδάκι μου, καὶ δὲ σ᾽ εἶχα γνωρίσει,
παρὰ καλὰ σὰν ἔψαξα τοῦ ἀφέντη μου τὸ σῶμα.»
Εἶπε, καὶ γύρισε ματιὰ κατὰ τὴν Πηνελόπη,
νὰ φανερώσῃ θέλοντας πὼς μέσα ᾽ναι ὁ καλός της.

Μὰ αὐτὴ νὰ δῇ δὲ δύνονταν ἀντίκρυ καὶ νὰ νοιώσῃ,
τὶ ἡ Ἀθηνᾶ τῆς γύριζεν ἀλλοῦ τὸ λογισμό της.
Τότε ὁ Δυσσέας ἀπ᾽ τὸ λαιμὸ μὲ τὸ δεξὶ τὴν πιάνει,
καὶ πλάγι του τραβώντας την μὲ τἄλλο, αὐτὰ τῆς λέει·
«Νὰ μ᾽ ἀφανίσῃς καὶ καλὰ ζητᾷς ἐσύ, μαννοῦλα;
Τάχα σ᾽ αὐτό σου τὸ βυζὶ δὲ μ᾽ ἔθρεψες; καὶ τώρα
τόσα σὰν ἔπαθα, γυρνῶ στὰ εἴκοσι χρόνια
στὸν τόπο μου. Ἀφοῦ μ᾽ ἔνοιωσες μὲ κάποιου θεοῦ βοήθεια,
σώπα, μὴν τύχῃ κι ἀκουστῇ κι ἀπ᾽ ἄλλον ἐδῶ μέσα.
Γιατὶ ἄκουσε τί θὰ σοῦ πῶ, κι ὅ,τι ἐγὼ πῶ τελειέται·
ἂν ὁ θεὸς τοὺς ξέλαμπρους μνηστῆρες μοῦ δαμάσῃ,
κ᾽ ἐσένα δὲ θὰ λυπηθῶ, βυζάστρα μου κι ἂν εἶσαι,
τὴν ὥρα ποὺ τὶς ἄλλες μου τὶς δοῦλες θὰ σκοτώνω.»
Κ᾽ ἡ Εὐρύκλεια τότε ἡ γνωστικιὰ τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Τί λόγο ἀπὸ τἀχείλι σου ξεστόμισες, παιδί μου;
Ξέρεις πὼς εἶναι ἀσάλευτη κι ἀλύγιστη ἡ ψυχή μου,
καὶ θἄναι σὰν τὸ σίδερο καὶ τὸ στεριὸ λιθάρι.
Κι ἄλλο ἔν᾽ ἀκόμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ βάλ᾽ το μὲς στὸ νοῦ σου·
ἂν ὁ θεὸς τοὺς ξέλαμπρους μνηστῆρες σοῦ δαμάσῃ,
κάθε γυναίκα τοῦ σπιτιοῦ θὰ σοῦ τὴν ἱστορήσω,
ποιές ἄτιμα σοῦ φέρνουνται, καὶ ποιές δὲν ἔχουν κρῖμα.»
Καὶ τότες ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἀπολογήθη·
«Τί θὰ μοῦ πῇς, μαννοῦλα, ἐσὺ γι αὐτές; δὲν εἶναι ἀνάγκη·
μονάχος μου τὴν καθεμιὰ θὰ νοιώσω καὶ θὰ μάθω.
Μόν᾽ σώπαινε, καὶ στοὺς θεοὺς νἀφήσῃς τὴ φροντίδα.»
Κι ἀπ᾽ τὰ παλάτια διάβηκε ἡ γριὰ γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ
νερὸ γιὰ ποδοπλύσιμο, ποὺ χύθηκε ὅλο τἄλλο.
Κι ἀφοῦ καλὰ τὸν ἔπλυνε καὶ τοῦ ἄλειψε τὸ λάδι,
πρὸς τὴ φωτιὰ τότε ἔσυρε ὁ Δυσσέας τὸ κάθισμά του,
καὶ μὲ κουρέλια σκέπασε τὸ λαβωμένο πόδι.
Κι ἀρχίνησεν ἡ γνωστικιὰ νὰ κρένῃ Πηνελόπη·
«Ξένε, κάτι ἄλλο θέλω ἐγὼ νὰ σὲ ρωτήξω ἀκόμα,
τὶ φτάνει τώρα τῆς γλυκειᾶς ἀνάπαψης ἡ ὥρα,
γιὰ κείνους ποὺ ὕπνο χαίρουνται, πολὺ καημὸ κι ἂν ἔχουν.
Μὰ ἐμένα λύπη ἀμέτρητη μοῦ ἔχει δοσμένη ἡ μοῖρα·
Ὅσο ᾽ναι μέρα, τὴν περνῶ μὲ στεναγμοὺς καὶ κλάψες,
στὸ σπίτι μέσα τὰ ἔργα μου κοιτώντας καὶ τὶς δοῦλες·
μὰ ἡ νύχτα μιὰς καὶ κατεβῇ, κι ὅλους τοὺς πάρῃ ὁ ὕπνος,

μὲς στὸ κλινάρι κοίτουμαι, καὶ τὴν πικρὴ καρδιά μου
ἔννοιες τὴν πνίγουνε σκληρές, ποὺ νὰ θρηνῶ μὲ κάνουν.
Κι ὅπως ἡ Ἀηδόνα ἡ λυγερὴ καὶ κόρη τοῦ Παντάρου,
γλυκολαλεῖ, τῆς ἄνοιξης ἅμα ὁ καιρὸς γυρίσῃ,
στῶ δέντρων καθὼς κάθεται τὰ πυκνωμένα φύλλα,
καὶ μὲ συχνὰ γυρίσματα μύριους σκοποὺς ἀλλάζει,
τὸν Ἴτυλο, τὸ τέκνο της, θρηνώντας, ποὺ τὸν εἶχε
σκοτώσει ἀνήξερα, τὸ γιὸ τοῦ βασιλέα τοῦ Ζήθου,
κ' ἐμένα ὁ νοῦς μου μιὰ ἀπ' ἐδῶ καὶ μιὰ ἀπ' ἐκεῖ γυρίζει,
ἢ νὰ σταθῶ μὲ τὸ παιδί, καὶ νὰ φυλάω δωπέρα,
τὸ ἔχει μου, τὶς δοῦλες μου, καὶ τἄψηλὰ παλάτια,
μὲ σεβασμὸ στὸ ταίρι μου καὶ στὴ φωνὴ τοῦ κόσμου,
ἢ τὸν καλύτερο Ἀχαιὸ μνηστήρα νἀκλουθήσω,
ποὺ στὸ παλάτι βρίσκεται, καὶ δίνει πλέρια δῶρα.
Κι ὅσο εἴτανε μικρὸ παιδὶ δὲ δέχονταν ὁ γιός μου
ἄντρα νὰ πάρω καὶ νὰ βγῶ ἀπ' τοῦ Δυσσέα τοὺς πύργους·
μὰ τώρα ποὺ ἔγινε κι αὐτὸς μεγάλο παληκάρι,
λυπᾶται τὸ πολὺ τὸ βιὸς ποὺ οἱ Ἀχαιοὶ τοῦ τρῶνε,
καὶ τοὺς θεοὺς παρακαλεῖ νὰ φύγω ἀπ' τὰ παλάτια.
Μ' ἄκουσε τώρα τὄνειρο ποὺ εἶδα, καὶ ξήγησέ το.
Εἴκοσι χῆνες θρέφω ἐδῶ μὲ τὸ βρεχτὸ σιτάρι,
ποὺ χαίρουμαι νὰ τὶς θωρῶ καὶ νὰ τὶς καμαρώνω.
Μέγας ἀϊτὸς ἀπ' τὸ βουνὸ κατέβη ἀγκιστρομύτης,
καὶ τὰ λαιμά τους ἔσπασε· νεκρὲς στρωθῆκαν ὅλες
μὲς στὰ παλάτια, κι ὁ ἀϊτὸς ἀνέβη στοὺς αἰθέρες.
Κ' ἐγὼ θρηνοῦσα κ' ἔσκουζα μὲς στὄνειρό μου τότες,
καὶ γύρω οἱ ὡριοπλέξουδες Ἀχαΐδες συναχτῆκαν,
ἀπ' τὶς φωνές μου, ποὺ ὁ ἀϊτὸς μοῦ σκότωσε τὶς χῆνες.
Κ' ἐκεῖνος ἦρθε κάθησε στὸ ξώστεγο ἀποπάνω·
κι ἀνθρώπινα λαλώντας μου μὲ μπόδιζε νὰ κλαίγω·
«Θάρρος, τοῦ κοσμοξάκουστου τοῦ Ἰκάριου ὦ θυγατέρα·
ἀλήθεια ναι, κι ὄχι ὄνειρο, καὶ ξάστερο θὰ σοὔβγῃ.
Οἱ χῆνες τοὺς μνηστῆρες σου σημαίνουν, κ' ἐγὼ ποὺ εἶμουν
ὡς τώρα ἀϊτός, ὁ ἄντρας σου τώρα εἶμαι καὶ γυρίζω,
νὰ δώσω τέλος φοβερὸ σὲ κάθε σου μνηστῆρα.»
Εἶπε, κ' ἐμένα μ' ἄφησε τοῦ ὕπνου ἡ γλύκα τότες,
καὶ κοίταξα, κι ἀγνάντεψα τὶς χῆνες στὴν αὐλή μου,
ποὺ ἔτρωγαν στάρι σὰν προτοῦ στὴ γούρνα τους τριγύρω.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπάντησέ της·
«Ἀλλοιώτικα αὐτὸ τόνειρο, γυναίκα, δὲν ξηγιέται,
γιατὶ ὁ Δυσσέας ὁ ἴδιος πῶς θὰ τὸ τελέσῃ σοῦ εἶπε,
καὶ φαίνεται ὁλοκάθαρο τὸ τέλος τῶ μνηστήρων·
μήτ' ἕνας ἀπ' τὴ μαύρη του δὲ θὰ γλυτώσῃ μοῖρα.»
Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Ἔχουμε, ὦ ξένε, ὀνείρατα ζαβά, μὲ κούφια λόγια,
κι ἀπ' ὅσα ὀνειρευόμαστε, σωστὰ δὲ βγαίνουν ὅλα.
Δυὸ θύρες τἀλαφροΐσκιωτα τὰ ὄνειρα ἔχουν πάντα·
μὲ κέρατο φτιαστὴ τὴ μιά, μὲ φιλντισὶ τὴν ἄλλη.
Ὅσα ὄνειρ' ἀπ' τὸ φιλντισὶ τὸ πριονιστὸ διαβαίνουν,
χαμένα εἶναι κι ἀνώφελα, καὶ τοὺς θνητοὺς γελᾶνε·
πάλε ὅσα ἀπ' τὰ καλόξεστα τὰ κέρατα περάσουν,
ἀληθινὰ τοῦ βγαίνουνε τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τὰ βλέπει.
Μὰ ἐμένα τὸ ἔρμο μου ὄνειρο δὲν πρόβαλε ἀποκεῖθε·
πόση χαρὰ θὰ τόχαμε, κ' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου.
Κι ἄλλο ἐγὼ κάτι θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου·
ζυγώνει ἡ τρισκατάρατη ἡ Αὐγὴ ποὺ θὰ μὲ πάρῃ
ἀπ' τοῦ Ὀδυσσέα τὸ σπιτικό· θὰ βάλω τώρα ἀγώνα·
τἀξίνια ποὺ ἔστηνε σειρὰ μὲς στὰ παλάτια ἐκεῖνος,
σὰν καραβιοῦ στραβόξυλα, δώδεκ' ἀξίνια καὶ ὅλα
μὲ μιὰ σαΐτα ποὺ ἔριχνε μακρόθε τὰ περνοῦσε,
τέτοιον ἀγώνα τώρα ἐγὼ θὰ βάλω τῶ μνηστήρων·
κ' ἐκεῖνον ποὺ εὐκολώτερα τεντώσῃ τὸ δοξάρι,
κι ἀξίνια δώδεκα μὲ μιὰ σαΐττα του περάσῃ,
θἀκολουθήσω, ἀφήνοντας τὸν πύργο αὐτόνε, ποὺ ἤρθα
νιόπαντρη ἐγώ, καὶ βρῆκα τον ὥριο καὶ βιὸς γεμᾶτο,
ποὺ πάντα θὰ θυμᾶμαι τον καὶ μέσα στὄνειρό μου.»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
«Γυναίκα σεβαστὴ τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, τοῦ Ὀδυσσέα,
τέτοιον ἀγώνα μὴν ἀργῇς στοὺς πύργους σου νὰ βάλῃς·
γιατὶ θἄναι ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἐδῶ φτασμένος,
πρὶν τὸ δοξάρι πιάνοντας αὐτοὶ τῶριοφτιασμένο,
τεντώσουνε τὴν κόρδα του, καὶ ρίξουν μὲς στἀξίνια.»
Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Ἂν ἤθελες, ὦ ξένε, ἐδῶ γιὰ μένα νὰ καθήσῃς·
ὕπνος δὲ θὰ χυνότανε πὰς στὰ ματόφυλλά μου.
Ὅμως δὲ γίνεται οἱ θνητοὶ παντοτινὰ νὰ μνήσκουν

ἀκοίμητοι· γιατ᾽ οἱ θεοὶ καιρὸ τοὺς ἔχουν βάλει
γιὰ κάθε πρᾶμα ξέχωρα στὴ γῆς τὴν τροφοδότρα.
Καὶ τώρα ἐγὼ στἀνώγι μου θἀνέβω νὰ πλαγιάσω,
σὲ κλίνη πολυστέναχτη καὶ πολυδακρυσμένη,
ἀπ᾽ τὸν καιρὸ ποὺ μίσεψε ἀπ᾽ τὸ Θιάκι ὁ Ὀδυσσέας,
τὸ μαῦρο Ἴλιο γιὰ νὰ δῇ τἀναθεματισμένο.
Ἐκεῖ πηγαίνω ἐγώ· κ᾽ ἐσύ, στὸ σπίτι αὐτὸ κοιμήσου,
κ᾽ ἢ χάμου στρώνεις, ἢ τοὺς λὲς κρεββάτι νὰ σοῦ βάλουν.»
Αὐτὰ εἶπε καὶ στὰ θεόλαμπρα τἀνώγια της ἀνέβη, 600
ὄχι μονάχη· οἱ βάγιες της μαζὶ κι αὐτὲς πηγαῖναν.
Κι ἀπάνω σὰν ἀνέβηκε στ᾽ ἀνώγια μὲ τὶς βάγιες,
τὸν ἀκριβό της ἔκλαιγε Δυσσέα ὡσότου ὕπνο
ἡ Ἀθηνᾶ τῆς στάλαξε γλυκὸ στὰ βλέφαρά της.

ΡΑΨΩΔΙΑ Υ.

Κι ὁ Ὀδυσσέας ὁ θεϊκὸς στὸ πρόσπιτο πλαγιάζει,
σὲ ἀδούλευτο βοδόπετσο, μὲ ἀπάνω του στρωμένες
προβειὲς περίσσιες τῶν ἀρνιῶν ποὺ σφάζαν οἱ μνηστῆρες.
Σκέπασμα τότες τοὔρριξε φλοκάτα ἡ Εὐρυνόμη.
Ἐκεῖ ἀγρυπνοῦσε, κι ὅλεθρο κρυφομελέτα ὁ νοῦς του
γιὰ τοὺς μνηστῆρες. Σύγκαιρα τοῦ παλατιοῦ οἱ κοπέλλες,
ὅσες ἀγκαλιαζόντουσαν μ᾽ ἐκείνους, βγαῖναν τώρα,
κ᾽ ἡ μιὰ τῆς ἄλλης μὲ χαρὲς καὶ γέλοια συντυχαῖναν.
Ὅμως ἐκείνου λύσσαζε στὰ σωθικὰ ἡ καρδιά του,
κι ὅλο τὸ γύρναε μὲς στὸ νοῦ καὶ μέσα στὴν ψυχή του, 10
νὰ ὁρμήσῃ, καὶ μὲ θάνατο τὴν καθεμιὰ νὰ σβύσῃ,
ἢ στὸ στερνό τους φίλημα νἀφήσῃ τοὺς μνηστῆρες·
κι ὁλοένα βόγγαε μέσαθε κι ἀλύχταε ἡ καρδιά του.
Κι ὅπως ἡ σκύλλα, τὰ μικρὰ σὰ νοιάζεται κουτάβια,
ξένο ἃ ματιάσῃ, τοῦ ἀλυχτάει κι ἀμάχη τοῦ γυρεύει,
ἔτσι ἀλυχτοῦσε μέσα του, κακὰ τηρώντας ἔργα.
Καὶ τὴν καρδιά του μάλωνε, τὰ στήθια του χτυπώντας·
«Βάστα, καρδιά· χειρότερα δεινὰ βαστοῦσες τότες
ποὺ μοὔτρωγε ὁ ἀδάμαστος ὁ Κύκλωπας γενναίους
συντρόφους, κ᾽ ἐσὺ θάρρευες, ὡσότου ἀπὸ τὸ σπήλιο 20
ποὺ ὁ Χάρος σὲ φοβέριζε, σ᾽ ἔφερ᾽ ἡ γνώση μου ὄξω.»
Αὐτὰ τὰ λόγια μὲ θυμὸ λαλοῦσε στὴν καρδιά του,

κι ἄκουε ἐκείνη μέσαθε μὲ ὑπομονὴ περίσσια.
Ὡς τόσο αὐτὸς ἀπὸ τὴ μιὰ γυρνοῦσε κι ἀπ᾽ τὴν ἄλλη.
Καὶ καθὼς ἄνθρωπος κοιλιὰ γεμάτη πάχος κ᾽ αἷμα,
στριφογυρίζει στὴ φωτιὰ ποὺ ἀνάβει καὶ δὲ βλέπει
τὴν ὥρα νὰ γοργοψηθῇ, παρόμοια κι αὐτὸς γύρνα
μιὰ ἐδῶ μιὰ ἐκεῖ, καὶ σπούδαζε τὸν τρόπο νὰ βαρέσῃ
πολλοὺς ὀχτροὺς ἀδιάντροπους, αὐτὸς μονάχος ὄντας.
Καὶ τότες ἀπ᾽ τὸν οὐρανὸ κατέβηκε ἡ Παλλάδα
ὁμπρός του, κ᾽ ἔμοιαζε θνητῆς γυναίκας τὸ κορμί της·
καὶ στάθηκε ἀπεπάνω του, καὶ τοῦ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια·
«Πάλε ἀγρυπνᾷς, ποὺ πιὸ ἄμοιρος δὲ βρέθη στὴ γῆς ἄλλος;
Νά δά, τὸ σπίτι σου, καὶ νά, τὸ ταίρι σου ἐκεῖ μέσα,
καὶ τὸ παιδί σου, ποὺ ὅμοιο του ποιός δὲν ποθεῖ πατέρας;»
Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
«Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινά, θεά μου, ὅσα μοῦ εἶπες·
μὰ ἐμένα τοῦτο μέσα μου μεταγυρνάει ὁ νοῦς μου,
τὸ πῶς τοὺς παραδιάντροπους αὐτοὺς νἀγγίξω μόνος.
ποὺ αὐτοί ᾽ναι πάντα μαζωχτοὶ μὲς στὰ παλάτια ἐδαῦτα.
Κ᾽ ἔν᾽ ἄλλο μεγαλύτερο στὰ φρένα μου ἀναδεύω,
τὸ Δία ἂν ἔχοντας βοηθὸ κ᾽ ἐσένανε τοὺς σβύσω,
ποὺ θενὰ βρῶ καταφυγή; Στοχάσου το κ᾽ ἐτοῦτο.»
Καὶ τότες τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
«Καημένε, καὶ στὸν πιὸ μικρὸ φίλο πιστεύουν ὅλοι,
ποὖναι θνητός, καὶ ποὺ πολλὰ νὰ σοφιστῇ δὲν ἔχει.
Μὰ ἐγώ ᾽μαι ἀθάνατη θεά, ποὺ ὅλο σὲ διαφεντεύω
σὲ κάθε ἀγώνα σου. Καὶ νά, τί ἐγὼ σοῦ φανερώνω·
πενήντα νὰ μᾶς ἔζωναν θνητῶν ἀνθρώπων λόχοι,
τὸ τέλος μας γυρεύοντας μὲ πόλεμο νὰ φέρουν,
ὡς κ᾽ ἐκεινῶνε θἄπαιρνες ἐσὺ ταρνιὰ καὶ βόδια.
Ἄμε, κοιμήσου· εἶναι κακὸ νὰ ὁλονυχτᾷς τοῦ κάκου
καὶ νἀγρυπνᾷς· τὰ πάθια σου νὰ πάψουν δὲν ἀργοῦνε.»
Αὐτὰ εἶπε, κ᾽ ὕπνο τοὔχυσε πὰς στὰ ματόφυλλά του,
καὶ τότες ξανανέβηκε στὸν Ὄλυμπο ἡ Παλλάδα.
Κι ὁ ὕπνος ἐκεῖνον ἔπιανε καὶ τοὔπαιρνε τὶς ἔννοιες·
μὰ ἡ πολυστοχαζούμενη γυναίκα του ξυπνοῦσε,
καὶ κάθιζε στὸ μαλακὸ κλινάρι καὶ θρηνοῦσε.
Κι ἀφοῦ ἡ καρδιά της χόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ κλάμα,
πρῶτα στὴν Ἄρτεμη ἡ λαμπρὴ γυναίκα προσευκιέται·

«Χαριτωμένη μου Ἄρτεμη, κόρη τοῦ Δία μακάρι
νὰ μ' ἔτρωγε ἡ σαΐττα σου χτυπώντας μου τὰ στήθη,
γιὰ ἂς μ᾽ ἅρπαζε ὁλοάξαφνα κι ἂς μ᾽ ἔφερνε ἀνεμούρα
στἀχνὰ περάσματα, ἀπ᾽ ἐκεῖ στὸ ρέμα νὰ μὲ ρίξῃ
ποὺ καταπίσω τρέχοντας ὁ Ὠκεανὸς προβάλλει.
Καὶ σὰν ποὺ ἀνέμοι πήρανε τὶς κόρες τοῦ Παντάρου,
ποὺ τὶς ἀφῆκαν οἱ θεοὶ πεντάρφανες, πανέρμες,
κ᾽ ἡ Ἀφροδίτη πῆρε τις καὶ γλυκανάθρεψέ τις
μὲ τὸ κρασί, μὲ τὸ τυρί, μὲ τὸ γλυκὸ τὸ μέλι,
κ᾽ ἡ Ἥρα γνώση κι ὀμορφιὰ τὶς χάρισε περίσσια,
ἡ Ἄρτεμη τἀνάστημα, κ᾽ ἡ Ἀθηνᾶ τὴν τέχνη
τὶς ἔμαθε νὰ φτιάνουνε κάθε δουλειὰ πιδέξια,
κ᾽ ἡ Ἀφροδίτη στὶς κορφὲς ὡς νἀνεβῇ τοῦ Ὀλύμπου,
τὸ Δία τὸ βροντόχαρο γιὰ νὰ παρακαλέσῃ,—
γιατὶ ὅλα τὰ κατέχει αὐτός, καὶ κάθε ἀνθρώπου ξέρει
τὴ μοῖρα καὶ τὴν ἀμοιριά,—νὰ δώσῃ στὶς κοπέλλες
τοῦ γάμου τὶς λαμπρὲς χαρές, τρέξαν οἱ Ἅρπυιες τότες,
κι ἁρπάξανε τὶς κοπελλιές, στὶς μαῦρες Ἐρινύες
τὶς φέραν καὶ τὶς δώσανε, γιὰ νὰ τὶς ἔχουν σκλάβες·
ἔτσι ἂς μ᾽ ἀφάνιζαν οἱ θεοὶ οἱ ἀθάνατοι κ᾽ ἐμένα,
κι ἂς μὲ βαροῦσε ἡ Ἄρτεμη, ποὺ τὸ Δυσσέα στὸ νοῦ μου
θωρώντας, στοῦ Ἅδη τὰ φριχτὰ νὰ κατεβῶ λημέρια,
καὶ μήτε ἀνθρώπου ταπεινοῦ ψυχὴ νὰ μὴ γλυκάνω.
Ὅμως κ᾽ ἐκεῖνο ὑποφερτό· μὲ κλάματα ὁλημέρα
νὰ λυώνῃς κι ὅμως τὸ βραδὺ νὰ σὲ σκεπάζῃ ὁ ὕπνος,
ποὺ πέφτει στὰ ματόφυλλα, καὶ μονομιᾶς τὰ πάντα,
καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ στὴ λησμοσύνη ρίχτει·
μὰ ἐμένα ὡς καὶ ὀνείρατα κακὰ μοῦ στέλνει ἡ μοῖρα.
Καὶ πάλε ἐτούτη τὴ νυχτιὰ κάποιος στὸ πλάγι μου εἶταν,
ποὺ τοὔμοιαζε σὰν ποὺ εἴτανε μὲ τὸ στρατὸ σὰν κίνα,
καὶ χαίρομουν, τὶ ἀληθινό, κι ὄχι ὄνειρο τὸ θάρρουν.»

Αὐτὰ εἶπε, κ᾽ ἡ χρυσόθρονη φάνη στὴ γῆς Αὐγοῦλα.
Ἀγρίκησε τὸ θρῆνο της ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
καὶ συλλογιόταν κ᾽ ἔλεγε στὸ νοῦ του πὼς ἐκείνη
τὸν ἔνοιωσε, καὶ πὼς σιμὰ στὴν κεφαλή του στάθη.
Καὶ τὴ φλοκάτα ἁρπάζοντας καὶ τὶς προβειές, ποὺ μέσα
κοιμότανε, τἀπίθωσε πὰς σὲ θρονὶ τοῦ πύργου·
καὶ στὴν αὐλὴ τὸ βοδινὸ σὰν ἔθεσε τομάρι,

στὸ Δία προσευκήθηκε μὲ χέρια σηκωμένα·
«Πατέρα Δία, ἂ στέργετε στὸν τόπο μου νὰ φτάσω
ἀπὸ στεριὲς καὶ θάλασσες, κατόπι τόσα πάθια,
ἀπ᾽ ὅσους μέσα ἐκεῖ ξυπνοῦν, φωνὴ ἂς σηκώσῃ κάποιος,
κι ἄλλο σημάδι ἂς μοῦ φανῇ ἀπ᾽ ἔξωθε τοῦ Δία.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ συνάκουσε τὴν προσευκή του ὁ Δίας,
κι ἀπὸ τὰ νέφια ταῖψηλὰ τοῦ λαμπεροῦ τοῦ Ὀλύμπου,
βρόντηξ᾽ εὐτύς, καὶ χάρηκε ὁ μέγας Ὀδυσσέας.
Κι ἀπὸ τὸ σπίτι σήκωσε φωνὴ γυναίκα ἀλέστρα,
ποὺ ἐκεῖ σιμὰ βρισκόντουσαν τοῦ ἀφέντη της οἱ μύλοι,
καὶ δώδεκα δουλεύανε γυναῖκες, νὰ τοιμάζουν
κριθάλευρα, σιτάλευρα, μεδούλι τῶν ἀνθρώπων.
Οἱ ἄλλες σὰν ἀπάλεσαν, κοιμήθηκαν· ἐκείνη
ὄντας ἀδύναμη, ἄλεθε τὸ μύλο της ἀκόμα,
μὰ ξάφνω στέκει, καὶ φωνὴ σηκώνει γιὰ σημάδι·
«Δία Πατέρα, τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων βασιλέα,
τρανὴ βροντὴ ἀπ᾽ τὸν οὐρανὸ τὸν κάταστρο μᾶς στέλνεις,
μὲ δίχως σύννεφο· θεϊκὸ σημάδι σου μᾶς δείχνεις.
Ὁ λόγος ποὺ θὰ πῶ ἡ φτωχή, βόηθα νὰ μοὔβγῃ τώρα·
ἂς εἶναι πιὰ ἡ στερνὴ φορὰ ποὺ κάθουνται οἱ μνηστῆρες
ἐδῶ, καὶ μὲ πασίχαρο γλεντίζουν φαγοπότι·
αὐτοί, ποὺ μὲ τὴν κούραση τὰ γόνατα μοῦ κόψαν,
σὰν ἄλεθα ταλεύρι τους· ἂς φᾶνε τὸ στερνό τους.»
Καὶ χάρηκε τὸ μάντεμα καὶ τὴ βροντὴ τοῦ Δία
ὁ Ὀδυσσέας, καὶ τὸ εἶδε πὼς θὰ γδικηθῇ τοὺς φταῖστες.
Κ᾽ οἱ ἄλλες δοῦλες στὰ λαμπρὰ τοῦ Ὀδυσσέα παλάτια
μαζεύτηκαν, καὶ στὴ γωνιὰ πῆγαν φωτιὰ νἀνάψουν.
Σηκώθη κι ὁ Τηλέμαχος, ὁ ἰσόθεος ὁ λεβέντης,
καὶ ντύθηκε· τὸ κοφτερὸ σπαθὶ στὸν ὦμο ζώνει,
τὰ ὡραῖα δένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρά του,
παίρνει κοντάρι δυνατὸ μὲ μύτη ἀκονισμένη·
καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε καὶ στὴν Εὐρύκλεια κρένει·
«Κυροῦλα, πῶς τιμήσατε τὸν ξένο αὐτὸ στὸ σπίτι;
ἢ δίχως στρῶμα καὶ φαΐ καὶ δίχως ἔννοια μνήσκει;
Τὶ τέτοια ἦναι ἡ μαννοῦλα μου, μ᾽ ὅλη τὴ γνώση πῶχει·
τοῦ πιὸ χειρότερου θνητοῦ κάθε τιμὴ τοῦ κάνει,
καὶ τὸν καλύτερο ἄνθρωπο μὲ καταφρόνια διώχνει.»
Κ᾽ ἡ φρόνιμη ἡ Εὐρύκλεια τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·

«Παιδάκι μου, τὸ φταίξιμο στὸν ἄφταιγο μὴ δίνῃς·
κρασὶ καθόταν κ᾽ ἔπινε ὅσο ἤθελε, μὰ πεῖνα
δὲν εἶχε πιὰ νὰ φάῃ θροφή· τῆς τόπε ποὺ ρωτοῦσε.
Καὶ γιὰ ὕπνο καὶ γιὰ πλάγιασμα σὰν ἦρθε ἡ ὥρα, ἐκείνη
τὶς δοῦλες τότες πρόσταξε κλινάρι νὰ τοῦ στρώσουν,
μὰ αὐτός, σὰν κάποιος ἔρημος καὶ κακοπαθιασμένος,
δὲ δέχονταν σὲ στρώματα καὶ χράμια νὰ πλαγιάσῃ,
μόνε σὲ βοδοτόμαρο καὶ σὲ προβειὲς ἀρνιῶνε
μέσα στὸ πρόσπιτο· κ᾽ ἐμεῖς τοῦ ρίξαμε φλοκάτα.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι,
ξεκίνησε μὲ δυὸ γοργὰ μαζὶ σκυλιά, καὶ πῆγε
στῶν ὁμορφόποδων Ἀχαιῶν τὴ συντυχιὰ νὰ κάτσῃ.
Κ᾽ ἡ Εὐρύκλεια, τοῦ Ὦπα γέννημα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισινόρη,
τὶς παρακόρες φώναξε, ἡ γριὰ ἡ τιμημένη·

«Σαλέψτε ἐσεῖς, τὸ πάτωμα σκουπίστε καὶ ραντίστε,
καὶ στὰ καλόφτιαστα θρονιὰ ρίξτε χαλιὰ πορφύρα·
κ᾽ ἐσεῖς οἱ ἄλλες, τὰ πολλὰ τραπέζια σφουγγαρίστε,
κροντήρια καθαρίζετε καὶ δίκουπα ποτήρια·
στὴ βρύση τρέξτε οἱ ἄλλες σας νερὸ νὰ κουβαλήστε·
γιατ᾽ οἱ μνηστῆρες δὲν ἀργοῦν στὸ μέγαρο νὰ φτάσουν.
γλήγορα σμίγουν, καὶ γιορτὴ θενἄχουνε μεγάλη.»

Εἶπε, κ᾽ ἐκεῖνες πρόθυμα τὰ λόγια της ἀκοῦσαν.
Εἴκοσι κόρες πήγανε στ᾽ ἀχνοῦ νεροῦ τὴ βρύση,
κ᾽ οἱ ἄλλες μέσα δούλευαν μὲ τὰ πιδέξια χέρια.
Ἦρθαν κατόπι, μπήκανε καὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ δοῦλοι,
κ᾽ ἔσκιζαν ξύλα τεχνικά. Καὶ φτάνουν ἀπ᾽ τὴ βρύση
κ᾽ οἱ παρακόρες. Ἔφτασε κι ὁ Εὔμαιος στὸν πύργο
μὲ τρία, τὰ καλύτερα θρεφτάρια ἀπ᾽ τὸ κοπάδι.
Τἄφῆκε αὐτὰ στοὺς ὄμορφους αὐλόγυρους νὰ βόσκουν,
κ᾽ ἐκεῖνος γλυκομίλησε στὸν Ὀδυσσέα κ᾽ εἶπε·

«Σὲ καλοβλέπουν ἄραγες, καλέ μου ξένε, τώρα,
ἢ ἀκόμα σὲ καταφρονοῦν στὰ μέγαρα, σὰν πρῶτα;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει·
«Στοὺς θεοὺς νὰ τὴν πλερώσουνε τὴν ἀδικιά τους, φίλε,
αὐτοί, ποὺ σ᾽ ἄλλου σπιτικὸ παράνομα ἀσεβοῦνε
μὲ τὰ ἔργα αὐτά τους, κ᾽ ἡ ντροπὴ ποῦθε ἀρχινάει δὲν ξέρουν.»

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ᾽ ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους.
Ὡς τόσο κι ὁ χοιροβοσκὸς Μελάνθιος ἦρθε τότες

μὲ δυὸ βοσκούς, καὶ φέρνανε τὰ διαλεχτά τους γίδια,
ποὺ σ᾽ ὅλες τὶς γιδοκοπὲς γιὰ τοὺς μνηστῆρες τὰ εἶχε.
Κάτω ἀπὸ τὴ βουητερὴ τὴν αἴθουσα τὰ δένει,
καὶ τοῦ Ὀδυσσέα πειραχτικὰ λαλώντας συντυχαίνει·
«Ἀκόμα ἐδῶ θὰ κάθεσαι καὶ θὰ μᾶς βασανίζῃς,
ὦ ξένε, διακονεύοντας, καὶ δὲ θὰ μᾶς ἀφήσῃς;
Θαρρῶ, δὲ χωριζόμαστε πιὰ τώρα, δίχως πρῶτα
νὰ φᾷς καὶ μερικὲς γροθιές, τ᾽ εἶσαι κακὸς ζητιάνος.
Ἔχουνε κι ἄλλα οἱ Ἀχαιοὶ γιὰ σένανε τραπέζια.»
Δὲ μίλησε ὁ πολύβουλος Δυσσέας, μόν᾽ σωπώντας
τὴν κεφαλή του κούνησε, κ᾽ εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.
Καὶ τρίτος ὁ πρωτοβοσκὸς Φιλοίτιος τότες ἦρθε,
στέρφα δαμάλα φέρνοντας καὶ γίδια στοὺς μνηστῆρες.
Ἀπ᾽ τὴ στεριὰ τὰ φέρανε περάτες, ποὺ κι ἀνθρώπους
ποκεῖθε πάντα προβοδοῦν σὰν ἔρθουν καὶ ζητήσουν.
Στὴ βουητερὴ τὴν αἴθουσα σὰν τἄδεσε ἀποκάτω,
πῆγε κι αὐτὸς καὶ στάθηκε στὸν Εὔμαιο μπρός, καὶ ρώτα·
«Χοιροβοσκέ, ποιός εἶν᾽ αὐτὸς ὁ ξένος ποὺ μᾶς ἦρθε
μὲς στὸ παλάτι; Κι ἀπὸ ποιούς παινιέται πὼς γεννήθη;
ποιά ᾽ναι ἡ γενιά του, κι ἀπὸ ποιά ξεκίνησε πατρίδα;
ὁ δύσμοιρος· καὶ φαίνεται σὰ βασιλέας στὴν ὄψη.
Ὅμως κακὸ τοὺς φέρνουνε οἱ θεοὶ τοὺς πλανεμένους,
μιὰς καὶ τοὺς κλώσουν συφορά, κι ἂς εἶναι βασιλιάδες.»
Εἶπε, καὶ τονὲ ζύγωσε, καὶ τοὔσφιξε τὸ χέρι,
καὶ φώναξέ του, κ᾽ εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·
«Γειά σου, πατέρα ξένε μου, καλὲς νὰ σοὔρθουν μέρες
κἂν ὕστερα. Τώρα σὲ τρῶν περίσσια πάθια ἀκόμα.
Ἀπὸ τὸ Δία πιὸ σκληρὸς ἄλλος θεὸς δὲν εἶναι.
Γιὰ ἄντρες ποὺ ἐκεῖνος γέννησε, σπλαχνιὰ καμιὰ δὲ νοιώθει,
μόνε σὲ φοβερὰ δεινὰ καὶ βάσανα τοὺς ρίχτει.
Ἴδρωσα ἐγὼ θωρώντας σε, τὰ μάτια μου δακρύσαν,
μὲ τοῦ Δυσσέα τὴ θύμηση, γιατὶ θαρρῶ κ᾽ ἐκεῖνος
μὲ τέτοια κουρελόπανα μέσα στὸν κόσμο τρέχει,
ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανός, καὶ τοῦ ἥλιου φῶς ἃ βλέπῃ.
Κι ἂν πέθανε, καὶ βρίσκεται στὸν Ἅδη, ἀλλοίμονό μου,
ποὺ τὸν παράξιο μου ἔχασα τὸν Ὀδυσσέα, ποὺ μ᾽ εἶχε
πρῶτο στὰ βόδια ἀπὸ μωρὸ στὴ γῆς τῶν Κεφαλλήνων.
Γενῆκαν τώρα ἀρίθμητα, κι ἄλλος βοσκὸς δὲ στάθη

δαμάλες πλατυκούτελες περσότερες νὰ δείξῃ.
Τώρα σὲ ξένες προσταγὲς θροφὴ τὶς παραθέτω
ἀνθρώπων ποὺ τοῦ σπιτικοῦ δὲ σέβουνται τἀγόρι,
μηδὲ τρομάζουν τῶν θεῶν τὴν τιμωρία, μόν᾽ θέλουν
νὰ μοιραστοῦνε τὰ καλὰ τοῦ πλανημένου ρήγα.
Ὡς τόσο, μέσα μου συχνὰ τὸ μεταγέρνει ὁ νοῦς μου,
κακὸ ἂν δὲν εἶναι, ἐνόσῳ ὁ γιὸς ὑπάρχει, ἀλλοῦ νὰ φύγω,
κοντὰ σὲ ξένους μένοντας μαζὶ μὲ τὶς δαμάλες·
μὰ ἀκόμα πιὸ χειρότερο νὰ κάθουμαι, καὶ ξένων
θνητῶν φυλάγοντας ἐδῶ σφαχτὰ νὰ τυραννιέμαι.
Ἀπὸ καιρὸ θὰ πρόσφευγα σ᾽ ἄλλου μεγάλου ρήγα
παλάτι, τ᾽ εἶναι ἀβάσταχτα τὰ τωρινὰ δεινά μου.
Μὰ ἀκόμα συλλογιέμαι τον τὸ δύστυχο, ἴσως κ᾽ ἔρθῃ
ξάφνω ἀπὸ κάπου, καὶ μεμιὰς σκορπίσῃ τοὺς μνηστῆρες.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ᾽ εἶπε·
«Βοσκέ, ποὺ μήτε ἀσύστατος μήτε κακὸς δὲ μοιάζεις,
βλέπω κ᾽ ἐγὼ τὰ φρένα σου πῶς τὰ φωτίζει ἡ γνώση,
κι ὅρκο σου κάνω φοβερό, σ᾽ ἐκεῖνο ποὺ σοῦ κρένω·
ὁ Δίας νἄναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
κ᾽ ἐτούτη ἡ στιὰ τοῦ θεόλαμπρου Δυσσέα ποὺ μὲ δέχτη,
ἀκόμα ἐδῶ θενά ᾽σαι ἐσύ, καὶ θὰ γυρίσῃ ἐκεῖνος·
καὶ μὲ τὰ μάτια σου θὰ δῇς, ἂν θέλῃς, τοὺς μνηστῆρες,
ποὺ τώρα ἐδῶ σᾶς τυραννοῦν, νὰ πέφτουν σκοτωμένοι.»

Καὶ τότες τοῦ ἀπαντάει καὶ λέει ὁ πρῶτος τῶ βουκόλων·
«Μακάρι αὐτὰ τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς νὰ τὰ τελοῦσε, ὦ ξένε,
καὶ θἄβλεπες τὶ δύναμη τὰ χέρια ἐδαῦτα κρύβουν.»

Παρόμοια σ᾽ ὅλους τοὺς θεοὺς κι ὁ Εὔμαιος παρακάλειε,
νὰ φέρουνε στὸ σπίτι του τὸ γνωστικὸ Ὀδυσσέα.

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ᾽ ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους·
ὡς τόσο τοῦ Τηλέμαχου τοιμάζαν οἱ μνηστῆρες
τὸ τέλος καὶ τὴ μοῖρα του. Ὅμως ζερβά τους φάνη
ἁψηλοπέταχτος αἰτὸς κρατώντας περιστέρα.
Καὶ τότε ὁ Ἀμφίνομος αὐτὰ ξαγόρεψέ τους κ᾽ εἶπε·

«Δὲ θὰ μᾶς ἔβγῃ τυχερὸς αὐτός, καλοί μου φίλοι,
ὁ φόνος τοῦ Τηλέμαχου. Τὸ δεῖπνο ὡς τόσο ἂς δοῦμε.»

Αὐτά ᾽λεγε ὁ Ἀμφίνομος, κι ἀρέσανε στοὺς ἄλλους.
Καὶ μπαίνοντας στὰ μέγαρα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
ἀπάνω σ᾽ ἔδρες καὶ θρονιὰ τὶς χλαῖνες ἀπιθῶσαν,

κ᾽ ἔσφαξαν πρόβατα τρανά, καλοθρεμμένα γίδια,
θρεφτάρια χοίρους καὶ παχὺ δαμάλι ἀπ᾽ τὸ κοπάδι.
Κι ἀφοῦ τὰ σπλάχνα ψήσανε τὰ μοίρασαν, καὶ τότες
ἀνακατέψανε κρασὶ μὲς σ᾽ ὅλα τὰ κροντήρια.
Ὁ χοιροτρόφος ἔδινε παντοῦθε τὰ ποτήρια,
ψωμὶ τοὺς ἔφερνε ὁ καλὸς πρωτοβοσκὸς Φιλοίτιος
μὲ τὰ ποτήρια τὰ ὄμορφα, κι ὁ Μελανθέας κερνοῦσε.
Κι αὐτοὶ ἅπλωναν τὰ χέρια τους στὰ καλοφάγια ὁμπρός τους.
Μὲ πονηριὰ ὁ Τηλέμαχος τὸν Ὀδυσσέα καθίζει
στὸ στέριο μέγαρο, σιμὰ στὸ λίθινο κατώφλι,
καὶ τοὔβαλε κοινὸ σκαμνὶ καὶ φτωχικὸ τραπέζι·
σπλάχνα τοῦ δίνει μερτικό, καὶ μὲ χρυσὸ ποτήρι
κερνώντας τον, τοῦ μίλησε, κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε·
«Κάθου ἐσὺ τώρα ἐδῶ, κρασὶ νὰ πίνῃς μὲ τοὺς ἄλλους,
κι ἀπ᾽ τῶ μνηστήρων τὶς βρισιὲς καὶ τοὺς δαρμοὺς ἀτός μου
θὰ σὲ φυλάξω, τὶ κοινὸ δὲν εἶν᾽ αὐτὸ τὸ σπίτι,
μόν᾽ εἶναι τοῦ Ὀδυσσέα, κι αὐτὸς γιὰ μένα τόχει χτῆμα.
Κ᾽ ἐσεῖς, κρατιέστε ἀπὸ βρισιὲς καὶ χτυπημούς, μνηστῆρες,
σὲ ξαφνικὰ μὴν ἔρθουμε μαλώματα κι ἀμάχες.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ δαγκάνοντας τἀχείλι οἱ ἄντρες ὅλοι,
θαμάζαν τοῦ Τηλέμαχου τὰ ξέθαρρα τὰ λόγια.
Κι ὁ Ἀντίνος, τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς χόλωσε τότες κ᾽ εἶπε·
«Ἂν κι ὁ Τηλέμαχος πικρὰ μᾶς εἶπε λόγια, ὦ φίλοι,
ἂς τὰ δεχτοῦμε· μᾶς μιλάει μὲ σοβαρὴ φοβέρα.
Ὁ Δίας δὲν τόθελε· εἰδεμή, στὰ μέγαρά του μέσα
θὰ τὸν σωπαίναμε, κι αὐτὸς ἂς ζήταε νὰ στριγγλίζῃ.»
Αὐτὰ ὁ Ἀντίνος ἔλεγε, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος.
Καὶ τῶν θεῶν τὴν ἱερὴ κατοβοδιὰ ἀπ᾽ τὴ χώρα
κήρυκες φέρναν στὸ ἰσκερὸ τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ δάσος
ποὺ πλήθη μακρομάλληδων Ἀχαιῶνε συναχτῆκαν.
Καὶ σάνε ψῆσαν κ᾽ ἔβγαλαν τἀπόξωθε κοψίδια,
τὰ μοίρασαν, κι ἀρχίσανε τἀρχοντικὸ τραπέζι.
Καὶ τοῦ Δυσσέα βάλανε μερίδα οἱ δοῦλοι τότες
ὅση κ᾽ ἐκεῖνοι πέρνανε, καθὼς παράγγειλέ τους
ὁ πολυαγαπημένος γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.
Μὰ ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἄφηνε τοὺς θεότολμους μνηστῆρες
νὰ παύουν τὴν κακολογιά, γιὰ νὰ πηγαίνῃ ὁ πόνος
βαθύτερα μὲς στὴν καρδιὰ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.

Κι ἀνάμεσό τους βρίσκουνταν ἀδικογνώστης ἄντρας,
ποὺ τὄνομά του Χτήσιππος, καὶ κατοικιά του ἡ Σάμη·
στὰ πλούτια του τἀρίθμητα πιστεύοντας, ζητοῦσε
τοῦ Ὀδυσσέα τὴ σύγκλινη, τοῦ ξενοπλανημένου.
Ἐκεῖνος στοὺς ἀγέρωχους μνηστῆρες τότες εἶπε·
«Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, ὦ θεότολμοι μνηστῆρες·
καλὴ μερίδα δόθηκε, σὰν ποὔπρεπε, τοῦ ξένου·
σωστὸ δὲν εἴτανε μαθὲς τὸ δίκιο νὰ στεροῦνται
οἱ ξένοι τοῦ Τηλέμαχου ποὺ ἐδῶ νὰ ἐρθοῦν τυχαίνει.
Μὰ ἂς τὸν φιλέψω πιὰ κ᾽ ἐγώ, καὶ πάλε αὐτὸς τὸ δῶρο
τὸ δίνει τῆς λουτράρισσας, ἢ καμιᾶς ἄλλης δούλας,
ἀπ᾽ ὅσες μέσα βρίσκουνται στοῦ Ὀδυσσέα τοὺς πύργους.»
Εἶπε, καὶ πόδι βοδινὸ τραβάει ἀπ᾽ τὸ πανέρι,
καὶ τὸ πετάει ἀπάνω του. Μὰ ξέφυγε ὁ Δυσσέας
γυρνώντας τὸ κεφάλι του, καὶ μέσα του μὲ πίκρα
γελώντας· καὶ τὸ κόκκαλο στὸ στέριον τοῖχο πέφτει.
Τότες μ᾽ ὀργὴ ὁ Τηλέμαχος τοῦ Χτήσιππου φωνάζει·
«Καλὰ σοῦ βγῆκε, ὦ Χτήσιππε, κι ἂς τὸ χαρῇ ἡ ψυχή σου.
Τὸν ξένο δὲν τὸν βάρεσες, τὶ ὁ ἴδιος του φυλάχτη·
ἀλλιῶς, τὰ στήθια σου ἄνοιγα μὲ κοφτερὸ κοντάρι.
Τότε ὁ πατέρας σου ταφὴ θὰ τοίμαζε ἀντὶς γάμο
δῶ μέσα· καὶ γι᾽ αὐτὸ ἀσκημιὲς κανένας μὲς στὸ σπίτι
ἂς μὴ μοῦ κάνῃ· τώρα πιὰ νοιώθω, καὶ ξέρω ποιό ᾽ναι
καλὸ στὸν κόσμο, ποιό κακό, τὶ πιὰ μωρὸ δὲν εἶμαι.
Καθόμαστε καὶ βλέπουμε νὰ σφάζουνται τἀρνιά μας,
καὶ τὸ κρασὶ νὰ πίνεται, καὶ τὸ ψωμὶ νὰ φεύγῃ·
τὶ δύσκολό ᾽ναι τοὺς πολλοὺς νὰ τοὺς μποδίζῃ ὁ ἕνας.
Ὅμως καιρὸς πιὰ τὸ ἄδικο κ᾽ ἡ ὄχτρητα νὰ πάψῃ.
Κι ἂν νὰ μὲ θανατώσετε μὲ τὸ σπαθὶ ποθῆτε,
καλύτερα ἐγὼ τὄθελα, κι ἂς μ᾽ ἔπαιρνεν ὁ Χάρος,
παρὰ νὰ βλέπω ἀδιάκοπα τέτοια ἔργα ντροπιασμένα,
τοὺς ξένους μας νὰ βρίζουνε, μὰ καὶ τὶς παρακόρες
ἀδιάντροπα νὰ σέρνουνε μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι σώπασαν κι ἀμίλητοι ἀπομεῖναν·
καὶ τότες τοῦ Δαμάστορα ὁ Ἀγέλαος τοὺς εἶπε·
«Λόγος σωστὸς σὰν εἰπωθῇ, δὲν πρέπει ἐμεῖς, ὦ φίλοι,
ἐνάντια νὰ πηγαίνουμε μὲ λόγια θυμωμένα.
Τὸν ξένο μὴν πειράζετε, μήτε κανέναν ἄλλον

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ "ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ"
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ἀπὸ τοὺς δούλους ποὖναι ἐδῶ στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.
Ποθοῦσα τοῦ Τηλέμαχου καὶ τῆς καλῆς του μάννας
νὰ πῶ ἕνα λόγο φιλικό, νὰ τὸν δεχτοῦνε ἃ στέργουν.
Ἐλπίδα ὅση σᾶς ἔμνησκε στὰ βάθια τῆς ψυχῆς σας,
νἄρθῃ ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος στὸ σπιτικό του πάλε,
μὲ δίκιο τὸν προσμένατε, καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
στὸν πύργο τοὺς κρατούσατε, ποὺ εἶταν καὶ πιὸ συφέρο,
ἀνίσως γύριζε ἄξαφνα στὸ σπίτι του ὁ Δυσσέας.
Μὰ τώρα πιὰ ὁλοφάνερο πὼς δὲ θὰ μᾶς γυρίσῃ.
Ἄμε λοιπὸ στὴ μάννα σου, συβούλεψέ την τώρα,
νὰ πάρῃ τὸν καλύτερο, καὶ πιώτερα ὅποιον δίνει,
κ᾽ ἐσὺ γιὰ νὰ τὰ χαίρεσαι τὰ πατρικά σου πλούτια,
κ᾽ ἐκείνη τοῦ ἄλλου της τοῦ ἀντρὸς τὸ σπίτι νὰ κοιτάζῃ.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γύρισε τότες κ᾽ εἶπε·
«Ναὶ μὰ τὸ Δία, Ἀγέλαε, καὶ μὰ τὰ πάθια ἐκείνου
ποὺ ἀπὸ τὸ Θιάκι μακριὰ πλανιέται γιὰ καὶ χάθη,
νἀργοπορήσω δὲ ζητῶ τὸ γάμο τῆς μητέρας,
παρὰ ὅλο τὴν παραχινῶ νὰ πάρῃ αὐτὸν ποὺ θέλει,
καὶ δίνω δῶρα ἀρίθμητα. Ὅμως νὰ τηνὲ βγάλω
χωρὶς νὰ θέλῃ ντρέπουμαι, κι ὁ θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.»
Εἶπ᾽ ὁ Τηλέμαχος· κ᾽ ἡ θεὰ μὲς στοὺς μνηστῆρες γέλοια
ἄσβυστα σήκωσε, κι ὁ νοῦς τοῦ καθενὸς σκοτίστη.
Καὶ τώρα αὐτοὶ μὲ ἀπόξενα γελούσανε σαγόνια,
καὶ κρέατα αἱματόβρεχτα μασούσανε καὶ τρῶγαν·
δάκρια τὰ μάτια τους πολλὰ γεμίζαν, κ᾽ ἡ ψυχή τους
προμάντεμα μυρολογιοῦ τοὺς ἔφερνε μεγάλου.
Καὶ τότες ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τοὺς εἶπε·
«Ἄχ, τί μεγάλο, ὦ δύστυχοι, κακὸ μαθὲς σᾶς βρίσκει.
Νύχτα σᾶς ζώνει κεφαλὴ καὶ πρόσωπο καὶ γόνα·
ἄναψ᾽ ὁ θρῆνος, βρέχουνται τὰ μάγουλα μὲ δάκρια,
κ᾽ οἱ τοῖχοι μ᾽ αἷμα βρέχουνται καὶ τὰ ὥρια μεσοδόκια·
γέμισαν πρόθυρα κι αὐλὲς μὲ ἴσκιους νεκρῶν ποὺ τρέχουν
μέσα στὰ σκότη, στὸ Ἔρεβος· καὶ χάθηκε στὰ οὐράνια
ὁ ἥλιος καὶ γύρω ἁπλώθηκε στὸν κόσμο μαύρη ἀντάρα.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι γέλασαν ἐκεῖνοι ἀπ᾽ τὴν καρδιά τους.
Κι ἀρχίζει τοῦ Πολύβου ὁ γιὸς ὁ Εὐρύμαχος, καὶ κρένει·
«Χαμένα τἄχει ὁ νιόφερτος ὁ ξένος ποὺ μᾶς ἦρθε.
Μὰ γλήγορα ἀπ᾽ τὰ μέγαρα στείλτε τον ἔξω, ὦ νέοι,

στὴν ἀγορὰ νὰ κατεβῇ, τὶ ἐδῶ τὴ νύχτα βλέπει.»
Κι ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Εὐρύμαχε, ὁδηγοὺς ἐσὺ δὲ θέλω νὰ μοῦ φέρῃς·
ἔχω καὶ μάτια ἐγώ, κι αὐτιά, κ' ἔχω τὰ δυό μου πόδια,
καὶ γνώση εἶναι στὰ στήθια μου γερὴ κι ὡριμασμένη.
Μ' αὐτὰ θὰ πάω, γιατὶ κακὸ νὰ σᾶς ζυγώνῃ νοιώθω,
ποὺ οὔτ' ἕνας δὲ θὰ δυνηθῇ μνηστήρας νὰ ξεφύγῃ,
ἀπ' ὅσους μὲς στὰ μέγαρα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα
τοὺς ἄντρες βρίζουν, καὶ φριχτὲς σοφίζουνται ἀνομίες.»
Εἶπε, κι ἀπ' τὰ καλόφτιαστα παλάτια βγῆκε ἐκεῖνος,
καὶ τράβηξε στοῦ Πείραιου, ποὺ καλοδέχτηκέ τον,
Κ' ἕνας τὸν ἄλλον ὅλοι τους κοιτώντας οἱ μνηστῆρες,
κεντοῦσαν τὸν Τηλέμαχο, τοὺς ξένους περγελώντας.
Κι αὐτὰ κάποιος ἀγέπωχος γύρισε κ' εἶπε νέος·
«Τηλέμαχε, ἄλλος σὰν κ' ἐσὲ κακόξενος δὲν εἶναι.
Κοίταξ' αὐτὸν τὸ βρώμικο τὸν κοσμογυριστή σου,
ποὺ ὅλο πεινάει κι ὅλο διψάει, καὶ μήτ' ἀπὸ ἔργα ξέρει,
μήτ' ἀπὸ μάχες ἔμαθε· βάρος τῆς γῆς ἀλήθεια.
Ἄλλος σηκώθη πάλε ἐδῶ τὸ μάντη νὰ σοῦ κάμῃ.
Μὰ ἐμέν' ἀκούγοντας, πολὺ περσότερο κερδίζεις·
μὲς σὲ καλὸ ἂς τοὺς ρίξουμε πολύσκαρμο καράβι,
στὴ Σικελία γιὰ νὰ σταλθοῦν, καλὴ τιμὴ νὰ πιάσῃς.»
Αὐτὰ οἱ μνηστῆρες λέγανε, μὰ ἀδιαφοροῦσ' ἐκεῖνος,
καὶ τὸν πατέρα του ἄφωνος τηροῦσε, καρτερώντας
πότε θὰ πέσῃ ἡ χέρα του στοὺς ἄτιμους μνηστῆρες.
Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου ἡ θυγατέρα,
ἀντίκρυ τους σὰν ἔστησε τὸ λαμπερὸ θρονί της,
ὅ,τι ὁ καθένας ἔλεγε στὰ μέγαρα ἀγριοῦσε,
μὲ γέλοια καθὼς τοίμαζαν τὸ γέμα τους ἐκεῖνοι,
τὸ πλούσιο τὸ χαρούμενο, μὲ τὰ πολλὰ σφαχτά του.
Μὰ ἄλλο τραπέζι πιὸ ἄχαρο δὲ γίνη, σὰν τὸ δεῖπνο
ποὺ ἔμελλε γλήγορα ἡ θεὰ κι ὁ μέγας Ὀδυσσέας
νὰ τοὺς ἁπλώσῃ· γιατὶ αὐτοὶ πρωτόκαμαν τὸ κρῖμα.

ΡΑΨΩΔΙΑ Φ.

Τότες στὸ νοῦ τῆς ἔβαλε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα
τῆς Πηνελόπης, τῆς καλῆς τοῦ Ἰκάριου θυγατέρας,

τόξο καὶ σίδερα σταχτιὰ νὰ βάλῃ στοὺς μνηστῆρες
ἀγώνα καὶ σφαγῆς ἀρχὴ μὲς στοῦ Ὀδυσσέα τοὺς πύργους.
Γὴ σκάλα τοῦ θαλάμου της τὴν ἄψηλὴ κατέβη,
πῆρε ὥριο γυριστὸ κλειδὶ στὸ μαλακό της χέρι,
χαλκένιο καὶ μὲ φιλντισὶ χερούλι ταιριασμένο.
Ὡς τὸ στερνὸ τὸ θάλαμο πηγαίνει μὲ τὶς βάγιες,
ποὺ κοίτουνταν οἱ θησαυροὶ τοῦ βασιλέα κρυμμένοι,
χαλκός, χρυσάφι, σίδερο περίτεχνα ἐργασμένο.
Εἶχε καὶ πισοτέντωτο δοξάρι καὶ φαρέτρα,
ποὺ μέσα της εἶταν πολλὲς στεναχτερὲς σαγίττες.
Ἀπὸ τὴ Λακεδαίμονα τἄχε ὁ Δυσσέας φερμένα,
τοῦ ὁμοιόθεου τοῦ Ἴφιτου, γόνου τοῦ Εὐρύτου δῶρα.
Στοῦ Ὀρσίλοχου ἀνταμώθηκαν τοῦ ἀντρείου στὴ Μεσσήνη,
σὰν πῆγε ὁ Ὀδυσσέας ἐκεῖ γιὰ χρέος ποὺ ὅλ᾽ ἡ χώρα
τοῦ χρώσταγε· τὶ πρόβατα τρακόσα ἀπὸ τὸ Θιάκι
μὲ τοὺς βοσκοὺς ἁρπάξανε καὶ φύγαν Μεσσηνῖτες
μὲ πλεούμενα πολύσκαρμα· καὶ μακρινὸ ταξίδι
πῆγε ὁ Δυσσέας ζητώντας τα, μικρὸς πολὺ κι ἂν εἶταν·
τὶ ὁ κύρης του τὸν ἔστειλε καὶ τοῦ Θιακιοῦ οἱ γερόντοι.
Καὶ πάλε ὁ Ἴφιτος ἐκεῖ φοράδες δώδεκα ἦρθε
νὰ βρῇ χαμένες, ποὺ γερὰ βυζάνανε μουλάρια·
αὐτὲς δὰ ποὺ τοῦ γίνανε χάρος καὶ μαύρη μοῖρα,
κατόπι, στὸν ἀντρειόψυχο τοῦ Δία τὸ γιὸ σὰν ἦρθε,
τὸν Ἡρακλῆ, τὸ γνωριστὴ κάθε ἔργου φημισμένου,
ποὺ ὁ ἄνομος στὸ σπίτι του τὸν ἔσφαξε, ἂν καὶ ξένο,
καὶ μήτε θεὸ δὲ ντράπηκε, καὶ μήτε τὸ τραπέζι
ποὺ τότες τοῦ παράθεσε· μόνε κ᾽ ἐκεῖνον σφάζει,
καὶ τὶς βαριόνυχες κρατάει φοράδες στὸ παλάτι.
Αὐτὲς ζητώντας ὁ Ἴφιτος, τὸν Ὀδυσσέα ἀνταμώνει,
καὶ τὸ δοξάρι τοὔδωσε, ποὺ ὁ Εὔρυτος ὁ μέγας
κρατοῦσε μιὰ φορά, μὰ πρὶν πεθάνῃ τὄχε ἀφήσει
τοῦ γιοῦ του στὰ παλάτια του. Καὶ τότε ὁ Ὀδυσσέας
τοὔδωκε κοφτερὸ σπαθὶ καὶ δυνατὸ κοντάρι,
ἀρχὴ φιλίας γκαρδιακῆς· μὰ οἱ δυὸ δὲ γνωριστῆκαν
καὶ σὲ τραπέζι, γιατὶ ὁ γιὸς τοῦ Διὸς εἶχε σκοτώσει
τὸν Ἴφιτο τὸ θεόμοιαστο, ποὺ τοὔδωκε τὸ τόξο.
Στὸν πόλεμο σὰν ἔβγαινε μὲ πλοῖο ὁ Ὀδυσσέας,
τἄφηνε σπίτι, θύμημα τοῦ ἀγαπητοῦ του φίλου,

καὶ μόνο στὴν πατρίδα του κρατοῦσε ἐκεῖνο τὄπλο.
Σὰν ἔφτασε στὸ θάλαμο ἡ τρισεύγενη γυναίκα,
καὶ στὸ κατώφλι ἀνέβηκε τὸ δρένιο, ποὺ τεχνίτης
τὄχε σκαλίσει ξυλουργός, καὶ τὸ ἴσιωσε μὲ στάφνη,
καὶ παραστάτες ἔστησε, κ᾽ ἔβαλε ὡραῖες θύρες,
ἀμέσως τότες τὸ λουρὶ ξελύνει ἀπ᾽ τὴν κρικέλλα,
χώνει ἴσια μέσα τὸ κλειδί, τοὺς σύρτες βρίσκει ἀντίκρυ,
τοὺς σπρώχνει, καὶ καθὼς βογγάει μὲς στὸ λιβάδι ταῦρος
ποὺ βόσκει, ὅμοια βόγγησαν κ᾽ οἱ θύρες οἱ πανώριες,
μὲ τοῦ κλειδιοῦ τὸ βάρεμα, κι ἀνοίξανε ὀμπροστά της.
᾽Ανέβηκε στὸ πάτωμα μὲ τὰ πολλὰ ταρμάρια,
καὶ μέσα μὲ τὶς φορεσὲς τὶς μοσκομυρισμένες·
κι ἁπλώνοντας τὸ χέρι της, ξεκρέμασε τὸ τόξο
μὲ τὸ θηκάρι, ποὺ λαμπρὸ παντοῦθε φεγγοβόλα.
Καθίζει, καὶ περίλυπη στὰ γόνατα τὸ παίρνει,
βγάζει τὸ τόξο, κι ἀρχινάει τὸ κλάμα βλέποντάς το.
Καὶ σάνε καλοχόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ θρῆνο,
ξεκίνησε στὸ μέγαρο πρὸς τοὺς λαμπροὺς μνηστῆρες,
κ᾽ ἦρθε τὸ πισοτέντωτο κρατώντας τὸ δοξάρι,
καὶ τὴ φαρέτρα μὲ πολλὲς στεναχτερὲς σαγίττες.
Φέρναν κ᾽ οἱ παρακόρες της κασέλα γεμισμένη
μὲ σίδερο καὶ μὲ χαλκό, τὰ σύνεργα τοῦ ἀφέντη.
Κ᾽ ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,
σιμὰ στὸ στῦλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στὴν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακιόλι,
[μὲ τὶς παραστεκάμενες δεξιὰ κι ἀριστερά της].
καὶ στοὺς μνηστῆρες μίλησε, κι αὐτὰ τοὺς εἶπε τότες·
«᾽Ακούστε με, ὦ θεότολμοι μνηστῆρες, ποὺ σ᾽ ἐτοῦτον
τὸν πύργο πέσατε ὅλοι σας, νὰ πίνετε, νὰ τρῶτε,
ὅσον καιρὸ ὁ ἀφέντης μου στὴν ξενιτειὰ γυρίζει,
καὶ πρόφαση καλύτερη δὲ δύνεστε νὰ βρῆτε,
μόν᾽ πὼς ἐμένα νἄχετε γυναίκα λαχταρᾶτε.
Μὰ ἐλᾶτε, παληκάρια μου, καὶ νά, βραβεῖο ὀμπρός σας.
Τὸ μέγα τόξο θέτω σας τοῦ θεϊκοῦ ᾽Οδυσσέα,
κ᾽ ἐκεῖνον ποὺ εὐκολώτερα στὰ χέρια τὸ τεντώσῃ,
κι ἀξίνια δώδεκα μὲ μιὰ σαΐττα του περάσῃ,
θἀκολουθήσω ἀφήνοντας τὸν πύργο αὐτόνε, ποὺ ἦρθα
νιόπαντρη ἐγώ, καὶ βρῆκα τον ὥριο καὶ βιὸς γεμᾶτο,

ποὺ πάντα θὰ θυμᾶμαι τον καὶ μέσα στὄνειρό μου.»
Αὐτὰ σὰν εἶπε, πρόσταξε τὸν ἄξιο χοιροτρόφο
τὸ τόξο καὶ τὰ σίδερα νὰ θέσῃ στοὺς μνηστῆρες.
Δάκρυσε ὁ Εὔμαιος, τά 'πιασε, καὶ χάμου ἀράδιασέ τα.
Θρηνοῦσε κι ὁ βοδοβοσκὸς ἀλλοῦ, καθὼς τὸ τόξο
τ' ἀφέντη του εἶδε. Φώναξε ὁ Ἀντίνος τότες κ' εἶπε·
«Κλούβιοι χωριάτες, ποὺ ἔχετε στὸ σήμερα μονάχα
τὸ νοῦ σας· μωρὲ δύστυχοι, τί κάθεστε καὶ κλαῖτε,
καὶ τὴ γυναίκα ἀγγίζετε κατάβαθα στὰ σπλάχνα,
ποὺ αὐτὴ καὶ μόνη της πονεῖ γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ἀντρός της;
Ἥσυχα τρῶτε αὐτοῦ, εἰδεμὴ βγῆτε ὄξω γιὰ νὰ κλάψτε,
τὸ τόξο αὐτὸ γιὰ φοβερὸν ἀφήνοντας ἀγώνα.
Τὶ δύσκολα θὰ τεντωθῇ θαρρῶ, τῶριόξεστο ὅπλο·
κι ἀπ' ὅσους εἶναι ἐδῶ, κανεὶς δὲ μοιάζει τοῦ Ὀδυσσέα
στὴν ἀντρειοσύνη, σὰν ποὺ ἐγὼ τὸν εἶδα τότε ἐκεῖνον
καὶ τὸ θυμᾶμαι ξάστερα, μωρὸ παιδὶ κι ἂν εἴμουν.»
Αὐτὰ εἶπεν· ὅμως τὄλπιζεν ἐκεῖνος νὰ τεντώσῃ
τὴν κόρδα, καὶ ἀπ' τὰ σίδερα τὴ σαΐττα νὰ περάσῃ·
αὐτός, ποὺ πρῶτος ἔμελλε νὰ φάῃ σαϊττιὰ ἀπ' τὸ χέρι
τοῦ Ὀδυσσέα τοῦ ὑπέρλαμπρου, ποὺ μὲς στὰ μέγαρά του
καθόταν καὶ τὸν ἔβριζε, καὶ κέντρε καὶ τοὺς ἄλλους.
Καὶ τότες ὁ ἀντρειόψυχος Τηλέμαχος τοὺς εἶπε·
«Ἄλλοῖ, καὶ πῶς ὁ Δίας, ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου, μὲ τρελαίνει!
Μοῦ λέει ἡ μάννα ἡ ἀκριβὴ μὲ τὴν πολλή της γνώση,
τὸ σπίτι πὼς θἀφήσῃ αὐτὸ νὰ πάγῃ μ' ἄλλον ἄντρα,
κ' ἐγὼ γελῶ, κ' ἡ ἀσύστατη τὸ χαίρεται ψυχή μου.
Μὰ ἐλᾶτε, παληκάρια μου, καὶ νά, βραβεῖο ὀμπρός σας,
γυναίκα, ποὺ στῶν Ἀχαιῶν τὴ γῆς δὲ βρίσκετ' ἄλλη,
οὔτε στὴν Πύλο τὴν ἱερή, καὶ στ' Ἄργος, στὴ Μυκήνη,
οὔτε στὴ μελανὴ στεριά, μὰ οὔτε καὶ μὲς στὸ Θιάκι.
Μὰ ἐσεῖς τὰ ξέρετε· ἔπαινο τῆς μάννας δὲ θὰ κάνω.
Ὀμπρός, καιρὸ μὴ χάνετε μὲ πρόφασες πιὰ τώρα,
τοῦ δοξαριοῦ τὸ τέντωμα μὴ φεύγετε, κι ἂς δοῦμε.
Καὶ λέγω νὰ δοκίμαζα κι ἀτός μου τὸ δοξάρι·
κι ἂν τὸ τεντώσω καὶ σαϊττιὰ περάσω ἀπὸ τἀξίνια,
δὲ θὰ πονῶ πιά, τὶ ἡ καλὴ μητέρα μου ἄλλον ἄντρα
δὲ θἄπαιρνε νὰ φύγῃ, ἀφοῦ θἄμνησκα ἐγὼ κατόπι
ἄξιος τὰ ὅπλα τὰ λαμπρὰ τοῦ κύρη νὰ σηκώνω.»

Κι ὀρθὸς πετάχτηκε, ἔβγαλε τὴν πορφυρένια χλαῖνα
ἀπὸ τοὺς ὤμους, καὶ μαζὶ τὸ κοφτερὸ σπαθί του.
Χαντάκι σκάβει ὁλόμακρο, καὶ τὰ πελέκια ἀράδα
στήνει μὲ στάφνη ἰσιώνοντας, τὸ χῶμα στρώνει γύρω·
κι ὅλοι θαμάζαν βλέποντας τὴν τόση τάξη τοῦ ἔργου,
ἂν καὶ ποτὲς πρωτήτερα δὲν τὄχε δῆ καὶ μάθει.
Καὶ στὸ κατώφλι στέκοντας δοκίμαζε τὸ τόξο.
Καὶ τρεῖς φορὲς τὸ τράνταξε μὲ βία νὰ τὸ τεντώσῃ,
καὶ τρεῖς τοὔλειψε ἡ δύναμη, κι ἂς τὄλπιζε τὴν κόρδα
πὼς θὰ τεντώσῃ, μὲ σαϊττιὰ τἀξίνια νὰ περάσῃ.
Στὴν τέταρτη τραβώντας το μ᾽ ὁρμὴ τὸ τέντωνε, ὅμως
ὄχι ὁ Ὀδυσσέας τοὔγνεψε καὶ τοῦ ἔκοψε τὴ φόρα.
Καὶ τότες ὁ ἀντρειόψυχος Τηλέμαχος τοὺς εἶπε·
«Ἀλλοῖς μου, ἢ πάντα ἀδύναμος θενἄμαι ἐγὼ καὶ χαῦνος,
ἢ νιὸς εἶμαι καὶ δύναμη στὰ χέρια μου δὲ νοιώθω,
μπρὸς σ᾽ ἄντρα νὰ διαφεντευτῶ ποὺ θὰ μὲ βρίσῃ πρῶτος.
Μὰ ἐλᾶτε, ἐσεῖς στὴ δύναμη ποὺ μὲ περνᾶτε, ἀρχίστε
τὴ δοκιμὴ τοῦ δοξαριοῦ, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»
Εἶπε, καὶ χάμου ἀπίθωσε τὸ τόξο, γέρνοντάς το
στὸ κολλητὸ κι ὡριόξεστο σανίδωμα τῆς θύρας,
καὶ τὴ σαγίττα ἀκκούμπησε στὴν ὄμορφη κρικέλλα,
καὶ πῆγε πάλε στὸ θρονὶ ποὺ ἀρχήτερα καθόταν.
Κι ὁ Ἀντίνος τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς γύρισε τότες κ᾽ εἶπε·
«Πρὸς τὰ δεξὰ σηκώνεστε μὲ τὴν ἀράδα, ὦ φίλοι,
κι ἀπ᾽ ὅθε ὁ κεραστὴς κερνάει, κεῖθε κ᾽ ἐσεῖς ἀρχίστε.»
Εἶπ᾽ ὁ Ἀντίνος, κι ἄρεσεν ὁ λόγος καὶ στοὺς ἄλλους.
Πρῶτος ὁ γόνος τοῦ Οἴνοπα σηκώθηκε, ὁ Λειώδης,
ποὺ ἀπὸ μαντεῖες γνώριζε, καὶ στὸ λαμπρὸ κροντήρι
σιμὰ καθότανε βαθιά· καὶ μόνε αὐτὸς μισοῦσε
τὶς ἀνομίες, καὶ μ᾽ ὀργὴ θωροῦσε τοὺς μνηστῆρες·
καὶ πρῶτος τότες ἔπιασε τὸ τόξο καὶ τὸ βέλος.
Πὰς στὸ κατώφλι στέκοντας δοκίμαζε τὸ τόξο,
μὰ δὲν τὸ τέντωσε, παρὰ τραβώντας ἀποκάμαν
τἀγύμναστα καὶ μαλακὰ χέρια του, καὶ τοὺς εἶπε·
«Δὲν τὸ τεντώνω, φίλοι, ἐγώ, τώρ᾽ ἄλλος ἂς τὸ πάρῃ.
Πολλῶν λεβέντηδων αὐτὸ τὸ τόξο θενὰ πάρῃ
καὶ τὴν ἀντρεία καὶ τὴ ζωή· τί πιὸ καλὸ νομίζω
τὸ θάνατο, παρὰ ζωὴ καὶ νὰ τὰ χάσουμε ὅσα

ὁλοχρονὶς καθόμαστε δωπέρα καρτερώντας.
Κάποιος στὸ νοῦ του λαχταρεῖ κ' ἐλπίζει γιὰ νὰ πάρῃ
τοῦ Ὀδυσσέα τὴ σύγκοιτη, τὴν Πηνελόπη, τώρα·
σὰν κάνῃ ὅμως τὴ δοκιμὴ τοῦ τόξου καὶ γνωρίσῃ,
τότε ἄλλη λαμπροστόλιστην Ἀχαιοπούλα ἂς πάρῃ
μὲ δῶρα του· κι αὐτὴ ἂς δεχτῇ τὸν ἄντρα ποὺ θὰ δώσῃ
τὰ πιώτερα, καὶ τῆς φανῇ τῆς μοίρας ὁ σταλμένος.»

Εἶπε, καὶ τότε ἀπόθεσε τὸ τόξο, γέρνοντάς το
στὸ κολλητὸ κι ὡριόξεστο σανίδωμα τῆς θύρας,
καὶ τὴ σαγίττα ἀκκούμπησε στὴν ὄμορφη κρικέλλα,
καὶ πῆγε πάλε στὸ θρονὶ ποὺ ἀρχήτερα καθόταν.
Κι ὁ Ἀντίνος τὸν ἀντίσκοψε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε·

«Τί λόγο ἀπὸ τὰ χείλη σου ξεστόμισες, ὦ Λειώδη,
βαρύ, φριχτό, ποὺ ἀκούγοντας θυμὸς πολὺς μὲ πιάνει;
Πολλῶν λεβέντηδων ψυχὴ θὰ πάρῃ αὐτὸ τὸ τόξο,
μᾶς λές, ἂν ἄξιος δὲ φανῇς ἐσὺ νὰ τὸ τεντώσῃς.
Ἐσένα ἡ κερὰ μάννα σου θαρρῶ δὲ γέννησέ σε
δοξάρια γιὰ νὰ μᾶς τραβᾷς καὶ βέλη νὰ τινάζῃς.
Ὅμως μνηστῆρες δοξαστοὶ θὰ τὸ τεντώσουν ἄλλοι.»

Εἶπε, καὶ τὸ γιδοβοσκὸ τὸ Μελανθέα προστάζει·
«Ἄναψε τώρα ἐσὺ φωτιὰ στὸν πύργο, ὦ Μελανθέα,
θέσε μεγάλο ἐκεῖ θρονί, στρῶσε προβειὰ κατόπι
φέρ' ἀπὸ μέσα ἕνα χοντρὸ κεφάλι πάχος, κ' ἔτσι
καλὰ σὰν τὸ ζεστάνουμε, κι ἀλείφοντάς το οἱ νέοι,
τὄπλο νὰ δοκιμάζουμε, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»

Εἶπε, κ' εὐτὺς ἀκούραστη φωτιά 'ναψε ὁ Μελάνθης,
ἔθεσε μέγα ἐκεῖ θρονί, προβειά 'στρωσε, κατόπι
ἔφερε μέσαθε χοντρὸ κεφάλι πάχος, κ' ἔτσι
οἱ νέοι σὰν τὸ ζεστάνανε, τὸ τόξο δοκιμάζαν·
τοῦ κάκου, τὶ στὴ δύναμη πολὺ κατώτεροι εἶταν.
Ὁ Ἀντίνος κι ὁ θεόμοιαστος Εὐρύμαχος ὡς τόσο
μνήσκανε ἀκόμα, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ τῶ μνηστήρων πρῶτοι.

Τότες τὸ μέγαρο ἄφησαν καὶ βγῆκαν, ὁ βουκόλος
μαζὶ μὲ τὸ χοιροβοσκὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.
Κατόπι τους κι ὁ θεϊκὸς ἦρθ' Ὀδυσσέας ἔξω,
κι ἅμα παρόξω ἀπ' τὶς αὐλὲς κι ἀπὸ τὶς θύρες βγῆκαν,
μὲ λόγια γλυκομίλητα λαλώντας εἶπ' ἐκεῖνος·

«Βουκόλε καὶ χοιροβοσκέ, νὰ πῶ σας κάποιο λόγο,

ἢ νὰ τὸ κρύψω; Ὁ πόθος μου μὲ σπρώχνει νὰ λαλήσω.
Μὲ ποιά θὰ βοηθούσατε τὸν Ὀδυσσέα γνώμη,
ἂν κάπουθε ἄξαφνα ἔρχονταν ἀπὸ θεὸ σταλμένος;
μὲ τοὺς μνηστῆρες θἄσαστε, γιὰ τοῦ Ὀδυσσέα φίλοι;
Πῆτε μου ἐκεῖνο ποὺ ἡ καρδιὰ σᾶς λέγει κ᾽ ἡ ψυχή σας.»
Καὶ τότες τοῦ ἀπαντάει καὶ λέει ὁ πρῶτος τῶν βουκόλων·
«Δία πατέρα, τοῦτο μου τὸν πόθο τέλεσέ μου·
ἂς ἔλθῃ ἐκεῖνος, κι ὁ θεὸς ἂς ἔφερνέ τον πίσω,
καὶ θἄβλεπες τὶ δύναμη τὰ χέρια ἐδαῦτα κρύβουν.»
Παρόμοια σ᾽ ὅλους τοὺς θεοὺς κι ὁ Εὔμαιος παρακάλειε,
στὸν πύργο του ὁ πολύμυαλος νὰ ξαναρθῇ Ὀδυσσέας.
Κι αὐτὸς σὰν εἶδε πὼς κ᾽ οἱ δυὸ καλή ᾽χανε τὴ γνώμη,
πάλε τοὺς ξαναμίλησε μὲ φτερωμένα λόγια.
«Νά με λοιπὸν στὸν πύργο μου· πολλὰ σὰν εἶδα πάθια,
τώρα στὰ χρόνια τὰ εἴκοσι γυρίζω στὴν πατρίδα.
Ξέρω πὼς ἀπ᾽ τοὺς δούλους μου στοὺς δυό σας μόνο βρίσκω
συμπόνεση· δὲν ἄκουσα κανέναν ἀπ᾽ τοὺς ἄλλους
νὰ κάνῃ εὐκὴ νὰ ξαναρθῶ στὸ σπίτι μου ἀπ᾽ τὰ ξένα.
Κ᾽ ἐσᾶς γι᾽ αὐτὸ ποὺ θὰ γενῇ θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
Ὁ θεὸς ἂν τοὺς περήφανους μνηστῆρες μοῦ δαμάσῃ,
στοὺς δυό σας τότες σύγκλινη καὶ χτήματα θὰ δώσω,
καὶ θενὰ στήσω κατοικιὰ σιμὰ στὰ μέγαρά μου,
καὶ τοῦ Τηλέμαχου ἀδερφοὶ καὶ φίλοι πάντα θἄστε.
Μὰ κι ἄλλο τώρα ξάστερο σημάδι θὰ σᾶς δείξω,
νὰ μὲ καλογνωρίσετε, καὶ νὰ πιστέψῃ ὁ νοῦς σας·
τὸ λάβωμα ποὺ ὁ ἀσπρόδοντιος ὁ κάπρος μοῦ εἶχε ἀνοίξει
μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου στὸν Παρνασσὸ σὰν πῆγα.»
Κι ἀπ᾽ τὸ μεγάλο λάβωμα σηκώνει τὰ κουρέλια.
Κι αὐτοί, σὰν καλοκοίταξαν καὶ καθετὶς σὰ νοιῶσαν,
μὲ κλάματα ἀγκαλιάσανε τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσέα,
καὶ τοῦ θερμοφιλούσανε τὴν κεφαλή, τοὺς ὤμους·
τὰ χέρια καὶ τὴν κεφαλὴ τοὺς φίλαε κι ὁ Ὀδυσσέας.
Κι ὁ Ἥλιος θὰ βασίλευε, κι ἀκόμα αὐτοὶ θὰ κλαῖγαν,
μὰ ἐκεῖνος τοὺς σταμάτησε, καὶ λάλησέ τους κ᾽ εἶπε·
«Οἱ κλάψες τώρα ἂς πάψουνε, μὴν τύχῃ καὶ κανένας
ἔρθῃ καὶ νοιώσῃ, κ᾽ ὕστερα τὸ μαρτυρήσῃ μέσα.
Μπαίνετε τώρα, ὄχι μαζί, πρῶτος ἐγώ, καὶ χώρια
κατόπι ἐσεῖς· κι ἀκούστε ποιό θὰ πάρουμε σημάδι.

Ὅλοι ἂμ' ἀρχίσουν οἱ λαμπροὶ μνηστῆρες καὶ φωνάζουν,
νὰ μὴ δοθῇ σ' ἐμένανε τὸ τόξο κ' ἡ φαρέτρα,
τότε, Εὔμαιε λαμπρέ μου ἐσύ, πάρε καὶ φέρ' τὸ τόξο
στὰ χέρια μου, καὶ πρόσταξε τὶς κοπελλιὲς συνάμα
τὶς στέριες νὰ σφαλήξουνε τῶν παλατιῶνε θύρες.
Κι ἂν κάποια ἀκούσῃ βογγητὰ καὶ χτύπους ἀπ' τοὺς ἄντρες,
ἐκεῖ ποὺ θἄμαστε κλειστοί, νὰ μὴν προβάλουν ὄξω,
παρὰ κοιτώντας καθεμιὰ τὸ ἔργο της νὰ συχάζῃ.
Κ' ἐσένα παραγγέλνω σου, θεῖκὲ Φιλοίτιε, ἀμέσως
νὰ βάλῃς στὴν αὐλόθυρα κλειδὶ μαζὶ καὶ κόμπο.»

Εἶπε, καὶ στὰ καλόχτιστα παλάτια μπῆκε μέσα,
καὶ ξαναπῆγε στὸ θρονὶ ποὖχε καθήσει πρῶτα.
κι ἀκολουθῆσαν τοῦ τρανοῦ τοῦ Ὀδυσσέα οἱ δοῦλοι.

Καὶ κράταε ὁ Εὐρύμαχος στὰ χέρια τὸ δοξάρι,
ζεσταίνοντάς το στῆς φωτιᾶς τὴ λάμψη ἀποπαντοῦθε·
μὰ νὰ τεντώσῃ τὴ χορδὴ δὲν μπόρειε, κ' ἡ μεγάλη
καρδιά του βαριοστέναζε, καὶ φώναξέ τους κ' εἶπε·

«Πόσο βαθὺς ὁ πόνος μου γιὰ μένα καὶ τοὺς ἄλλους.
Μὰ γιὰ τὸ γάμο, ἂν καὶ πονῶ, δὲ θλίβουμαι καὶ τόσο.
Ἀχαιοποῦλες βρίσκουνται πολλὲς καὶ στῶριο Θιάκι,
καὶ σ' ἄλλες χῶρες· θλίβουμαι ποὺ τόσο πιὸ μικροί του
θενὰ φαινόμαστε ὅλοι ἐμεῖς στὸ τέντωμα τοῦ τόξου,
καὶ ποὺ οἱ κατοπινὲς γενιὲς θἀκοῦνε τὴν ντροπή μας.»

Κι ὁ Ἀντίνος, τοῦ Εὐπείθη ὁ γιὸς γύρισε τότες κ' εἶπε·
«Αὐτὸ ποτὲς δὲ θὰ γενῇ, ὦ Εὐρύμαχε, τὸ ξέρεις.
Σήμερα ὁ τόπος τὸ θεὸ τὸν τοξευτὴ γιορτάζει·
ποιός νὰ τεντώνῃ τόξα ἐδῶ; τὰ τόξα ἂς μείνουν τώρα·
νὰ στέκουν ἂς ἀφήσουμε καὶ τὰ πελέκια αὐτοῦθε·
τὶ δὲ θἀρθῇ, θαρρῶ, κανεὶς στοὺς πύργους τοῦ Ὀδυσσέα
νὰ τὰ σηκώσῃ. Ὁ κεραστὴς τώρ' ἀπαρχὲς ἂς δώσῃ
μὲ τὰ ποτήρια, ἂς στάξουμε κι ἂς θέσουμε τὰ τόξα.
Καὶ πῆτε τοῦ γιδοβοσκοῦ Μελάνθιου, καθὼς φέξῃ,
τὰ γίδια τὰ πιὸ διαλεχτὰ νὰ φέρῃ ἀπ' τὶς κοπές του,
ποὺ τὰ μεριὰ σὰν κάψουμε, στὸ δοξαρᾶτο Φοῖβο,
τόπλο νὰ δοκιμάσουμε, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»

Εἶπ' ὁ Ἀντίνος, κι ἄρεσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.
Τότες νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κήρυκες στὰ χέρια,
κ' οἱ νέοι ἀφοῦ στεφάνωσαν μὲ τὸ πιοτὸ κροντήρια,

κάμανε μ᾽ ὅλους ἀπαρχὴ στὰ πλέρια τὰ ποτήρια.
Καὶ σάνε στάξαν κ᾽ ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
μὲ πονηριὰ ὁ πολύβουλος τοὺς εἶπε ὁ Ὀδυσσέας·
«Ἀκοῦτε με, τῆς δοξαστῆς βασίλισσας μνηστῆρες,
τὰ ὅσα μέσα λέει ὁ νοῦς νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Ξέχωρα τὸν Εὐρύμαχο καὶ τὸ λαμπρὸν Ἀντίνο
παρακαλῶ, ποὺ εἶπε κι αὐτὰ τὰ στοχασμένα λόγια,
τὰ τόξα στῶν ἀθάνατων τὴν ἔννοια νὰ ταφήστε,
καὶ νίκη ὁ Φοῖβος τὸ ταχὺ θὰ δώσῃ σ᾽ ὅποιον θέλει
Ὅμως ἐμένα δώστε μου τὠριόξεστο δοξάρι,
τὰ χέρια καὶ τὴ δύναμη νὰ δοκιμάσω ὀμπρός σας,
νὰ δῶ ἂ βαστοῦν τὰ λυγερὰ τὰ μέλη μου σὰν πρῶτα,
ἢ ταφανίσαν οἱ πολλοὶ παραδαρμοὶ κ᾽ οἱ κόποι.»
Αὐτὰ εἶπε, καὶ βαρὺς θυμὸς τοὺς πῆρε τότες ὅλους,
τὶ μὴν τεντώσῃ τρόμαξαν τὠριόξεστο δοξάρι.
Κι᾽ ὁ Ἀντίνος τὸν ἀντίσκοψε, καὶ φώναξέ τον κ᾽ εἶπε.
«Ὦ ξένε κακορίζικε. ποὺ τὰ μυαλὰ σοῦ λείπουν,
μὲ τοὺς ἀγέρωχους ἐμᾶς δὲ σώνει ποὺ καθίζεις,
καὶ τρωγοπίνεις ἥσυχα, καὶ βούκα δὲ σοῦ λείπει,
μόνε τοὺς λόγους μας ἀκοῦς κι ὅλη τὴ συντυχιά μας,
ποὺ ξένος ἄλλος καὶ φτωχὸς δὲ μᾶς ἀκούει κανένας;
Σὲ θόλωσε τὸ γλυκουλὸ κρασὶ ποὺ τοὺς ζαλίζει
τοὺς ὅσους παραπίνουνε. Αὐτό ᾽ναι ποὺ τὰ φρένα
τοῦ δοξαστοῦ Εὐρυτίωνα, τοῦ Κένταυρου, εἶχε σβύσει,
μέσα στοῦ μεγαλόψυχου Πειρίθοου τοὺς πύργους.
σὰν ἦρθε ἐκεῖ στὸ κάλεσμα τῶ Λαπιθῶν. Ὁ νοῦς του
μὲ τὸ πιοτὸ τυφλώθηκε, καὶ στοῦ Πειρίθοου τότες
ἔργα φριχτὰ ἡ μανία του τὸν ἔκαμε νὰ πράξῃ.
Κ᾽ ἔπιασ᾽ ὀργὴ τοὺς ἥρωες, τρέξαν τὸν σῦραν ἔξω,
μύτη κι αὐτιὰ σὰν τοὔκοψαν μὲ τὸ σκληρὸ μαχαίρι.
Κι αὐτός, μὲ τυφλωμένο νοῦ γυρνοῦσε φορτωμένος
πάνω στὴν ἔρμη του ψυχὴ τὴ μαύρη συμφορά του.
Κένταυροι τότες καὶ θνητοὶ τὸν πόλεμο ἀρχινῆσαν,
καὶ πρῶτος βρῆκε αὐτὸς κακὸ μὲ τὸ βαρὺ πιοτό του.
Τέτοιο προβλέπω σου κακὸ κ᾽ ἐσένα, ἂν τὸ δοξάρι
τεντώσῃς· τὶ στὸν τόπο μας δὲ θενὰ βρῇς προστάτη,
παρὰ μεμιὰς σὲ στέλνουμε μὲ μελανὸ καράβι
στὸ βασιλέα τὸν Ἔχετο, τοῦ κόσμου κακοπράχτη

ποὺ ἐκεῖ δὲν ἔχεις γλυτωμό· παρὰ ἥσυχα αὐτοῦ κάθου,
καὶ πίνε, καὶ μὴν πιάνεσαι μὲ τοὺς νεώτερούς σου.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιὰ γύρισε τότες κ᾽ εἶπε·
«᾽Αντίνε, μήτε φρόνιμο δὲν εἶναι, μήτε δίκιο,
οἱ ξένοι τοῦ Τηλέμαχου ποτές τους νὰ στεροῦνται,
ὅσοι τους τύχῃ κ᾽ ἔρχουνται μὲς στὸ παλάτι ἱκέτες.
Τάχα θαρρεῖς, ἂν τέντωνε τὸ τόξο ἐκεῖνο ὁ ξένος,
ἔχοντας θάρρος περισσὸ στὰ δυνατά του χέρια,
θὰ μ᾽ ἔπαιρνε στὸ σπίτι του νὰ μ᾽ ἔχῃ σύγκλινή του;
Μὰ τέτοια ἐλπίδα μήτ᾽ αὐτὸς δὲ θρέφει στὴν ψυχή του.
Αὐτὸ κανένας σας ἐδῶ στὸ φαγοπότι ἀπάνω
νὰ μὴν τὸ τρέμῃ· ἀταίριαστο θἄτανε τοῦτο ἀλήθεια.»
Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος ἀπάντησέ της κ᾽ εἶπε·
«᾽Ω Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ ᾽Ικάριου θυγατέρου,
δὲ λέμε πὼς θὰ πάρῃ σε, καὶ μήτε πὼς ταιριάζει,
τὴ γλῶσσα ὅμως φοβόμαστε κι ἀντρῶν καὶ γυναικῶνε,
μὴν κάποιος ᾽Αχαιὸς ποτὲς φωνάξῃ τιποτένιος,
«᾽Ανάξιοι τὴ γυρεύουνε τοῦ ἄξιου τὴ γυναίκα
ποὺ δὲν μποροῦν τῶριόξεστο δοξάρι νὰ τεντώσουν·
μὰ ἀπὸ τὴν ξενιτειὰ φτωχὸς μᾶς ἦρθε πλανεμένος,
τὸ τέντωσε, καὶ πέρασε σαΐτα στὰ πελέκια.»
Αὐτὰ θὰ ποῦν, καὶ ντρόπισμα θενἄταν τέτοια λόγια.»
Κ᾽ ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γύρισε τότες κ᾽ εἶπε·
«Εὐρύμαχε, δὲ γίνεται σὲ χώρα νἄχουν δόξα
ὅσοι ἀτιμάζουνε καὶ τρῶν μεγάλου ἀνθρώπου σπίτι.
Λοιπὸν πῶς μοῦ μιλᾶτε ἐσεῖς γιὰ τέτοιο ντρόπιασμά σας;
Αὐτὸς ὁ ξένος, ποὖν᾽ τρανὸ καὶ στέριο τὸ κορμί του,
παινιέται πὼς ἀπὸ καλὸ γονιό ᾽ναι γεννημένος·
᾽Αμέτε τώρα δώστε του τῶριόξεστο δοξάρι,
νὰ δοῦμε· κι ὅ,τι λέγω ἐγὼ θενἄβγῃ τελεσμένο.
᾽Αν τὸ τεντώσῃ, καὶ σ᾽ αὐτὸν τὴ δόξα δώσῃ ὁ Φοῖβος,
θὰ τονὲ ντύσω μὲ λαμπρὸ χιτώνα καὶ χλαμύδα,
κοντάρι θἄχῃ σουβλερό, σκυλιῶν κι ἀνθρώπων διώχτη,
καὶ δίστομο σπαθί· λαμπρὰ σαντάλια θὰ τοῦ βάλω,
νὰ τόνε στείλω ὅπου ἡ καρδιὰ κι ὁ νοῦς του ἀποθυμήσῃ.»
Κι ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ᾽ εἶπε·
«Μητέρα μου, ἄλλος ᾽Αχαιὸς πιὸ δυνατὸς δὲν εἶναι
ἀπὸ τὰ μένα, νἄρνηθῶ ἢ νὰ δώσω ὅποιου θελήσω·

τὸ βέλος τὸ χαλκόδετο περνάει μέσ᾽ ἀπ᾽ τὶς τρῦπες,
ἀράδα ἀπ᾽ τὸ στειλιάρι τους τὸ πρῶτο, κι ὄξω βγαίνει.
Κι᾽ αὐτὸς λέει τοῦ Τηλέμαχου· «Δὲ σὲ ντροπιάζει ἀλήθεια
ὁ ξένος σου, ὦ Τηλέμαχε, σ᾽ αὐτά σου τὰ παλάτια.
Μήτε σημάδι ἀστόχησα, μήτ᾽ ἄργησα μὲ κόπο
τὸ τόξο νὰ τεντώσω ἐγώ· βαστάει ἡ δύναμή μου,
κι ἄδικα τόση μοὔδειξαν τοῦτοι ὅλοι καταφρόνια.
Τώρα καιρὸς οἱ Ἀχαιοὶ τὸ δεῖπνο νὰ τοιμάσουν,
ὅσο ᾽ναι φῶς· ἀργότερα κι ἄλλο θενἄχουν γλέντι
μὲ τὸ χορό, μὲ φόρμιγγα, πούναι τοῦ δείπνου δῶρα.» 430

Καὶ μὲ τὰ φρύδια του ἔγνεψε· κι ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θείου
Δυσσέα τότες ζώστηκε τὸ κοφτερὸ σπαθί του,
καὶ τὸ κοντάρι σφίγγοντας στὸ χέρι, στὸ πλευρό του
στάθηκε δίπλα στὸ θρονί, καὶ στἄρματα ἄστραφτε ὅλος.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἐδῶ, μὲ τὸ τέλος τῆς ραψῳδίας Φ, σταματᾷ τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη. Ὁ Λέσβιος αὐτὸς ἀπὸ τὴν κωμόπολη Μόλυβο λογοτέχνης, ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους στὰ νεοελληνικὰ γράμματα, ποὺ εἶχε ὄνομα κοσμικὸ Κλεάνθης Κ. Μιχαηλίδης, καὶ τὰ διηγήματά του τὰ τυπωμένα σὲ χωριστοὺς τόμους, ὅπως οἱ «Νησιώτικες Ἱστορίες» (1894), οἱ «Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου» (1897), ἡ «Μαζώχτρα» μὲ τὸ δρᾶμα «Βουρκόλακας» (1900), τὰ ποιήματα «Παλιοὶ Σκοποὶ» (1901), καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ ἡ «Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης» (1901) καὶ ἄλλα του ἄρθρα καὶ δοκίμια κριτικὰ καὶ ἱστορικά, μένουνε διαμάντια τοῦ ὡραίου δημοτικοῦ λόγου,—σημειώνει ὁ ἴδιος στὸ χειρόγραφό του μετὰ τὸν τελευταῖο στίχο: «Τέλειωσε τὶς 9 τοῦ Φλεβάρη 1923—Στὴν Ἀντίπολη». Ἐκεῖ, στάκρο-γιάλι τῆς Μεσογειακῆς Γαλλίας, ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες, «τὸν πῆρε ὁ κορμοτεντωτὴς ὁ Χάρος», καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰποτελειώσῃ τὴν ποιητικὴ ἀπόδοση τοῦ ὁμηρικοῦ ἔπους στὴ νέα μας γλώσσα. Εἴτανε τότε 74 χρόνων, καὶ εἶχε ἀρχίσει νὰ μεταφράζῃ τὴν «Ὀδύσσεια» στὶς 10 τοῦ Μάη τοῦ 1914. Μετὰ τὸ θάνατό του, τὸ χειρόγραφο τοῦ ἔργου (6 τετράδια) παραδόθηκε ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του καὶ μένει φυλαγμένο στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ μιὰ σημείωση τοῦ Ἐφταλιώτη στὸ β' τετράδιό τους:— «Τὰ καλλίτερα: β' μέρος τοῦ Α, ὅλο τὸ Β, δεύτερο μέρος τοῦ Δ, πρῶτο τοῦ Ε, πρῶτο τοῦ Ζ, ὅλο τὸ Η, ὅλο τὸ Ι, ὅλο τὸ Κ»—φαίνεται πὼς εἶχε σκοπὸ ὁ μεταφραστής, πρὶν τυπώσῃ τὸ ἔργο του, νὰ τὸ ξαναθεωρήσῃ, ἀφοῦ μάλιστα μιὰ περίπου δεκαετία χωρίζει τὸ Α ἀπὸ τὸ Φ· καὶ θἄδινε τότε τὴν τελειωτικὴ συνάρτηση τόσο στὴν ἔκφραση ὅσο καὶ στὴν ὀνοματολογία προσώπων καὶ πραγμάτων, ἀκόμα καὶ στοὺς ὀρθογραφικοὺς τύπους ἢ καὶ στὰ στιχουργικὰ γυρίσματα κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ ὁμηρικοῦ κειμένου. Γι' αὐτὸ καθὼς ἄρχισε καὶ προχωροῦσε ἡ ἐργασία γιὰ τὸ τύπωμα τοῦ βιβλίου τούτου, ποὺ εἶναι προωρισμένο νὰ γίνῃ πανελλήνιο ἀνάγνωσμα, φάνηκε ἀμέσως ἡ ἀνάγκη νὰ δοθῇ ὁ ἀπαραίτητος συντονισμὸς σὲ διάφορα μέρη του. Ἕναν τέτοιο συντονισμὸ προσπάθησε νὰ πραγματοποιήσῃ, φροντίζοντας καὶ τὸ τύπωμα τοῦ βιβλίου, ὁ λογοτέχνης καὶ μεταφραστὴς Ν. Ποριώτης, κ' ἔχει ἀναλάβει ὁ ἴδιος νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργο, μεταφράζοντας τὶς ραψῳδίες Χ, Ψ καὶ Ω. Θὰ τυπωθοῦν αὐτὲς σὲ πρόσθετο συμπλήρωμα τοῦ τόμου τούτου.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ